

Elegantiarum

<https://hdl.handle.net/1874/457001>

C. A. 1701 A

Quot Vniuersi Operis Elegantiarum Lau-
rentij Valle sint libri: que vniuiq; libro
subiecta materia: et quis in singulis mate-
rijs pertractandis ordo seruetur;

IN VEC SVM hoc Elegantiarum
Opus/ Sex Libris distinctum est.
Primus Liber: est de Nominibus/et Verbo/et ex
his composito participio.
Secundus: de alijs partibus orationis/quib;
Singule proprietatis habeant.
Tertius: de complexu dictarum partium oratio-
nis.
Quartus: de vocabulorum significatione/eorum
maxime: que ab alijs tractata non sunt.
Quintus: de verbis specialiter.
Sextus: de notis auctorum.

Libri Primi/ Sunt capitula. xxxiiij.

CAPITVLVM primum: De Nominibus quorum
Ablatiui plurales exeunt in abus.

Ca. ij.	de nominibus exeuntibus In Actio.
Ca. iij.	de hoc nomine Iudicium.
Ca. iij.	de hoc nomine ficius.
Ca. v.	de nominibus Diminutiuis.
Ca. vi.	de nominibus exeuntibus in rius vel rium.
Ca. vii.	de hoc nomine Euentus.
Ca. viij.	de nominibus adiectiuis In Illis.
Ca. ix.	de adiectiuis in Bundus.
Ca. x.	de nominibus in Icus.
Ca. xi.	de nominibus in ceus.
Ca. xij.	de natura comparatiui.
Ca. xij.	de differentia comparatiui a superlatiuo.
Ca. xiiij.	de natura superlatiui.
Ca. xv.	de Ut et Ita.
Ca. xvi.	de hoc magis et eo magis.
Ca. xvij.	de Per et Quam.
Ca. xvij.	de longe/multo/facile/valde.

Ca. xix.	de Proprietate quadam comparatiui
Ca. xx.	de Compositis a Dominus.
Ca. xxi.	de Nominibus In Osus.
Ca. xxij.	de Vbis Inchoatiuis / falso sic dictis.
Ca. xxij.	de Vbis Deliberatiuis / male sic vocat.
Ca. xxij.	de Vbis Deliberatis / n̄ rite sic format.
Ca. xxv.	ubi Infinitio / ubi gerundiuo poti? ut.
Ca. xxvi.	de fore / affore / defore / abfore / pfore / p̄fore
Ca. xxvij.	de Gerundijs. / dū lit.
Ca. xxvij.	de Supino in tum.
Ca. xxix.	de Supino in tu.
Ca. xxx.	de Participio p̄teriti t̄pis significāte
	actionē : et de p̄cipio p̄ntis t̄pis significāte passionē.
Ca. xxxi.	Q Participium presentis temporis
	pro p̄terito ponitur.
Ca. xxxij.	de Compendio Participij.
Ca. xxxij.	de Participijs in Ens / In substanti-
	uum transeuntibus.
	Q participium futuri temporis in nomen transit.
Ca. xxxij.	de Repetundis / et Repetundarum.

Libri Secundi / Sunt Capitula .lx.

Ca. i.	de Illis p̄nominibus Mei / Tui / Sui.
Ca. ij.	de Neme / Tete / Tuu / Dese.
Ca. iij.	de Nostras / Vestras / Cuias.
Ca. iij.	de Ille et Ille.
Ca. v.	de Hic et Is : item de Idem et Ad hoc.
Ca. vi.	de Prepositione Cum.
Ca. vij.	de Circiter.
Ca. viij.	de Versus.
Ca. ix.	de Tenu.
Ca. x.	de Pridie et Postridie aduerbijs.
Ca. xi.	de Hei / Heu / Eheu / Ve.
Ca. xij.	Q quedam comparatiua et superla-
	tina aduerbia / seruiunt accusatiuo.
Ca. xij.	de O vel prolata vel omissa.
Ca. xij.	de Ne cum Infinitiuo et Accusatiuo.
Ca. xv.	de En et Ecce / suisq; compositis.
Ca. xvi.	de Age / Agite / et Agedum.
Ca. xvij.	de An et aut : ne vel ue : et eoz p̄posit.

Ca. xviii.	de Nedum et Nonsolum.
Ca. xix.	de Nisi.
Ca. xx.	de coniunctione Q.
Ca. xxi.	de Et/Quang/Quis/Licet.
Ca. xxii.	de Quom et Tum.
Ca. xxiii.	de Quidem.
Ca. xxiiii.	de Vero/Autem/Porro.
Ca. xxv.	de Siquidem.
Ca. xxvi.	de Sim.
Ca. xxvii.	de Quippe/Ut pote/Profecto/Utique/
Nempe/Nimirum/Sane/Certe.	
Ca. xxviii.	de Ut.
Ca. xxix.	Cum quibus litteris iugis Ab et Abs.
Ca. xxx.	de Continuo/Protinus/Statim.
Ca. xxxi.	de Tantum abest/et Tantumque non.
Ca. xxxii.	de Simul/Una/Pariter.
Ca. xxxiii.	de nudius tertius/nudius quartus/podie et post
Ca. xxxiiii.	de Dudum/Super/et Præ. tridie
Ca. xxxv.	de Olim et Diu/Quisque compositis.
Ca. xxxvi.	de velut/sicut/quasi/tanquam/et similibus.
Ca. xxxvii.	de Non quia et Non quod.
Ca. xxxviii.	de scio ut/et Committo ut.
Ca. xxxix.	de Quod et Quom.
Ca. xl.	qua de causa ut/tamen/et similia abij
ciuntur quandoque ab oratione.	
Ca. xli.	de Duntaxat.
Ca. xlii.	de Quandoquidem/Quando et Quatinus.
Ca. xliii.	de Igitur/ergo/quare/quāobrem/quare propterea.
Ca. xliiii.	de Adeo/Usque adeo/Usque eo.
Ca. xlv.	de Quin et Quinetiam.
Ca. xlvi.	de Secundum prepositionem.
Ca. xlvii.	de Jam et Jamiam.
Ca. xlviii.	de tantisper/paulisper/parump/et hilibus.
Ca. xlix.	de scire et Temere.
Ca. l.	de pinde/pinde/subinde/identidem/itidem/
Ca. li.	de Nunc. et item.
Ca. lii.	de Bene/Male/Peius/Pessime.
Ca. liii.	de Super/Dup/Intra/Infra/Obter
Ca. liiii.	de Sicut/Ita/Itaque/Et sic. vero.
Ca. lv.	de Nam/namque/namque quod aut/et quod.

Ca. lvi.	de Itē/antēhac/posthac/deiceps/et
Ca. lvij.	de Ultro/Citro/Huc/Illuc/Sursum/
Decorsum/Ultro/et Sponte.	rursus.
Ca. lvij.	de Et/qz/At/Atqz.
Ca. lix.	de Vicissim/Inuicem/Mutuo.
Ca. lx.	de Scilicet et Videlicet.

Libri Tercij/ Sunt Capitula. cxxvi.

Ca. i.	de tāti et qnti cū suis opposit/ deqz plu
Ca. ij.	de mea/tua/sua/z cūa. ris z mōis
Ca. iij.	de Tanti/quāti/magni/puū/cū mēst
Ca. iij.	de Mille z Milia.
Ca. v.	de Numeralibus.
Ca. vi.	de Littera et Epistola.
Ca. vii.	de Aedes et eius deriuatiuis.
Ca. viij.	de Liberi.
Ca. ix.	de Ortus.
Ca. x.	de Commeatus. bitu parēthesis
Ca. xi.	de Abusione pluralis p singli/z de re
Ca. xij.	de Questubus et Questibus.
Ca. xij.	de Scala.
Ca. xij.	de Ordine Numerorum.
Ca. xv.	de Domus.
Ca. xvi.	de Compositis a Quis vel Qui.
Ca. xvij.	de Affinitate Genitiui et Ablatiui.
Ca. xvij.	de In auro z In es. tecedētes
Ca. xix.	de Venustate discordie relatiui cū an
Ca. xx.	de Interiectu huius vocis Ne dicam/
et Dicere oportet/ Similiumqz.	
Ca. xxi.	de Infinitio vel interiecto vel postposito
Ca. xxij.	Ubi utimur noīatiuo p accusatiuo.
Ca. xxij.	Ubi utimur nōio p vocatio. vel ecōtra
Ca. xxij.	Cū psonē/ gñi/nōio/ Ubi rñdē debeat
Ca. xxv.	Ubi collocandum sit Adiectiuum.
Ca. xxvi.	Quid Momenti faciat Comiunctio/
Aduerbiumqz diiunctiuum ex collocatione.	
Ca. xxvij.	de Vsu negationis.
Ca. xxvij.	Quot modis Iubemus? quid etiam
interhit inter preteritū/futurumqz diiunctiui modi.	
Ca. xxix.	de Lepore si non/z nisi cum alijs Vbis.

Ca. xxx.	de Uter utri? Quis cui.
Ca. xxxi.	de Priore Primus et similibus.
Ca. xxxij.	de regimine nominum criminalium poenaliumque.
Ca. xxxiij.	de Impleo/refectio/plenusque ac refer.
Ca. xxxiiij.	de Potior/Potius? et Compos. et?
Ca. xxxv.	de Transio.
Ca. xxxvi.	de Do tibi/et Ad te litteras.
Ca. xxxvii.	de In/et At/cum alijs verbis.
Ca. xxxviii.	de Refero tibi et Ad te.
Ca. xxxix.	de Interdico.
Ca. xl.	de Pluit et Pingit.
Ca. xli.	de Decet/Juvat/et Conducit.
Ca. xliij.	de Ausculto et Audiens tibi sum.
Ca. xliij.	de Dono tibi et te.
Ca. xliij.	de Inambo huic rei et In hanc rem.
Ca. xlv.	de Diverso varioque regimine verborum.
Cum diversa simili uel significatione.	
Ca. xlv.	de noua ratione regendi quodam impersonali.
Ca. xlvij.	quod uenuste Xba/aut desunt/et reducant.
Ca. xlvij.	Quod Amene tempus/aliquando per tempus ponit.
Ca. xlix.	Ubi initium? utrum actiuo? ubi passiuo.
Ca. l.	de Promiscua propositione ac Ratione.
Ca. li.	de Usu uenusto uerbi Videor.
Ca. liij.	de Vulgari quodam usu/Mihi et Tibi.
Ca. liij.	Quando Maiori tempore expresso/Par-
tem eius accipimus? et quando desit Post.	
Ca. liij.	Ubi deceant Nisi/Quod/et Preterquam.
Ca. lv.	de Duo usu uerbi Transfero.
Ca. lvi.	de Committo.
Ca. lvij.	de Regimine Oriundus.
Ca. lvij.	de Regimine Memini.
Ca. lix.	de Differentia inter Alter et Alius.
Ca. lx.	de quod et Uterque cum Xbo aut participio.
Ca. lxi.	de Tamen/et Sed cum relatiuo.
Ca. lxij.	de Id quod/cum alio antecedente.
Ca. lxij.	de Aliquis/quisquam/quispiam/et ullus.
Ca. lxiiij.	de Eadem persona tanquam alia.
Ca. lxx.	de Auxilium/Opemque fero.
Ca. lxxi.	de A/et de/cum alijs.
Ca. lxxij.	de Solus et Unus.

Ca. lxxviii.	de indies/et indies ! in hora & in horas.
Ca. lxxix.	de Animaduerto. / ac apediē.
Ca. lxxx.	de Natus/genitor/vir/pater & mater
Ca. lxxxi.	de In Primis.
Ca. lxxxij.	de Hic cum illo comparandus.
Ca. lxxxij.	de Intercedit. / similibz.
Ca. lxxxij.	de Amam? nos inuicē ! nos mutuo &
Ca. lxxxv.	de ffacio et Ago/et frango.
Ca. lxxxvi.	de Conuenit. / tibi/ & filio
Ca. lxxxvij.	de Obuiō tibi/ obui? tibi fio/ obui? sū.
Ca. lxxxvij.	de Verbis ad fimitationē ptinētibz.
Ca. lxxxix.	de Verbis ad cōiecturam ptinētibz.
Ca. lxxxix.	de Verbis ad noticiam ptinentibz.
Ca. lxxxix.	de Verbis ad Spem ptinentibus.
Ca. lxxxix.	de Verbis ad Recordationē ptinētibz.
Ca. lxxxix.	de Verbis ad Visionem ptinentibz.
Ca. lxxxix.	de Parenthesi/ per Quis et Is.
Ca. lxxxix.	de Verbis ad finē operis ptinentibz.
Ca. lxxxvi.	de Nominibus quibzdam in io.
Ca. lxxxvij.	de Bene et Male cum verbis.
Ca. lxxxvij.	de loco patris & in locū patris & filio
Ca. lxxxix.	de Verbis ad Auctoritatē ptinētibz.
Ca. xc.	de Nihil ad te/ et Quid ad te.
Ca. xc.	de Communionē Gerūdi & Nominis
Ca. xcij.	de Verbis Solidalibus.
Ca. xcij.	de Memoria & memoriē cū alijs vbi.
Ca. xcij.	de facio tibi iniuriā/ & afficio te iūria.
Ca. xc.	de Verbo Impono.
Ca. xcvi.	de Verbo Spectat.

Libri Quarti/ Sunt Capitula. cxi.

Ca. i.	de Libertinus et Libertus.
Ca. ij.	de Accessus et Accessio/ Ceterisq; hu-
	iulimodi in ius et in io.
Ca. iij.	de Observatio et Observantia.
Ca. iij.	de Potus et Potio.
Ca. v.	de Senes/ Veteres/ et Antiqui.
Ca. vi.	de Defectus/ Culpa et Defectio.
Ca. vij.	de Rumor/ et fama.
Ca. viij.	de Murus/ Paries/ et Moenia.

Ca. i.	de Gestis et Actis.
Ca. ii.	de Natalia/Natalis/et Natalitius.
Ca. iii.	de pcepta et pceptioēs: instituta et insti-
Ca. iij.	de Aduocat? et patron? tutioēs.
Ca. iij.	de Facies et Vultus.
Ca. iij.	de Series et Ordo.
Ca. x.	de Decus et Decor.
Ca. x.	de Jocus et Ludus.
Ca. x.	de Libertas.
Ca. x.	de Indulgentia et Venia.
Ca. x.	de Ambitio et Ambitus.
Ca. x.	de Vicus et Suburbana.
Ca. x.	de Commentarium.
Ca. x.	de Coenaculum et Coenatio.
Ca. x.	de Epule/Epulum/et Dapes.
Ca. x.	de Sementia.
Ca. x.	de Seges/et Fruges.
Ca. x.	de Malleolus/et Sacmentum.
Ca. x.	de Arbor et Frutex.
Ca. x.	de Acinus/Bacca/Pomum/et Nux.
Ca. x.	de Crepit?/strepit?/cremit?/et stridor.
Ca. x.	de Officium et Officia.
Ca. x.	de Histrion et Mimicus.
Ca. x.	de Actor et Auctor.
Ca. x.	de Pupillus et Orphanus.
Ca. x.	de Triclinium et Conclauis.
Ca. x.	de Penus et Commeatus.
Ca. x.	de Cervix/Jugulus et Collum.
Ca. x.	de Sinus et Gremium.
Ca. x.	de Socius/Comes/et Sodalis.
Ca. x.	de Pompa et Spectaculum.
Ca. x.	de Senecta et senect? iuuenta et iuuet?
Ca. x.	de Continentia et Abstinentia.
Ca. x.	de Pecus pecudis: et Pecus pecoris.
Ca. x.	de Collis/clivus/iugum et promontorium.
Ca. x.	de Officina et Taberna.
Ca. x.	de Avis et Volucris.
Ca. x.	de Indoles.
Ca. x.	de Contio.
Ca. x.	de Leges et Iura.

Ca. xliij.	de Aceruus/Strues/Strages ⁊ sarcina
Ca. l.	de Ministerium et Misterium.
Ca. li.	de Saurra et Parahitus.
Ca. liij.	de Bucca/Bena/Mala/et Cilium.
Ca. liij.	de Pastio/Pastus/Pabulū ⁊ Esca.
Ca. liij.	de Incola/Inquilinus/et Accola.
Ca. lv.	de Campus/Arca/et Ager.
Ca. lvi.	de Silua/Lucus/Saltus/⁊ Nemus.
Ca. lvij.	de sfoemoza/sfoemina/et Coxa.
Ca. lvij.	de Crimen et sflagitium.
Ca. lix.	de Vectigal et sfoenus.
Ca. lx.	de Luctus.
Ca. lxi.	de Ocium.
Ca. lxij.	de Amor et Caritas.
Ca. lxij.	de Seditio et sfactio.
Ca. lxij.	de Bellū/Pielū/Pugna ⁊ Certamē.
Ca. lxx.	de Copia et Copie.
Ca. lxxi.	de Elogium.
Ca. lxxij.	de Condictio et Conditio.
Ca. lxxij.	de sfrondes et sfolia.
Ca. lxxij.	de Excubie et Vigilie.
Ca. lxx.	de Suffragia.
Ca. lxxi.	de Catulus/Pullus/Vinnul? ⁊ sfoet?
Ca. lxxij.	de Lues et Pestis.
Ca. lxxij.	de Corpus.
Ca. lxxij.	de Lamina et Briatra.
Ca. lxxv.	de Munimenta et Monumenta.
Ca. lxxvi.	de Opera et Opus.
Ca. lxxvij.	de Solatium et Consolatio.
Ca. lxxvij.	de Affectus/Affectio/et Affectatio.
Ca. lxxix.	de Latebre et Latibula.
Ca. lxxx.	de Luce et Tenebris/Die ac Nocte.
Ca. lxxxi.	de Orator/Rhetor/et Declamator.
Ca. lxxxij.	de Peregrin? et hospes/diuisorū ⁊ hos.
Ca. lxxxij.	de Conciues ⁊ Cōterrane? pitū.
Ca. lxxxij.	de ptor/p̄tor? ⁊ alijs mgrātū noibo.
Ca. lxxxv.	de locor q̄zdā noibo ⁊ possessiuis hoz.
Ca. lxxxvi.	de Pūscus et Pūstinus.
Ca. lxxxvij.	de Prosper et sfoelix.
Ca. lxxxvij.	de Saluber et Sanus.

Ca. lxxxix.	de Iocundus et gratus.
Ca. xc.	de Plura/implura/plerumq; et plerumq;
Ca. xci.	de Clarus et Preclarus.
Ca. xcij.	de Festus et Festivus.
Ca. xcij.	de Venalis et Vendibilis.
Ca. xcij.	de Sciens feci/prudes feci et similibus.
Ca. xc.	de Marin?/maritim?/et transmarin?
Ca. xcvi.	de Frequens et Celebris.
Ca. xcvi.	de Ferus et Feror.
Ca. xcvi.	de Corporeus et Corporalis.
Ca. xcix.	de Lassus/lax?/lax?/fess?/defess? et de
Ca. c.	de Bonum et Bonitas. fatigat?
Ca. ci.	de Lubricus.
Ca. cij.	de Equalis et Equabilis.
Ca. cij.	de Perfidus et Infidus.
Ca. cij.	de Moratus et Morigeratus.
Ca. cv.	de Protervus/Procap? et Petulans.
Ca. cvi.	de Oribus et Celebs.
Ca. cvij.	de Diuturnus et Diutinus.
Ca. cvij.	de Annuus.
Ca. cix.	de capitalis.
Ca. cx.	de Meritorius.
Ca. cxi.	de Infensus et Infestus.
Ca. cxij.	de Presens.
Ca. cxij.	de Stultus/stultus et Stolidus.
Ca. cxij.	de Beatus.
Ca. cxv.	de Mollis.
Ca. cxvi.	de Crudus.

Libri Quinti. Sunt Capitula. Cij.

Ca. i.	de Disco/Edisco/Dedisco/et Dedoceo.
Ca. ij.	de Excogito/repio/iuenio/offendo/nac
Ca. iij.	de Desipio/desipisco et resipisco et su
Ca. iij.	de Prohibeo et Inhibeo.
Ca. v.	de Utor/fungor/et fruor.
Ca. vi.	de Sto/Dedecor/Dido/et Disto.
Ca. viij.	de Appeto/et Eppeto.
Ca. viij.	de Vendico/et Vindico.
Ca. ix.	de Explodo/Complodo et Suppolodo.
Ca. x.	de Dico et Quibusda derivatis ab eo.

Ca. xi.	de Adorare et Supplicare.
Ca. xij.	de Assurgo.
Ca. xij.	de Sustuli.
Ca. xiiij.	de Prouoco/et Laccio.
Ca. xv.	de Hio/Hisco/et Dehisco.
Ca. xvi.	de Do/et Habeto fidem.
Ca. xvij.	de Prese fferre.
Ca. xvij.	de Rationē habeo/et Ratio constat.
Ca. xix.	de Ez ex/diuis noibo vbiq apposit.
Ca. xx.	de Estimo et Existimo.
Ca. xxi.	de Coniuro et Conspiro.
Ca. xxij.	de Cordi est et in Animo est.
Ca. xxij.	de Inuerto et Interuerto.
Ca. xxiiij.	de Compertum est/et Exploratu est.
Ca. xxv.	de sfoenero/ac sfoeneror: Mutuo et
Ca. xxvi.	de gradu facio et gradu iacio. /mutuo
Ca. xxvij.	de Certum est.
Ca. xxvij.	de Liceo/Licitor/et Addico.
Ca. xxix.	de Audio/et Exaudio: Oro et Exoro.
Ca. xxx.	de lego/et plego/mltq alijs a p opohet
Ca. xxxi.	de Quibusdā alijs a p/p vel re opohet.
Ca. xxxij.	de Prosequor et Persequor.
Ca. xxxij.	de Partio/et Impartio/et Partior.
Ca. xxxiiij.	de In manu est/et In manibus est.
Ca. xxxv.	de Preditus sum/et Affectus sum.
Ca. xxxvi.	de Descendo.
Ca. xxxvij.	de Amo et Diligo.
Ca. xxxvij.	de Declaro.
Ca. xxxix.	de Ingredior.
Ca. xl.	de Consulo/consulto/consultor/et consultus.
Ca. xli.	de Ago gratias/habeto/refero/ac reddo.
Ca. xliij.	de Gratulor et Grator. /gratias.
Ca. xliij.	de sringo et Effringo.
Ca. xliij.	de Obedio/Operto/et Defungor.
Ca. xlv.	de Vestigo/Peruestigo/et Inuestigo.
Ca. xlv.	de Nutrio et Allo.
Ca. xlvij.	de Spero et Confido. /legē
Ca. xlvij.	de Dico et fero sententiā: dico et fero.
Ca. xlix.	de Circumsto et Circumhisto.
Ca. l.	de Usurpo.

Ca. li.	de Presto sum et Assum.
Ca. liij.	de fleo/gemo/plo: o/plāgo/eiulo/lamē
Ca. liij.	de existit et existat. tor wiferor.
Ca. liiij.	de Concilio et Ineo/cū alijs verbis.
Ca. lv.	de Obuiuo/et Ingurgito.
Ca. lvi.	de deuenio et Peruenio.
Ca. lvij.	de Occupo.
Ca. lvij.	de Peto/Posco/Postulo/fflagito.
Ca. lix.	de Labo et Labor.
Ca. lx.	de deligo et Eligo.
Ca. lxi.	de Percontor/et interrogo/ac sciscito.
Ca. lxij.	de debello et Expugno.
Ca. lxij.	de Compositis a re.
Ca. lxiiij.	de Preparo et Apparo.
Ca. lxx.	de Presum et Presidio.
Ca. lxxvi.	de Assentor/Adulor/Blandico.
Ca. lxxvij.	de Exculso et Causor. et indico.
Ca. lxxvij.	de mando/scipio/iulco/imparo/edico.
Ca. lxxix.	de Introcludo et Intercludo.
Ca. lxx.	de Ex sententia et ad votum habere.
Ca. lxxi.	de ffacere iter/vel viam/et iter habere.
Ca. lxxij.	de Propono et ostendo/cū alijs verbis.
Ca. lxxiiij.	de pacificat? sū/pacat? sū/et placat? sū
Ca. lxxiiij.	de Parem esse/et Paria facere.
Ca. lxxv.	de Solicito.
Ca. lxxvi.	de Gratium facio/et Gratifico.
Ca. lxxvij.	de Deduco/et Reduco.
Ca. lxxvij.	de Satio/et Satureo.
Ca. lxxix.	de Incedo/et Ambulo.
Ca. lxxx.	de Aduersor/et Auersor.
Ca. lxxxi.	de Leuo/et compotis suis.
Ca. lxxxij.	de Perpēdo/erpēdo/appendo/impēdo.
Ca. lxxxiiij.	de Rapio/Eripio/et Pteripio.
Ca. lxxxiiij.	de Titube/Nuto ac Vacillo.
Ca. lxxxv.	de Vaco et Vacat.
Ca. lxxxvi.	de Conscisco/Ascisco/et descisco.
Ca. lxxxvij.	de Asseuero.
Ca. lxxxvij.	de Ephileo/ffacio/vel ffacello negotiū
Ca. lxxxix.	de deturbo/eturbo/et disturbo.
Ca. xc.	de admoueo/et amoueo/adūto/et aūto

Ca. xci.	de Consternere et Consternari.
Ca. xcij.	de Nō placeo/displiceo /z placeo mihi
Ca. xcij.	de Moror et Maneo.
Ca. xcij.	de Cōflauū/strari /z dissolui es alienū.
Ca. xcv.	de Migro/et decedo / discedo et recedo.
Ca. xcvi.	de Precor et Imprecor.
Ca. xcviij.	de Habeto orōnē/facio /z habeo sermonē
Ca. xcviij.	de Polliceri/ouenire/et audire habeo.
Ca. xcix.	de Mereor bene vel male de te/demere.
Ca. c.	de Refero /z fero. /or /z emereo
Ca. ci.	de Exhorreo et Abhorreo.
Ca. cij.	de Bene /z Male/meū vel teū agis.
Ca. cij.	de Salio et Salto.
Ca. cij.	de Abdico et Exheredo.

Libri Septi/ Sunt Capitula. lxiij.

Ca. i.	In Nonium Marcellū De Alumnis.
Ca. ij.	In eundem de Citare.
Ca. iij.	In eundem de Capiro.
Ca. iij.	In eundem de Contendere.
Ca. v.	In eundem de Cursus.
Ca. vi.	In eundem de Carpere.
Ca. viij.	In eundem de Accipere.
Ca. viij.	In eundem de Graue.
Ca. ix.	In eundem de Inficiator.
Ca. x.	In eundem de Incisim.
Ca. xi.	In eundem de Candeo.
Ca. xij.	In Seruium de Letus.
Ca. xij.	In eundem de Accuso et Inculso.
Ca. xiiij.	In eundem de Barba et Barbe.
Ca. xv.	In eundem de Nuntius et Nuntiū.
Ca. xvi.	In eundem de Arceo.
Ca. xvij.	In eundem de Innocius /z Innoxius
Ca. xvij.	In eundem de Instar.
Ca. xix.	In eundem de Passim.
Ca. xx.	De Aduerbis in Im exeuntibus.
Ca. xxi.	In eundem de Tandem.
Ca. xxij.	In Macrobiū de Stella /z Sydus
Ca. xxij.	In Aulum Gellium de Recisco.
Ca. xxiiij.	In eundem de Deprecor.

Ca. xxv.	In Priscianum de Sitis.
Ca. xxvi.	In eundem de Docilis et Docibilis.
Ca. xxvii.	In eundem de numine/et nutus.
Ca. xxviii.	In eundem de Nectus et Nectus.
Ca. xxix.	de Ne et Ve.
Ca. xxx.	In Donatum de Valeat.
Ca. xxxi.	In Varro nem de Vas.
Ca. xxxii.	In eundem de Decurio.
Ca. xxxiii.	In festu Pompeiu de exemplū exem
Ca. xxxiiii.	In Boetium de Persona. plar.
Ca. xxxv.	In Iustinianum de Nope.
Ca. xxxvi.	In eundem de Testamentum.
Ca. xxxvii.	In Iuriconsultos de Mulier.
Ca. xxxviii.	In eosdem de Munus et Donum.
Ca. xxxix.	In eosdem de Peculium.
Ca. xl.	In eosde de fund?/Ager/Villa/Pie/
Ca. xli.	In eosdem de Noualis. diu.
Ca. xlii.	In eosdem de Liber et Volumen.
Ca. xliii.	In eosdem de Probrum et Obprobru.
Ca. xliiii.	In eosdem de Stuprum et Adulteriu.
Ca. xlv.	In eosdem de Instratum et Stragula.
Ca. xlii.	In eosdem de Pulsatio et Verberatio.
Ca. xlvii.	In eosdem de Pelle et Pallata.
Ca. xlviii.	In eosde de caullatio. et calumniator.
Ca. xlix.	In eosde de Preuicator/terguisator.
Ca. l.	In eosdem de ferri/Portari/et Agi.
Ca. li.	In eosdem de Conuitiu et Maledictu.
Ca. lii.	In eosdem de Verhicoloria.
Ca. liii.	In eosdem de Penes et Apud.
Ca. liiii.	In eosde de Patres/maiores/posteri.
Ca. lv.	In eosde de Vict? et pen? et minores.
Ca. lvi.	In eosdem de Pignus et Hypotheca.
Ca. lvii.	In eosdem de ferruminatio.
Ca. lviii.	In eosdem de Veterator et Nouitius.
Ca. lix.	In eosdem de Quot annis ac simili.
Ca. lx.	In eosdem de Turba et Rixa.
Ca. lxi.	In eosdem de Exauctoro.
Ca. lxii.	In eosdem de Depectus.
Ca. lxiii.	In eosdem de Gemma et Lapillus.
	.. FINIS ..

P. Paulus Semilis Joanni Heynlin de Lapide salutem
plurimam dicit ;

Quom his proximis diebus mecum ageres vir humanitate/litterisq;
exceles : vt clarissimi viri Laurentij valle quem merito latine lingue
restauratorem dixerim : elegatias castigarem librariozum vitio corrup
tissimas : recepi tandem me id esse facturum. Non q; ego me tanto one
ri parem esse crediderim (Quippe quod vir doctissimi homines ferre que
ant) Sed q; tantum tua apud me auctoritas valet : vt fatear/nihil a
me tibi posse sine maxima ingratitudine denegari. Est profecto res ista
z digna/et pernecessaria : Sed que doctum virum z ociosum postulat :
Quorum mihi neutrum adesse tu optimus testis es. Nam et magnor;
principum aule non ex imperitis litteratos : sed ex litteratis imperitos
facere consuerunt : Et hec procellosa tempora non cartham : aut cala
mum : sed equos sibi gladiumq; depolcunt. Accedit etiam ad has diffi
cultates : q; ego in hanc urbem me furtim (vt ita dixerim) ob comparā
da mihi quedam necessaria surripui/regem versus illico rediturus. In
ter has tamen tantas loci/temporisq; angustias gessi tibi mozem : vt
potui melius : et Laurentium nostrum non me ausim dicere emendaf
se : sed celerrime percurrisse z quidem stomachabundum : tum quia nō
latini viri : qualis ipse fuit : sed legere barbari hominis scripta vide
bar : tum quia molestissimum mihi erat : ad emendandos pro tenui in
gemiolo meo tot librariozum errores omnino mihi otium denegari. Tu
um igitur nunc officium est : vt posteaq; ego te iubente hoc negotium :
quod supra meas vires esse intelligo : aggressus sum : tu optima lima
tua : tuoq; grauissimo iudicio prosequaris plurima : que adhuc corri
genda supersunt : vt ego agellum hunc spinis lapidibus lolioq; mun
dasse : ac sarculo coluisse : tu vero plantis : et variorum flozum gene
re exornasse iudicaris. Postulat hoc a te studiosorum iuuenum cetus :
quibus hic liber maxime vtilitati futurus est : postulat Laurenti? nos
ter : qui quom ad extirpandam ab hominibus nostris hoc suo aureo
libro barbariem/incredibiles pene labores : vigiliasq; subierit : commit
tendum non est : vt nostra culpa ipse fuisse barbarus videatur. Pos
tulat deniq; Semilis tui honoz : in quem multos impetum facturos es
se non dubito : presertim in hac prestantissima vrbe Lutetia : vbi non
nullos esse audio : qui Ciceronis latine lingue omnium iudicio paren
tis scripta castigant. Que res certe non mediocri mihi voluptati est.
Nam si forte ad me reprehendendum grauissimi censores isti descende
rint : ego ad Ciceronē sfugiam : vt quo ipse olim urbem romam a Ca
tilina : eodem nunc se meq; ab istoz moeshbz ense defendat. Vale ;

P. Paulus Semilis cunctis bonarum
litterarum cultoribus : S. P. D.;

Rhetora quisquis amas : vates : lingua ue latinam :
Laurenti hoc valle perlege semper opus.
Namq; docet verum : quo sunt sermone locuti
Tullius : herodiam virgiliusq; pater.
Et docet : vt fuerint varijs erroribus vti.
Multi : quos doctos inscia turba putat.
Hunc igitur legito iuuenis studiose : senexq;
Si recte queris verba latina loqui.

Excellentissimi acutissimiq; grammatici et oratoris Laurentij Valli
in librum elegantiarum suarum prologus feliciter incipit:

DOM sepe meum nostrorum maio-
rum res gestas/aliorumq; vel regum
vel populorum cōsidero: vident mibi
non modo ditionis nostri homines:
verum etiam lingue ppagatione cete-
ris omnibus antecelluisse. Nam per
sas quidem/medos/assyrios/grecos/
aliosq; p multos longe/lateq; rerum
potitos esse. Quosdam etiam vt ali-
quādo inferius/q̃ romanorū fuit: ita
multo diuturnius imperium tenuisse
constat: Nullos tamen ita linguam
suam ampliasse: vt nostri fecerūt: qui(vt oram illam italie/que mag-
na olim grecia dicebat: vt siciliam/que greca etiam fuit: vt omnē ita-
liam taceam) per totum pene occidentē: p septentrionis: p affrice non
exiguam partē/breui spatio linguā romanā(que eadem latina a latio/
vbi roma est: dicitur) celebrem/et quasi reginam effecerūt: et(quod
ad ipsas prouincias attinet) velut optimā quandā frugē mortalib; ad
faciendā sementē prebuerūt: opus nimirū multo preclarius/multoz
spetiosius: q̃ ipsum imperiū ppagasse. Qui em̃ imperiū augent: mag-
no illi quidē honore affici solent: atq; impatores nominant. Qui autē
beneficia aliqua in homines contulerūt/ij non humana: sed diuina po-
tius laude celebrant. Quippe quom non sue tantū verbis amplitudini/
ac glorie cōsultāt: sed publice quoq; hominū vtilitati: ac salutē. Itaq;
nostri maiores rebus bellicis/pluribusq; laudibus ceteros homines su-
perarūt: lingue vero sue ampliatiōe se ipsis superiores fuerūt: tanq̃
relicto in ceteris imperio/cōsortium deoz in celo consecuti. An vero ceres
quod frumenti: liber quod vini: minerua quod olei inuentrix putat:
multiq; alij ob aliq̃ huiusmodi beneficentiā in deos repositi sūt: linguā
latinam nationibus distribuisse minus erit/optimā frugē/et vere diui-
nam/nec corporis/sed animi cibum: hec em̃ gentes illas/populosq; om-
nes omnib; artib;: que liberales vocant: instituit: hec optimas leges
edocuit: hec viam ad omnem sapientiā muniuit: hec deniq; prestitit:
ne barbari amplius dici possent. Quare quis equus rerum estimator
non eos preferat: qui sacra litterarū colentes: ijs qui bella horrida ge-
rentes clari fuerūt: illos em̃ regios homines: hos vero diuinos iustis
sine dixeris: a quib; non(quemadmodum ab hominib; fit)aucta res

publica est/maiestas que.P.R.solum: sed quemadmodū a dis salus
 quoq; orbis terrarū: eo quidē magis/quod qui imperiū nostrū accipie
 bant: suum amittere: et (quod acerbius est) libertate spoliari se existi
 mabat: nec fortasse iniuria. Ex sermone autē latino non suū imminui:
 sed condiri quod amodo intelligebāt: ut vinum posterū inuentū/aque
 vsum non excussit: nec sericū/lanam/linūq; nec aurū cetera metalla
 de possessione eiecit: sed reliquis bonis accessionē adiunxit. Et sicut gē
 ma aureo alligata anulo non decoramēto est/sed ornāmēto: ita noster
 sermo accēdes aliorū sermoni vernaculo/stulit splendorem/non sustulit.
 Neq; em̄ armis/aut cruore/aut bellis dominatū adeptus est: sed bene
 ficijs/amore/et cordia. Cuius rei quantū diiectura suspicari licet: hoc (ut
 ita loquar) seminariū fuit primū: quod ipsi maiores incredibiliter se in
 omni studioz genere excolebāt. ita/ut ne in re quidē militari aliq; (nisi
 idē in litteris) prētās esse videretur: quod erat ceteris ad emulatiōz
 non exiguum excitamentū. Deinde quod ipsis litterarū professorib; pre
 mia egregia sane pponēbant. postremo quod hortabantur puīciales om
 nes: ut quom̄ romē sum in puīcia romane loqui dīuēscerent. Ac (ne
 plurib; agam) de oparatione imperij/sermonisq; romani hoc satis est
 dixisse. Illud iampridē tanq; ingratū omnes gentes/nationesq; abiece
 rūt: hūc oīm nectare suauiorē et omni serico splendidiorē: omni auro/
 gemmaq; preciorē putauerūt: et quasi deū quendā e celo demissum
 apud se retinerūt. Magnū ergo latini sermonis sacramentū est: mag
 nū pfecto numen: qui apud peregrinos/apud barbaros/apud hostes
 sancte/ac religiose p tot secula custodiē: ut non tam dolendū nobis ro
 manis: q̄ gaudendū sit: atq; ipso etiā orbe terrarū exaudiēte glorian
 dū. amissim? romā: amissim? regnū: amissim? dominatū: tam et si non
 nostra/s; tempoz culpa. verūtāmē p hūc splendidiorē dominatū in mag
 na adhuc orbis parte regnam? nra est italia. nra gallia. nra hispania:
 germania: pannonia: dalmatia: illyriū: mltēq; alie nationes. Ibi
 nanq; romanū impiū est: vbiūq; romana lingua dominat. Eant igit
 nūc greci: et linguarū copia se iactent. plus nra vna efficit/et quidē in
 ops (ut ipsi volunt) quā illoz quinq; (si eis credimus) locupletissime. et
 multarū gentium velut vna lex: vna est lingua romana. vnius grecie
 (quod pudendū est) non vna/sed multe sūt tanq; in re. p. factiones. atq;
 alteri nobiscum in loquēdo dīsentiant. greci inter se dīsentire nō possunt:
 ne dum alios ad sermonem suum se perductōres sperēt. varie apd eos
 loquūtur auctores: actice/eolice/ionice/dorice/boetie. apud nos: id est
 apud multas nationes/nemo nisi romane: in qua disciplina cuncte li
 bero homine digne dīnētur: sicut in sua multiplici apud grecos. Qua
 vigēte quis ignorat: studia oīa/disciplinasq; vigere: occidēte occidere.

Cuius generis
 lingua

Qui enim summi phi fuerunt / summi oratores / summi iure consulti / summi denique
scriptores. Nempe hi : qui bene loquendi studiosissimi. Sed me plura dicere
volente impedit dolor : et exulcerat : lachrymarumque cogit intuentem ex quo sta-
tu : et in quem facultas ista reciderit. Nam quis litterarum : quis publici
boni amator a lachrymis temperet. Cum videat hanc in eo statu esse : qui o-
lim roma capta a gallis : omnia auersa : incensa : diruta : ut vix capito-
lina supsit arx. Si quidem multis iam seculis non modo latine nemo locu-
tus est : sed ne latina quidem legens intellexit. non philosophi studiosi philoso-
phos : non cauidici oratores : non legulci iure consultos : non ceteri lectores
veterum libros preceptos habuerunt : aut habent : quasi amisso romano im-
perio non deceat romane nec loqui / nec sapere : fulgorem illum latinitatis si-
tu / ac rubigine passi obsolescere. Et multe quidem sunt prudentium hominum
varieque sententie : unde hoc rei acciderit : quarum ipse nullam nec improbo /
nec pro : nihil sane pronuntiare ausus / non magis quam cur ille artes : quam pre-
ad liberales accedunt pingendi : sculpendi : fingendi : architectandi / aut tam-
diu / tantoque opere degenerauerit : ac pene cum huiusmodi ipsis demortue fuerit :
aut hoc tempore excitent : ac reuiuiscant : tantumque tum bonorum opificum :
tum bene tractorum prouentus efflorescat. verum emuero qui magis superiora
tempora infortunata fuere : quibus homo nemo inuentus est eruditus : eo plius
his nostris gratulandum est : in quibus (si paulo amplius annitamus) confido pro-
pedi linguam romanam vere plus / quam verum : et cum ea disciplinas omnes ita res-
titutum. Quare pro mea in patriam pietate immo adeo in omnes homines / et pro
rei magnitudine cunctos facundie studiosos / velut ex superiore loco libet
adhortari : euocareque : et illis (ut aiunt) bellum canere. Quousque tandem
querites (latinos appello : et romane lingue cultores : qui et vere : et soli qui
rites sunt : ceteri enim potius inquam) quousque inquam querites verum vestrum non di-
co domiciliu imperij : sed parentem latinam a gallis esse captam pacemini : id
est latinitatem a barbaria oppressam : quousque prophanata omnia duris :
et pene impijs oculis aspiciet. An dum fundamentorum relique vix appare-
ant. Alius vestrum scribit historias : istud est verum habitare : alius greca
transfert : istud est ardee confidere : alius orationes : alius poemata componit :
istud est capitolium : arcemque defendere / pelara quidem res / et non mediocri lau-
de digna. Sed non hoc hostes expellit : non patriam liberat. camillus nobis :
camillus imitandum est : qui signa (ut inquit Virgilius) in patriam eferat : eaque
restituatur : cuius virtus adeo ceteris prestantior fuit : ut illi qui vel in capi-
tolio : vel ardee : vel veris erant : sine hoc salui esse non possent. Quod hoc
quod tempore continget : et ceteri scriptores ab eo : qui de lingua latina composuerit :
non parum adiuuabunt. Equidem (quod ad me attinet) hunc imitabor : hoc mihi
proponam exemplum : comparabo (quantulumcumque vires mee ferunt) exercitum :
quem hostes quamprimum educa : ibo in aciem : ibo prope : ut nobis animi faciam.

10.
Certemus queso honestissimū hoc/pulcherrimūq; certamē non modo:
vt patriā ab hostib; recipiam? vrū etiā vt in ea recipiēda quis maxi-
me camillū imitab;? appareat. difficillimū quidē p̄stare: qd̄ ille p̄stitit
oīm imperator; mea sententia maxim? riteq; secūsus a romulo additoz
vrbis appellatus. Ideoq; plures p̄ se quisq; in hac rē elaborem? vt sal-
tē multi faciam? quod vnus efficit. Is tñ ire/vireq; camill? dici/exist-
imariq; debeat: quā optimā in hac rē operā nauauerit. de me tantū af-
firmare possum: vt nō sperare tante me rei satisfacturū: ita difficillimā
sup̄fuisse laboris partē/durissimāq; puincia: vt reddere alios ad cetera
p̄sequenda alacriores. Hi em̄ libri nihil fere quod ab alijs auctoribus
his duntaxat: qui extant: traditū est: continebunt. atq; hinc principii
nostrum auspicemur;

Laurentij Valle/Elegantiarū liber primus foeliciter incipit.

De nominib; quoz ablatiui p̄les exeunt in abus? Capitulum. i.

Eus/dea/deabus dicim? diuus/diua/diuabus nō dicim?.

Itē in quibuscūq; alijs: vt filius/filia/filiabo: nō puignus/
puigna/puignabo: natus/nata/natabo: nō genitus/ta/ge-
nita/bo: equus/equa/equabo: mulus/la/mulabo: nō afin?/
na/afinabo/nec iuuēcus/ca/iuuecabo: nec cetera simili/bo: nō ceruus/
ua/abus: nō lup?/pa/lupabo. Itē vt dicim? libertus/ta/tabus: ita nō
dicim? libertin?/na/nabo: n̄ patron?/na/nabo: n̄ scabin?/na/nabo:
nō pedissequ?/qua/quabo: nō seru?/ua/uabo: nō famul?/la/labo: nō
dñs/na/nabo: nō anim?/aia/aia/bo: Tam et si quidā his posteriozib;
vtunt. Cicero tñ ad v̄p̄ozē/et filiā scribes/duabo animis suis dixit: nō
animabo. Et curti? de matre/et v̄p̄oze alexādrī/dñs/nō dñabo dixit.
Qd̄ si p̄ licentiā aliter loquunt: nō mirandū ē cū quidē veteres dixerūt
deptrab?/p̄ deptris: et eab? p̄ eis. Sed ego de vsu loquendi disputo:
non de abusu;

De Nominibus exeuntibus in atio? Capitulum. ii.

Omina/q; veniūt a v̄bis p̄me coniugatiois/p̄positioz sup̄ini habētib;

in itū vel in ctū p̄ter ceteroz v̄boz legē exeūt i actio: et nō i itio/
vel ctio: vt veto/vetui/vetū: inde vetatio/nō veti. p̄sto/p̄stiti/p̄stitū/p̄-
tatio/nō p̄stitio. cubo/bui/cubitū/cubatio/nō cubitio. domo/domitū/dō-
nō domitio. sono/mitū/natio/nō somitio. crepo/pitū/patio/nō crepitio.
tono/mitū/natio/nō tonitio: licet dicam? somit? crepit? tomit? n̄ so-
nat? crepat? tonat? frico/frictū/frica? nō frictio: et ita i ceteris. sectio
tñ crebri? repit? q̄ sectio. Noz p̄cipia dissilia sūt. Nā ea q; sūt p̄teiti
t̄pis: exeūt i itus: q; v̄o futuri: i atur? vetit? vetatur? p̄stit? p̄statur?.
vnde Lucan? ostatura fides supat. domit? domatur? et ita in ceteris. La-
uo z poto nō habēt supina neq; in actū/neq; in itū/neq; in ctū: sed oīa.

dm
dab;
filia;
nata;
vgnab;
mulab;
liberab;

ndd
famlab;
dnab;
nat;

Ideoq; formant nomina sua lotio/et potio. Inde sunt lotor/z potor ver-
balia noia: inde lotiū p vrina/pma tamē breui/nō longa. Aliquādo re-
perit lauatiū/z potatiū: inde sūt lauatio/et potatio/ lauatozq; z potatoz.
Iuuō/iuui/iuti: nec in hūc/nec in illum modū format/suū deriuatiū.
Ceterū ex alio supino iuuatū facit iuuatio: ab illo fit iutor: seu potius
adiutor. Ex ceteris aut pauca sūt noia vbalia in oz: vt domitor/nō do-
mator/et sector: qui significat eū accusatorē: qui ex damnatione accu-
sati dimidiū bonoz expectat illius: aut certe aliq; partē;

De hoc nomine ludicrum. Capitulum. iij;

Udica inquit priscianus/et nō ludicria ab hoc ludicri dicimus.
Virgilius in rii. Neq; em leuia/aut ludicra petunt pma. p quod
vult ludicra tertie declinationis: cū oīa notū sit secūde esse: vt in lege
illa frequenter repetita. qui artē ludicrā exercuerit: in rii ordinib; pri-
mis ne sedeat. Ars ludicra ē hystriomica z scenica: et (vt sentio) quicq; d
nomine ludicri intelligit. Nam ludicrū/ quod est substantiuū: nō mo-
do ludus hystriomicus est/et scenicus: sed quodcūq; lusorium opus ac
ioculare: etiam ludi publici;

De hoc nomine ficus. Capitulum. iiii;

Ficus idem inquit etiā vitiū corporis quarte est. martialis quinto
epigrammatū. Cum dixi ficus: rides quasi barbara vba: et dici
ficos ceciliane iules. dicem? ficus: quas scim? in arbore nasci: dicem?
ficos ceciliane tuos. Ex quo ostendit z vitiū: et fructū quarte esse decli-
nationis: genere aut differre. Ego vero reperio ancipitē apud Martia-
lem scripturā: et frequētī? sic: vt z ipse puto scribendū. Quom dixi fi-
cos rides quasi barbara vba: et dici ficus ceciliane iules. dicem? ficus:
quas scim? in arbore nasci: dicemus ficos ceciliane tuos. Ante oīa cur
ille risit? Martiale: q; diceret ficus: An nō reperit ficus/saltē p arbo-
re: atq; etiā p fructu in numero singulari. Non hoc ergo ille ridebat.
Quid ergo: q; gñe abuteret: ne hoc quidē. Quippe quom dico ficus:
q; genere vtat: nemo intelligit. certe ridebat: q; alia declinatioē vtire-
tur: q; ea: qua debebat. vt ex secūdo versu: in q; mutata est declinatio:
apparet. Quod si igit cecilian? de declinatione agebat: non de genere:
debuerat Martialis ad declinationē: nō ad gen? respondere: vt est pu-
tandū: atq; adeo necesse ē eum respondisse. Siquidē (vt ostendi) ille rep-
henderat: q; hic ficos diceret: nō ficus: que rep̄henho si vera est: vt pl-
ciano videt: qui vult/ficus magis esse quarte: que tandē modestia poe-
te fuisse: eum qui recte admoneat: tam expectabili/etiā vero crimine in-
cessere. ergo adiungit accusationē impetitiē cū accusatione flagitij p io-
cum: et dicacitatē: vt moris sui est: q; ille adeo stolid? nō solum neg-
es: vt negaret: ficos reperiri: quos secū semp z qd cū dolore gestaēt:

Lond p prima pma bary

Sector n. accipitor

Ludicr

ficus

frontina

Schizotheca
non pat.

Ambula
omibula
mufibula
pauibula
redibula
Cunibula media longa
Ceribula
nouenibula
Limbula
Roribula
Ombibula
Nidibula
Vornibula

Amuratus
Bened
Tomed
quadron

sed de inanimat/ vt amniculū vinū/ bimū oleum. de pueris tamē magis loquim^r p diminutionē/ bimulus/ trimulus/ quadrimulus: quia intra hos annos adhuc parui sūt. similiter de his/ in quib⁹ hec ratio hab^{et} locū. vt amicus equus: binus aries: trimus porcus: quadrimū vinū: bimulus puer: trimula puella: dissimiliter in quib⁹ hec ratio locū nō habet. Ridiculus homo/ ridicula res/ ridiculum caput id est deridendū. Est etiā sepe neutrum: significatq^{ue} sermonem risus potius/ q̄ derisus excitantē. vernaculus/ vernacula/ vernaculum qd est domi nrē/ vel in nrā patria natū: et lingua vernacula: qd vulgo dicunt lingua materna: dictū est a verna: qui ē seruus domi nrē natus: id ē ex nrā ancilla. Preterea neutra multa sūt vt vmbra culū/ tabernaculū/ spectaculū/ habitaculum/ cenaculū/ crepusculū/ gemiculū p germine/ crepitaculū/ vinculum/ amiculū p amictus genere quodā fere pallio/ curriculū p cursu: et p loco/ in q̄ certamē curredi exerceat. Non nunq^{ue} etiā p curru/ vt curti^{us} libro viij: alioz turbati equi nō in voragines. modo: lacina^q: sed etiā in annē p̄cipitauerē curricula. Cubiculum qd certe a cubili non venit/ quom intra cubiculū cubile sit: et etiā: diminutiū foret cubiculū. puluis et significatione et formatione legitima diminutiū facit: sed gen^{us} mutat apud hieronymū: vt vile puluisculū. masculine tñ posuit Appuleius in quodā suo carmine: de q̄ meminit in appologia de magia: mihi (vt petisti) mūditiā dentū/ mitellas oris ex arabicis frugib⁹ tenuē canthiā nobile puluisculū dplanatorē tumidule gingimule surritorē p̄dia ne reliq^{ue}: ne qua visat tetra labes sordiū: restrictis si forte labellis riseris. Conuentus q̄ facit ouenticulū. Cicero p sepio. tñ ouenticula hoīm: que ciuitates nominarūt. bacul^{us} nō terminat diminutiū in hac voce: quia sua talis est. tñ neutrum habet bacillū. Cicero scādo de finib⁹. bacillū aliud inflexū: aliud ita natū. reperit tñ p̄mitiū et in neutro. vt apud Quidiū libro xv. esse solet/ baculūq^{ue} tenens agreste sinistra. ne terebra quidā hui⁹ vocis est: tñ gignit diminutiū terebellū/ nō terebella. Auricula vero rite format^{ur}: sed significatione dissentit. Nam cartilago illa est circumauriū dcauitatē: nō aut parua auris. Mentula quoq^{ue}: q̄ nō parua mentē significat: sed virilia. fidicula p instrumēto torquēdi: quod an rite formet^{ur}: nunc videam^{us}. Nam fides inquit Priscian^{us} facit fidicula. Nam si esset fides in hac significationē: q̄ serui placet: nō fidicula feciss^{et}: sed fidecula. Auidius seruiū Priscian^{us} carpit/ vtpote vnā rem nō vno in loco rephendens. Ceterū ipse fallit^{ur}: nō Seruius. Nam nec fides (quēadmodū veterū auctoritas tradit) d^{icitur} fides dicē. et si fides dicat^{ur}: fidicula poti^{us} q̄ fideculā analogia erigit. de auctoritate satissece rit festus Pompeius/ ita scribens. fides gen^{us} cythare dicte/ qd tñ inter se chorde eius: quantum inter homines fides accordet. analogie q̄ ratio

Ridiculus
Vernaculus

Cubiculum
Cubili

Puluisculus

Baculus
Bacillus
Baculus minor

Terebra
Terebellus

Auricula nō p̄ parua auris
Mentula
Fidicula

sedula
 sedula
 sedula
 sedula

fibicula exigit a fides ! sicut edicula ab edes ! sedicula a sedes ! cedicula
 a cedes / nō edecula / sedecula / cedecula ! sicut apes ! de quo solo nomine fa-
 cit ille mentionē ! apicula facit / nō apacula . et si qñ apis in ntio reperia-
 tur ! vt ille ait / veluti apud Quidiū in . xij . Non apis inde tulit collec-
 tos sedula flores . hoc per quā rarum est ! et analogia apes / poti⁹ q̄ apis
 defendit ! quia a pede opositum ac deriuatum putatur . deniq; fides in no-
 minatio inauditiū est ! ergo fides dicendum est ! cuius diminutiū fidi-
 culum est parua cythara / vel cordula ! in plurali tortoriū (vt dixi) instru-
 mentum ex duobus (vt reor) et obliquatis linguis opactum ! vel ab ex-
 torquenda fide / ac veritate ! vel a narueis fimbis / vinculisq; ! quib; ad
 illum modū homines torquēdi alligabant ;

D hunc locū pertinet ! quod nunc subiiciem⁹ . nomia tertie declina-
 tionis exeuntia in er siue masculina ! siue feminina ! siue omnia hui⁹
 modi vocē diminutiuoz sortiri ! vt pater patercul⁹ ! frater fratercul⁹ !
 mater matercula ! cuius quasi similis soror facit sororcula ! citercula a
 citer tanq̄ a femino ! paup paupculus / la / que sūt scāde declinationis
 tam adiectiua q̄ substantia faciūt diminutia in ellus masculina / in el-
 la feminina / in ellum neutra . Culter culterell⁹ / liber libell⁹ / puer puellus /
 tener tenera tenerū / tenell⁹ / la / lum / miser / ra / rē / misell⁹ / la / lum / sacer /
 sacra / crē / sacell⁹ / la / lum ! vnde hoc sacellū p templo modico . hinc fac-
 tum est / vt feminina q; substantioz eodē modo / quo adiectiuoz facerēt
 diminutia . caper / capra / capella ! puer / puera / puella ! liber / libra / libella !
 licet multo aliud libra / q̄ liber significet . Nec diminutia in ellus / ella
 exeunt . Sunt quidā in illus / illa . Inter ea autē Priscian⁹ priora ponit
 ala ! vultq; facere diminutū apilla . Cicero tamē inter posteriora ! duo
 em masculina / totidēq; feminina donat hoc genere terminacionis pal⁹
 papill⁹ ! talus taxillus ! mala mapilla ! ala apilla . Sunt tamē alia in
 hanc vocem exeuntia ;

palus
 papillus
 talus
 taxillus
 ala
 apilla
 mala mapilla

Ala quoq; diminutia ! que finiūt in aster ! imitationē poti⁹ / q̄ dimi-
 nutionē significāt . neq; em ea ratione dicūt oleaster / pinaster / apiast⁹ /
 mentast⁹ / filiquastrū / qd sit parua olea / parua pin⁹ / paruū apiū / par-
 ua mēta / parua filiqua ! h q̄ filustria olea / pinū / apiū / mēta / filiqua
 imitātia . Et quo quidā vtunt filiaſter p puigno ! nō parū fili⁹ est sed
 imitās filiū ! z parasitaster / nō parū parasit⁹ . Aliter ei nō diceret a co-
 mico . pasitaster puul⁹ ! h imitator pasitor ! vt apd . M . tullii p vareno .
 Eriat⁹ h noster atoniaſter ē ! et ad actiū li . xij . Oino solet eē fuluialē !
 id est Anthoni⁹ / fului⁹q; imitator . Et hūc augustius appellat philoso-
 phastrū nō (vt puto) parū philosophū ! sed imitatorē phoz ! nisi dicas
 imitationē esse diminutionē quandā perfectionis . tamen aliud est esse
 diminutia ! aliud imitātia . nec quisq; dixerit oleast⁹ esse minutā oleā !

Aster

et pinasterū esse minūtā pinū : quā Plinius ait esse mire altitudinis :
 et ut quidā nunc solent puillos homines appellare/anthomaster/lucias-
 ter/paulaster secuti Pūscianū : qui pter superiora/hec addidit esse e-
 iusmodi diminutiua adulationis et maxie puerorū : ut cadulaster : an-
 thomaster : patritiolus : sergiolus. Sed hec posteriora sūt vere dimi-
 tiua illa (ut ostendi) non vera : ideoq; nec adulationis : quanq̃ omia di-
 minutiua nō min⁹/ q̃ hec in olus sunt apta adulationi : et sepe etiā con-
 tēptui : ut homūculus : homulus : argutulus. Sed ad rem reuertam⁹.
 pullastra apud Varronē : que ē parua/adolescensq; gallina : qd nec
 ipsū diminutionē significat. Nam maiuscula potius pulla : quā minus-
 cula est : etiā si minor gallina est : nō gallinastera dicie : sed pullastra.
 Duo tñ noia sūt : q̃ diminutionis regulā seruāt surdaster : et recaluas-
 ter : quorū alterū significat diminutionē surditatis : nō est plane surd⁹
 surdaster : sed (ut dicā) surdulus : et recaluaster : qui frōte caluus est :
 nō toto capite : quasi recaluaulus : qd est diminutiui : in quē modum
 nequeūt resolui noia illa : de quib⁹ supra disputauim⁹. Ex his autē que
 retuli/exemplis : liquet nō modo in aster finiri hec noia : et esse mascu-
 lina : sed etiam in astra feminini generis : ut pullastra : filiastra apud
 quosdā p priuigna : filiquastra p piperito : quod nō video/qd ex filica
 imitet⁹ : et in astrū neutri : ut apiastrū/filiquastrū a filiqua arbore fere
 te fructū sui nominis : quod greci vocant/significat
 etiā filiqua folliculū : vbi grana leguminū includunt⁹ : et si quid legumi-
 nibus est simile : fereq; hec noia arborū : herbarūq; diuersū gen⁹ habet
 in pñitiuis : et diminutiuis ;

De nominibus exeuntibus in rius vel rium ; Capitulū. vi.
 Abulatiū locus : vbi tabule id est instrumenta : et lre reponunt⁹.
 Sacrarū repositoriū sacrorū : erariū repositorū eris id est nummo
 rū similiūq; rerū p̃ciosarū/atq; opum. Armariū/vbi reponunt⁹ libri : ce-
 teraq; huiusmodi. Armamentariū/vbi reponunt⁹ armamēta/et arma.
 Atramentariū/vasculū : qd ōtinet atramentū. Calamariū quidā vsur-
 pant p theca calamaria : vbi calami recondunt⁹. Sed q̃a hoc tēpore ple-
 riq; penna scribūt : potest etiā dici pennariū : nisi malum⁹ appellat⁹ the-
 cam pennariā : thecā calamariā : et thecā graphiariā penariū/vbi repo-
 nit⁹ penus : hoc est edilia : et ad victū p̃tinentia. Viuariū vbi ōtinent⁹
 vel auce/vel pisces/vel ferre : que dumtaxat ad victū spectāt. Pomariū/
 locus pomorū reponendorū : vel locus ōstus pomis : ut Quidius. Id me
 tuens/solidis pomaria clauserat athlas moenib⁹. Quidā hoc pomeri-
 um vocant. Titus autē Iuius pomeriū ait esse locū ad muros itra et ex :
 vbi edificare nō licet : quasi p⁹ moenia : ut dicim⁹ pomeridianū : p eo/
 qd ē p⁹ meridiana : vnde Lucan⁹. lōga p extremos pomeia iūgere fines.

pullastra

Quidam
Recaluastra

flastra
filiastra
Biliq
Ouliquastra
Ouliquastra

Tabulariū
Sacrarū
Erariū
Armariū
Armamentariū
Calamariū
Pennariū
Penna
Penna
Penna
Penna

pomeriū

Pomariū igitur aut locus frequēs arboribus pomi: huc fructuū pomi
 repositoriū: aut copia ipsa arborū pomiferarū. Nam horū nominū natu-
 ra est significare vel locū: ubi illa sūt: vel ipsarū rerū/que in loco sunt/
 copiā: ut alueariū tamethi potest dici locus: ubi sūt aluei apum: tñ po-
 ti? accipit p copia alueorū eodē in loco collocatorū/vel apū mellificantū:
 ⁊ rosariū magis copiā fructuū vno loco rosas gignentū: q̄ ipsum lo-
 cū: ubi hi fructices sūt: significat. Quē locū ne rosetū quidē appellare
 possis: cū idē significet: qd rosariū: nisi p otentū significetur otinens.
 Plantariū nō locus plantarū: sed ipse plante: etiā si emulse/aut non
 consite fuerint. nec me fallit. Deriuū separare plantaria a plantis: di-
 centē. plante sūt raptē de arborib: plantaria vero que ex seminib: na-
 ta cū radicibus de terra p̄p̄ia transferunt: ad quod sentiendū videtur
 allexisse eum Virgilij versus: et viua sua plantaria terra. Seminariū
 non locus: sed semen ipsū: id est plantule. pampinariū non terra/ubi
 nascunt pampini: sed oeries pampinorū: id est virentium ramusculo-
 rum vitis: vel ut ait Plinius. palmes/qui e duro exiit: materiāq; in
 proximum annum p̄mittit: p̄lpinarium vocat: certe in hoc palmitē
 multū sunt pampini. Calcearium/vestiariūq; p calceis/et vestib: ut
 cibaria p cibis. Transtuariū fustigarium p fustigatione: carnariū nō
 locus/ubi caro falsa suspendit: sed caro ipsa: nisi otentum p otinente
 accipit. donaria nō locus repositorius donorū: sed ipsa dona: licet Der-
 uū dicat/ubi dona oblata sūt: sicut lectisternia dicunt: ubi homies
 sedere in templo osueuerunt: ita in ceteris adhibenda est in similiū no-
 minum significatione accuratio. Et hec de neutris. Nam masculina/
 feminina/om̄ia officia hominum/qualitatēq; significant. Caprari?
 capraria: saltuarius: camparius: horrearius: classiari?: custos/exer-
 citor/ue caprarium: saltus/campi/horreus/classis. sagarius/lintariū/
 vestiarius: venditor sagorū/linteorū/vestium. p̄p̄ietarius/fructuari?
 vsuarius: cuius est p̄p̄ietas predij/cuius fructus/cuius vsus: que om-
 nia significant actionem/passionemq; numero quidē incomphensibi-
 lia. Patia autē que passiue accipiuntur legatarius/commodatarius/
 depositari?/beneficiari?/fideicommissari?: qui legatū/comodatū/depositū/
 beneficiū/fideicommissum accepit: et si qua sūt alia. Ex huiōi noibo fiunt
 etiā noia quedā rerū/calcaria/sulphuraria: ubi calx coquitur: et sulfur
 fit. Atq; hec a noibo fere pficiunt: illa vero magis a v̄bis/vel a v̄ba-
 lib: in oz. Et sūt adiectiua in ozius/oria/oriū actionē significātia: accu-
 satorius/petitorius/defensorius/fideiussorius/institutorius/exercitorius
 tributorius: nam tributari? venit a tributū: tributorius a tributor: si-
 cut depositari? a depositū. depositori? a depositor. Significat itaq; tribu-
 tari?/qui soluēdo tributo obnox? ē: ut stipēdiari?: qui soluēdo stipēdio:

Alueariū

Rosariū
Rosariū

Plantariū
Plantaria

Seminariū
Pampinariū

Calceariū
Vestariū
Cibariū
Carnariū

Donaria
Carnaria

Legatariū
Comodatariū
Depositariū
Beneficiariū
Fideicommissariū

Tributariū
Stipendiariū

et depositarius / qui reddendo deposito / ut munerari? / qui dat munera po-
pulo gladiatoribus in harena exhibendis / ideoque vas escarum dicimus / et
vas potiorum / quia hoc a nomine Vbali venit / illud non venit. ptoz / senator /
olitor / lictor non opinor descendere a Vbis / sed quia vocem Vbalem optinet /
sicut censor / et questor / sic formauerunt sua denominatiua / ptoz / sena-
torius / olitorius / lictorius / censorius / et questorius. Olitor autem est qui
ortum olerum exerceat / quem nonnulli ortulanum vocant. Est et olus vnaqueque
herba / qua vestimur. Nam sunt et orti non olerum / sed arboribus oliti / et vo-
lupte gratia operati / ut orti Salustiani / Pompeiani / Luculliani / Clau-
diani. lictor minister consulis / praesulis / praedidis / ptoz / qui fascem vir-
garum alligatum cum securi portat / suntque lictores consulis duodecim / aliorumque
semi. his addere possumus / aleator / quod videtur descendere a Vbo / quod nusquam
reperitur. Non enim aleare dicimus / sed alea ludere. Neutra autem in ortum / lo-
cum plerumque significat / ubi aliquid fit / ut deambulatorium locus ubi deam-
bulamus / dormitorium locus ubi dormimus / repositorium ubi reponimus aliquid /
tentorium locus / ubi tendimus vela / aut si quid instar velorum habet / vel po-
tius ipsa vela sive velamenta contra iniuriam celi. Auditorium locus ubi audi-
mus preceptorem / aut orantem non in vera causa / aut opus novum recitantem
aut si quod simile est / vel ipsa turba / atque ipse coetus auditorum. Tectorium
illuminatum / et quasi pavimentum parietis / atque incrustatio. Amatorium
genus veneni amoris vel insaniam ingerentis. Portorium vectigal portus / vel
fluminis / vel lacuum / vel stagnorum. Nam et portitor ille dicitur / qui traducit
homines / ac vehit navigio / vel ad navem delictore / vel de navis ad littus
vel ad ulteriorem fluminis lacus / stagni vel ripam / seu littus / licet frequen-
tius dicatur littus. Potest etiam accipi pro eo / qui portorium adduxit / id est qui
fructus pecuniae ex portu adduxit / et a venientibus illos erigit / quae ratio in
ceteris huiusmodi discernenda est. hoc etiam loco addam quod cum dicamus dume-
tum / spinetum / repretum / similiaque / tamen dicimus senticetum / non sentetum;

De hoc nomine euentus /

Capitulum. vii;

Ventus in singulari generis masculini / et declinationis quartae est /
cuius plurimum. M. Tullius sepiissime in neutro genere / et declinatione se-
cunda utitur / ut de oratore / ex aliorum factis / aut dictis / aut euentis. idem
de diuinatione. Si euenta querimus / quae exquiruntur auium / et ad lucium fa-
bium. verum euentorumque meorum. Et ad actum. Semper enim cause euentorum
magis mouent / quam ipsa euenta. Quidam plane imperiti euentum auium sig-
nificare principium / ut apud Quidium. exitus acta probat / careat successibus
opto / Quisquis ab euentu facta notanda putat. Illud enim exitus acta
probat / vox est accusantis phillide argumeto / quod dicitur a casu / eosque phil-
lis ipsa exspectat / dicens. Careat successibus opto / quisquis a casu / et non
a causis alium laudat / aut vituperat. Similia sunt huic iussu / et premissu

Munerari

Olitor
Olus

Lictor

Deambulatorium
Dormitorium
Repositorium
Tentorium
Auditorium

Tectorium
Amatorium
Portorium
Portitor

Euentus
euenta

Iussus Iussu

*Iuger
Iugera 5 p
non Iuger*

tuo : quoz pluralia sunt potius secunde declinationis : in singulari fere nunq̃. Neq̃ em̃ dicere solem? iusso tuo : sed iussu : nō pmissio tuo : s; pmissu. Orati? noster vtar pmissio. i. re pmissa : nō autē pmissione : nec dixisti pmissio tuo : nec iussib; / pmissib; tuis : sed iussis pmissib; tuis : nec iussus / pmissusq; tuos : sed iussa pmissaq; tua. Virgili? Accipe iussis carmina cepta tuis. Et iterū. ille patris iussa exequit. Et alibi / aut mollia iussa. s. diuerso iugerū in singulari sede : et in pli tertie declinationis. Non autē (vt ait pscian?) iuger iugeris : quom om̃s dicat in singulari iugerū : et in plurali iugerib; / significat autē mensurā du cētoz pl. pedū in longitudinē : dimidiū in latitudinē : vel (vt aliq̃ volūt) q̃tum par boum vna die arat : que due significationes in ixx̃ recidunt. tm̃ fere solet vna die par boum arare : quantū dixi ;

De Nominibus adiectiuus in ilis : Capitulum. viij.

Omnia que exeūt in tilis / vel in filis / vel in pilis similitudinē suis participijs. vnde nascunt : significationē habēt. vas fictile / qd̃ fictū est a figulo : nō qd̃ fingi potest. coctiles lateres : qui cocti sūt / et nō crudi. Raffles calati / quasi rasi vel eptatis / aut redundatis plenitudinis Virgilius tamē z torno ratile burū / quasi ratile. penhiles vna : pēhiles lect? penhiles lichni : pēhiles balnee : pēhiles cœti : q̃ suspēsi sūt / z in aere pēdētes. flexilis ramus : flexiles vitēs : q̃ flexe sunt : et lapsu erratico torquent. Coctilis ansa : qd̃ retorta / z replicata est. Tœnatile poculū : qd̃ tornatū est : et torno factū. Textilis vestis : que detexta est. s. utilis baltheus : utilis cymba : qd̃ osuta est. Sculptile simulacū : qd̃ sculptū est : altilis anis / altilis quadrupes / altilis piscis : qui sagina altus : siue alius est / atq; saginatus. Structilis basis / structiles columnę : q̃ nō sūt ex vno lapide / s; multis. apertile latus : qd̃ apertū est. vt Ouidi? de tristib; aspicias a dextera latus hoc aptile thauri. Tinctile virus : qd̃ tinctū est / aut intinctū spiculo sagitte : vt apd̃ eundē : et in eodē opere. Et tinctile virus. Tonfile burētū / z tonhiles oleas legim? qd̃ tonse sūt et in orbem ac comā putat. Et hec noīa in participiū passiūū resoluūtur : que passiūū habēt : que vero passiuo carent : in p̃sentis participiū : qualia sūt neutra / vt anima volatilis / quasi volans : et quidā volatilia / volucres vocāt : quia volant : vt altilia animalia : que alunt. Dessiles lactuce / quasi sedentes : qd̃ licet a participio nō veniat : tamē eiusdem nature est : cū in significatione assentiat : et a sup̃ino nascatur. vmbatilis videtur ouenire cum ceteris : quasi vmbatus : et vita vmbatilis : et res vmbatiles id est vita vmbra / et opaco marcescens. et res perim. uolucra et inanita / qualis vmbra est : dicte : vmbatiles appellantur. versatilis quoq; scena videtur significare q̃ versat huc et illuc : nō q̃ versata est. Et apis versatilis : et gladi? angeli versatilis / qd̃ versat.

Quidā autē *Philis* scena et ductilis: *Philis* quidā: quod quom tota machi-
nis quibusdā ouertebat: aliam picture faciē ostendēt. ductilis vero cū
tractis tabulatis hac/atq; illac species picture nudabat interior. plica-
tilis crista pupae: quod plicat: nō quod plicata est. et nauis plicatilis: que
plicat quom facta ē ex corijs. fissilis arbor: fissile lignū/fissile robur tū
quasi fissum cuneis: tum quia findit quasi fissibile: ut *Plinius* li. vi
hec maxime fissilia/alia frangi celeriora/quasi findi. Item paulo post
nullisq; fissile rimis hoc lignū id est fissum. Solutilis etiā nauis dici-
tur: qualis nauis in qua agrippa a nerone filio p insidias posita/nau-
fragiū fecit: quasi solubilis: quod facile solui possit. Ego vero malim soluti-
lem dicere solutā/et nō fideliter osutā. Et sectile porū legim: nō tā sec-
tibile (quid em nō est sectibile:) quod sectū/et sua sponte ositū: et sectum
introitū. futilis vanus/vel inutilis vel a futio tis: unde effutio tis: vel
a suo futū: vel p apocopam ab alio supino: quod ab alijs diuinari malo:
quod a me pferri. Aquatilis a noie vel a *Abto* animal i aqua degens: sapa-
tilis incola sapor: piscis fluuiatilis incola fluuij/nō maris: aliarūq;
aquarū piscis: pluuiatilis aqua a pluo: vel magis a pluuiā;

De adiectiuis in bundus: Capitulum. ix;

Priscianus libro quarto inquit: in bundus desinentia similitudinē
habere significat: ut vitabundus/similis vitati: p̄dabundus/similis
predanti: moribundus/similis morienti: Errabundus/similis errati: furibū-
dus/similis furenti: et paulo post accipit altermitatis causa rubicū-
dus quod in penultima sillaba p. b. c. habuit: ne sit absonū: si rubibundus dica-
mus. Sed videamus: an *Priscianus* recte sentiat. neq; a me p̄mū hec q̄-
tio mouet: sed olim ab *Aulo Gellio*: atq; ante hunc a *Terentio Scau-
ro* *Adriani* temporib; ut id em *Gellius* ait grāmatico vel nobilissimo
stra *Cassellii* in omentario lectionū antiquarū/ita scribentē: ludibū-
dus/errabundus/ridibundus idem est/quod ludens: errans: ridens. Quod *Scau-
rus* reprehendit dicēs/ludibūdū esse: qui ludentē: errabundū ridibundū
q; q̄ errantē ridentēq; agit/ac simulat. hoc. *A. Gellius* osutat: atq; ita cū
Cassellio sentit: ut nō simulationē p hec noia: sed e stratio vehementi-
am intelligi velit/his quidē *Abis*. h; qua ratione *Scaurus* adductus sit:
ut *Cassellii* in eo reprehenderet: nō hercle repiebam. Non ē em: quin
hoc genere ipso dumtaxat idem significet: quod ea demonstrat: a quib;
pducunt. Quid est ludentē agere: vel imitari: et paulo post quom re-
phensionē aut illam *Scauri* notarem: in memoriā nobis redijt quod
Disnena in quarto historiārū eiusdē figure *Abto* ita usus est. populabū-
dus inquit agros ad oppidū puenit: quod scilicet significat cū agros popu-
laret: non ut *Scaurus* in similib; *Abis* ait: quom populantē ageret:
vel quom imitaret. poterat tñ. *Au. Gellius* magis p̄mū pducē exemplū:

9 priscianus

quale apud Valutiū in iugurthino ipse quasi vitabundus per saltuosa loca / et tramites exercitū ductare. si huiusmodi nomina in bund? significaret similitudinē quid ita adderet? quasi quod similitudinē / imaginē q? significat? pgit idē. Au. Gellius dicēs. Sed inquirētibus nobis quenam ratio / et origo esset huiusce mōi figure populabūd? / et errabūd? / mltorūq? aliorū id gen? verborū enepibolos hercle apollinaris noster sibi videri particulā istā postremā? inquā vba talia exeūt vim / et copiam / et q? si abundantia rei? cuius id verbū esset? demonstrare? ut letabūdus is dicat? qui abunde letus sit? et errabūdus? qui longo / atq? abundanti errore sit. Ceteraq? omnia ex ea figurā ita dici ostēdit? ut pductio hec / et extremitas largā et fluentē vim / et copiam declarat. hec. Au. Gellius? a quo miror? cur desciverit Pūscian? / et vni scauro / potius q? his duobus / tribus ne astipule? / an quia grāmaticus. Scaurus / et Pūsciano similitudine pfectionis iunctus. Cassellij? vero iuriscōsultus? et. Au. Gellij? orator? apollinarisq? pbus puto poti? Seruiū secuti? quanquā ab eo libetē dissentire solet. Ait em ille tū alibi? tū quarto eneidos. moribū da moriētū similis. Q? ita esse Valuti? ostēdit? qui ait / quasi vitabundus p tramites et saltuosa loca exercitū ductare. nullū exemplū Seruius magis extra se pferre potuit? ut modo ostēdi. audi / quā subiūgit rationē. Nam iugurtha nō vitabat legatū? sed cum vitare simulabat. Ita exposuerit? quasi vitabundū dicitur simulatione / et nō a similitudine. nō simulabat vitatōnē legati? sed timorē. pterea si qua foret similitudo? ea similitudo atq? simulatio intelligit? p illud quasi? nō p illud vitabund? addit adhuc rationē. Nam quia nomē est? ideo significat similitudinē / nō passionē? et alia deinceps / vbi nullū robur rationis est. Sed pter rationes illoz / ipse q? Pūscian? imprudēs cōfessus est? qd negabat. Quere em nunqd homo rubicūd? (qd ille simile facit ceteris in bund?) similis rube tū est? an vere rubēs? pfecto vere rubēs. ergo idē erit rubicūd? et rubēs. que sentētia Cassellij est? que et breuior est? nec nimis fortasse vera? q? illa sine. A. Gellij / sine apollinaris? quom frequentissime sic accipiant? populabūd? populās? errabūd? / errās. Sed nonnunq? (ut Gellius ait) vehementiā significat quā ut breuiter et ipse cōplectar? idē significat? qd participia frequentatiuoz lustrās / rustrās / erratitās / lectitās / populatitās? si reperirem? qd quom non sit adhuc (ut reor) in bundus terminata decurrimus;

De Nominibus in ius? Capitulum. x.

Agnificus / honorific? / munific? nō ex se gignūt opatios / suplatiuosq? / sed ex alijs? q? in vlu nō sūt? ac ne pnt quidē esse mgnificēs honorificēs / munificēs. Nō ei dicim? mgnificioz / honorificioz / munificioz? sed mgnificētioz / honorificētioz / munificē^{or}? et in suplatio mgnificētissim?

honorificentissimus/munificentissimus. Mirificus tñ mirificissimus facit :
 ut Terentius mirificissimus est patruus tuus. Et. M. cato teste Pristiano
 contra Therinū de ptholomeo rege optimo atq; beneficissimo et actius in
 secūdo didascalicon. Atq; magnificissimo/excellētissimog; honore. oia
 ergo a facio sic opposita et terminata hāc regulā sequunt. mirificus/ma-
 lificus/beneficus/venificus/vulnificus/tabificus/lucificus/pacificus/mor-
 bificus/sacrificus : et si qua sūt alia : que oia ascititiū opatiūū/suplati-
 uūq; habet aliquādo etiā suū. Sunt ne alia noia et eiusdē nature : cer-
 te sūt : ea/que formant a dico et a loquor ut maledicus/maledicentior/
 maledicentissimus. benedicus autem non inueni : quia nec benedico in-
 ueni : licet eo Puscianus utat : et hoc tpe utamur more grecor : quor
 auctoritate dedim? huic vbi accusatiūū pter naturā suam : quom postu-
 lat datiuū : sicut maledico : qd et ipsū nunc ad imitationē grecor habz
 etiā aliqn actiuū. de benedico vni? vocis loquor/nō duarū. Nam tūc et
 aliud significat : et aliter regit. pterea fatidicus/veridicus/veridicus/ve-
 ro ratū est vbum : causidicus magis substantiuū. A loquor fortasse sūt
 plura : a sequor fortasse nulla : nisi pedissequus qd substantiuū est. Mag-
 niloquus/altiloquus/grandiloquus/vaniloquus/doctiloquus/versutiloquus/fa-
 tiloquus/faciūt opatiūū magniloquētior/grādiloquētior/et item cetera.
 suplatiuū/magniloquētissimus/grādiloquētissimus et reliq; h hor posicia
 possunt eē tū picipia magniloquēs/grādiloquēs : tū noia magniloquus/
 grādiloquus/pter vnū suauiloquēs : qd nescio an dici possit suauiloquus.
 Maledicēs plane picipiū est. sed et maledicus dicim? : qd in fatidicus
 et veridicus nō fit : neq; in illis supiorib; magnificēs/honorificens/mu-
 nificens : que participia esse non possunt : quom hec fuerit futura vera
 vox malificens/honorificens/munificens ;

De nominibus in ceus ; Capitulum. xi ;

Inita in ceus pauca sunt : materiāq; significāt : ut herbaceus/be-
 taceus/maluaceus ex materia herbe malue/bete : harūdinaceus/
 ferulaceus/rosaceus/triticeus/ordeaceus/testaceus/tofaceus/harena-
 ceus/cretaceus/argillaceus ex materia harūdimis/ferule/tritici/ordei/
 rose/teste/tofi/harene/crete/argille. hoc tñ drnt (si quid drnt a materi-
 alib;) q illa magis totū significāt : hec partē. Alger em cretaceus non
 idem est : qd creteus : nec harūdinaceus surcul? : qd harūdinea fistula.
 vnum ē natū/et positū in creta/aut harūdine : alterū ex corpore/ac ma-
 teria crete/et harūdimis factū : et panis triticeus/ordeaceus v/nō ex so-
 lo tritico ordeo vē oppositus est : s; ex aqua q; : licet triticeus vtriusq; ha-
 rū de quib; loquor formar videri possit : et magis illius : cuius sūt cre-
 teus/harūdineus et similia. Nam triticaceus facere deberet : nisi dicim?
 euphonia causa ea sillabam esse sublata. quod michi ita videtur esse :

quia diiuncta est species eorum : que exeunt in celsum : et eorum que exeunt in us. huius generis est vinaceus / quomodo est adiectiuum : ut vinacio grano legimus : quendam suffocatum / per acino vultus : et vinacea substantiuum plurale per grauis vultus iam presse. Dicimus : tamen mons terrenus : potius quam terrenus aut terraceus. Sunt item nomina finita in tius / descendencia ab habetius t in vltima sillaba et si a nominibus quidam : significant materiam : si a superis vero : passionem quandam : ut cratitius / strametitius / lateritius / ouentitius / pauimentitius : item fictitius / omentitius / pigneratitius / foeneratitius / oductitius / ascriptitius / dedititius. ratio fictitia / ac omentitia : que ficta et ad tempus omenta est : et excogitata. res pigneratitia / aut foeneratitia que data est pignori : aut ad foenus pertinet. domus oductitia que oducta est. homo ascriptitius / dedititiisque : qui ad aliquam rem ascriptus est : et qui ex numero eorum est : qui se in alterius imperium dederunt ;

De Natura comparatiui : Capitulum .xij.

Comparatiuum per minorem uel accipitur / quam ipsum positiuum habeat ait Putschianus. ut Virgilius tristior : et lachrymis oculos suffusa nitentes. Tristior enim hic ex parte tristis accipitur. sepe per se positum pro ipso positio : ut comites seniores acceste : per semis. In quorum utroque est causa : cur aliquid nos addamus. Nam illud tristior / plane per tristis : non per parte tristis accipitur : ut ait Quintilianus. Utimur vulgo comparatiuis pro absolutis : ut si quis se appellans infirmior / non dixit per minus quam infirmus. et hoc senior potius per valde senex : quam trimi senex. ut idem Quintilianus de socrate. eo iamque seniore (octauum enim et nonagesimum compleuit annum) precipere aristoteles pomeridianis scholis coepit. Et Ouidius de tristibus. solpiter hic te sit natus quoque solpes : et olim imperium regat hoc cum seniore senex. Ideo cum Teruio non sentio dicente secundum varronem seniore / et iunior comparatia sunt per imminutionem. est enim senior non satis senex : iunior non satis iuuenis / intra iuuenem sicut pauperior inter pauperem. hoc autem dicit varro in libris suis ad Ciceronem. quam rem a varrone tractatam confirmat etiam Plinius. hec Teruius. si vero hoc varro / et Plinius ait : quis non ceruit / sibique si repugnare rationem hanc : Est enim natura comparatiui superare in ea qualitate : quam optinet positiuus. Que superatio quoties incolumis est : non possis tunc dicere factam esse imminutionem. ponamus exemplum huic rei simillimum. Antiquior te ego sum : id est maior te natus sum. Ite adolescentior te sum : id est minor natus te sum. ita iunior te sum : id est minoris etatis / quam tu : videlicet supero te paruitate etatis : quem in modum accipitur illo in loco Teruij. ergo non per imminutionem : sed propterea quare ut in iunior fallit : ita in senior falli dicendus est. que tamen omnia (ut sentio) per positiuum accipi solent : quemadmodum etiam otius per ociter :

minus p nō semp fere accipit. frequētissime tñ iunctū cū sin ! aut cū q
p vt ! sin min ? ! id est si nō ! quo min ? id est vt nō ! sicut q secius ! etiā
p vt nō. quia de hoc opatiuo minus / feci mentionē ! aliquid etiā de ip
so dicā. placet aut mibi non modo a parū venire ! sed etiā a parū ! vt
parū pecunie habeo ! nō aut parū pecunie ! ergo min ? pecunie. ad parū
pecunie potius q ad parū pecunie videt referri. Addam aliqd e stratio
de magis. At idem Priscian ? omia opatiua mittere aduerbia similia
neutro generi. Atqui magis nō in us exit more alioz ! sed in is. Quod
opatiuū esse & vis ipsa hui ? vocis indicat ! et mltō post nescio quomō
fatef hic auctor. pterea qd a maius nullū aliud aduerbiū est ! et aliqd
esse debet. Dicimus em iustius queroz ! meli ? scribo ! prius canto ! plus
gaudeo ! minus doleo ! maius gaudeo nō dicim ? ! h magis ! qd a mag
positiuo opatiuū esse vel hinc palam est ! q omis sic loquim ? magis po
terat Pompeius / q cesar ! h postea marie oim potuit cesar. ex q apparet
eiusde positiuū / qd est magnū ! opatiuū esse magis ! cuius suplatiuū est
marie / mutata v in g & anteposita i ! qd quom ita sit ! quom p magis / et
positiuū resoluū opatiuū Priscian ? voluit tacens de ceteris ! que eundē
usum prestāt ! fortioz plus fortis ! vehementi ? fortis ! nalius fortis !
et que sūt eiusmodi ! opinor / q nō putabat hoc esse opatiuū ! vt qd a
voce opatiuū recesserat ! aut si putabat ! absurdū videbat / opatiuū p cō
patiū resoluū cū positiuo ! quom psertim ipsū magis more alioz opa
tiuoꝝ resoluendū sit. qd fieri nequit. Quod si resoluū nequit ne aliud q
dem poterit. Quale est si dicam ! qd est istoꝝ maius edificiū ! aut qd
validius ! absurdū (vt dixi) quibusdā videri possit ! si resoluatur magis
magnū ! et validius validū. adde / qd sicut resoluū opatiuū p magis !
ita debuit resoluere suplatiuū p maxime ! fortissimos grecoꝝ achilles /
maxime fortis grecoꝝ ! nō aut sup omis grecos fortis. Nam hoc modo
supra se fortis erit ! qd fieri nequit. Item sine appposito / fortissim ? hercu
les non dicet omodo / valde fortis ! sed validissime / id est maxime fortis.
Nam qd absurdius ! q quom exponam ? opatiuū per opatiuū ! super
latiuum per superlatiuum ;

De differentia comparatiui a superlatiuo ! Capitulu. xiiij

Inter opatiuū / et suplatiuū ea in pmissis ! que apud grecos differe
tia est ! qd opatiuū refert ad vnū ! suplatiuū ad plura. qd rephe
dit Priscian ? inueniens. fit aut opatio vel ad vnū / vel ad plures tam sui
generis ! q alieni. Quāuis greci honoris causa sue gētis / magis / q ra
tione veritatis / dicūt nō posse ad multos sui generis fieri opationē.
Alij aut dicūt hanc esse rationē ppter quā non vtunt tali opatione ! q
quom ad plures sui generis fit opatio ! suplatiuo vt possum ? ! vt fortis
sim ? grecoꝝ achilles. Sed suplatiu ? multos alios excellere significat.

Comparatiuus vero etiā potest paruo superantē demonstrare. vnde etiā diminutionē iure accepit apud nos maiusculus/minusculus. hec Pūscian? a quo tam p grecis/ q̄ p latinis dissentio. Nam quero a pūsciano? quonā modo greci distinguerēt sensum comparatiui a sensu suplatiui? quom ipsi quoq; comparatio genitiui tribuat? nisi hac ratione/ vt hoc ad vnum? illud referatur ad plura. loquor quoties opatiuo fit ad eos/ qui sūt eiusdem generis. Nam ad eos/ qui sūt alieni? necessario q̄ q; vtiūtur genitiō p comparatiuū? cū ablatio careat. Quom dico opationē more Pūsciani tam opatiui? q̄ suplatiui intelligi volo. Atqui apud latinos ista ambiguitas nō est? qui opatio ablatiū tribuim? de hoc paulo post respōdebō. tamē tanti monēti est illa grecorū ratio? vt eam latini ad formā grece cōstructionis imitati sint? hoc est? vt cū gō iunge rēt comparatiū vtiq; inter duo. Nam suplatiui dubiū nō est habere locū inter plura? vt aiacum fuit fortior thelamonus? et manuū melior est dextera. Si vero tres aiaces fuissent? diceremus nō fortior? sed fortissimus? sicut digitorum longissim? est/ nō longior mediū Oratius o maior iuuenum inquit. ad duos enim pīones patrem filiumq; scribebat. Quidius in psona medee? que duos filios habuit? quom minor ex pueris iussus/ studioq; vidēdi cōstitit ad gemme limina pūna foris. Et cesar? siue alius p cesare in cōmētario. p in testamēto ptholomei patris heredes erāt scripti ex duob; filiis maior? et ea que etate antecederat. ideo maior ille aiay? et minor iste thelamonius hic oylei filius? maior/ et minor atrides? ille agamemnon? hic menela? maior cato? et minor? maior/ et minor scipio de duob; africanis. maior cyrus/ et minor? siue supior et posterior. Nam tps significam? nō dignitatē maiorē minorē ne de malis tñ nō mior/ et maior dicim? vt dionys? supior? et dionys? inferior. Quā numerus quom supat? nō per opatiuū? sed per positiuū/ aut p suplatiui loquim? vt magn? alexāder? magn? pompeius? fabius maxim?/ valerius maxim? et hec est grecorū ratio? in qua nobis cū illis ouenit? q; ad vnum sui generis vtēdum est cōparatiuo? ad plures suplatiui. Ideoq; curiosissimus in loquēdo/ et recōditissime sciētie. Macrobius in saturnaliis mihi nō pbat? vbi dixit. Age secūdum nō solum adolescētium? qui tibi equeui sūt? sed senū q; omniū doctissim? nō em est eiusdē generis adolescēs cū senib? nō aliter q; si dicā ego sū doctissim? romanorū/ et carthagineniū? si roman? sū? tollendū est carthagineniū? si carthaginēsis/ tollendū est/ romanorū. Si neutrū vtrūq; male iūgē. Quid aut ad plures generis diuerſi? nempe nos/ q; septu casū habem? simillimū gō? hūc adhibem? vt achilles troianis fortior fuit? et ego sū doctior carthaginētib? q; nō sū doctissim? romanorū. et tu es doctior senib?/ iuuenū longe doctissimus. greci eodē gō vtunt?

ut sic hec differentia suplatiuū ad plura sui generis : opatiuū ad plura
diuerſi generis oparari : qđ Pūſcian⁹ rephendit nolēs hāc dīam inter
grad⁹ hos eſſe : ſ; hanc qđ opatiuū parū : ſuplatiu⁹ multū excellere ſig
nificat. Que ratio preterqđ qđ ſatis defendi opimionē grecorū/atq; adeo
vſum latinorū etiā fallā eſt. neq; em̄ (vt ipſe vult) qđ opatiuū diminuti
onē accipit : ideo parū ſignificat : et non potius multū : qđ diminui po
teſt : preſertī quom dicat opatm̄ aliquā trāſcendē ſuplatm̄ : vt achilles
fortiſſimo troianorū hec ore fortiore fuit. Sed ego hoc non laboro : qđ cō
patiū modo trāſcēdat : modo minuat. Que res nō mutat naturā cō
patiū. Aliud anīaduertendū eſt : qđ ſolo ipſi grad⁹ opationis ponderā
tur : qđ opatio vnū gradū optinet ſue p̄mū : ſuplatio vero vltimū. At
qđ (vt ego ſentio) nō ad ſingulas res : ſed ad grad⁹ quorū illa referēda
ſunt. Nam vbi fuerit multa eiūſdē generis : nō tñ cadat ſuplatio vno
eminente ceteris parib⁹. Vt ſi inter plura vaſcula : aut plura nauigia
ad vnā magnitudinē facta aliquod ſit longe capaci⁹ / et grādiu⁹ : nō
recte dicas / hoc eſſe oīm maximū. Neceſſe em̄ eſt vbi ſuplatio eſt : ibi
ſit ⁊ opatio : et aliqđ ſit maius aliquo / et iterū altero maius hoc : qđ
erit iam oīm maximū. Vt in troianis ſūt aliqui fortes : et hiſ ali⁹ forti
ores : atq; ali⁹ adhuc hiſ fortiores : qui vocant⁹ fortiſſimi. Itaq; nunq̄
citra tertiu⁹ numez ſit ſuplatio. At Pūſciano videt⁹ : ſi cetera paria na
uigia aliqđ paululū antecedēt : dicendū maius ceteris : ſi multo / maxi
mū oīm. Quid ergo ſi inter ipſa paria vnū vtrūq; emineat : eiūſdē tñ
generis nō diuerſi quomodo dicendū erit : oparatm̄ nō referē ad ea qđ
plura ſūt eiūſdē generis : et ſuplatm̄ nō habet locū inter paria. Malim
ergo dicē per oparatm̄ / ſed in ablatiuo : vt maius ceteris. Nam inter
duo (vt dixi) dam⁹ gtm̄. Quidā dant gtm̄ etiā vbi plura duob⁹ ſūt : ſ;
tantummodo eccleſiaſtici / preſertī imitati grecos auctores : vnde interp
tant⁹. Nulla em̄ lra ē latīna noui teſtamēti. Dicūt g⁹ maior diſcipulorū :
minor fratrū : ſue quia ceteri pares ſūt : vnus autē aut excellat : aut
excellat : ſue quia nō magnificerūt hāc dīam opatiū ⁊ ſuplatiū alte
rū p altero / hoc eſt oparatm̄ p ſuplatio vtentes : vt ex loco illo datur
intelligi qui vult inter voſ maior eſſe : ſit veſter minim⁹. Cur nō dixit
maxim⁹ / minimuſq; : aut maior / minorq; : niſi qđ p maxim⁹ poſuit ma
ior. In quo grecos ſecutū ſcim⁹. In illo autē (licet huc parū ptinet) grecū
nō ſequimur. Nunc manent fides / ſpes / caritas / tria hec maior horū eſt
caritas. Cur nō aut maior horū : aut maius horū : greci gtm̄ hūc in om
nib⁹ generib⁹ vnū habent : qui eſt
veruntamē potu
iſſet latiniuſ dici / maximū : niſi grecos imitari maluiſſemus. Grecos in
quā / inde trāduperūt : nō aut vterq; illos : ex quib⁹ grammatica ſue
maſ. Nam vt caritas eſt maior ceteris : ita ceterarū duarū (vt opinor)

altera alterā superat. raroq; reperit numerus triū: ubi nō potius supla-
tio cadat: que tres diuersas erigit quātitates: q̄ comparatio. Ideoq; gre-
ci contenti fuerūt dicere comparationē ad vnū: suplationē ad plura: quasi
oīa inter se aliud ab alio distātia. Quin ipse p̄scian? quanq; dissentit:
tm̄ a paulopost quasi imprudēs qd negauerat: cōfessus est: p̄or referri
ad vnum: p̄mus ad plura. Quod antea Donatus et Seruius dixerūt.
Ideoq; illud iūgi ablatō. more opatiuor: hoc autē ḡcio more suplatiuo-
rū: que nō significat melior et optim? (quēadmodum ipse vult) sicut nec
potissimū pro optimū in phormione apud Terentiū. ubi dubites: quid
sumas potissimū. Sed in his oībo p̄ncipalior p̄ncipalissim? et p̄ncipa-
lissimū. Quod quom ita sit (vt in sūma colligā: et breuiter dicam: vt a
p̄ncipio institui) comparatiuū inter duo esse: suplatiuū inter plura: si mo-
do tria sunt imparia/velut si in duas partes ciuitas diuisa est: vt bel-
lo ciuili Pompeij et cesaris: recte dicas maior pars quiritum seque-
batur Pompeium: minor cesarem. Non autē maxima/aut minima:
nisi accipias pro valde magna maximam: et p̄ valde parua minimā.
Sim in tres partes vt tempore triuūrali: dicendū erit/maxima pars
quiritū sequebatur octauū: pars maxima legionū erat cū lepidō/max-
ima pars nauū erat cū anthonio/non maior: in quorū vtroq; (ne quis
putet neminē hoc ignorare) peccauit Lactantius vir latin? plan? et faci-
dus: qui in secūdo libro institutionū inquit: vt possis dubitare/quos di-
cas potissimū stultiores illos ne/qui falsam religionē suscipiūt: an qui
nullā. Et in septimo. vt ea ipsa/que dicere nō nostris: sed aliorū potissi-
mū lris cōfirmare. Potissimū dixit p̄ potius. Due em̄ partes erāt: non
multe: vt apud Quīntilianū. Hoc loco querā necesse est que ratio fue-
rit: vt iuuenis ad paricidiū suo potius gladio vteret: tam q̄ si non ab-
surde hic potissimū dici posset: quasi suo ex omnib; potissimū. Et in illo
Lactanti q;: si tale foret: nō aliorū/sed nostris potissimū: quasi ex om-
nib; potissimū. Erūtq; multe ptes: et totidē/quot sūt genera ltrā: vel
nō aliorū: sed nr̄is poti? Erūtq; due ptes/hinc nostre/illinc aliene. Idē
Lactanti? in p̄mo. Omnes Sybille vnum deū p̄dicant: maxime tamē
erithrea: que celebrior et nobilior inter ceteras habet. Celeberrima/et
nobilissima dicendū erat. Cicero autē quodā loco id/quod dico apertissi-
me ostendit: quom ait: in p̄sonem meā questorē in primis edilē pri-
orem pretorem primum cunctis suffragijs. P. R. faciebat. Aedilem p̄-
orem dixit: quia tantū erant duo ediles: sicut duo censores: et duo cō-
sules. Ceteri autē fere om̄s magistratus mlti vt p̄tor/questorq;: inter
quos se creatū dixit aut p̄mū/aut inter p̄mos. Cui? rei si quis fidē dehide-
rat: bim̄ semp ediles nominant a Terētio. Ipse Cicero pro milone in-
quit. septē p̄tores/octo tribuni plebis illi? aduersarij/defensores mei.

Nam questores pene singuli singulis princijs p̄ficiēbant. Ex exemplo Lactantij admoneor: vt dicā illam p̄positiō; inter tam opatiuo: q̄ suplatiō posse dari: vt stat supioribz que retuli exēplis: et Quintilianū in gladiatore: q̄ inter nos (vt apparet) fortior fuit. Et i geminis languētibz dii p̄hibeant vt ex duobz filiis vilior incipiat esse periturus. De suplatiō ipse paulo ante ptuli exemplū. Celeberrīa inter om̄s et nobilissima habet. Que si pares preter vnā fuissent: vtendū putare opatiuo: vt fecit Lactanti⁹. Solem⁹ q̄; interrogādo et dubitādo dare vtrū opatiuo: q̄d autē suplatiō: vt idem Quintilian⁹. Ita non tm̄ vtrū idem sit melius: sed quid sit opti⁹ querit. iterū ex duobz vter dignior: ex pluribz quis dignissim⁹. Et Cicero quom querere videt orator vtrū poti⁹: aut q̄d potissimū dicam⁹. Tamē aliq̄n damus q̄d etiā opatiō. Sed ego ad altiora ducēte stilo trāseo: et ad ea que oratorū magis sūt: q̄ grammaticorū: et magis latine elegāterq; loqui volentiū: q̄ eorū qui ad normā grāmāticē periti esse cōtenti sūt. Quare separemus ea que de hac re dicēda supsunt: et eis suū locū assignem⁹: q̄ si possent posteri tractari: tñ quia ad materiā graduū p̄tinent: in hoc potissimū loco exequamur rem dignam auribz studiosorū de ex actissima antiquorū latinitate et elegātia a in t Cicervone: Mar. q; Fabio Quintiliano p̄cipue obseruata duobz luminibus atq; oculis quom omnis sapientie: tum vero eloquentie latine;

De natura superlatiui. Capitulum. p̄m;

Citur suplatiuus asciscit sibi quisq; relinquit aut ois vel cunct⁹ p̄positiō: vt optim⁹ quisq; sapientissim⁹ quisq; p̄ eo q̄d est vnus quisq; q̄ est bonus ac sapiens. vel om̄s boni et om̄s sapiētes. Non em̄ liceret dicere boni quiq; et sapiētes quiq; nec om̄s optimi: et cuncti sapiētissimi. Idem intelligo si suplatiu⁹ in alio casu ponat: q̄ illud q̄s q;. Sic maximo quisq; aīo diuitias despiciat. Valētissim⁹ quisq; corpis longe abest a sapiētia. At vero opatiō nō quisq; ouenit: sed om̄s. Vegetius tñ nō perpolitus sane scriptor inquit honestiores quiq; milites p̄ honestissim⁹ quiq;. Et Lactanti⁹ de opificio. Nam et si ita est placidiora queq; animalia vel nihil fellis omnino vel min⁹ haberēt: q̄ fere. Maluissē ego dicere placidiora oīa aīalia. vt Quin. in egro recepto. Rūs/seruulos/penates et oīa vtiliora p̄perāt in festinatioē parentis addiri. Ex p̄positiuis aut illa excipim⁹: que carēt suplatiō: qualia sūt: que habent i vel u ante us: vt pius et strenuus: que nōnunq; patiunt suplatiū. ideoq; vtrāq; rationē sequunt: om̄s pius: et pius quisq; Salustius in cathilinario. Nam strenu⁹ quisq; aut occiderat in p̄lio: aut grauius vulneratus discesserat. ipse mallem dicere strenuissim⁹ quisq; p̄ssim⁹ q̄s q;. Quidā tñ Salustiani codices scriptū habēt strenuissim⁹.

Carent etiam superlatiuo illa numeralia secundus/tertius/quartus/
 quintus deinceps. Nam primus etiam quom numerum significat: suplatiuum
 est. et ultimus. Dicimus itaque primo quoque tempore: primo quoque die: quod
 imperitiores putant esse diuersionem quoque: que habet primam breuem: quom
 hic sit longa. Cicero in philippicis. Primo quoque die consul ad senatum
 referat. quando hic non tam omnis: quam unus omnium primus dies significa-
 tur. Item per rabirio. tertio quoque verbo excitabat. et pro eodem rabirio. quan-
 to quoque anno de moribus nostris iudicaret. Cesar clementario quinto. le-
 gione producta cognoscit non decimum quonque militum reliquum esse sine vul-
 nere. Suetonius in vita cesaris. et intercalario mense sublato unus di-
 es quartoque anno intercalaret. Quod inuicem hic pronuntiare solent.
 omni quarto anno est bisextum: omni quinto anno sit lustrum apud roma-
 nos: grecosque. Omni quinquagesimo anno iudei agunt iubileum: quom
 sit dicendum quinquagesimo quoque anno. Ulpianus apud Iustinianum libro
 xxvii ait. militem quasi millesimum quonque dictum: id est omnem qui est ex mil-
 leesimo numero ultimus est: quom accipiendum sit non ultimus: sed quisque
 ex eo numero. Nam quom dico: dabo tibi ex omnibus decimam: quam non
 eam intelligo: que decima in numerando euenit: sed unam de decem quacun-
 que sit: vel (ut absolutum loquar) singulas ex decem/sive ex decem: quas tu
 elegeris. Itaque unaqueque potest esse decima. Et exemplo cesaris constat. de-
 cimum quonque esse unum ex numero denario. Ita dicam. millesimum quonque
 esse unum ex numero millenario. Iurisperiti nostri elegantie latine igna-
 ri/intelligunt militem ex mille maxime strenuum. Unde puto errorem ortum de
 vocitandis militibus hoc tempore insignis quoddam dignationis ferentibus. Sed
 ad rem/hinc etiam factum est: ut dicam. unusquisque/singularis quisque: non
 singularissimus quisque quod non reperit: sicut nec unicuique habet unicuique/singularis
 cissimus. Quotus etiam iungitur cum quisque: si tamen diuersa ratione a superioribus.
 Nunquam enim fere ultimam hac dictione: nisi interrogatiue: et in significa-
 tione/que est quot. Quotus enim frequenter significat quot. ut Martia-
 lis. Dic quotus est: quanti cupias cenare: nec unum addideris verbum. men-
 sa parata tibi id est quot estis: et quot tecum habes. Cicero per ligarium. quotus
 enim istud quisque fecisset: id est nullus/vel rarus. Quidam de arte. forma
 dei munus: forma quota: quonque superbit. Id nulla/vel rara. Non venit in
 mentem: an cum alijs nominibus iungatur quisque. Hoc tamen scio: non habere quisque genitium
 pluralem duntaxat cum adiectiuo iunctum. Ideoque genitium ultimam singulari per genitium
 pluri. Iste enim est optimi cuius animus: quod omnium bonorum animus. Unusquisque autem
 ideo non facile patitur superlatiuum: quia illud unus vim quandam/ac naturam
 (ut paulo ante ostendi) superlatiuum optinet: potiusque dicimus unusquisque bonus
 non/quam unusquisque optimus/atque hec hactenus de quisque;

De Ut et Itaque Capitulum. xv.

Idem? de vt? et ita? similibusq. Duplicat suplatm vel altera ex parte nomē? vel altera ex parte aduerbiū? vel vtrinq nomē? vel vtrinq nomen cum his indeclinabilibus? que nominaui. Cicero de oratore. vt quisq optime grece sciret? ita esse nequissimum. Idem in eodem. vt em quisq optime dicit? ita maxime dicēdi difficultatē/vari osq euentus orōis/expectationēq hoim ptimescit. Idem de officijs. vt quisq animi magnitudine maxime excellit? ita maxime vult pnceps oim vel poti? solus esse. Quintilian? qd vt longe optimū? ita difficillimū. Et iterū. nō vt quidq pmi dicendū? ita pmi occurrēt. in quo caueamus? ne p quidq dicam? quodq. Multū em refert inter hec duo. In catone maiore vtrunq suplatiū sustulit Cicero. vt quisq etate antecedit? ita sententiē pncipatū optinet. Quod facere alibi solem? vt in illo. Homo in pms doctus? nō impms doctissim? ne duas res suplationē habētes iungam? Iusta igit causa? quare Cicero suplatios pretermisit. Que causa Donatio in eunuchum Terentij nō fuit? qui ait. vt quisq miser est? ita senior videt. Nam pter id/quod nō adhibuit suplatm? etiā cōfusione quandā fecit ex positio/et oparatio. Quod ita emendat? tū per aduerbiū sic? vt quisq maxime miser est? ita maxie senex videt? tū p nomē sic? vt quisq miserrim? est? ita annocissimus videt. tū p alterū aduerbiū? alterū nomē? ita. vt quisq maxime miser est? ita annocissim? videt? vel vt quisq miserrim? est? ita z maxie senex videt? tū p oparatm. nam z hoc idē efficit? qd suplatiū hoc modo. quo quisq miserior. vel quo quisq magis miser est? eo senior/vel eo magis senex videt. Quod ita licere fieri/exemplo pbandū est. Quintilianus qnto institutionū. Quo quisq ingenio minus valet? hoc se magis attollere/ac dilatare conat. Et paulo post. erit eo etiā obscurior? quo quisq deterior. Iustinus aut/huic trogus suplatiū cū opatio miscuit/ inquit libro xvi. Locupletissim? vt quisq est? ita plures equitrs in bello sui regi prebet. Ego dicere ita plurimos. Qui z ita ab illo scriptū fuisse suspicari libet. Dicebā paulo ante/non licere dicere/in pms doctissimis? idem sentio de interpms/et cū pms? licet Salustius (si modo co dex nō sit mendosus) aliter dixerit. Ac sane (qd difficillimū est) in pms et plio strenuissim? erat? et bon? cōsilio. Similia his sunt in paucis/cū paucis/inter paucos. itē sup oīs/ante alios/pter ceteros. S; hec cū positio frequēt? gaudeat? tñ nō nunq patiunt suplatm. Vt Plini? libro xvi. de vsu absinthij. Conuenit dicere herbe facillime/atq iter paucas vtilissime. Virgili? in vi. Petīt ante alios pulcherrim? oīs turn? auis/pauisq potens. Et in eiusdē operis pmo. pigmalion scelere ante alios immanior omnes;

De hoc magis et eo magis?

Capitulum. xvi.

De magis : et eo magis / idem est : quod tanto magis. Item quo
magis : idem est qđ quanto magis. Quare admonere : vt aliquid
de horz oim natura p̄cipiam : positiuos magis decere tantū / et quantū :
opatiuos tanto / et quāto. Cicero. quanto es maior : tāto te getas sūmil
lius. Contra. quantū potes : tū elabora. nō autē quāto potes : tāto ela
bora. Lactanti? tñ p̄ter morem oratorz inquit. quanto frequēter impel
litur : tāto firmiter roborat. Et Boeti? in dialecticis dixit. paulo equa
les hic : p̄ paulū dicens paulo : ille p̄ frequētius / firmitusq; : frequēter
firmiterq;. Tolerabilius / quod fecit poeta Catullus. tanto pessimus oim
poeta : quanto tu optimus oim patronus. In superiore Lactanti? exem
plo bis peccatū est in vtroq; membro. Quidā peccauit in altero : vt si
dicat. quanto frequētius impellitur : tanto firmiter roborat : vel quan
to frequēter impellit : tanto firm? roborat. Nisi ita venuste dicas : vt
Virgil. in. xij. Op̄estans animi iuuenis quantū ipse feroci virtute exu
peras : tanto me impensius equū est cōsulere. Et Quintilianus in p̄mo.
Quid autē in nostris legionibz cornua / ac tūce faciunt : quoz ocentus
quanto est vehementior : tanto romana in bellis gloria ceteris p̄stat :
quod non liquisset aliter dicere. prop̄me autē ad vim op̄aratiuoz acce
dunt illa aduerbia ante / et post huc p̄positiones : vt tanto ante ego ve
ni : quanto tu post venisti. Et illud nomē alius / et suum aduerbium al
ter et huic simile secus : vt Quintilian?. Et quāto alius fuit ille infoe
licissimi iuuenis affectus. Et Teren. verum aliter euenire multo intelli
git. Et Cicero. multo secus euenit. Nam qđ dico de tanto / et quāto : idē
intelligo de aliquāto et de multo de paulo / ceterisq; simili. Rursus qđ
de tantum / et quantū : idem de aliquantulū / de multū / et paulum / et reli
quis. Sed quia hec transeūt in aduerbia : ideo nonnuq; (de his / que ex
eunt in um loquor) abutimur p̄ ijs que exeūt in op̄sertim quādo cū est
illa p̄trapositio duoz : vt superioribz exemplis ostendim?. Iuuenalis.
despiciam quid sit quantū sublimior athlas. Terenti? : eius frater ali
quantulū est ad rē audior. Quintilian? : at quidē si forte suscepit ne
gotia paulū ad dicendū tenuiora ea diutius implent. Ita in aduerbijs
participijsq; multū ante / et multo ante paulū post : vel paulo post. Ver
bis autē semp fere ouenit p̄ um : poti? q̄ per o / exceptis ab ante / a p̄re /
a post cōpositis more eoz / vnde op̄onūtur : vt multo p̄stat : et multum
p̄stat. Salustius : multo p̄stat maleficij q̄ beneficij immemorē esse.
ita multum / vel multo antecellit : paulū / vel paulo. post habui tua negotia
meis. Tam et q̄ similia / atq; eadem videntur : tantū / et quantū. Ideoq;
raro cū op̄ratio iungunt : vt Virgi. tam magis illa tremēs / et tristibz
affera flāmis : q̄ magis effuso crudescūt sanguine pugne. Cum supla
tuo frequēti? : vt tam hic est oim optim? : q̄ nobilissim?. Salustius.

q̄ quisq; pessime fecit : tam maxime tutus est. Quid idem valet : ac si di-
ceret. vt quisq; pessime fecit : ita maxime tutus. Teren. nanq; adolescēs q̄
minima in spe situs erit : tam maxime patris pacē in leges officiet suas.
Solent poni tam q̄ sepatim : et alterū sine altero / vtrunq; in signifi-
catione vehemētie : vt Cicero. in tam optia causa nō deuo timere id est
in tam valde / ac p valde lō causa. Et iterū : nō dum erat nostris tam ḡ
uissimis / tanq; mltis iudicijs / ignominijsq; scisus id ē iudicijs nr̄is / ig-
nominijsq; / tanto opere grauio scisus. De quā hoc sit exemplū : tu es
homo q̄ iocūdissim? : id est valde / vehemēterq; iocūdus. S; de hoc disse-
rendū est latius. Ideoq; in eundem locū includam ;

De per et q̄ : Capitulum. xvij.

Dem nanq; ponderis in oppositione habet per / et q̄. S; alterū posi-
tiui p̄p̄iū est : alterū suplatiui : vt ppulchre / p̄belle : pdiligēter :
q̄ pulcherrime / q̄ optime / q̄ diligētissime. Quoz exēploz referta sūt
oīa. Hoc intelligit quoties accipit q̄ p valde : siue vehemēter. At oīa
quā p quantū nunq; cū suplatiuo : s; semp cū positiuo. Vt Cicero. q̄ mo-
rosi sūt : q̄ amant. Ex hoc potes intelligere. Vides vt q̄ p quantū non
potest adiungi vbo p̄ncipali duntaxat in recto modo loquēdi : hoc est / qn̄
nō figurate loquim? : vt exprobrādi / deridēdi & causa hoc modo. Quāci-
to venisti : quā suauis homo es : loquor aut : quoties duo vba in eadē
orōne inserunt : semp cū vbo nō p̄ncipali iungi q̄ p quantū. Q̄ p val-
de frequēter vno vbo oīentū esse : et in duob; p̄ncipali poti? gaudere :
nō nunq; altero : vt vbi est lucrū : eo q̄primū aduolas : ibi est lucrū :
quo tu q̄primū aduolas. At in hac drā positiui & suplatiui aliqui se ob-
iicient / afferētes Terentiū in andria. reiecit se in eū / flens q̄ familiarit? :
et in eunuchō. post illa tēpora tu scis / q̄ intīmū te habueri. In quoz exē-
ploz p̄ore est q̄ valde cū positiuo : in posteriore q̄ p quantū cū suplati-
uo. Ego vero accipio illud q̄ familiarit? p quantū familiarit? figurate :
quasi o quantū familiariter. et hoc intīmū accipi volo p positiuo : sicut
p̄primū. Dicim? nanq; hic ē mihi magis p̄rim? : ita hic est m̄ magis in-
tim?. Neq; tñ in hoc meo opere tam licentiā poetarū oīector : q̄ vsū ora-
toz. Neq; si qd aliter penes auctores repiat : mihi obesse debet : qui nō
legem scribo : quasi nunq; aliter factū sit : s; q̄ frequentissime factitātū
est : p̄serti a Marco Tul. Mar. & Fabio : apud q̄s si quando repiat q̄
cū positiuo p valde : aut cū suplatiuo p quantū : auiam affirmare men-
dose scriptū : vt in phennio de oratore : q̄ boni p diu nulli : quasi de val-
de bonis / et nō poti? de bonis loquat. Vera sc̄ptura erat : boni per q̄ diu
nulli. Quod vitiū scribēdi vtinā in paucioribus esset. Quod Cicero ipse
suo eruditissimo seculo (qd vix credibile videt) querit ita / vt apd latios
mēdiores sint codices latini / q̄ greci. Q̄ apd grecos lōge difficilior

sit scribendi/ q̄ apud nos ratio. Nam aut non sepius/ q̄ pro valde cum
positiuo in illis reperiemus: si p̄bassent potius q̄ respuissent. Quare in
hac re nō verebor rep̄hendere boetiū/ priscianū/ et elegantiorē vtroq; lac
tantū. Prim⁹ sup̄ Ciceronis topica ita ait. nosti oblatrātis morsus in
iudicē: nosti q̄ facillime in difficillimis causis liuor iudiciū ferat. Mal
lem dixisset q̄ facile. Secundus libro xviij ita: ideo ex vno libro Cice
ro nis tot versus pponere studiū: vt docerē/ q̄ frequentissime hac oꝛ
tione vbi sunt auctores eloquentie latine. Latinius erat: q̄ frequenter
vbi sunt: vel q̄ frequentissime vsos. Tertius ita libro p̄mo institutionū.
et q̄ multa de deo nostris hominib; locutus est similia. p̄ multa ego dix
issem. Idem libro. vi. hoc autē duplex sacrificij genus q̄ sit verissimum
trismegistus hermes idoneus testis est. Et in p̄ncipio statim libri de o
pificio inquit. Q̄ minime sim quietus summis etiam necessitatib;: ex
hoc libello poteris estimare. Puto Ciceronē q̄ sit verū et q̄ parum sim
quietus/ potius fuisse dicturum: qui scribens ad trebatium ita ait sed
dum fuim⁹ vna: tu optim⁹ es testis: q̄ fuerim occupatus. nō dixit/ q̄
summe occupatus: aut q̄ maxime occupatus: aut q̄ occupatissim⁹
fuerim. Qd̄ autē dixi de quā: nō debere illud iungi cū sup̄latiuo/ quotiēs
significat quantū: vnum verbū excipit: possum: et que idē significāt:
queo/ valeo/ licet/ et si qua sunt alia. vt scribas: q̄ optime potes. Nec
recte dicas: scio q̄ optime scribas: qd̄ p̄ter auctoritatē sūmorū auctoz/
etiā ratione nitit: quia vbi est verbū potes: ibi q̄ nō iungit cū sup̄la
tiuo: sed cū verbo sic. Scribas optime q̄ potes. In alijs aut nequit iū
gi cū verbo sic. Scio optime: q̄ scribas: nisi alter sit sensus. Ergo illud
non plane latinū est. Qd̄ p̄mū mare intraui exorta tempestas est. Sed
quom p̄mū. Et q̄ p̄mū potero: mare intrabo. Sed quom p̄mū potero:
vel vt p̄mū potero: vel vbi p̄mū mare intraui: aut vt p̄mū: vel vbi p̄
mū potero: mare intrabo: latinum erit. Ex his que dixi: colligit: vbi
est quā p̄ quantū: ibi quoq; poni posse ipsū quantū. Vt Cicero de amici
tia. Nisi q̄ tanta est inter eos: quāta maxima potest/ studioz/ morūq;
distātia. Quintil. in scdo. Quom aliquid adhibita quāta maxima po
test cura: diligētē elimaueit. Vt q̄ in locum quā/ vel quantū succedit
nūc sine ita/ nūc cū ita. Primo modo sic: vt apd̄ eundē in. xij. Non omit
tēda pars hec oꝛōnis: h̄ exigēda: vt optime possum⁹: et Cicero in phi
lippicis. Quas vt honorificētissimis vbi ipse osequi potero: oꝛpectar
mea sentētia. Altero modo sic: vt apd̄ eundē de oratore. Nec vt breuissi
me dici potuere: ita a me dicta sūt. De positiuo aut nemini dubiū erit
q̄ et vt uenire cū possum: vt idē in philip. S; reliquū cursū vite quā q̄
dē possum breuiter p̄stringā: et vt potui/ breuiter p̄stringi. Recte ergo
q̄ p̄ quantū cū positiuo/ et superlatiuo intercedente verbo possum: male

autē cū opatiuo hinc sine possum : vt q̄ plura volumina ille cōposuit : di-
cendū est oplura / nō q̄plura : vt quidā male scribūt. In aduerbio q̄; su-
platiuo nō nunq̄ legim⁹ oplurimū / p̄ plerūq̄ : hinc p̄ possum / vt narra-
ui rem gestā q̄ breui⁹ potui : aut q̄ potui breui⁹. Cuius hic quidā sens⁹ :
sed tñ barbare platus est : narraui q̄ breuissime potui : q̄q̄ hoc secun-
dū p̄l h̄ accipi in eū sensū : qui ē q̄ potui breui⁹ : hinc (vt aperti⁹ loquar)
breui⁹ / q̄ potuissē. Prim⁹ modus sic accipi non potest : nec hoc quidē
barbaria caret : licet hui⁹ loci nō sit. Ille ē nimis iuuenis ad dandū hi-
bi tale negotiū : qd̄ sic latine dicit. Ille est nimis iuuenis : aut iunior :
q̄ vt sibi det tale negotiū : vel est iunior : q̄ cui tale negotiū det. Cui⁹
rei plurima vbiq̄ exēpla sūt. vt Quin. Sed hoc aptius est : q̄ vt p̄bā
dū sit. et ita op⁹ inchoat Valerij maximi. Verbis rome. exterarūq̄ gen-
tium facta simul / ac dicta memoratu digna : que apud alios auctores
latius diffusa sūt : quā vt breuiter colligi possint. Id est latius sūt dis-
persa / ita vt nō breuiter possint colligi. Item Qui. in p. Ideoq̄ ne susci-
piende quidā sūt cause plures : q̄ quib⁹ se sufferturū sciat. In eandē ra-
tionē cadit ille mod⁹ qualis est / maiore geris vestem : q̄ p̄ habitu corpo-
ris. Vt curtius. Maiore q̄ p̄ magnitudine filue reddebāt sonū. Illud h⁹
loco ioculū inserere non pudebit. Si q̄s interrogatus huiusmōi positiui
p̄pulcher : qui opatiuus sit : et qui suplatiuus : nō bene respondebit :
mihi ita multo pulchrior : q̄ pulcherrim⁹. Ex his autē duob⁹ / de quibus
diu differim⁹ per / et quā : conflāt vnū p̄quā : quod vtri dandū erit p̄
latiuo / aut suplatiuo : vtrūq̄ em̄ in eo partē sibi vindicat. Certe positi-
uo : vel quia anteri⁹ est : vel quia indecēs videt⁹ duo aduerbia vehemē-
tiam significatiā suplatiuo anteponi. Dicim⁹ itaq̄ p̄ q̄ doctus : p̄ q̄ eru-
ditus : p̄ q̄ pulcher. Et sicut vbo solet apponi p̄ : ita p̄q̄ velim : p̄q̄ pla-
cet : Plinius iunior in epistolis. Perq̄ velim scire : mihi interpolū sit
q̄ inter p̄positionē / et vbum : cū quo illud copulat. Quale apud Terē-
ntiū q̄ paucos repias meretricib⁹ fides. euenire amatores. Quod sic re-
soluit. Pol perq̄ paucos. Boetij tñ in cōmentarijs logice breuiorib⁹ su-
platiuo dedit dicens. Apud scriptores quidē grecos p̄q̄ rarissimos. Et
Pomponij de origine iuris digestorū Justiniani libro p̄mo. Nam ante
eum Seruius duos libros ad Brutū p̄ q̄ breuissimos ad edictū subsc̄p-
tos reliquit. Et faciūds sc̄ptor curtius libro quarto. Bellum q̄; lactria-
norū ducē p̄q̄ maximo posset exercitū coacto descendē ad se iubet. S; hu-
iusmōi in exēpla tam rara sunt : vt dubitē : an librariorū sit culpa. Cer-
te ipse sic loqui nō auiam. A. quidē Cellius hoc quod p̄cipim⁹ : semper
custodiuit. Ceterū (vt est in loquēdo curiosior) p̄ perq̄ ita loquit⁹. Dane-
q̄ vtile voce ad modū q̄ suauis / oppido q̄ libens nimis q̄ ineptū. Que ad
uerbia idem possent qd̄ p̄ valde. Vt tātius tñ est perq̄ : vt perq̄ vtile :

voce perq̃ suau perq̃ libens ! perq̃ non ineptum. Tam et si cesar com-
 metario riiij. quibz rebus oppido perq̃ pauci sub pellibz adquiescebāt.
 Et Derui? sulphici? ad ciceronē scribēs/ita incipit. Postea q̃ renuntia-
 tū est mihi de obitu filie tue ! sane q̃ p ea ac debui grauiter/molesteqz
 tuli. Et ad eundē Celiū etiā ita incipit. Dane q̃ lris cesaris sum? cō
 moti. Nam cassius eis eufaten parthoz copias esse/scripsit. Et brut?
 quoqz decius ad eundē. Nam suos valde q̃ paucos habet. Et iterū in
 eadē epla. Dane q̃ gauisus sum. Qz plura ! Ipse qz Cicero ad fratrem.
 Nam qd de Pomptio Canini? ait/sane q̃ respicit. Non succurrit mihi?
 si qd aliud exemplū apud ciceronem repperi. Et Titus. I. nescio an ali-
 bi/q̃ li. riiij. Quom haud facile esse aut ea que obijcerent ! aut que ad-
 uersus eo dicēda erāt/memoriam cōplecti. Nec em multa solum ! sed etiā
 pleraqz oppido q̃ parua erant. Nec igit danē positūuo ! illa vero magis
 suplatiuo multo ! et longe in eo fere significato ! quo solet q̃ cū supla-
 tiuo. Sed quom hac tñ drā ! q̃ huic q̃ nō tribuim? gtm illū suplatiuū
 ppiū ! aut abltm/actm ue cū ppositione ! vt sic sine ipso q̃/Marc? Tul-
 lius. Accerrimū autē ex oibz nostris esse sensū vidēdi. Et iterū q̃ Craf-
 sus dilexit ex oibz plurimū. Non dixit q̃ accerrimū ! aut q̃ plurimū ex
 omnibz/sue inter omnes ;

De Longe/multo/facile/valde ! Capitulum. xvij.

D qd sit in multo/atqz in longe p valde ! et in facile p nō dubie !
 vt Quintil. li. ij. Declamādi ratio vt est ex oibz nouissime inuen-
 ta ! ita et multo ē vtilissima. Itē longe oīm ! quos quidē mihi audire at-
 git ! pstantissim? Domiti? Afer. Et Mar. Tulli?. S; ego neqz illis as-
 sentiebar ! neqz harū disputationū inuētorū/pncipi longe oīm in dicē-
 do grauissimo/et elequētissimo platoni. Itē p Rabirio. virū vnū toti?
 grecie facile doctissimū platonē. Amat etiā longe vt multo scū iūgi cō-
 patiūū. Vt Virgil. in. ij. ac pedibz longe melior lypis ! et ea/de quibz
 antea disputau ! alius/aliter/secus/ante/post/pre/vt longe alius ! lō-
 ge aliter ! longe secus ! longe ante ! longe post ! et cōposita a pre vt lon-
 ge prestās ! longe prestat. Quintil. Sed eum longe precedūt ingenia
 viuentiū. Et cetera que suplationē quandā habent ! et pprime ad cōpa-
 tiua accedūt ! vt longe superat ! longe vincit ! et ea/q̃ diuersitatē mo-
 re illoz alius/aliter/secus/qualia sūt diuersus/dissimilis/alienus ! vt
 longe diuersus ! longe dissimilis ! longe alien?. Princeps ne adiectm
 quidē ē more positioz ! tñ quia suplationē significat ! asciscit sibi longe
 Vt idē nouē dō lyricoꝝ lōge pmdat? pnceps. Et facile p eo/qd ē haud
 dubie. Mar. Tul. p Roscio. Nō solū municipij laruiat ! ex q̃ erat ! si
 etiā regionis illius ac ciuitatis et virtute/estimatiōe nobilitate fa-
 cile pnceps. Preterea cū papiuus/cū pmius/cū scds ! et si qua alia sūt.

Ut Quin. de euriptide loquens : in affectibus tū in omnibus / tū in his : que
 miseratione ostāt : facile p̄cipuus / et admirandus maxime est. Sic facile
 p̄m? : vel facile sūmus. Facile vero secūsus dicim? / nō ad ordinē respici
 entes : sed ad dignitatē. Quale est tu es facile secūsus a rege : hoc ē fa
 cile post regē p̄mus. Longe igit̄ p̄ valde p̄pū est exceptis paucis opati
 ui et suplatiui. Ipsū autē valde positiui / et verbi : vt valde diues : valde
 paup̄ : valde laudat : valde vituperat. Nec ausim dicere / longe diues :
 longe laudat : nec valde ditior : valde ditissim? . Nec autē : que a me de
 aduerbijs tradunt : nō fuerūt interpretata veteribus grāmaticis. Nam
 nuper : quom iam ista oposuissem : inueni in bibliotheca beneuentana
 Seruii sup̄ Donatū ita dicentē. Donatus dicit q̄nq; tñ aduerbia posi
 tiuo esse iungēda tam : magis : maxime : min? : et minime / ea scilicet rati
 one : qm vim in se habēt oparadi : atq; ideo nō debēt opatiuis casibus
 iungi : ne videat opatio geminata. Qui em̄ dicit tam doctior / pene hoc
 dicit doctior / doctior. Quod latinitas nō patit̄. Probo autē dicit. Omnia
 aduerbia : que vim augentis : et minuētis in se habēt : nō debere iun
 gi nec opatiuo : nec suplatiui : vt sunt ista valde / multū / plurimū / per /
 et similia. Nam ista oīa tñ positiuis casibus debem? adiungē. Idē Ser
 uius longe post ita ait. Compatiui / et suplatiui q̄nq; hec oparationis
 aduerbia nō apponem? : vt tam : minus : minime : magis : maxime :
 que tamē soli positiui adijciunt̄. Nec que tres auctores tradūt : et imp
 perfecta sūt : nec omnino vera : vt ex his dat̄ intelligi : que ipse p̄cepi. Di
 cimus em̄ multo fortissim? : et ego sū tam te fortior : q̄ nobilior : et tam
 oīm sum fortissim? : q̄ nobilissim? . Compatiua vero addi non oportere
 opatiuis ne p̄cipiendū quidē est. Q̄ autē posuit minime / et maxime / et
 similia Seruius : nō recte posuit. Nam minimū est p̄pū aduerbiū su
 platiui : minime vero p̄ negatioē accipit̄ : quasi nequaquā. vt hic homo
 est minimū litteratus id est paucillū litterat? . Ego sū minime l̄atus id
 est idiota : et nihil prorsus habens litterature ;

De proprietate quadam comparatiui : Capitulum . xij .

Tq; hec hactenus. Illud ad extremū adijciam? de oparatiui : cō
 suetiorē sermonē esse p̄ actiui : q̄ per ntm̄ in illis : quale est. Tu
 maiorē laudē assecutus es patre tuo / tuisq; maioribus / vix audeas dicere /
 tua laus est maior patre tuo. Tamē solem? aliquñ sic vti : vt Virgi. in
 viij. Non seuis igmpotens : nec tempore segnior illo. Et Quin. de api
 bus pauperis. Vnum rogo : ne cui minor vestra dignitate videat̄ causa
 litis mee. Et in tertio institutio. Non debes apud pretorē petere / fidei
 omissum : sed apud osules. Maior p̄toria cognitione sūma est. s̄ fortasse
 videat̄ mollius in obliquo casu. Quod si ita nō est : volo tñ annotatū es
 se : quod incōsuetū vix auribus hec videat̄ esse / maior sūma pecuniaria est

pretoria cognitione: p eo quod est: maior summa est: q vt apud pre-
torem peti possit. Minor causa dignitate nostra p eo quod est: minor/
q vt videat digna: que apud dignitate vestra agatur. Et Vulcan? no
seguior illo tēpore p eo quod est: no q illud fuit: seguiori tēpore: q illud
fuit. A quo no dissimile illud est. Ego sū maior xx. annis. p eo qd est:
ego sū maioris etatis q ea/que est xx. annos: vel maioris etatis xx. an-
nos. Nam q hoc licet dicere: quale etiā est: ego sū maior xx. annos:
id est etate tali: vel ego sum etatis maioris etate xx. annos. ssequētil
fime autē huiusmōi generis orationis vtim? vbi adest hoc nomē opi-
nio: vt sū ditior opinione hoīm: quasi opinio hoīm diues sit: et sic no
accipi debeat magis: q opinio hoīm sentit: vel q hoies opinant. Cice-
ro ad brutū suū sic exorsus est. Quom e cilicia decebēs/rhodū venissem:
ibi q de Quintil. hortensij morte esset allatū: maiorē opinione hoīm ce-
pi dolore: p eo quod est maiorē q ille/quē in me hoies opinant. Nec
illud ab hoc multū recedit: quom dicimus/nihil isto homie prius: ni-
hil tuo patre abiectius: nihil hoc vino in suauius: p eo qd est: nullus
hoie isto prius: nemo patre tuo abiectior: nullum vinū hoc insuauius.
Rufus in laude nihil isto homie melius: nihil patre tuo generosius:
nihil matre tua sanctius: nihil vxore tua verecundius: nihil hoc vino
suauius. Dictum est de omnibz rebz/non tm de singulis. interdum eti-
am vbi nihil plus cōphendit in vniuerso: q in parte: vt nihil ē te lē-
ti? nihil est illo prudēt? nihil ē isto inhumani? nihil plus significat
hoc mō: q si dicat: nemo te lētiōr: nemo illo prudētior: nemo isto in-
humaniōr: qm lētura/prudētia/hūanitas q no nisi in hoies cadit. Quid
ergo in neutro genere pot? q masculino/q foemino pbatū ē: nepe qā
nescio: qd pleni? et suau? in neutro genere ē. Ideoq tali sermone de-
lectati auctoēs sūt: vt ipsoz crebra exēpla documēto esse possunt: q in
quāritibz notioza erūt: q vt a me huc afferri debeat;

De Compositis a somnus: Capitulum. xx.

Somnus opōita quedam sunt seūde semp declinationis: quedā
tertie. Secunde Cicero in verrem. Hic etiam quom semisomnus
stuperet. Et cecilius in antonium. Ipsum nanq offendunt semisomno
torpore profligatum. Et Salustius in iugur. Digno dato castra hos-
tium inuadunt: semisomnos partim: alios arma sumentes fugant.
Insomnem/et exsomnem draconē sepe legimus: et fere hanc drām ser-
uatam inuenim? Nec admonui: vt in his nominibz: que ancipitē in
opōitione declinationē sortita sunt: tamen sciam? vsū frequentiorē
imitandū. Seneca autē de breuitate vite ait: q multi hesternā crapu-
la semisomnes et graues;

De Nominibus in osus: Capitulum. xxi.

Omina/que exeūt in osus : partim a nomine descendūt : partim
a verbo : partim ab utroq. Et ea quidē/que descendūt a nomine/
habitionē/sive vehementiā/copiam & significāt/et affectionē. Animo
sus : ingeniosus : lacertosus : nervosus : saporosus : aquosus : hec copi
am/sive vehementiā/habitionēq; significāt : q; habēt in se vehementiā/
ac copiā aque/saporis/nervorum/lacertorum/ingenij/animi. Vinosus : muli
erosus : libidinosus : seditiosus : factiosus : q; affectus est ad hec/et a
mat vinū/libidines/mulieres/seditiones/factiones. Rursus ea/que a V
bo sūt partim actionē significāt : partim passionē : partim utruq;. Studi
osus/fastidiosus/stomachosus/inuiosus/contumeliosus/coriosus semp
active ab auctoribus accipi solent. Otiosū ē in re apta iaculare exēpla : q;
vulgo sūt plurima. Nec em̄ accipiunt p his : qui operā dant studio : q;
fastidiūt : qui stomachant : qui iniuriā/contumeliāq; faciūt : qui nimis
curāt : nisi velim? hec a nominibus venire/nō a Vbis : vt fraudulosus : qui
fraudē facit : qd a fraudula diminutiuo videt̄ venire potiusq; a fraude.
Quēadmodū meticulosus : qui timidus est a meticulo magis q; a metu.
Et somniculosus magis a somniculo : q; a somno : et siticulosus magis
a siticula : q; a siti venit. Tenebriosus quoq; reperit̄ et tenebrosus lic;
quedā abusu/regula q; recedāt : vt motuosus/potiusq; motosus : saltu
osus q; saltosus : tortuosus q; tortosus. Veruntamē que sūt quarte de
clinationis : assumunt u vt multuosus/actuosus/fructuosus. Ideoq; il
lud in psalmo. oues eorum foetose/legendū est foetuose a foetus : sicut e cō
uerso pleriq; scribūt monstruosū p mōstroso. Lucanus. Monstrofiq;
hoīm partus. Nec modo in osus faciūt noīa quarte declinationis : vtz
etiā in arius : vt saluarius/actuarius/fructuarius : quom noīa secūde
declinationis careāt u vt asinarius/cāpari. Odiosus & inuidiosus pas
sive. Ille em̄ significat qui odio habet : et cui inuidia fit : nō is q; odit :
et qui inuidet. Nec passionē significāt utiq; : quom a Vbo veniūt : sec;
quom a noīe. Nam odiū/molestiā q; antiquus significabat. Teren. in
phoz. Nunq; tuo odio me vinces. Et iterū. si porro esse odiosi pergitis :
id est molesti. Cicero ad actiū. Sed quom horas tris fere dixisti : odio/
et strepitu senatus coactus est aliquā perorare. Et in catone maiore in
inferno corpore odiosa est oīs offensio. Et de oratore. verū si placet (qm̄
hec satis spero vobis quidē certe maioribus molesta : et putida videri)
ad reliqua aliquāto odiosiora pergam? Odiosiora dixit : quasi molestio
ra. Inuidia autē pter illam significationē notā est vel dicto vel facto in
alterū malivolētie consiliatio. Ut si quis referat/ostendat & calamitates
suas : vt auctori calamitātū odiū ceterorum citet. Et hoc vocat inuidiā
facere/vel vocare/vel adducere inuidiā. inde inuidiosa res que atrocitatē
facti augens inuisū illud : vel illi? auctore facit. Et inuidia q; atrocitas

vel detractio : in quam significationē accipio illum versum. Inuidiam
nimio cultu vitare memēto. Que si nō ledit : tñ hanc sufferre molestū
est. Nam latentē inuidiā : quia nō dephendo : vitare nequeo. sed eam/
que extrinsecus significat vel voce/vel gestu : cū popul⁹ indigne ferre se
iudicat in aliquo mīniū/et insolentē corpis cultū. Ideoq; subiūgit. Que
si nō ledit : tñ hāc sufferre molestū ē. scil; hāc vel voce/vel gestu/vel vt⁹
q; modo detractiōē. Quale illud q; Terentianum. Ita/vt sine inuidia
laude inuenias : et amicos pares. Et illud Salustij licet ex demosthe
ne sit sumpū. Inuidiā gloria supasti. Formidolosus/laboriosus/opero
sus pariter actiue/passiueq; accipiunt. Terenti⁹. Egon formidolosus :
idest ego ne : qui timā : Salustius. Regibo boni/q; mali suspectiores
sūt : sempq; his aliena virtus formidiosa est idest que formidat. Cicero
Videtur vt senect⁹ nō modo languida nō sit : verū etiā operosa. idest q;
agit : et rebo agendis operā dat. Itē p celio. nos laboriosos existimet :
quib⁹ otiosis ne in omni quidē otio liceat esse. Quidi⁹. moles opero
sa laborat. operosa : que ab aliquo operam est : nō que aliquē facit : vel
vehementis operis/et multarū operarū. Ita res laboriosa vel q; in ea labo
re capiam⁹/necesse est : vel q; plena laboris est. Voluptuosus q; et reli
giosus licet a vbis nō veniat : tñ istis similia sūt vel affectionē signifi
cēt/et habitationē : siue plenitudinē : simulq; actiue accipiant/et pas
siue. Voluptuosus homo : q; p quā amat voluptatē. Res voluptuosa q;
in se habet voluptatē : vel q; plena ē voluptatis : et qua hō delectat. Ille
recipit : hec recipit. Religios⁹ hō : q; amat religionē. Sepulchra et mo
numēta religiosa sūt : idest habēt in se religionē. Ille adorat. hec adora
tur. Preterea religios⁹/famos⁹/impios⁹ nō nihil et ipa a ceteris drūt.
Nam licet legam⁹ gloriā victoriā : idest plenā glorie. et apd Iuvena
lē : famos⁹ equitū cū dictatore mēros. et impiosos ppos : hoc ē latū
impiū possidētis : tñ dicim⁹ ita gloriōsū hoīez/affectatōre glorie : vt vi
nosū cupidū vini : et mulierosū nimis appetentē mulierē. Qualis mi
les gloriōsus apd plautū/et terentiū. Et famosū p infamī/et turpi : vt
famosa mulier : que noscitur impudica esse. Et imperiosus ostentator im
perij in exercēda seuitia. Qualis torquatus apd Liuiū : qui filiū seuitia
ob imperiū contemptū occidit. Unde imperiosus appellatus est. Verū im
periosus gloriōsus et qñq; honeste significantie sūt/p gloriā/imperiūq;
habente/habitationē : plenitudinēq; significant : qñq; inhoneste affec
tionē : vt dixi. Similiter questuosus et lūptuosus ab affectione magis/
q; ab habitatione/siue plenitudine veniūt. Questuos⁹ ē hō auidi⁹ ques
tus/et lucri : vndiq; lucella querit⁹. Sumpuosus/qui auidi⁹ ē sup
tus/q; quest⁹ : et immoderatū sumpū facit. idest immoderatas impelas.
Que duo mag⁹ pnt accipi actiue/q; passiue : magisq; ad hoīes ptiēt.

Ut homo questuosus/homo sumptuosus. Luctuosus vero magis ad rem
 ut res luctuosa: hoc est plena luctu. Nescio an liceat de homine misero/
 et afflicto dicere: homo luctuosus: sicut fortuna huius luctuosa. Ab in-
 dustria autem non habemus industrius: sed industri? Nec a Virtute Virtuo-
 sus more grecorum qui non deriuant
 licet habeant huius p illo dicunt tamen
 id est bonus: tum id est studiosus/aristotele quod et alijs quod
 bulda testantibus. Quod Cicero ad Herennium imitatus est/dicens. Ideoque bo-
 nis viris/id est studiosis amicus erat. Morosus a more venit/non a mo-
 ra. Primam enim habet longam ut mos moris: significatque eum: qui nimis
 exacte/nimisque ad vnguem fieri omnia postulat: ut aliquando ob id indignetur:
 ac irascatur. Ut Suetonius de cesare. Circa corporis curam morosior: ut non
 solum tondere diligenter: sed etiam vellere. Idem de Tiberio. Sed affec-
 tatione/et morositate obscurabat stilum. Cicero de senectute. At sunt mo-
 rosi/et anxii/et iracundi/et difficiles senes. Et idem secundo de oratore. Ne-
 quidem hercule illa valde mouent stomachosa: et quali sunt morosa ridicu-
 la non tamen a moroso dicunt: quomodo enim non sal: sed natura ridet. Suetoni-
 us accipit per cupidum nimis exacte diligentie. Cicero vero adiungit impa-
 tientiam/et iracundiam in significato tamen illo superiore posuit in oratore. Usque
 adeo morosi sumus: ut nobis non satisfaciatur ipse demosthenes. Denique sic
 dicit morosus a nimia diligentia/et seueritate: ut curiosus a nimia cura/
 quoties plus diligentie/quam oporteat impendimus rebus vel nostris/vel alienis:
 quomodo minutissima queque disquirimus: ut nullius frugis alienis quomodo
 de rebus ceterorum occultioribus non satis cum pudore perscrutamur/aut interro-
 gamus. Sed non tam a cura curiosus videtur descendere: quam a curia: cuius com-
 positum est magis in usu incuria: id est negligentia: tam et si curia a cura
 dicatur. Atque ut curiosus a pueris cura vocatur: ita cerebrosus a cerebro p-
 uerso. Unde Oratius. Donec cerebrosus philet unus: id est insanus/et ce-
 rebri pueri. Pannosus et ipsum aliquid differentie habet. Is enim dicitur pan-
 nosus: qui crasso panno/ac vili opertus est. Nec hoc nisi de paupere dici-
 tur: que exempla sunt plura;

De verbis inchoatiuis/falso sic dictis: Capitulum. xxij.

Rhammaticae auctores vno ore vniuersi: qui de hac re scriptum ali-
 quod reliquerunt: aiunt/illa Verba in se: ut caleo/frigesco/signi-
 ficare inchoationem. Ideoque inchoatiua illa in se: ut viso/deliderium: ideo-
 que desideratiua illa in re ut esurio/meditatio: ideoque mediatiua illa ap-
 pellari solent. In quibus omnibus ab omnibus dissentio. Sed priscianus erudi-
 torum nuperimo potissimum respondebo: qui (ut ordinem sequar) inquit in illo
 Virgilij Versu. Aegrescitque metedo/significari inchoationem: qualem me-
 dicum noluit esse Priscianus: qui durante quis incipiat egrotare: quod

quomodo curari quod ante possit? quod egrotus sit? necesse est ergo? ut ante egrotare coepisset. et quomodo dicitur egrescere? ut intelligat intermedendum egriorem fieri. Et hoc de turno Virgil. intelligit? cuius augebatur egritudo ad latini salubria consilia. Sicut de didone prius dixerat. Expleti mentem neque? ardescitque tuendo. Quid igitur attinet exempla repetere? quomodo nunquam in sensu inchoationis repiant? an illud apud Quintilianum. hoc significat? tenuit consuetudo? quod quotidie magis inualefcit? an illud Cicerois? Quanto plura ille miscebat? tanto hic magis in dies inualefcibat. et illud ecclesiasticum? qui sordet? sordescat adhuc. Quomodo potest quod quotidie incipere validum fieri? et quidem magis/quod dicitur respectu praecedentis. at inchoatione nihil praecedit. aut quomodo quod sordet? potest incipere sordere? et sordere adhuc id est magis certe? quam antea/ergo antea inchoat. Sed quid disputamus? quomodo dicat qui iam sordet? sordescat adhuc? quasi sordidior fiat? non autem sordere incipiat? quia iam sordet. Ideoque grece et hoc/et cetera huiusmodi verba per verba passiva explicantur. et illud grece sordescat nihil aliud est/quam sordidet. Plautus in captivi duo. Ego qui tuo moerore maceror? macesco? consenesco? tabesco miser. Pro eodem pene accipit macero? et macesco? nisi quod macero? ad animam magis pertinet? quasi affligor. Macesco magis ad corpus. Videtur autem ratio dici velle potius macresco? ut nigresco/pigresco/egresco. Sed etiam dici potest macesco/et accesco. Crebroresco tamen potius dixerim/quam crebroresco. verum ad rem ediuerso Virgil. maria incipiunt agitata tumescere. Et iterum. fluctus ubi primo coepit cum albescere potest. Et iterum. Sin in processu coepit crudescere morbo. Ubi quid opus erat dicere? quod incipiant res tumescere? albescere? crudescere? quomodo satis/immo magis proprium fuisset dicere? quod tumescebant/albescebant/crudesciebant? id est quod incipiebant/hue inchoabant tumere/albere/crudere. Quid ergo significant verba inchoatiua? Nempe (ut breuiter summa) quod verba opposita a frigore? calefio/frigefio/sordefio/inualefio/egrefio/et ardefio? quae ideo in usu non sunt? quia superuacuum esset/duas nos voces habere idem significantes? nec nisi ubi alterum deficit/alteri? praesidio utimur. Calefies per calefies/patescens per patefies? quomodo utrumque reperiat patesco et patefio. quod quod ne in simplici quidem suo reperit fiens? nec quod ab hoc formaretur fiend? Dicemus? itaque calefies? et calefaciend? Nec desunt/qui fiens utantur. sed in eo de quo loquor significato? ut in psalmo undecimo. Et factum est cor meum/tanquam cera liquefiens in medio ventris mei. Quomodo in alia translatione dicatur/liquesceus. Ex quo liquet eiusdem utrumque esse significationis. Idiomate quoque italico? atque hispano (quod ex italico ortum dum est) astipulante? apud quod pene latina voce haec verba pronuntiant? et certe in hunc? quem ego dico/sensum? quale est hoc omni die macresco? per quod incrementum assiduum/atque continuum declaratur/non inchoatio.

Quod si quid inter huiusmodi Verba in scō et in fio intererit: hoc esse arbitror: quod hec in scō passionē ex se habet: illa vero extrinsecus allata. Ut in egypto cesar quom hostes fugēt: elata leua natabat: ne libelli: quos tenebat maderet: melius quā ne maderet. Et quom fores apiunt: melius patefiūt: dicūt: quā patefiūt. At quom quis in balneo sudore irrigat: et fores sua sponte aperiunt: magis ille maderet: quā maderet: et hec magis patefiūt: quā patefiūt. Inchoatiuorum autē dicuntur preterita: eadem esse/que premitiuorum. Tamē paucissimis cure est dignoscere: quā a premitiuus sūt: quā ex ab inchoatiuis: quorum multū differt significatio: licet crebrius sit illa inchoatiuorum: ut pinguit/meruit frigit/caluit: idē est: quod pinguis factus est: nō aut pinguis fuit. macer factus est/et frigidus/et calidus factus: nō aut macer/frigidus/calidus fuit. Nam pinguet idē est: quod pinguis est: maceret/friget/calet: idē quod macer ē: frigidus est: calidus est. quorum preterita sūt pinguit: macruit: frigit: caluit. vix vnq̄ in hoc significato pinguis/macer/frigidus/calidus fuit: sed in illo pinguis/macer/frigidus/calidus factus est: ut etiā in hoc apertius patebit exēplo. Tam cito macruisti: tā sero pinguisti: nō id significo/ quod tam cito macer/aut tam sero pinguis fuisti: quasi nūc talis nō sis: sed quod pinguis aut macer factus es: atq; etiam talis es: siue tunc eras: si de alio tēpore loquimur. Que preterita quia a premitiuus non veniunt (ut significatio indicat) necesse est veniāt a deriuatiuis in scō. Vnde probatur etiā inchoatiua non significare inchoationē. Quare Seruius viderit: cur his Verbis preteritū nō tribuit: quorum frequētis est: quod suorum premitiuorum. Nam quod ait: quia inchoatiua sūt ideo: carere preteritis/ cassa ratio est: quom hō Verbum inchoo etiā preteritū habeat. Vex hec Verba nec inchoatiua sūt: et preteritū habet. Illud transeo/ quod multa sūt: quod per suis premitiuus accipiunt/ conticesco/ adhaerescō/ delitescō/ cupiscō/ labascō/ obdormiscō/ expauescō/ et his similia;

De verbis desideratiuis male sic vocatis: Capitulum. xxiij.

Am que idē auctor desideratiua appellauit. ipsius quoq; exēplo ostendit: nequaquā esse desideratiue significatiue. Hoc n. exemplū ille affert Virgi. in viij. Nam meminisse visentē regna sororis laomedontiaden. Priamū visentē dixit per cupientē videre: quod greci dicūt

Idē et in eodē exēplo Seruius dixerat. Simile ē facio facefso: capio capessō: lacero lacefso: arceo arcessō: accio accersō: que possum? nō congrue desideratiua nominare. Sed quero a prisciano: cur magis priamus cupiebat videre sororē: dum iter faciebat: quod dū erat in troia: aut cur magis priamus quā ceteri: aut cur solus: postremo quis nouit voluntatē eius: quid agat/ video. Quid velit/ nō video. Quid ergo significat visere? Nimis id quod agit priamus: ire ad videndū sororē.

quod frequentatiuū suū declarat visito. Itaq; actum corporis hec signi-
ficat verba: nō affectū mentis. Viso vado ad videndū: nō aut cupio vi-
dere. Cicero ad actiū. Cupio equidē. Et iampridē cupio alexandriā: re-
liquaq; egyptū visere idest (vt ego sentio) ire ad videndum. Aliter dicen-
dū erat: viso equidē. Et iampridē viso. Quo certe modo ne Priscian? qui
dē ipse loqui auderet. Usurpam? tñ hec vba (q; admodū in supioribus
testati sum?) p̄ eorū p̄mitiuis. Ut missi sūt legati visendi causa: idest vi-
tēdi. Qd̄ certe ita expōni nō potest: causa vidēre cupiēdi. Tolerabili or-
q; nostra expōitio foret: causa vt eāt ad videndū. Similiter facesso/ eo
ad faciendū: vel facio. Virgi. Haud mora otinuo matris p̄cepta facessit
frequentē? tñ accipit p̄ eo ad recedendū: vel recedo. Ut Liui? li. ij. s̄ facessit
hinc tarq̄nios: aut corinthū. Capesso eo ad capiendū/ vel capio. lacessit
eo ad lacerandū/ vel lacero puocādo. accersit/ vel arcesso vtrūq; p̄ eo
aduocandū vel vco. Tereti? in andria. Obstetricē accersit. Quidā etiā
in quarta cognitione vtunt. Ut ibi. Mitte in poppen: et accersit simonē
quendā: qui cognominabat petrus;

De Verbis Meditatiuis non rite sic formatis? Ca. xxiij.

Ommodius autē desideratiua/atq; optatiua vocant ea: que no-
minant meditatiua in rio pturio/esurio. Cicero. Utinam aliquē do-
lor populi. ro. pariat/ qd̄ iam diu parturit. Et Liui? Et qd̄ diu parturit
anim? vester: aliquē pariat: affectū significauit/ nō cogitationē/ aut ac-
tū corporis: qui p̄ hoc verbū indicat. Vnde meditatio armorū: medita-
tio declamādi: meditatio gladiatorū idest exercitatio. Esurio cupio ebe-
re. Quintil. pater filios esurit. Valeri? Martialis viij. epigramatū. In
oibo vacerra qd̄ clauibo s̄sumit horas: et die toto seget: cenaturit va-
cerra: nō cacaturit: idest cenare cupit: nō et cetera. Vel dicam? hec ac-
cipi p̄ p̄mitiuis. Scaturio magis p̄ suo p̄mitiuo scatet ponitur: qd̄ est
nō solū aquarū/ sed herbarū/ ceterorūq; sua sponte vbertim nascentiū.
Q; si volum? sua quisq; apta tribuere vocabula: nec a s̄uetis recedē:
ea que sūt in sco: appellem? meditatiua idest exercitatiua. Qui em̄ ca-
lescit: siue calefit: quasi meditat/ atq; vt crescat: exerceat. Terē. in an-
dria. Nunc vide vtrū vis argentū accipe: an causam meditari tuam:
Ea in so inchoatā: hec in rio desideratā. Atq; hāc opinor fuisse vtrā/ et
germanā vborū significationē: quā antiq; ipositā posteritas dep̄uauit;

Vbi infinitiuo: vbi gerūdiuo potius vtendū sit? Ca. xxv.

Vedam orationes infinitiuum magis postulant: quedam gerun-
diuum: quedam vtrūq;. Adiectiua magis infinitiuum siue ac-
tiuum/ siue passiuum. Substantiua gerundium genitiuū duntaxat ca-
sus. Nam de accusatiuo morē dicam. Tu es dignus habere opes: tu es
dignus honorari: tu es letus me bene valere: tu es letus me honorari.

Rursus tps est gaudēdi/locus est expositulādi: amoditas est alloquen
di. Participia aut/et multa adiectiua a Vbis deriuata vtranzq formā
sibi vendicāt. Sed picipia iuncta infinitiuis dicunt seruari vim pici
pioz: iuncta gerūdiuo vim nominū. Timēs nauigare/et nauigandi:
cupiens discere et discēdi: doctus/peritus/ pemptus/ sūetus cātare et can
tādi. Timidus/ cupidus/ auīdus nauigare et nauigandi. Nam illud ad
monitione non indiget: optima res est agricolare: recte dici. Optima
res ē agricolādi/ dici nō recte: quia sic illud resoluit. agricolare ē opti
ma res. hoc resolui sic nō potest/ agricolādi est res optima. nisi forte du
re et aspere sic. Res agricolādi est optima. Quare illū non pbauerim:
qui dixit. nō est m opus respondēdi. Quom esset dicendū respōdere: vt
sit suppositū/respōdere: opus vero appositū. Item habeo a patre māda
tū oueniēdi te: latine dici. Mandatū est m a prē oueniēdi te: latine
nō dici: quia mandatū hic verbū est. Vnde nō potest regi huiusmodi
gerundiuū. illic nō substantiuū/ vnde regis gerūdiui gtiis: nisi in vtra
qz orōne expositione vtaris/ in pma quidē vt sic intelligas. Habeo a prē
mandatū ouenire te scilz hoc ipsū ouenire te: in secūda vero ē mandatū
nomē: nō Vbum/aut picipiū: quasi mandatū adest m a prē. Ad quā
tergiuersationē sfugere nō poterit quispiā in talibz exēplis. Habeo in
talibz publicis a prē mandatū oueniēdi te. Hic nō poteis: dicere oueni
re te. Item est m iniunctū/ ac mandatū ouenire te: vbi dicere nō poteis/
oueniēdi te. Cicero tñ ad vporē nouo quodā modo locutus ē. Quom in
aio habere nauigādi: p eo/qd est nauigare. Vt libro de diuinationē. Ha
berēq in aio nauem ascendē. Itaqz subintelligat ppositū: siue volūtas:
sicut in illo fit apud eundē. Quom illius diei m venit in mentē. Et alibi.
Non min⁹ ei venit in mentē potestatis: q̄ eq̄tatis tue. Vbi quidam vo
lunt accipi gtm p ntō. Mihi poti⁹ placet subintelligi additio/status/q̄
litas illius diei tue potestatis/tue equitatis: aut aliquid simile. Ita b
ppositū siue voluntas. Vt sic: quom habere in aio ppositū nauigādi. Ve
mo nūc ad actm gerūdiū. Dicim⁹ itaqz induxi te ad nauigandū: non
aut nauigare: nisi more grecor: qui quom careāt gerūdio: fungunt
infinitiuis cū articulo. raro siue eoz licet nūc quidā frequētissime vtant:
vt nō veni soluere legē: sed ad implere. Pleriqz eruditoy dixissent: nō
veni ad soluendū legē: sed adimplendū: quos et ipe nūc imitor: imitā
dosq oibz arbitror. Quāqz em causam habes: vt alienā linguā secte
ris: relinquo tuā: Qd ne illā quidē sequeris: quom careas articu
lis: quibz greci vtant. Et qd illi habēt: tu malis dicere/quia aut qm:
q̄ q̄: vt in eoz. Putatis: quia veni soluere legē: quom esset dicendū
q̄. sed ad rem. Vocauit te ad currendū: nō currere. Ito ad p̄dandū: non
p̄dari. sed eo ad audiendum/non audire. vado ad venandū/non venari.

Russus iussi te arare : nō ad arandū. cogito insidiari / nō ad insidiandū :
 timeo edificare / nō ad edificandū. Quedā vba cū vtroq; conueniūt. Hor
 tor te studere : et ad studendū. flagitor respōdere / et ad respondendū. pa
 ratus sū scribere / et ad scribendū. ego aptus sū pugnare : et ad pugnan
 dū. ille ē idone? militare : et ad militandū. Que oīa rara sūt. Nam ple
 raq; huiusmodi accusatiuū postulāt : vt bonus / vtilis / modus / malus /
 inutilis / inmodus ad militandū ;

De fore / affore / defore / abfore / confore / pfore : Ca. xxvi.

Ore vocē quidē habet infinitiui : vt esse : significatiōe vero fere
 participij : qd est futurū vna cū infinitio esse. Itē est em fore / qd
 futurū esse : nō tm esse / licet fore / fores / foret idē sit. qd essem / esses / esset.
 Quare cū noīe iūgi debet fore : nō cū participio : ne duo pticipia siml
 cōfidam? Spero te amatorē / vel amicu fore : nō aut amaturū fore. sed
 tm amaturū : ne videaris hoc dicere / te futurū amaturū : qd ratio non
 patit : quom futurū supuacū sit. Idem de participio futuro passiui. ti
 meo te vberandū fore. Satis erat vberandū : vel adiuncto infinitiuo ve
 berandū esse. Participia aut pntis tps / et pteriti vidētur min? cōmuni
 onis habere cū fore : qd ad futurū spectat : q pticipia futuri tps. Tam
 plus habent cōmunionis. Ibi em ideo nō conuenit : quia supuacua signifi
 catio est : qd hic nō sit. Eoq; sepe cū istis diunctū illud fore repim? sed
 ita si transeat in nomē alioqn nō cōgruāt diuersorū tporū eodē in loco p
 ticipia. Vt spero te sapientē fore. credo me amantē tui fore / nō te. Ser
 uat ei naturā nois / n pticipij. Opino te acceptū illis fore / n ab illis. Ci
 cero spo aicitā nrā; notā posteritati fore : n dixit a posteritate. Qd si qn
 recipiat retinē naturā vbi : qd mirū : Quom etiā nō? ne sit : an pticipiū
 dubitari possit : et putari poti? nō? vt ego sū dilect? ab oib; : et ego ero
 dilect? ab oib;. Nō em h? ē pticipiū pntē tps : aut futuri. nec tps ptec
 tū indicatiui : nec futurū subiunctiui : tñ cū pnti iūgit : et futuro. Propt
 qd deb; poti? nō? videri : sicut et pticipiū futuri passiui i nō? ouertit : tūc
 q recipit fore : vt spo hūc puer admirandū viz fore / idest admirabilē.
 Cōposita at a fore nullā cōtrouērsiā habet : qā fere nuda ponūt sū noīe et p
 ticipio : affore. Vt Virg. Affore cernere. Stati? tñ li. i. thebaidos vide?
 accipe p significatiōē pntē. Dēhit manifesto numine ductos affore : q
 nepis abagibo augur apollo portādi genēos vultu fallēte ferax edideāt
 Defore : vt Mar. Tul. s nullū. Vex arbitrabāt n defore q illā cōstituerēt
 Abfore / qd min? i vsu ē : vñ dicūt abfuturi. cfore et pfore apd comicos
 p fore. vt Oat? Que nociē / sequat : fugiā q pfore credā. idest pfuturā eē

De gerundijs : Capitulum. xxvii.

Gerundia licet a participijs differāt : tñ ppe inter pticipia nume
 rari pnt : sicut supina inter vba. Meritoq; pticipialia vocata sūt.

Nam et casus et genera in utroque numero habet. Ex quo verba non sunt sed participia huius participialia. Regunt propterea casum more verborum/participio ruique. Ex quo nota sunt. Post se inquam regunt non ante se. Nam eiusmodi locutio/qualis est in ouertendo dominus captiuitate syon/facti sum? sicut o solati? inaudita et plane latina non est. Greci enim hoc loco infinitum habent? quod vult ante se actum. Quod multis modis transferri poterat/vel sic. Dum ouerteret dominus captiuitate syon. Vel sic. ouertere domino captiuitate syon. et alijs (ut dixi) multis modis. Quidam imperiti aiunt/casum per casum poni? qui latine diceret? esset dominum? quale est illud. Indeficiendo ex me spiritum meum. Et alibi. In oueniendo populos in unum/et reges? ut seruiant domino. Quomodo (ut ostendi) gerundium non habeat ante se casum. Sed ad propositum. Differunt gerundia a participijs? quia ipsa significant rei administrationem sine tempore? illa vero tempus sine rei administratione. Ut tenet me occupatio iuris dicendi? gerundium est? nec tempus significo futurum? sed rei administrationem? hoc est in iure dicendo. Rursus tenet me cura dotis numerande? id est que numeranda est. Participium est futuri significatiuum sine administratione rei. Nescio an dicendum sit gerundium esse omne participium praeteritis temporibus more greco rui. Cuius rei hoc argumentum est? quia id est in legendo/et in ipso legere? quod greci melius

Et in libris legedis id est/quod quomodo libri leguntur eodem modo? quo de futuro in legedis libris? videlicet qui legendi sunt. Nolunt autem grammatici gerundium rectum habere casum? sed quatuor tantum obliquos. At casu recto non caret apud Laurentium atque Virgilium. Voluenda dies attulit ultro. Voluenda non tempus futurum intelligit? sed rei administrationem/dies videlicet que voluit? non que voluenda est? aut qui voluetur. Unde indicat gerundium esse participium praeteritis temporibus. Iururandum etiam videri potest eiusdem casus? atque etiam vocatiui. Sed de quatuor nunc obliquis disseram? Quo in loco breuissime stultorum quorundam opinionem reprehendam? qui aiunt? recte dici/causa essendi rex/essendi regis/essendi regem. quomodo nunc? essendi reperiatur? et si reperiret? non regeret casum sicuti manendi/viuendi/existendi. Et de gratia iam exemplum subiiciam? Occupatio iururandi. De datiuo tale est. Da opera rebus agendis. De actio? ut ad accusandos homines duci primo? primum latrocinio est. De ablatiuo/tu delectaris criminibus inferendis. Cum actio fere se coniungim? propositionem propter quod da pauca? que sunt loco/duco/mando/curo/habeo/per deo. Et si qua sunt alia. Ut faciendam sepulturam locaret? id est alteri daret faciendam? vel ipsi locaret ad faciendum. Vtriusque enim significat. Nec participium est? sed gerundium illud faciendam. Quod exemplum sumptum est ex sulpitio. Cicero de diuinatione libro secundo. Magis munere deorum id factum est? quam casu arbitratis et retemptorum? qui columna illam de coeta/et torquato adduxerant facienda? quasi locaret? et adduceret ad faciendum. Suetonius autem in vita cesaris.

Gladiatores inquit notos sibi infestis inspectoibus dimicaret : ut capiendos/reseruandosq; mādabat. Curauit iaciendos lapides sepe legim? Sed ita ferre : ut alius curet : alius iaciat. Ut Cicero vii verrinarum. Recenti negotio ad te litteras misit : mittendasq; curauit. Interdū idē qui curat/et qui agit. Ut Plinius posterior. Petis ut libellos meos/ quos studiosissime opacasti : recognoscendos/emendandosq; curem. Et iterū. Continendos cauea mīdo ue curabis. Quintil. in mathematico. Positus in ea additione tritissime sortis : ut nec poena dignus sim : nisi me parricidā putetis : nec p̄mio : nisi innocentē. Adeoq; ludibris mihi serime sum diuersitatis implicatus : ut impetrandū a nobis habeā o dii mei fauorē. Plin? idē ad Satureniū. Presertim quom euandū habere mus : ut qd parentibus eorū : et ovis p̄bare. Suetoni? in vita cesaris. Ut solandos eos magis impator : q̄ puniēdos habuerit. Hunc modū loquēdi apud Ciceronē repperisse nō memini me in his exemplis : ubi gerundū est. Illa autē p̄cipia in nomē trāseuntia putauit ad te scribēdū : epistulaui hanc te tractandā : censu tibi illud significandū : idēst dignū scribi/tractari/significari. Que oratio idē valet/q; sc̄psi/tractauit/significauit. S; nō sine deliberatione tñ et in cōsulto. Dicebat autē antiqui oēs rogatū te velim : oratos vs velim : p̄ eo/qd est rogo/vel oro. Sicut posteriores : quorū exēplo Quintil. dicebat venio petiturus/venio oraturus p̄ eo/qd est venio petitū/venio oratū. S; hoc ad sup̄m magis rōnē p̄tinet. Illud autē qd Serui? ait gerundū esse : p̄cipiū est potius/aut nomē : quom inquit/similiter etiā actō casu vtim? : quom volum? absolutā facere elocutionē : et p̄ gerundij modū aliquid dicere : ut petēdū mihi ē equū/codicē et vinū. Hinc Virgi. Pacē ab rege petendū. Nā si dixeris/petēdus est codex : iam non p̄ gerundij modū : sed p̄cipialiter loqueris. Hoc nō aliter p̄cipiū est/seu nomē : q̄ illud petendū est mihi iumentū. Presertim q̄ gerūdīa nō regūt passiue : sed actiue : et nōis carē credunt : et actis p̄positionē ante poni volūt (sicut ostēdi) vt actūs/ita et ablatūs amat secū p̄positionē. Ut in defendēdo maior labor est : q̄ in accusando. Indagem? (si possum?) cū quot p̄positionib; actis gerūdij iungit : cū q̄t itē ablatūs. Accusātūs iungit frequēter cū ad : raro tñ cū in. Itē frequēter cū ob/pp̄/et inter. Raro cū ante : vt vado ad capiendū hostē : et in capiendū hostē. ego veni ob te/vel pp̄ te redimendū. In ternauigandū p̄ inuauigādo sepe legim?. Virgi. et iteragendū occursāe capro. cornu ferit ille : caueto. idē. Nāq; an domādū. ingētes tollēt aīos. Totidē fere p̄positioēs ablatio gerūdij huius. In frequēter : cetera rari? De/ex/vel e/a/vel ab/et cū. In vt in nauigādo. De vt de edēdo/de mīgrādo/de agendo. Quintilianus. Sed quia latius fusus est hic locus/mixtusq; cū elocutione tractabit : cū precipere de apte dicendo coeperimus.

Etiam cū motu/ vt Cicero ad actiū li. viij. Tu quid cogites de trāfūdō
in eppū? scire sane velim. Ex/ vel e? vt ex defendēdo? q̄ ex accusando
vberior gloria aparat. A/ vel ab. Cicero. ex quo exardescit hūe amor/ si
ue amicitia (vtrūq; em dictū est ab amando) Alibi quoq; In quo etiā
isti nos iuriscōsulti impediūt? a discendoq; deterret. Et alibi. Non dis
tinguit auon dolēdo voluptatē. Plin? posterior. Sermonib; dies trāsi
gebat? quom a scribēdo vacaret. Cum/ vt Quinti. Sed ratio recte scri
bendi iuncta cū eloquēdo est. Variant porro gerūdia p om̄s quos enu
meram? casus? numerosq; et genera. Nam (vt ego sentio) hec oīa ha
bent in ḡtio? vt delectatio fruēdi p̄ncipatus/ fruēde p̄uincie/ fruēdi im
perij. molestia educandorū filiorū/ locandarū filiarū/ colēdorū p̄diorū. Regit
q; hic ḡtis aliqñ actū casū. Cicero. equitē efferor studio patres nr̄os?
quos colui et dilexi videndi. Nam durū fuerat futurū? studio vidēdorū
patrū nostrorū. Et quotiēs oportet loqui p relatiuū? necesse est loqui
p hoc gerūdii? vt hic dies attulit initū dicendi/ que vellem? nō autē
dicēdorū eorū que vellem. Illud Titi Liuij libro xxi. nisi scriptura vitiosa
est? certe vitio non caret. Non vereor? ne quis hoc me vestri adhortan
di causa magnifice loqui existimet? ipsū aliter animo affectū esse. Ad
hortādi em singularis numeri est? vestri vero pluralis. Item Cicero li.
de diuinatione. Dolebis tantā stultos nr̄os epicurijs irridēdi sui faculta
te dedisse. Plautus in captiui duo. Nominādi tibi istorū erit magis q̄
edundi copia. In dtō. Vaco agro colēdo/ vinee pastināde/ nemori succi
dēdo. In plurali vna v̄p est triū generū? vt vaco agris/ vineis/ nemo
rib; pcurandis. Qui casus regimē nō habet. Absurdū sit nanq; dicere/
do operā colēdo agrū? vel legēdo librū. Soluēdo vero sum/ nunq; patie
secum substantiū. Ideoq; dubitari potest? an datiu? sit/ an ablati. Sig
nificat autē satis facere p eo/ quoq; obligatus esse hūe pecunia/ hūe remu
neratione. Vt Quintilian? Placean? licet nobis fortuna vestra? pau
peri soluendo nō sum? Vult autē semp post se datū? licet n̄ semp appo
nat. Interdū etiā aliū casū. Vt apud eūdem. Maximi tñ viroz/ et qui
bus artis sue soluēdo nō sit humanitas. In accusatiuo? vt eo ad salutā
dum fratē? ad salutādam sororē? ad salutādum sp̄dus? ad salutādos
fratres? ad salutādas sorores? ad salutāda sp̄dera. Qd elegantī? dici
tur? q̄ cū regimie? vt eo ad salutandū fratres? ad salutandā sorores?
ad salutandū sp̄dera. Per alias quoq; p̄positiones similit? s̄ inter raro
habet cū gerūdii substantiū? rari? regimē. Vt Liuius li. scdo. Et ipse
inter spoliandū corpus hostis veruto percussus. Et iterū. Inter accipie
das de suis om̄dis rogatiōes. De ante nullū tale in p̄ntiaz exemplū
occurrit. In abltō sine p̄positione? vt sit in iuria dño fundi? vel defrige
do ramo? vel ligno incidēdo. res eunt ordine lite estimanda idem quom

defringitur ramus : quom inciditur lignum : quom lis estimatur : vel
 defringēdo ramū : incidēdo lignū : estimando litem. Sed frequēti? vñ
 sunt veteres ablatiuo plurali in tali genere sermonis. Ut Cicero. Ora-
 tionē autē latine pfecto legendis nostris efficies pleniorē idest legen-
 do nostra. Nam in singulari solebant sepius apponere ppositionem. Ut
 in omittēdo plio. Regit autē hic ablatiis sine ppositione casū. Ut hos ac-
 cusando : illos occidēdo totā ciuitatē laefactasti. Cum ppositione in tū
 regit : vt in tribuēdo suū cuiq; : tū variat genera : vt in colēdo agro/in
 pastināda vinea/in nemore excidēdo. Per de simili modo q regit : vt Ci-
 cero in tusculanis. His psertim cognitis : que de nihil sentiēdo paulo
 ante dicta sūt. Nihil dicim? nihil esse aduerbiū/nō nomē. Et variat per
 genera : vt de accusatore cōstituēdo : de collocāda filia : de pōio emēdo.
 Per ex vel e et a vel ab nescio an liceat dare tali gerūdio regimē. Nul-
 lum em exemplū occurrit. Variari aut p genera certū est. Cato ex ca-
 thaplasinatis bilēdis/ex aluo lauāda et abstineas ab offendēda re. p.
 Sed cauendū : ne illud verbū significet motū : quale esset reitor ab arā-
 do vel ab arādo aruo : redeo a spectando/vel a spectādis ludis : quom sit
 dicendū reuertor ab aratione : vel ab aratiōe arui/redeo a spectaculo :
 vel a spectaculis ludoy. Per cū/vix locū habet talis orō : vt nō partici-
 piū sit : poti? q gerundiū. Ut sedeo cū viro coronādo : idest q coronabit :
 nō aut q coronat. Possq etiā habere regimē : s nullū exemplū ad manū
 ē. Atq; oia gerūdia cū sociata sūt substantiuis : passiue accipiunt. Dis-
 iuncta vero actiue/nō nunq; passiue vtiq; sine genere ppositione z sñ in ca-
 su ablatio/et quasi absolute. Ut apud Virgī. Aliter vitū : crescitq; te-
 gēdo. Et alibi. Aegrescitq; meēdo. Et iterū. Vritq; vidēdo foemia. hoc
 ē quom tegit vitū : quom curat eger : quom videt foemina. Neq; id
 mō apd poetas : verū apd oratores q. Ut apd Mar. Fabiū. S; meōia
 excolēdo sicut alia oia auget. Excolēdo/dū excolit : nō autē dū excolit.
 Nec regit casū : quale foret. Vrit foemia vidēdo a maribo. Sicut dici-
 m? vrūtur viri : et equi vidēdo foemias. Accusatiū? q; cū ppositione nō
 tm actiue accipi solet : vt tu es idone? ad discendū : s; etiā passiue : vt
 hec res ē facilis ad discendū. Salusti? in iugurthino. Pauca sup repe-
 tā : q ad cognoscendū oia illustria magis magisq; in apto sint. Quidā
 vero indoct? hac etate ausu s scribere ē. Jam verbs in piculo capiēdi ē :
 p eo/qd ē verbs iam in piculo ē vt capiat : siue hostis parū abest a ca-
 piēda vrbe. Quom sp sñ substantiuo gerundiū accipiat actiue : aut si
 a neutro venit : neutraliter : nisi aliqn : vt ostēdim? in ablatiuo ;

De Supino in tum : Capitulum. xxviij.

E supinis ita ait Priscian? in opendario quodā opusculo. Sed
 hoc interest inter amandū : qd est gerundiū : et amatū quod est

supinū ! q̄ amandū necessitatē amoris significat ! amantū autē imitatio-
nem ad amorem. Dignū obseruatione p̄ceptū elegātie ! si modo verū ! qđ
minime est tū auctoritate ! tū ratione. Nam auctoritatis loco exemplū
nullū posuit. Et quodnā queso ponere poterat ! quid interest vado vena-
tū ! et vado ad venandū ! vado piscatū ! et vado ad piscandū ! dormitū !
et ad dormiendū. Valusti? legatos ad iugurthā de iniurijs questū mi-
sit. Et iterū. Non mea culpa ad vos sepe oratū mitto. P. C. scilz necessa-
rio nō imitatione. Preterea p̄ ratione hoc sit. qđ greci p̄ his duobz nos-
tris trāsferentes vtunt̄ vno suo infinitiuo cū articulo

qđ nos vicissim trāsferētes nūc p̄ gerundiū ! nūc p̄ supinū interpretam̄.
Quicqđ autē inter hec duo interest ! id erit ! qđ supinū nunq̄ fere ē sine
vbo significāte motū ad locū ! vt eo/vt venio. Nam illa dō filiā nuptū !
dō venū hūc venūdo es ! spectatū admissi fuim?/latentē in se motū ob-
tinēt. Idē Priscian? in alio grādi opere 7 multi tū ingenij/tū laboris in-
quit. Frequēter antiq̄ssimi neutro p̄icipio futuri addebāt esse ! et infi-
nitū futuri significabāt ! vt oraturū esse ! p̄ oratū ire ! facturū esse/p̄
factū ire ! nupturū esse p̄ nuptū ire. Quod mihi minime videt̄. Nam vt
procedā ! qđ merito denegare possum ! vt latine/aut certe vltate dicam?
p̄ eo qđ est cupio filiā meā nuptū ire ! et nos factū ire cupio filiā meam
nuptū esse ! et nos facturū esse ! quom dicendū sit nuptū esse ! et fac-
tū esse. Dico aliud esse oratū ire 7 oraturū esse. Ego quidē cenatur?
sum ! nō tñ eo cenatū vel ad cenandū. Et scio te cenaturū esse. sed nō p̄
tinus ire cenatū vel ad cenandū. Nam p̄icipiū futuri cū vbo substanti-
uo non habet actionē illam/et motū ! q̄ habet vbum eo. Atqui in passi-
uo fuerat verisimili? ! si dixissz quo etiā frequēter vtunt̄ auctores ! idē
esse dammandū esse ! et damnatū iri. Nam eodē loco dicere possumus !
credo pctm̄ meū resciscēdū esse ! et rescitū iri. Item intelligo/scio/video/
opinoz/existimo p̄catū meū patefaciendū esse vel patefactū iri ! et ce-
tera verba huiusmōi. Illa autē ! que ad futurū respiciūt ! vt timeo/me-
tuo/vereo/spero/cupio nō idē faciūt. Quibz maior dīa est cū passiuo p̄-
icipio futuri. Vt vereoz pctm̄ meū patefactū iri ! magis q̄ patefacien-
dū esse. Cupio culpā meā celatū iri. potius q̄ celandā esse. Item timeo
pctm̄ meū patefactū iri. Et p̄ illo modo p̄ passiuū participiū futuri sub-
stituim? hūc. Timeo pctm̄ meū ! ne patefiat ! vel vt patefaciat. Quod
fieri nequit in alijs vbis. nō em̄ licet dicere ! scio pctm̄ ! vt resciscat !
sed rescitū iri ! vel resciscēdum esse. Deniqz (vt eo reuertar ! vnde egressū
sum ! et semel Prisc. respondeā/nō idē esse oratū ire ! et oratū esse) altp̄-
rū p̄ntis t̄pis est ! vt video te accusatū ire me idest nūc. Alterū futuri.
vt video te accusaturū eē me. Et tñ accusatū iri me abs te video ! acci-
pitur p̄ eo/qđ est video te vel accusatū ire me ! vel accusaturū esse me !

vel abs te accusandum esse me;

De Supino in tu: Capitulum. xxix.

Dem auctor et in eodē quo supra dixi opusculo ita ait. Hoc vero interest inter amādo et amatu. Quod amādo ē in ipso amore: amatu vero per amationem vel per amorem. id est per ipsam rem accipit. Et hoc manifestat ipsa etiā interpretatio greca. Sed an hec dicta vera sit: et hoc ex greco argumentū quantum momenti habeat: Prisci viderit. Mea autē sententia tū ex superioribus: que dixi in gerundio: tū ex sequentibus apparebit. Paulo post subiungit: accipitur venatū per aduenationem: quomodo venatū per venationem: sicut miserabile visu per visionem: et mirabile dictū et dictio ne. Multis igitur modis sicut et in alijs doctum locis: nomina sunt hec accipienda magis quam Verba. In hoc ego a Priscis libere dissentio vel ratione: quā postea dicā: vel auctoritate et potissimum Marci Fabij: quod omnibus sine controversia ingenijs ante pono: qui ait dictū factūque aliud esse: quam dicto factoque: que Prisci appellat dictionem et factionem: que alias in significatione figure sunt: quam visionem et venationem. Preterea Quintilianus vocat verba participialia: sicut a multis gerundia dicuntur participialia nomina. Et (quod ad rationem pertinet) supina hec per verbum potius a grecis transferunt: quam per nomen. Quod si nomina forent casus ablativi: certe alij casus non desissent. At nemo unquam auditū habet: hic dictū: hic factū: sed tamen dictū et factū. Propter quod necesse est aliud esse quam dicto et facto sine dictione et factione id est aliud quam nomen. At visu/auditū/cognitū inquit omnis casus habet: et hi ablativi sunt. Hec parū prudētis: aut certe parū perspicacis est ratio: de qua antequam dicā: libet castigare vulgum imperitiū grammaticum: per felloz qui vniuersū sane orbem stulto errore puerunt: sic se loquentes eo lectū venio lectū: pergo auditū: reuertor auditū. Quis error unde profectus: et quo ex fonte imperitiæ emanauerit: nescio. Summoque ope allucinatio nē publicā admiror: quod tādū a nemine aduersus ē. Nūc ostēdam: quod dicta ē iter visu et auditu nomina: et iter visu et auditu Verba. Quia sunt nomina significat sensus corporis. Commūgunt cum adiectiuis regunt casus. Regunt et a Verbo et participio/subseruiēte quod propositio ē: ut careo toto visu oculorū/antea puat? auditu aurium/nō nihil est ex odoratu. Hec omnia absunt a supino. Siquidem nō res/nō subam/nō qualitate: nō actionē: sed potius ubi passionē significat. Nō coniūgit cum adiectio: nō regit casus: nō regit nec a Verbo/nomen a participio: sed a nomine tamen: eodēque adiectio: nunquam interueniēte propositio ē: ut miserabilis visu/id est quomodo videt: nō autē miserabilis sensu vidēdi: nō facilis visu/id est ut videat: vel facilis ad videndū: nō autē quod habeat visum facilem. non effabilis dictū id est ut dicatur non autē ut dicat. optimū factū id est ut fiat/nō autē ut faciat. difficile fatū: quia difficile ad faciendū ē. incredibile memoratū: quomodo memorat: nō memoratio ē.

dignū auditū : quod est audiri dignū : nō vt sensu audiendi potias . im
 possibile creditū : vt credat : nō credito . Accipenser piscis rarus inuēdu
 vt veniat scilz nō vt inueniat . res iocūda cognitu : vt videlz cognoscat .
 absurdū relatu vt referat . obscoenū aspectu quom aspiciat . Et si qua sūt
 alia . At homo supbus dicto ⁊ dictis nō dictu . Venus facto et factis :
 nō factu . idest quom dicit / nō quom dicit : quom facit / nō quom fit . Res
 vero seu factu / et dictu idest quom fit aut dicit / nō qā facit / aut dicit .
 Scipio clarus administratioē belloz dicit : et administratū belloz : qñ
 est ablatiu⁹ idest administratioē . Cato dign⁹ administratioē rei . p . / et
 administratu eoē modo . At res . p . digna ē administratu / verbū est : id
 est vt administrat⁹ : nisi addēdo gēm / facias nomē administratu Catonis .
 Quare in illo Virgiliano / qd Pisci attulit . Nec visu facilis : nec dictu
 effabilis vlli . qñquidē abest gēis : nō est nomē : vt ille vult pūitione /
 et dictione : sed vbum p eo / qd est ad videndū vel audiendū . Nec igno
 ro a multis legi effabilis / nō effabilis : qd putat sumptū ex illo vsu ac
 ti⁹ in philopete . Quem neq tueri oītra / neq affari queas . Qd si ita ē :
 nomē esse ostēbim⁹ . Sed tñ nequaquā supinū . Multi scripserūt de cultu
 agroꝝ idest de cultione et cultura agroꝝ . Locus aut saposus nō est dig
 nus cultu : nempe vt colat : vel dignus coli . Homo dign⁹ amatu : puer
 dignus doctū : liber dign⁹ lectu : idest qui amet / doceat / legat . Ideoq
 quom ex oībo vbis passiua liceat vt talib⁹ supinis : raro tñ eisdē vo
 cibus vtamur loco nominū . Quis em dicat : tu es puatus amatu meo :
 exclusus a doctū meo : doctus sine lectu meo : pfecte nemo . Ex quo ap
 paret / quom in vsu vulgatissimo sint p vbis : vt ille liber est dign⁹ lec
 tu : nō posse inter noīa numerari . Ea tñ : q ambigū vsum habēt vbi
 et nominis : animaduertendū est / vtrā in partē accipi debeāt : vt tu es
 dign⁹ gubernatu si p gubernatioē nomē erit : si p eo qd est vt guberne
 ris : vel dign⁹ gubernatu vbum . Sed nomini accommodāē solem⁹ : aut
 etiā debem⁹ genitiuū vbo : nec debem⁹ / nec solem⁹ . Deniq ex duob⁹ su
 pinis alterum actiuo verbo dare possis : alterū passiuo : vt amatum fit
 ab amo : amatu ab amor ;

De participio pteriti temporis significante actionem : et de
 presenti / passionem : Capitulum . xxx .

Participia quedā in voce passiuā actionē : qdam in actiuā passi
 onē significant circūspect⁹ / consideratus / disiectus / cautus / tutus / igno
 tus / argutus / falsus / otentus / tacitus / pfulus / scitus / fluxus : et quo non
 nulli vtunt⁹ discretus . Circūspect⁹ est nō qui circūspicit : quē solem⁹ ap
 pellare aspiciū : sed qui circūspicit : et in omnē partē more iam spectat /
 hoc est prudēs / et sagax . Consideratus / inconsideratusq qui agenda conside
 rat : aut secus : nō qui considerat : aut nō considerat . Disiect⁹ q pte disseit :

non qui differitur. Cautus qui scit sibi cauere: non cui cauetur. Non
nunquam res cui cauetur: ut per cecinna Cicero. Quo res mulieri esse cautores.
Tutus portus / tuta verba quod tueat alios: non quod ab alijs defendat. Tamen
sepe passiuè in hominibus: ut tutus sum ab hostibus: quod munitus / et sine pericu-
lo sum. Ignorant? etiam sepe actiuè. ut Quintilianus? ne quis tamen erret ignorant? non
est filij mei nouerca sed mater: ignotus dixit per ignorans: et per hospite
et alieno sed non per ignorato. Argutus qui est acuta quadam / et accurata sol-
ertia / quasi acute arguens / et vestigans: non autem ab altero acute intellec-
tus / et vestigatus. Falsus qui fallit: ut Terentius. Censen me aliquam causam
fictam / falsam / ineptam saltem potuisse proloqui: Aliquam etiam passiuè: ut idem.
Carine falsus es: id est deceptus es. Et Salustius? nec ea res me falsum ha-
buit. Contentus qui continet: quod animo satisfacit: non qui continetur. Tacit? homo
taciturnus? qui tacet: non qui taceat Virgilius. tamen posuit passiuè. Quis te magis
ne cato tacitum: aut te cosse relinquat. Profusus / et fluxus actiuè apud
Salustium. Alieni appetes: sine profusus: quasi profusor. Nam diuitiarum /
et forme gloria fluxa / et fragilis habet. Scitus qui sciens est / et argutus:
unde scite Platonis interrogatioes dicunt astute et valere: et cum mag-
na arte opposite. Ut apud Terentium. Scitum quod hominem hic prius ex stultis in-
sanos facit. Nisi accipe velim? passiuè: ut apud eundem. Scitus puer na-
tus e panphilo est: quasi scite / et docte factus. Discretus qui qualitates per
sonarum / et rerum momenta discernit: non qui discernitur. Complacit? autem ab
actiua voce sicut fluxus? venit: habetque significationem nec actiuam plane:
nec passiuam: sicut fluxus? et inueterat? quod et ipsum ab actiua voce desce-
dit. Inueterasco neutralis enim ubi et actiui una vox est: sicut passiuum: et
deponetis: atque communis cui simile est iurat? a iuro. Juratos enim iudices
dicimus: qui iurarunt: et excretos hedos apud Virgilium. ab exresco. Et epo-
letus ab exolesco: quod dum est substantiuum: significat scortum masculinum: et
precipue iam adultum. Dum est adiectiuum: significat adultum: sed raro reperitur.
Ut apud Plautum. Reliqui domi exoletam virginem. Adultus? ab adolesco. De-
fectus? quod qui deficit. Ut Martialis. Dulcia defecta modulatur carmina lin-
gua catatorum cygnorum? funeris ipse sui. Quintilianus. Defectaque labore senectus? magis
na pars mortis nihil mihi reliquit: nisi diligentiam. Et hec quidam signifi-
cationis actiue in voce passiuam pauciora sunt passiuè in actiua. Euidens
negotium dicitur: quod videtur apte: et intelligitur: non quod videtur / et intelligitur.
Indulgentior facies apud Quintilianum. per pulchra: non quam alijs indulgeat: sed
cui alij indulgeant. Idem in alio loco. fili indulgentissime vidi te: nec se-
mel vidi. Unde Statius. Pulchrior haud ulli triste ad discrimen itur-
ro vultus: et egregie tanta indulgentia forme. Preterea honorificentissi-
mos / magnificentissimos / munificentissimos ludos quomodo dicimus? videmus?
passionem significat in principio prout temporis. Ab honorifices enim magnificentis /

municens/veniunt/licet ficens p facies dicat: vel certe a magnifice/
munificus/honorificus: que a facio opponunt: qd est actiuu: et tñ ita
accipiunt quasi honorifice/munifice/magnifice facti: nō aut faciētes.
Sed causa est: qd hec ipsa a facio opposita tam actiue/qd passiue signifi-
cat. Siquidē vocam? hominē magnificū: et opus magnificū: illum qui
de magnanimit faciente: hoc vero mananimit factū;

De picipiū pntis tpis p pterito ponit: Capitulum. xxxi.
Olen auctores nō nunq p pteriti participio substituē illud pñ-
tis: nec solū latini: qui carēt picipio pteriti actiui: sed greci q;
qui nō carēt. Cicero in bruto. Quom e cilitia decedens rhodū venissem.
Non em quis discedēs applicat. multū inter pncipiū vie: et finē est. p-
mū discedim? Postq? No discessim? navigam? vel iter facim? Pol-
tea quo tendim? puenim? Quomō ergo dixit discedēs/e cilitia veni-
rhodum: nempe vtens pntis picipio/p pteriti: quod deest. Quod p-
batur p aliqd vbum: cui nō dehit huiusmōi picipiū: quale ē pficiscor.
Neq em dixisset. Quom e cilitia pficiscēs: sed pfect? Ut idem de offi-
cijs libro tertio. Si exempli causa vir bon? alexandria pfectus/mag?
frumētū numerū rhodum adueperit. Nec tñ qs in oib? vbis pmissum
esse/qd in decedo: vel discedo pmittit: putet/veluti si dicas: quom ami-
cos salutās: qui alexandrie erāt: rhodum venissem. dicendū erat amicū
salutatis. Nam is/qui recedit: tam diu recedere dicitur: qd diu tendit
ire: dumq pueniat. Quod nō idē fit in salutando. Si quis tamen hoc
sepius vtī velit: faciat: sed temperate;

De compendio picipij: Capitulum. xxxij.
Alit autē picipiū talem/ tantāq nōnunq grām: vt fñ eo nō sit
latina plane oratio: vt est apud quendā psepe hoc vitiū admit-
tent. Circūddimus castris fossam: et vallū: ne hostes venire possint:
et nos opmēre: quasi fossa/et vallum ideo fiant: aut hoc pstare queāt:
ne hostes venire possint. Sola ratio ē/ac cautio de oppssione. Itaq dicē-
dum fuit: ne veniētes hostes/aut ne aggressi hostes nos opprimāt;

De picipijs in ens/in substantiū transētib? Ca. xxxij.
Resentis tēporis picipia solent quom substantiātur neutri ge-
neris esse: vt accidēs/ctingēs/antecedēs/pssequēs/decēs/oueniēs/
psens/ctinens apud rhetores p firmamēto rationis. Quedā tñ alteri?
generis sūt masculini: vt oriens/odcidēs/pfluens p flumie: et pfluēs
femininū. Continēs p terra: que nō est insula: vt de sicilia ad ctinen-
tē parū intercapedinis est. Plin? maior libro vi. Alpinū a pima cō-
tinēte abest vij. d. passus. Animās quoq. Ut Cicero. requirat/atq appe-
tat ad quas se applicet sui generis animātes. Non nunq tñ hoc nom
in neutro genere repitur: sed magis in pli. Consonās p lra nō vocali.

Pregnans vero unde sit participium? nescio. Alia quoque quedam huc pertinentia in nostris de philosophia libris omni? explicant;

Quod participium futuri temporis in nomen transit;

Et illud quidem transeundum est? quodmodum participium passivum futuri temporis transit in nomen? amandum? dignum? amari? colendum? dignum? coli? ita et activum. Seneca de naturalibus questionibus. Nullam autem mentionem fecit cometarum/non pretermittitur? si quid explorati apud illos opisset? pretermittitur dixit pro eo quod est talis? qui premitteret. Nec tempus innuit? sed hominis qualitate/atque animi voluntate. Quintilianus in xi. Neque omnino huius rei meminit usquam poeta ipse perfecto non taciturus de tanta suas gloria. Non alio modo dixit non taciturus? quod per participium passivum iam conversum in nomen. Ut modo dixi tacendum dignum taceri? sic neque omnino significavit hoc usquam poeta ipse perfecto rem sibi non tacendam. Et adhuc Plinius iunior itaque. Partem oneris tui mihi vendico? et tanquam parens alter puelle nostre offero quinquaginta milia nummum plus collaturus? mihi a reverentia tua sola mediocritate munusculi impetrari posse sperem? ne recusares;

De Repetundis et repetundarum? Capitulum xxxiiij.

Repetundarum? et de pecunijs repetundis non habet alios casus? et dubitari potest participium ne sit? siue nomen? an gerundium. Verres accusatus est repetundarum? vel de pecunijs repetundis. Quomodo dico repetundarum? subintelligo pecuniarum. Quo nomine pecunie omnia quibus divitiis constant? contineri dicimus? Hec accusatio prope cadit in eos? qui quomodo forent ingrati? provincialibus aut iuri? aut dolo eripuerunt pecunias/aut vasa pretiosa/vestem/frumentum/naugia/nummos. Mutat autem e in u. Repetendarum enim erat dicendum. Sed tertia coniugatio propter ceteras hoc iuris habet? ut litteram hanc immutare possit? sicut actio plurali tertiae declinationis licet mutare eandem vocalem in i duntaxat in his nominibus? quorum generis pluralis erit in iu? ut Servius placet. Nam Priscus plura precepta dat. Salustius? in initio catilinarij. Omnes homines? qui sese studet prestare ceteris animantibus? summa ope miti decet? ne vitam silentio transeant. Ita hoc siue participium? siue nomen? siue gerundium a tertia coniugatione natum mutavit e in u vel ob hoc saltem ut differret ab illo quod dicitur ad res repetendas ut sunt missi legati ad res repetendas? quo significat aut principii? aut populo erepta esse vel hominum? vel locorum/ac terrarum/agrorumque corpora;

¶ Finis Liber Primus ¶

Incipit prohemium in librum secundum : de utilitate operis / deq; honesta
auctoris audacia ac necessitate ad hoc opus scribendum ;

Actenus de nomine / verboq; / et ex his duobus compo-
sito participio. Nunc de alijs p'tib; oratiois quid sin-
gule ppetatis habeat : differamus. Postea de earu dis-
putaturi opleru. De quo priusq; ego dica : no puto m
dissimulandum : no desore qui meos hos ometarios an-
teq; legat / sumat & in man? : putet respuēdos tanq; a
ea q; haud quaq; vetustas statuisse digna memoratu otenentes : aut ve-
tustate ipsam partim negligētie : p'tim imperitie o'demnātes : q; p'terit
set que essent in p'mis (vt ego sentio) digna : que l'is mandarent : aut
poti? vtrūq; facientes : q; & inepta quedā / minimeq; memoratu digna
p'cipiam : et veteres illos p'fectos sane / et osumatos existimē minus cō-
mode p'cepisse. Ego vero (vt ad illud p'mū respondeā) no video cur hanc :
de qua loquor / materiā se indignā existimass; aut cesar q; de analogia :
aut messala : qui etiā de singulis l'is volumia o'scripfit : aut varro q;
de ethimologia minutissimas tractauit questioēs : aut Marcell? / Pō-
priusq; lingue latine indagatores : aut A. Gellius publicis pene l'az
censor : qui vt magnū quoddā annotasse se p'ter ceteros ap'd Ciceronē
existimat : explicauerūt p' explicauerūt : et esse in hostiū potestate / pro
potestate : que ipse indigna ducere opere meo : aut Macrobius Gellij
emulus : qui om's libros videt; expulisse : vt aliquid in latina lingua :
quod auriū hoim dignū esset : p' sua virili parte o'ferret in mediū : a-
tres illi tanq; triūuiri / de quoz p'ncipatu inter eruditos querit; donat? :
Serui? : Prisci quib; ego tm tribuo : vt post eos quicūq; aliquid de
latinitate scripserūt : balbutire videant. Quoz p'mus isidorus indoctor
arrogatissim? : qui quom nihil sciat : oia p'cipit. Post hunc Papias :
alijq; indoctiores Ebrard? : Hugutio : Catholicon ap'mo : et ceteri in-
digni : qui nominētur magna mercede docētes nihil scire : aut stultio-
rem redētes discipulū / q; acceperūt. Multos trāseo quom indoctos / q's
munero o'phendere nō licet : tū doctos inter quos sūt Pedian? / et Vic-
torin? : quoz alter ad orōnes : alter ad rhetoricos Mar. Tullij o'menta-
ria o'posuit. Sed p'or vt etate : ita doctrina longe antecedit. Postremo
nō video : cur aliquis de grāmatica / ac lingua latina o'ponens / hec suo
officio minora existimet : quib; nihil sane est in grāmatica & latinitate
p'fatiū : vt p'rim? liber potuit esset documēto. Quod quom ita sit :
dica ne eos aut peritia hec omisisse : aut negligētia : minime vero. S;
C. cesaris / ac messale libri interciderūt ipsoz culpa. Varronis vero de
lingua latina dimidiati repiūtur : in quib; fortasse ea : que ego p'cipio :

continebantur. Ceteri autem fieri potest et ut que a superioribus tractata nouissent: sibi non attingenda existimaret. Denique multi scriptores ad nostram usque memoriam non perueniunt. Neque vero aliquis hoc loco expectet: ut dicam non esse otumeliosum poribus: si quis ad illorum inuenta posteriores adijciant. Nulli unquam ab antiquis ad eundem cursum efficiendum via fuisse perclusam. Nihil usque quaque perfectum. Non omnia posse omnes. Non dicam id: quod Pisci ait artis grammaticae vetustissimos quos auctores maxime errasse: recentissimos vero et ingenio et diligentia longe prestitisse. Id dicam: quod vere possum dicere: me non tam mea voluntate: que ardentissima erat: ad hoc opus discedisse: quam prudentissimorum atque amantissimorum consilio cum aliorum tum precipue aurispe et Leonardi aretini: quorum alter grece legendo: alter latine scribendo ingenium excitauit meum. Ille preceptoris (iuri enim mihi legebat) hic emendatoris: uterque parentis apud me locum obtinens: ad quos quom sepe ratum de proposito animi mei retulissem: degustationemque quandam operis demonstrassem: uterque pro se: ut pergerem hortatus est. Et ut se auctore edere iussit: ut iam integrum mihi non esset: illorum auctoritati repugnare: si repugnare uoluisset. Sed currentem (ut dicis) incitauerunt. O viros omni laude dignissimos. O de litteris ac de litteratis optime meritos non recemini ne alij eo: quo peruenistis (licet per quam arduum est) perueniant. Sed hortamini: inceditis: et quasi de alto manu scandenti porrigitis. Quare querentibus atque admirantibus audaciam meam ita responsu relinquo: me summis viris suaderentibus hoc opus et edidisse et edidisse: quamquam (quod ad cupiditatem meam attinet) que tandem secordia atque ignauia mea extitisset: si omnissem: ut alij hac laudem in qualemcumque preperet. Sunt enim que non nulla horum que me precipiunt: vel de me vel de auditoribus meis audita (numquam enim ista suppositi) in opera sua retulerunt: festinenterque edere: ut ipsi porces inuenisse videantur. Sed res ipsa deprehendet: cuius dominum vere sit hec possessio. Quorum unius libellos quosdam per amicitiam quom legens eo presente coepissem: deprehendi quedam mea. Et que me amisisse nesciebam: furto in sublata cognoui. Parco illi? nomini. Erat autem locus de per et quam in oppositione. De qua re primo libro disputavi. Et de quibus quom adiungit suppositum. Negligenter ille quidem: et inscite tractatus: ut scires aliunde decerpitum: non ex se positum: et auditum non excogitatum esse. Conturbatus tamen sum: et inquam homini hac ego elegantiam agnosco: et mancipium meum assero: etque plagiarium lege peruenire possum. At ille erubescens ioco tamen atque verbanitate elusit: quod diceret uti rebus amicorum licere: ut suis. At istud inquam abuti est: non uti. Nihil enim in reliquo fit: ubi tu huius rei in qua ipse elaboravi palmam semel occupaueris. Tum ille etiam verbanus: quod malus pater essem: quod filios quos genuissem: et educaissem et otubermio enicerem. Ipse tamen mea tui amicitia nostra ad se domum suam colliget: atque educaret pro suis.

7

Destitū in illum stomachari/intelligens multo magis in bona mea neg-
ligenti: q̄ illi bō ab alijs neglecta colligēti vitio dandū esse. Quare q̄s
nō videt: nō in honestū esse ea me mandare līs ex me inuenta: q̄ ali
ne furto quidē sublata/turpe sibi ducit/scptis suis inserere. Adductus
sū igit ad hoc opus sponendū nō modo magnorū hoīm p̄lio: sed etiā
necessitate. Nunc ad inceptū redeundū est;

Incipit liber secundus. Ca. i. De illis p̄nominibz mei/tui/sui;
Ultis in locis Pūstianus testat̄ nihil interesse/an vtamur
p̄nitio: an derivatio in illis p̄nominibz mei/tui/sui. Quid
est em̄ inquit me? filius: nisi mei filius. Et alibi mei ager
est: et mei agri instrumentū. Et mei agro dedit: et mei a-
grū colo. Similiter mei agri/et mei agroꝝ/et mei agros dicimus. Si-
militer tui agrū/et tui agros/et sui agrū/et sui agros. Nostri agrū/et
nostri agros. Vestri agrū/et vestri agros. Et alibi amat ille suū filiū:
et amat sui filiū. Benedicit suo filio: et benedicit sui filio. Petit a me
vt prohim suo filio: et prohim sui filio. Et in alijs adhuc locis nisi hac ra-
tione(vt iph? vtar vbis) si ipsa tñ possessio in possessore faciat transitio-
nē: nō est agrū vti p̄ genitio p̄nitui possessio: quia vim habet opo-
liti greci: vt Ciceroni redit suus filius: nō satis amode p̄ hoc dicif Ci-
ceroni redit sui filius. Nec Ciceronē laudat sui filius: p̄ suus filius et
familia. Quia nec apud grecos benedicif: nisi more actico

p̄ simplici accipiat. In quo Pūsci falli vel ex hoc argumentū
est: q̄ nulla(vt solet) fere auctoꝝ exēpla attulit. Et de oratio illoꝝ vsu
reticuit. Ego aut̄(qm̄ de his triū p̄noim ḡis iter me/et Pūsci q̄lio ē)
aliquāto altius repetā de natura ḡi: et de vsu doctissimorū auctoꝝ iudi-
cabo. Et licet nō pauca in hanc rem in dicenda sūt: nō p̄sequar tñ par-
uula et minuta quedā: vt tot vbis ille fecit: sed que eruditissimis eua-
dere volentibz/ sicut gratissima. Que quom̄ ignota fuerint Pūsciano:
declarent eum non satis stilo oratorio fuisse exercitatū. Genitiū om̄is
(vt taceā si quī sint alijs modi) aut actiue/aut passiue accipit. Adde eti-
am possessiue: qd̄ pene p̄ actiue accipio. Actiue vt p̄uidētia dei/boni-
tas dei. Passiue vt timor dei/cultus dei. Ibi deus p̄uidet: et benigne a-
git: nō sibi p̄uidet/et benigne fit. Hic timet/et colit: nō timet/nec co-
lit. Possessiue vt sedes dei/regnū dei. Atq; vt in huiusmōi oratioē intel-
lectus aptus/atq; vnus est: ita in illis ambigu? et anceps. Amor dei:
caritas patris: suspitio vxoris: dubiū est de vtro loquaris: an de amo-
re: quē deus in nos habet: an de eo/quē nos in se. de caritate patris in
filios: an filioꝝ in patrē: de suspitioē maritali: an de suspitioē vxoria.
Taceo q̄ aliquādo ambo hi ḡi eidem orōm̄ adsūt. Vt in catone maiore

Cicero. Quid de Publii Licinii Crassi et pontificij et iuris civilis studio loquar? Crassus studet? quod est actiue. Ius (vt sic dicā) studet? quod est passiue. Iterū de officijs libro primo. Quare. I. syllē. C. cesaris pecuniarum translatio a iustis dominis ad alienos non debet liberalis videri. Tria igitur pro noia? de quibus agim? sola omnium binos generos sortita sunt? vnos mei/tui/sui? alteros qui iam exoleuerunt? mis/tis/sis? in quorum pene locum successerunt derivatiua meus/tuus/suus. Horum binorum generum antiquitati placuit alteros actiue significare? alteros passiue. Nam illa mis/tis/sis (vt diiectura duco) actiue? siue possessiue significabant. Ut hec ipsa me?/tuus/suus. Unde pro noia possessiua vocitant. Ennius libro secundo. Ingens cura mis concordibus equiparare. Plautus in penulo. Da diem hunc sopite rebus meis agendis. Quauis idem in milite? et iterum in mercatore/tis pro tui videri possit accipe? tamen hic cum Ennio mis posuit pro meis? non pro mei. Quod non licere fieri auctoritate ex auctoribus repetam? Nec accipi nunquam mei/tui/sui? nisi passiue. M. Fabius. Et (quod inter ista difficillimum fuit) amore mei vicit etiam matrem suam. Cicero. Quod desiderium tui ferre non posset? et me tui pudet. Virgilius. Quique sui memores alios fecere merendo. Terentius. Hoc vnum scio? hanc meritam? vt memor esses sui. Non significat hic amor meus? quem in alterum habeo? sed (vt sic dicā) quod de me alter habet? et que amor. Item non desiderium tuum? sed alterius de te? et pudor non tuus? sed de te? et memoria non sua? sed de se. Similiter in plurali duntaxat duorum. Nam sui non variat vocem generi plurali? ac ne singularis quidem? vt Prisciano placet. Si enim non reperit? vt mis/tis. Ideoque opinor et hec duo illius exemplo pariter intercidisse? quomodo praesertim in vice eorum succedat derivatiua. Habet itaque hec duo pro noia in plurali nostrum/et vestrum que respondet ad illa mis? et tis. Et item nostri? et vestri? que respondent ad illa mei? et tui. Ut nemo nostrum? nemo vestrum non autem nemo nostri? nemo vestri. Rursus habete curam nostram? curam vestram? non autem habete curam nostrum? sicut habem? curam vestrum. Si quis exempla desiderat? sibi facile reperire poterit. In diuersa opinio de reui? grammaticus est? qui ait. Nostri autem et vestri generus pluralis est antiquus? et ex greco est descendens? sicut singularis est mis/et tis. Et hoc est? unde dicim? nostra causa fecit. hoc est nostrum. Scaevola Aulium Gellium (vt postea apparebit) est secutus. Sed hos/et Priscianum cum alijs in errorem (vt auguro) induxit? quod interdum inueniunt hec non ad aliam referri personam? sed reciproca esse. vt ego omnia facio amore mei? tu istud fecisti gratia tui. Oblitusque sui est itacus delictum tantum. Sed non fuit causa? cur erraret. Nam ita in his passio est? vt in illis. Nec alio modo/aliquid ego facio amore mei ipsi? quod tu amore mei. Ut enim diligor abs te? ita diligor a me. vt est apud Ovidianum narcissum. Vxor amoris mei. Et tu sicut ab altero? ita et a te ipso diliges.

Et tibi quisque amicus est: ut alteri. Est alia preterea causa: cur erraret;
quod videtur hec: quod nos distinguimus per actiue et passiue in multis indifferen-
ter poni. ut causa mea et causa mei. fama mea et mei: imago mea et
mei memoria. interdum etiam ipsa deriuatiua pronomen passiue accipi: ut a
pud Terentium. Ut apparet facile. desiderio id fieri tuo. Videtur quod tu desi-
deras: non quod desideras. Quale est accusatio mea: et crimen meum: quomodo
accusor criminis: quasi accusatio mei: et crimen mei. Sed non satis soler-
tis fuit: tam facile falli. Nam hoc vltimum: ubi passiue positum est pronomen
deriuatum (quod quidem rari est) non magis contra me facit: quam contra veteres ho-
mines: qui hec pronomen possessiua vocauerunt: id est significatiua possessio-
rum. Quod nunc non faciunt: quod (ut dixi) rari est. Non passim hoc reperias.
Non enim dicas per eodem dolore tuum et dolore tui: ut dixit Terentius deside-
rium tuum per tui. Quod scilicet ipse non diceret. verum quicquid non infinita sunt
hec nomina: que natura quadam ab usu aliorum recedunt: non grauabor de non
nullis sigillatim dicere: dum non grauentur audientes: legentesque hec audire
vel legere. Dicam tamen breuiter. Et res digna scitu in primis: in qua videmus
maximos etiam esse allucinatos. Primum est causa mea venisti: et causa
mei. Causa mea accipitur possessiue: eo modo: quo via mea venisti: pecu-
nia mea fecisti sumptum. Inter meo sumptu fecisti. Causa mei vero passi-
ue eo modo: quam leniuolentia mei. Modus tamen potest est vilitatis. Quod autem de
hoc Seruius idem sentiat: postea videbo. Fama mea: et fama mei: eius-
dem rationis est: et mea fama frequentius dicimus. Imago mea scilicet: que
mea est: ut statua mea et forma mea. Imago mei nempe: que de me
est. Sed potest modus est vilitatis. Hec que sequuntur: in utranque partem fre-
quentiora: ut alterum tamen alterius sensus sit. Memoria mea actiue: quod
ego recordor. memoria mei: quod alij de me recordantur: vel mentioem habent.
Sepe etiam possessiue eo modo: quo fama mea. Dolore meus: quem ipse pa-
tior. dolore mei: quem alius de me patitur: vel forsitan ego ipse: sumque dolens
meam vicem sicut dicimus misereor mei. Copia mea possessiue: quam ego pos-
sideo. copia mei passiue: quam ego possideo. Ut faciam omnibus copiam mei:
non meam. Meretrix facit omnibus copiam sui: non suam. Potestas mea: quam
habeo. potestas mei: quam habeo. Nec pulchre dicas alter per alterum. Ut
tu vides potestatem meam: quanta est: non mei. Habes potestatem mei: non
meam: nisi aliud significet pro eo quod habes eandem similem potestatem. Ut
apud Ciceronem bello marchico Quintus Octavius omnibus faciebat sui iue-
niendi potestatem. Utilitas mea: aliud est quam utilitas mei. Ibi possideo et
hic possideo. Quintilianus. Sed ut aliquid prestatet patrie utilitas mei:
id est de me. Nam fieri potest ut in eadem re non sit utilitas sua alicui cum
utilitate sui. Quidam legunt utilitas mei. Idem. Quid nunc agam: a quem ultra
est usus mei dijs impugnantibus credam. Usus inquam non me: sed ex me aliorum.

Adhuc item. Presens quidem illa protinus redditur merces : q̄ omni-
bus quibz insedere : odorem mellis inspirat : et breui tactu vim sui re-
linquit. vim sui nō suā / sed ex se. Quomodo tu captus amore mulieris
malles habere copiam sui : q̄ suā. Fastidiū mei : quo ego ab alijs fastidi-
or : fastidiū meū / quo ego alios fastidio. vt idē. Deu mulier omnibz ex-
posita mortalibz vanitate fastidio mei / despectuqz captauit. Nec sunt / z
his similia non tamē plurima : que aut naturam habent. Cetera vero
minime. Non enim sic dicimus : pulchritudo mei : fortitudo tui : longi-
tudo sui : vt imago sui. non prudentia / non ingeniū / non sapientia / non
pbitas / non virtus / nō innumerabilia. Qz si tam parua res eos mouit :
debiuit e diuerso illud magis mouere : q̄ quedā que et ipsa non multa
sunt : habent ancipitē significationē : sed quam nemo / nisi cecus nō dis-
cernat : vt pars / dimidiū / mediū / membrum / quid / aliquid / multum z si
qua alia. Quis enī non videat : quom dico hec est pars mea : nō de cor-
poris mei parte intelligi : sed hereditatis. Et iterū hec est pars mei :
nō de hereditate : sed corpore : manus pars mei est : nō mea. fund⁹ ps
mea est : nō mei. Dimidiū tui maius ē : q̄ dimidiū sui / pfecto de corpe
intelligo. Dimidiū tuū maius est : q̄ dimidiū suū de preda / aut de cibo /
aut de successionē / alijsqz similibz intelligendū ē. Mediū tui tangā : nō
mediū tuū. E medio mei p̄dit : nō e medio meo. Ut auferā iniquitatē
de medio tui israel. Membrū quom p patre accipitur : eandē rationē se-
quit. Ut hic puer membrū mei est : quasi pars mei. Sin p membro a-
liquo / et in suo significato : ita accipit : vt caput / vt man⁹ / vt pes. Hic
puer mēbz meū ē : quasi sit vt caput / z man⁹. Hic digit⁹ mēbz meū ē :
nō mei. Itē qd mei tegisti : qd tui vidi : aliqd tui xgo perdes : si venatū
cū adolecētulis p̄dibis. Non aliqd tuū. nisi dicam⁹ tui a neutrali gñe :
vt Cicero de oratore li. iij. Ex q̄ vereor : ne nihil sim tui : nisi suppositionē
p̄dis imitatus. idest de tuo / nō de te. Ulpe si qd tui poliphem⁹ p̄hendet :
id omne deuorabit : mei nihil attigit. Quicqd enī attigiss⁹ mei : statim
attriuss⁹. Multū mei ille auferre potest : sed plus tui. plus inq̄ de te / z de
me : nō de tuo / z de meo. Item quicqd melibze diripuisti : aliquid meū
fuit : nō mei. Nunc redeo ad Seruū : q̄ ait. tui causa feci : et tua causa
feci / discretionē hāc habet : vt tui causa tūc dicam⁹ : si aliqd ipsi / ad quē
loquim⁹ p̄stiterim⁹ : vt puta tui causa te defendi. Virgili⁹ in. xij. Vict⁹
amore tui cognato sanguinē victus diugis : et meste lacrimis vincla
oīa rupi. Tua vero causa : cū alteri aliquid alteri⁹ contemplatione p̄sta-
m⁹. Ut tua causa hoīem tuū defendi. Seruū tūc de hoc vocabulo causa
loquit⁹ : et nō in vniuersū de omnibz huiusmōi : nō recte attulit exem-
plum alterius vocabuli : p̄sertim non nihil natura differētis. Sin vero
de omnibus : non potest vna lex dari diuersis : vt supra ostendimus.

Si tamē lex est/et nō poti⁹ oīa legē oīm veterū. Nam (vt ego dicebā)
causa sepius cū pnoie deriuatio copulat. Atq; hoc quā dē indifferentē
siue aliena sit causa : siue tua. Veluti si quis dicat : epicurus vult oīa
cuīq; agenda esse causa sua : mī mea : tibi tua illi sua : nobis nrā vobis
vestra nō mī tua aut sua : nec tibi mea : nec illi nostra nobis sua : nec vo
bis nostra. Hic nihil op⁹ est admiscere pmitiū. Sed ne sine exemplo
loquar (qđ ipse fecit) vno ero otentus/sumpto ex Quintiliano. Mea de
pugnasti causa : tua peristi. Atq; hoc qđ Seruius pcpit nobis : ipse
ostanter vsus est/nemine tamē secutus. Quale ē illud in vij. eneidos.
Non spe salutis : s; mei causa. Et in viij. Hec signa mei causa sunt. Et
in ix. Vult em̄ intelligi sui causa matrē secutā. Verū quid mirū de Ser
uio : quom. A. Bellius : et quidā antiquior nō modo nullū exītu in hac
questionē potest reperire : s; etiā non optime sentit : ita em̄ inquit. Cur
igit Terētij? pmetet nostri : nō nostrū : nihil hercle mihi venit in mē
tē : nisi auctoritas qđam vetustatis / nō nimis anxie/nec supstitiose lo
quētis. Paulo post. S; paul dubio q̄ rectissime loqui vlet : nostrū po
tius dixerit/q̄ nrū. Et idcirco in potunissime fecerūt : q̄ in plerisq; Sa
lustij exēplarijs scripturā istā sincerissimā corruerūt. Nam quom ita
in catilina scriptū est. Depe maiores nostrū miserā plebis romane :
nostrū oboluerūt/et nrū scripserūt. Ex q̄ in plures libros mende isti? so
boles manauit. Tu. A. Bellij de gōio loqueris nrū : nō de ntio nrū plis
numeri : vtrū rectius sit ad exemplū Salustij (vt mī/et ceteris placet)
in ntio casu/nihil ad rem facit : neq; ad exemplū Terētij. Et qui (vt tu
vis) Salustij scripturā corruerūt : nō in gtm numerauerūt sc nū illū :
s; in ntīm. p q̄ casu nō audeas tū dicere/corrupte nos loqui. Immo (quā
tū ego sentio) incorruptius. Est em̄ vna eadēq; vox nrī ab eo/qđ est ego
gō casus : et nrī ab eo qđ est nō. Neq; vero ego repugno. A. Bellio di
centi mutatā scripturā eē a nostrū in nrū. Ntm tñ nō gtm. Nam neq;
aliqs in gtm mutat; neq; recte mutat;. Quin poti⁹ fatore : et hoc libe
tius : q̄ vnicū illud exemplū : qđ ipse ex Plauto ptulit : fortasse mēdo
sū est/dicēs. Duoz labori hoīm parhisse libens mei te rogādi/et tui mī
respondēdi. Ait aut. A. Bellius mei em̄ hoc in loco Plautus nō ab eo
dixit q̄ est me? : s; ab eo q̄ est ego. Itaq; si dicere velis patrē mei/p pa
trē meū (qđ greci modo dicūt inuitate quidē) s; recte pfecto/ea que vōe
dicas : qua Plautus dixit labori mei/p labori meo. Nolo equidē tā phidē
ter (vt facit gellius) scripturā mēdosam dicere : et affirmare qđ in explo
ratū habet. Taceo aut q̄ clamat fortassis immeritos : q̄ nec corruerūt
scripturā : et melius sic dici putauerūt. Quero cur verisimili? sit aliqs
scripturā illā mutasse Salustij : in qua nihil absurdi erat : q̄ hāc plau
ti : qui oīa grāmaticoz leges/qualis est Seruius & Pūscianus : qui

hunc poetam in schola lectitabant : facere videbatur : si ita diceret : du-
orum labori hominum parvissem libris meo te rogandi : et tuo mihi respondendi
Nulla namque grammaticae ratio videtur posse hoc tueri. Quin quoties per in-
diuidua exponimus? sigillatim? quod dixeram? per vniuersum : eodem casu vti-
mur : sic duobus hominibus laborem detrarsi : necesse est : ut dicam? mihi sci-
licet et tibi : non autem meum et tuum. Tamen (ut ego sentio) in genio promissum
est : ut affert hic accusatione duorum hominum mei et tui : siue mea et tua.
Quale hoc loco sit : sed dicendum potius per pronomia deriuatiua : quia pos-
sessio siue actio significat : non passio. Quid ego mutatum esse nolo dicere
ab ipso. A. Gellio : sed a grammaticae professoribus : quorum nihil est supercilio
superbius : nihilque improbius : et ad emendandos libros vel corrigendos
potius magis audax. Preterea Plautus licetia verborum potest dici usus :
in qua fuit plane nemo liberior. Postremo quid habet momenti ex vno
auctore et eo poeta afferre vnum exemplum in tanto numero omnis generis
auctorum : qui adeo refugerunt dare actiuam significationem his tribus gen-
tium promitiuorum : ut eos numerauerunt in altera voce gentis aliarum dictionum : cum
quibus coniuncti erant nam repugnante minime mutatis : ut Cicero in gabi-
nium et pisonem. Dico mea vnius opera rem per esse liberata. Idem ad actiuam.
Soliis enim meum peccatum corrigi non potest. Idem per murena. Ex tuo ipsius
animo coniectura aperis. Non dixit ac ne dicere quidem potuissit mei vni?
opera : mei soliis peccatum : tui ipsius animi? Et in plurali Quintilianus?
Deinde quomodo satis vires eorum explorauerunt : siue ipsorum fiducia promittunt
Non dixit sui ipsorum fiducia. Quid multis : quomodo etiam apud recentiores
(de christianis loquor) hoc sit obseruatis? ut in psalmo clix. et lxxvii.
secundum hebraicam veritatem : quorum alter ita incipit. Domine clamaui ad
te : festina mihi : exaudi vocem meam clamantis ad te. Alter sic. Audi deus
vocem meam loquentis : a timore inimici seruauit animam. Et in lxx. secundum
aliam e greco translationem. Domine memorabor iusticiae tue soli? Est autem
soli? non foeminini generis sed masculini : ut ex greco apparet. Refertur
que ad dominum : non ad iusticiam. Idem libro regum secundo. Sustulit de latere meo
ancille tue dormientis. Et in euangelio luce. Et tua ipsius animam gladii per
trahunt. Nec desunt quidam imperite docti : qui conantur illud exponere : tu
am ipsius animam aliud esse quam tui si tui dicere liceret. Homines ignaros non
solum theologie : sed etiam latinorum. Interrogat grecos : et reperiet penes eos :
vnde nos superbum? tui esse non tua : quomodo illi non habeant in his tribus pronomi-
bus quam nos elegantiam. Ideo apud eos est pater noster vel noster : qui es in ce-
lis sanctificet nomen tuum adueniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in
celo et in terra panem nostri : vel nostrum da nobis hodie : et dimitte no-
bis debita nostri vel nostrum sicut et nos dimittimus debitoribus nostri vel
nostri. Que nos ne barbare loquemur : mutauimus in pronomia deriuatiua.

7
Ex quo apparet nō modo illud. A. Bellij maiores nostri p gtm̄ oīa gra
maticā: vñ etiā illud maiores nostrū oīa vsū esse: potiusq; in tali ge
nere vtendū deriuatio nr̄i/q̄ p̄mitiuo nostrū: licet hoc ratione nō vtēre
mur: nec vsq; oīa nr̄i ex^m reperire attingit: nisi in eplā quadā Cicero
nis ad Curionē sic dicentis. Eam aut̄ vnus tui studio me assequi posse
ōfido. Quod & si defendi poss; studio p gratia & fauore vel amore alioz
erga te: vt apud Oratiū ad Iunū. Ne studio nr̄i p̄ces: tñ malim dice
re/id factū esse vitio librariorū. Ac ne semp culpā reñciā in librariorū fal
so: dabo argumentū: cur & p̄us/et nūc merito in illos impetū faciā. In
prima statū eplā legi bis. Tyrāno lentulo p eo qd est tribuno plebis.
et in p̄cedente libro ad lentulū: q̄ est illius opis p̄m? bis etiā idē vitū
est in scda/et. xi. eplā. Et quom oīa (vt rex: maximā em̄ partē vidi)
exēplaria: que in italia sūt: mēdosa/et depuata hoc vitio essent: nulli?
tñ tñ vitū animaduertat. Itaq; sicut nūc illud emēdam? ita hoc q̄
emēdare: et in Pūscianū sinceritatē restituere audeam? sic eā rem tuo
vnus studio me assequi posse oīdo. Nec alia causa factū est: vt Terē.
dixerit: saluus sū meo p̄fidio/atq; hospitis. nō p̄fidio mei/atq; hospiti.
Quē imitari petrarcha si sciuiſſ;: nō titulū operi suo indidiss; de sui/et a
lioꝝ ignorātia: s; de sua. Aliud nanq; ē ignorātia sui: aliud ignorātia
sua. Et vulgo dicim? scio tuas diuitias/qui te paup̄e quereris: non
tui diuitias. Aspicite libros meos: qui dico oībus: nō mei liberos. Cer
ne sua p̄dia: q̄ in vnum fundū inuident: nō sui p̄dia. Vbi nō modo gen?
dissimile ē antecēdēt: et relatiuo: s; etiā numerus. Q̄q̄ (qd validissimū
est) ingens dīa significatiois est inter p̄mitiua p̄nomia: et deriuatiua.
S; ista oīa fieri cogit: q̄ nō licet p̄mitiuis ḡas dare significatiōē ac
tiuam. Cui? rei & illud max^m argumentū/et aptissimū est: qd subiiciā/
nulli adhuc grāmaticoꝝ intellectū. q̄ dicim? mea/tua/sua/nr̄a/et vestra
interest/et refert: nō aut̄ mei/tui/sui/nr̄i/et vestri. Est autē illud mea
tua nō ex parte ante (vt quidā volūt) s; ex pte post: nō aliter q̄ quom
dicim?/hoc interest illius: quāsi hoc ē officiū illius. Ita h̄ interest mei:
si liceret mei aliter accipe/q̄ possessiue. Nūc dicim? mea in voce possessi
ua: sed ita tñ/ vt sit p̄mitiuū: et substantiuū: et nō adiectiuū. Deniq;
ita/ac si dicerem? mis regi ex pte p?/atq; ideo hoc vbum habere ante se
ntm̄: sicut sum/es/est. S; in neutro genere: quis dubitat/quom oīa
plena sint exēploꝝ: Cicero p plancio. Si quid mea min? interest: id
te forte magis delectat. Et p eodē. Non solū quid cuiq; debeat: s; qd cu
iusq; inter sit. Et p syllā. Vestra em̄ quī cū sūma elegātia et integrita
te viristis: hoc maxime interest. Et p lege manilia. Illud p̄mū parui
refert. Vbi etiā dicere possem? id mea parui refert. S; hoc nihil ad p̄
sens tps. Nec oīa resoluūt i vbu substantm̄/h̄ mō. Si qd min? meū ē:

quid cuiusque est vestrum : hoc est maxime. Illud parui momenti est :
ut appareat non differre naturam ubi substantiuum et horum duorum impersonali-
um verborum : nisi quod illud naturaliter post se nomen postulat : hoc genus : sed
actionis : siue possessionis more ubi substantiuum. Et hoc in ceteris nominibus
ac pronominibus nihil dubitationis habet : quorum genus actiue/passiue/possessi-
ue et si quis est alius modus/accipiunt. Mei autem/tui/sui diuersam natu-
ram habet. Quid igitur faciendum erat : hec passiue accipiunt/siue posses-
se : non actiue : siue possessiue. Illa Verba post se volunt genus actiuum : siue
possessiuum. Danda ergo fuit vox possessiua per significato primitiuum : non genus
possessiuum : qui idem erat : qui est primitiuum : sed ablativus : qui natura est genio
similis : et in genere foemino vel tanquam trium generum medio vel suauitate
gratia : ne durum videretur meo/tuo/suo/nostro/et vestro. Ideoque hi abla-
tiuui iungi sibi patiuntur adiectiua illa/tanquam actionem possessionemque signifi-
canda in genio : ut supra demonstrauimus : hic mea soli interest : tua vni-
us refert : sua ipsi interest : non mei solius/tui vni/sui ipsi : nisi in al-
lia loquendi figura de qua mox subiiciam. Unde maxime palam fit : nunquam
hos generos sumi/nisi passiue : ut habeo curam mei soli : non meam solius ha-
beo curam tui vni : non tuam vni. vnusquisque curam gerit sui ipsi : non suam ip-
si. Cur ita : quia passio hic significat : ibi superius vel actio/vel possessio :
cui rei vnum exemplum suffecerit ex Terentio. Hem tot mei soli solliciti
sunt causa : ut me expleat. Et planum quidem iam fecimus : tres generos mei/
tui/sui passiue se ponimus. Meus/tuus/suus plerumque possessiue. Ideoque cum ac-
tiue utendum est illis primitiuorum generis : mutari sonum de i in a. Nunc aliqua
addenda sunt de his dictionibus : que legitime coniunguntur cum huiusmodi pronominum ge-
nitivis. Nec enim omnes possunt. Ante omnia nullum substantiuum in sortio suo
sustinet. Ut filij nolo domi recedere respectu mei patris. Quod non tam pla-
cuisset Prisciano reor : quam per imprudentiam esse lapsus : quomodo dicit : mei Prisciani
eges : tui Prisciani egeo. Et alibi. Ego Virgilius : tu virgilius : ille
Virgilius. mei Virgilij : tui Virgilij : illi Virgilij. Hec enim oratio declarat meum Pri-
scianum/Virgilium ue aut tuum : non me Priscianum/Virgilium ue : aut te : non
aliter/quam si dicas : eges mei patris : egeo tui domini. Quod profecto non
est primitiuorum ab eo/quod est ego/et tu : sed deriuatiuorum ab eo/quod meus/
et tuus. Neque discrimen facit : quod hic appellatum nomen est : ibi proprium Virgi-
lii. Si qua tui cordonis habet te cura : venito. Et alibi. Aeneas in cura tui.
Et iterum. Aeneasque mei : que a meus/tuus : non ab ego : tu veniunt. Itaque
hic emendemus Priscianum : qui quomodo de latina lingua exponit : antiquita-
tem omnem corrigens/nos suum latine proloqui nesciuit. Mei que sum Priscianus eges.
tui egeo : que Priscianus es : vel me Prisciano eges. te Prisciano egeo : vel tui/
vel te Prisciano egeo. Nam illud apostoli ad corinthios. Salutatio mea
manu pauli e greco est sumptum. Tertium vero exemplum : quod idem protulit.

illius Prisciani eget: recte dicat. Non habent enim cetera pronomina an-
 cipit naturam: ut illa tria: de quibus dicimus. Adeoque verum est/hos ipsos
 generos respuere sortium substantiuum: ut ne in possessiuorum quidem forma illud
 pati velint. Vidimus? licere dicere meam vni opera: tuum solius studium. Non
 tamen dicemus? meum Laurentij studium: suum Prisciani predium. Sed meum studium: quod
 sum Laurentij? predium suum: qui est Priscianus? Neque tamen ob id excludo:
 si generos hos passiuè accipiam? eo modo: quod exemplum ponemus? Nam (ut
 superius docui) aliqui duos generos alterum actiuè: alterum passiuè positum vi-
 demus? vna iungi: ut quid de P. Licinij Crassi iuris et ciuilis/et pontificij
 studio loquar? Ita fit in pronome: ut idem auctor ad actiuum. Mihi fuit et lau-
 dis nostre gratulatio tua iocunda: et timoris solatio grata. Et iterum. Ve-
 hementerque tua sui memoria delectat. Quod si igitur hec pronomina siue in
 genero passiuè: siue mutata in vocem possessiuorum actiuè non admittant generos
 substantiuorum: nunquid admittunt omnem adiectiuorum? Non opinor. Sed prope so-
 lorum participiorum/participialiumque gerundiuorum: et frequentissime illorum trium (ut
 quidam volunt) pronominum vni? solius/et ipsi? et si qua alia que rara sunt:
 de quibus mox dicam: per gratiam cum participio. Cicero ad Lentulum. Quocumque tpe
 in potestas presentis tui fuerit. Per foemininum/et cum gerundio. Quidi? he-
 roidum. Copia placide sit modo parua tui. Per vocem mutatam in possessi-
 uum: ut ad Ciceronem Cato. Libenter facio: ut tua virtute/innocentiam/dili-
 gentiam cognitam in maximis rebus domi rogati/armati foris pari indul-
 tria administrari gaudeam. Cicero de oratore. L. Crassum quasi colligendi
 sui causa se in tusculanum attulisse. Sed hoc gerundium est: et ea exempla:
 que super attuli: quorum vnum fuit: sustulit de latere meo ancille tue dormi-
 entis: ad quod pronomine malo referri illud dormientis: quod est adiectiuum
 quod illud ancille: quod est substantiuum: ita ut si abfuisse participium: vix tolera-
 bile fuit futurum. Quale Boetij. Solane melli nunc mea fata semis. Qui-
 tilianus? etiam solet omittere pronomine. Ut. Accepi fatore illum: qui solutus
 quod non sequebatur: quem non gaudium redemptionis: non leticia plati/non hortan-
 tis erexit patris amplexus. Et in eodem libro. Rursus/seruulos/poenates: et
 omnia utiliora perperam festinatione parentis addidit. Omisit sui: ut esset non
 leticia sui plati: et meus: ut esset non meus hortantis amplexus: et iterum
 mea: ut esset quod festinatione mea parentis. Poete etiam frequenter. Quidi-
 us heroidum. Denique quisquis erat castris iugulatus achium: frigidius
 glacie pectus amantis erat: id est meum amantis. Ite. Illa meis oculis spe-
 cies abeuntis inheret: quomodo premeret portus classis itura meos: ausus
 es amplecti: colloque infusus amantis/oscula per longas iungere pressa mo-
 ras: id est tua abeuntis: et mea amantis. Ite in eodem opere/sed inuitati. Et
 flesti/et nos vidisti flentis ocellos. nostros dixit per meos: et flentis per
 flentium. Est enim illud flentis generus singularis: non accusatiui pluralis.

quod accentus probat: quomodo tales accusatiui habeant ultimam longam: que hic non est. Hoc dixi: quia quidam hunc locum exponunt per accusatiuum. Illa diuersitas numerorum meos: siue nostros amatis uix alij: quam poete paruissa est. Postremo hec pronomen: siue in primitiuorum generis: siue in possessiua uoce (ut dixi) maxime gaudet illis tribus uim? solius/ipsius: quorum multa exempla iam protuli. Nec ab re fuerit: sicut uim? ita duorum/triuorum/quatuor posse dici. Item omnium/cuiusque/plurium: et si qua sunt adhuc: ut uestra duorum/uel uestra triuorum/uel uestram omnium opera desidero: per uestrum. Cicero de oratore li. iij. Sed uoluntati uestrae omnium parui. Cuiusque apti? cum pronome sui/siue sui? coniungitur ut uellem nosse/que sit sua cuiusque sententia: non sui cuiusque. Brutus ad Ciceronem. Qui uestris paucorum respondeat laudibus. per uestrum. Verum iam hunc questionem finem imponamus;

De Meme/tete/tutu/sele: Ca. iij.

Adem hec tria pronomen geminari etiam solent: propterea quidem per figuram meme/tete: tertium sine figura: Virgili? in. iij. Meme adsu qui feci. in me uertite ferrum o rutuli. Et in. iij. Meme duce uerum corripite o rutuli. Et in. iij. Verte omnes tete in facies. Sed hoc uideri potest esse sine figura. Non enim est ita acre/et ardens: ut apud Quintilianum. Tete hoc loco mulier interrogo. In natio plane se figuratum est: ut Cicero in antonium. Tutu facies illas incedisti. Sele (ut dixi) nunquam figuratum est: ut idem. Hic uiri fortissimi sanguinem asperserunt celeratam gratulanti manu porrigens/in templum iouis protulit sele. id est se;

De Nostras/uestras/Cuias: Ca. iij.

Ostras/uestras/cuias non tamen patriam/nationemque innuunt: sed etiam partes: et quasi secta: ut nostrates philosophi non sunt ita popularis: et fauorabiles: ut uestrates: qui ab epicuri schola prodierunt. Et cuiates philosophi uos estis stoici ne? an academici: an peripatetici: an nostrates epicurei. Cicero. Putares ne unquam/ut mihi uerba crederentur/non solum ista uestratia oratoria: sed hec etiam leuia nostratia;

De Ille et Ille: Ca. iij.

Sed et ille (si audire Priscianum uolumus) hoc differunt: quod iste spatium propinquior: ille autem longior intelligitur. Cum? auctoritas plurimos in errorem induxit: qui per istud dicunt illud: ueluti si ad hominem longe positum scribas: si quid nouum in illa urbe est/mihi notum facias: pro eo quod est in ista urbe. Quod non mediocriter peccatum est. Nam de me loquens dicere deleo: hoc caput: hec manus: hec ciuitas. De te uero istud caput/ista manus/ista ciuitas. De tertia autem persona/illud caput: illa manus: illa ciuitas. Cicero in antonium. Remoue paulisper istos gladios. Et in eodem libro. Tu istis faucibus/istis lateribus/ista gladiatoria totius corporis firmitate tantum uini in hippie nuptijs exhauseras.

7
ut tibi necesse esset in aspectu p[ro]p[ri]o. ro. vomere postredie. Hoc est istis tu
is faucibus/istis tuis lateribus/ista tua firmitate. Unde nascunt adubia
istuc/istinc/istat/istuc/istorsu/isto. Ut idē ad lentulū. Qui istinc veniūt
aiūt te supbiorē esse factū ē idēst qui ab illa p[ro]vincia ē in qua agis ē huc
in italiā ē romāq[ue] veniūt. Aliq[ui] t[ame]n iste accipit p[er] hic ē ut idē ē in eundē.
Cum isto t[em]p[or]e stent cū gladijs armati. Et Quintil. Iuuenis iste ē de q[ui]
sūma in rebo humanis monstra fingunt. Et iterū. Iuuenis hic patris
sui heres solus inuētus est. Ille q[ui] nō nunq[ui]d p[er] dignitatē/aut p[er] eminētī
am ponit/indicās esse ē q[uod] omēs debeat nosse ē ut alexander ille magn[us].
ille censorius Cato. architas ille tarentinus;

De hic et is ē item de idem et ad hoc ē Ca. v.

It[em] et is habet poti[us] illam ē de qua modo memini Prisciani d[ic]tū.
ut hic spatio p[ro]p[ri]oq[ue] ē is vero longiore intelligat. Multis t[ame]n in
locis utruq[ue] locū habet ut qui p[ro]fert v[er]tutē diuitijs ē is sane fortis est
vel qui p[ro]fert ē v[er]tutē diuitijs ē hic sane fortis est ē vel p[er] p[ro]positionē ē ut
q[ui]cunq[ue] mulier adultera ē eadē venefica est. Et fere p[er] hec duo p[ro]noia licet
hic loqui ē nec p[er] vlla alia ē licet poete vtant ille p[er] is ē quia ambor[um] eadē
pene significatio est. ut Orati[us] de arte poetica. Qui dicit ē patrie q[uod] de
beat ē et q[uod] amicis ē q[ui] sit amore parēs/q[ui] frat[er] amand[us]/et hospes ē quid
sit ascripti ē q[uod] iudicis officiū ē que partes in bellū missi ducis ē ille p[ro]fec
to reddere p[ro]sone sit ouemētia cuiq[ue]. Quare sanctis viris e greco trāsse
rētibus sic p[er]mittam[us] dicere. Non qui se ip[s]m commendat ille p[ro]batus est ē
h[ic] quē de[us] commendat. Possunt aut[em] hec eadē duo/de quib[us] loquor ē p[ro]noia/
et alio modo usurpari. Ut alexāder paruis copijs fretus/supauit dari
um cū infinito exercitu/et id in adolescētia. Item ē h[oc] modo. Pauca vel
tis/et ea detrita ē sordida potiusq[ue] ē hec. Paucis nūmis supbit nec ijs
suis ē h[ic] aliūde corrogatis potiusq[ue] et his. Idem/q[uod] est ab is p[ro]positū/q[ui]si
p[er] etiā poni solet ē ut Cicero. Et huic diuicta est beneficētia ē quā eandē
vel benignitatē/vel liberalitatē appellari licet ē idēst quā etiā. Quintil.
Si causam veneficij dicat adultera non. M. Catonis damnata iudicio
videt[ur] ē qui nullā adulterā nō eandē esse veneficā dicit. In hoc p[ro]nomie
idem annotauī quiddā dissimile ab is. Ibi potest addi copulatiua ē hic
nō potest. Q[uod] t[ame]n affirmare nō auihm ē ut quācunq[ue] in sedē migrat apū
ter ē in eam ē apes ipse o[m]mittant. At si dicā in eandē ē tollā copulatiuā ē
hic. In eandē apes ipse o[m]mittant. Nam idē habet in se velut vim copula
tiue. Hoc p[ro]positū cū p[ro]positione ad significat p[re]terea ē ut apud Salustiu[m].
Cognouerā paruis copijs bella gesta cū opulentis regib[us] ē ad hoc sepe
fortune violentiam tolerasse ē facundia grecos ē scientia belli gallos an
te romanos fuisse;

De p[ro]positione cum ē Ca. vi.

Omnis propositio per appositionem non iungitur rei vocati instrumentum; sed
 comitem. Et hoc est quod Quintilianus ait. ut queramus? nunquid apud nos sit
 vis quedam septimi casus? et apud grecos septi? nam inquit? quomodo dico hal-
 ta percussisti? non utor ablati natura; nec si idem grece dicam datiuum. Propter quod
 Seruius? et quidam alij plane affirmant esse septimum casum. Quod autem non utor
 in ablati natura; hanc causam existimo; quod ablati aut uero nominis regis; aut uero
 ubi; et adubij; et postremo intercidit propositio. Quorum nihil hic fit; nisi
 si volumus? errorem quorundam sequi; qui subintelligunt propositionem cum. Et quomodo in-
 telligi potest? qui ne poni quidem potest. Nam percussisti cum hasta; inauditu est.
 instrumentum enim percussione hasta est. Peccauitque non incelebris huius? eta-
 tis uir; qui scripsit gladium; qui quomodo se percussisset; eduxit. Percussit igitur
 gladio; non cum gladio. Impulsi te pugno; non cum pugno. Video te oculis;
 non cum oculis. Tango te manu; non cum manu. Deleuit epistolam lacrimis.
 Absterxit sordes aqua; siccauit cretam; liquefecitque ceram igni; non autem cum
 lacrimis; cum aqua; cum igni. Sed hos fefellit; quod aliquando illa propositio ui-
 deri possit iuncta nomini instrumentum significati; ut acceptus est a no-
 bis cum honore; magna cum beniuolentia scripsit; cum mira affabilitate me al-
 locutus est; cum dira truculentia me asperxit. Veruntamen hi ablati instru-
 mentum non significant; sed comitem. Si quidem acceperunt me homines instru-
 mentum corporis; non honoris; sed honore comite. Scripsit ministerio manus; non
 beniuolentie; sed hac socia. allocutus est lingua operatrice; affabilitate pri-
 ti; et asperxit instrumentum oculorum truculentia suffulorum; qui nihil facit ad
 ipsam inspectionem; sed oculi. Sunt qui uelint Priscianum sensisse; cum hasta per-
 cussisti; dici posse; uel hanc propositionem subintelligi. Ego uero affirmo nemi-
 nem antiquorum neque protulisse hanc; neque subintellexisse;

De Circiter; Ca. vii.

Iterum Priscianus? inquit an tempus? solum pertinet; ut circiter ka-
 lendas ianuarias. Immo et quidem frequentius ad numerum; ut cir-
 citer duum milium militum; circiter decem miliariorum. Sed aliquando etiam
 ad locum; ut Cassius. Emina lapide fuisse quadratum circiter in me-
 dio arte iunctum; candelis quoque versum;

De Versus; Ca. viii.

Versus contra naturam propositionis semper postponitur; ut italia versus;
 megarum versus. Iuius? Duo romana uno loco prius albam; tria
 albana roma versus. Salustius. Deinde philemnem are; quem locum egypti
 versus finem imperij habuere cartaginenses. Cicero de diuinatione.
 Qui cum exercitu lustrato arretium versus castra mouisset. Sursum/
 hinc sursum versus frequenter legimus. Non nunquam dicitur versus; sicut
 aduersum. Nam ita versus; sicut aduersus unde quoque uersus; et utroque uersus
 id est in unaquaque parte; et quocumque; et in utraque parte; et deorsum versus.

Atq; nescio quomodo non reperio hanc inter propositioes esse numeratam (an quia postponit: et non proponit: Ne tenus quidem proponi solet: de qua nunc dicam. Et tamen est propositio. An quia vice propositionis non fungitur: quoties alia adest propositio: ut ad occidentem usus. quo quidem modo adverbium est. ut usque: que et ipsa sic aliquando in oratione collocatus ad occidentem usque;

De tenus:

Ca. ix.

Enus (ut dixi) semper postponit. Atque in singulari utique cum ablatio: ut hactenus: quatenus: quoten: capuloten. In plurali vero cum genitio etiam non solum cum ablatio. Sed quantum ego sentio cum genitio tunc aut necessario: aut venustius fit: praesertim more grecorum: quomodo res est vel gemina: vel numero singulari carum. Neque hoc apud poetas modo: sed etiam apud oratores. Virgil. curum tenus hospida nanti. Et iterum. Et curum tenus a mento palearia pendet. Quintili. in xij. Sed ille vir bonus: qui haec non verbis tamen sibi nota atque nominibus aurum tenus in usum lingua precepit. Sed qui virtutes ipsas penitus mente complexus ita sentiet. Celsus. Nam illi iuniores de comitijs transpadanorum cum aruntibus caluerunt. Curtius. Pauci hostium tenus exacti penetra vere ad portum. Est autem significatio usque ad. Umbilicoten: usque umbilicum: ethyopiaten: niloten: usque ad ethyopiam: et nilum. Aliquando etiam pro non ultra. ut gessit consulatum titulotenus id est non ultra quam titulo cuiusmodi non nulla ex superioribus exemplis sunt;

De pridie et postridie adverbij:

Ca. x.

Pridie: et postridie quodammodo tenus / gemituo serviunt: et non nunc quod etiam accusativo. Ut pridie illius diei: postridie nonarum decembris. Cicero ad actium. Pridie opitalia memento. Titus Livius libro vi. Etiam postridie idus rebus divinis super sedem iussim. Inde ut postridie kalendas / ac nonas eadem religio esset: traditum putant. Idem libro xlij. pridie parilia medio ferme die atrox cum vento tempestas coorta;

De hei / heu / eheu / ve:

Ca. xi.

Ei quoque et heu simile quid optinet. Tamen alterum datio est alterum actio iungitur. Ut heu mihi qualis erat: quantum mutat: ab illo hector. Tere. heu me miserum. Et fere cum huiusmodi pronominibus. Nam cum alio nomine frequenter pro exprobratione: ut Virgilius. Heu stirpem inuisam. Et Plinius libro vii. Heu dementia ab his initijs existimantium ad superbiam se gemitos. Aliquando etiam cum nomine: ut idem Virgilius. Heu pietas / heu prisca fides. Terentius in adelis. Heu miseria. Illud vero in psalmo. Heu mihi / quia incolatus meus prolongatus est: nescio an vitio factum sit librariorum: quia illud in evangelio: ascendit in arborem hominorum: quia inde transiturus erat: quod scribendum est illac. Et illud ad romanos. Tu autem cum oleaster esses: insertus es / pro infertus. Et in actibus apostolorum. Egressi sumus foras portam iuxta flumen / pro ex portam. Eheu nulli casui servit. Virgilius in bucolicis.

Eheu nulli casui seruit. Virgili. in buccolicis. Eheu quid volui misero mihi. De quoq; dacio. Marcialis. Carpere cauidicus fertur mea carmina: qui sit/nescio: si sciero: ue tibi cauidice. Nec appelles siue aduibia siue interiectiones. Nam hac inter partes orationis non numero: si ue etiam propositiones. Procul apud quosdam casui seruit: ut apud Curtium. Procul urbem;

Quod quedam opatia et suplatia aduibia/seruiunt actio? Ca. xij. Ompatiua aduerbia: et suplatia propter suam constructionem ablatiuum et gratia: ut scribo melius: te: et optime omnium: aliquando seruiunt actio/ut quod ea que a propositionibus veniunt/illarum naturam seruatiua. Cicero ad octavianum. Quomodo castra medio itinere longius aduersariorum castris: et propius urbem mouerent. Idem ad actium. Tamen esse officium meum putavi/exercitum habere: quam proxime hostem. Salusti. prime hispaniam mauri sunt. Nec hec regere possunt deum: ut Pulsciano placet: quale vult esse/propius stabilis armata teneret. Datio? hic non regit natura opatiui: sed ipsius nominis: non aliter/quam si dicas/nauius te propinquius terre. Et quoniam ipsa rei serie quedam de conplectu orationis dicere incepi? iam de hoc ipso disseram: simulque de natura indeclinabilium dictionum/quarundamque aliarum/ab eo potissimum incipientes: quod huic loco simillimum est;

De O vel prolata vel omissa: Ca. xij.

Fortunati quorum iam moenia surgunt: eneas ait. Et alibi. O fortunatos nimium: bona si sua norint agricolas. Hic actus est: ibi vel natus/vel vtius esse potest. His enim tribus casibus indifferenter auctores vsutur. Cicero: o varia/volucrumque fortuna. Neque hoc in tertia persona tamen: sed etiam in prima/et secunda/ut idem. O me miserum: o te infelicem. Etiam non appositio pronominis. Ut idem. O miserum/et detestabile hominem: si hec ignoras: idest o te miserum. Que exclamatio ad omnem affectum conuenit vel miserationis/vel indignationis. Simili modo in natio/et vtius: ut idem. O fortunata mors: que nature debita pro patria est potissimum reddita. Et iterum. O magna vis veritatis: que contra omnem ingenia/caliditatem/sollertiam/contraque fictas hominum insidias se per se ipsa defendit. Idem. O non illa: que pene eternas huic verbi tenebras attulisti. Et iterum. O none ille decembris: que me consule fuit/tis. Aliquando ab illo supersedem?/vtique in re leuiore: neque ita magni caloris. Ut indignum facim? et hominem nequam: qui non dubitaret vel in foro alea ludere: vel cum lege de alea condemnatis. Ciceronis Verba sunt in Antonio. Et Plinius iunior ad octavianum. Hominem te patientem/vel potius durum/ac pene crudelem: qui tam insignes libros tam diu teneas. Quod si excederem remus: dicendum esset. O hominem nequam/et o hominem patientem. Aut sine indignatione: ut apud Valerium maximum libro tertio. Sed mihi vti ista additio vite non opus sine ullis imaginibus nobile animus.

7
Aliquāto hoc remissius est : q̄ si dixisset. o animū sine vllis imaginibz
nobilē : idest sine maiori nobilitate nobilē. Ideoq; Terenti? leuioꝝ ca
loris interiectione vsus est. Vni tam graues rastros queso. Sed hoc si
mle eius spetiei : cuius mentionē nunc faciam ;

De ne cum infinitiuo et accusatiuo f. Ca. xiiij.

En ne incepto desistere victā : nec posse italia teucroꝝ auertere re
gem. Et iterū. Ne ne iliacis occūtere campis nō potuisse : tuaq;
animā hāc effundere dextera. Hec Virgi. Ad terentiā aut Cicero. Ne ne
miserū in tantas te calamitatis mea culpa incidisse. Et iterū in Bruto.
Tum Brutus admiratus tantā ne fuisse obliuionē inquit : in scripto p̄
seruim : vt ne legēs quidē senserit / quantū flagitiū omisiss. In his oibz
placet mihi subintelligi vere ne ita est : me non posse auertere italia re
gem teucroꝝ : et cetera. Plim? iunior ad adrianū. Homine ne roma
tam grece loqui : idest vere ne ita est : vel oportuit ne : sine oportet : Te
renti? in andria. Seruon fortunas me omisisse futili ;

De en et ecce / suisq; oppositis f. Ca. xv.

Et ecce in eadem pene significatione amat ntm / et accusatiuū.
Apud comicos vero hem p en / affectui seruiēs : quo oratores nō
vtunt : q̄admodū nec ast p at : qd ē poetarū sillabā illam breuē inter
iectione / longā facientiu. Adiungit aut en nō pariter / et actō / tū in
dicādo / tū exprobiādo. Indicādo Virgi. En p̄am? : sūt hic etiā sua p̄mia
laudi. Exprobiādo. En agros : et quā bello troiane petisti hesperiam :
metire iacēs. Seneca in agemamnone. En paridis hostē. Iuuenalis li
bro scdo. En habitū : q̄ te leges / et iura ferentē montanū positis audiret
vulgus aratris. Oratores sepius exprobiādo : et sepius p ntm. Quiti.
En improbitas. Cicero. En crimē : en causa cur regē fugitiu? : dominū
seruus acuiset. Ecce similiter cū vtroq; casu iungit : vt idē. ecce tibi sta
tus noscere. Cum actō aut nō memini me apud oratores legisse : sed ne
apud poetas quidē. Nam illud apd Terentiū in eunucho. Ecce autē al
teriū nescio quid de amore loquit. Alter scribi debet : nō alterū / Dona
to q; p̄bante. S; demus aliqui reperiri : vt semel apud Plautū in bac
cidibz. Opus ne erit tibi aduocato tristi / itacūdo. Ecce me. ecū / ecā / ec
cos / eccas : ellū / ellā / ellos / ellas ab ecce opposita sūt : et secū vident gerē
casū : sed nō gerūt. Que Priscian? ita resoluit. Ecce eū : ecce eam : ec
ce eos : ecce eas : ecce illū : ecce illā : ecce illos : ecce illas. Seruius q;
amentās donatū ait : nihil significat ellū : nisi ecce illū. Pauloq; post.
Quom ergo ellū sit ecce illū : et ecā ecce illā nihil possumus dicere nisi
magis demonstratiue. S; pace Prisciani / Seruiq; / et alioꝝ hoc nec ve
rū : nec quēniēs significatū est. Nam inter ecce eū : et ecce illū : qd int
ē. Poti? dicendū erat ecū ecce hūc : ecce ecce hos : de quibz agim?.

Talis erat ueniētiōz interptatio ! sed que nec vera foret. Resoluūt em̄
 hec p aduerbia ecā ecce hic subintellige virū ! de quo agebam? ecā
 ecce subintellige hic foeminā de qua mētio erat. Ellum ! ellā ! ecce illic
 virū ! foemināue subintellige ! de quo/de quaue agebat. Nam vt de ho
 mine ! q̄ ante aspectū nostrū adest ! recte dicas ! ecce ille ! vel ecce ego !
 siue ecce illū ! vel ecce me ! ita male loquaris ! ellū hoīem ! vel ellū me
 ⁊ rurū de lōge posito ecā. Terē. Ecā parmenonē ! et ecā me ! nempe
 nō ecce eū parmenonē quasi aliq̄s ali? sit p̄ter hūc parmeno. et ecce eū
 me ! quē me ! et quē eū loqueris. Ecā ergo parmenonē ! ecce hic par
 menonē. ⁊ ecā me idest ecce hic me. Et ellū parmenonē dicēs/nō hic
 loquim? ! quasi de parū noto ! vt solem? ! quom dicim? ! ecce ille par
 meno quasi ille tibi incognitus ! s̄ auditus. Ellū igi? parmenonē signi
 ficat ! ecce illic parmeno ! siue parmenonē. S; an possit ecce hūc actm̄
 nō ante indubitātū habeo ! quā exemplū videro ! nisi illud tale sit apud
 Virgī. En quattuor aras. ecce duas tibi daphni ! duo q̄ altaria phebo !
 pocula bina nouo spumantia lacte quot annis/cratheresq̄ duos statuā
 tibi pinguis olim. sed de p̄sa magis dubitare me dico ;

De Age/Agite/et Agedum ! Ca. xvi.

De singularē numerū deherat. Agite pluralē. Agedū vero nō sin
 gularē tm̄ ! sed etiā pluralē. Neq̄ id modo in carmine ! vt p̄per
 tius. Vos agedū ! sed etiā in p̄sa. Quintil. Agedum (si videt) extra por
 tas p̄spicite squalida arua ! et spimis obstitas segetes ! et semesos arborū
 trūcos. Cicero. Agedum oferte nūc cū illis vitā. P. Sylle vobis popu
 log. ro. notissimam ;

De An et aut ! Ne vel ue ! et eoz compositis ! Ca. xvij.

Ne et aut diuisiones sūt. Quintil. inquit. Male tñ interrogas
 hic/aut ille sit. Nos quom talē/tantūq̄ auctore habeam? ! tñ ple
 riq̄ multis iam seculis peccauerūt ! ac peccāt. Qd grāde flagitiū est. S;
 due cause eos decipiūt. Sere em̄ nunq̄ decipim? ! nisi mēdaciū quadā spe
 tie veritatis. Et vt inquit Orati? Decipim? spetie recti. Vna qd interp
 tates e greco/nō reperiētes hāc apd illos drām. Quippe quom greci vnā
 em̄ habeāt vtriq̄ nostrarū respondentē ! putāt p̄ vna voce greca vnā la
 tinā posse sufficere. Altera qd reperiūt apd nos in interrogādo aut. Et
 p̄me quidē opinioni hoc responsū sit. Eos male mereri de lingua latia !
 q̄ dimidiū vborū fastidiūt. Nam pleriq̄ vtunt̄ aut more grecorū ⁊ inter
 rogādo/et sine interrogatione ! an oīno relinquētes. Sequētiq̄ (qd tñ
 caput hui? erroris ē) ita respōdem? . Si paulo diligētī? aduertissent nō
 in aut ! s̄ in an interrogationē distere ! dephendissent. Vt apd Cicero
 nē. An vero romul? ille aut pastores/aut ouenas aggregasse ! aut sabi
 norū nubia diuinxisse ! aut finitiuorū vim repressisse eloquētia videt ?

Non est hic multiplex interrogatio: quasi de horz singulis interroge-
 res. Sed duplex sic. Nunquid romulus hec oia fecit eloquentia? Hec
 vna pars ē interrogatiois. Duplex an nō fecit? Et hec erit altera ps.
 Item es tu stoicus: aut epicureus: aut peripateticus: aut achadem-
 cus: Hec interrogatio & bene dici potest: et male. Nam si nō ostet in-
 roganti te esse philosophū: bene interrogauit. Supplendaq; est duplex
 an. Sic: es ne tu stoicus: aut epicureus: et cetera an nō. Sin ostet il-
 li te esse p̄him ex aliqua aliarū sectarū: sed cuius sis ignorans/de ipsa
 interroget: male quesitū quom an/nō aut dicendū fuerit. Et vbi nos
 modo posuim? duplex an: ob mittendū sit. Sic es tu stoicus: an epi-
 cureus: an peripateticus: an achademic? Que interrogatio potest tēdi
 in infinitū. Illa vero semp est duplex. hic ad singulas particulas binc
 interrogatioēs sūt: ibi in vniuersū due. Quom em̄ quero an stoicus:
 subintelligit altera interrogatio ediuerso: Sic. An nō. Itē es ne epi-
 cureus an nō: es ne peripateticus an nō: es achademicus an nō: Af-
 feram? aliud apertū exemplū an est h illo nobilior: an plus p̄ salute
 mea laborauit: an cui homines magis cupiāt: an formosior/et magis
 dign? an filiā meā collocē. Hic octo interrogatioēs sūt: q̄a octies in-
 rogatio repetit. Ibi semp due: q̄a bis semp repetit. Ex q̄ patet nō esse
 interrogatiōē in aut: sed in an. Interrogatiōē inquā otarior: qualis
 est illa quid dicā: aut qd nō dicā: Inter hec nō ambigim? h ipsa am-
 bo simul ambigim? Deus in illo: alexam/an maneā: De duobz ita q̄
 ro. Ut utrū mihi faciendū: et vtz nō faciendū sit/dubitē. Ideoq; nō so-
 lū interrogando: h citra interrogatiōē q̄ vtim? an: vbiq; aliqd otari
 etatis inest. Ut dubito/an viuatur pater: an mortu? sit. Et in maiori nu-
 mero. Nescio an pater rome sit: an valeat: an viuatur: an venturus ad
 me sit. Muta verbū dubitationis/inscientieq; in dissimile aliud verbū.
 Sic scio an pater viuatur: an mortu? sit. male locut? es. Bene aut: nes-
 cio an pater viuatur: an mortu? sit. Itaq; vbi huiusmōi dubitatiois et
 inscientie dam? subiunctiuū cū an. Verbis vero opiniois/et sciētie indi-
 catiuū quom qd: et aut/sic. Opinor q; pater/aut mortuus est: aut gra-
 uiter egrotet;

Mod p̄ceptū est de an: hoc q; sit/de ne: que plerunq; vna/solaq; et
 semp in parte p̄ma collocat: vt bon? ne vir est: an mal? Aliqn cū so-
 cia: h id sepius apud poetas: vt Virgil. Querere constituit. teneat homi-
 nes ne: fere v. Sepe hoc modo. Illuc eam nec ne ignoro. hoc dubitati-
 ue. Interrogatiue q;: vt p̄ sflacco Cicero. Utrū vultis p̄tori sflacco licu-
 ille necne: id est licuisse an nō: Quidā supuacue addūt alterū an/sic.
 Nescio an benefaciā nec ne. Atq; vt ostendi quosdā errare in aut/non
 videntes in q̄ differat ab an: ita quidā faciūt in vel/putātes poni p̄ an:

id est interrogatiue vel dubitatiue ! siue ignoratiue ! ut istud in aurū !
vel auricalcū nescio si sit aurū ! vel auricalcū immo scis ! q̄ ē aurū ! vel
auricalcū. Et neuter vestrū dubitat ! q̄ vel hoc ! vel illud ē. Sed nescitis
an hoc ! an illud sit. Ideoq̄ et tu interroga aurū ne sit ! auricalcū. Et tu
respōde/q̄ nescis an sit hoc ! an illud. Illud autē ! qd ē apd Quintil. que
rendūq̄ arbitrant iustū ne sit ! sacrilegiū appellari qd obijciat vel fur
tū ! vel amentia ! potest quibusdā mouere dubitationē ! quasi in re du
bia loquam^r p̄ vel. Atq̄ ideo ipsū misceam^r cū ne ! siue an. In q̄ mīme
dubitandū nobis ē. Talis em̄ ibi locutio ē. Querendūq̄ arbitrant ! ius
tū ne sit appellari aliqd̄ noie sacrilegij/an nō ! Vel iustū sit aliqd̄ ap
pellari furtū an nō ! vel aliqd̄ sit iustū appellari amentia an nō. De ma
gis accedit ad vel/q̄ ad an ! ut duobz/tribus ue mēibz ! id est duobz
vel tribz mēibz. Raroq̄ reperit̄ geminātū ! nisi adiūcta si. ut siue hoc !
siue illud. Aut adiūcta ne/p̄ ut nō ! ut apd eundem. Cauendū etiā ne
ue sit maior trāslatio ! q̄ oporteat ! ne ue(qd̄ sepe accidit) minor ! neue
dissimilis. Cicero. Ita iūgetis ! ut neue aspere deurrāt ! neue passi^r di
ducant. Lucan^r sine op̄ositione aliqua. Nec quenq̄ iam ferre potest ce
sar ne priorē ! Pompei^r ue patē id est nō potest iam aut cesar supiorē
ferre ! aut Pompei^r patē. An/et ne iūgi solēt p̄ an. qd̄ magis poeti
cū est. ut apd̄ emulos Virgilij. Dic mihi dameta ! cuium pecus an ne la
tinū. Illud Ciceronis multi ita legūt. Quo mihi etiā indignū videtur
obtrectatū esse ! gabiniō dicā/an ne Pompeio ! an vtriq̄. Id qd̄ est ve
ri^r sine interrogatiōe duz videt̄ ! ut Virgil. Debes ne inuisere cesarē
an deus immēsi venias maris ! an ne nouū tardis sydus te mēibz ad
das. Ideo dixi durū ! quia p̄ interrogatiōē quiddā vrgēt^r et instātū
us est in hac geminatione an ne ! quā in illa simplicitate an. qd̄ hic nō
sit ! ut ex alijs op̄positis elucebit. Non ne fuit sati^r tristes amarillidis
iras ! atq̄ superba pati fastidia ! nō ne menaleā ! Non ne ego te vidi
damonis pessime caprū excipere insidijs ! In hac interrogatiōe nō id
agit̄ ! ut respōdeas nesciēt^r ! sed ut cogaris assentiri scienti. Nec alia
vis orationis est ! q̄ si diceret an nō ! qd̄ magis vrgēt ! quā solū non.
Licet et hoc solū p̄ illo op̄posito accipi soleat. Alia op̄posita (si modo op̄posita
sūt) hec sūt ita ne. ergo ne ! que interrogādō respōsiōē non possunt !
sed assensum extorquent;

De Nedom/et Nonsolum ! Ca. xviii.

Edum duobz modis periti vti solent. Uno cū vtranz sententiā
eodem claudimus verbo ! altero quom suū vterq̄ sentētie verbū
damus. Primo modo sic. sfunderē p̄ te sanguinē ! nedum pecuniā. Se
cūdo sic. sfunderē pro te sanguinē ! nedum pecuniā tibi credere. Et hoc
affirmatiue. Negatiue/sic. nō perderē p̄ te obulū ! nedū sanguinem.

Item nō credere tibi obulum (nēdū p te funderē sanguinē. Atq; in affir-
mādo id/qd plus ē maiorisq; momētū ! in pma parte ē ponendū ! in ne-
gādo id/qd minoris. Plus est/et magis momētōsū fūdere sanguinē q̃
pecuniā. Et minus ē ! et leui⁹ p̃dere ! aut credere obulū ! q̃ p̃dere ! et fū-
dere sanguinē. Imperiti vero hāc dictionē accipiūt p̃ nonsolū ! sic dicē-
tes. Nēdū laborē p te suscipere ! s; etiā mortē. Qd sic dicendū erat. Mor-
tē p te suscipere ! nēdū laborē. Aut p̃ nonsolū. Nam strati⁹ modus est
p̃ nōsolum a modo p̃ nēdū ! sic/ut p̃ora exēpla ouertam⁹. Non solū pecu-
niā p te funderē ! s; etiā sanguinē. Item nō modo pecuniā tibi credere !
verū etiam sanguinē p te funderē. Hoc affirmatiue. Rursus negatiue.
Non modo p te sanguinē nō p̃dere ! s; nec pecuniā. Item nō tm̃ p te san-
guinē nō fūderem ! verū ne obulū quidē tibi credere. Hec igit̃ drā est in-
ter nēdū ! et nō solū ! siue nō modo ! siue nō tm̃. Aliqñ tñ reperim⁹ hoc
posterī⁹ pene p̃ ne dū accipi. Cicero in officiorū tertio. Huic igit̃ viro
bono ! quē simbria etiā/nō modo socrates nouerat ! nullo modo videri
potest/ quicq; esse vtile/qd nō sit honestū. Possem⁹ dicere hic p̃ nō mo-
do Socrates/nēdū Socrates ! s; nēdū auget ! prepolletq; alteri parti !
cui adiungit̃ nō modo/aut equiparat. Ideoq; puto Ciceronem voluisse
equare simbrīā romanū Socrati greco ! dixisseq; illud nō modo sicut in
quibusdā alijs exēplis. Ut in eisde officijs. ad quod ē adhibēda actio q̃
dam nōsolum mētis agitatio. Et p̃ Plantio. Plura ne dicā ! tue me la-
chryme impediūt vestre⁹ iudices ! nō solum mee. Hic nō ausim p̃ nōso-
lum dicere nēdum ;

De nisi ! Ca. xij.

In quoties p̃ncipiū sentētię est ! indicatiuū desiderat ! alias etiā
subiunctiuū. Cicero p̃ milone. Nisi forte putam⁹ dementē. P. Sci-
pionē africanū fuisse ! qui quom p̃sēditionē a. C. Carbone interrogaret !
quid de Tiberij Gracci mortē sentiret ! respōdit/iure sibi cessū videri. Et
Quintil. Nisi forte impatorē q̃s idoneū credit in p̃elijs quidē strenuū/
et fortē/et oīm que pugna possit/artificē ! sed neq; delectus agere ! nec
copias attrahere/atq; instruere ! nec p̃spicere cōmeatus ! nec locū capere
castris scientē. Preter p̃ncipia aut̃ sentētiarū ! sic. Vapulabis ! nisi ca-
ues ! vel nisi caueas. In illo superiore nisi ! adest verbum principale ! hic
non adest ;

De coniunctione quod ! Ca. xij.

Uod scribas gaudeo ! et quod scribis ! gaudeo vtroq; modo dici-
tur. Volo q̃ scribas ! nō autē q̃ scribis. Illius superioris hec simi-
lia sūt/credo/opino/puto/letor/voluptatē capio et reliqua. Hui⁹ postei-
oris hec ! mando/iuleo/impero/epigo/postulo/et reliqua. In illo tñ supi-
ore cauendū ē ! ne diuersorū modorū vba copulem⁹. Quale foret illud

Terencij : quod nō nulli sic legūt. An q̄ viam ignorauit : an q̄ iter p̄
ferre nequeat. Quom sit dicendū : an q̄ viā ignorēt : an q̄ iter p̄ferre
nequeat. Aut sic. An q̄ viam ignorāt : an q̄ iter p̄ferre nequeat. Cui
simile illud aliud ē ap̄ eundē. Nihil quom ē : nihil dehit. quom sit legē
dū de hit : nō dehit : vt bonis auctoribz placet. Et in phemio Ciceronis
ad Herenniū sic quidā legūt. Et si negotij familiaribz impediti vix sa-
tis otii studio suppeditare possim? : et id ipsū qd̄ dat otij libētū in phia
sumere osuerim? quom sit poti? legendū possum? : vt modi recordet :
qui copula media iungunt. Quanq̄ et sonus ipse vt pote in cursu me-
dio periodi conuenientior est in possum? / q̄ in possim? Est etiā alia causa :
cur hoc nō liceat : quā modo subiugam;

De Eth/ quanq̄/ quamuis/ licet : Ca. p̄xi.

Eth/ q̄ q̄/ quous licet eiusdē significationis sūt : aliquid in vtrōq̄ dis-
crimnis habetia. Nam maior quedā dignitas data ē p̄mis duo-
bus : que semp asciscūt sibi indicatiū duntaxat in p̄ncipio statim ora-
tionū/ epistolarū/ librorū. Alia duo in hoc loco raro : in ceteris omnia
indifferēter. Cicero in oratioē p̄ milone. Eth vereor iudices. Et in epis-
tola ad actium. Eth nihil noui affererebas. Et in opere ad herenniū. Eth
negotijs familiaribz vix satis otium suppeditare possumus : et id ipsū
quod datur otij libentius in philosophia sumere osuerimus. Quinti-
us in declamatione de corpore proiecto. Eth iudices in hac asperissima edi-
tione fragilitatis humane : in qua nemo prope mortaliū impune viuit :
hec omnibz natura est : vt sua cuiq̄ calamitas precipue misera/ atq̄ in-
toleranda videatur. Cicero pro lege manilia. Q̄q̄ frequēs conspectus
vester mihi multo iocundissim? : hic autē locus ad dicendum amplissi-
mis/ ad agendū ornatissimis est visus quiritēs. Idem de officijs. Q̄q̄
te marce fili annum iam audientē Cratippum : idq̄ hactenīs/ abunda-
re oportet preceptis/ institutisq̄ phie. Lactātius tamē scdm librum de in-
stitutione sic incipit. Quanq̄ libro p̄mo religiones deoz falsas esse mōs-
trauerim. Alia duo magis postulāt subiūctiuum : nō nunq̄ tamē et in-
dicatiū vt dixi. vt apud Oratiū sic quedam epla incipit. Quāuis se-
ua tibi per te tibi sulis : et scis. Et apud Quintil. declamationū. Quā-
uis iudices in tanta maloz stinuatione iam poterā nihil ex accidentiū
meoz nouitate mirari. In alijs partibz q̄ in p̄ncipijs parē omia hec lo-
cū sortiuntur. Habet et hoc differētie duo p̄ora a duobz posterioribz : q̄
illa aliquā eo modo : quē de mihi ostēdim? : a nullo dependet. Cicero pro
marcello. Quid em̄ est omnino hoc ipsū diu : in quo est aliquid exte-
mū : quod quom viuit : omis voluptas p̄terita p̄ nihilo est : quia nulla
est futura. q̄q̄ iste tuus anim? nunq̄ his angustijs : quas natura dedit
nobis ad viuendū : otentus fuit : sempq̄ immortalitatis amore flaguit.

Nec vero hec tua vita dicēda est : que corpore / et spiritu utinet. Hoc fit
actius p̄ interrogatōne : ac sublimius : vt (ne si alia exēpla afferā : lon
gius sim) si dicam? hoc idē hic. Quid quis ignorat istū tuū animū nunq̄
his angustijs / quas natura ad viuendū nobis dedit : fuisse otentū. sem
p̄q̄ immortalitatis amore flagrasse. De / eth / siue tameth (idē em̄ sūt) et
apud eundē / et apud alios repetēda relinquim? exēpla huiusmōi / licet
pauciora. Unū ex Plinio satis sit ad corneliū p̄iscū. Dedit em̄ in quā
tū maxime potuit / daturus amplius : si potuiss̄ : tā eth quid hoīm dari
potest mai? q̄ gl̄a / laus / et eternitas. Hic nō possis ponē licet q̄ quis ;

De cum et tum : Ca. xxij.

Um / et tum indicatiū fere postulāt. Est aut̄ in cū quiddā min? :
in tū quiddā maius. Et hoc duobus modis : vt aut̄ geneāle aliqd
p̄cedat : sp̄etiale sequat : aut̄ ambo sint sp̄etialia. Primo modo sic : vt
apud Quintil. Quod cū oībo ostendū est : tū nobis p̄cipue : q̄ rationē
dicēdi a bono viro nō sepam? idest oībo multū : mihi vero maxime. Al
tero modo apud eundē. Quod opus marcelle victori tibi dicam? : quē
quom amicissimū nobis : tū epimio l̄r̄z amore flagrante digniss̄? hoc
mutue inter nos caritatis pignore iudicabam? idest multū p̄pter amo
rē tuū in nos : plus tñ p̄pter amorē in l̄r̄s. H̄aro aut̄ alius modus : q̄
indicatiū? ouenit : quale fuit p̄mū ep̄. Idē Quintili. in sc̄do. Quid
aut̄ est ex his : de quibz supra dixi : qd nō quom in alia : que sūt rheto
rū p̄p̄ia : tū certe in illud iudiciale cause gen? incidat. Cicero ad curio
nē. Graui teste puat? sū amoris erga te mei patre tuo clarissimo viro :
qui cū suis virtutibz : tū vero te filio superass̄ oīm fortunas : si ei atigiss̄ :
vt te ante vidiss̄ : q̄ vita decederet. Vir aliter repias : quale est Cicero
nis in verē actione p̄ma : factū est : vti cū summū in veteribz patrois
multis : tū nō nullū etiā in me p̄fidiū suis fortunis ostitutū esse arbitra
rent. S; hoc loco adiectiua sūt : que distinguāt illud plus : et illud mi
nus. In ceteris locis fere adiectiua nō adhibent : qualia nūc sūt sūmū /
et nō nullū forte scribendū est tñ : et accipiendū quom p̄ quīs. Nunq̄
hoc fit : nisi sub vno vbo. Quod si qñ cū duobz fieret : nunq̄ tñ in diū
lis vboz modis / diuersis et temporibz : vt fecit boetij in p̄ncipio tertij
(vt reor de dialectica libri. Quom in oībo phie disciplinis ediscēdis / at
q̄ tractādis summū in vita positū solamē existimē : tū iocūdius / et velu
ti cū quodā fructu etiā laboris arripio : q̄ tecū cōmunicāda p̄pono. Nisi
forte putam? hoc eodē modo p̄ deiotaro incepisse Ciceronē. Quom in oī
bus causis grauioribz. C. cesar initio dicēdi cōmoueri soleā vehemētij :
q̄ vel vsus / vel etas mea videt̄ postulare : tñ in hac ita me multa p̄tur
bāt. Tamē dicif : nō tū. Respōdet em̄ ad illud quom p̄ quāuis : vt alio
idem in loco. Satis ne p̄stāter facere videam? : q̄ quom p̄cipi nihil posse

dicamus: tamen et alijs de rebus differere soleamus: et hoc ipso tem-
 pore precepta officij prosequamur. Quom scilicet p quibus. Aut si scriba-
 tur tum nō tamē: scribendum etiam erit soleo/nō soleam. Quale est il-
 lud in phemio quarti libri tusculanarū questionū. Cum multis locis nos-
 troz hominū ingenia/Stutesq; brute soleo mirari: et tum maxime in his
 studijs: que sero admodum expetita in hac ciuitatem e greca transtule-
 runt. Idem auctor opus de natura deoz hic inchoat: quod quidā depra-
 uare solent dicētes sint pro sunt. Quom multe res mihi in phia nequa
 q̄ satis adhuc explicate sunt: et tum perdifficilis brute (quod tu minime
 ignoras) questio est de natura deorum. Pūscianus quoq; vix grammā-
 tice locutus est in prohemio magni operis: et quidē in prima dictione:
 atq; adeo in p̄ma syllaba dicēs. Quom omnis eloquētie doctrinam: et
 omne studiorum genus sapiētie luce prefulgens a grecorum fontibus
 deriuatum latinos proprio sermone inuenio celebrasse: et cetera. Que
 tanta sunt precedentia verbum principale: vt non modo demosthenes:
 qui contenta voce: et vno spiritu complures versus pronūtiabat: aut
 hercules/qui sine respiratione vnum stadiū decurrebat: sed ne nouelli?
 quidā torquatus mediolanēsis: qui vno spiritu tres vini congios hica-
 bat: posses illam sententiā/atq; periodū vna vocis cōtione p̄nūtiare.
 Tandē verbū p̄ncipale subiūgit. Conatus sum p viribz rem arduā qui-
 dem sed de officio p̄fessionis nō indebitā supra nominatoz viroz p̄cep-
 ta: que aggrua sūt mihi visa: in latinū transferre sermonē. Quom in-
 ueniam/erat dicendū: aut quomā inuenio. Sed ad tū reuertam? qđ
 sepe sine quom ponit geminātū: triplicatū: et in quāuis locū multipli-
 catū. S; quantū ego sentio: et in rebo paribz: vt Quintil. Nec indigne-
 tur herodotus equari sibi Titū Lūiū tū in narrādo mire iocūditatis: cla-
 rissimiq; cādoris: tū in cōtionibz (supra quā enarrari potest) eloquētie:
 ita dicūtur oīa tū rebus: tū psonis accommodata. Taceo de eo modo quā-
 do accipit p aliquādo: vt tū hoc: tū illud dicas. id est aliquādo hoc: ali-
 quādo illud: vel modo hoc: modo illud;

De Quidem? Ca. xxij.

Videm duobz/tribus ue modis accipi solet. Vno modo ad distim-
 guendas res: quod apud grecos pene minus fit sepe: vt vn? qui
 ē hic: alius autē hic. Ego quidē rome sum: tu vero athenis: frater autē
 alexādrīe. Altero autē quasi p exceptionē illius: qđ affirmes: vt apđ
 Marcū ffrabiū. Torquebis quidē filiū: sed fatebit mater: adeo vt apud
 hūc/et. M. Tiliū nunq̄ iungant quidē: et ille: quin huiusmodi sequat
 exceptio. Ut de officijs libro tertio. Ab optimis illis quidē viris/h; nō
 satis eruditis. Et de amicitia. Qui autē in virtute summū bonū ponūt
 preclare illi quidē. Sed hec ipsa virtus amicitiam et gignit et p̄tinet.

Dicendū erat p̄clare hī quidē : p̄ut in p̄nomibz ostendimus : potius q̄ illi. S; hoc fecit : vt ille adiungere cū quidē. In supiore mō tm̄ duabz comitibz quidē vt̄i potest : que sūt vero/et aut. In hoc secūdo pluribus potest/p̄ter has duas verū/veruntamē.at/sed/ceterū/tamē/attam/sed tamē. Atq; in hoc secūdo modo ipsū quidē alternatim poni potest nunc in laudē : nūc in vituperationē. Atq; id aut a vituperatioē incipiēdo/et finiēdo in laudē : aut incipiēdo a laudē/et finiēdo in vituperatioē : vt tu lentus quidē es : et piger : s; tñ fidelis. Rursus tu quidē fidelis es : s; tñ lentus/et piger. Tercio modo/q̄ plen? est etiā sermo vulgaris/nullo autē/aut vero/aut sed/alia v̄ adiunctione simili sequēte : sicut z hec ipse nōnunquā sine quidē sūt. Cicero em̄ aut nemo (quod quidē magis credo) aut si quisquā est : ille sapiens fuit ;

De vero/autem/porro : Ca. xxiij.

Ero/et autē idē significat : et eodē in loco poni possunt antecēdēte vtq; aliqua dictioē. Nunq̄ em̄ ab his sentētia incipit.collocant autē frequēter : vt nūq̄ referant : s; tm̄ distingāt sentētia a sentētia : vt mea iph? Abba declarāt : vbi sū vsus modo aut. Valent tñ aliqñ nescio qd̄ dīc in vtēdo. Cur nanq; nō dicim? : neq; aut : sicut neq; vero : vt Quintil. Neq; vero me lacedemonij : atq; atheniēses magis nouerūt : q̄ ppl̄s roman? : apud quē sūma semp oratoribz dignitas fuit. Itē tum p̄ter hoc : tū vero p̄ter illud nō vero tū p̄ter hoc : tū aut p̄ter illud. Contra nō dicim? : nō vero : sicut nō aut. vt sū tibi amicus : nō aut assentator. muta illud aduerbiū : et habebit locū vero/sic. Dum tibi amicus : assentator vero nō. et in similibz. Incipim? em̄ maiora quedā capita p̄ vero/poti? q̄ p̄ aut. Virg. iunonē cū venere sic loqui incipientē facit. Egregiā vero laudē/et spolia ampla refertis tuq; puerq; tuus. Et ad Sulpitiū scribēs Cicero ita eplam incipit. Ego vero serui vellem (vt ais) in meo dolore affuisses. Preterea nō ita dicas : age autē/sane aut/iam aut/em̄ aut/at aut : vt age vero/sane vero/iam vero/em̄ vero/at vero. Atq; vt i quibz dā locis hec duo/et cetera similia a me p̄us enumerata habēt gratiā : si ponant : ita in q̄bus dā nō habēt : quale est : quom idē verbū repetit/hoc modo. Quintil. Pro patre mori possum : coram patre non possum. nō recte dicas : coram patre autē nō possum : nisi recteas verbū sic. Coram patre autē nō. Atq; hic sequit negatio : aliqñ aut antecedit. Cicero. Tu cū p̄ncipem senatorē auunculū domi habeas : ad eū nō refers : ad eos refers : qui suā domū nō habēt : tuā exhauriūt. Quare nō de eo modo intelligit : quotiēs Abum sine ottrarietate reperitur : vt idē. Tribues his tēporibz quantū poteris : poteris aut quantū voles. Neq; quotiēs aliquā plonqū est : aut vt nō nihil immutat : vt idē in verē. Non em̄ inquit illud p̄to : qd̄ soleo : quom vehementius

contendi impetrare: ut reus absolueretur: non peto: sed ut potius ab hoc/
q̃ ab illo accusetur: id peto. Et in philipp. Ego aut̃ veteranos tueri deleo:
sed eos quibz sanitas est: certe timere nō deleo. Tale nō fuit Lactatij:
qui ait. Sed (ut dixi) venia cedi potest imperitis: et qui sapiētes se nō
fateant: his vero nō potest: qui sapientiā p̃fessi: stultitiā pot̃ eph̃/
teāt. Ego dixissem. His non potest. Poete hoc nō seruiāt. Virgil. Non
erit auxilio nobis etholus: et arpi: at messapus erit. Ouidius. Non
formosus erat: sed erat facundus vlires. Porro licet eiusdē significatio
nis sit: cuius vero/et autē tñ p̃ illis ponere/nō possis. Non nunq̃ ta
mē eundē locū sortit̃: ut age vero/age porro. S; illud nūq̃ in frōte sen
tētie collocat̃: hoc aut̃ sepi? ut Quintil. Porro q̃ cōfessum defendit: nō
absolutionē sceleris petit: s; licentiā. Per illa dicerem? q̃ vero/vel q̃ at
cōfessum defendit. Apd̃ quosdā/z p̃ferti poeta s volūt significare lōge/cer
te/postea/vltra. Ideoq; sepe nō in p̃ncipio sentētie: s; in medio inueniē;

De Siquidē? Ca. xxv.

Siquidē/er si et quidē cōpositū videt̃. Sed cur nec primā syllabam
longā habet: quom si longa sit: nec significationē alicuius hāz:
vnde cōponi dicit̃ dictionū. Est em̃ siquidē idē/qd̃ nam. ut apd̃ Quinti.
Atq; natura ipsa videtur ad tolerādos facilius labores musicā velut nu
merū nobis dedisse. Siquidē z remigē cātus hortat̃. Et Ciceronē. Con
fiteor eos nisi liberatores populi. ro. cōseruatoresq; rei publice fuerūt:
plus q̃ h̃carios/plus etiā q̃ paricidas esse. Siquidē est atrocis patrie
parentē q̃ suū occidere. Non nulli nō internoscūt/qñ siquidē ē vna dic
tio: qñ duplex: qd̃ inter noscere facile ē: ut apd̃ eosdē ambos. Priorē
libro quarto. Quare illud stultissime p̃cipit̃: qd̃ defendi nō potest. silē
tio siquidē dissimulandū ē illud: de quo iudex p̃nūtiatur? ē. At si extra
causam sit adductū. et cetera. Posterioze p̃ Milonē. Dein de p̃fect? ē id
t̃p̃is: quom iam clodi? (siquidē eo die romā venturus erat) redire potuiss̃
set. Et p̃ flacco. O moxē p̃claz: disciplināq; quā a maioribz accepi
mus. Siquidē tenerem? S; nescio quo pacto iam de manibz elabit̃.
In hoc tñ significato apd̃ Ouidiū repit̃ li. iij. fastoz p̃ma syllaba bre
ui/tanq̃ sit dictio cōposita. S; si forte tibi nō est mutabile pect? statq; se
mel iūcti rūpere vincla thori: hoc q; tentem? siquidē ieiuna remansit
sin minus inferni diugis vroz erit. Idē libro tertio sine titulo. Que
mihi ventura est: siquidē ventura senect? quom desit numeris ipsa in
uēta suis. In altero significato apd̃ Lucanū li. iij. Hoc siquidē solo ciui
lis crimine belli dux cause melioris eris;

De Sim? Ca. xxvi.

In p̃ si nunq̃ in p̃ma parte collocat̃: sed in scda: vbi fere duoz
est oppositio/atq; hoc huc vocali sequēte: huc p̃sonat̃. Terenti?

Si illum relinquo : eius vite timeo : si opitulo : huius minas. Et a
 libi. Si hoc celest in metu : si patefit in pbro su. Non nunq si vnu
 reperit : si qd secudi loci vicem obtineat. vt Salustius. Imperat : vt p
 cio : sicut multa pfecerat : insidiatores massimisse patet : ac maxime oc
 culte. Sin id parū pcedat : quouis modo numidā inficiat : id est si po
 test occulte : si nō potest : utrunq. Quorundā tñ vsus est : vt dicāt :
 si aut p eo qd ē si nō : quasi in si/aut in aut sit negotiatio. Mirareq
 de vulgo : nisi id apud quosdā pstantes viros repire. Quale ē illud in
 apocalipsi. Sin aut venio/et mouebo cadelaby tuū. Quom psertim pau
 lo post dicat. Si q minus veniā. Ego vero in utroq dixissem si min?
 vel si aliter. Et in euangelio. Si ibi fuerit filius pacis : requiescet sup
 illū pax vrā. si aut ad vs reuertet. Et alibi. Si quid fecerit fructū :
 si aut succides illā. Qd vitiose dictū esse quis dubitet. Seruius vult
 nō nunquā si/accipi p siquidē : vt ibi. Tua si tibi menala cure : qd mihi
 minime placet ;

De quippe/vtpote/profecto/vtiq/nempe/
 nimirum/sane/certe : Ca. xxvij.

Vippe et vtpote/pfecto/et vtiq/nempe z nimirū/sane z certe/vl
 certo similia sūt quidē in significato : q illud qd modo dixi. De si
 quidē loquor. S; ad hoc ipsū prime accedunt duo quippe/et vtpote : q
 licet vulgo accipiant p certe : cui nō omnino equidē repugno : tñ ma
 lim accipe p causatiuis : vt Quintil. falsa em ē querela paucissimis
 hominib; vim picipiēdi : que tradant : esse cessam. Plerosq vero la
 borē/ac tēpora tarditate ingenij pdere. Nam oīa plures reperias et faci
 les in excogitādo : et ad dicendū pemptos. Quippe id est homini natura
 le : ac sicut aues ad volatū : equi ad cursū : ad seuitiam fere gignunt :
 ita ppa nobis est mētis agitatio/atq sollertia. Vnde origo anime ce
 lestis credit. Atq licet huiusmōi dictioēs eodē tendāt : tñ vsu dissidēt.
 Et quasi diuerso itinere ad idem pueniūt. Vt em p quippe hoc in loco
 recte dicā siquidē : vel nam : aut nanq : vel em/aliqua dictione antecē
 dente ad hūc modū. id em ē homini naturale : ita rari? p qm : que oīc
 tio habet aliū suū vsū : qui nulli horū alteri ccedat : vt in hoc Tulliano
 exēplo. Quomā vtriusqz oīlij causam. P. C. probatā vobis esse ofido :
 pūsq de re. p. dicere incipio : pauca loquar de hesternā. M. Antonij in
 iuria. Hoc idem p quippe sic dicā. Priusq de re. p. dicere incipio. P. C.
 pauca loquar de hesternā. M. Antonij iniuria. Quippe pbatam vobis
 esse ofido causam vtriusqz ofilij : vel quippe quom probatā vobis esse ofi
 dam : vel quippe qui probatā vobis esse ofido : vel ofidam. Huic simili?
 est vtpote : pterq pmo modo. Non em habet suū verbū : quale foret :
 vtpote id est homini naturale. In ceteris omnibus vsum habet. Plim?

de naturali historia. Vtpote quom quidam annuo et biennij spatio durauerit. Cicero ad actium. Ne incomoda valitudo: qua iam emergera: vtpote quom sine febris laborassem: tenuit. Idem ad eundem. Ea nos (vtpote qui nihil otternere solem?) non pertimescebam? Et in philippicis. I. quidē fratre eius vtpote qui peregre pugnauit: familiā ducit. Salustius in catilinario. Antonius paul alterat vtpote qui magno exercitu locis equozibus expeditos in fugā sequebat. Hic subiunctiuo: ille indicatiuo usus est. Nonnunquam sine cum et sine relatiuo reperit: et nescio an frequentius. Cuiusmodi esset hoc. Antonius alterat a bello: vtpote eger/ac iacens in lecto. In qua forma etiā reperit quippe. Ut Quintilianus. Si alienum et ignotum: tamen qua communis omnium mortalium. Quippe sub vno pariete nature cognatio est: hominem cibo forte iuuissimam poena dignum videre seruasse perituram animam. Titus Livius libro tertio. Nota iudici fabulam petitor: quippe apud ipsum auctorem argumenti peragit. Profecto autem et vtiq; sine dubio affirmat. Sed hoc secundum nunquam: aut fere nunquam apud Ciceronem: apud posteriores frequenter: ut Quintilianus. Soluent huiusmodi negotiatores aliquid proprium ac priuatum stipulari vtiq; quom alienam rem vendunt. quod non ita solet ad responsum adhiberi: ut illud alterum. Ut Cicero. Quis hoc renuntiavit: is profecto qui interfuit. Licet idē facere per certe: ut idē. Tantam sollicitudinem bonorum: tamen timorem omnium in quo meminim? certe in nullo. Et per nimirum: ut Quintilianus. Demus id quod nullo modo fieri potest: idē ingenij/studij/doctrine pessimo/atq; optimo viro: vter melior dicet orator: nimirum qui homo quā melior. Sed vltima tamen omnium maxime est nempe: ut Cicero. Apud quem hec dico: nempe apud eum: qui quom hec sciret/me tamen antequam vidit: rei per reddidit. Non nunquam sine interrogatioe. Oratio enim quandam epistolam sic inchoat. Nempe huiusmodi quesisti. Et Perhi? Nempe huiusmodi assidue dixi. Quintilianus quoque inquit. Nempe enim in huiusmodi plurimum labores exhaui? ut rhetoricen ostenderem? benedicendi scientiam et et arte et virtute esse. Hanc tamen affirmatione sumis: ut ita sane: sane vero: tamen per valde ut homo sane nobilis interdum cum suplatiuo: ut Suetonius de vita cesaris. Bellum sane difficillimum gessit: tamen promissive/quoties aliquid aduersario tribuim? ut sit sane/ut ais. Ut Quintilianus. Tulerit sane filius noster merito poenas: dederit spiritum supplicio. nihil de parte merito loquamur: quasi esto: ita sit/ut vis. Certe modo affirmat: modo per saltē accipit: ut non potero tangere: certe potero videre: vel at certe. Ideo dixi quod per saltē accipit: quod hanc eandem sententiam nihil differre puto ab ea quae est: non potero tangere: saltē/vel at saltē potero videre. Adiungit autem illud at/quom iungit sed/cum tamen: licet alterum eorum sufficeret. Significat enim non nunquam at idem: quod saltem: ut in illo virgiliano. At mel sapus erit. Certe coniuncta cum coniunctione et/semper affirmat: ut Cicero.

Et certe contra cesarē est ingressus armatus. Apud Quintil. et sane frequenter: ut libro pmo. Et sane quis accipiat vel declamatis habitū vel orantis vocē/incessum/pnūtiationē/illum deniq; animi/et corporis motū. Certe diūcta cū scio/similibusq; vbi solet mutare e i o vt certo scio: sicut dicim? manifesto scio: p manifeste: aperto p apte: liquido p liquide: tuto p tute et similia;

De vt: Ca. xxviii.

T pro quippe: siue p vtpote accipit sequēte relatiuo: vt Quinti. Quom me vt cuius interiecto mari nō fortunā quicq; nosse/non natales/nō patrē poterat. Vna tñ res faceret apud quosdā miserabilē: qd videbar inq; opatus. et alibi. Jam illud dixim? quāto plus mitis/z cultus demonstratiue materie: et ad delectationē audientū oposte q̄ que sūt in actu/et attentione suasorie iudicialesq; pmittāt. Vbi ē vt/li cet ponere quippe/ vel vtpote. Quintil. vt frequenter vtiē. vtpote raro. Et alibi nec ignoro igit quos transeo: nec vtiq; damno: vt qui dixerē esse in oib; vtilitatis aliquid. Et alibi. Theopompus his minor/vt in historia p̄dictis minor: ita oratori magis similis: vt q̄ anteq̄ est ad hoc opus sollicitatus: diu fuerit orator. Aliqñ accipit quasi p scdm: vt Cicero. Qui sermo: que p̄cepta: quāta noticia antiq̄tatis: sciētia iuris augurij: multe etiā vt in homie romano littere idest scdm id/qd solēt scire romani: et alibi. Posteaq; clistenē multū vt tēporib; illis valuiſ se dicēdo. idest scdm illoz tēpoz eloquentiā. Et iterū. Deniq; hūc p̄rio seculo themistodes insecutus ē vt apud nos perantiq;: vt tēporib; illis nō ita sane vetus. Et iterū/atq; iterū in eodē Bauto. fuit vt tēporib; illis luculētus. erat tū litteris latinis tū etiā grecis: vt tēporib; illis eruditus. erat etiā in p̄mis vt tēporib; illis grecis doctrinis institut? quo tū vtriusq; orationes sūt: vt asiatico genere laudabiles;

Cum quib; litteris iungit ab et abs: Ca. xxix.

B cū duab; liquidis/et cū i quādo fit consonans: adiūgi solet: vt ab lege/ab legatis/ab lris/ab rege/ab rogo/ab re/ab ioue. Abs vero cū t vt abs te: abs tito: interdū vero cū q. vt Terenti?. Abs quo uis homine beneficiū accipe/gratū est;

De continuo/protinus/statim: Ca. xxx.

Ontinuo/p̄tinus/statim quid significēt: notū est: quib; addita negatione significatio fit qualis nō ideo. vt de oratore Cicero. At si ille seditiones salutē huic ciuitati fuissent: nō otinuo si q̄s motus populi factus esset: id. C. norbano in nephario crimie/et fraude capitali esset ponendū. Quinti. Non aut vt quicqd p̄cipue necessariū est: sic ad efficiendū oratorē maximi p̄tin? erit momēti. et iterū. Neq; id statim legenti p̄suasū sit/omīa que om̄s auctores dixerūt: vtiq; esse p̄fecta.

Eandem vim optinet interrogatio / quam negatio : vt idem. Continuo
ne : si ille stulte cogitauit : nobis quoq; stulte dicendū est : id est num
ideo : Cui? significationis mutata hec causa ē : qđ nō plane recessum ē
a p̄ma illa sua / et naturali : quasi dicat num : aut nō ppter hāc solā / et
se p̄mo offerentē rationē. Derui? nō est vsus hac re elegāter in ea par
te : vbi abest negatio. nō quia mulier / statim et ancilla. si aut ancilla /
statim et mulier est. Tollendū em erat posteri? statim. Protin? (vt ego
interpretor) p̄ simul huc etiā aliqñ accipit. vt Virgil. Quin ptin? omnē
plegeret. Quintil. traxerat ex firmitate mētis magnā ptin? et in mem
bra cōstantiā. Et em qđ statim fit : quasi simul fit ;

De Tantum abest / et Tantumq; non : Ca. xxxi.

Tantum abest vt vnū vt post se habet : aut duplex. Vnū hic. Cicero
de officijs. Tantū abest ab officio : vt nihil officio magis possit es
se strariū. Idē p̄ Marcello. Tantū abest a p̄fectione maximorū operū :
vt fundamēta non dū que cogitas / ieceris. Duplex hic. Idē p̄ lege mani
lia. Tantū abest : vt aliquā bonam gratiā quesuisse mihi videat : vt mul
tas etiā similitates partim occultas : partim apertas subeūdas mihi es
se intelligā. Quē modū loquēdi a grecis mutuati sumus. Hos autē du
os / quos attingi modos : idē significare ex hoc liquebit : qđ alterū in al
terū ouertere licet : hic. Tantū abest / vt officiū sit : vt nihil officio possit
magis esse strariū. Itē tm̄ abes vt maxima opera p̄feceris : vt fundamē
ta nō dū que cogitas ieceris. Rursus tm̄ absū a cōparatione alicui? bone
grecie : vt mltas etiā similitates et cetera. Quin q̄ plam? huiōi orōnis
sensus patefiat : resoluam? p̄ nō solū. Non solū aliquā bonā grām que
fuisse nō videoz : sed etiā mltas et cetera. Itē nō modo officiū nō est : vix
etiā nihil magis officio potest esse strariū. Et non tm̄ abes a p̄fectione
magnorū operū : sed fundamēta q; nō dū que cogitas / iecisti. Potest et
in nedū resoluī : vt supra docuim? Sed hoc faciendū legētib; relinqua
m? Aliqñ tm̄ abest et sine geminatione illa : et sine ablatiuo reperim?
Sed p̄quātarō : vt in curionē Cicero. Tantū abest : vt inflāmares nos
tros animos : somnū isto loco vix tenebam? Apđ Quintil. hec exēpla
nō inueni. Sed tale gen? loquēdi : si vltra hostiū affectus qui cesos acie
sepe tumularūt vltra tyrānos / vltra latrones paz̄ habet nō sepelire : ni
si aliorū q; officia p̄cederit : tantūq; nō petita ex fluctib; aqua restringit
ignē. Et alibi. Hoc triste spectaculū et tantū nō ip̄i qui fecerat miseran
dū. Et iterū. Tantūq; non durū / ac rusticū et parū meritricijs artib;
querit̄ educatū. id est. tm̄ abest : vt restringat ignē : tm̄ abest : vt ip̄e mi
serat : tm̄ abest / vt querat̄ durū / ac rusticū / ac parū meritricijs artib;
educatū. Valerius in p̄mo tm̄ nō suis manib; deducit ;

De Simul / Vna / Pariter : Ca. xxxij.

Imul geminatu nō memini me reperisse apud Ciceronē. Apud post
teriores sepe: ut Quintil. Simul ut plenior obsequio demereret
amantissimos mei: simul ne vulgare viā ingressus alienis demū vesti
gijs insisteret. Virgil. Obstupuit simul ipse et simul paullus achates. Et
iterū arcebat simul enneas simul agmina triū. Cicero attamē raro p si
mul dixit vna in verē actione scda. Vna et id qd facio p habet vna: et
in hac causa pfecto neminē pponendū m esse existimabit. Simul non
geminatu/et pariter apud Quintil. sepe. Ut homo fortis siml et sapiēs.
vel homo fortis pariter et sapiēs. Raro cū et geminata: ut Orati. Aut
simul et iocūda et idonea dicere vite. Cicero p roscio pditissimi ē igit ho
minis simul et amicitia dissoluere et fallere eū: qui lesus nō esset: nisi
credidisset;

De nudius tertius? nudius quartus? p die/et post die: Ca. xxiij
Nudius tertius? et nudius quartus? nec ultra p gredis: sicut biduo/tri
duo/quadruduo: et binotio/et trinotio/quadrinotio: et nō am
plius: nisi putam? sine mēda scriptū esse in philippi. Nudius tertius? deci
mus. Plautus (ut solet) licēter inquit. nudius tertius? quartus? quintus? sep
tus/septimus? octauus/et deinceps adhuc. ut etiā ad milleimū fuerit p
cessurus. Sed cur quēadmodū habem? biduo/et binotio: nō etiā habē
mus nudius secundus: nempe quia adest aliud vocabulū et quidē magis
p pū qd ē heri. De die aut: qui pcessit hesternū: dicim? nudius tertius?
et de superiore adhuc nudius quartus? scilicet nunc de die tertio/vel qeto.
De sequenti cras dehinc primo pcedie. Cicero ad actiū libro. xij. Sci
es igit cras ad summū pcedie. Unde dies pcedim? dies ab hinc tertius?
Cesar in cōmētarijs. Qui si p te liceat pcedimo die cū primis hibernis
coniuncti cōmunē cū reliquis belli casū sustineāt. Et pcedinare/differre
in longū de die/indie. Pridie/et post die simillimā obtinēt significatio
nē ei: cuius sunt heri/et cras. Est em p die/quasi heri: nō tñ pntis di
ei: et post die quasi cras nō pntis diei: s; cuiusdā alteri? aut pteriti/
aut futuri. Pteriti sic. Pridie quā intrare mare: lux serena fulsit. fu
turi sic. Pridie quā intres patriā: sacrificiū facio: id est die pcedenti:
quo aut mare intrasti: aut patriā intrabis. Item post die quā pater
moetē obiit: epulū feci. Et post die quā vxorē duxero: nauigandum
m est. Vel cū gāo sic. Pridie illius diei post die illius diei: q aut hec
feci: vel faciā. Vel sine quā/et sine diei sic. Venit ad me chremes postri
die clamitās. supple illius diei. q hec gesta sūt. Et quom intraui vrē:
audiui hominē pridie recessisse. Dicim? tñ quom has lrās dabā: erat p
die kalendas augusti: vel post die nonas. et hodie est p die ludoy cir
cenū. cras est post die nundinarū. Refert em tale tps nō ad hodie
nū/crasimū. p die: s; ad aliū quendā: veluti ad eū: quo es lrē legens.

Iteoz errauit qui scripsit sic. Quom eum rōme domum loquendi grātia adissem? orauit me dices/postridie ad me redeas. Dicendum erat: cras aut sic postridie vt redire orauit. Rursus nō recte dixisset sic: cras vt redire orauit s; postridie. Atq; vt nō dicim? nudius scdus: ita nec se cūdo kalēdas secūdo nonas: scdo idus: s; p̄die kalēdas/p̄die nonas/p̄die idus. Item vt nō dicim? nudiusprim? ita ne p̄mo quidē kalēdas/p̄mo nonas/p̄mo idus: sed kalēdis/nomis/idibz. Preterea ex his duobz alterū format ex se denotatiuū: alterū vero minime. Ex p̄die fit p̄dian? ex postridie nō fit postridian? aut in vsu nō est. Sed p̄ eo abutimur crastin? per qd significat nō modo dies sequēs hodiernū: sed etiā quē libet aliū. Virgil. georgicorū p̄mo. Si vero ad solē rapidū/limasq; sequētes ordine respicies: nunq̄ te crastina fallat hora. neq; insidijs noctis capiere serene. Eodem quoq; modo abutim? hestern? p̄ p̄dianus. Terētiū. Iure hesterno panem atrum vorēt. Cicero. Videre videoz alios intrantes: alios exeuntes: quosdā ex vīno vacillantes: quosdā hesternā epotatione ossitantes. nō de hesterno die loquē: quia (vt sic dicā) ab illo heri nō fuerat factū: quom hec dicerent. Utimur frequēt? hoc per abusionē/quā illo naturali/et p̄prio: quo z ipso frequēter vtimur. Due tomus in vita Tiberij. Sollemnibz ipse cenis p̄diana sepe z semel obsonia prebuit. Item in vita Caij. Marcente adhuc stomacho p̄diani cibi onere. Bartholus cum leguleis suis accipit postridie post tres dies. Vnde csequens fuit dicere p̄die: p̄ eo quod est p̄ioribz/et p̄ximis diebus. Nam ita vulgo loquunt. p̄die emi domū: quom dicendū sit nuper. de quo nunc disseramus;

De Dudum/Nuper/et P̄dē: Ca. xxxiij.

Dudum/et iam dudū de paruo tempore vnius hore/aut semihore/aut duarū horarū/aut certe breuissimi tēporis. Nuper siue p̄dē/et iam p̄dē de longiore tempore decē/aut viginti dierū/aut mensis/mēsum ue/et non nunq̄ annoz p̄ conditione materie. Item dudum/z nuper/seu p̄dē de re siue actione: que non insistit: sed statū transit. Jam dudū/et iam p̄dē de re/siue actione: que insistit/et immorat. Illa p̄teritū vtq; postulāt: hec frequēt? p̄sens: non nunq̄ etiā p̄teritū. Dudū intraui: et iam dudum te expecto. idest hora/aut semihora est: vel due/vel tres: vel (vt multū) quattuor: ex quo intraui: et ex q̄ te expecto. S; ipsa actio intradi nō insistit: s; statū desūt. Decus aut expectadi actio. Itē nup ex sicilia redij: et iam p̄dē ex sicilia absū: vel iam p̄dē ex sicilia redij. idest supioribz diebz/mensibz ue ex sicilia redij. et iam multī dies sūt: vel aliquot mēses: ex quo absū ex sicilia: vel ex quo ex sicilia redij. hic otinuatio intelligitur temporis: illic minime. Hic significatur mora: qua in hoc loco immoratus sū: illic momentū illud applicatiois.

Ceterū quia dixi nup/et iampridē nō modo mēses oplecti: verū etiā an
nos p cōditione materie: tale exemplū sit. Nup inuēta est machina
quā lombardā vocāt. id est nō multo tpe adhinc. Iampridē lombarda
in vsu ē: hoc est iam aliquāto adhinc tēpore in vsu ē. Cicero de diuina
tione. Neq ante philosophiā patefacta: q nup inuenta ē: hac de re cō
munis vita dubitauit. Idem de amicitia. Neq em assentior his/qui nu
per hec differere coeperūt cū corpibz simul animas interire: atq omia
morte deleri. Quid attinet plura hic exēpla repetere: quom nemo alie
locutus sit: sfoelan aliqn poete apud qs legim? iamdudū p otinuo: s
fere in psona loquēte: et alios/ut maturēt hoetate: ut Virgi. Iamdu
dū sumite poenas. Rarius iampridē: ut fecit Lucan? Tollite iampridē/
victicia tollite signa. nisi iampridē victicia dicam? Quare Boetius
videat male voluisse imitari vnū locū. M. Tullij in rhetoricis/dicētis.
Aliqn respondendū esse p mū his/q aduersari? nuprime dixerit: quom
in omētarijs dialecticis inquit. Hoc aut qd nup dixim? quom dicere
debuiss? vltimo/aut nouissime/aut postremo/aut prime. In saturnali
bus quoq Macrobius iamdudū inquit hec questio ab aristotele et p
posita ē/et soluta: quom dicere debuiss? iampridē: aut poti? iamolim.
Plinius etiā maior(hi vere scriptū est) libro. xxiij. sic inquit. Somno ve
ro/ac securitatibz iamdudū hoc fuit: qd illa helena ante cibū ministra
uit. Et iterū libro. xix. Nam dudū ex eadem hispania zeolicon venit in
italiā plagis vtilissimū. Et Iuius libro. xli. In eo captiuoz numero fa
bri: qui dudū fuere assueti apud poenos marcedē opus in arce locroz
facere. Pridē aut/et nup idē significāt. Est at nup nō longo tpe a nūc.
interdū nō longo tpe a tūc: ut curti? Qui nup ab alexandro missi erāt.
Titus Iuius. tūc hec ipsa indignitas agebat animos nō in retinēdis
modo publicis agris: quos ut teneret/ptinacē nobilitatē haberet: sed
ne vacuū quidē agrū nup ex hostibz captū plebi diuidere. Cicero de ora
tore libro scdo. Qmūta de balneis: quas nup ille vendiderat. Pridē ve
ro rarū est. Plim? libro. xviij. naturalis historie. Ipsi vero pridē vidim?
eadē ferme oia pter pulbertatē in filio cornelij taciti eqtis romani. Pau
lus iuriscōsultus. et nō est mirū si peculiū qz defuncti pridē filij deferet pa
tri. Ulpian? queref eū ordinē tenere: q pridē habuit. Modesti? a lris
pridē sibi editis. Depius cū negatione z cū quā/et cū ita. Plim? libro
xv. Medici nō pridē venere in italiā. Cicero p roscio. comoedo. Quā pri
dē nomē fannij in aduersario detulisti. Idem in bruto. fuit em regnāte
iam grecia/nostrea aut ciuitate nō ita pridē dominatu regio liberata. Pā
pimianus. idē in vectigalibz nō ita pridē ostitutū est: ut sui tēporis singu
li periculū pstatēt. Idē intelligat in dudū/qd in pridē ut quādudū hic se
des: respōdebis. nō ita dudū: vel iamdudū;

De Olim et diu/suisq; compotis ! Ca. xxxv.

Olim/et iamolim siue olimiam ! diu z iamdū ! et tamdiu ! habent aliquid cū superib; affinitatis. Quoz p̄mū ap̄d Ciceronē rarissimū ! ap̄d Quintil. frequēs ! qui li. viij. sic ait. S; in foro tñ illam iam facilitatē olim desiderauim ? ! idest iamolim. Et alibi olimiam impator inter fulgētes virtutes tuas liuor locū querit ! hoc ē iamolim ! qd est iā a longo tēpore. Olim p̄ futuro nō ap̄d poetā tantū ! vt Virgil. hūc tu olim celo spolijs orientis honestū accipies ! sed ap̄d oratores q; ! vt idē Quintil. Sunt clari quoq; hodie eiusdē operis auctores ! qui olim nominabant p̄ete. Et iā p̄ aliquādo ! vt idē Virgil. At iamolim seras posuit quom vinea frondes. Nonnunq; etiā p̄ iamdudū accipit ! vt cuncti us libro octauo. Olim emūero mero sensib; victis ex lecto repente surgit. Diu vero nihil aliud significat ! nisi p̄ longū temp; diu nauigau ! diu equitau ! non autē diu recessi aut diu equū ascendi. Sed nuper recessi ! aut dudum. et dudum equum ascendi. Quidā tamē sic loquunt. Iam diu est ! q; recessi/vtētes aduerbio p̄ noīe. Eadē ratio ē in iamdū et tamdiu. Ideoq; cauendū est ! ne verba/que momentaneā actionē significant ! his aduerbijs applices ! quale ē iamdū publicau opus. iādū dupi vroz. s; iampudē ! licet recte dicat iamdū ē op; publicatū ! et iādū vroz mihi ducta ē adhuc tñ virgo ē ! nō aliter q; si dicat op; iādū ē publicatū ! adhuc tñ elinare nō desino. et vroz mihi iādū ducta ! adhuc tñ virgo ē. Significat em̄ hic cōtinuatio t̄pis ! quo op; quidē publicatū ! vroz vero ducta manet ac p̄sauerat. qd in illo supiore nō fit. Ideoq; tuba dudū/aut iamdudū sonuit ! nō iamdū sonuit. iamdū mortuus est ! nō iamdū animā emisit ! sed dudū. et idē in ceteris ;

De Velut/sicut/quasi/tanq; et similibus ! Ca. xxxvi.

Velut/et veluti/et vti tria hec similia sunt in significatione illis trib; quasi/tanq; /ceu ! q; alijs trib; vt sicut/sicuti/vt. Ea em̄ superiora imaginē innuūt ! hec tria posteriora similitudinē ! q; vt potest videri generale/et cōmune cū omnib; ! nec non vti ! cuius p̄prie significatio est ! que vt. tu irascaris tanq; leo ! quasi canis ! velut velus est methaphora. Tu irascaris sicut/vel sicuti leo ! cōparatio est. Ibi em̄ dicote leonem ! hic autē leoni simile. Qd hinc p̄bat ! quia illud resoluit per verbū substantiuū ! hoc p̄ idē verbū. Tu irascaris tanq; leo ! idest tanq; leo esses. Irascaris sicut leo ! idest sicut leo irascit. Atqui quō hoc ipsū p̄bat ! q; ita hec cōsones resoluant pot; q; econtrario. Nempe qd cū huiusmōi verbis cōiunctas inuenim ? ! vt tu incedis velut esses rex ! nō autē sicut esses rex. Rursus tu incedis sicut incedit rex ! nō autē velut incedit rex. ita in similib; Ego sentio sicut Plato ! supple sicut Plato sentit ! nō sicut Plato essem. Ego dico sicut antea supple dixi ! nō sicut antea fui.

50

Possunt tñ illa / q̄ dixi resolui p̄ verbū substantiuū : etiā p̄ idem verbū :
 sed nō indicatiuo : vt tu incedis : velut incederet rex. Adeo illa : q̄ habet
 p̄positionē vix aliter resolui possunt. Ego venio ad te tanq̄ ad deū : non
 est dicendū : tanq̄ deus esses : h̄ tanq̄ ad deū accederē. Deniq̄ hec sub
 iunctiuum postulāt : alia indicatiuū. Seruius p̄ sicut posuit velut. ri.
 eneidos. Nam diadema velut aliarū italarū gentiū reges nō habebāt.
 Si velim afferre exēpla viuentiū : plura possem inelegāter dicta : sed
 vnum interim afferā : quī ita e greco interpretat̄. Nam veluti iustū ē in
 eos animaduertere : qui aliquid perperā patrarūt : ita his / qui nos bñfi
 cio fouerūt : referre gratiā decet. veluti p̄ sicuti posuit. S; deceptus est :
 q̄a greci ista n̄ distingūt. Aliqñ ne nos quidē distinguim? / vtiq̄ quom
 quedā enumerant̄ : postea aliquid exēpli subiūgim? : vt apd̄ Ciceronē
 officioꝝ p̄mo. Tamē ex singulis certa officioꝝ genera nascunt̄ : velut
 ex ea parte / q̄ p̄ma descripta ē. Idē de natura deoꝝ. Aut quid tam teme
 rariū / tanq̄ indignū sapiētis grauitate / atq̄ ostantia : quod aut falsū
 sentire : aut qd̄ non satis explorate p̄ceptū sit / et cognitū sine vlla dubi
 tatione defendē : velut in hac questioē. Plin? naturalis historie libro
 p̄mo. Pieter hec inferiore celo relatu in monumēta ē lacte / sanguineq̄
 pluuisse. M. attilio. M. portio osulibo. Et sepe alias carne : sicut. I. volū
 nio. Seruio Sulpitio osulibo eaq̄ n̄ p̄putruisse : q̄ diripuissent aues.
 Et iterū : quidā vero amnes odio maris ipsa subeūt vada : sicut arethu
 sa fons syracusan? : in q̄ reddunt iacta in alueū : qui p̄ olympiā fluēs /
 peloponēsiaco lictori infundit̄. In hoc igit̄ solo modo loquēdi : velut cū
 sicut similitudinē habet cū reliq̄s illis : que iam enumerauī dissimilitudi
 nē : que nequaq̄ licet ponere in tali genere sermonis. Significant enī
 imaginē : idest nō ipsam plane veritatē. Aliqñ tñ p̄pe ipsam q̄ veritatē
 tū affirmādo : tū vero negādo : vt pater tu nō amas me : quasi filium.
 immo te filio amo / quasi filiū. Ego nō amplector illū velut filiū : licet m̄
 filius sit. Ille diligit me / tanq̄ filiū : licet nō attineā. Hic plane imago
 est. Habet aut̄ quasi quiddā p̄prium : quale ē. obijcis m̄ / q̄ vxorē repudia
 uerū : quasi tu idē nō feceris : vel quasi vero. Que exēpla nusq̄ non plu
 riā sūt. Vti etiā accipi solet p̄ vt : et hec duo p̄ qd̄. Virgilius. Nanq̄
 videbat vti bellātes pergama circū hac fugerēt graij. Quintil. neq̄ ego
 grauissimū patrē suprema sua inueni iactasse credideri : vt herede filiū
 scriberet. Ceu magis est poetarū : h̄ quo multi q̄ p̄sertim Plin? vtunt̄.
 Quidā indocte his temporib; vtiē p̄ sicut ;

De non quia et non quod : Ca. xxxvij.

Onquia negem hoc bene esse op̄positū : sed quia legē hanc esse opo
 nēdi in oīb; p̄ncipijs reuilem. Iterū idē Quintil. Et febrē quie
 te / et abstinentia : nō q̄a rationē videbat : h̄ quia valitudo ip̄a coegerat̄.

mitigauit. Iterum. Quod ego nō idcirco potissimum in hac parte tractare sum aggressus : quia nō in ceteris quoq; doctiorib; idē hoc examinandū q̄ diligētissime putē : sed q̄ magis eius rei necessariā mentionē facit etas ipsa discentiū. Iterū. Non quia p̄desse vnq̄ satis sit : sed q̄a hoc p̄spicere debet : nequid prius : q̄ fecerit/faciat. Ex his exēplis videre licet : nūc bis quia repeti : nūc vnū quia esse. et vnū qd. Et vbi ē q̄a? ibi semel/bisue posse esse q̄. Preterea in secūdo mēbro nūc subiunctiū esse : nūc indicatiū : nūq̄ tñ idē repeti verbū : p̄sertim modo Vbi mutato : vt fecit quidā : qui ait. nō quia amicus nō esses : s; qd ita amicus eras. Quom dicere debuiss; : nō quia nō amicus : s; quia : vel s; q̄ ita amicus esses. In quo illud obseruatione dignū de causa efficiēte dicendū esse q̄a : et qd de finali/quo/vel vt. De duob; p̄orib; exēpla inspexim;. De posteriorib; Cicero in philipp. Non vt p̄ficere aliquid : siue nō quo p̄ficere aliqd. Quidā ignari hui; dīe scribūt nō raro quo p̄ qd : vt apud eundē q̄ eorū in loco. Prīmū igit acta cesaris seruāda cenleo : nō q̄ p̄tem. quom scribendū sit qd/ p̄ eo qd est q̄a. Quid signi : certe q̄ in altero mēbro ē q̄a : quom dicit. S; q̄a rationē habendā cenleo pacis/at; q̄ otij. Et nemini dubiū est/qd resoluī p̄ quia/et quo p̄ vt. Et hoc in loco a Cicerone significari causam efficientē/ cui opētūt qd/z quia. nō finale/cui opētūt q̄/z vt. Qd liquide p̄bat : quom in eadē sentētia de vtraq; causa sit mētio. Quale est : nō castigo te/q̄ odio habeā : sed quo meliore efficiā. In p̄mo mēbro ē causa efficiēs : in secūdo causa finalis. Mutemus itē causas hic. Castigo te : nō q̄ odio habeā : sed q̄ amem. Burs; nō castigo te : quo voluptatē ex otumelia tua straham : sed quo meliore reddā. Vbi est q̄. illic posse poni quia. z vbi quo : illic vt : vel duplex/vel simplex iam dictum est ;

De s̄facio vt/et Committo vt : Ca. xxxviii.

Quintus feci : vt. C. flaminii de senatu eijcerem. Et alibi idē Cicero. s̄faciendū puto : vt paucis rationē nostri cōsili; dem;. Et Quintil. Q̄ si nemo mirat̄ poetas maximos sepe fecisse : vt in p̄ncipijs op̄z suoz musas inuocaret. Discrimē habet hic loquēdi modus ab altero. Alibi nanq; sit aliud p̄pter aliud : vt quom quis inuigilat diligētius faciēde marcature : cur id faciat/interrogatus : vt liberi mei honestius viuāt/respōdebit. Aliud est ergo qd ipse facit : aliud p̄pter qd hoc ipsū facit. Non ita in exemplis a me modo recitatis. Quid cato fecit. Vt flaminii eijceret de senatu : nempe hoc ipsū qd fecit. Quid faciūt poete : vt musas inuocēt : Nempe aliud : nisi q̄ musas inuocāt. Idem est igit in genere huiusmōi p̄ncipiū/et finis : siue opera/z effectus. Idē fecit Cicero quodā in loco/ in vbo omitto. Quā scdm naturā viuere vult : nūq̄ omittet : vt alienū appetat : et quod alteri detraxerit : sibi assumat.

Idem est hoc : ac si dixisset : qui secundū naturā vivere velit : nunq̃ ali
enū appetet. Ut in supioribz inuit? C. flaminii de senatu eieci. et pau
cis ratio nostri philij ē reddēda. et ita in ceteris ;

De quod/et quom? Ca. xxxix.

Mod/et quom? quiddā peculiare in oratione exhibent. vt in bruto
Cicero. Augebat etiā molestiā : q̃ magna sapientū/ciuiūq̃ bo
noz penuria iam i ciuitate esset. Idē ad Sulpiciū. Quo i piculo nō nihil
me solat : quom recordor hec me tñ vidisse. Quid est : qd augeat Ci
ceroni molestiā : aut qd eum solat? vel qd magna penuria sapientū
esset : vel quom recordaret sue pūctie? Nempe hoc ipsū/q̃ magna pe
nuria sapientū est : et q̃ illud suū philij recordat. Idē ē igit id : in q̃ mo
lestiam/solationem cepit : ppter quod ipsam molestiam : ac conso
lationem capit ;

Qua de causa vt/tamen/et similia abijciuntur quandoq̃
ab oratione? Ca. xl.

Aepe admirari soleo : q̃ nunq̃ tibi grauē senectutē esse senserim.
Quid miraris Scipio te nō sensisse : qd sentire nō posses? Quip
pe qd nunq̃ fuit. Miraris/qd nunq̃ senseris me fuisse luscū : q̃ nunq̃
fui. Mirandū potius foret : si sensisses me luscū : aut grauiter tolerantē se
nectutē. Verū sic locutus ē Scipio cū Catone : quasi diceret. Miror se
nectutē tibi vt sentio nō esse grauē. Et alibi idē Cicero. Declarat aut
studiū bellice glorie : qd statuas q̃ videm? ornatu fere militari. nō q̃ vi
dem? : s̃ vt videm? : q̃ sūt statue ornatu fere militari : declarat studiū
bellice glorie. Et alibi n̄ tam me ista fama delectat/falsa p̄sertim : quā
q̃ spero amicitie nr̄e memoriā sempiternā fore : pro eo/qd est : quā q̃
amicitia nostra (vt spero) sempiternā erit. Et alibi. Num etiā stemni
tis : qd sensistis tam carā pp̄lo romano auli hirtij vitā fuisse : pro eo/qd
est : vt sensistis/tam cara vita hirtij pp̄lo romano fuit. Et alibi. Et eo
studiosi? hoc negotiū suscepimus : qd te nō sine causa velle cognoscere
rhetoricā intelligebam? p̄ eo/qd est : vt intelligo nō sine causa vis cog
noscere rhetoricā. Quintil. in scdo. Sicut Policratē cū Bulpyrim lau
daret : et clytemnestrā q̃p id/qd his dissimile nō est : op̄posuisse orationē
que ē habita otra Socrate/dicit. Non ē hoc quod op̄posuisse dicit orati
onē otra Socrate simile illi : qd laudaret Bulpyrim : et clytemnestrā : s̃
hoc ipsū/q̃ op̄posuit orationē vt dicit. Namq̃ dum fortius opus p̄mi
sit etas : terrā manibz subegi : et difficultatē labore p̄domi. et inuito so
lo nō nihil tñ fecūditatis exp̄ssi. Subintellige q̃uis. sic/q̃uis solū esset
inuitū : tñ nō nihil exp̄sse fecūditatis. et in his p̄stine fortune reliq̃s mi
seris/et afflicto : tñ haberet quosdā : quoz annos ne supplicio quibz
suo satiare possit : idest q̃uis reliq̃e p̄stine fortune misere sint/et afflicte?

tamen haberet quosdam. Illud hoc loco non omittamus/querentes ubi
est quis/licet/et si/quanquam/similiamque et tamen unde incipienda sit ostendi ora-
tio. Utroque prohibetur. Sed nimirum a verbo cui adherebat tamen: ipso tamen ex-
cusso. Quod idcirco in ligatura et quasi iunctura orationis insertum est: quia
oratio unde non debuerat/incoeperat. Ut et si verborum iudices et cetera. Quod
si a principali verbo coepisset: superuacuum fuisset/inserere tamen. Nunc igitur
quomodo recte inchoat/illam dictionem ut superfluum/quasi functum officio suo
debemus abijcere;

De Duntaxat: Ca. xli.

Duntaxat licet idem significet: quod solum. tamen fere solet aliter in ora-
tionis serie disponi: nec recipere posse illud: sed etiam ut solum: ut
tamen: ut modo faciunt. Cicero per deiotaro. Quod ipsum et si non iniquum est in
tuo duntaxat periculo. Et de oratore. Ita loquamur: ut ei tradamus ea
duntaxat: que nos usus docuit. Quintilianus in. xi. Ergo quomodo iudex in pri-
uatis: aut pro in publicis dicere de causa iusserit: leuiter est surgendum
cum opponenda toga vel de integro initianda duntaxat in iudiciis. Apud
principem enim/et magistratus: ac tribunalia non licebit. Paulo post. Nar-
ratio magis plateam manum/amictum recidentem/gestum distinctum/voce sermo
primam/et tamen actionem: sonum simplicem frequentissime postulabit in his du-
taxat qualia hec sunt. Caius tamen/et paulus propter amorem hac dictione sunt
vbi. Alter enim ait sic. Fabros lignarios dicimus non eos duntaxat: qui
ligna dolant: sed omnes: qui edificat. Alter sic. Quomodo tutor non rebo du-
taxat: sed etiam moribus imponat in primis mercedes preceptoribus: non quas
minimas poterit: sed per facultatem patrimonij/per facultatem natalium constitu-
et. Semel quoque Titus Livius li. xlii. Nec animum vobis duntaxat fidelem
ac bonum prestitit: sed omnibus interfuit/que gessistis;

De quandoquidem/quando et quatenus: Ca. xlii.

Quandoquidem/et quando/idem significant: et significant quoniam. Cicero et
Virgil. frequentius superiore vtuntur. Quintilianus posteriore. Cicero igitur
de oratore. Que sunt in hominum vita quandoquidem in ea versat orator. atque
ea est ei subiecta materia: omnia quesita/audita/lecta/disputata/trac-
tata/cogitata esse debet. Virgil. Quandoquidem ausonios non fas attingere
portus. Sine quidem. Hic tibi faber enim quoniam hec te cura remordet. Silius quoque:
cur Priscianus illud Virgilianum quoniam/per aliquando exposuerit. Quod accipi-
endum est per quoniam. Sed his quando vltima cernunt extrema iam in mor-
te parat defendere telis. Quintilianus. Quando igitur orator est vir bonus? (is autem
citra virtutem intelligi non potest. virtus etiam si quosdam impetus ex natura
sumit: tamen perficienda doctrina est) mores ante omnia oratori studiis erunt
excolendi. Cuius significati est quatenus apud seculum duntaxat Quintilianus. Is
ita ait. Sed quatenus luctus nostri in ius vocantur: et flenti disputandum est:

et orbitati sue mater irascit? superem? quā exorare nō possum? Et ei?
discipul? Plim? minor. Et quaten? negat nobis diu viuere? relinqua
mus aliquid? quo nos vixisse testem? Nam Cicero dixit/quaten? so
lūmodo p inquantū? sicut eaten? p intantū. Ut in Iulio. Videndū ē qua
tenus amicitie tribuendū ē. Seculū aut Quintiliani aliuo/virgilio/
oratio exordior? quoz vltim? in sermonib? sic ait. Surrentina vaser/
qui miscet fece phalerna vīna columbino limū tene colligit ouo/quate
nus vīa petit voluens aliena vitellus;

De igit?/ergo/quare/ q̄obrem? quapropter? Ca. xliij.

Citur/atq; ergo breuiorib? adhibent? conclusionib?. Quare q̄obrem?
quapropter maiorib? nisi ita dicas. Nescio quare sic loqua's. In
telligo q̄obrem sic facias. Illud aut p̄mū/quod ptuli? sepe ad signandā
iunctionē partiū orōnis adhiberi solet? et fere post aliquā rem inter
iectā? quasi in hūc sensū. Ut autē stinūē? aut vt pergā ad sequētia. Ac
ne sim long? in exēplo? vt necesse foret? afferā breue ex poeta sumptū.
Et certamē erat coridon cū tyride magnū? post habuī tñ illoz mea se
ria ludo? alternis igit? stendē verib? ambo coepere. Ergo et si rari?/h
nō nunq; et hoc modo vsurpat?

De adeo/vsq; adeo/vsq; eo? Ca. xliij.

Deo exponūt p valde? vt Terenti? Juuenē adeo nobile. Signifi
cat etiā in tantū/nō nunq; sequēte vt? nō nunq; nō sequēte. Ut a
puō Quintil. Cuncta (si videt) iura percurrere. nusq; adeo p nobis solli
cita lex est? vt quod pstat? extorqueat? dedit ecco talionis actionē. nō
man? recusantis impellit. iniuriarū cedis agere p̄misit. h nō cogit inui
tos adeo pene leui? est/vltionē perire? q̄ potestate. Genus seruitutis ē
coacta libertas. Hic eadē sentētia fuerit? si dixerō adeo/vt pene leui? sic
vltionē perire? q̄ potestate. Nam sepe hoc modo legimus adeo positū cū
vno vbo? nō cū duob?. Quale fuerat exemplū superi? vt apud eundē.
At quom p̄tin? respondendū est? oīa parari nō possunt adeo? vt paulo
min? p̄mptis etiā noceat scripsisse? si alia ex diuerso/quam op̄inati fu
erint? occurrerūt. Licuiss? hoc etiā sic dicere. Adeo paulomin? p̄mptis
etiā noceat scripsisse. Idem efficit vsq; adeo/et vsq; eo? vt apud eundē.
Hinc timor/et vana de se psuasio vsq; adeo vt illo discipuloz tumulu
inflati si parū a p̄ceptore laudent? iph de illo male sentiāt. Sine vt p
indicationū apud Ciceronē. Ne si qñ ei dicendum erit de iustitia de fide/
mutuet a platone? qui quom hec exprimēda verbis arbitraret? nouā
quandā finxit in libris ciuitatē. vsq; eo illa que de iustitia dicēda puta
bat? a vite consuetudine/et a ciuitatū morib? adhorrebāt. Multi ad hūc
ipsum modum vsurpauit tanto;

De quin et quinetiam? Ca. xlv.

Vin pro quinetiam/siue atq; etiam. Virgil. Quin aspera iuuo ! q
 mare/nunc terrasq; metu/celumq; fatigat ! ohlia in melius refer
 ret. Quin p vt nō. vbi desiderat vtiq; subiunctiuū verbū ! idemq; non
 pncipale. vt idem. Hic tibi ne qua more fuerint dispendia tanti ! quin
 vatē insanā aspicias ! Quin p cur nō semp interrogatiua et p indica
 tiuū. Idem. Quin tu aliquid saltē poti⁹ quoz indiget vsus ! vniuerso
 molliq; paras detepere iunco. Nescio quid viderit Serui⁹ ! qui hūc lo
 cū exposuit quā etiā. Sed duo pōres sensus vulgo sūt notī in carmie !
 et in p̄sa frequentes ! et obuij. De tertio afferā ex oratorib⁹ quoz exē
 plū. Cicero p rabirio. Quin p̄scitis istā vocem indicē stultitiē ! testē
 paucitatis. Quintilian⁹ in paupere amatore. Quin tu potius admittis
 iuuenis ohlij rationem ;

De Secundum prepositione ! Ca. xlvj.

Eandū nonnūq; p iuxta/et post. Virgil. Dulcib⁹ illa quidem il
 lecebris/aut plena secundū flumina. Quintil. in pariete palma
 to. Tu iaces secundū occasionē/et expeditū tibi in p̄mo facin⁹ est. Sul
 pitius. M. Marcellū post cene tempus a magio syllone familiare eius
 pugione percussū esse ! et duo vulnera accepisse vnū in stomacho ! al
 ter in capite secundū aurē. Hic iuxta significat. Item qd ab altero secu
 dum est ! id iuxta est/atq; post. Ideoq; secundū p post accipit/quali se
 cundo loco. Idem Quintil. in gladiatore. Nam qd vnū mihi secundū pa
 trē fortuna videbat parasse p̄hidiū ! id ego sperare in illa sorte nō pote
 rā. Cicero. p̄me aut/et secundū deos hoies hoib⁹ maxime vtilēs esse
 possunt. Idē appellat. A. Annii ! qui erat institutus secundū filiā. Iuui⁹
 li. ij. etrusci belli fama exorta ē. nec erat ea tēpestas gens alia/cui⁹ secu
 dū gallicos tumultus arma terribilioza essent. Secundū etiā accipit
 p eo qd est p vt secundū te litē do. secundū me iudica. secundū se iudiciū
 des. id est p me/p te/et p se. Et p in vt scdm quietē id est in q̄te somni.
 Secundū aut Platonē/scdm pythagorā sensus hic notissim⁹ est ;

De Jam et Jamiam ! Ca. xlvij.

An eleganter vsurpari solet/aliquādo quasi p tunc ! vt Cicero.
 Ipsa verba compone ! et quasi coaugmenta (quod ne greci quidē
 factitarūt) iam neminē antepones Catoni. Quintil. Quod si satis pru
 denter ea viderint ! iam p̄sumata fuerit precipientis opera. Aliquā
 do significat preterea/quali nodus quidam inter sententias ! vt Virgi.
 Jam maris immenhi prolem/et genus omne natantum ! iam varias pe
 lagi volucres. Huiusmodi exempla sunt crebra. Idem efficiet iunctum
 cū vero. Jam vero verbis ostitutis et cetera. Jamiam de futuro palam
 est quid significet. Ut iamiam addeit. Et de p̄senti/licit ad futurū resol
 uat. Jamiamq; manu tenet ! et p̄mit hasta/quali nunc nunc tenebit.

Non nunq̃ figurate p̃ indignationē / miserationē & accipit. Ut idē Virgil. Iamiam nec maxima iuno / nec saturn⁹ hec oculis pat̃ aspicit eq̃s. Cicero in verē. Iamiam dolobella neq; me tuo / neq; tuorū libeꝝ : quo tē aliqui innocentē putāt casu / miseret. Quintil. Iamiam malo venena / ferū / subito s̃ ictus / improvisamq; mortē : q̃ incestū nō credit : torquere nō debet. Qui credit statū debet occidē. Et hec p̃ indignationē. Per miserationē vero. Salusti⁹ in iugur. Iamiam aīo meo carissime frat̃ : quanq̃ tibi immaturo / et vnde mīme decuit vita erepta ē : tñ letandū magis q̃ dolendū puto casū tuū. Per exortationē q; / vt apd̃ Quintil. iamiam omīto quicūq; casus manet : etiā si te impator damnatur⁹ ē : habes solatiū. Sati⁹ est / q̃ a patre occidi ;

De tantisper / paulisper / parumper / et similib⁹. Ca. xlviii
Antisper fere postulat post se dum / p̃ donec : siue q̃ diu. Nam & donec duob⁹ modis accipit. Dabo operā voluptatib⁹ : don⁹ moriar : idest vsq; ad mortē. et dabo operā voluptatib⁹ / donec viuo idest q̃ diu viuo. Cui⁹ nature ē dum. Ideoq; in p̃ore sensu amat subiūctiū : in posteriore indicatū / morte donec : vt apd̃ Ciceronē. Deinde ē in carcerē ductus : vt ibi ess̃ tātisper : dū euleus in q̃ iacet⁹ ē : deferret̃ : cōpararet̃. Tereti⁹. Ego tātisp̃ te dici volo meū : dū id / qd̃ volo facis. Sunt tñ q̃ p̃ tantūmō accipiāt. Sunt q̃ etiā p̃ interea. Cetera q; sic a per opposita / ad t̃pis breuitatē referunt̃. Parump̃ / paulisp̃ / aliquātisp̃. Sunt q̃ p̃ imperitiā hec accipiūt p̃ suis p̃mitiuis : q̃ sūt parū / paulū / aliquantulū ;

De fere et temere. Ca. xlix.
Ere significationē habet nō oīb⁹ notā : nisi qñ significat pene : cui⁹ significatio ē / paulū affuit qñ. vt pene / siue fere in man⁹ hostiū incidi : idest paulū abfuit : qñ in manib⁹ hostiū incidere. Altera significatio ē : quom̃ subintelligit̃ aliqua vniūsalitas : vt Quintil. He sunt fere emēdate loquēdi / scribēdiq; p̃tes. idest fere om̃s. Ideoq; illud om̃s adiungit̃ : vt idē. Nam in oīb⁹ fere min⁹ valēt p̃cepta q̃ experimēta. Si milie de loco / de t̃pe / similib⁹q; vt vtor fere hac ṽste in faciēdis sacris : idest in oī fere t̃pe. S̃ fere romani orbē subegerūt : idest fere totū orbē. S̃ fere sit / vt iuuenes amēt. idest fere vbiq;. Cui⁹ significationis corruerūt imperiti illud Ciceronis de amicitia. meminī illū in eū sermonē incidē : qui tū fere mltis erat in ore : quom̃ scribendū sit : q̃ tū fere erat in ore. idest fere oīb⁹. Pro fere accipit̃ temere apd̃ om̃s post Ciceronē natos vt Quintil. Illud ingeniorū velut p̃cor gen⁹ non temere vnq̃ puenit ad frugē. Sunt em̃ quidā : q̃ sequēs / ac primū. M. Tullio seculū adiungē da existimāt. vt paul dubio obiter p̃ sp̃etialiter tibi causa. quotiens p̃ quādo. Nam Cicero fere nunq̃ vtit̃ : nisi addat toties. Citra p̃ fine : vt vbi plusq; si sapiēs : vsq; fine doctrina : q̃ citra vsū doctrina valeat.

Interim ꝑ aliquando. Meo nomine / tuo nomine / hoc nomine ! ꝑ mea / tua / hac causa / huc hoc respectu. vt ibi. Minus est qđ flendū meo noīe ! qđ ꝑ illi? gaudendū ē. Et alibi. Algo qđmodo grās hoc solo noīe crudelis / hūis satis ! qđ maximū facin? nō in ꝑma eū mei parte posuerūt. Cice- rarissime ! vt in bruto. At vero inq̃ ego tibi brute nō solua ! mihi ꝑus a te cauero ampli? eo noīe neminē ! cuius petitio sit petiturū. Et ꝑ sylla. An cū tanto imperio / tātaq; potestate nō dicis fuisse regē ! nūc ꝑuatum regnare dicis ! quo tandē noīe ! Sed hoc declinabile ē. Nunc autē de in- declinabilib; agim? ! qualia ⁊ hec sūt alioqñ / alias / nihilomin? / sup / et supra. diuerſi? aliquantulū a Cicerois vsu. De qua drā in omētarijs a me in huiusmōi orōnes illi? declamationes ꝑponēdis differet ;

De perinde / ꝑinde / subinde / identitē / itidem / et item ! Ca. I.
Erinde flagitat post se / ac si ! vel atq; si. quom significatio eius sit ita. vt fac ꝑinde / ac si tua res esset. idest ita quasi. Cum negatio ē ve- ro etiā quā. vt Suetoni? de vita domitiani. Nulla tñ te ꝑinde motus ! quā responso casu aschitaromis mathematici. Qđ si nō sequat nec ac si ! nec negatio accipiet ꝑ ita ! idest qđ est multū ! vt idē Suetoni? de vi- ta galbe. Quare aduētus eius nō perinde gratus fuit. Proinde idest / qđ ideo ! vel poti? / ideoq;. Semp em̄ dependet a superiore sentētia. Quidā / quoz est lucreti? ! accipiūt ꝑinde in eam significationē ! quam dedim? perinde. vbi ꝑinde duas syllabas habere facit. Subinde repit ꝑ inde ! vel deinde statim ! vt. T. Liui? li. iij. Subinde arreptus a publico numi- torio spuri? oppius. Et orati? ad celsū. Si dicet recte ! ꝑmū gaudere ! subinde ꝑceptū auriculis hoc instillare memēto. Etiā ꝑ identitē / huc fre- quēter cū quodā interuallo. Vt si itre faciēs crebro ad comitē respiciā / an ne sequi possit ! dicā. Subinde respicio. Cicero autē diceret identitē. Nam subinde vti nō solet ! ne equales quidā eius ! varro ! salusti? ! cesar ! licet illi vtant nouissimo ꝑ vltimo ! multiq; alij ! qđ Cicero nō facit. Itē ⁊ item significat id qđ similiter. Hec oīa abinde ꝑposita ꝑsci- an? / multiq; alij ꝑnūtiari volūt accētū in antepenultima syllaba ! qua- lia sūt (vt eidē placet) ꝑposita a qñ aliquñ / siqñ / neqñ / nunqñ. Est em̄ hoc vltimū ⁊ ipsū ꝑpositū. Ideoq; per n in tertia lra scribendū est non per m ꝑ eo qđ est num aliquñ. Est autē huius monosyllabe significatio pene ea- dē ! que an. Subintelligitq; vtiq; negationē. Vt num ego te spoliaui ! quasi dicat. ego te nō spoliaui. At quotiēs ꝑ negationē interrogam? ! subintelligit affirmatio. vt nō ego te spoliaui ! quasi dicat ! ego te spo- liaui. Affirmatiā autē respōsio hec ꝑꝑa ē etiā. Vt vidisti me hodie ! si vi- di te ! respondē debeo etiā ! vel sic. Plim? ad tacitū. Studes inq̃ ! res- ꝑdet etiā. Vbi ! mediolani. Vulgo autē respōdem? / ita. Neq; hoc sine auctoritate. Simo apđ Terē. dicēti ! mihi ne ! respondit ita ;

De nunc ! Ca. li.

Vnc solet vsurpari sine significatione temporis : vt de diuinatione Cicero. Que quidē mltō plura euenirēt : si ad quietē integri ire m? Nunc onusti cibo et vino ofusa et pturbata cernim? Et de oratore. Et si in huiusmōi genere nihil esset : nihil falsū atq; imitatione simulatū : maior ars aliqua esset requirēda. Nunc ego quid dicā : Et in eodē. Nā si ita dicere et cetera. Nunc vero fateris. et cetera ;

De bene/male/peius/pessime ! Ca. liij.

Ene nōnunq; accipit p valde : vt Cicero. Habetis orationē bene longā. Quintil. Quom mltā diserte : sūmisq; clamorib; q; neq; ad iudicē : neq; ad declinationē ptinēt : de cantauerūt bene sudantes / beneq; comitati p forz reducunt. Huic simile quiddā habet male. vt comiti frequēter vtunt male in timēo : p eo qd ē valde timēo. Cicero in bruto. Addebat etiā : idq; ad rē ptinere credebatur : scēptores illos male mulctatos : idest valde : et quasi bñ mulctatos. S; in malū illoz. Ideo q; nō bene dixit mulctatos / sed male. Neq; id solū in positiuo adūbio : s; in suplatiuo q; Vt pessime mulctatos. Atq; adeo in opatiuo : sed frequēt? cū Vbo odi : vt idem philippicis. Quo nemini veterani peius oberrūt. peius quasi magis / et validi? Idē ad mariū. Odera multo peius / q; illū ipsū clodiū. Illū em oppugnauerā : hūc defenderā. Nec tantū per opatiuū cū Vbo : vrū etiā p positiuū. vt Terēt? in adelphis. Illud rus nulla alia causa tā male odi : nisi quia ppe est. Tam male p eo / qd est tā valde. Per aliud aut verbū. vt Ouidius heroidū. Peius adulterio turpis adulter obest ;

De super/supra/intra/infra/subter ! Ca. liij.

Uper / et supra licet in eodem loco sedere possint : tñ in hoc plerūq; differūt : p illud otiguū est : hoc interiecto spatio. Vt sedeo super lapidē / magis q; supra lapidē. Rursus aquila volat : vel nubes pendent supra nos poti? / q; sup nos. Non tñ sic semp : vt apd Quintil. Nec vlla est supra terras adeo rabiosa bellua : cui nō imago sua sancta sit. Et Anuū libro. plij. Vbi circa muros sup / subterq; terrā p dies. xv. pugnatū ē. Intra / et infra etiā differūt. quia intra ad numerū / et spatiū refertur : vt intra. xx. dies : et intra muros : nō aut infra. xx. dies : vel infra muros. Infra ad dignitatē / et ad locū : vt infra dignitatē meā ē : et infra tectū : idest subter tectū. Deniq; intra habet relatiuū extra. Infra vero supra. Subter q; relatiuū habet sup. Ideoq; tectū rei fere significat. Vt hic viator mirifice natat : duratq; subter aquam ;

De sicut / ita / itaq; / et sic ! Ca. liij.

Sicut habet nonnunq; venustatē magnā : atq; utilitatē in disponēdo / quotiēs antecedentē annectit cū sequente sententia : vt apud

Quintil. Sunt alia inzenita quidem: que adiuuant: ut / latus pa-
tiens laboris / valitudo / constantia / decor: que si modica obtigerunt: possunt
ratione ampliari. Sed nonnunquam ita desunt: ut bona etiam ingenij stu-
dijque corrumpantur. sicut et hec ipsa sine doctore perito / studio pertinaci le-
gendi / scribendi / dicendi multa et continua exercitatione per se nihil profunt.
Plin? libro. vii. sferunt crassum auum crassi in parthis interempti non
quam risisse: ob id agelastum vocatum: sicut nec fuisse multos. Serui? gram-
maticus hac dictione et bene et frequenter utitur. Possum? eodem modo / quo
sicut usurpare duo alia quam admodum / et quomodo: aut si quod aliud est eius
modi nature. Habet et aliam naturam sicut: ut non modo res similes copulet:
quod est frequentissimum: sed diuersas quoque / et sepe contrarias: ut idem Quin-
til. Sed hec eloquendi precepta sicut cognitioni sunt necessaria: ita non sa-
tis ad vim dicendi valent: nisi illis quedam facilitas. que apud grecos lex
is nominatur: accesserit. Quod licet dicere etiam per ut / et quidem frequenter? ut
idem. Quod ut optimum: ita longe difficilissimum. Sed in hoc genere sermo-
nis bonam sibi partem vindicat illud ita. De quo hoc etiam addam: quod non
nunquam accipitur per ita / sed hac differentia: ut nunquam sibi antecedit in eadem
sententia altera dictio. Cicero in tusculanis. Ita nobilissima ciuitas gre-
cie / et olim potentissima sepulchrum ciuis sui ignorasset: nisi ab homine apma-
te didicisset. Possum? per itaque sic dicere. Itaque ciuitas vel ciuitas itaque:
eodem modo quo sic / per sicque. Quintil. ubi de adulescente in opere duro / ac vici-
li se exercere dixisset: intulit sic: effectum est: ut quam admodum aliqui putant:
posse cito militare. Accipitur etiam ita per valde: ut Cicero. Nec ita multo per
edictum bruti afferret et cassij. Quintil. Nec res est ita magni temporis / ac laboris;

De Nam / namque / namquod / quod autem / et quod vero: Ca. lvi.

Nam / et namque quiddam simile habent: quod ita / et itaque. Quippe cum
namque solent et primum locum sortiri / et secundum: aliquando etiam tertium.
Nam non solet: sed prima semper est dictionum. Preterea hoc aliquando acci-
pitur per autem ad distinctionem sententiarum: ut in Salustium Cicero. Nam
quod in uxorem / atque filiam meam tam paulatim inuectus es. Idem valet
ac si dixisset: quod autem in uxorem et cetera. Diue quoduero veluti sepe in-
cipere solem? ut idem. Quod autem scribis de exitu belli sententiam: magis consi-
lium petere possum: quam ipse alijs dare. Idem de oratore libro primo. Quod
vero viros bonos iure civili fieri putas: quia legibus et primis apposita
sunt virtutibus / et supplicia vitijs: equidem putabam virtutem homini-
bus / si modo tradi rationem possit / instituendo / et persuadendo non minimis
et vi ac metu tradi;

De Iterum / antehac / posthac / deinceps / et rursus: Ca. lvi.

Iterum refert etiam ad primam vicem: non tantum ad posteriorem.
Nam iterum vocatur: id est iterata vice usitatum est. Iterum vocatur

1
p̄ter hāc vicem ! minus est v̄itatu. Cicero p̄ lege manilia. Quom tan
tā multitudinē cū tāto studio videram ? ! quantā nō iterū in eodē homīe
p̄ficiendo vidim ? Antehac / et posthac huic similia sūt ! hoc est antehoc
vel posthoc t̄ps. Aliqñ tñ reperim ? ante illud vel post illud t̄ps. Salusti ?
Sic erat accēsa libidine ! vt sepius peteret viros ! q̄ peteret. S; ea se
pe antehac fide p̄diderat ! creditū abiurauerat. Suetoni ? in domitiani
vita. Pari arrogātia cū p̄curator suoz noie formalē dictaret eplam !
sic coepit. Domini ? / et deus noster sic iubet fieri. Vnde institutū posthac !
vt ne sc̄pto quācūq; ac sermone cuiusq; appellaret aliter. Deinceps simi
liter accipit p̄ dehinc ! et p̄ deinde ! atq; etiā p̄ gradatū. Cicero in tul
culanis. Om̄s q̄ deinceps accubaret ! ad lyra caneret. Et ad terinū. S;
tñ tres fratres / sumo loco natos / p̄mptos / nō indisertos te nolo habere
iratos ! quos video deinceps tribunos plebis p̄ trienniu fore. S; redea
m ? ad iterū qd aliqd nouitatis exhibet ! quom dicis ! iterū q̄ ad tarda re
ueri corpa. Quomodo iterū ! nunquid semel antea redierāt ! minime.
Quid ergo ! aut accipiendū ē quomō rursus p̄ eōrio. Cicero officioz
libro tertio. Neq; me dolorib; dedidi ! quib; essem p̄fect ? ! nisi restitū
sem ! nec rursus indignis homīe docto voluptatib;. Aut reueri / redire
q; puenire ! vt idē de fato. Ad chrisippi laqueos reuertam ? quom nihil
de chrisippo meminiss;. Quintil. Si verū ē post vetusta secula / et innūa
biles annos reddi rursus alijs corporib; aias ! fortasse in me reuocat ? sit
aliquis ex illis. Reddi quasi dari. Nam idē hoc verbū efficeret. et alibi.
S; ad illos iam p̄fectis / p̄stitutisq; iurib; reuertamur. Quod in cemīs
gradib; sepe facim ? ! vt quom optime faciat sum ? ! varietas tñ nobis
ex viliorib; grata sit. nō ait reuertendū ad viliores libros / quasi ab his
icipiendū sit ! s; quom faciat fuerim ? bonis libris / tanq̄ cibis ! postea /
nos ad viliores auertamus ;

De vltro / citro / huc / illuc / sursum / deorsum / vltro / et sponte ! Ca. lviij.
Vltro / citroq; in factis et in dictis. Quintil. in ceco in limine. Iuue
nis sicut solet vltro citroq; omeare. Cicero libro viij. de re publica.
Multisq; vltro / citroq; habitis ille nobis p̄suptus ē dies. Quom
ego te alloquor ? tūc vltro quasi vltra eūt. quom te alloquentē au
dio ! tūc vltro quasi citra veniūt ! sicut p̄des quom a loco recedūt !
tūc vltro eūt ! quom redeūt ! tūc citro. Nec elegās es ! huc atq; illuc
omeabat ! nisi errabundū / et incertū iter significes. Quidā tñ sursum / et
deorsum vtunt / opinor imitātes Terentiū ! qui in eunucho ait. Dex ego te
totos parmeno hos mēsis quietū reddā ! ne sursum / deorsum curches. Nes
cio an de athenis hoc dictū sit ! cuius portus in imo ! verbs vero in editi
ori loco sita est ! forte sic loqui deceat p̄ sursum / deorsumq; ! si de fortune mu
tabilitate dicat ! que nūc tollit ! nūc dep̄mit. Vltro tamen a sponte sic

videtur (vt breuiter dicam) differre: quod ultro est quasi sine requisitione: vt ultro ad te veni: idest a te non requisitus veni. Sponte ad te veni: idest meo consilio. licet ad res inanimatas transferim: vt multe arbores sua sponte nascunt: idest per se;

De Et/qz/Ac/Atqz: Ca. lviij.

T multifariam solet inusu accipi: cuius additionis est: que. et ab eo opposita negatiua neqz/et p apocopa nec. Virgil. audieras/et fama fuit. Martialis. Quid nummos cernis mitti: nos credis amice. falleris: et nummos ista tabella rogat. Quintil. Has pmi audiet puer haru verba effingere imitatio conabitur/et natura tenacissimi sumus eoz: que rudibus annis pcepim. Et p quia accipiendum est. Quid in falsis. nil aliud vestam: qua pura intellige flamma: nataqz de flama corpora nulla vides. Que p quia/sive nanqz. Similiter Cice. Non solu nobis nati sum. ortusqz nri parte sibi patria vendicat: parte amici. Duplicatur interdum he coniunctiones/sed in rebus diuersis venusti. vt te admirant et ciues/et hospites. Virgi. O rex hoimqz/deuqz. Idest o rex et hoim et deoz. Salusti in iugurthino. Neqz/nobisqz dignu est. idest et se et nobis dignu e. Raro tñ in pla. in carmine vero frequeti. Quintil. Nihil ociosu pati: qdqz in inuentione/quidqz in elocutione annotandu erit. Quare de nec/et de neqz et de siue similibusqz quoties gemiant (quom facilia inuentu sint) omitto exempla. Et qz imitjs sententiarum optet: vt idem libro pmo. Et finite quide sunt partes due: quas hec pfectio pollicetur. Eiusde nature est ac/et atqz. Cicero. Ac si volum. hui rei/que vocat e loqueti: siue artis/siue studij/siue exercitationis cuiusda a natura pfecte considerare principiu et cetera. Idem. Atqz ceteri imperatores: qui de illo triumpharunt: et cetera. Interdu etiam et affectui seruit. Vt idem p milone. Et sunt qui de via appia loquant: taceant de curia. Et in philipp. Et ad eum legatos de pace mittem: qui pacis nuntios repudiauerunt. Idem. Et postea miramur: quare ferat moleste populus roman. Interdu neqz copulam et neqz affectu significat. vt si hoc modo loquar. Superavi illu in palestra: et e tam vast. vel et su tam pusillus. Vt idem de senectute. Defendi lege wcomia magna voce/bonisqz lateribus/et videtis annos. Ac si dixiss. defendi lege wcomia iuuenili voce/atqz lateribus: et sum ita senex. Interdu etiam tali modo. Defendi fortissime illam legem. et hoc in tam puecta etate: vel et id in tam puecta etate. Repudiavi vxorem: idqz auctore patre suo. Item p negatione. Duri paula vxorem: neqz hoc vel neqz id sine prudentu hominum auctoritate: vel nec id sine consilio: vel et hoc non sine consilio. Que exempla et mihi relatu longiora sunt: et legentibus (vt supra dixi) facilia inuentu. Illud non indiget admonitione: qz pro et: et quoqz p etiam debere accipi:

vt alterū quali mēbra cū mēbris : alterū quali corpa cū corporibz copu-
let. Aliter absurdū esse. Hoc admonendū ē : et p etiā apd Ciceronē nū-
q̄ reperi : sicut in ceteris illo posterioribz : vt a Virgil. incipiam? Ut
natus ē ipse dea. Quintil. Tamē si quid adūsus te ipse omisit adolescēs
sit hostis et meus. Cicero dixissit sit hostis etiā meus : vel me? q̄. Idem
inq̄t. Qd inter om̄s astat : nisi inter eos/qui iph q̄ insaniūt : insaniissi-
mū. Quintil. idest seculū ab illo p̄mū dixissit tū illo modo : tū etiā sic :
nisi inter eos/qui ē iph insaniūt. Simili ratione de nec p necetiam. Ut
idē. Persolui gratia nō potest/nec malo patri. Cicero : et supiores om-
nes dixissent : ne malo quidē patri. Interdū miscem? et atq; nec/nunc
ab hoc : nūc ab illo p̄ncipiū sumētes : vt et pacē respuis : nec bellū ge-
ris. vel nec bellū geris : et tñ respuis pacē. vel sic. et pacē non vis : nec
tamē bellū geris. vel et pacē nō vis : et bellū gerē nō potes. Nam in nec/
siue i neq; (de vtraq; em loquor) inclusa ē et/vel que : que resolui potest :
et vbi vel nec vel neq; : id resolui potest p et nō : vel que nō. Poete etiā
maiorē in his sibi licentiā p̄mittūt. Nec et neq; sequēte em aut vero p
simplici/nō p̄posita negatione accipiunt. Si quidē idē est nec em : si
ue neq; em/quod nō em : nisi ita resoluiam? nō etem : neq; vero : idem
quod nō vero : si modo nō uero dicere licet ;

De vicissim/inuicem/mutuo : Ca. lip.

Facissim nō memoz sū vsq̄ esse apud Ciceronē : et Quintilianū : et
fere maximos quosq; auctores : nisi p scdo loco : siue e diuerso/
vel e orio. Virgil. tm̄ semel/neq; id apte videt vsus p inuicē et mutuo.
Quid possit vterq; : vicissim experiam?. Qd imitatus ē Suetoni? : et
alii plures. Cicero semp (qd ego quidē scia) sic id acciperet ab alio/vicis-
simq; redderet. Et iterū. Sz ego admiratione quadā virtutis eius : ille
vicissim opinione fortasse non nulla : quā de moribz meis habebat : me
dilexit. Itidē Quintil. apud q̄/et ceteros illius etatis nō modo inuicē
tali modo vsurpat : quale ē in declamationibz inuicē sustinētes/inuicē
inimici. idest alter alterū sustinētes : et vterq; alteri inuicētes : h etiā in
sensu : cuius ē vicissim : vt in libro. p. Tam otumeliosos in se ridet inui-
cē eloquētia : et qui stultis videri eruditi volūt : stulti eruditis vident.
Et iterū neq; em video q̄ iustior acquirēdi rō/quā ex honestissimo labo-
re/et ab ijs de quibz optime meruerūt : q̄ si nihil inuicē p̄stent : indig-
ni fuerūt defensione. Plim? posterior. Hales res urbanas inuicē rusti-
cas scribere. In eadē significatione ē mutuo : de quo modo attigi/nō so-
lū in hac : qualis ē inuicē se amāt : vt mutuo se amāt : et mutu? amor :
h in ea/de qua disputauī. Idē Quintil. in eodē. Statū post loco. ac ne tāq̄
paup quidē mercedē accipiet : h mutua beniuolētia vter? : idest responde-
te. Cicero. ffac me mutuo diligas : hoc ē : fac/vt m̄ i amore respōdeas ;

De Scilicet et Videlicet? Ca. 1.

Scilicet/et videlicet videntur significare idem: quod certe sed vñ suum habent: et precipuum per amaritudinem quandam cum de risu permixtam. Ut apud Virgil. Scilicet is superis labor est. Et apud Teren. Id populus curat scilicet. Et apud Quintil. Hec videlicet expectasti: et ne captiosum esset officio tuo/maturius redisse: ex industria tempus trivisti. Nonnunq̃ sine hac amaritudine: et irratione: vt apud eundem. Sed est videlicet vltima quedam calamitatum rabies: et novissime in furorem vota ipsa vertuntur. Nonnunq̃ post relatiuum: si aut solet poni quidem nonnunq̃ et ante/vel sine relatiuo. Et hi sunt fere modi vtendi his duabus dictionibus apud doctissimos: apud quos vix reperias illum vulgo vñtatissimum modum: cum ea/que confuse dicta sunt: per singula postea exponimus. quale esset: quattuor sunt virtutes: scilicet vel videlicet prudentia/iustitia/fortitudo/temperantia;

¶ Finit Liber Secundus ¶

Incipit p̄hemiu in librū tertiu : de laude iuriscōsultoz in Elegātia
scribendi : sine qua nemo/nec in iure : nec in logica : philosophiaq;
proficere potest ;

Elegi p̄ime quinquagita digestoz libros explerisq;
iuriscōsultoz voluminib; excerptos : et relegi cū libe
ter : tū vero quadā cū admiratiōe. Primū qđ nescias
vtrū diligētia v/an grauitas : p̄uētia/an equitas :
sciētia rerū/an oratiois dignitas p̄stet : et maiori lau
de digna esse videat. Deinde qđ hec ipsa ita in vnoquoq;
illoz oīa sūt egregia/et p̄fecta : vt vehemēter dubites quē cui p̄ferendū
putes. Cui simile quiddā (vt de vltima t̄m parte : qđ ad nos p̄tinet dicā)
in eplis ciceronis admirari solebā : que cū a plurib; scribant : om̄s t̄j
ab vno eodēq; (audaci? dixerū) si p̄sonas sustuleris : ab vno ciceroē sc̄p
te iudicent. Ita vba : ac sentētie : characterq; ipse dicēdi vbiq; sui est
similis. Quod eo magis in iuriscōsultis ē admirandū : qđ illi eadē eta
te cuncti extiterūt in eodē quasi ludo ac schola instituti. Hi vero inter se
etiā seculis distāt : licet om̄s post ciceronē. Ideoq; quib;dam in vbis
ab eo differētes/uales om̄s vsq; a virgilio vsq; ad lūiū fuerūt. Nam
seruij sulpitij atq; mutij scenole nihil extat : si alteri? mutij recētiōis.
Et p̄isci illi quidē iuriscōsulti quales quātiq; in eloquēdo fuerūt : iudi
care nō possum? Quippe quoz nihil legim? His aut : qui inter man?
versant : nihil ē mea sentētia qđ addi/addimi v posse videat/nō tū elo
quētie (quā quidē materia illa nō magnopere patit. qđ latinitatis/atq;
elegātie : sine qua ceca oīs doctrina est/et illiberalis : p̄serti in iure ciui
li. Ut n. quintilian? inq̄t : omne ius aut in vboz interpretatiōe positū
est : aut in equi/paruiq; discriminē. Et quantū momēti in vboz interp̄
tatiōe sit : ip̄i iuriscōsultoz libri maxime testant : in hac re p̄cipue la
borātes. Utināq; integri foret : aut certe isti nō foret : qui in locū illoz
etiā Iustiano vetate successerūt. Nota sūt eoz/et nimis nota noīa : vt
supuaciū sit : ea p me recēseri : qui vix quintā partē iuris ciuilis intel
ligūt : et ob imperitiē sue velamentū aiūt : nō posse doctos euadere in iu
re ciuili faciēdie studiosos : quasi iuriscōsulti illi aut rustice locuti sint :
id est istoz more : aut huic sciētie nō plane satisfecerūt. Quid de illis
loquor ego mediocri ingenio q mediocri lētura p̄ditus : Profitroz me
om̄s : q ius ciuile interpretant : ip̄soz scientiā educturū. Quod si cicero
ait : hibi homi vehemēter occupato si stomachū moueāt : triduo se iuriscō
sultū fore : nō ne q ipse audebo dicere : si iurisperiti (nolo dicere iuriscō
sultū) stomachū m̄ moueāt : aut etiā sine stomacho me glosas in di
gesta triennio scripturū/longe vtiliores accuratioris. Merentur enī

merentur summi illi viri nascisci aliquem : qui eos vere riteq; opponat. Vel certe vt a male : et gothice potiusq; latine interpretantibus defendat. Gothi isti quidni et Vandali existimandi sūt. Nam postq; et gentes semel/iterūq; italie influētes romā ceperūt : vt imperiū eoz ita linguā quoq; (quemadmodū aliqui putāt) accepim? et plurimū forsan ex illis oriūdi sum? Argumēto sūt codices gothice scripti : que magna multitudo est. que gens si scripturā romanā depuare potuit : quid de lingua/psertim relicta solole putandū est : vnde post illoz aduentū primū/alterūq; omīs scriptores nequaquā facundi. Ideoq; porbo multo inferiores fuerūt. En quo lratūra romana recidit. Vetteres admiscebāt lingue sue grecā. Isti admiscent gothicā. Neq; vtro hoc dico : vt iuris studiosos carpam. Immo vt adhortet poti? : persuadeāq; sine studijs humanitatis nō posse/quā cupiūt : assequi facultatē. Malintq; iuriscōsultoz/quā leguleoz silens esse. Nam (vt Virgiliano versu vtar) O fortunatos nimū : bona si sua norint agricolas. Ita ego appellem iuri opēra dantes fortunatos : si norint sua bona. Que enī disciplina/scilicet que publice legitur : tam ornata/atq; (vt sic dicā) tam aurea : vt ius ciuile : an (vt hinc incipiam) ius pontificū (quod canonicū vocant) quod ex maxia parte gothicū est : an philosophoz libri : qui ne a gothis quidē/aut Vandalis intelligerent : quos ego ob hoc maxime errare : quod loquēdi facultate caruerūt : in libris meis de dialetica ostendo : quos iam edidisse/nisi amici me hos potius edere coegissent. An grāmaticoz : quorum ppositū videtur fuisse : vt linguā latinā dedocerent : An deniq; rhetoricoz : qui ad hanc vsq; etatē plurimū circūferebant : nihil aliud docentes q̄ gothice dicere. Vna superat iuris ciuilis sciētia adhuc inuiolata/et sancta : et quasi tanapeia arx vrbe direpta. Hanc etiā isti gothi nō galli per spetiē amicitie polluerē atq; euertēre tentauerūt : euertēre q; pergūt. Hanc ipse (quantū in me erit) vt Manilius torquatus ptegam. Immo omīs : qui hoc nomine pfitent : ptegere debēt. Quod si fecerint (vt spero/et opto) nō legule : sed iuriscōsulti euadēt. Qd ad meū autē hoc opus actinet : nō fraudabo iuris additores debita laude. Tantū igit deberi puto hui? facultatis libris : quantū illis olim qui capitolium ab armis galloz/atq; insidijs defenderūt : p quos factū est : vt nō modo tota vrbs nō amitteret verū etiā vt tota restitui poss. Itaq; p quotidianā lectionē digestorū et semp aliqua ex parte incolumis/atq; in honore fuit lingua romana : et breuē suam dignitatē/atq; amplitudinē recuperabit. Sed ad reliqua pergamus ;

Incipit Liber Tertius :

De Tanti et Quanti cum suis compositionis/deq; pluris et minoris ;

Capitulum primum.

Tq̄ vt ab eo potissimū incipiā: qđ nec ab aliquo (quod sciētia) tra-
 ditū est: et traditū dignissimū est: duo tāti/et quāti/posita q̄ ab
 eis tantūde/quātilibet/et quantūcūq̄ totidēq̄/positiua pluris et minoꝝ.
 Preterea nulla alia nec positiua/nec noīa/nec dictiones queūt in geni-
 tiuo casu adiungi his Xbis emo/ vendo/ venundo/ mereo/ oparo/ estimo/
 tapo/ liceo/ addico/ distraho/ metio/ p̄ estimo/ constat/ cōduco/ loco/ foene-
 ro/ pacisco/ pango/ pepigi/ odemno/ postulo: et si qua sunt alia similis
 horū significatiois. Neq̄ n̄ audiuim? vnq̄ dici: vendidit priam hic au-
 ri: aut achilles vendidit corp? hec toris auri: Priamusq̄ illud redemit
 magni pōderis auri. S; p̄ ablatū hic. Vendidit h̄ auro patriā: et exa-
 nimūq̄ auro corp? vendebat achilles. Hec Virgili? Valeri? q̄ libro v.
 Magna vbiq̄ p̄tio v̄tus estimat. Quāti vero/et tanti/ceteraq̄ (vt dixi)
 genitiuū nō mutāt: vt Terenti? in eunuchō. Quid agas: nisi vt te re-
 dimas captū: q̄ queas mīmo: et si nequeas paulo: at quāti queas id
 est tāti te redimas: q̄nti queas. Cur nō dixit quāto: vt agrueret cū il-
 lis mīmo et paulo: aut mīmi: et pauli: vt agrueret cū hoc quantū:
 nisi quia tanti et quāti mutare nō licet: et ab eis: q̄ dixi posita. Quin-
 tilian? in pastu cadauerū. Hoc vnū sup̄ erat: vt defectū tantūde vende-
 res. et in verō Cicero. Liebat te tantūde estimasse: quāti sacerdotē. Ju-
 uenalis. Quantūcūq̄ domus ostet. Idem/qđ ad p̄dicta positiua p̄tinet.
 Balnea sep̄cētis/et pluris porticus empta. cur nō dixit et pluris: vt co-
 pularet cōiunctio eorū casus: Titus liui? libro xlvij. Mancipia minora
 annis xx: q̄ post primū lustrū. p̄. millib; eris: aut pluis venissent: ea
 q̄ decē tāto pluris q̄ quāti essent: estimarent. Adeo vt interrogati/p̄
 eundē sepe casū respondē nequeam? vt Plautus in epidico. Quāti eā
 emit: vili. quot minis: quadragita minis. Horati?. Quāti empte: p̄
 uo. quāti ergo: octussib; . Heu heu. Nam illud apud Ciceronē: quāti
 addict? mille nummū nō est illud mille gr̄i h̄ ablati casus: vt mox do-
 cebo. quasi millenario nummū. i. nummoy. Et hec quidē interrogatio est
 p̄ gr̄m: respōsio aut p̄ ablatū Aliqñ e diuerso. vt emisti ne decē nūmis
 istū equū: immo pluris. Aliqñ hi duo casus iuxta idē verbū herent: vt
 emisti istū equū decē nūmis: an pluris: Qz si adūbia foret (vt nō nul-
 li estimare solēt) cur poti? dictū est tanti: et quāti: pluris/et minoꝝ:
 nō tāto/et quāto: pluri/et minoꝝ: quom huiusmōi Xba vtiq̄ ablatū de-
 siderēt: cur nō idē sit in ceteris positiuis: q̄ palā aduerbiant: nō em̄
 dicitur: emi equū vilioꝝ/carioꝝ x: q̄ tu. aut vilioꝝ/aut carioꝝ x: q̄
 tu: S; vilius q̄ tu aut cari?: neq̄ vendidisti edes melioꝝ: peioꝝ x:
 q̄ tu. S; melius. peius x: q̄ tu. Cur deniq̄ (nō min? mirandū est) hec ip-
 sa/ q̄ noīaui: quotiēs substantiuū maritānt: formā naturālē/et legē cul-
 te dūit: excepto tantūde/ quia ē substantiuū: qđ ablatū: datiuūq̄ non

agnoscit tantodem: solasq; has voces habet tantundem/z tantidem. Dicendūq; erit: quanta pecunia istum equū emisti: sicut quot minus. Iuuenalis. Quanto metiris pretio. qd mi tibi deditus essem/deuotusq; cliens: vxor tibi virgo maneret. Iui? libro. xxij. Hic miles magis placuit: cū p̄tio minore redimēdi captiuos copia fieret. Itaq; gentios illos tantū emi equū/quantū potui: Sic exponere nō possum? tantū pretij: s; hic tanto p̄tio/quanto potui. Et p̄ comparatiuū: vt illud Cicronis. Non pluris vendo: q̄ alij/fortasse etiā minoris. Cum aliquē doces: nō ita exponas/pluris id est pretij/et minoris id est pretij. Nam huiusmodi expositio fecit: vt pleriq; fallerent. sed hic pluris/id est pluri pretio: minoris id est minori summa;

De Mea/Tua/Sua/et Cuius? Ca. iij.

On tantū in his causis: quas ostendi: nonnunq; aliter respondemus: q̄ quomodo interrogati sum? sed etiā in illis tribus p̄nomimib;: de quib; primo libro disputaui tam p̄mitiuis/quā deriuatis: quoz diuersam diuicimus naturā esse: et p̄ter hoc vnū cuius/cuia/ciū: quod a veterib; non inter nomina: sed inter p̄nomina numerabatur: vt meus/mea/meum. Nec greci relatiuū: vnde hoc nomē descendit: inter nomina: sed inter articulos collocat. et nos p̄nomina quedā/articularia solem? appellare. Ideoq; vt dicim? mea ē z tua est z sua est. et mea tua sua interest. Plautus in epidico. Ego illum conueniam atq; adducam ad te cuius est fiducia Cicero pro murena. ea cedes potissimum si crimini datur ei cuius interfuit non ei cuius nihil interfuit. Igitur interrogati cuius hominis est hoc opus. respondebimus meum non mei. Cuius domini hic fundus. aut tuus aut suus. non tui aut sui. Rursus. meum ne fundum possides an tuum. respondebo neutrius vel illius inter. rogamus adhuc respondebimus que per varios casus Meum ne p̄dium est an illius respondebo illius certe non tuum. Similiter de cui? ad quod nunq; respondeas per eundem casum nisi in tribus p̄nomimib; deriuatis vt cuius pecus respondeas meum vel illius. Interrogatur etiam p̄ diuersos casus. vt cuius pecus tuum ne an melibei. sed per talem dictionem nunq; respondetur nisi si dicas est cuius est. vel est cuius esse debet. et si quid est simile;

De Tanti/Quanti/Magni/Parui/cum

Interest? Ca. iij.

Adem tanti et quātū/positiua q; duo magni z parui sola in ḡtō iūgū cū illis gemis Xbis int̄est z refert. Tertia aut vel adūbialis vel in voce noiatiui vel accusatiui. Et in p̄mis hoz op̄atia suplatiuaq; magis z minus maxime et minime. atq; hozum germana multū plus plurimum parum paulum pusillum nihil aliquid et si qua sunt alia.

Tanti interest/quanti interest/magni refert/parui refert/plurimum inter
est/magis interest/magis refert/paulum refert/min? refert/parum refert.
quinetiam non modo quatuor hec nomina id nature habent cum his duobus Xbis
et verumetiam cum multis alijs. ut magni existimo/parui facio. quanti facis
tanti facio/sed cum huiusmodi verbis nunquam alia nomina iunguntur ut pluri
mi existimo;

De mille et milia § Ca. iij.

Itaque ut promissum exsoluam illuc Ciceronis mille nummum singularis
numeri esse cum exemplo eiusdem tamen in Varronis approbato. in Philip
picis. Inuentus est. qui. I. anthonio mille nummum ferret expensum. Et p
Milone. In quibus propter insanas illas substructiones facile mille hominum
versabatur. Qualia exempla plura repetere. nisi Varronis preceptio satis
esset. quod in libris de analogia inquit. Quomodo puenitum est millenarium ad mille
narium assumit singulare neutrum. quod dicitur hoc mille denarium. a quo mul
titudinis fit milia denarium. Et paulo post. Ut sit utrumque sine casibus vo
cis dicemus. ut hoc mille/huius mille. ita hoc decies huius decies. Nec hac
ten? Illud quod propter hec addamus. mille hominum dici. et milia hominum. Item
mille homines dici. milia homines non dici. Cuius rei causa est quod prope dicimus mil
le homines. Ut centum homines. milia hominum. ut centenaria. vel turbe hominum. Hoc
substantivum est. illud vero adiectivum. Itaque non licet dicere milia homines.
quia duo substantiva non cohererent sine copula. Neque in his vllus certus in
esset sensus. Mille hominum licet dicere. quia mille substantivum. ut multum
hominum. pro multi homines. Item mille hominum pro mille homines idemque erit quod milium
hominum. similia singulare haberet. Quid non habet. nisi pro miliario. quod con
stat ex mille passibus. vel pro seminis genere. vel more Varronis. quia
dicimus hoc mille. vel quia (ut maxime reor) nec adiectivum plane. nec sub
stantivum est. sicut hic/hec/hoc. iste/ista/istud. et nonnulla alia pronomia.
Nam cetera adiectiva non patiuntur sibi ista adherere adiectiva. ut pronomia.
Dicimus enim hic robustus messor/ista robusta mulier. Nec dici
mus antiquus robustus messor. antiqua robusta mulier. At nomina numero
rum sunt istis pronominibus similia. ut centum auree patere. mille armate na
ves. Ergo latine dicemus. mille ex hominibus. sicut dicemus isti ex illis. Que lo
cutio idem est. quod mille hominum. Ceterum nomina numeralia siue substantiva/si
ue adiectiva sunt inter se iungi recusant. quia nec duo substantiva. nec
duo adiectiva sola esse possunt. Ut duo centum. tria mille. quomodo perscripta
sunt sua propria nomina. ut ducenta/trecenta. et supra mille est milia. quod plane
substantivum est. Ideoque dicimus mille hominum duo milia hominum. non duo mille.
Tria milia. quatuor milia et deinceps. Nec (ut dixi) tria. aut quatuor
mille. sed bis mille/ter mille. bis centum. et ter centum. Non duo centum.
tria centum. aut (ut aliqui indocti loquuntur) ducentum/tricentum. Virgili?

Tercentū mīuei tondent dumeta iuueni. Et alibi. Hic iam tercetos to-
 tos dominabit annos. Reperim? tamē apud ecclesiasticos sepe hoc modo
 dici: quale est. Debat decē milia talēta: et duodecim milia signati.
 Quod defendi nō potest: nisi resoluas sic. Signati duodecim milia: ta-
 lēta decē milia. quasi dicat: numero. xij. milia: et numero decē milia.
 et subintelligat entia. Debat talēta entia. x. milia: signati entes. xij.
 milia: nisi interponas verbū substantiuū sic. Signati erāt decē/duode-
 cim milia: qđ in altero exēplo fieri nequit. Quocerte modo ipse nō lo-
 queret. sed potius duodecim milia signatorū: et decē milia talentorū/et
 xij. milia dragmarū argenti. Cui? erroris (si error est) causa (vt opinio
 mea fert) hinc fluxit: qđ sepe legim? decē milia pondo argenti: quasi il-
 lud pondo sit nominatiuū/aut accusatiuū casus: et nō poti? genitiuū. Se-
 pe decē milia quingēti pedites. nō pediti. Ita cū numerus posterior de-
 fuerit: putant recte dici posse: decem milia pedites: quod falsum est.
 Nam cū dicim?/decem milia quingēti pedites: sic intelligim?/decem
 milia pediti: et quingēti. Quo sepe modo loquimur. Nec aliter loqui
 possum? Atq; vt nunc ad hoc quingēti subintelligim? pedites: ita ad
 illud milia subintelligim? pediti. Quale esset in superioribz exemplis/
 duodecim milia et ducenti signati: vel duodecim milia signatorū/et duce-
 ti: et ita in ceteris. Rarius autē reperitur mille pro milia. Nam illud:
 quicunq; te angariauerit mille passus: vade cum illo alia duo: subin-
 telligunt. milia passuum. Alioquin dixisset alios duos: non alia: vel
 potius alios bis mille;

De Numeralibus. Ca. v.

Quoniā de numeris cepim? de ipsis aliqua dicere psequamur
 Et primū hoc admonem? in quo pleriq; fallunt. treceni scriben-
 dum esse: nō trecenteni: quom significat trecentenariū numerū. qđ fin-
 copatū est: sicut cetera. Dicim? n. ducenti p ducenteni. treceni p trecēte-
 ni: quadringeni: quingeni: sexcenti: septingeni: octingeni: nōgemi:
 vel noningeni: p quadringēteni: quingēteni: sexcēteni: septingēteni:
 octingēteni: nongemi: vel noningēteni. Centeni autē/et millemi/nō fin-
 copant: quia nō sūt plonge dictioēs: sicut superiores. Triceni autē caret
 hincopa: sed imitauit g/in c: sicut viceni p vigeni. et triceni p trigeni.
 Est. n. simillime vocis c/et g: qđadmodū d/et t: ppter qđ dicim? quadri-
 gēti p quadringēti. In q noie et t/in d: et c/in g mutati ē. Atq; qm̄ dixi
 quosdā falli similitudine vocū: recēseam? hec ipsa infra centū: vt supra
 centū fecimus. Dicimus igitur singuli/bini/terni/quaterni/quini/semi/
 septeni/octeni/noueni/deni/vndeni/duodeni/ternideni/quaternideni/
 quindeni/semideni/vel deniquaterni/deniquini/denisepteni/denisepteni/
 deniocteni/deninoueni/viceni/vicenisinguli/vicembini/vicemitermi:

Octoginta

velud (vt postea ostendem?) singuli/et vicemibini: et ita deinceps. Tum
triceni/quadrageni/quinquageni/sepageni/septuageni/octogeni/non oc
tuageni(octoginta.n. dicim? nō octuaginta)nonageni/vel nongeni nō
nouageni. Deinde cētemi. Ideo aut̄ hec noia in pli ptuli: q̄ in pla scri
lētēs fere pli vtunt̄. In carmie frequēter etiā singulari. Et singulare q̄
dē hoz noim numerū nō pla orōne scribentiū ait p̄scian? esse: h̄ poeta
rū. vt Virgi. Surgite septeno rapid? mare summonet amnis. Verū tñ
nō tm̄ poetarū video esse: h̄ nōnunq̄ etiā alioz. Vt plim? li. xij. Tradu
ces gallica cultura bimis vtrinq̄ lateribz. Si pars quadrageno distet
spatio quaternis viceno inter se obuī miscēt. Et in vicehmoq̄nto. Al
tera maior folijs laterū modo/inclusa q̄: quia septena ē. Et in. xxvi.
Prodigiola sūt: que circa hoc tradit Theophrast? auctor alioq̄n gra
uis septuageno coitu durare libidinē otactu herbe: cuius no?/speciēq̄
nō posuit. Septuageno id ē septuagita coitibz p̄ singulas noctes. Nā
ita hec noia exponunt̄: vt creabant̄ olim bini asules: id est p̄ singulos
ānos duo. vtunt̄ ergo oratores legitima significatione hoz noim. bin?
em̄/hue bini significat singulis duo. ternus hue terni singulis tres. qua
tern?/siue quaterni: singulis quatuor. At poete nō ita. Septenus em̄
gurgēs nō ē singulis septē: h̄ septē tm̄ vni flumini milo. Nec in singula
ri modo significatione hac abutunt̄: verū etiam in plurali: vt idē. Per
duodena regit mūdi sol aureus astra. Duodena astra p̄ duodecī astra.
Ad hoc septeno p̄scian? exponit septenario: qd̄ m̄ nō placet. quom in
auditiū sit flumē aliquod habere septenariū alueū: et fontē edere septe
nariū riuū. Si quidē hec noia numerū aliarū rerū: q̄ non numerant̄:
inducant/nō mltiplicationē suūpsor: vt lapis cētenari?/nō q̄ sit cētū
pl? lapis: sed cētum librarū. homo cētenari?/nō q̄ sit cētum gemin?:
h̄ q̄ habet cētum ānos. grex cētenari?: nō q̄ sint cētum greges: h̄ grex
cētum capitū. Ruesus nō dicim? cētenariā librā: h̄ cētuplam: nec cēte
nariū annū: sed centuplū annoz. Tamē dicim? cētenariū/septenariū:
duodenariū numez. Si quidē nūs oīa opletif. siue cētenari? siue dece
nari?: siue aliūquūis numerus librarū/ rerū/ annoz/ similiūq̄. Ideoq̄
recte dicim? cētenariū numerū annoz ingressus ē: non aut̄ cētenariū
annū: et millenariū numerū portat pōdo: nō aut̄ millenaria pōdo. Po
tuisset igit̄ p̄scian? amodius exponere/septeno gurgite p̄ septenarij nu
meri gurgite. Qua expositio ē vt̄ solem? in illis numeralibz: q̄ vltimū
numeri eius significat. decim?/vndecim?/cētesim?/millesim?: id est qui
vltim? est ex. x/ ex. xi/ ex. C/ ex mille. Aliq̄n etiā sic. hoc aruum attulit
cētesimū: illud vero sexagesimū: tuū vero trigessimū fructū. id est cēte
narij numeri/sexagenarij/tricenarij/fructū/vel cētuplū/tricētuplum.
Plim? libro. xvij. admisceē huic far: vt mitiget amaritudinem eius:

et tamen sic quoq; ingratissimum est ventri. nascitur qualicumq; solo cū
cētesimo grano. ipsūq; p letamine est. Non vltimū granū e cētenario
numero intellexit: sed grana cētenarij numeri: siue granū centuplū.
siue centenū eo modo quo idē auctor dixit viceno. hac etiā rōne/appella
ta ē quadragesima: qđ quadraginta dies trinet. Quo vocabulo eloquē
tissimi christianoz vtunt. Quidā etiā qnquagesima/sexagesima/sep
tuagesima. Atq; (vt ad rē redeā) vtim^r supioribz illis noībz crebrius in
plū numero: singuli/bini/terni. Trinū igit cū habeat singulare numez
apparet nō esse nature istoz. Quinimo nō nemini operisse me illud in
pli: licet et singulare peccarū sit: vt trinū nudū. Promulgari em de
bebat antiquitus rogatio apđ romanos trino nudū. qđ (vt opinor)
aut tribo in locis vno die: aut tribo diebz vno in loco celebrabat. Vt
trinū triū annoz: ita trinū triū dierū: aut triū locoz. Pūscian⁹ aut
ait trinundinū p trinundinarū Ciceronis exemplo p cornelio. Primo
ex p mulgatione trinundinū dies ad ferendū/potestasq; veniss. Qđ si
ita esset: a tris opolitū esset: nō a trinū: vt ait Pūscian⁹: sicut trinoc
tiū. Sed forte per apocōpā dicim⁹ trinundinū p trinumnūdinum: aut
plane trinundinū. Quintilian⁹ libro. ij. Siue nō trino forte nudū p
mulgata/siue nō idoneo die: siue oītra inter recessione: vel auspicia/ali
ud ue: qđ legibus obstat: dicē lata esse/vel ferri. Titus Liuius li. iij.
Postq; vero comitia decemuris creandis in trinundinū indicta sunt.
Idem li. v. Nisi editio mēda inest ait. Antea trina loca cū pteione sum
ma patritios explete solitos. Nunc iam octouiges ad imperia obtinē
da ire. Donatus tñ hoc noīe vtē: et discipulus eius nō tñ mēro in doc
tioz Hieronym⁹ quom alibi: tū ad Marcellā. Trinā negationē trina
postea pfessione deleuit. id est triplici. Ceteri quoq; eodem noīe vtunt.
Vnde dicta est trinitas triū psonarū vna diuinitas. Serui⁹ sup illud
Virgilianū. Terna arma mouēda: ait figura poetica. Nam trina de
buit dicere. Arma em sūt tātum numeri pluralis. Sed hec ratio Ser
ui⁹ qđ sit efficax: ipse viderit: qui vult hoc nomē aptum esse nominibz
numeri pluralis. Quod etiam reperimus cūiunctum cū nominibz singu
larem numerum habētibus. Et quid preterea dixisset: si apud Virgili
um foret/quaterna arma: nūquid legēdum esset quatrina: verum nō
est trinū de numero eorum: de quibus disputauimus: quozum singu
larem nō frequētari ab oratoribz diximus: sed a poetis: et quidē impro
pe. Etiā nōnunq; imprope pluralē: qđ aliqui ipsi quoq; oratores faciūt/
sed necessitate in his nominibus qui singulari carent. vt codicilli. Licet
Iustinianus vtatur in liberi/vt pugillares/vt nuptie/vt arma/vt cas
tra: aut si nō carēt sūtq; vel diuerſi generis: vt nudūm: et nudine:
delitium: et delitie. vel diuerſe significationis: vt hec edes: et he edes.

huronum
Donat. de p.

Trinū
Trinū

Libri
mptie
p. gillat
arma
cap.

Arma
Arma
Epula
Epula

huc vnde
huc vnde

vel diuersi et generis : et significati vt epulū : et epule. Necessariū est
 autē dicere binos codicillos : et ternos : et quaternos : nō duos / tres / q̄
 tuor rōne dictate. Quid em̄ si diuersis codicillis dicendū n̄ sit : quomodo
 dicā duos codicillos scripsit pater : vnū ad me : alterū ad vxorē : illud
 em̄ vnū / et illud alterū ad qd̄ refert̄ : ad codicillū : qd̄ nō repit̄ : Dicen
 dū est ergo vnos. Quid si vnos : ergo et binos dicendū erit. Quid ex Cice
 ronis exēplo liquebit. Duplices similitudines esse debēt : vne rerū : al
 tere vborū. Quid si dixiss̄ duplex similitudo : subiunxiss̄ : vna rerū / altera
 vborū. Verū quia in plurali locutus ē : nō putauit alteri numero locū
 esse oportere. Dicam̄ g̃ binos codicillos : nō duos. Rursus duo testamē
 ta / nō bina : de cuius nature noībo quibusdā nō faciam̄ mētionē : s̄ tñ
 illud monuerem̄ ex p̄dictis colligi vtroq̄ modo posse dici : relinq̄ filiis
 meis testamēto singulis siue cuiq̄ si multi : siue vtriq̄ : si duo fuerint :
 dena p̄dia : vel singulis / siue vnicuiq̄ siue vtriq̄ decē p̄dia. cū ego / et fra
 tres mei ex bonis patris habuerim̄ singuli / siue vnusquisq̄ siue vter
 q̄ vnū p̄dium. vel singuli : siue vnusquisq̄ : siue vterq̄ singula p̄dia. q̄
 etiā vno loco diuinit Cicero in paradoxis. Capit ille ex suis p̄dijs sexcēta
 sesterna : ego cētēna ex meis. Non dixit aut sexcēta : et cētū : aut sex
 cena et cētēna. Que tñ diuersa sūt : vt intelligam̄ ab illo sexcēta capi
 vno āno / nō singulis ānis : ab hoc cētēna nō vno āno / s̄ singulis ānis.
 Ego tñ puto scribendū esse sexcēna / nō sexcēta. Multa hic / et multipha
 riā vitiose dicta repetere liceret. S; veror̄ tātos viros carpe. Vnū tm̄
 mō dixerū ex iij. li. regū. Septena retiacula in capitello vno : et septē
 retiacula in capitello altero : quom̄ dicendū ess̄ septē in vno / et septē in
 altero : aut septēna in singulis : ā septēna in vtroq̄. Et si fuissent plu
 ra duobus : septēna in vnoq̄. Cuius additionis ē illud in eodē libro. Quid ab
 sconderim de p̄phetis dñi centū viros q̄nquagenos : et q̄nquagenos in
 speluncis. Hoc modo nō recte dici : s̄ eo modo / q̄ paulo ante dictū erat.
 Tulit ille centū p̄phetas : et abscondit eos q̄nquagenos in speluncis. i.
 in singulis speluncis q̄nquaginta. Quidā iuris studiosi accipiūt dena
 p̄. xx. / nō intelligētes significari singulis quorū decē : de quorū imperitia
 quid multis dicendū : cū putēt recte dici vnaquisq̄ quali vna sit nom̄ :
 et nō aduerbiū. Ne illud quidē obticebo (quēadmodū sup̄ius ostēdi) illa
 noīa supra centū hincopari : infra vero centū minime. Ita e diuerso ad
 uerbia infra centū hincopari : ultra nō hincopari. vt vicies p̄ viginties :
 tricies p̄ triginties : deinde quadragies : q̄nquagies : sexagies : septua
 gies : octogies nō octuagies : nonagies nō nouagies. Cetera nō hinc
 panē. q̄nquies / sexies / septies / octies / nomies / decies / cēties / ducēties / tre
 cēties / quadringēties / septingēties / octingēties / noningēties / milies :
 deinde bis milies : ter milies : quat̄ milies q̄nquies milies vicies milies :

et deinceps cetera. Nunc ad institutum redeamus ab hoc potissimum nomine incipientes;

De Littera et Epistola : Ca. vi.

Littera in singulari numero significat elementum ipsum : a/b. vel manum scribētis : vt ad acticum Ci. Nam Alexidis manū amābam : q̄ tam ppe accedebat ad similitudinē tue littere. In plurali vero epistolam preterq̄ apud poetas : quī p epistola versus gratia in singulari semp vtunt : vt Ouidi⁹. Quam legis accepta buiside littera venit. Nam qđ Cicero ad Celiū scribit : ad se nullam litterā bubulū misisse. Ita ait : quasi nullum verbū misisset : qđ vt vehementer extenuaret : nō dixit verbum/aut syllabā : sed ltrām. frequentissimū igit̄ est littere p epistola : inter que duo nomina hec elegātie differētia est. Qđ dicimus vnā epistolā/vnas ltrās. duas/tres/quatuor/quinq; epistolas. binas/ho ltrās/ternas/quaternas/senas/septenas/octenas/nouenas/denas : nunq̄ aliter. Quale est vnas/binas/ternas eplās duas/tres/quatuor ltrās. In hoc tñ oueniūt : vt dicam⁹ dedi singulis/vel vnicuiq; vel vtriq; siue singulas ltrās : siue singulas eplās. Iterū in maiori numero nō oueniūt : vt dedi singulis duas ltrās : vel binas eplās : sed binas ltrās : et duas eplās : nō autē secus. de quo iam dixi : in quo obseruandum est de ceteris quoq; vocabulis : vt si dicas/accepi abste binas ltrās nō subiūgas : quarū alteri respōdi p primū tabellariū : alteri nūc rñdeo. sed alteris. De eplā vero apertū est : vt accepi duas epistolas : quarū alteri iam respōdi : alteri nūc respōdeo. Cicero vero fere ait : accepi litteras : accepi epistolas. Plinius frequēter etiam recepi : nisi libi mendoſi sunt ;

De Edes/et eius deriuatiuis : Ca. vii.

Edes in plurali accipit p domo : nec vnq̄ aliter : vt edes meas n̄ pſcribā. In singulari atq; adeo in pli p tēplo : vt Cicero in philip. li. i. Ex eo die/quo in edē telluris auocati fuim⁹ : in quo tēplo (q̄tum in me fuit)ieci fundamēta pacis. In quo tēplo/id est in qua ede tellurē. Sed hac in re differt a tēplo : q̄ semp in vtroq; numero habet adiectionē. vt in ede Iouis/Mercurij/minerue/in ede concordie/telluris honoris/virtutis in ede sacra. et in plurali sacras edes deorū : edes nympharum. Nam quom ait Lucretius de Ioue loquēs : ipse suas edes discumbat : perinde est/ac si dixisset : Iouis edes. Igit̄ p tēplo dicemus duas/tres/quatuor deorum edes duas sacras edes. p domo binas/ternas/quaternas priuatas edes. Aeditui autē ab edibus sacris : quas tuentur : appellati sunt/non a priuatis. Aediles quoq; magis sacris edibus dicti sunt : quibus curandis prepositi erant. Aedificare autē : magis ad domos hominū spectat : q̄ deorū. nec domos tantum/verū etiam naues :

vt Cicero. Qui quom maximas edificass; instruxissetq; classes Neq; hoc indignū est admonitione: eū/cui dom? edificat: dici edificare: vt idē de consulari viro inquit. Qui quom edificass; in palatio plenā dignitatis domū. Similiter in ceteris vbis: vt horati? de p̄diuitiis. Diruit: edificat: mutat: quadrata. rotundis;

De liberi: Ca. viij.

Liberi p̄ filiis singularē nō agnoscit: cuius natura a superioribus dissentit. Nam vt dicā: lego titio ternas edes: vnas in foro: alteras in ianiculo: tertias in subura. ita nō dicā ex terminis liberis meis vnos alteros/tertios: s; ex tribus libris meis vnū in alienā familiā dedi: alterū abdicā: tertium herede institui. Cui? rei causa ē: q; quom dico vnū/alterū/tertium/adiūgi solet filiū: et tres liberos quasi tres filios. qd ita nō fit in edes/in lras: nisi subintelligas domū/et epistolā. Sed quid facies in ceteris in nuptias/et in pugillares: ad surdū sit dicere/vnā nuptiā: vnā pugillare. Pugillares autē significat tabellas cereas/hue ligneas/hue alterius materie: in quibus stilo scribim? liberū tñ p̄ filio et apud Quintilianū/et apud Paulū Caiūq; reperio;

De ortus: Ca. ix.

Ortus quoq; eiusdē nature est. Nam in singulari/pluraliq; p̄ ortis olitorijs accipit: i. olera pducētib; . Est em̄ olus ois herba satia: qua vestimur: et cuius folijs/vt caule in edulū vtim?. Orti vero in plurali arboribus p̄stiti dicunt: et voluptatis amenitatisq; causa parati. In superiore igitur significatioē dicem? vnū ortū: duos/tres ortos. In posterioriore vnos/binos/ternos/quātenos ortos: nisi alicui? auctoritas aliud sibi vendicauerit;

De hoc simile est: qua voce notū ē qd in vtroq; numero significat. In plurali vero tm̄ odoramēta: vt odores ex arabia sūt. Hoc tñ nomē raro cū numeralibus iungit: sed cū alijs adiectiuis;

De conmeatus: Ca. x.

Conmeatus autē/et si qua sūt similia nō recipiūt talē ambiguitatē. Si quidē superiora in vno sensu habēt vtrunq; numerū: in altero tm̄ p̄falem. Hoc vero in altero tm̄ singularē. Est. n. conmeatus in singulari tm̄ p̄ facultate/ad tēpus a militia ab aliove ministerio recedendi: quā p̄bet militi impator/positus ve inferiori eūdi q; velit/ad p̄scriptum diem reuersuro. Licet Lili? li. xxiij. ait. Magna pars sine conmeatibus dilabebat. In vtroq; autē numero p̄ cibarijs ad alimoniā Rei P.: aut exercitus: aut alicui? multitudinis. Interdū etiā puatim. Cicero p̄ lege manilia. Jam conmeatu/et puato et publico phibebarur;

De absconhione pluralis pro singulari/et De Reditu parenthesis: Ca. xi.

His que dixi colligi potest: non verum esse/quod aliqui volunt/
 quotiens auctor in numero plurali loquitur declarari dignitatem
 quandā: et (vt hic dicam) magisteriū. Quid em̄ cause est? cur hec noīa
 pluraliter: nō singulariter efferant? quid athene poti? q̄ athena: q̄d
 roma: poti? q̄ rome? Sed (ne in re aperta dicā pluribz) huic opimioni
 repugnat quom ipsa rhetorica ars: que iubet nos vti modo plurali p̄
 singulari numero: aliqñ singulari p̄ plurali: quom plurima exempla
 adeo: vt vno atq; eodē loco de se orator in vtroq; numero loquat. Vie
 gilius. O melitæ/deus nobis hec otia fecit. nanq; erit ille semp mihi
 deus/illius aram sepe tener nostris ab ouilibz imbuet agnus: ille me
 as errare boues. Hic de se loquens Tityrus nunc nos/nunc me ait. Ho
 merus quoq; Iliados. xij.

et in p̄sa vt Quintilian? inegro recepto. Utinā hoc saltē mihi sero fata
 prestaret: vt residuū laborantis anime in tuo poneremus amplexu. Et
 Cicero in philī: qd exemplū in aliū etiā vsum volo afferre p̄lici? At
 igi. Itaq; ego ille qui semp auctor pacis fui: cuiq; pax p̄sertim ciuilis
 quanq; omnibz bonis/mihi tñ in p̄mis fuit optabilis. Omne em̄ curri
 culū industrie nostre in foro/in curia in amicorū piculis p̄ pullandis ela
 boratū est. Hinc honores amplissimos: hinc mediocres opes: hinc dig
 nitatē (si quā habem?) p̄secuti sum. Ego itaq; pacis (vt ita dicam) alum
 nus: qui quantuscumq; sum (nihil. n. mihi arrogo) sine pace ciuili certe
 nō fuisset periculose dico quemadmodū accepturi. P. C. litis horreo.
 Sed p̄ mea perpetua cupiditate vestre dignitatis retinende/et augende
 queso. oroz. P. C. vt p̄mo si erit vel acerbum dictu: vel incredibile: a
 Mar. Ci. esse dictū existimetis sine offensione/quod dixerō. Nec id pri
 us/q̄ quale sit explicauero: repudietis. Ego ille (dicā sepi?) pacis semp
 laudator/semp auctor/sp̄ amator pacē cū. M. Anthonio esse volo. Nec
 in eū q̄ finē retuli: vt ostendere oratores cū incepte orationi aliquid
 longi? inseruerūt: redire iterū ad id: qd inceptāt. Aliqñ etiā frequēti
 us memorie iudiciū reficiēde gratia vel eodē verbo repetito vt in p̄mo
 exemplo: vel qd idem efficiat: vt apud eundē/et in eodē opere. Collegā
 tuū aiunt in hac sua fortuna: que bona ipsi videt: mihi (ne grauū? quā
 piam dicā) auoz: et auūculi sui p̄sulatū si imitare/fortunatior videre.
 Sed cum iracundū audio factū. Aiunt & audio idem efficiunt:

De Questibus et Questibus f. Ca. xij.

Vestus in plurali pro querela/a quero: vnde fit a quero: cuius
 dñs/et ablatiu? est questubo: vt portubo. Questus/cui? in vtro
 q; numero p̄li dñs/et ablatiū ē q̄stibo a q̄ro: vnde fit aquirō: derivat
 p̄ sincopā a supino questū: significatq; lucz nūmariū. Nā lucz v̄m?

m

etiā nō nummariū: velud amicitie/glorie/sciētie: ceterozq; huiusmōi.
Questū q; nōnunq; p actione ipsa/atq; artificio lucrāde pecunie: vt a
pud Ci. Nam de artificijs/et questib; qui liberales habēdi sūt: q; sor
didi sūt. Et Quintilianū. Nam vt p̄mū lingua esse cepit in questu: in
stitutūq; eloquētie bonis male vti. Questu dixit/quasi acquisitione;

De scala: Ca. xij.

Cala a quibuscūq; in singulari vsurpat. Salusti? cū alijs quibus
dā ostēdit plēm t̄m habere: quom dixit in iugurthino. Deinde vbi
vne/atq; altere scale diuncte sūt: qui superfluerāt: afflicti non dixit
vna/atq; altera;

Ondō aut caret singlī numero teste s̄oca. Dicim? aut duo pōdo: tri
a pōdo: nō bina pōdo: terna pōdo. Quintili. in. i. Quid: qd qdam
singula p̄culdubio vitiosa sūt. iuncta sine rephēnsioē dicimē. Nā et duo
tria pōdo diuersoz generū sūt barbarisimī. at dua pōdo: et trepōdo vī
q; ad nostrā etatē ab oīb; dictū ē. Et recte dici messala affirmat. s̄ocli
tan hui? rei causa ē: q; sicut supius de libris dixim? ita hic/h quis ita
loquat relinquo libris meis duo pōdo auri alterū signatū alterū rude:
intelligē librā. Idem ē em̄ due/tres/quatuor libe: qd duo/tria/quatu
or pōdo. vt quidā volūt: qd multi auctores nō p̄bāt: vt Liuius li. x. ij.
Argenti pōdo bina: et sex libras in militē p̄staret. Quidā etiā singula
rē hui? nomini dant: et hui? iph? auctoris (si editio verax est) nōnulla
exēpla sūt. Quale ē etiā columelle. Scille aride pōdo librā/et quadran
tē abijci oportere. S; nūc p pondere videt accipi Huiusmōi adictionis
ē ludus et ludi. S; hec in alterū librū reseruam?;

De ordine numerorum: Ca. xij.

Vnc aliquid etiā de numeris addam. Plato vno et octogesimo
anno scribēs ē mortu? Socrates quarto et octogesimo anno eū li
brū: qui Panatenaicus inscribit: scripsisse dicat. Vixitq; quinquēniū
postea. cuius m̄gē Leōtin? gorgias centū et septē opleuit annos. Hec Ci
cero: cui? ex vbis dat intelligi: ante centū p̄poni numerū minorē: p?
centū vero postponi. Quod Quintil. q; affirmat: quom ait. Artū aut
sc̄ptores antiquissimī Caray/et t̄has sc̄uli: quos insecutus ē vir eiusdē
insule Gorgias leōtin? empedoclis (vt tradit) discipulus. Is beneficio lō
gissime etatis (nā centū et nouē vixit annos) cū multis simul floruit. Et
paulo post. Nam et isocratis p̄stantissimī discipuli fuerūt in oī studiōz
genere. Eoq; iam seniore (octauū em̄ et nonagesimū opleuit annū) pone
ridianis scholis Aristoteles p̄cipere artē oratoriā cepit. Hoc t̄j videt fi
eri intercedēte copula. Nam ea sublata vt quisq; numerus maxim? ē.
Ita p̄mo loco p̄ponit/duntaxat citra centū. Vt maior. xxv. ānis: nō aut
maior qnq; viginti ānis. Etiā i illis q sup tractauim/nūalib; vicenilingl:

vicenilem : vicensilem : aut singuli et vicem : bini et vicem : terni et vi-
cem supra centū naturalē ordinē sequunt : vt supiora exemplo docent.
Centū et septē pleuit annos. centū et nouē vixit annos. Plin? li. viij.
naturalis hystorie. Centum viginti annos Parme tres edidit : buxilli
vnus : fauentie vna mulier : centū. xxx. parme duo. centū. xxx. fauē-
tie vn? : placetie vna mulier. centū. xxx. Bononie. I. Tereti? Marati
filius. Arimini vero. Naponias sex et. I. : Tercula centū. xxxvij. Citra
placentiā in collibus oppidū est Velleiatū : in quo ducentos. xx. annos
sex detulere : quatuor vero cētenos vicens : vn? centū. I. Marcus Mu-
ti? Marci fili? Galeria foelix. At (ne pluribus morem? in re offensa) in re-
gione italie octaua centū annorū censi sūt hoies quatuor et. I. Centū de-
nū hoies quatuordecē. centenū vicensū quānū hoies quatuor. centenū tri-
centū quānū / aut septē totidē. centenū quadragenū hoies tres. Idem tñ
Plin? paulo post ait. Vt tñ in septimū / et. I. / atq; centesimū vite du-
raret annū. Ex quo apparet sine copula maximū quēq; numerū pcedē.
Cum copula nonnihil variet / pserim retroisū eūdo. Adhuc que dixim?
et recitauim? exēpla intra numerū millenariū sūt. Sed in ipso q; maxi-
mū quēq; numerū semp pponem? : vt a natali saluatoris anni sūt mille
quadringētī et. xxxvij. Illud tñ notandū est / in milibus eandē esse na-
tura : atq; in numeralibus citra centū : vt milites nostri sūt sex et vigin-
ti milia : nō autē viginti et sex milia. vel milites nostri sunt viginti sex
milia : siue militū nobis sūt. xx. milia : siue milites nostri sūt vices mil-
le : siue nobis singulis sūt decies mille milites : siue nobis singulis sūt
dena milia militū. siue nobis singulis sūt decē milia militū. Omnia au-
tē que locuti sum? : vltra vicesimū numerū intelligi volo. Nam decē et
septē / decē et octo / decē et nouē normā illam : quā dixi : nō tenēt. His in-
feriora ne ipsa quidē seruiāt suā legem. Illa em̄ diuersionē habet inter
positā : hec nō habet. Veruntamē nec habere possunt : quom̄ sint opposita
nec plura / sed singula noia vndecim / duodecē / tredecē / quatuordecē / quindecim /
sexdecim : sicut illa q; opposita : atq; vnica sūt noia / vnde viginti : duo-
decim / vnde triginta : duodecim / vnde centū : duodecentū : hoc
est vno / aut duobus demptis decem / triginta : decem. Vt ab in-
carnatione saluatoris sūt anni mille quadringētī duodequadraginta.
Et per denominationē : vt ab incarnatione agis ann? millesim? quadri-
gesim? duodequadagesim?. Plin? li. xxxv. / naturalis hystorie. Duo-
decima Olympiade interijt canduales. Licet pleraq; exēplaria ha-
beāt duodecimi olympiade. Idem primo libro. Atq; adeo duodequa-
dragenū pedum lucillei marmoris in atrio scauri collocari. Duodequa-
dragenū : pro duodequadragenorū. Titus li. li. i. Duodequadagesimo
ferme anno : ex quo regnare cepit Tarquinus ;

De domus : Ca. xv.

Omnes geminos duos habet : unum secūde : alterū quarte decli-
nationis domi et domus. Sed per significat locū : ubi quis manet. Pos-
terior corp⁹ ipsū/atq; edificiū qd ex parietib⁹ stat : et tecto : ut domi
maneo : nō domus et partē domus demolitus sū : supiora domus ascendi :
nō domi. Nam illud domus mee impiū teneo : nō p loco accipit : s; p fa-
milia : q; atinet edificio/figureate atinēs p atento. Quod etiā dicere licet
domi mee : qsi in domo mea. Qd aut idem sit domi : et in domo : notū ē.
vñ tñ afferā exemplū Quintilian li. v. In domo furtū factū ab eo ē
qui domi fuit. Datus tñ quarte est. Accusatiū indifferēs. Ablatiuus
scde. In accusatiuo/et ablatio vel cū ppositione : vel sine ppositione loq-
mur. Ut reuertor domū : vel ad domū. Ego domū : vel e domo et sū in do-
mo : vel domi. Hoc grāmatice ē illud vero latinitatis/et elegātie. Hūc
gtm scde nō iungi nisi cū trib⁹ siue quinq; pnoib⁹ mee/tue/sue/nostre/
vestre : et vno noie aliene : ut ego viuo domi mee/nō viuo domi tue. E-
ram domi sue : nostre/nō vestre domi habitare volo. Ci. in libris ad Hēre-
mum. Qui cū ista etate/et forma aliene domi volo dicere : quidā volūt
illud domi aduerbialscere. Sed quomō diungent cū adiectiuus : q; si qñ
qñq; hec pnoia adiectiua supprimant : tñ subintelligunt. Ut domi ero :
i. mee domi eram : i. nostre domi eris : eritis v. i. tue/aut vestre domi
erit/aut erūt : i. sue : sicut in altero sensu/et in plerisq; noib⁹ : ut par-
tē domus locui : in altera parte ipse habito. i. partē domus mee et par-
tē me iussit : mater te vocat : frater nos expectat. hoc est pater meus/vel
noster : mater tua/vel nostra. frater noster. Qñ aut hic gtm scde regit
alterū gtm siue pnomē siue nō : certū est. ut ego erā domi illius : domi
hui⁹ : domi cesaris : domi Pompei. Domi aut publice : domi puate :
domi honeste : domi infamis : domi paterne : domi materne habito et
similia/nō licere dicere iam tradidimus ;

De compositis a quis vel qui : Ca. xvi.

Uisquis et Quicūq; p eodē accipi solent. Ut quisquis es : huc veni-
as. Et quicūq; es huc venias. Quicq; et Quodcūq; nō accipiū-
tur p eodē : quom alterū sit substantiū. ut quicq; festiuū : quicq; mol-
le : quicq; tenerū : quicq; iucunditatis : q; quid gaudij : quicq; pecuni-
ariū. Alterū adiectiuū : ut qdāq; telū : qdāq; scutū : qdāq; iacu-
lum. Cui⁹ differētie causa ē : q; voces he in masculino oueniētes/in neu-
tro postea discordāt. Erat em quidcūq; et w; et significatio similior : si
reperit eo mō quo dicim⁹ quidq; a quicq; quodq; em siue vnumq; d; q;
pnomē a qd. Sed ut nō reperit quidcūq; : ita nec quodq;. Illud nāq; ppo-
nē ex qui que quod : hoc aut ex quis/et quid. Caretq; genere femino :
qñ etiā masculino i accusatiō casu. tñq; habet noiatm qsq; quidq; d;

accusatiuum quicquid: ablatiuum quoquo quom in masculino/tum in neutro. Nonnunq̃ etiā in feminino quaquā. Ut apud Suetoniū de vita Titi. Calba mor tenēte Rē P. missus ad gūlandū: quaquā iret: ouertit hoīes: quasi adoptionis grā accerseret. In accusatiō q̃ interdū in alio gēte: q̃ neutro: h̃ vir apud oratores. Plaut? in captiui duo. Nā me? balista pugn? ē: cubitus catapulta: humerus aries: tū genu ad quēq̃ iecero: ad terrā dabo. Etilegos omīs mortales faciā quēq̃ offendero. Quenq̃: id est quenq̃q̃. Serui? aut Donatū omentās ait. Utea q̃ pte declinat h̃ p̃nomē q̃sq̃: cuiusuis: cuiui: quēquē: q̃sq̃: a q̃q̃: quiq̃: quozūquoz: q̃busquibz: q̃sq̃uos: quiq̃/a q̃busquibz. Noli putāe hoc casu declinationis esse: ut apud Ciceronē: remāsit cuiui. Nec Serui? Igit̃ quom sit p̃positū quicquid ex q̃d: quodcūq̃ ex q̃d: debuit illud esse substantiū: ut quid et aliqd: hoc adiectiū ut q̃d/et aliqd. Dicim? em̃ q̃d feci: nō aut̃ q̃d feci. aliqd feci: n̄ aut̃ aliqd feci. Itē q̃d malū feci: nō aut̃ q̃d malū feci: h̃ quid mali. Et scio q̃d faciā: nō aut̃ scio q̃d faciam video q̃d facis sepi? q̃ video q̃d facis. Ita et cet̃a ab his p̃posita quiddā/quoddā. Nam quiddā adheret adiectiū: quoddā substantiū. ut mirabile quiddā: obscenum quiddā: quiddā maius. At quoddam templū: quoddā nemus: quoddā antrū: oppidū quoddā. In q̃ nulli fere errāt: hic aut̃ multi p̃ quidq̃ p̃nētis quodq̃: ut optimū quidq̃: honestissimū quidq̃: saluberrimū quidq̃. Vbi nō licere ponere quodq̃/ex his liquet exemplis: optimū quodq̃ prediū: honestissimū quodq̃ filium. ex iumentis que cepi: decimū quodq̃ sit tuum. Nam substantiū natura est iungi cū adiectiū. Adiectiui vero cum substantiō/quasi p̃nubio quodā. Itē ubiq̃q̃ est substantiū: desiderat adiectiū quasi iugem: impatiēs alteri? substantiū. Rursus adiectiū sine substantiō/tanq̃ sine viro esse nō potest/cū altero adiectiū nihil p̃sorei habens. Eoz̃ factū est: ut hi quos dixi: erraret q̃ q̃q̃ videt sine substantiō esse quodq̃: ut reliqd̃ mihi pater multa p̃dia: quoz̃ optimū q̃dq̃ mihi sublatū est: vel ex meis multis p̃dijs optimū q̃dq̃ mihi sublatū est. Sz̃ oibz̃ liquet/subintelligi substantiū sic. Optimū quodq̃ prediū. Quodq̃ aut̃ idē esse: quod vnūq̃q̃: ante significauit. Quintilianus. Nec causas cur quodq̃ eoz̃ accidit/prosequi p̃posito operi necessarium est. Hoc quoq̃ addamus quid solere vsurpari p̃ in quo: ut apud eundem. Quid tibi tantū mali feci: quid offendi: et alibi. Si quid offendi. Ci. in Iulio. Quid em̃ indigens African? mei: Eodē modo nihil. ut nihil te offendi. De differētia autē inter quiddā/et aliquis: siue quispiā/siue quisq̃: q̃ illud cētū hominē: hec vnū quēlibet significant (ut in libris dialecticis disputauim?). Hic tantū admonendū est/q̃dam his posterioribz̃ modo p̃ti: quo ego non p̃terer pro illo superiore:

37
ut Hieronymus? qui sic librum de hebraicis questionibus exorditur. Qui in
principiis librorum debeat secuturi operis argumentum ponere? cogor prius
respondere maledictis. Terentij quippiam sustinens? qui comediarii prologos in
defensionem sui dabat. Ego dixissem quiddam potius? quam quiddam. De certo
non criminis loquitur? non de incerto. Idem est non quippiam? quod aliquid. Sed de
hoc in libris his/ quos dixi? latius. Sed forte Hieronymus? scriptum reliquit
quiddam? et librarii in quippiam mutauerunt;

De affirmate genitiui et ablatiui? Ca. xvij.

Agrata auctoritate est viri/ vel magne auctoritatis (utroque enim modo
dicimus?) huius raro sine adiectiuo duntaxat in genitiuo. Nam in ablati-
uo nunquam? ut Cicero in Salustium. Nunquid quod protulit scipiones/ et metel-
los ante fuerunt aut opinionibus/ aut glorie? Ceterum in eadem oratione non est
utendum genitiuo et ablatiui? nisi velimus illud Plinianum ex li. viij. naturalis
historie sequi. Chozomadorum gentem vocat tauronij filuestrem/ sine voce/ stri-
doris horredi/ hirtis corporibus/ oculis glaucis/ dentibus caninis. Poterat
dicere stridore horredo. Quamquam (quod ad elegantiam pertinet) ego pro lege acci-
pio quiddam magnis auctoribus placuit? quorum imprimis est Plinius. Pre-
sertim quomodo Cicero ad Lentulum ita scribat. Lentulum nostrum eximia spe/
sime Brutus adolescentem cum ceteris artibus/ quibus studuisti semper ipse? tum
imprimis imitatione tui fac erudias. Licet illud eximia spe posse videri se-
paratum ab illo summe Brutus? quod regit ab illo adolescentem. Ut si dicas? ha-
beo summa spe filium adolescentem optime indolis. Quod si ita non est? licet bit
in utraque oratione uti genitiuo/ et ablatiui. Tamen (ut ego sentio) parce. Nam il-
lud ab hoc loco separatum est? quod ibi dixit. Scipio Africanus id etatis atque
his rebus gestis. Illud enim id etatis vel ibi est? quod eo etatis? sicut dicimus?
decem annis viri? et more greco decem annos. Quam honestioris locutionem
Serui? putat? vel aduerbialiter ponit? vel subintelligit habes/ vel agens/
vel natus id etatis. In quo pertinet? admoniti sumus? oratores summo ope syn-
edochen refugisse? quale foret gentem stridore horrendam/ hirta corporibus/
oculis glaucis. Historici non refugerunt? ut Salustius? At ex altera parte
C. Anthonius? pedibus eger in plio adesse nequibat. Cicero? Quintilianus
dixissent. Pedibus egris. Nec dixerit doleo caput? doleo ilia/ aut ilibus.
Esset enim synedoches. Sed dolet mihi caput? et ilia tibi dolent. In hoc ver-
bo et illud notandum est? quod de re extra nos posita? sicut de corpore nostro
loquimur. ut illud/ quod facis? dolet mihi? utinam doleat tibi? ut apud Te-
rentium. Dolet dictum adolescenti putenti/ et libero. Et iterum. Si illud itidem
doleat tibi? ut mihi dolet. Et in eadem comedia. Fac illi/ quod itidem doleat.
Quod nunquam pro synedochem dicere possumus? Nam ego doleo illud/ quod fecis-
ti? qui sermo ut superior/ apud auctores est frequens? ut Salustius? quasi
dolens eius casum? non est synedoches. Nec enim figura tantum ad animi/

et corporis qualitatem pertinet: nihil ad extrinseca respiciens: qualia fuerunt doleo caput/doleo ilia: et hic pulcher faciem: ornatus animū. Ideoq; illa synecdoche non erunt: potens diuitijs/ grauis pietate/preditus dignitate;

De In Auro/et In Es: Ca. xvij.

In marmore incise sunt littere/in gemma/in lapide/in ligno/in auro/non autē in marmore/in gemmā/in lapidē/in lignum/in aurum. In aurum: ediuerso in es/non in ere. Ita em apud omes auctores (quantū inueni) semp scriptū est. Liuius li. iij. Prius q̄ in urbem ingrederent: leges decemuirales (quib; duodecim tabulis est nomen) in es incisas in publico pposuerunt. Sed quid exempla ponimus paucor;: qđ omnes facere affirmamus;

De Venustate discordie relatiui cū antecedente: Ca. xix.

Elatiui frequēter nō respondet antecedenti neq; in genere/neq; in numero: utiq; quom reflectit eius sentētia ab antecedente ad se/ quēs substantiuū/de masculino in neutru. Ut Salusti? Est locus in carcere: qđ Tullianū appellat. Qđ aliter dixit Valeri? maxim? li. v. Antea senatus assiduā stationē eo loci peragebat: qui hodie senaculū appellat. Et plim?. In coitu vero lune: qđ interlunū vocat: quom apparere desierat. Mutato etiā numero: ut Cice. Quib; tantē gradib; romulus in celū ascendit: his ne que isti appellant bona. De masculino quoq; in foemininū/ut idē. Omis tenues/atq; humiles: que maxima in populo multitudo/est sibi presidū paratū putat. Et Virgili?. Nec partē posuere suis: que maxima turba ē. Manēte q; genere videt fieri quedam mutatio: ut Quintilian?. Vbi vero vniuersas familias fames extinxit: que maxima pars est: inanes dom; hūc ducūt. Ediuerso de foeminino in masculinū nō mutato numero. Salusti?. Ea fines habet ab occidente fretū nostri maris & oceani: ab ortu solis declinē latitudinē: quem locū cathabatmon incole appellant. Mutato etiam numero: ut Quintilian?. Resistam his/qui omīssa rerū: qui nerui sunt in causis/diligentia/quodā inani circa voces studio senescunt. Et alibi. Et supplicationes/qui maxim? honore victorib; bello ducib; datur: intoga meruit. De neutro in aliud genus. Salusti?. Ipse ex flumine: quā proximā oppido esse aquā supra dixim?: iumēta onerat. Mutato etiā numero. Ut Liui?. Anxur fuit: que nunc terracine sūt vrbs pna in paludē. Aliquādo sine vilo certo antecedenti: ut Quintilian?. Egoq; foelicissima vel lassitudo: vel sacietas est: virtute consensu;

Iuersū huic gen? est: quom dictio respōdet antecedenti: quom debet rēdere sequenti substantiuo: ut apđ Virgiliū. At puer Ascani?: cui nūc cognomē Iulo. Liui? li. xxij. Scipio, cui Africano fuit cognomē.

Qui modus p dñm licet frequētiōr sitt nōnunq̃ z nomiatiuo : qđ est
magis naturale/ vtimur : vt Cicero. Argentari? sexus claudi? cui nomē
fœmio. Et Quintilian?. Notū est : quid Gliconi acciderit : cui Spici
dion fuit cognomē. Neq; p relatiuū modo h etia citra relatiuū : vt Te
renti?. Echirra est huic nomē fabule : et hoc p nomiatiū. Per dñm/ vt
Liui? li. pmo. ffaustulo fuisse nomē ferūt. Et Solinus de mirabilibz. La
pis iste in aquis mollis est : humo durat exemptus. Nunq̃ duo simul
reperiunt. Inde vniomibz nomē datur :

Hec de Datiuo ē et Accusatio q; sua natura : vt antecēdes sequa
tur casū relatiui relicto suo : vt apđ Virgiliū. Velem : quā statuo
nostra est. subducite naues. Oratores aut postponūt antecēdes : quale
foret : quā vrbē statuo vstra ē. Vt apud Ouidiū. Cecidere manu/ quas
legerat herbas. Et quale ē Quintilian. Timeo ne quos porreperē cibos
venena fiāt. In q est habita vō venustatis : vt relatiū z antecēdes sint i
eodē casu. S; sepius antecēdēte postposito. Qđ apud Ciceronē nōnul
li illud in Salustiū/ sic legūt. Nunqđ eos/ q; ptulit Scipiones et Me
tellos ante fuerit aut opiniois : aut glorie : Quidā legūt : nunquid
hi/ quos ptulit. Quidā nunqđ quos ptulit. Tale ē in euangelio. Ser
monē/ quē vs audistis nō ē meus. Quod in greco/ hoc ē in fonte : ē ser
mo nō sermonē. Vnde interpres noster transferēs maluit latine/ q̃ gre
ce loqui. Nec ignoro qualia imperiti in hoc euangelij loco disputare so
leant/ pfecto nequaquā sic disputare : si grecā linguā mediocriter : latinā
pfecte tenerēt. In tali sermonis genere vel idē nomē repetem? : vel actiū
in debitu casū resoluim?. Nam vtrunq; fieri exemplis operim?. Siqui
dē ita frequēter locuti sūt auctores. Quas res tibi tū terra/ tū mari nup
misi : he res sint cū fratre cōmunes : vel he sint tibi cū fratre cōmunes :
vel ex eis aliqua/ cōmunicabis cū fratre. Et Itē p ceteros casus : vt qua
rū rerū nō idiges : eas res donabis mī : vel he mee erūt : vel he res auxi
lio mihi esse poterūt. Et ita multis modis p casus variare orationē lice
bit. Cicero p ligario. S; hoc nō ocedo : vt quibz rebo gloriemini in vo
bis easdē in alijs rephendatis. Et paulo post. Quotus em istud quisq;
feciss; : vt a quibz partibz in dissensione ciuili nō esset receptus : esset e
tiam cū crudelitate reiect? : ad easplās rediret : Idē tñ in rhetoricis in
usitati?. Sulpitio cui paulo ante oia cedebāt : eū breui spatio nō mō vi
uere : s; etiā sepeliri phibuerūt. Illud magis poetici : quale apud Ora
tium. v. carminū. Quis nō malarū/ quas amor curas habet : hec inter
obliuiscit. Et Iterū in Scatpra. Qui sit mecenas : vt nemo q; sibi sor
tē seu vō dedit : seu fors obiecit : illa p̃tēt? viuat. Laudet diuisa seqntes.

De Interiectu huius vocis Ne dicam. et Dicere
oportet/ Similiumq; : Ca. xx.

Omo prudens Ne Dicam sapientem ! melius q̃ / Ne dicam sapi
ens. Cicero pro deiotaro. Crudelis castor / ne dicam sceleratū / et im
piū. Et hoc substantiuo precedere. Secus autē sequente : quale esset.
crudelis ne dicam sceleratus / et impius castor / et prudens / ne dicam sa
piens homo. Nam si ponamus in accusatiuo : per quē absurdū foret sic
crudelis ne dicam sceleratū et impiū castorem ! et prudens ne dicam sa
pientē hominē. in pōre em̃ modo subintelligit eum / sic. crudelis castor /
ne dicam eum sceleratū / et impiū. In alijs casibus nō est hec neq; diuer
sitas / neq; causa : vt idem. An sperasset hoc viuo Milone / ne dicam o
sule. Illud eiusdē in libris ad Herenniu neq; dissimile his ! neq; vsq; a
deo simile est. Obsuit plurimū eo tempore Rei P. Consulum siue mali
tiam siue stultitiam dicere oportet ! siue potius vtrunq;. Nam vbi erit
suppositū : certe de est. Illud nanq; verbum quod interiectū est ! de no
minatiuo mutauit in accusatiuū. Sed sicut in Euripo / aut sicilie freto
inflata vento vela aquarū impetus retroire cogit ! ita orationē lege grā
matica euntē auctoritas ipsa osuetudoq; inhibet / ac repellit. Verum (vt
grammaticorum expectationi satisfaciam) sic erit construendum. aut
stultitia consulum / aut malitia / aut potius vtrunq; obsuit plurimum
eo tempore rei p. siue illud factum consulum dicere oportet stultitiam / si
ue malitiam / siue potius vtrunq;. Vel sic obsuit plurimum reipublice
eo tempore consulum factum siue illud malitiam / siue stultitiam eorū
siue vtrunq; dicere oportet ;

De Infinitiuo vel Interiecto ! vel Postposito ! Ca. xxi.

Udiui te / vt ceteros affuisse in plio ! et audiui te affuisse in plio /
vt ceteri. Hic subintelligitur affuerūt ! ibi intelligi nō potest / ita
tim sequente infinitiuo / et omnia ad suum regimē trahente. Itaq; sic ex
ponit ! audiui te affuisse in plio ! vt audiui ceteros affuisse. Alterum
vero (vt dixi) hoc modo ! audiui te affuisse in plio ! vt ceteri affuerunt.
Qd nequaquā cedit sic dicere ! audiui te / vt ceteri affuisse in plio. Hoc
em̃ declarat audiui / vt ceteri audierūt. Alterū fortasse sic / audiui te af
fuisse in prelio / vt ceteros ;

Ubi utimur nominatiuo p̃vocatiuo. vel e contra ! Ca. xxii.

Defende me domine ! adiuua me optime vir ! tace imperite homo
mutato vocatiuo in nominatiuū nō recte dicit. Item defende me
tu domine deus meus. Adiuua me tu vir optimus ! tace tu homo impe
ritus. Hic p̃ nominatiuū recte loquimur. Subintelligit. n. ens hoc mo
do ! tu ens dominus meus. Qua ratione defendi possit illud in psalmo ! do
mine dominus noster ! nisi sumptū esset e greco. Idem fit in vocatio ali
cuius nominis. Virgilius. Nate mee vires / mea magna potētia solus.
Idem in nomibo p̃p̃ijs qd fit in hoc p̃noie ! et in vocatiuis casibus sic.

m

Aue Cesar Summus Imperator. Neq; illud tantūmodo in impatiuo ē
 verū etiā q̄ quidē facilius in alijs modis: vt q̄ tendis enea extrem? om
 niū Troianorū: vel extreme viuis/et regnas Helene domo deū ē et reg
 nas medi? seuissimorū hostiū/meli? q̄ medie. Male p̄ solū pp̄ nomen
 aut iunctū cū p̄noie: vt quid facis tu Serui? aut p̄ nomē appellati
 uū sine p̄noie: vt quid facis domin? meus ē nisi tali modo: vt quid se
 des iter seruos domn? hic subintelligi ē ens: ibi subintelligi nō pōt.
 Quare illud Plinianū in li. viij. de naturali hystoria: nisi mēda librarij
 est: nō placet mihi. Salue p̄m? oim patēs patrie appellate vbi nō mo
 do appellate a p̄m? in casu discordat (qđ etiā impitis ad rēphensionē pa
 ter) sed ne appellatus quidē si diceret/plane latinū foret. quom fuit di
 cendū p̄me: fuit sic. Salue Marce Tulli p̄m? oim patēs patrie appel
 latus: fuit. Salue tu p̄me patēs patrie appellate vel/ Salue patēs elo
 quētie p̄m? oim pater patrie appellatus. Est em̄ illud patēs Vocatus;

Vbi vtimur Nominatiuo pro Accusatiuo ē. Ca. xij.

Pero tibi esse bon? amic? ē credo tibi fuisse fidelis p̄pe dicis. Per
 accusatū vero nō ē nisi alterū accusatū addas: qui antecedit in
 finitiuū. Nam hic sequit hoc mō. Spero me tibi esse bonū amicu: cre
 do me fuisse tibi fidelē. Quedā vba cū noīatio iūgi recusant immo ple
 raq; Nam vt recte dico: incipe mihi esse familiaris: et noli esse illi inti
 m? ita inuitate dicā: p̄cipe illi esse familiaris mihi: ne liceat tibi esse
 illi intim?. Hoc tñ gen? loquēdi nōnunq̄ repim? vt apđ Lucanū in. x.
 Tutūq; putauit iam bon? esse socer. Alius dixit/ iam socerū esse bonū.
 Et apud Ouidiū de ponto. Et quis in extreme positus iacet oze tuorū:
 me tñ excepto/ qui p̄cor esse tu? Dicere potuiss/ h nō tā venuste. quē pre
 cor esse tuū. Terenti? in Andria: qui sele inhoneste optauit parare hic
 diuitias/ potiusq; in patria paup̄ viuere. Apti? apud eundē Ouidiū li.
 p̄mo fuit titulo. Sperneq; in molli mobilis esse thoro. Et vsus vulga
 tus. Sperne repugnādo tibi tu dñ? esse. Quod si dixiss/ noli repugnā
 do tibi tu strari? esse: vsusq; patet ē nullū de obstructione dubiū ess/.
 Talis tñ mod? loquēdi e greco fluxit: vbi vñtatissim? est;

Cui p̄sone/ generi/ numero/ verbū respōdere debeat ē. Ca. xxiij.

Eubum sequi debet vltimū suppositū in p̄sone/ numero/ et genere:
 vt ego illū de suo regno: ille me de nostra Rē p̄p̄contatus ē. Duo
 supposita sūt ego/ et ille ē quorū vtriq; vbum accommodat. S; sequēti pa
 lā/ antecēcti p̄ subintellectionē: vt sic. Ego illū de suo regno p̄contat?
 sū: ille me de nostra Rē p̄p̄contatus ē. Conuerte ordinē p̄sonarū: siml
 p̄sonā vbi mutaueris sic. Ille me de nostra Rē p̄ ego illū de suo regno
 p̄contatus sū. Muta genus ē sic. ego illā de suo regno: illa me de nostra
 Rē p̄p̄contata est. Muta numeros sic. ego illos/ illas & de suo regno ē

illi/ille ue me de nostra hie p. percontati/percontate ue sunt. Et item eō
trario. In hac tñ formulā nō cadit : quotiēs p. comparationē aut similitu-
dinē loquim^r : quale est. Melius ego istud q̄ ws fecissem : nō aut q̄
ws fecissetis. Hoc ille ita prudēter : ut ego fecisſi : nō aut ut ego feciſ-
sem. Hic em̄ subintelligit sic. Hoc ille ita prudēter/ut ego feci/et ipse fe-
cisſi. melius ego istud q̄ ws fecistis/fecissem. Verbū em̄ p̄ncipale debet
afferri : subintelligi autē quod nō est p̄ncipale ;

Ubi Collocandum sit Adiectiuum : Ca. xxv.

Diectiuo quom precedit : debent obsequi substantiua. Aliter vi-
tiosū est : ut hoc modo. Nulla Vgo est dicēda vel corrupto animo
vel corpore. dic p. animo mēte sic. nulla virgo dicēda est vel corrupta mē-
te/vel corpore : aut vel corrupto corpore vel mēte nō erit latinū. Qd̄ oītra
fit aut precedēte substantiuo : aut in fine reiecto adiectiuo sic. Nulla vie-
go dicenda est vel mēte corrupta/vel corpore : aut vel corpore corrupto
vel mēte. Item vel mente/vel corpore corrupto : aut vel corpore/vel mēte
corrupta. Similiter in plurali variabo exempla ad euitādum fastidiū.
Nemo diues est vel valitudine infirma/vel sensibus : aut vel sensibus
infirmis/vel valitudine. Item nemo foelix est sciētia vel membris af-
fectis : aut vel membris/vel sciētia affecta. Cicero tamē in philippi-
cis inquit. Optima sunt z mēte/et viribus. Nescio an culpa librarioz
sit : qui ita scripserūt/ p. eo quod est z mēte optima sūt/et viribus : vel
optime sūt z mēte/et viribus ;

Quid momenti faciat Coniunctio/Aduerbiumqz disuncti-
uum ex collocatione : Ca. xxvi.

E his quare tradidimus palam est : nequaquā recte dici corrupto
vel corpore/vel mēte. Debet enim adiectiuum illud ad utrūqz sub-
statiuum applicari in genere/et numero. Neqz de vel tātummodo intel-
ligo : sed de ceteris quoqz iūctionibus. Per et : ut modo ex Cicerone
attuli exemplum. Per nec : per siue : per cetera huiusmodi neqz hoc so-
lum vbi adest substantiuum cū adiectiuo : sed etiam sine eo : quale hoc
est. Tu nec faceres : nec ego permitterē : nō est hic sermo latinus. Dicē-
dum nanqz erat : nec tu faceres : nec ego permitterē : aut sic. Tu nec fa-
ceres/nec a me facere permitteris. Tota enim oratio dependet a prima
dictione. Item potes cognoscere partim ex aliozū sermone/partim te
docebit ipse Tabellarius. Non est latinum. sed sic. Partim potes cog-
noscere ex aliozū sermone : partim ex Tabellario. Item puto tum ex
superioribus litteris te omnia intellexisse : tum ex his intelligere potes
Dicendum erat tum ex his intelligere posse. Item paratus sis vel pug-
nare : si qui te laceſsunt : vel si qui non sunt : ne recuses facere pacem.
Dicēdum erat/aut sine illo ne recuses : aut sic. Vel patius sis pugnare.

Ex his que dixi : videoz rep̄hendere legē illam duodecī tabularū. Liberi
parētes in egestate aut alant/aut vīnciant. Quasi dicendū fuerit libe
ri aut parētes in egestate alant/aut vīnciant. Sed nō est vetustas illa
reuocāda ad hāc regulā : que ostat ex vsu eoz : qui more illo vetusto n̄
sūt locuti. tameti haud dubie opinor : p̄mū aut/a quibusdā adiectū : le
giq; ita in vetustissimo quodā codice declamationū Senece. Liberi parē
tes alant/aut vīnciant. Huius etiā loci illud ē : ne hoc modo vba omī
ceam? diuersam naturā habētia : quale ē. Ille m̄ nec nocuit vnq; : nec
adiuuit : ego nec offendi se : nec p̄fui. Dicendū erat/ille m̄hi nec noci
it vnq;/nec p̄fuit : aut sic. Ille nec nocuit m̄ vnq; : nec adiuuāt. ego n̄
offendi se/nec adiuui. aut ego nec offendi se/nec eidē p̄fui ;

De Vsu negationis : Ca. xxvij.

Res aliquādo negationes nō plus efficiūt : q̄p due/collocatione ip
sa dictionū efficiēte. Ut nunq; m̄hi nec obfuiſti/nec p̄fuiſti. Tres
hic sūt negatiōes. Muta p̄mā negationē in mediū : aut in postremū. iā
evanescet quom ibi locū nō inueniat. sic. M̄hi nec obfuiſti vnq; : nec
p̄fuiſti : aut sic. m̄hi n̄ obfuiſti : nec p̄fuiſti vnq;. Nescis nec in pace/
nec in bello viuere. nec in pace/nec in bello scis viuere. Ibi tres negati
ones sūt : hic due : quom eadē sit sentētia. Vereor/metuo/timeo : et si q̄
sūt alia : itē efficiūt vel cū negatione/vel sine ea. Ut vereor ne veniat :
et vereor vt veniat. timeo ne moriā : et timeo vt moriā. More Cicero
nis : vt ne p̄ vt nō metuo vt ne pereat. Et Terentius. Appime in vita
vtilē : vt ne qd nimis p̄ nequid nimis ex q̄ miro. Deriuū ita sc̄pisse p̄
mo geoz gicor. Unde male quidā hunc locū scribūt. Pater adest : caue
ne te tristem sentiat. Si em̄ hoc ē : dicit : vide vt te triste sentiat. Nā
z ne/et caue philētis est. Neutiq; p̄ nequaq; : et ipsū nequaq;/z nusq;
et nuspiā simplicē negationē indicāt. Ideoq; vnicō vbo cōsta sūt : vt ne
quaq; veniā. Necubi nō simplicē : ideoq; duplex verbū postulat. Volo
necubi m̄hi obui? fias : id est ne alicubi : vt siubi p̄ si alicubi : si unde
p̄ si alicūde. Cetera q̄ de natura negatioⁿ disputari solent : in libros dia
lectice nostre otulim? : que ideo p̄terim? : q̄ fere nō sunt ignota oratori
b?. Dialecticor vero nemini cognita. Illud tñ aduerbiū huc illinc trāf
feram?. Vir malus nulla lacessitus iniuria ab amicitia recedit. vir bon?
nulla lacessitus iniuria ab amicitia recedet/vel recedat : nescio/an lice
ret dicere : recedit. Hoc loco eadē vba dāf malo viro/et bono. Sed tñ
malus recedere ab amicitia intelligit : bon? nō recedere. Et ille nō lacel
situs iniuria : hic lacessitus. Et haud scio : an hoc sit satis ad hec distm
guēda dixisse : qd alibi rē significam? : alibi admonem?. Huc addam?
vnū : in quo nō pauci falli solēt : vbi debeat geminari negatio : vbi nō
debeat. Ut hoc exēplo. nō modo stelle : sed ne luna quidē ad solē seruat

splendorem suum: recte dicitur. Item hoc modo recte. Non modo nulle stelle sed ne luna quidem/et cetera. At quoties dictionibus quedam addest strarietas: non possis tollere alteram negationem: ut hoc modo. Non modo stelle non apparent: sed etiam luna ad solem obscuratur. sine negatione geminata non recte loqueris. Item non modo non absoluo hunc: sed ne leui quidem poena secum transigendum esse puto. Quidam tamen nuper scripsit. Non modo absoluendum hunc: sed nec etiam grauiter puniendum puto. quom dicere debuisset. non modo non absoluendum. Sunt enim diuersa absoluendum et puniendum. Item non tantum non constanter: sed etiam trepide/et confuse locutus est. Item non tantum inconstanter: sed fortiter et aperte minaciter locutus est. Male hoc secundum dixisti dempta negatione. Erat enim dicendum: non tantum non inconstanter. In quod vitium incidit Boetius libro tertio in Ciceronis topica/dicens. Non confuse solum/verum etiam distributum et in suarum partium proprietate noscantur. Dicendum erat non solum non confuse. Diuersum est eorum vitium: qui ad illud non modo applicat: sed etiam quom deberent applicare: sed saltem: aut sed certe: aut sed vel. quale est Lactantij libro primo. Quis enim mentis emotus non modo futura predicere: sed etiam coherentia loqui possit: Dicendum erat: sed vel coherentia: aut sed saltem: aut sed certe coherentia possit loqui. Nisi forte culpa librarij est. Ego vero in utroque non auctorem/sed tale genus orationis reprehendo;

Quot modis iubemus: quid etiam intersit inter preteritum/futurumque coniunctiu modi? Ca. xxviii.

Eni ad me: venito ad me: venias ad me: venies ad me: scribe ad me: scribito: scribas: scribes indifferenter pene his quatuor utimur. Horum tamen vno in negatione ne venias: et altero quod in affirmatione non utimur/in hunc modum: ne veneris. Nam ipsum veneris duobus modis accipitur. Vno modo subiunctiue: ut si veneris/vel quom veneris: altero sine subiunctione. Ideo illud non est verbum principale: hoc est: ut si me iuueris rem optimam feceris. dimitte me/et diuites feceris. aufer huic magistratum/et eum iugulaueris. eam? in portum/iam naues venerint. Cicero. At qui nobis gratissimum (ut etiam pro Scipione polliceatur) feceris: si quando et cetera. Sciendum tamen est: quod hec omnia verba futuri sunt temporis: veluti si ita commutemus. Si abstulero huic filiam/eum iugulauero: non autem iugulauerim. Ego hoc videro/tu videris/vos videritis: quasi ego hoc videbo/vel videam: tu videbis/vel videas. Ne veneris futuri item est temporis (non veneris preteriti. Illud vetat: hoc negat. Quod secundum commune est: cum prima persona/et tertia: ut neque vero crediderim: neque vero fuerim in ea opinione/qua ceteri. Et sine negatione improbe dixeri/dixerit aliquis.

non veni : nō fac : nō iugula apud oratores fere nunq̃ : s̃ apud poetas :
vt Virgī. Ne seu magna sacerdos Et Terē. Ne nega. Iuui? li. ij. Cras-
tino die oriēte sole in aciē redite. Erit copia pugnandi : ne timete. Et
Quintil. Tu illā defende : ama : ne relinque. Hic nos Quintilian. admo-
net : ne p̃ illo ne feceris : dicam? / nō feceris : quia alterū negādi est :
alterū ṽtādi. Ideoq; ne cū p̃ma p̃sona singularis numeri nunq̃ iunc-
tū inuenimus ob eandē causam : p̃pter quā impatiūū caret p̃ma p̃sona
in singulari : quia nemo sibi soli imperat / aut ṽtat. Vnde frequēter le-
gim? : ne timuerim? / ne timeas / ne timeatis / ne timeant. Nunq̃ autē /
ne timeā : nisi ne p̃ vt nō. S; nō timeā / nō ausim / nō sperem / nō timue-
rim / nō sperauerim / nō crediderim : idest timere / audere / sperare / credere non
possum / aut nō deleo : ita in alijs p̃sonis : vt idē Quintilian? Non expec-
tis / vt statim gratias agat. Qui sanat inuitus : idest expectare nō de-
les. Non em̃ eo modo hoc dixit quo dicere solem? : quom ṽtam? : ne
me expectes amplius. Hic. n. negatio est : nō ṽtatio. Ita nō expectaue-
ris : et ne expectaueris : quorū alterū p̃teriti temporis est / negatq; : alte-
rū futuri / et ṽtat ;

De Lepore si non et nisi / cum alijs verbis : Ca. xxxi.

Quod quod adhuc de negatione subiiciam : ad solā elegantia dīcē
di p̃tinet. Quod quale sit : subiectis ex exemplis p̃ se apparebit.
Quintilian? Non ē difficile s̃ vt maritū vxor occidat : si nō ē difficili? :
vt fili? patrē. Idē. Atq; eo causam dimittim? / vt n̄ sit absolued? adoles-
cēs : nisi etiā laudādus. Idē. Quare nō petit : vt miserū putetis : nisi q̃
innocēs fuerit. nō petit : vt afflictū alleuetis : nisi q̃ pbauerit sese infor-
tiorē : q̃ patrē amisit : q̃ q̃ oculos. Serui? Dulpiti? Atqui amitte-
re liberos malū ē : nō malū nisi hoc peius ē ferre / et perpeti. Salusti?.
Parcite dignitati Lentuli : si ipse pudicitie / si fame sue / si dijs / aut homi-
nib; vnquā illis peccit. Ignoscite Cethegi adolescētie : nisi iterū patrie
bellū fecit. Titus Iuui? li. xxxi. Nam qd̃ ad ea attinet : que nobis obie-
cit : nisi gloria digna sint : fateor ea defendi nō posse. Quādius. Nec tñ
hec series in causam p̃hit achili : si mihi cū magno nō ē amicus achilles.
Huic simile ē : quale apud eundē. Mentior / obscurū nisi quom nox fece-
rit orbem : nup̃ honoratas sūmo mea vulnera celo videritis stellas. Et
Quintilianū. Mentior nisi quom peregrinatio mea nos deduceret : ma-
luit esse cū matre. Et iterū. Assidere em̃ cibos ministrare / manū porrige-
re / quilibet poterat. Mentior / nisi factū est. Idem Xbum apud Ambrosi-
um eodē modo positū / tū in libris officior / tū in exameron / tū in alijs re-
peries : et apud Ciprianū ad Donatū. Mentior : nisi alios : qui talis ē /
inrepat. turpes turpis infamat ;

De Vter / vtri : Quis / cui : Ca. xxxi.

Ter vtrū accusat. latine dici ē: vt Cicero p. M. Iulio. Vter vtri
inidias fecit. Vterq; vtriq; vix ausim dicere. Neuter neutri omī
no nō dixerim. Terētiū in phormione inquit. Quia vterq; vtriq; est
cordi. In. x. quoq; cōmentario rex a Cesare gestaz huc ab Hircio huc
ab Oppio (nam incertus auctor est) edito sic legi. Interi dissensio ē
inter achillem/ & Arhimonem/ quom vterq; vtriq; inidiare ē. Et sūma
imperij ipse obtinere vellet. Cicero autem et Quīntilianus (quantū in
ueni) sic nūquā locuti sunt. Quoz prior sic ait. Quozū vterq; suo stu
dio delectatus contempsit alterum. Posterior sic. Quom enim vterq;
alteri obijciat/ palā est vtrumq; fecisse. Atq; sic dicendū esse per illud
frequentissimū pbat. Alter alteri obijciat/ alter alterū cōtemnit/ alter
alterum accusat. alter em̄ alterum/ non ambo ambos accusant. Idem
dico de neuter/ vt idem Quīntilianus. Ita fiet/ vt cū equali cura linguā
vtranz tueri ceperim/ neutra alteri officiat. Quare peccauit tum ani
cus me/ (si aicos palā licz ēprehendē) quī mihi nup ad se scribēti/ vter
vtri bellū italiss/ ē spondz/ neut/ neutri/ a potī/ vterq; vtriq;. Tū Prisci
an/ q̄ libro. ij. ait fiscina vero a fisco/ an fise/ a fiscina/ an neutz a neu
tro dubiū ē. Debuerat dicē an/ neutz ab altēo. Nā qd a se nō deriuē ē
supuacū ē dicē. Sed dicēdū tm̄ ab altēo/ nō aut a neutro. q̄h nec ab
altero/ nec a se. Ne illud quidē sileam/ vt dicim/ vter vtri/ ita q̄s cui/
vt Virgilius. Que quibus ante feram. Et Cicero. Quid cui preponen
dū sit. Quīntilianus Quid quo loco collocandū sit. Idem Quīntilia
nus. Ut dubiū sit quid quo referri oporteat;

De Prior/ Primus/ et similibus. Cap. xxi.

Ocaui te prius/ non est idem/ quod prior. Illud significat tēpus/
quali priusq; nunc/ vel tunc. Hoc vero personam/ idē ē: ego duoz
prior. Et hoc quādo duo ad vnū referunt. Siquidem/ ego & hic te vo
cauimus. Sed ego prior/ hic autem posterior. Idem fit quom vnus ad
duos refert. Vocauī te priorē melius quam prius. Illum autem poste
riorem/ melius quā posterius. Per passiuū quis iam hoc nequeat di
cere/ vocatus es a me prior si duo estis/ vocatus es a me priore si duo su
mus. Eadem ratio est superlatiuoz primus/ et posterior/ & si qua sunt
alia. Vocauī te primus/ vel postrem/ si multi sumus/ vel vocauī te pri
mū/ vel postremū/ si multi estis. Nonnūquā ex neutra parte sunt duo.
sed vtriq; singuli/ & tm̄ p hoc idem oparatiū loquim/ vt vocauī te pri
or/ percussī te posterior/ supple q̄ tu me. Nonnūquā vnus hinc est/ illinc
plures/ vt vocauī vos prior/ supple q̄ vos me. vocauimus te priores/ sup
ple q̄ tu nos. Idem de Superlatiuo/ vbi multa membra sunt/ vt primi
nos vinimus/ vos posteriores. Ille vltimus ē primus ego intraui val
lum/ tu serior/ illi tardissimi;

De Regimine nominū criminaliū/poenaliūq; Ca. xxij.
I quis fureſ rem ſacrā de pphano ſ tenet ne ſacrilegi; an furti;
an vtroq; nō autē an vtriuſq;. Qui ſuſtulerit rē ſuā de ſacro;
furti ne tenet; an ſacrilegi; an neutro; nō autē an neutri; Accuſa
re hūc potes vel furti/vel ſacrilegi;/vel de vtroq;/vel de ambob;. nō autē
vtriuſq;/aut ambob;. Condenare nō licet de vtroq; ſ de altero vel furti
vel ſacrilegi; nō autē ſ alteri;/vel furti/vel ſacrilegi;. Cur ita ſit; vt de
mus varios caſus eidē vbo/ſertim ſub diuinctioib; que eoſdē diūgere
caſus deſet. Nempe/ q; noia peccatorū cū huiuſmōi vbiſ idē valēt in ge
nitio; qd in ablatio ppoſitionē habēt/vel nō habēt. Non idē in ceteris.
Neq; hoc in his modo noib; que certū peccatū ſignificāt/et ſpeciale; ſ
in his etiam que generale/et incertū; vt Cicero. An nō intelligis pmiū
quoz hoies/et quales viros mortuos ſūmī criminis arguas; Et iterū.
Sceles/atq; nefarij Paricidij odemnavim; Per hec verba licebit
tati/et quāti cū ſuis ſubſtātiuis adiūgun; p gtm vti; vt quāte peauie
odemuaſti; ſate ſūme damnavi; quāte poſtulati. Iui; li. xlvij. S; ne
qua; tantū relictū eſt; q; ſūme damnatus fuerat;

De Impleo/refercio/plenūq; ac refertus; Ca. xxij.
Oncariū ppe hūc eſt; quod ſubijciā. Impleo/et refercio/et ſimi
lia vba ablatim ſine ppoſitione poſtulāt; vt impleui nauim frum
to; referſi apothecā vīno. Et tñ aliqñ addim; ppoſitionē de/ſicut imple
ui nauim de oī genere frumētī. Referſi apothecā de vario gen; vīno;. Vtrq;
auſim dicere. Impleui oī genere frumētī; et referſi varia natūā
vīno;. Hoc qd dicim; e; exēplo pprobandū ē. Cice. de Ora. Q; ſi tantā
vīm rerū maximā arte ſua rhetorici amplecterent; querebat cur de
phemijs/et de epilogis/et de huiuſmōi nugis (ſic em appellabat) referſi
eſſent eoz libri. Hic nequa; licuiſſ; ſine ppoſitione loqui. Non em libri
illi referſi ſūt phemijs/et epilogis; ſ pceptis phemioz/et epilogoz.
Sicut in ſupiorib; nō eſt nauis impleta oī genere frumētī; ſ frumēto
ois generis. Neq; apotheca referta oī natura vīno;. S; vīno oīs natu
re. Quia de refercio/et impleo ſeci mentionē; dicā hoc ampli; de refer
tis/et de plen;. Exemplū qd modo attuli; oſtēdit refertus poſtulare ab
latiū; ſicut impletus/ſicut vacuatus; ſicut vacuus. Idem tñ Ci. ait p
lege manilia. Referto pdonum mari. Et p platio. Audierā refertā eſſe
greciā ſceleratiſſimoz hoīm/ac nepharioz. ſ nūc trāſit in no; tameti
cetera huiuſmōi noia ablatim ſemp habēt. Ut vacuus incolis; nō inco
latū. ſ frequēs pplis/nō pploz; pterq; plenus/cui Cicero ſemp gemitū
dedit. De ceteris auctorib; nō poſſum in vniuerſū pnūtiare. Cum mlti
etiā dederint ablatim ſue etatis; vt Varro li. iij. rerū ruliicarū. Nihil
ſua intereſſe; vtrum his piſcibus ſtagnū habeat plenum aut ranis. Et

Salusti? in Jugurte. Que quāq; gūia et flagitio plena videbant? tū qz
moet metumutabāt sicut regi libuēat? par uenit. Duo itaq; arbitrio
scriptores utiūt. Postiores vero ōnes/ut hoc nomē nouissim? p vlti
mo: ita etiā plen? vino dixerūt/nō solū plen? vini. Quare quī solo gei
tio atent? eic? Ciceronē imitabi? q vtroq; casu utat? cetēos. S; mutā
do hēbit et venustat? rōnē/et lucē. Qd vel ex primo exēplo ostendit.
aue grā plena. Ego ad euitandū āphilologiā dixissē: aue gēie plena
quēadmodū in alio factū est: vbi nō erat ābiguitas: plenū gēie et vīta
tis. Licet diuersa vba hic sint. atq; illic in altēo est.

Liuius ut nomī plenus dat etiā ablatiuū:
ita verbo impleo dat etiā gemituū: ut in quinto ipse multitudinem
quoq; que ferme semp regenti est similis: religionis iuste impleuit;

De Potior/Potius/et Compos? Ca. xxxij.

Otiō/hos eolde cas? habē potest: sed cū ceteris frequentis? ablati
uū. Cū hoc noīe res fere semp gemitū. ut Lacædæmonij rex diu po
titi sūt: idest rex imperiū diu tenuerūt. In alijs noībus magis significa
exponit p obtinuerūt: q p tenuerūt: ut potit? sū victoriā: sū potit? anni
ca: idest pugnādo/vel laborādo obtinui victoriā/vel amicā. In pñti tpe
plerūq; p fruor. Cice. Qd si voluptatib; his bona etas frui libētius/
primū puulis frui rebo: ut dixim? Deinde his/ quib; senectus etiā
si non habunde potitur: non ōmino caret. Pro eodem posuit fruitur et
potitur. At potitur pro potitus est/ presertim more historico legimus.
Potior a potis descendit. Ideoq; illi in significatione simillimū est.
Nam sum compos mentis/ compos aīni/ compos rōnis/ compos sanita
tis: qd hec habeo: at compos voti/ spos victorie/ compos optati: quod
hec opera mea/ atq; labore obtinui: obtineoq;. Illud tamen sciendū
est apud Quidiū in. xij. sic legendum. Tuq; tuis armis et nos te
poteremur achille. non potiremur ante penultima breui non longa a
tertia scilicet non a quarta coniugatione;

De Trañtio? Ca. xxxv.

Trañtio exercitum: idest transporto exercitum trans mare aut
trans flumen. Trañtio mare/vel flumen: idest transeo. Aliquando
vtrumq; coniunctum: ut Liuius. Traiecit copias hyberum. Et Plau
tus. Traieci exercitum Isaram;

De Do tibi/et Ad te litteras? Ca. xxxvi.

O tibi litteras tanquam tabellario: do ad te litteras scilicet ad te
perferendas. Aliquando hec duo coniunguntur. Ut Cicero. De
di illi ad te litteras. Et Salustius. Vulturio litteras ad Catilinam
dat. Ego qui mittit litteras dat. Cui littere dantur si perferi: reddere
dicitur: sicut ille/ ad quem dantur accipere;

De In et Ad/cum alijs verbis : Ca. xxxvii.

O in villam et eo ad villam. p̄fiscor in campū : et ad campū Cō
fero me in agrū : et ad agrū. Et Itē in similibz : p̄terq̄ in hoc vl
timo Vbo quoties refert ad p̄sonā. Dicim? em̄ stuli me ad Catonē : et
stuli me ad patrē. nō autē in Catonē/et in patrē ad distinguendū vide
lic; significationē. Nam quom dico/stuli in p̄sonā nō potes addere alte
rā p̄sonā : velut me : sed tē : velut beneficiū. Ecceq; significatio donatio
nis : vt multa stuli in Catonē : idest multa donavi Catoni. nemo in pa
trē potes tāta beneficia offerre/ quāta stulit pater in filiū ;

De Refero tibi et ad te : Ca. xxxviii.

Etulit mihi : et retulit ad me : ita differūt. Illud ē narravit. Hoc
vero in cōsultationē tulit. Ut Quintil. Relaturus vobis iudices or
dine maloz meoz euentū : quē nemo tam crudelis/ nemo tā seuus audi
et : vt me nō pascat. S; hoc nemini ignotū ē. Itē. Vultis scire iudices/
mihl in patientia caritatis fecisse patrē. Non retulit ad matrē : nō p̄pi
quos cōsuluit/ nō amicos. Cicero in Catilinā. Refer inquis ad senatū :
idest fer in cōsultationē senatus. Virgi. iij. enei. Continuo Troie ad p̄ce
res p̄mūq; parentē deo monstra deū refero. Et ne dubitares de sensu ser
monis huius : more suo aperuit/ subiungēs : et que sit sentētia posco.
Pauloq; post. Surge age : et hec letus longeuo dicta parētī haud du
bitāda refert. Sūt em̄ deoz Vba/ nō cōsiliū ab anchisa petentiū : sed id/
quod agendū sit : docentiū. Ideoq; addit illud/ haud dubitāda. Porro
vtraq; harū sententiā in Vbo versat : aliqñ etiā in facto : sed diuersa
est significatio : vt Quintil. Ad patrē arma nō retuli : idest reportavi. Et
Ci. Si ad vnū oīa referenda sūt : dignissimū esse Pompeiū. Hoc est : si
in vnū oīa cōferēda sūt. de re intelligit/ nō de orōne. Quid illud : quale eiul
tē est p̄ Deiotaro. Qui rumores ad se referret. Et quale ē Cesaris. Ut
que diceret Ariouist?/ cognosceret : et ad se referret. Hic de Vbis agit :
et tñ nō significat ferri in cōsultationē : s; poti? narrari/et renūtiari mā
data ab altero data. Preterea h̄ solet adhiberi accusatūs/ xl noiatū?
ibi crebro/ in p̄sa p̄sertim ablatiū? cū p̄positione de : vt de oībz his refe
rā ad Senatū. Omnia autē hec referā ad Senatū/ rari? dicis. Tamē sig
nificat idē/ qd est in Senatorz cōsiliū feram ;

De Interdico : Ca. xxxix.

Interdico tibi aqua/et igni : non autē interdico tibi aquam/et ig
nem. Neq; interdico te aqua/et igni. Quo autē modo mutabil
in passiū hec oratio : Sunt tres modi (quantū colligere possum) mutā
di actiū in passiū. Vnus vbi ē solus accusatūs : ab eo in nrm mutato
incipiēdi : vt dedi tibi equū : equus a me tibi datus ē. Alter vbi sūt duo
accusatiui/ alterz in nrm p̄uerēdi/ alterz relinquiēdi : vt docui te musicā.

tu a me doctus es musica non autem musica docta est a me te. Tertia? ut ruli
bet horum accusatiuum mutandi in nomen: alterum vel elinquendo/vel in ablativum
cum a/vel ab transferendo: sic. Ego rogavi te veniam. Tu rogatus a me
es veniam. vel venia abs te rogata est mihi. licet per hoc secundum tu ma
gis videaris rogasse per me/quam ego te. Quae horum modorum huic verbo tri
buemus: nullum. Et tamen tres isti similes unus hic est. Tibi interdic
tum est aqua/et ignis: quod est frequentissimum. Alter hic. aqua/et ignis
tibi interdictus est. Ut Iulius libro. viij. Interdictumque mare anciani
populo est. Quod si esset mari prioris modi foret exemplum. Tertius hic.
tu interdictus es aqua/et igni. Sed tamen hic modus ceteris est rarior.
Metellus numidicus. Illi vero omni iure/atque honestate interdicti sunt.
Ego neque aqua/neque igni careo;

De pluit et mingit? Cap. xl.

Aut caret supposito/habens appositum ablativum: ut Iulius.
Nuntiatum est in Albano lapidibus pluisse. Licet nunc dica
mus: deus pluit carnem: pluit manna: pluit escam: mingit vero
suppositum/et appositum respuit;

De Decet/iuvat/et conducit? Cap. xli.

Ecce/iuvat/conducit pro utile est: et si qua sunt alia: nec
personalia sunt plane: nec impersonalia: quomodo habeant nume
ros. Vestes he decet nos. Illi ubi iuvant te. Studia secreta con
ducunt maxime. Explicit/explicuntque nunquam (quod sciam) legi;

De Ausculto et audiens tibi sum? Cap. xlii.

Ausculto te/audio te. Ausculto tibi: obtempero tibi. Sum audies
te: quod te audio. Sum audies tibi: quod tibi obedio: ut Ier. xij. tabularum
apud Quintili. filium inquit audientem dicto liceat abdicare. Cicero in philip
pi. Et audies es hic ordinem. Et pro Deiotaro. Aut quid dicto audies
res in tanta re non fuissent. Cum verbo repperisse apud scriptores pro
se orationis tale scribendi genus non memini. Sed apud Plautum
in comoedia: que inscribitur captivus duo. memini dicto haud audie
bat: facto non ledebat. Hinc est/quare unum obedio ex compositis ab
audio postulat dativum;

De Dono tibi et te? Cap. xliij.

Ono tibi munus/nomen est quid significet: dono te nuere plerumque
premiij gratia: sed interdum admirationis/interdum lenivolentiae/
interdum misericordie. Cicero pro Archia. Sylla cum Gallos/et Hys
panos civitate donasset: videlicet in premium. Quae exempla sunt
plurima. Ut militaribus donis/corona vallari/immunitate donatus
sum. Idem pro eodem. Itaque si civis romanus Archias legibus non
esset: ut ab aliquo Imperatore civitate donaretur: perficere non potuit.

Certe Impator nō remuneratiōis causa Archiam ciuitate donasset ! h
admiratione ingenij et beniuolētia. Virgilius. Nemo ex hoc numero
mihi nō donatus abibit. Nimirū nō pmi gratia. Nam tres pmi pmi
accipiēt. Beniuolētie ergo / nō meriti illoz grā ! quom postremi nihil o
nino mereant. Quale ē Valerij mari. li. ij. Rex Antiochus bello ! qd cū
Romanis gerebat ! filiū Scipionis a militibz suis interceptū honora
tissime excepit ! regijqz muneribz donatū ultro / et celeriter patri remi
sit. vtiqz amicitie gratia. Et Amphitricion apud Plautū. Verū ita ami
matus fui ! itaqz nūc sū ! vt ea te patera donem. Et paulo post. Alchme
na inquit. Paterā pfecto foras / qua hodie meus vir donauit me. In q
rū vtroqz sola in donādo beniuolētia declarat. Idem Plautus in aulu
laria. Dij immortales quibz et quātis me donatis gaudijs. Quintil. in
gladiatore. Quid me facere ouenit ! qui p maria latrocinijs infesta so
lus petitus sū ! qui lucē / libertatē / deniqz quicquid patri deo / non igna
rus (vt pmo natalis hore tempe) sed vidēs / sentiensqz acceperū ! nec solū
donatus his bonis / sed sūmis piculis liberatus sū. Verba sūt hoīs exag
gerātis beneficia amici ! vt se maxime illi ostēdat obstrictū. Sola ergo
fuit ratio beniuolētie. Idē in pariete palmato. Qz blande ille se posuit
miserū suū ! qz diligēter vxoris gaudētis exclusit oculos ! qz multo cecū
pudore donauit. Hic habita ē misericordie ratio. Suetonij in vita Au
gusti. Et ne enumerē quot / et quos diuersarū partiū venia / et incolumi
tate donatos Cornelius nepos de vita Actici. Auxit hoc officiū alia qz li
beralitate. Nam vniuersos frumēto donauit / pfecto clemētie nō remu
nerationis gratia ;

De incumbulo huic rei et in hanc rem ! Ca. xliij.

Incumbulo studiij ! et incumbulo remis. Virgilius. validis incūbite
remis. Incūbo in studia et ad studia. h nō incūbo in remos / et ad re
mos. Cicero. Pergite adolefcētes ! et in hec studia / in quibz estis ! in
cūbite. Et alibi. Quare incūbam ? O noster Tite ad illa pclara studia !
et eo / vnde discedere nō oportuit ! aliquē reuertam. Neqz hoc in bonū tm
modo accipis ! sed etiā in malū. Vt idē. M. Catoni incumbēti ad eius p
nitentiam. S; illud incūbite remis ! nō ē p trāslationē dictū ! vt hoc. Nā
vt quom remiges incūbūt remis ! vel quom nos operi faciundo incūbi
mus toto pectore / significat diligētia / et conatus ! ita quom accuratius
quid mente agim ? ! incūbere dicimur ! qz admodū ecōtrario supini dicū
tur ! qui negligenter agunt ;

De diuerso varioqz regimine verborum / cum diuersa
simili et significatione ! Ca. xlv.

In eo te ! tanqz inimicū ! timeo tibi tanqz amico. Illic tanqz offen
surus sis ! hic tanqz defendendus. Commēdo te regi ! idest pmitto.

Comendo te apud regē id est laudo. Cedo tibi: unde et concedo tibi / p non
 epugno tibi: facitq; pteitū cessi. Cedo te p flagello te: cui? pteitū ē ceci
 di: p flagellauit: et supinū celi. Unde celi vel qui flagellat? ē: vel qui
 āputatus est / siue occisus. Raro p occido hoc verbū accipit. Cicero in
 philip. Cedit greges armentoz. Dimitto te discedēs: id est relinq. Di
 mitto discedentē id est abire pmitto. Vel dimitto te id est mitto. Unde
 dimissi legati dicunt. Incessit mihi cupiditas id est subiit. Incessit me
 ille / id est offensit: me petit / et accusat. Inest huic loco: et inest in hoc
 loco. Primū apud Quintilianū / ceterosq; frequētius. Ait em. Verū
 hoc melius faciet natura ipsa duce. Sed naturis iphis ars meret. Se
 cundū / apud Ciceronē frequētius / vt ibi. Illud em honestū / p sepe dixi
 mus: si i alio cernim? tamē nos mouet: atq; illi / in quo id iesse videt:
 amicos facit. Comparo hāc rem illi: et cum illa. Confero te isti / et cum
 isto Ego sū similis tibi / et tui. Hoc ē omne omibz / et omiū. vel omne
 mihi tecū / et cū ceteris. Ego sū particeps laborū tuoz: et tibi sū in labori
 bus particeps. Quintili. Et in plerisq; ruris operibus marito parti
 ceps. Curtius. Quod fuisset illis in periculis particeps. Accedit huic
 rei / et ad hanc rem: vel accedit huc / vel eo / vel eodē. Quintil. Atq; vt ac
 cedat dolori meo stimulus: que hoc facit / vpor mea est. Cicero. Ut ad
 illam optimā / preclarāq; predam damnatio Sexti roscij velut cumu
 lus accedat. Impendo curam / vel operā / vel laborē: et similia huic rei / et in
 hāc rem: quod in Quintili. sepe reperies. Patior laborē multis negocijs /
 et in multa negotia: vt apud eundē. Adijcio huic rei et ad hanc rem. Res
 pondebo tibi / et ad te. Celo te hanc rem / et celo te de hac re. Tu es natus
 ad laudem et laudi. Cicero pro Sextio. Nam quid ageret vir ad dig
 nitatem / et gloriā natus. Et in eadem. Quā se patrie / quā ciuibz
 suis / quā laudi / quā glorie / non quā somno / et conuiuijs et delectationi
 natos arbitrantur. Aggregabo te illis vulgo dicimus / idem aggregare
 te soleo in numerū nostrū. Idem p Archia. Ascribere se in eam ciuitatē
 voluit. Et p eodem. Quom fuerit in alijs quoq; ciuitatibz ascriptus.
 Idem in philip. Tu vero ascribe me in talem numerum. Idem pro Ra
 birio. Si quis hunc reprehendendū putat: ascribat ad iudiciū suū nō
 modo meam: sed huius etiam ipsius / quā commisit sententiam. Idem
 contra Rullum. Illum sibi collegam ascribentis. Tibi hoc ascribendū
 est: id est tibi tribuendum / et imputandum;

De noua ratiōe regendi quondā impersonaliū. Ca. xlvj.

Coepit eū poenitere: possit te pigere: desinet me tedere / sepius dici
 mus: quam coepit ille poenitere: posses pigere: desinā tedere. Quā
 tilia in milite Mariano. Neq; si sit cupidissimus vite / poenitere eum
 sui facti potest. Cicero de petendo consulatu. Si hic ciuis liber est:

37
cuius auctoritatis neminē possit poenitere. Idē in Verre. Jamiam dolo
bella me neq; tui/neq; tuorū liberū: q̄s tu miseros in egestate/atq; in so
litudine reliquisti: miserece potest. Simile ē illud Terentij. Ita dii me
bene amabūt: vt me tuarū miserū ē me ne de me fortunarū me p̄ a me
miserum dixit;

Quom̄ venuste verba/aut desūt: aut redundāt: Ca. xlvij
Esunt nonnunq; vba in oratione: s; nō sine grā: vt Orati? Quo
mihi fortunā: si nō p̄mittitis vti: idest ad quid vultis esse mihi bō
fortune. Hic mod? incipit p̄ quo: alius incipit p̄ vnde: vt idē. Vnde in
lapide quorsū ē opus: vnde sagittas: supple putes: vel dicas mihi esse.
Iuuenalis li. v. Vnde tibi fronte/libertatēq; parētis: quom̄ facias pio
ra senex: Cicero ad filiū. Martis vero signū quo mihi pacis auctori:
Quintil. Quo p̄ fide diuitias ceco. Et alibi. Quo nūc tm̄ frumenti: q̄
classem omeatu grauem? Idē. Vnde hūc illi animū: Et alibi. Vnde tā
tū viriū ceco: vt in vno statu ictu mors tota peragat. Idē tñ ait alio lo
co. Vnde misere tunc: vnde somnus: supple erat/vel ē. Terti? mod?/vt
apud eundē. Sequit̄ questio: an vtilis rhetorice: nam quidā vehemē
ter in eā inuehi solet. et (qđ sit indignissimū) in accusatione orōnis/vtū
tur orādi virib; eloquentiā em̄ esse: q̄ poenis eripiat scelestos: cuius
fraude damnenē interī boni: filia ducant in prius. supple dicūt em̄ elo
quentiā. Cicero. Habēdas esse q̄ laxissimas amicitie habenas. Caput
em̄ esse ad bene viuendū securitatē. supple. Dicūt em̄ caput. Qui mod?
loquēdi apud grecos ē frequētissim? Idē vbum aliqñ redundat: vt de
Oratore Cicero. Titū illū: qui studiosē pila luderet. Et idē. Signa sac
noctu frāgere putaret: gregalesq; quom̄ in campū nō vniūq; requireret:
excusauit Vesp̄a Terenti? q̄ eū brachiū fregisse diceret. Datis erat dix
isse: q̄ brachiū fregiss; Et nō longe illinc. Cui quom̄ familiaris quidā
queret: qđ diceret vx̄ orē suā suspēdisse se de fici: amabo te inquit: da
mihi ex ista arboze/quos serā surculos. Dat erat sine illo diceret. Sed
hoc vbum libet̄ opponit cicero. Quart?/quom̄ supple/respōdeo: vt
idē frequēter. Qđ aut scribis de illo: aut illo negotio ego nescio quid
philij capia: vel ego iam antea timuerā: supple respōdeo. Baroq; vel nū
q̄ hoc verbū p̄feret. Aliqñ subintelligit simile vbum: vt apud Quintil.
S; si cōfessionē culpe mee exigitis: ego fui patrie durus/et patrimonij:
qđ iam meli? ab his administrari poterat: tenax custos. supple cōfiteor/
qđ est. Quintus mod?: vt apud Ciceronē. in obsequio (qm̄ Terētiano
vbo libet̄ vtim?) assentatio absit: veritas retineat. Subintellige/ita
loquim? : qm̄ Terētiano vbo libet̄ vtim?. Et alibi. Satiari delectati
one nō possum: vt mee senectutē requirē/oblectationēq; noscatis. Sub
intellige/hoc dico: vt noscatis. Sextus mod?: vt apd Pliniū iuniorē.

Studes/an piscaris/an venas/an simul omnia supple fac. Quintili.
Nil aliud q̄ reuuet. Id est/nil aliud faciet:q̄ reuuet. Et itez. Et accep-
tis litteris meis iuuenis fili? nihil aliud q̄ cū matre fleuisset. id est/nil
aliud fecisset: q̄ cū matre fleuisset. Marcialis. Nil aliud bulbis q̄ sa-
tur esse potes. id est/nil aliud facere. Cui confine est illud: vbi p̄bato ali-
quo aduerbio q̄litat/ subintelligit p̄ additione materie aut dixit: aut
fecit. Ut bene Enni? p̄clare Anaxagoras. fortit Scipio? prudente ffa-
bius. supple dixit aut fecit. put ex his: q̄ aut iam dixim? aut dicturi
sum? colligit. Et per compatiuū. Dñ melius. supple fecerint/ aut faci-
ant/ aut certe velint. Nec de dijs solū: verū etiā de hominib? vt apud
Quintilia. Tu melius vxorē q̄ factuz ētinebas. supple fecisti. Interdū
etiā p̄ nomē. Nam illud melius est aduerbiū. vt dij meliora. Lucan?
ipse verbū apposuit Dñ meliora velint. Nec procul ab huius natura
abest: qñ vtamur hoc noīe res siue in noīatiuo siue in accusatiuo: for-
te etiā in alijs casibus: vt restat mihi exponēda vitā quam hic egit in
magistratu/ res digna auditu imprimis: vel reliquū est/ vt exponam
vitam huius: qua fuit in m̄gratu/ rem dignam auditu imprimis;

Quod amene tēpus/ aliqñ p̄ tēpore ponit? Ca. p̄liij.

Annibal apud titū liuium alloquēs milites inquit. Si tales ani-
mos in p̄lio habebitis: q̄les hic ostenditis: vicim? Quintil. Si
tales milites ōnes habebim?/ mai vicim? Cur de futuro non per verbū
futuri tēpōis locut? est? Nempe ad assenerandā rem: vt nō futura: sed
iam esse videatur. Multoq; plus ponderis habet/ vt dicamus: vicimus:
quam vincerem? Idem Quintilianus. Dimitte tantū: et euocasti. id est
euocaris. Cicero. Unum ostende in tabulis/ aut tuis: aut patris tui
emptū: et vicisti: p̄ viceis. Idē p̄ Sextio. Restitisses/ ēpugnasses/ mortē
pugna oppetisses: p̄ eo q̄ est ēstē/ ēpugnare: mortē pugna oppetē de-
buisses. Ouidi? iij. metamorph. Premiaq; eipies: q̄ si tibi magna vi-
dent: ex illis scopul/ vbi erāt affixat: petisses: id est petē debuisses. Terē-
tius in adria. Prediceres: p̄ eo qd est p̄dicere debebas. Et alibi. fortas-
se aliquāto iūuor erat pat̄ ei? libidinē patere: p̄ pati debebat. Itē
Cicero. iij. offici. Male etiā curio qm causā Trāspadanor equā esse dice-
bat: semp addebat: vincat vtilitas. poti? dicē nō esse equā: quia nō est
vtilis Reipublice: id est dicere debebat. Huic simile ē q̄le aqud Ouidiū
de remedio. Gnōia fecisses/ inopē sapientē amassē. id est/ si fecisses ino-
pem. Oratius. Decies centena dedisses huic parco/ paucis contento.
quinq; diebus nil erat in oculis. id est/ si dedisses. Plinius iunior. De-
disses huic animo par corpus: fecisset quod optabat. Id est/ si dedisses.
Illud magis poeticum. vt Virgilius. Tu quoq; magnam partem
opere in tanto sineret dolor Ichare haberes. id est/ si sineret. Iuuenalis.

m

Creulū efuriēs in celū iusseris ibit. id est / si iusseris. Adhuc diuersū hū
ic est : quale est apud Ciceronē. Conchiliatis Cnei Pompeij Peristromatē
seruorū in cellis stratos lectos vidēs : id est vidisses. Quintil. Sem
p vidisses / vt ibi. vidisses nō p̄admodū tenues vmbre corpus accipe co
gitationibz solent. Apud hūc sepe ē hic mod⁹ loquēdi. quale ē illud. Si
pseuerassem : duos execauerā : p̄ execassem. Quale ē illud Orationū. ij
carminū : qd̄ metri causa. Viscian⁹ dici putat. Ne timētis inaptus cre
bro sustuleāt : m̄i dextera leuass. Apud illū quiddā pene otariū : vt ibi.
Dictatoris nomē : qd̄ sepe iustū fuiss. p̄ fuerat. Nam de imperfecto subiū
ctiui : qd̄ solet poni p̄ imperfecto indicatiui in p̄mo libro iam dixi. Cui⁹
hoc exemplū fuerat. Non quia amicus nō esses. Cicero de. Re p. li. vi.
Et qd̄ de via fessus essem : et ad multā noctē vigilassem : p̄fessus erā /
et vigilaueram ;

Ubi mitidius vtimur actiuo : vbi passiuo : Ca. xlij.

Potest legere libros. expedit euoluere auctores. vtile ē cognoscē
plurima. op̄ceptum ē labore : quos imitem⁹. necesse est adhibere
vsū. vduabile ē descēdere in certamē. et agitare cū alijs otrouisias. Vel
p̄ passiuū oportet legi libros / euoluī auctores / cognosci plurima / haberi
quos imitem⁹ / adhiberi vsū / agitari cū alijs otrouerhas. Hunc postero
rē modū magis ars grāmatica pbat : illū magis auctoritas. Secus in
p̄terito nāqz nō ita sepe legim⁹ / fecisse hoc oportuit. vt factū hoc oportu
it. Cicero in Verre. Tamē id factū nō oportuit. Et in eundē. Apollinis
signū ablatū certe nō oportuit. Et alibi. Totā rē illi integrā seruātā opor
tuit. Non dissimile sane ē illud p̄ alterū verbū (de volo loquor) vt idē. Li
beris consulū volumus : etiā si postumi futuri sint. Idē. Percurrā tñ bre
ui : vt nō min⁹ hoīem ipsū / q̄ ius omne defensū velitis. Quintil. An in
cidisse in sordidū nomē non eo otēptū hominis : quē destructū volebat /
auxisse ;

De promiscua p̄positione ac ratione : Ca. l.

An vbi vinci necesse ē : expedit cedere : siue plura sūt : de quibz q̄
rif : facili⁹ erit in ceteris fides : siue vnū mitior poena solet irro
gari verecūdie. Miscuit hoc loco Quintilian⁹ p̄positiones / rationesqz :
quom sit v̄sitatissimū : sic dicere. Siue plura sūt / de quibz querif : siue
vnū. Si em̄ plura facili⁹ erit in ceteris fides. Sin vnū : mitior poena
solet irrogari verecūdie. Atqz iterū. Firmis aut iudicijs / ianqz extra pi
culū positis / suaseri qz antiquos legere : ex quibz si assumat solida et vi
rilis ingenij vis / deteriso rudis seculi squalore : tū hic noster cultus cla
rius emitescit : et nouos : quibz qz ipsis multa vtus adest. Alius dixiss
suaseri qz antiquos quidē et cetera nouos vero qz cetera. Cice. in Antoni
um. O te miserū siue illa tibi nota nō sūt (nihil em̄ boni nosti) siue sunt :

qui apud tales viros tam impudenter loqueris ;

De usu venusto verbi videor ? Ca. li.

On videtur tibi / quod benefaciā. et mihi non videtur / quod bene loquaris. Sicut vobis videtur quod male facimus. ita nobis videtur / quod malefacitis. Videtur tibi / qd ille bñ scribat. et videt mihi / qd isti bene arent. Rusticanus hic sermo est : et agrestis. Et ruditi em̃ sic loquunt. Non videor tibi benefacere : et tu non videris mihi bene loqui. Sicut vobis videmur malefacere. ita nobis vobis videmini. Ille videtur tibi bene scribere : et isti videntur mihi bene arare ;

De vulgari quodam usu / mihi et tibi ? Ca. liij.

It mihi gloriae se oñes honores sine repulsa obtinuisse. Et alibi idē Cicero narrās Bruto / rem i qua ille nō affuerat : inq̃t. Ecce tibi pōponius noster. Illud mihi / et tibi non magis ad me / vel ad te / q̃ ad ceteros ptinet. Sed ē cō sūpta de medio : qua vulgo vtim. Tu mihi semp dormis. ille mihi assidue sedet. Quom super cenā essemus : ecce tibi hostium crepuit. Hic sermo neq̃ ad me / neq̃ ad te / neq̃ ad quenquā refertur. Ideoq̃ differens est ab illo figurato quale est apud Virgil. Ne mihi non molles libeat iacuisse per herbas. Ne ṽ tibi ad solē vergāt vinea cadētem. Hic p̃cipit ad vniuersos sub prima / et secunda persona. Ibi non p̃cipit : nec ad aliquem finem sermo est ;

Quando maiori tempore expresso / partem eius accipimus : et quando deest post ? Ca. liij.

Superioribus diebus veni in Cumanū. Et iterū. Qui his paucis diebu? p̃tifer factus est. Et i futuro. Paucis diebus erā domesticos tabellarios missurus. Et iterū. Triduo / aut ad sumū q̃triduo p̃iturū. Hec Cicero. Et Salustius. Legatū triduo nauim ascendē. Nō ē accipiendū per superiores dies : et per paucos dies / per tridū / et q̃tridū sed intra superiores dies / intra paucos dies / intra tridū et q̃tridū. Nā illud : qd aliqui dicūt : tēpus otinuatū et solidū significari per accusatm̃ : secus vero per ablatiuū : plane falsum est. Cicero. em̃ atq̃ Virgil. Sepi? accusatō / et quidē indifferēter vtunt. Posteriores vō pleriq̃ ablatio. Aliquando in huiusmodi genere sermonis omittimus post / sic. Intra decem dies : quam venit : confecit omne negociū. In paucis diebus / q̃ rhodum appulit : vxorem duxit : idest postquam venit / postquam appulit. Que exempla apud historicos sunt plurima ;

Ubi deceant / nisi / quam / et preterquam ? Ca. liij.

Quid est animal nisi corpus cum anima concretū : recte et latine. Quid est animal : quam corpus cum anima concretū. nō recte et latine. Adde aliud / vel aliter / vel secus : et vtroq̃ modo licebit dicere. Quid est aliud animal : quam corpus / vel nisi corpus cū anima concretū :

Cic. Quid est aliud gigantū more bellare cū dijs? nisi nature repugna-
re? Idē faciet opatiūū. Ut quid ē melius? q̄ gaudere? vel nisi gaudere?
Ut Quintil. Nihil ē facili? nisi totā causam oīno nō agere. Preterq̄
eandē/aut ppe parē vim obtinet? q̄ nisi. Cui? exempla/ut facilia pter
mittim? vnū illud admonēts? vbi est pter? ibi locū habere pterq̄/ad
hūc modū. Ut nullius rei sum auarus? pter laudē/vel pterquā laudis.
Nulli places pterq̄ mihi/vel pter me;

De suo vsu verbi transfero? Ca. lv.

Vem morē spartiate transtulerūt in foeminas. Et alibi idē Cice-
ro. Quod nisi in amicitia trāsfeta? que in alios trāsserunt? non
solent remanere penes eos/a quibus transferunt. Nos aut (vt Cicero
vult) ita transferē? vt penes pōrē q̄ remaneat. Ut libro. i. officior. Qd
ab Ennio positū in vna re trāsserri in multas potest. et in eodē. Eadēq̄
mediocritas ad omnē vsū/cultūq̄ vite transferēda ē. Lucan? in. p. Non
dum translatos romana in secula lupus;

De committo? Ca. lvi.

On omittas? vt quom oīa tibi a nobis supedita fuerint? tu tibi
defuisse videre. Et iterū. Non omittas? vt dicendū sit? nō puta-
rā. Nec Cice. Quintil. q̄. Non omittā? vt dubia faciā defensionis solli-
citudine. Et alibi. Nihil tibi min? omittendū? q̄ vt vliscaris hoc fla-
gitū/in eo p̄sertim? qui apud malignos poterit videri te pmittēte fecis-
se. Cicero tñ quodā in loco nō p vt? sed p quāobrem locutus est? dicēs.
Considerare debes nihil tibi esse omittendū. Quāobrem eoz q̄s laudas
te nō humillimū p̄beas. Idē pollet quāobrem? qd vt. Et licebit illud tol-
lere? et hoc subijcere. Ex quibz exēplis dat intelligi? hoc verbū sequē-
te vt/vel simili dictione semp accipi in malā partē. Nec recte dicas/fac
omittas? vt omīs te laudēt? aut sic non omihisti vnq̄? vt laudaretis.
Preterea semp habere secū negationē;

De Regimine Oriundus? Ca. lvij.

Oriundus quod nō habet vim participij credo alij dixerūt? cuius
vtendi hic modus ē. Ego sū ortus Rome? oriundus a placētia. Ti-
tus liui. Nati carthagine? q̄ oriundi a Syraculis/idest a Syraculis ori-
ginē trahētis? vnde fuerūt parētes. Vel sine p̄positione? vt idē. alba
oriundū sacerdotiū. In p̄sonis fere cū p̄positione. Idē. Is longe p̄ncipes
latini nomis erat (si fame credim?) ab Ulise deaq̄ Cyrece oriundus. Idē.
Quid hoc si polluit nobilitatē istā vestrā? quā pleriq̄ oriundi ex Alba
nis/et Sabinis nō genere/nec sanguine? sed p cooptationē in patres
habetis? Nonnunq̄ p indeclinabilia? vt inde ego sū oriundus? vnde tu.
liui? in (si recte scribis) ait li. viij. Palepolis fuit haud p̄cul inde? vbi nē
Neapolis sita ē. duabo verbis idē p̄ls habitabat? cui? erat oriundi rē;

De Regimine Memini? Ca. lxxij.

Emini p[er] recordor / tum gemitū: cū accusatū postulat. Ut Terenti[us].
 Faciā ut meiq[ue] / z hui[us] diei / ac loci semp[er] meminer[et]. Cicero. Oīa
 quē curāt senes meminērūt vadinōia cōstituta / quā sibi / cui ipsi debeat.
 Quid iuris cōsulti: qđ pōtīfices: qđ augures: qđ philosophi senes quā
 multa meminērūt. Idem verbū p[er] eos quod est mentionē fatio: cōulat
 accusatū: postulatq[ue] gemitū / vel ablatū cū p[ro]positōe de / vt Quintil.
 Neq[ue] omīno hui[us] rei meminit poeta ipse. Et itez. De quib[us] multi
 meminērūt. Hinc videt[ur] deriuari mentio quasi a meno p[re]senti / et gemi
 nato p[re]terito memini: vnde supinū mentū: ex quo mentio / z mens: que
 omniū recordatur z mentū quia in mentione faciēda / hoc est in loquen
 do / p[ri]cipue mento vtimur. Nullū em[en] animal mouet partē oris supio
 ris nisi Cocodrillus. Sed omnia inferiorem / haurit et nos mentū. Hinc
 etiam mētior: quia a p[re]terito mente loquor. Forte et hinc venit mēta. Sed
 nolo eius ethimologiā aliquā afferre: ne cui forte videat argutulus;

De differentia inter alter et alius? Ca. lxx.

Iter de duob[us] dici: alius de multis notū est omib[us]. licet non omēs
 recte vtant[ur]. Macrobi[us] de saturnalib[us]. Quom[od]o igit[ur] asseruim[us] /
 quattuor i[ste] corpe fieri de gestiones: quaz altera pendet ex altera. Dicen
 dum erat: quaz alia p[er]det ex alia. Idem in alio opere. de naturalib[us]. Ille
 vero insolubiles causē sunt que mutuis inuicem nexibus vinciunt[ur] / et
 alteram altera facit: ac viscissim de se nascunt[ur]. nunquā naturalis socie
 tat[is] aplexibus sepan[te]. Nam Quidius de nouē picarū transformatiōe
 loquens: quanq[ue] eum excusare metri necessitas potest: tamē / quod sin
 gule singulas / ac certe certas intuerentur intellexit: quom[od]o inquit.
 Alteraq[ue] alterius rigido concrefcere vultro ora videt[ur]. Suetoni[us] de vi
 ta Caij. Nec cessauit ex eo alterū alteri criminari: atq[ue] inter se omnes
 cōmittere. Nescio / an sic accipiendū sit: vnū vni: z rursus / hunc illi.
 Plinius li. xij. inquit de formicis. Quā ex diuerso ouehunt altera alte
 ri? ignara. Quare dicam[us] / aliqui sic loq[ue]r[entur] eē p[er]missū. Ex diuerso nōninq[ue]
 de duob[us] dicim[us] alius et alius: nec dicere aliter possum[us]: vt dubitat[ur]
 vter excellat. Salusti[us] / an Liui[us]. Et ali[us] aliū p[ro]ponit: non aut[em] alter al
 ter. Ratio postulabat / vt dicerem[us]: alius alter. Nam alius ad pluri
 mos refert[ur]: quī de duob[us] iudicat[ur]: alit[er] ad vnū de duob[us]: de quib[us] iudi
 catur. Sed quia videbatur inuenustum sic loqui: maluerunt mutare
 alterum in aliū. Afferamus exemplum. Salustius in catilinariō /
 de Cesare et Catone loquens inquit. Genus etas / eloquentia pro
 pe paria fuere. Magnitudo quoq[ue] animi et gloria. sed alia ali[us]. Vel
 est ea ratio: quam dixi: vel hec / quod idem est alia ali[us]: quod di
 uersa / diuerso. Ut alia ē facies mea / alia est facies tua: id est diuersa.

Prope igitur alter refertur ad unum de duobus: ut Hannibal intravit Apenninum/ amisit alterum oculum: siue ad unam duarum partium: quod superius etiam significauimus: ubi hoc Ciceronis exemplo usus sumus. Duplices similitudines esse debent: vne rerum altere verborum. Et quale est Virgilij exemplum. Aurea mala de cetera misceas altera mittas. Aliquoties etiam accipitur alter per secundo ex duobus: pluribus rebus: ut vnus/alter/tertius/quartus. vne/altere/tertie/quarte littere. Et hic est alter annus belli punici. Et ego altero mense repudiaui proceri: id est secundus annus ab origine belli: et secundo mense a ditione proceris. Aliquando per ipsos duobus/ut vnus/aut alter: id est vnus/aut duo. Vnus et alter id est vnus et duo. Quod etiam in aduerbijs respondet semel/aut iterum/id est semel/aut bis. Item semel/et iterum. Ciceroni in Bruto. Semel et iterum Philippus. Dubitari tamen potest: quomodo dicatur iterum consul an secunda vice: an bis intelligatur consul. Que dubitatio in ceteris non erit. Tertium enim consul/et quartum consul sic differt ab illo ter consul et quater consul: quod in altero significatur tertia et quarta vice. In altero tribus/et quatuor vicibus. Aliqui tamen dubitarent/ an in hac significatione vice/et vices recipiantur;

De Quisq; et vterq; cum verbo aut participio: Ca. lxx.

Irundines vere ineunte redeunt in suum pristinum vnaqueque nidum immigrantes. Muta illud vnaqueque: sic. In suum pristinum nidum vnaqueque immigrantes. Aut sic. Vnaqueque in pristinum nidum immigrantes. Jam non erit latinum. Item offendi parentes suo vtriusque morbo affectos. Transfer illud vtriusque: ut modo ostendi: iam non erit elegans. Nam si ita mutemur: ille pluralis numerus immigrantes/et affectos refertur ad illum singularem vnaqueque: et vtriusque: quod fieri non potest. At illo modo superius secus. Refertur enim numerus pluralis ad pluralem: sic. Irundines vere ineunte redeunt immigrantes in nidos pristinos: vnaqueque in suum supple immigrans. Offendi parentes morbis affectos/vtriusque supple suo affectum morbo. Virgilius in prius. Dant sonitu spumosi amnes: et in equora currunt/quisque suum populatus iter. Et paulo post. Pro se quisque viri summa nituntur opum ui. In priore exemplo/ si usus pateret: non deuisum dicere: quisque suum populat? iter: si populati: nec in posteriore/ per se quisque viri summa conantur opum ui. Secus autem solet fieri: ubi adest suus/aut se. Ut Quintilianus. Commendo tibi senem: quem facim? vtriusque mendicium. Nec recte dicas: commendo tibi senem: quem nos filij alleuare debemus? eum vterque mendicium facientes. Vel sic: quem nos vterque captiuum mendicium fecim? nisi more poetico: ut apud Ouidium. Vtriusque formose me iudice sunt venerande. Et apud Oratium. Legati magnis missi de rebus vterque. Quod apud Oratores non recipitur: sicut ne illud quidem: licet. A. gellius? vta est: quale apud Terentium. Quod plerique omnes faciunt adolescentuli. Quod quidam exponunt per eo/quod est plerique omnium: quidam per eos quod est omnes;

De Tamen et Sed cum relatiuo? Ca. lxi.

Omo illitterat? est: cui tñ paucos in rez gerendaz sciētia anteponas: latinū est. Homo illitterat? est: sed cui paucos in rerū agendaz sciētia anteponas / etiā elegās est. Item in negatiōe. Homo quidē illitterat? est: quā tñ non postponas multū: latinū est: vt dixi. Elegās etiā sic. homo quidē illitterat? sed quē multū nō postponas. Ideo dixi elegās / quia subintelligit talis: qđ in alio nō fit: vt sic. Homo illitteratus sed talis quem et cetera. Vel. sed is pro talis. Ideoq; et hoc elegane dicetur. Homo illitteratus: non tamē quē multis postponas idest nō tñ is / quem multis postponas. Aliquando non subintelligitur talis: neq; is. Vt. hic ager est meus: sed cuius vsus careo;

De Id quod / cum alio antecedente? Ca. lxiij.

Ideo te amatorem studiorum? quod me maxime iuuat? vel queres me maxime iuuat? vel id quod me maxime iuuat? amator es studiorum. Item video te quod me maxime iuuat? vel queres me maxime iuuat? vel id quod me maxime iuuat / amatorem studiorum. Que exempla sibi quisq; conquirat;

De Aliquis / quisquam / quispiam / et vllus? Ca. lxiij.

Liquis / quisquā / quispiā / vllus idē significāt. Differūtq; a qđā: vt in alio ope: qđ de dialectica ppediem edemus: ostendit. Vllus tamen quodāmodo claudicat: nec fere citra negationē / quasi citra baculum ingredi potest: nisi interrogatiue: vt vocat me vllus: aut subiunctiue: vt si vllus me vocat. Nūquā plane affirmatiue: sicut illa superiorea;

De Eadem persona tanquam alia? Ca. lxiij.

Occupato in admīstratiōe mīrātus / nullū tēpus seponē ad studendū poterā: vel me occupato i admīstratiōe mīrātus / nullū tps mihi reliquū erat. Rarissime latini sic locuti sūt. Greci frequēter: h hoc mō potius. Occupatus in admīstratiōe mīrātus nullū tēpus seponē ad studia poterā. vel occupato in admīstratiōe mīrātus nullū mihi tēpus ad studiū reliquū erat. Dixi rarissime / nō tñ nūq;. Nā quidā sic locuti sūt. vt Orati? de arte poetica. De puero censor / castigatoq; mīnorū. Quintus Tulli? ad Tyronē. Nō potes effugē hui? culpe poenā: te patrono. Marc? est adhibēdus p ipso patrono? Simile quiddā sapit per: qđ ē apđ Marcū Tulliū. Quom et p me ipsū egissē / et p Drusū sepe tētassē. Illud. n. p significare solet mediū quendā / aliumq; in celsorem. Nunc verō qs queat mediū esse inter se et aliū: et tamen sic vulgo loquimur? per me ipsum rogau: per tripsum obtinūsti;

De Auxilium / Opemq; fero? Ca. lxx.

Auxilium dō: feroq; dicimus. Opem dō: non dicimus: sed fero. Vnde opitulos: qđ Tullianū vbi eē Seneca auctor ē. Quo tñ et

Salustius utitur : et Plautus : et alij nonnulli ;

De A/Ex/et De/cum alijs : Ca. lxxvi.

Udini a patre meo : et audiui ex patre meo : et audiui de patre meo : idē significare inueniet : qui bonos libros euoluat. Cic. tñ sic p̄cipue locutus ē. Similiter ap̄d eundē. Quesiuit ab hostio/ex hostio/de hostio. Vocauit te a via/e via/de via. S; hoc vltimū ap̄d eundē in aliu q; sensū accipit : vt in Philip. Cum q; de via langueret : et mihi met displiceret. Et de re. p. Et q; de via fessus essem : et q; ad multā noctē vigilassem. Et de Achademis. In Cumano nup quom meū actius noster esset : nuntiātū ē nobis a. M. Varrone remisse eū Roma p̄die vespei : et mihi de via fessus esset : continuo ad nos venturū fuisse. Quasi de labore vie. Hic em̄ via significat iter : hoc est actionē ambulandi : illic locū qua ambulamus ;

De Solus et Unus : Ca. lxxvij.

Inter omnia adiectiua : que nō sūt suplatiua : duo fere hec sol? et vnus more suplatiuorū regūt gtm. Ut solus oim nō remittit hibi : vt in credibilior sit in parricidio cecus : q; fuit quū videret. Hec Quintil. Et Plin? Accipenser vnus oim squamis ad os verhis extra aquas natādo meat. Similiter ablatū cū p̄positione. Nam vt dicim? : maxim? ex oib; : et inter om̄s maxim? : ita vn? et solus ex omib; : vel inter om̄s. Verū vnus p̄ solus accipio. Ideoq; fere cū illo adiectiuo ois tm̄ modo iungit. Nam vnus ex fortib; : vnus ex p̄lo alteri? significatio nis est. Cum substantiuus q; iungit : vt idē Plin? Caluitiū vni tm̄ ani malū homini : sed quasi subintelligit omniū ;

De In diem et in dies : in horam/in horas : ac prope diem : Ca. lxxviii.

In diem aliud multo est : q; in dies. Illud plerūq; cū hoc verbo viuūt iungit : vt Quintil. Non vt fere volucres p̄ntis/modo cibi memores in diē viuūt. duraturus hiem̄ reponit victus. Aliqñ sed raro cū alio iungit. Vlo. Ut Salusti? Panem in diem marcari. quasi dicat p̄ntis diei habere rationē nihilq; cogitare de crastino. In dies idē est qd̄ quotidie/h; p̄pe cū quodā incremento. Ideoq; plerūq; cū opatio : vt quom in dies malū artū? p̄meret : et quom in rebe infinitū malū serperet/idq; manaret in dies latū? Etia sine opatio/h; tñ p̄ verbū significas incrementū : vt Lini? Crescēt in dies multitudine. qd̄ nō liceret dicere/ocurrēt in dies multitudine : h; quotidie : aut in dies magis : quom tñ liceat supiora exēpla dicere p̄ quotidie. quom quotidie malū artū? p̄meret : et quom in rebe infinitū malū serperet : idq; manaret q̄tidie latū? Et p̄ in singulos dies Ut Cicero ad Actiū. Quotidie vel poti? in dies singlos breuior̄s ad te lras mitto : idē nō modo q̄tidie breuior̄s : h; etiā in dies.

Nā he q̄tidiane lre sūt breuiores: his quas ātea mittē solebā: que poterāt eē ōnes pari breuitate. At quī he q̄ in dies singulos siue in dies mitto breuiores tales sūt: vt hodiernae sint breuiores hesternis: et crastinae hodiernis: et perendie crastinis: et ita assidue. Et pestilentia in dies fit maior: et q̄tidie fit maior. Sic possūt vidēi hec duo differre q̄ in hoc possūt hodie sup̄ numez hesternū dedisse q̄ttuor: q̄m heri decesserūt decem sup̄ numez eoz qui decesserāt nudius tertius. Non ita i illo vbi vltimus? quisq; dies maxime īcrescit: vt si nudius tertius decesserūt. xij. heri. xiiij. hodie necesse est decedant saltē de cē et septem: cras saltē vnus et viginti: perendie saltē sex et viginti. Eandem differentiam habent in horā et horas: quā in diem et in dies. Cice. in Philip. Hec quē i horā viuūt nō mō de fortunis et bonis ciuū: sed ne de vtilitate quidē sua cogitauerūt. Virgili. Gallo cuius amor tm̄ mihi crescit in horas: quantū vere nouo viridis se subijcit alnus. Si quis aut̄ idies et in horas siue i dies singulos et in horas singulas: siue illa ex acta rōne īcremētū accipe velit: non denegandū sibi hoc puto. Prope diem est quasi prope est dies: quando hoc fiet. Cicero. Et presens prope diem (vt spero) et dum ateris absens loquar. Eodem modo quo dicimus prope modum quasi prope mensuram: quod accipitur pro pene: siue ppe qm̄ ē aduerbiū;

De Animaduerto. Ca. lxx.

Animaduerto te: et animaduerto in te differūt: quom̄ intueor te: et intueor in te non differant. Animaduerto in te: est punire te. sed cum hac differentia: quod punire est quocūq; siue iure: siue iniuria. Animaduertere est eius: qui in alterum habet potestatem ordine: ac rite: id est cum animaduersione punire. Sed hoc proprie refertur ad personas. Animaduerto pro intueor personam: et rem dicimus;

De Natus/ genitor/ vir/ pater/ et mater. Ca. lxxi.

Natores sepius dicūt fili: quā natus: pater/ quā genitor: mater/ quam genitrix. Parens pro vtroq;. Etiam sepe homo potius q̄ vir. Quotiens ita accipitur ille de quo agimus: aut loquimur: quale est hoc. Illi deduxerunt hominem in palestram. Poete potius e contrario. Historici mediam quandam viam tenent: vt Salustius. Eos mores atq; eam industriam vici cognouit;

De In primis. Ca. lxxii.

In primis potēs: si de masculino loq̄ris: intelligit̄ int̄ p̄mos: si de foemina: int̄ p̄mas: si de neutro int̄ p̄ma. Nā idē pollet in p̄mis qd̄ int̄ p̄mos: vel int̄ p̄mas: vel int̄ p̄ma. Ac si defuerit adiectm̄: vtiq; accipiet̄ in neutro. Quale est illud Virgilij. In primis venerare deos. Nisi sit tale: quale apud eundem. In primis regina quētū accipit in treuctos aimū/ mētēq; benignā. In primis nō inter primas: aut inter prima

accipiendū est : sed inter p̄mos. Una eī inter mares foemina nominat
sine foeminis alijs : aut inter p̄mos ⁊ inter p̄mas ;

De hic/cum illo comparandus : Ca. lxxij.

Itē nō est cū illo oparāndus : melius de minore ad maiore dicitur
vt Virgili? cū Homero : Orati? cū Pindaro nō ē oparāndus : q̄
ē diuerso sic. Homerus cū Virgil. Pindarus cū Oratio nō ē opand? ;

De intercedit : Ca. lxxiij.

Intercedit mihi tecū amicitia. Intercedit tibi cū illo affinitas. In
tercedit sibi meū necessitudo : hoc ē amicitia / affinitas / necessitu
do inter nos ē media quedā : que nos ociliat. Tribuni intercesserūt. Sci
pio intercessit. Cato intercessit. hoc ē in mediū se vbi? aut uī opposuit ;

De Amam? nos inuicē : nos mutuo : et simili? : Ca. lxxiiij.

Nam? nos inuicē. Amatis vs mutuo. Amāt se pariter. Quom
vero adhibem? p̄positionē inter : tollit accusatiū? : qui regit a v
bo : ne turpe foret : si replicaret? / hic. Amam? inter nos : nō aut amam?
nos inter nos : amatis inē vs : amāt inē se nō aut amatis vs inē vs :
amāt se inē se. Cicero ad fratrem. Pueri valde inē se amant. Et de amici
tia. Neq̄ solū inē se diligēt : et colent : sed etiā inē se verebunt. Teren
ti? in Abelp̄his. Video eos sapere/intelligē in loco / vereri/inē se amare.
Itē ⁊ in eadē. Quia si nō noxim? inē nos. Bene habeo / bñ habes : idest
bene valeo / bene vales. In tertia aut p̄sona etiam sine supposito. Bene
habet. idest / bene se res habet. qd̄ exemplū vbiq̄ frequēs est ;

De f̄ratio / et Ago / et f̄rango : Ca. lxxv.

Acio te certiorē : nō certū. Nam Virgili?. Anchisen facio certū :
ideo dixit : q̄ sillaba breuis inter longas nō potest collocari in ver
su. Prosa aut orōne scribentes semp certiores dixerūt. Et semp facio :
nunq̄ ago certiorē. f̄facio tibi gratū : nunq̄ ago tibi gratū. f̄facio ludos /
facio rē diuinā / facio sacrificiū / facio sollempnitatē : nunq̄ ago. et multis
huiusmōi. Itē feci iacturā : feci damnū : feci naufragiū : vix vnq̄ pal
sus sū iacturā / damnū / naufragiū. Cicero. Magna in te p̄facta iactura
est. Itē. damnū. n. illius immaturo interitu res romane : latineq̄ lre
fecerūt. Quintil. In portu naufragiū fecim? ⁊ in ceteris quibuscūq̄. f̄feci
tñ fugā : q̄ ego fugi alterū : nō q̄ alter me. f̄feci timorē : non q̄ ego tī
mūi alterū : sed q̄ alter me. Itē feci iter : nunq̄ egi iter. Aliqñ etiā feci
viam : feci copiā tibi terū mearū. Nunq̄ egi / aut dedi / aut p̄stiti copiā.
f̄feci potestatē tibi vendēdi meas res domesticas : nō at dedi. f̄feci lucrū /
nō aut adquīuū lucrū. Honore dicto vrinā fecit : sterus fecit. nō aut
emisit. Simile huic ē : qd̄ dicim? : fregit nauim : fregit brachiū : quasi
ipse fregit : idest ipse egerit / nō poti? passus sit. Terenti?. Is fregit na
uim apud andrū. Cicero gregalesq̄ eum in campū quom nō xmisset :

requireret: excusauit vespas Terentius: quod eum brachium fregisse diceret: alius dixisset: quod ei brachium factum esset. Ita etiam accepi molestiam/accepi cladem/accepi contumeliam/accepi vulnus/accepi iniuriam/accepi dedecus/accepi ignominiam. Dixi autem passus. De quo verbo commodius alio loco dicam. accepi etiam voluptatem/gaudium/letitiam;

De Conuenit: Ca. lxxvi.

Conuenit hoc mihi: a conuenit hoc vobis: id est deces est et conueniens. Conuenit hoc inter nos: id est constat et controuersia caret. Conuenit mihi hoc tibi: id est sine controuersia est inter nos: quod ego dixi. Conuenit tibi mecum: id est sine controuersia est inter nos: quod tu dixisti. Nonnunquam sine supposito: ut conuenit inter nos. Nonnunquam sine appposito: sed subintellecto: ut hoc conuenit. Nonnunquam sine utroque: ut conuenit;

De Obuius tibi/obuius tibi fio/obuius sum tibi/obuium me tibi fertur/obuium me tibi fortuna obtulit. Cice. fuit ei Clodius obuius.

Virgili. Cui mater media sese tulit obuia filia. Domitius aser apud Quintil. forte vos in ea solitudine obuios casus. misere mulieri obtulit. Obuiam quoque per eandem et alia plura verba variatur: ut obuiam processi/obuiam iui et alia multa;

De verbis ad finitionem pertinentibus: Ca. lxxviii.

Picurus omnia terminat voluptate: Zeno cuncta finit honestate: hieronymus vniuersa definit: determinatque indolentia corporis. Carneades singula metitur nature bonis. Aristippus nihil non ad commodum suum refert. Pison nihil reliquit: quod non reuocet ad scientiam. ille summum bonum in gula constituit: ego bonum ipsum pono in dilectione dei. tuus finis ad quem tendis: tibi ipse ignotus est. Tot igitur verbis vnam/eandemque rem declaramus: que exempla passim inquirantibus sese offerrent;

De verbis ad coniecturam pertinentibus: Ca. lxxix.

Coniecto/coniecturo/coniecturam facio/coniecturam capio/coniectura consequor/coniectura colligo/coniectura duco: pro eodem accipiuntur: aut parum differunt: quia efficacius quiddam est: in coniectura consequor et coniectura colligo: quam in ceteris: quorum exempla adducere longum est;

De verbis ad noticiam pertinentibus: Ca. lxxx.

On me fallit/non me preterit/non me fugit/non me capit idem significare: quod non ignoreo: Quintilianus auctor est;

De verbis ad spem pertinentibus: Ca. lxxxi.

Apio spem de te/concipio de illo spem/duco in spem huius negocii/voco in spem/ingredior in spem/non tamen spei firmitate significat:

quantū colloco in te spem/et repono in te spem. Cice. In quo maiores
nati spem sue dignitatis collocarāt. Quintil. In quo spem vnicā senec
tutis reponebam;

De verbis ad recordationē pertinentibz. Ca. lxxxij.

Mentē venit mihi/occurrit mihi/succurrit mihi/subit mihi. p
eodē accipi solent. S; hoc vltimū frequē q; ad miserationē. Ut
Quintil. Nobis vero natura adūsus exanimēs ingenuit nō solū misē
tionē (que cogitationi nostre subiit) s; etiā religionē. Vbi nō ita deuiſſ;
succurrit/occurrit/in mentē venit. Virgili. Subiit cari genitoris ima
go/subit deserta creula. Vbi nequaquā deuiſſ;/iumentē venit in de caro
genitore/et de creula deserta. Jungit etiā hoc verbū cū actō. ut Curti.
Sera poenitētia subiit regem;

De Verbis ad visionē pertinentibz. Ca. lxxxij.

Ideas/videre licet/licet cernere. apd quosdā etiā cernere ē. p eo
dē accipiunt. Ut itaq; videas iustos iniustis rebz maxime dolere/
imbecillibz fortes/moderatos immodestis. Lic; videre nōnullos tāta stul
titia. ut vix differāt a natura brutoz. Lic; oia ipsa cernere itatoz ut imi
tent. Ciceronis hec exempla sunt;

De Parentheſi/per quis et is. Ca. lxxxij.

Ipſiſſ; redimere oculos matris. qua pietate fuit. vicarios ſu
os dedisset. idest/tāta pietate in matrē fuit. Idē Quintil. Hoc si ſciſ
ſet pater affirmo/pmitto cuius pietatis es nemo te antreſſiſſ;. Et ali
bi. Que pietas tua est. Tribz em̄ modis vti. p relatiuū. totidē. p
pnomē is. pmo modo sic ea pietas tua ē. Secdo sic. eius pietatis es. s;
hoc rariuſ. Tertio sic. ea pietas tua ē. Ea p tāta accipit. Ideoq; 7 ipſo
tāta vti lic; eodē modo/q; 7 pnoie. Habet aut aliquid plus talis oratio.
q; si dicas. p tua pietate;

De verbis ad finem operis pertinentibz. Ca. lxxxv.

Mesque ſentiā brute de ratione dicēdi. Nec habui de amicitia. q;
dicere. Nec ſūt. q; putauī dicēda hoc tpe. Sunt vba Ciceronis ad
extremū materie a ſe tractate. Quibz 7 ceteri auctores vti ſolent. Ut
Quintil. Hales Marcelle Dictozi quibz pcepta dicēdi adiuvare p nos
poſſe videbant. Et iterz. Nihil habui amplius. qd in vniuerſū p̄cipere.
Et iterū. Ne fere ſūt emēdate loquēdi/ſcribēdiq; partes;

De nominibz quibzdam in io. Ca. lxxxvi.

Eni in opinionē actiue accipit. q; talē opinionē habeo. Aliqñ ed
paſſiue. quom opinio ſignificat famā. Opinio inq; que de me ha
bet. ab alijs. nō quā ipſe habeo de aliquo. Sicut exiſtimatio ē opinio/
atq; ſentētia. quom accipit. actiue. ut exiſtima. mea. idest. ita exiſ
timo. Aliquādo paſſiue. ut homo magne exiſtimationis. idest. famel

et nominis: quod eum homines magni existant. Ita homo magne opiniois: ut Quintilianus. Quod accidit etiam portio latroni: quod per me clari nominis professor fuit: tradit ut quomodo ei summam in scholis opinionem obtinere causa in foro esset creanda: impetere petierit: uti Subsellia in basilica transferent. Cice. Sermonibus? familiarium puenim? etiam nos in opinionem. Venio in suspicionem semper passivus: ut idem. Quod si falso. P. Sertio venisses in suspicionem: id est in suspicionem tui/non tuam. Veni in oblivionem semper etiam passivus. ut idem. Ut si fuerint excellentes viri: certe iam venerunt in oblivionem: id est quod ceteri de illis obliti sunt: non quod illi de alijs/aut de se. Similiter. venio in vituperationem. Itaque quarto Verrinarum. Ut propter eum in famam hominum/atque in tantam vituperationem veniret. Offensio etiam prope semper passivus accipit: ideoque idem. non Clodij offensiones dixit: sed offensas. Quas vero offensiones. Et alibi. In egro corpore odiosa est omnis offensus: id est molestia omnis passio. Vectatio quoque huic simile est: cui rei causa est: quod vector quomodo deberet significare/quod vehit: ut navis/equus? vehiculum significat potius id/quod vehitur: qui est homo. Cicero. Etiam summi gubernatores in magnis tempestatibus a minoribus vectoribus admoneri solent. Quintilianus. sic. In navium filij mei male permutatus vector imponor. Non tamen vectorem accipias pro nauta. Hinc est/quod invenimus nonnunquam dictum nautas/et vectores. Sunt enim vectores: qui pretio in aliena navem vehunt. Idem Quintilianus. Cur in frenatis equis vector insidet? Nonnunquam pro eo qui vehit: ut Seneca in Hercule insano. Tyrie per vendas vector Europe mitet. Idem in Hippolito Pro sua vector timidus rapina: quomodo de eodem Thauris/eademque Europa loqueretur. Nam cetera fere/que a summis veniunt/tam active quam passive accipi solent. ut Accusatio Marci Tullij/active. Accusatio Verris/passive. Donatio mariti/active. Donatio honorum/passive et cetera;

De Bene et Male cum Verbis: Ca. lxxvij.

Male iudico/male censeo/male pronuntio/male opinor/male sentio/male existimo: hoc male ad meipsum refertur. erroremque meum declarat. Male cogito/ad alterum refertur. significatque perniciem/non errorem: ut Cicero. Cartaginem diu male cogitantem non prius timere desinam: quam excisam cognovero: male cogitantem videlicet mala in alteram perniciemque cogitantem: non autem seipsam fallentem. Item maledico tibi: male opto: male precor tibi/male miprecor. His nonnihil similia sunt/male de te sentio/male tu de me existimas/male de illo iudicam? Non error hic sententiarum/existimantis/iudicantis innuitur: sed vitium/de quo iudicamus/existimamus/sentimus. Male quoque audio: id est infamior/crimina mea audiens: cuius contrarium est maledico. Salusti? in Cicerone. Respondebo tibi: ut si quod maledicendo voluptatem cepisti!

eam male audiēdo amittas. Bene quoq; maxima ex pte hūc sile ē: vt
de te bene sentio/bene tibi pcor/bene de te mereor;

De loco patris/et in locū patris: et similiō; Ca. lxxxviii

Oco patris/loco fratris/loco filij te habeo: nō ita accipis/q; vbi il
li antea erant: ibi tu nūc apud me sis: sed qd in ea caritate ē qua
illi aut fuerūt/aut sūt/aut essent/aut esse debēt: vt Chris pamphilo
apud Terentiū loquit. Si te in germani fratris dilexi loco. Cic. in ver
re. In parentū loco questorib; suis ptores esse oportere. Illa aut senten
tia in locū poti; q; in loco requirit: quom subiungit tale aliqd verbū:
quale ē apd Quintil. Nam quomō pugnā inētib; tot siml metus la
boris/doloris/postremo mortis iph; exciderūt: nūc in eoz locū pietas/z
fortitudo/z honesti p̄sens imago successerit. Et alibi. Non pdidit filiū:
quisquis occidit/explicat a dolore patrē: qd sibi videt fecisse rem mari
mā: et iuuenis in locū amissi/substituit de vanitate solatiū. Ergo ita di
cis: vbi aliud erat/aliud successit: que diuersa a supiori sentētia est.
Loco voluptatis mihi ē/loco turpitudinis/loco honoris: idest voluptuo
sū/turpe/honorificū. Illud aut hac in pte opetit: vt dicam/nō recorda
ri me: an vsq; repperit genus illud sermonis: quo ecclesiastici passim
vtunt. Ego habeo te in patrē: tu es m̄ in filiū/accipio te in fratrem. Dicūt
em̄ veteres/habeo te loco patris/tu es m̄ loco filij/accipio te loco fratris
vel habeo te p patrē/tu es m̄ p filio/accipio te p fratre/et nōnullis alijs
modis. Atq; h̄ videt aliqd nō vtiq; tale esse: h̄ p̄inde esse: ac si tale fo
ret. Ideoq; expositiones mee locū habēt: vbi tale aliqd nō est: vt dixi:
h̄ p tali habet: vt in illo. Ex illa hora accepit eā discipulus in suā. Qd
liceret dicere/accepit eā loco matris/vel p m̄re/hue p sua: nō aut ita
in illo: qd p vero accipi debet. Ego ero illi in patrē: et ipse erit m̄ in fi
liū. Licuit ergo dicere: idest dixissent veteres: ego ero pater illi: ipse
erit m̄ filius. h̄ more grecoz: vnde hec sūpta sūt nostris ecclesiasticis: ita
loqui placuit. Itē veteres/qui illo mō locuti nō sūt: sic tñ loquebant.
revertor in patrē: tibi redij in amicu. S; hic verbū est significas motū.
Quintil. Et post exitū vinci revertor in patrē. Curti; tñ li. v. Igit rex
Arxi Babilonie Agatice in p̄fide esse iussu;

De verbis ad auctoritatē pertinentibus: Ca. lxxxix

Ore maior; oparatū est: legib; ita opatū est: legib; ita ostitutū
est: ita natura opatū est: ita natura ostitutū est: ita natura p̄sc̄p
tū est. Hoc nobis ipsa natura p̄scribit: nobis natura datū est: vt picli
tates alleuem. Hoc vō ipsa p̄scribit: ita videt vō dictare;

De Nihil ad te/et Quid ad te: Ca. xc.

Didit etiā ill ud/equites nō optimos misisse credo cesar/nihil ad
tuū equitatū: idest nihil ad opationē tui equitatus. Idem Cicero.

Perhū nolo legere hic fuit em (vt nōranus) omnium fere nostrorum
doctissimus. Lucū decimū volo legere: q̄ cognouimus viz bonū/ & nō
illitteratū: sed nihil ad Perhū: idest nihil ad Persij comparationē
quale est/ quom subintelligitur pertinet. vt hoc quid ad te: hoc nihil
ad te: supple/ pertinet: vel potius parū est: vt sit in comparatiōe Per
sij parum doctus: et in comparatione tui equitatus sint parum boni
equites. Terentius. Est ne Chaps (vt fertur) formosa: sane: sed nihil
ad nostrā hanc. Non plane nihil: sed parū potius accipiendum est;

De Cōmuniōe Gerūdij & nominis: Ca. p. cii.

Inter agendum/ inter actionem/ in agendo: inter cenandum/ in
cenam/ in cena/ super cenam/ inter cōsulendum/ siue cōsultādum/
inter cōsilia/ siue cōsulta tiōes/ in cōsulēdo/ siue cōsultando;

De Verbis Solidalibus: Ca. p. cii.

Appellāt te hoies sapientē: & existimāt. te malū esse: & dicūt &
sentīūt. illū & putāt p̄bū: & loquūt. hi & habēt mali/ & appellant.
Diligētia honores & gignit/ & otinet. Studio līe & panē/ & obseruānt;

De Memoria & Memoriter/ Cū alijs Vbis: Ca. p. cii.

Emoria teneo: non memoriter. Pronuntio memoriter/ non me
moriam. Cicero. Memoria teneo bello marchico cū quinto Octauio.
Item quintus Mutius Augur. Scruola multa narrare de. C. Helio so
cero suo memoriter & iocūde solebat. Complector tamen memoria/ et
memoriter. Repeto memoria/ et memoriter. Quintil. Si longior cō
plectenda memoria fuerit oratio: proderit per partes ediscere. Cic. Cō
plectabāt memoriē: diuidebat acute. Quintil. Memoria repeto cōiūc
tos a me: qui rēphendere erāt aui: q̄ hoc vbo pepigi/ vsus essem. Terē
tius. An cognoscit signa: ac memoriter. Aliud tamē est ille ablatiū?
quā illud aduerbiū. Memoria em/ quid significat/ apparet. Memoriter
vero est: quod litteratores nostri imperiti dicunt/ cordetenus/ mentete
nus Apud plinium tamen ad Romanū lego. Tu facillime iudicabis:
quī tam memoriter tenes: vt cum hac conferre possis. Si recte sic scri
ptū est: recte sic dici/ iudicabo;

De ffacio tibi iniuriā/ & Afficio te iniuria: Ca. p. ciiij.

Acio tibi iniuriā: et facio tibi contumeliā. Afficio te iniu
ria: et afficio te contumelia. ffacio tibi molestiam non ita liben
ter dixerim: vt afficio te molestia;

De Verbo impono: Ca. p. cv.

Impono tibi hoc oneris: notū est: qd significat. Impono tibi: idem
quod decipio te. Quintilian? Quid quod hoc ipsū tam placide/
tam quiete facit: quali capret imponere? Et alibi. ffefellit te ingenit?
honestis animis glorie amor: spes tibi perpetue laudis imposuit.

Unde impostores dicuntur: qui alios verbis magna pollicentibus/incan-
tationibusque seducunt: ac decipiunt. Palus. Item Aleatores/et vinari-
os non contineri edicto quosdam respondisse Pomponius ait: quod mo-
dum nec gulosos/nec impostores/aut mendaces/aut litigiosos. Ulpia-
nus. Non tamen si incantabit/si imprecatus est. Si (ut vulgari verbo
impostoris utatur) exorcisavit: non sunt ista medicine genera: tametsi
sint: qui hos sibi profuisse cum predicatione affirmant;

De Verbo Spectat: Ca. xvi.

De me spectat id est ad me pertinet. Ad mortem spectat id est ad
mortem quasi respiciendo tendit. Cicero. Officiorum libro tertio.
Ad extremum si ad perniciem patrie res spectabit: patrie salutem an-
teponet saluti patris. Quintilianus. In pauperem amatorem. Et quod
ad pessimum spectat euentum: miserabilis his: oportet: ut amator ef-
se videaris;

Finis Liber Tertius foeliciter;

Incipit prohemium in librum Quartum: de Castigatione theologarum/hue facundia atq; elegantia virtutem aliorum/vitium: vitium ipsorum/virtutem vocantium;

Cio ego nonnullos/eorum perfectum: qui sibi sanctiores/et religiosiores videntur: ausuros meum institutum hoc/laborumque reprehendere: ut indignum christiano homine: ubi adhortor ceteros ad librorum secularium lectionem: quorum quod studio fieri esset hieronimus? cesum se flagellis ad tribunal dei fuisse deferretur: accusatumque: quod Ciceronianus foret: non christianus: quasi non posset fidelis esse et idem Tullianus. Eorum sponsondisse: et id dicitur execrationibus libros seculares postea se non esse lecturum. Hoc crimine non magis ad presens opus pertinet: quam ad me ipsum: ac ceteros litteratos: quorum studium/ac doctrina litterarum secularium reprehenditur. Respondeam? igitur istorum accusationi/eosque vicissim/et quidem in preteritum quoque accusem? quorum culpa non ex minima parte latine littere iactura/naufragiumque fecerunt. Quid ais tu non esse legendos auctore hieronimo seculares libros? Qui sunt isti quos libri? ones ne oratores? ones historiarum ones poete? ones philosophi? ones iurisperiti? ceterique scriptores: an unus? Cicero? Si illos dicis: ut debes dicere: cur non ceterarum quoque litterarum studio si abs te reprehenduntur? cum quibus me aut damnare debes: aut soluere? Sim ita non sentis: et solum Ciceronem reum facis: vide ne stultum hieronimum videri velis: qui neminem secularium permittit se lecturum: quomodo de Cicerone tantum permittere deberet. At non quid ille permiserit inquis: est inquirendum: sed quid accusatus sit. fuit autem accusatus: quod esset ciceronianus. Ita ne: missum ergo faciam? ciceronem/et linquam? abiciam? Quid de alijs auctoribus senties? Quid de tot disciplinis: certe ones seculares sunt: atque adeo gentiles idest: non a christianis: nec de christiana religione descripte. Si legendas ais: tibi ipse repugnabis: quod mihi harum obijcis lectionem. Si negas etiam atque etiam consideras: ne secularium disciplinarum familie in te impetum faciant: te quoque ones nemine auxilium ferente discerpant. Minime inquis ita est. Sed quomodo hieronimus? quod ciceronianus est: reprehendit? id reprehendit: quod studiosus eloquentie esset. Ideoque damnatus/et repulsi intelliguntur: qui operande eloquentie gratia lectitant. Jam video: times invidiam. Sed sero times: et in eodem hecitas luto: si tamen eloquentes excludis. Cur modo in universum mihi vetabas (ut sepe facere soles) legendos secularium libros: ac postea accusationem temperasti: et de eloquentibus duntaxat intelligis. Ita sit. Erraveris. Hanc do reman imperitie. Parco cupiditati ferendi: licet laessitissus. Cur tamen ab hieronimo dissides: quod seculares non autem eloquentes/se nolle tangere permittit.

Cur te neq; cū iudice illo vnū Ciceronē intelligis? neq; cū hieronymo
vniūsos seculares? Quid sibi vult ista anceps/vacillansq; sententia?
Quodq; dii boni nihil ne in illis libris/nisi eloquentia ē? Non memoria tē
poris/gentiūq; historie sine quib; nemo nō puer ē? Non mltā ad mo
res p̄tinētia? Non oīm disciplinarū tractatio? Nunq̄d hec oīa negli
gam? ne forte/dū talia discere volo eloquentiā discā? et venenū bibā
hoc vīno dilutū? malimq; aquā/et quidē coenotam potare? q̄ cū hoc tē
more phaleria dulcissima? Porro qui nam sūt isti libri? in quib; ve
nena eloquentie occultant? Certe ego nullos scio/nō eloquentes? nisi tu
os/tuorūq; similiū? quib; nec robur vllū adest? nec splendor. Contraq;
ceterorū opera p̄ sua vnūmq;q; portione mirā quandā p̄ se ferūt benedi
cēdi diligentia. Ita aut eloquentes/aut nulli libri legēdi erūt. An ex his
duob; de quib; hieronym? meminit? aut ille grecus infacundus fuit?
aut noster latin? vlli dūtaxat latinoz in philosophia secūsus? Quorū
vterq; nescias p̄stantior sit phus? an orator. Q̄ si oīs libri veterū ita
sūt eloquentes? vt vel plurimū sapiētie? ita tradētes sapientiā? vt vel
plurimū eloquentie habeāt. Qui nā isti erūt? quos ob eloquentiā dam
nādos putem? atq; quom eos duos lectitasse se hieronym? fateat? vi
de ne nō tā de oratoris Ciceronis opib;? quā de philosophicis dictum
existimare debeas. Ego certe de philosophicis dictū accipio? vbi soli phi
losophi noīant. Quidq; Platonius ess? nō ideo nō obiectū/quasi sanc
te faceret Platonē legēs? s; tñ Ciceronian? q̄ homo latin? magis ci
ceronis stilū cupiebat exp̄mere. Stilū inq; quali ille utebat in questi
onib; phie? nō quali in forensib; causis/otiomib;? aut in senatu. Non
em orator causarū civilū hieronym? s; scriptor sanctarū disputationū
studebat euadere. Cur nō ergo credam? nō min? Platonē noīisse ei/
q̄ ciceronē? Cur nō magis phos/q̄ oratores? At ornatus ipse dicēdi
rephensus ē/nō sciētia. Si ita ē? oīs ad vnū rephendunt. Quis em
caret ornatu. In quo tu intolerabili calūnia vteris? quom nō sit facta
mētio de ornatu in illa accusatione? s; q̄ tñ Ciceronian? ess. Nunq̄d
tñ in Cicerone ornatus? nonne et phia? nō ceterae artes? nō (vt dixi)
in Platone faciēdia? nō in ceteris? Cur nō oīs pariter extermiam?
Cur nō poti? Ciceronis phia noīisse putāda hieronimo ē? q̄ ars dicē
di? nolo hoc in loco opationē facere inter phiam et eloquentiā vtra ma
gis obesse possit? de quo multi dixerūt/ostendētes phiam cū religione
christiana vix coherere? oīs q; hereses ex phie fōtib; p̄fluxisse. Rheto
rica vero nihil habere/nisi laudabile? vt inuenias? vt disponas? quasi
ossa/et neruos orōmi des? vt ornes/hoc est? vt carnē/coloreq; inducas.
postremo vt memorie mādēs? decēterq; p̄nūties? hoc ē/vt illi spiritū/
actionēq; tribuas. Nec ego/cūq; nocere posse credā? nisi ei/quī cetera

negligat: & p̄setim verā sapiētīā/atq; v̄tutes: vt hieronim? faciebat.
Hāc ego artē ob futurā putē: p̄fecto nō mag? q̄ pingēdi/singēdi/celan-
di: (vt de liberalib? dicā) q̄ musices artē. Et si ex his/q̄ bñ canūt/bñ
pingūt/bñ singūt: ceterisq; artib? multū vsus/atq; ornamētū diuinis
accedit reb?: vt p̄pe ad hāc rem nati eē videant: p̄fecto ml̄to plus ac-
cedet ex eloquētib?. Quare nō fuit illa accusatio/q̄ ciceronian? esset
hieronim? h̄q; nō christian? q̄lē se falso esse p̄dicauerat: quom litteras
sacras despiceret: nō studiū hui? artē: h̄ nīmū studiū/siue hui? artē: siue
alteri? ita/vt loc? meliorib? nō elinq̄tur p̄prehensū. Nō ceteri: h̄ sol? hie-
ronim? accusat? ē. Alioq̄n ceteri simili castigatiōe correcti fuissēt. Ne-
q; eī vna omib? medicina ouenit. Et alios aliud decet. Neq; semper/
et vbiq; idem aut p̄mittitur: aut vtatur. Neq; ille hoc alijs vtare
ausus est: ne facerent. contraq; plurimos laudauit/ cum superiorū/ tū
suorū temporū eloquentes. Verum quid multis agimus? Quid hieroni-
mo ipso eloquenti? Quid magis oratoriū? Quid licet ille sepe dissi-
mulare velit benedicēdi solliciti? studiosos/ obseruatiūs (Quid: q̄
ne dissimulat quidē) nam obijciēte sibi hoc sōmniū Rufino hominem
deridet: planeq; fatetur/ se lectitare opera gentiliū: et lectitare debē.
Id q̄ quom in alijs multis locis (quanquā etiam sine confessione pa-
lam est/ cum vero epistola illa ad magnū oratorem. Lutium nunciet
verere: ne aliena accusatio tibi obfit: quom illi non obfuerit sua. Et
nō audeas facere: q̄d ille rescissa pactione facere nō timuit. Tācū nō
desūt: qui credāt eū pueruli etate illa p̄cepisse: sempq; postea meōia
tenuisse. O ridiculos homines: & omis doctrine imperitos: qui opinent
eū tantā reꝝ copīā/ ac scientiā: qua nulli christianorū cedit: aut tā cito
potuisse discere: aut tam diu nō potuisse dediscere: quom & rarissimi reꝝ
tiant: qui ceterā partē scientie illi? assequi possint: & nō minore la-
bore (vt antiquitus dictū est) hec facultas retineat: q̄ parē. Et tā
quātulum interest inter furari/ & furtum non reddere. Quid prodest:
alijs furtum prohibere/ ne furentur: si tu furto tuo palam potiris. Si
nō debemus discere eloquentiam: nec vti certe/ si didicimus. Quid q̄
libros gentiliū sepe in testimoniū assumit. Quos si nō licet legē/ minus
p̄fecto legēdos exhibere. Et si nos dehortaret a lectione gentiliū: (q̄d
non facit) magis intueudum putarem/ quid ipse ageret: quam quid
agendū alijs diceret. Verumtamen semper idem dixit/ et fecit. Nam
postquam teneram illam etatē saluberrimo sacrarū scripturarū alimēto
pauit: fac in ea/ q̄d despectam habuerat/ scientia sibi vires fecit: iamq;
extra periculum positus est: ad lectionem gentiliū redijt: siue vt
illinc eloquentiam mutuaretur: siue vt illorum benedicta probans/
maledicta reprehenderet. Quod ceteri omnes latini/ greciq; fecerūt.

m

Hilarius / Ambrosius / Augustinus / Lactantius / Basilius / Gregorius /
 Chrysostomus / alijque plurimi : qui in omni etate pretiosas illas diuini elo-
 quij gemas auro / argentoque eloquentie vestierunt. Neque altera propter alteram
 scientiam reliquerunt. Ac mea quidem sententia si quis ad scribendum in theolo-
 gia accedat : parum refert / an aliquam aliam facultatem afferat. Nihil enim fe-
 re cetera offerunt. Atqui ignarus eloquentie est : hunc indignum proorsus : qui
 de theologia loquat / existimo. Et certe soli eloquentes : quales hi / quos
 enumerari colune ecclesie sunt : etiam ut ab apostolis usque repetas : inter quos
 mihi Paulus nulla alia re eminere : quam eloquentia videtur. Vides igitur / ut
 in otarium res ipsa recidit : Non modo non reprehendendum est studere eloquen-
 tie : verum etiam reprehendendum non studere. Et ego sic ago / tanquam eloquentie
 contra calumniatores patrocinium prestem. Quod est maius propositum meum. Non
 enim de hac : sed de elegancia lingue latine scribimus. Ex qua tamen gradus fit ad
 ipsam eloquentiam. Vex si quis eloquens non sit : ita demum non erit castiganda
 : si talis non potuit euadere : non si hunc laborem effugit. Qui vero eleganter
 loqui nescit : et cogitationes suas literis mandare / in theologia preestitum :
 impudentissimus est. Et si id consulo facere se ait : insanissimus. Quamquam nemo
 est : qui nolit eleganter / et facunde dicere : quod cum ipsis non contingit : videri
 volunt (ut sunt pueri) nolle / aut certe non debere sic dicere. Ideoque autem gen-
 tiles hoc modo locutos esse / non debere eosdem loqui christianos : quasi illi /
 quos nominatum more istorum locuti sint : et non more Ciceronis ceterorumque
 gentiliu : qui qualiter loquantur : nec cognitum isti / nec expertum habent. Non
 lingua gentiliu / non grammatica / non rhetorica / non dialectica / ceteraque artes
 damnande sunt. Si quidem apostoli lingua greca scripserunt : sed dogmata / sed reli-
 giones / sed false opinioniones de actione virtutum : per quas in celum scandimus.
 Ceterae autem scientie atque artes in medio sunt positae : quibus et bene uti pos-
 sis / et male. Quapropter conemur obsecro eo puenire / aut saltem peruenire : quod
 luminaria illa nostre religionis puenierunt. Vides quam mirabili ornamento
 vestes Aaron distinguantur : quam arca foederis : quam templum salomois. Per
 hoc mihi significari eloquentia videtur : que (ut ait nobilis Tragicus) regi-
 na rerum est / et perfecta sapientia. Itaque alij ornant domos priuatas : hi sunt qui
 studet iuri civili : iuri canonico / medicine / philosophie / nihil ad rem diui-
 nam offerentes. Nos ornemur domum dei : ut in eam egredientes non exitu ad con-
 temptum : sed ex maiestate loci ad religionem accitemur. Non possum me conti-
 nere : quod minus / quod sentio / dicam. Veteres illi theologi videntur mihi / velut a-
 pes quedam in longinqua etiam pascua volitantes / dulcissima mella / cerasque
 miro artificio condidisse. Recentes vero fornicis simillimi : que ex primo
 sublata furto grana in latibulis suis abscondunt. Ut ego (quod ad me attine-
 ret) non modo malim apes / quam formica esse : sed etiam sub rege apium militare :
 quam fornicarum exercitum ducere. Que probatum iri bone mentis iuuenibus

(nam senes desperandi sūt) cōfidimus.

Nunc ad inceptum redeo. Quāquā ea / q̄ sequuntur / a supioribus nōmihl differūt. Tractabim? em̄ de verborū significatione. Neq; de omnib? vocabulis: sed quasi gestum quendam / et eorū maxime: q̄ ab alijs tractata nō sūt. Nam de omnib? dicere / prope infinitum est;

Incipit Liber quartus. De libertinus et libertus. Ca. i.

Libertin? / et libertus sola elegātie gratia habent differētiā: quā nec grāmatici / nec iuris periti (q̄d maxime pudendū ē) sciunt. Quam ne eorū q̄dem aliquē / quī his temporib? merita bene scribendi laude celebrant: inueni scientē. Quod nō lim videri cōtumeliose dictum: sed necessario potius / atq; honeste. Vereor enim / ne per facilitatem: qua semper candidē quēcumq; studio inuestigassem: cum amicis communicā: amici ipsi (si modo tales amici dicendi sunt) laudem mihi praeipiāt. Quod crimē longe a me semp̄ abfuit. Et ex omnib? / q̄ in hoc opere precipim?: p̄stet n̄m̄h om̄ino ex aliquo huius etatis vel audiuisse / vel legisse. Itaq; sic mihi meam ab alijs gloriā praeipi moleste fero: vt suam a me praeipi nefas puto. Nemo autem litterator erit: quorū paucissimi mihi familiares non sūt: q̄ se hoc antea ignorasse: et a me verbo / vel scriptis didicisse neget. Igitur libertinus relatiuum est ingenuū. Libertus relatiuum est patroni. Licet vnus / idemq; sit et libertinus et libertus. Per libertinum significamus conditionem hominis: sicut per ingenuū. Per libertum significamus priuatum quendam respectum: sicut per patronum. Ideoq; libertinus adiectiuum est / sicut ingenuus. Eoq; non fit a libertina libertinabus / vt a liberta libertabus. Libertus substantiuum / sicut patronus. Illudq; solemus diffinire: hoc nō solemus. Vt in iure ciuili libertini sunt: qui iusta seruitute manu missi sunt. Quemadmodum e contrario ingenui sunt: qui libera matre nati / nec postea serui facti sunt. Significatur enim (vt dixi) conditio hominis per ingenuū / et libertinum. Vt libertinus homo: libertina mulier: libertine conditionis. Non autem libertus homo / liberta mulier / liberte conditionis. Nec enim priuatum quendam significant respectum ad patronum / patronam ue relata: id est ad eum / eam ue qui antea dominus / aut que domina huius fuit: quom̄ seruus ancilla ue esset: vt libertus Cesaris / libertus Messaline / liberta Claudij / liberta Agrippine: nō autem libertinus Cesaris / aut libertina. Ideoq; interrogam? hic ingenuus est: an libertinus: non autem an libertus. Et quom̄ responsum est libertinus: interrogamus / cuius libertus: non autem cui? libertin? Respondeaturq; est libertus meus / aut tu? / aut illi? / aut Catonis / aut nulli? Atq; libertus si patrono: patrona ue non est.

Libertinus esse potest: quous necesse ē/eū alqñ habuerit. Quo factū ē:
vt dicam? colliberti/colliberteq: q̄admodū s̄serui. Conserueq: q̄ n̄ plu
res sub vmbra vnius patromi sūt: sicut illi sub impio vni? domini. Nō
aut collibertini/aut coingenui. Ad nullā em̄ alterā puatam psonā plu
res hoz referri possunt: nec alij ab alijs distingunt. Colliberti a collib
tis diuisi sūt: vt mei a tuis/et s̄serui a s̄seruis/q̄admodū c̄ciues mei/a
c̄ciuibz tuis: qui alteri? ciuitatis es. Condiscipuli mei a tuis: amilito
nes mei a tuis: qui sub alio vel p̄ceptore/vel duce es. Libertinis vero/
atq: ingenuis hoc nō attingit: quom nō magis nexu mihi sit cū inge
nuis mee vrbis: et tibi cū libertinis tue vrbis: q̄ cū alijs q̄busuis. Ide
oq: nō dicunt coingenui/et collibertini. Et libertus/collibitusq: esse ali
qñ q̄s definit: libtin? esse nō definit. Deniq: licet poteram? altero hoz
noim esse c̄cti: tñ distinguē veteribz placuit puatū respectū/a publico.
Et ideo libtinitas dicim?/nō libtitas. Ex seruo tñ/nō q̄ ad puatū dñm
referē sit seruitus: s̄ qd ad publicū. Dicim? em̄ nō modo seru? meus:
s̄ etiā sine respectu patromi. Vt hic seru? et homo seru?: qd in libtus
nō fit. Ceterū cogitāti mihi vnde factū est: vt in tāta ep̄ploz copia ele
gantia hāc accuratissime custodientiū: tñ tot hoīm milia nunq̄ anno
tauerūt: hoc existimo causē fuisse: q̄ frequēter inueniret sine mētionē
patromi libertū noiari: quo falli sopite negligētie fuit. Si n̄ nōnunq̄
reperiebāt libto nō apponi patromi: tñ reperiebāt libtino nunq̄ appo
ni. Q̄q̄ semp adhereret libto patromi? vel noiatiū/vel subintelligēdo:
vt in multis fit. quale ē. Vendidi patrimoniu: supple? meū. Collocasti
filia/supple? tuā. Publicauit op?/supplet? suū. Ita hoc loco: quale est
apud Q̄ntil. Licet et nihilomin? amicu grauē virū: aut fidelē libertū
latet/filiū sui adiūgere: videlicet suū. Cic. p̄ Sex. quom ait q̄ntum fra
tre auxilio seruoꝝ/libertoꝝq: ereptū a ferro Clodianoz: nō gen? ser
uile/libertinuq: nec cuiuscūq: seruos/libtosq: significat: s̄ suos ip̄i?.
Quid attinet plura ex iure ciuili ep̄pla repetē: quom etiā sint distinc
ti tituli de libertis/et libtinis. Quā drām q̄ ignorat(om̄s aut legulei ig
norāt) plurima ⁊ capitalia in ipso iure ciuili peccata amittit. Seruius
grāmaticus(sic codex ē fidelis) p̄ libtino posuit libertū in. viij. enei. s̄ sero
nia mater nymp̄ha Cāpanie: quā etiā supra dixim?. Hec etiā libtoꝝ
dea ē: in cui? templo raso capite pilleū accipiebāt. Adijciā qd ait Sue
toni? de vita Claudij in ipsū Claudiu. Ignarus tēporibz Appij/et deim/
ceps aliq̄diu libtinis dictos nō ipsos: qui manu mitterētur: sed inge
nuos ex his procreatos;

De accessus et accessio/ceterisq: huiūdi in us et io: Ca. ij.
Ccessus/et accessio differūt. Si quidē accessus ē additio/siue ap
pinq̄tio. Accessio aut adiectio atq: incrementū. Que differētia

rara est i similib? nominib?. Datus em z ratio ide snt aut? z cultio/
 motus z motio/actus z actio: nisi q? dicim? actione causay/nō actū?
 z actum comediar/nō actionē. Cursus z curio/abusus z abusus. Ges-
 tus quoq? z gestio nō parum differūt. Nam gestus est actio quedā/
 z qh pronūtiatio corporis. Gestio vero est administratio/et actio: q?
 uis parū in vsu est. Nec aut duo/de quib? dicere instituerā: ideo disse-
 rūt/q? verbū vnde descendūt: dupliciter z regit/z significat. Ut accede
 ad ignem hunc idest adi/atq? appropinq. Et hoc calamitatib? meis
 pondus accessit: vel ad calamitates idest adiunctum est/z increuit. A
 pma significatiōe nascit? accessus: cui? contrariū ē recessus. A secūda ac-
 cessio: vt Cicero. Accessionē adiūxit edib? idest adiectionē/z incrementū.
 Pre? vsū tñ supior? Macrobi? i omētarijs nat alib? dixit. Aut em ac-
 cessio/aut i leuā dextrā ne rflexio/aut sursū q?/aut deorsū mouet/aut
 i orbē rotat. Et itez. Has sol portas phyfici cauuerūt: q? i vtranz ob-
 uiate solsticio vltim? sol inhibet accessio. Accessus ipe dixisse poti?/Ci-
 ceronē imitat? qui. iij. de Oratore li. ita ait. Ut luna accessu/z recessu
 suo sol lumē accipiat. Nam q? febris accessio sepe legit? ego p incremē-
 to accipio/nō p accessu. Alioquin aliqū legem? accessus febris: si idē
 est: quod nūq? fit. Plin? li. xxiij. Si id dandū nō nisi i accessiōe sense-
 rit: alij in emissiōe: illi vt sudorē coherceāt: hi q? tutius putāt. Accessio-
 nem remissionemq? p contrarijs posuit. Et si remissio imminutionem
 significat: pfecto accessio significat incrementum. Quia dixi nomina in
 vs/z in io/a supinis pfecta/ferē eiusdē significatiōis esse hoc excepti-
 onis addo: q? ea que positionem habēt in io/latius significare solent:
 nec actionē modo/sed rem etiam/ac corpus: vt aratio/possessio sessio.
 Cicero in phil. Ne quasdam arationes Campani/et Leontini agri po-
 puli Ro. patrimonio grādifere/et fructuose serebant: idest ij agri ad a-
 randum idonei. Idem in eisdem. Q? possessiones datas/quid ereptas p-
 feram. Idem de oratore. Tot locus sessiones Gymnasiory: idest tot sedi-
 lia. Ea tamen/que sunt in us/p personis accipi solent. Conuentus nō
 est cōuentio/sed homines: quā vnū in locū cōuenerunt. confessus non
 est confessio: sed homines vno in loco confidentes;

De Observatio et Observantia: Ca. iij.

Observatio / et observantia simili quodam modo vt accessus et
 accessio differunt. Obseruo nanq? duo significat: vnum est qd
 custodio aliquid oculis / animoq? in modum speculatoris: ne nos si-
 lentio / tacitoq? pretereat: vt observa transeuntes: observa filium:
 observa Dauidum: quid agit / quid loquatur: quasi custodi / et adno-
 ta. Et hinc fit observatio: quasi annotatio / et animaduersio. Item
 obseruo non speculantis modo: sed admirantis / vne tantisq?

Et id tñ in homines/nō in res : quotiēs quē vel Stute/vel dignitate sus-
picim?/et colim? Unde fit obseruātia : que ē veneratio quedā/et hono-
ris exhibitio. Quare meli? obseruationē/q̄ obseruātiā hī/qui nomi-
nātur fratres : suū institutū noīarēt ;

De Potus et Potio : Ca. iij.

Otus/et potio nō differūt ob huiusmōi causam. Potus em̄ vini/
aque similiūq; dicī. Potio vero a medicis dat̄ egrotātī qđ grece
dicatur

Nōnunq̄ tñ potio p̄ potus accipit̄. Vene-
ca de trāquillitate. Aliqñ uetatio/iterq; z mutata regio vigorē dabāt.
iunctusq; et liberalior potio. Cice. in Tusculanis. Quid qđ ne mēte qui
dē recte vti possum? multo cibo z potioē repleti. Et alibi. Tantū cibo et
potionis adhibēdum : vt reficiātur vires/nō opprimātur ;

De Senes/Veteres/et Antiqui : Ca. v.

Enes vocātur quātum ad puatā ipsorū vitā : qđ vsq; ad senilē eta-
tē vixerūt. Veteres qñtum ad publicū tempus : q̄ alia etate vire-
rūt etiam si ad seniū nō puenerūt. Unde quidā iuniores fuerūt senio-
res veteribz. Antiqui vtriq; dicūtur : h̄ magis veteres/q̄ senes ;

De Defectus/Culpa/et Defectio : Ca. vi.

Efectu medicorū multi perierūt. Plures tñ culpa medicorū. Is nā
qđ defectu medici perit : cui medicus p̄sto nō est. Culpa vero medi-
ci/qui moriturus nō erat : nisi p̄sto sibi medicus fuisset. Quam maiore p̄-
tē esse arbitror. Hoc ideo dixi : q̄ nōnulli p̄ culpa medicorū aiūt defec-
tū. Et vitia hoīm/ rerūq; vocāt defectus : quom dicere deberēt vitia/vel
culpas/vel mēdas : vt mēda libri. Defectio plurimū a defectu disenti-
t : quom sit recessio/aut militū/aut ciuitatis a dño/vel a supiore. Est em̄
deficere z desistere a ductu alterius recedere : et quasi rebellare. Et defec-
tio quasi rebellio que exēpla passim reperiūtur ;

De Rumor et Fama : Ca. vii.

Vmor/et fama idē sūt : quorū alterū latinū. Alterū e greco ē. Cic.
in philipp. Improbissimis rumoribz dissipatis. Et n̄ lōge post h̄.
Triduo vel quatrīduo tristis a Mutina fama manaret. Et statī post.
Fama istā fasciū dissipauerūt. Significat aut̄ his duobz noibz sermo
quidā in p̄plo sine certo auctore de re aliq̄ recētī siue bō/siue mala. Exē-
plū Rumoris de re bō ponam? Iuū li. ij. Manat tota vrbe rumor. Fabi-
os ad Caelos laudibz ferūt. Frequēter tñ fama etiā p̄ sermone nō rei
recētis/sed iam inueterate/et p̄ opinione quadā. vt fama ē Athenas iā
plus annorū. xx. milibz fuisse p̄ditas. Et p̄ laude z p̄ celebritate homis.
vt fama Camilli/fama Scipionum/Metalloz/Fabioz. Et eorū q̄/qui
viuunt. vt fama mea/fama tua/fama illius : pro quo non recte dixeris
rumor ;

De Murus/Paries/et Moenia: Ca. viij.

Murus/et paries quid differat superuacuum erat admonere: nisi his temporibus (ut sunt omnia deprauata) murus pro paries a pluribus usurparet: quam apud grecos eodem sono pronuntietur utrumque: distinctum tamen et litteris/et genere. Murus est verbis lapideus ambitus: qui grece dicitur

Paries vero domorum grece

Murus est etiam non verbis/sed verbis tamen similis: ut munitionum/castorumque. Moenia pro muris accipi solent: et pro edificiis ipsius verbis. Porta murorum est/munitionumque/atque castorum. Janua patet ac domorum;

De Gestis et Actis: Ca. ix.

Gesta et acta hoc differunt: quia illa sunt in administratione magistratus/et in rebus maioribus/et ad rem publicam vel ad plurimos spectantibus. ut gesta Alexandri/gesta Pompeii/gesta Caesaris. Acta vero etiam res privatarum/et minorum ac familiarium. Ut Cicero in commentariis/et Chirographis/ac libellis se uno auctore placet: ac ne placet quidem/et tamen dictis acta Caesaris firma erunt: quia ille in eis incidit: qui populi iussa perpetuasque leges esse voluit pro nihilo habebant. Equidem hic existimo: nihil tam esse in actis Caesaris/quam leges Caesaris. Quidam illud eiusdem ita legunt in Salustium. Quod si de mea vita/atque actibus huic coniuncti responderet: in uindicta gloriam consequetur. Recte scribendum esse actis. Quia si scribi potest actibus (ut est apud Lucanum: licet ingentes obrupit actus) minus miror cur actus apostolorum magis/quam acta dicamus. Item tamen sunt actus/et actiones;

De Natalia/Natalis/et Natalitius: Ca. x.

Natalia significant quod natalis: qui est dies natalitius utrumque conuersum in substantivum ab adiectivo hic et hec natalis et hoc natalis. Ut natalis huius temporis apud Quintilianum in Gladiatore. Natales vero magis additionem sanguinis/et familie. Ut generosi natales/obscuri natales. Ut idem Quintilianus in eadem declamatione. Cum? ut iniecto mari non fortunam quisque nosse/non natales/non patrem poterat. Plinius ad messium. Nonnumquam candidatus aut natales petitores/aut annos/aut etiam mores arguebat. Hic pro ignobilitate accipit: illic pro nobilitate;

De preceptis et preceptionibus/institutis et institutionibus: Ca. xi.

Recepta/et preceptiones indifferenter utimur pro disciplina. Instituta et institutiones pro doctrina. Instituta enim sunt mores consilio/et ratione sumpti. Nam mores bonos/et malos dicimus/et in morem id est similitudinem: ut in morem Leonis/in morem stagni/placideque paludis inquit Virgilius. Institutum autem bonum mos. ut faciam meo instituto: licet institutum nonnumquam significet inceptum propositum ab institutore: quod est incipio. Instituta vero (ut institueram dicere) boni mores sunt consilio/et ratione sumpti. Quintilianus?

Nam is quanq̃ trienniu nutritio debet : tñ iam formati tum opti
mis institutis mentē infantū iudicat. Cur aut ad lras nō ptineat etas
que ad mores iam ptinet : Eandē rē appellās instituta/et mores. Apd
Valeriū maximū titulus ē de institutis antiq̃s quali de moibz antiq̃s.
Institutiones sūt pceptioēs : quibz instituunt : et docent hoies : vt li
bri ab eodē Quintil./ac iactatio/multisqz alijs auctoribz inscripti de
institutioē oratoria : siue alio noie/atque materia ;

De Aduocatus et Patronus : Ca. xij.

Aduocatus/et patronus sic differūt : q̃ illud generali ē nomē : q̃
vt tm significet eū/ q̃ alteri causam agit. Siquidē quicūqz adest
alteri in causa officij grā aduocatus appellat/ etiā si nihil/ dicat/ neqz a
gat : s̃ qui tñ patris sit defendere. Ut Terenti⁹ in Eunuch⁹. Tu abi/atqz
hostiū obsera intus : dū ego huc trāscurro ad for. Volo ergo hic adesse
vobis aduocatus in turba hac. Et Cice. quom in alijs multis locis : tñ
p Cecina. Qui ad possidendū pdium stulit se cū aduocat : quoz p̃sidio
ab adūsarij iniuria tutus esset : qui et ipse venit cū aduocatis suis : s̃ ar
matis ad arcendū Cecinnā a pdio. Patron⁹ aut ppe ē/ q̃ agit causam/
s̃ accusati nō accusant. Quintil. Quom accusatori satis sit plerūqz vix
esse id/qd obiecerit/ patron⁹ neget/ defendat/ trāfferat. Accusator pme
ditata pleraqz domo affert. Patron⁹ et inopinatis frequēter occurrat.
Accusator dat testē. Patron⁹ ex eo refellit. Ex q̃ colligit accusatorē nū
q̃ patronū esse. Verū qm nō ois lis circa accusationē/et defensionē cri
minū versat/ vt in mutuis/depohit/locato/et pducto similibusqz : ea re
tā actor/ quā defensor solet appellari patron⁹. Quippe quom vterqz n
alteri oppugnāde/ sed sue defendēde partē grā dicat : vt idē. Nec in me
rito quidē quanq̃ in dicēdo mediocres/ hac tñ altercadi pstantia merue
rūt nomē patronoz. Patron⁹ etiā diciē respectu liberti. Et nescio an
hic ab illo : an ille ab hoc noiatus sit. Vtrūqz tñ a patre venit. Vterqz
em simile quiddā patris habet. Et vt dñs manumissioē serui/ libeāt eū
a misera additione : ita aduocatus hominē obnoxii potestati iudiciū/ et pe
riculo lit op̃a sua liberat. Propter qd clientē vocam⁹ ipsū litigatore :
cuius causam agim⁹ : et eū/ qui sectator ē : et sub tutela alteri/ et pene
famulus : quales sūt liberti in patronos. Et patrocinari tā vbo/ quā
facto imbecilliorē ptegere : a q̃ sit patrociniū ;

De ffacies et Vultus : Ca. xij.

Acies magis ad corp⁹. Vultus magis ad animū refert/ atqz volū
tatē : vnde descendit. Nam volo supinū hebat vultū. Inde dicimus
irato et mesto vultu : poti⁹ q̃ facie. Et ostra lata aut longa facie nō vul
tu : a q̃ oppositū est sup̃ficies. nō sane discrepās a suo simplici : vt facies
maris/ facies terre : quā sup̃ficies. Et facies hominis quā p̃mū illud :

quod ituem? i hoie. Est tñ aliquñ vbi vtroq; vti liceat: vt foedata facie/7
foedato vultu/scisa facie/7 sciso vultu/ouerfa facie/7 conuerso vultu.
Que exempla sunt plurima;

De Series et Ordo: Ca. xliij.

Series ab ordine i significatiõe differt. Nā ordo est digestio: 7 in
suo loco cuiusq; rei collocatio/vcluti i acie fit: vbi pedites/vbi ale
equitū/leuē armati/vbi sagittarij/vbi fūdibularij/vbi ceteri ex vtili
tate rei distribunt: vt in argumētatione: vbi ponēda sūt firmissima ar
gumēta/vbi infirmiora/vbi mediocria. Vnde i ciuitatib?/7 Rome pser
tim ordines sūt: ordo cōsularis/ptorius/senatorius/equistris adeo/vt
ordo q; p ipis hoibus accipiat illi? additiōis. Cic. In hoc ordine/ p ise
nati/aut p eqtib? romanis frēqntissime dixit. Idē qdā loco ait. Qui
apd oēs ordines eēt gtiōsus: idest apd oim ordinū hoies. Series ē rez
qdā continuata pgressio: vt i sele orōis: idest i otinuato otceptu. Quintil.
Qd nō mhi i otceptu orōis seieq; otigit. Virgil. Ducteq; ab oigine gētē
fortia facta patz/seies lōgissima rez. Statius. Longa retro series;

De Decus et Decor: Ca. xv.

Decus est illa (vt sic dixerim) honorificētia ex bñ gestis reb?. Vn
de decora militie/laudes/honores/honestamēta militi i bello opa
rata. Cui? ottrariū ē detecus ppe ignominia qdā/aut ignominie gen?
7 ifamie ēpitudo. Vnde de decoro Cicero inqt de qdā. Magistratū ipsū
decorabat: idest ēpificabat: 7 cōtumelia/atq; ignominia afficiebat.
Trāssert etiā ad animū. Quippe dec? p honesto. Detecus p ihonesto
accipit. vt idem. Sequetur decus/atq; honestatem. Quintil. Satis
detecoris/atq; flagicij castra ceperunt. Decor est quasi pulchritudo
quedam ex decētia rez/personarumq; in locis temporibus siue i agen
do/siue i loquendo. Trāssert quoq; ad virtutes: appellatq; decorū/nō
tam ipsum honestū: quā quod hominibus et cōmuni opimōi honestū
videt?/7 pulchrum/7 appabile. Vnde verbum decoro media longa.
Nam decoro media breuis a decus venit;

De Jocus et Ludus: Ca. xvi.

Jocus / et ludus quid significant tum ex Cicero de Oratore/tū
ex Quintiliano. de ridiculis potest colligi: vt sit iocus in verbo:
ludus in facto. Sed vtrumq; tamen patitur exceptionem. Vt Ju
uenalis. Quo tiens voluit fortuna iocari. Videlicet non de verbo intel
lexit: sed de facto. Ouidius. Hos ignara iocos tribuit natura puel
lis. materia ludunt vberiore viri. Nulle fac esse iocos: turpe est nes
cire puellam ludere. ludendo sepe paratur amor. Jocos pro ludo 7 ip
se posuit. Joca quoq; pro iocos nonnunquam legimus. Cicero. ad
Acticiū li. xliij. Itaq; ioca tua plena facetiaz. Ediuerso ludus p iocus.

Orati⁹. Preterea ne sic ut qui iocularia ridēs paritā. quanq̃ ridētē di-
cere verū/ quid vetat? ut pueris olim dāt crustula blādi doctores? ele-
mēta velint ut discere p̃ma. S; tñ amoto q̃ram? seria ludo. Hinc ludere
p̃ iocari frequēter inueniē. Cice. de natura deoz. Quom vero deos nihil
agere? nihil curare affirmat? mēbrisq; humanis esse p̃ditos/ aut eoz mē-
broz nullū vsū habere? ludere videt Plim⁹ ad Valerianū. Quom alij
diuū me? alij rapinis meis mee auaritiē occursū p̃ ludū acceptū dicti-
tāt. Plim⁹ idē ad Fabiū. Iustū ludere me putas serio peto. Ludere dixit
p̃ iocari. et se nō ioco agere? sed serio. Que duo contraria esse Quintil. auc-
tor ē/ inquit. Iocū vero accipim⁹? qd ē contrariū serio. Idem in eodē loco
inquit. Ludere nunq̃ velim⁹. Qd nō tā p̃ eo? qd est iocari puto dixisse?
q̃ p̃ eo/ qd est scurriliter/ et leuiter loqui? vel deludere alterū/ huc elude-
re. Nam opposita a ludo ad verbū q; a orationē pertinet/ non modo ad ac-
tionē? ut in eodē opere Cice. S; ws ab illo irridemini/ et iphi vicissim il-
lū eluditis. Ludere etiā dicit. Vbi scribere. S; nō nisi in opusculis fe-
re? qualia sūt epigrammata. Et hec opuscula dicunt lud⁹. Et hec ita sen-
tire sumos auctores annotaui. Alludere ē/ quom aliud dicim⁹? et aliud
latēter referre sententiā. Ut Virgi. Actiaq; Iliacis celebram⁹ littora
laudis. Dū em̃ narrat ludos enee/ alludit ad Augusti victoriā/ qua cō-
tra antoniū his locis potitus ē. Lud⁹ itē differt a lusu/ huc lufioē. Lud⁹
em̃ tū periculū? tū spem sibi p̃positā habet. Lusus nihil p̃ter merā volup-
tatē. Itaq; qui p̃yla? qui troco? q̃ tesseris? q̃ etiā quinq; genere taloz
delectationis grā ludūt/ lusu potit⁹? q̃ ludū exercēt. Cice. Ex multis lu-
sionib; nobis semib; talos relinquāt/ et tesseras. De voluptate videlicet
Senili locutus ē? nō de spe lucri. Cui? spei causa pleriq; ludūt. Ideoq;
ludū talariū dicim⁹? non lusu? et ludū alee? qui etiā lege p̃hibet. Qui-
dam et hūc lusu vocāt? ut Suetoni⁹ li. iij. At ne ex lusu quidē alee cō-
pendiū spernēs. Dicim⁹ etiā ludū scholam ipsam? vbi a periculū a spes
est? et certe labor/ atq; vapulatio. Ut dionyfi⁹ tyrann⁹ regno eiectus/
factus est ludi magister. Et Camill⁹ ludi magistrū disciplos hostib;
p̃dentē eisdē pueris in urbem redendū vsq; p̃buit. Est igit lud⁹ littera-
rius tū aliarū quādam artium/ tū schola grāmatice? quā triuiale sciē-
tiam dicim⁹? q̃ in triuijs a opitis docet. Hoc ideo admonui? q̃ quidā
imperiti triuiale scientiā appellāt grāmaticā/ et rhetoricā/ dialecticā/ q̃
driuale alias q̃ttuor liberaliū artium. Lud⁹ igit (sicut dicebam⁹) est alia-
rum q; artium sicut musice? ut apd Terentiū de f̃fidicina/ q̃ q̃tidie disce-
bat in ludo? de grāmatice schola (ut mea fert opinio) magis q̃ rhetori-
ce intellexit. Cice. de Oratore. quom inquit? hoc in ludo nō p̃cipit. faci-
les. n. cause ad pueros deferūt. Et statim post. Hec ē in ludo causarū fere
formula. Nam ut inquit Quintil. Rhetores suas partes omiserunt?

et grāmīci alienas occupauerūt. Siquidē grāmīci latīni rhetōicā etiā docēt/qđ indicāt iphī? quoq; Cic. Vba/quom pueros nō iuuenes noīat. Est et ludus armōz: quī idē (vt sentio) gladiatōlus dicitur: ubi discūt gladiatores. vt apud Quītil. Qz me diu Pyrrhate ī carcere retentūsq; diuītē illi? pmiserā patrē / in ludū vendiderunt / tāquā decepti. Et iterū. Et mē dedita noīe mācipia p̄tentissimus tyro gladiato: vt nouissime p̄dēre calamitatē mee īnocētā / dicebā q̄tidie scelus. Ludos tñ gladiatōios / frēq̄nti? q̄ ludū dicim? q̄tiens vnū plura / vel patia pugnatōz ad spectaculū pugnatūra pducūt. Quē res mun? gladiatōrū appellat. quia populo tāquā mun? donatur. Et qui donat munera rūs: et qui familiā gladiatōz habet gladiatoresq; domi ī disciplinā / et (vt dixi) ī ludo exercet / ac postea vendit lamistā. Vocāt autē ludi gladiatōrij / sicut ludi Apollināres / ludi Circēses / Indi seculares. Nā spectacula publica vtiq; ī honorē deoz / ludos atq; vocabāt: vt nō absurdū sit sollemnitatē ī natali die sanctorū / p̄serti cū apparatu illo / et p̄pā ludos vocāi. Nā q̄ alio noīe vocem? illā spectaculi exhibitionē? q̄lis sit ī m̄tis ytalie ciuitatib? / et (vt audio) ī m̄tis alijs p̄uicijs. Hec de ludo / et de ludis hacten? De lusu quoq; aliquod afferat exemplū Quītil. Nec me offendit lusus ī pueris. est et hoc signū alacritatis. Et iterū paulo post. Sunt etiā nōnūlli acieendis pueroz īgenijs nō iuāles lusus;

De Libertas: Ca. xvij.

Libertas ī loquendo accipitur ī bonum / quom quis non timide (quod seruile est) sed īgenue / et libere / hoc est vt liberum homīnem decet / loquitur. Licentia vero ī malum / quando hac libertate abutitur vsq; ad temeritatem et procacitatem. Vnde Quīntilianus. Quē ī alijs libertas est inquit? ī alijs licentia vocatur. In agendo quoq; simili modo: vt libere fecit / libere egit idēst digne libero homīne. Cicero. sepe de libere dictis / ac factis loquitur. et de licentia gladiatōrium queritur. Quīntilianus. Porro / quī confessum defendit: nō absolutionem sceleris petit: sed licentiam. Terētius. deteriores omnes sum? licentia. Est autē huius nominis significatio / impunita quēdam facultas agendi quicquid velis: de facto loquor. Nam de verbo iam dixi: quod dubitationē nō habet. Ideo hoc dice: quod videt vocari posse ī dubiū de facto Siquidē Salusti? ī Tugurtino ita ait. Romam legatos ire iubet / agendarum rerū et quocumq; modo componendi licentiam illis permittit. Quod nescio an ī malum accipi debeat: quasi vt male et cum damno atq; dedecore regis possint componere. Quale est Quīntilianī. An epistimas hāc legatis peccandi dari licentiā: vt quēcūmq; scelera ī eo officio commiserint. cum his omnibus hac vna lege decidant. An etiam ī bonum vt solent dicere iurīconsulti.

Data est mihi licentia eundi/reuēdiq; qualiter etiā pleriq; ecclesiastico
rū scriptorū locuti sunt;

De Indulgentia et Venia. Ca. xviii.

Indulgentiā vulgo nūc accipiūt p venia: vt indulgentiā deus tibi tribuat: vel de? tibi indulgeat. Quid quis neget/dici nō latine? Indulgere em̄ ē cedere: et (vt sic dicā) obsequēter/delicateq; tribuere. Cui? rei admoneri certe debuerāt illo trito vsu/nescio certe cui? h̄ certe inter auctores minutos latinissimi: et q̄ mille annis nemo carmen scripsit elegātū? Indulgē gule noli: q̄ ventris amica ē. Nunq̄d in gulā neq; misericordes iulm? esse: anteq; peccauit: an ne omittē? vt illa peccet? Quid. Mollis illa educatio: quā indulgentiā vocam? neruos om̄s et mentis/et corporis frāgit. Non ergo indulgentiā p venia accipiēda ē. Est. n. venia remissio culpe: vt idē. Peccaui/venia pto. et errare hominis est: et ignoscere patris. Melius q̄ ecōtrario veniā p indulgentiā capiūt. Vt Virgil. pmo enei. Orantes veniā: et templū clamore petebāt. Et Cice. p Archia. Dabitis mihi hāc veniā idest indulgebitis/cōcedetisq; mihi hoc si forte peccauero. Nam apd hūc vix vnq; indulgentiā reperit. Ceterū? Da pater veniā. sine te exorē. Nec duo p vtroq; posuit idest da veniā/et sine te vt hoc etiā si improbū sit: abs te impetret. Et cū venia tua dixerō: hoc ē si quid erro/tū cū pace tua: et (vt illi loquuntur) cū licentia tua dixerō. s̄ frequēter legim?/facio tibi potestātē eundi/et reuēdi. Quem in modū mallē ego dicere: q̄ dō licentiā. Porro dare potestātē/est plus q̄ facere potestātē. Est em̄ dare potestātē/re alteri? arbitrio omittere. Ex hoc veniā dare/admoneor: vt dicā te poenitere: qd̄ nōnunq; p pudere/sive tedere accipit: vt Liui? li. pmo. Nec me eorū sentētie esse poenitet. Cice. de Senectute. Num igit si ad ceterūmū virisq; annū senectutis eū sue poeniteret. Virgil. Nec te poeniteat calamo trāuisse labellū. qd̄ qui exponūt p parū videat/mihi nō pbanē;

De Ambitio et Ambitus. Ca. xix.

Ambitio in animo est: ambitus in actu. Nam q̄ pter modū cupit aut honores/aut laudē. ambitione peccat. Qui vero dilargit pecunia aut p̄lo munerib; ludisq; blandit/aut ceteris artib;/q̄ legitime n̄ sūt/ad publicos honores tēdit: ambitū omittit. Cui similis ē quā hodie simoniā vocāt/a simone mago: nisi q̄ hāc tm̄ in rebo sacris volūt esse. Ambitus ab ambio venit: sive q̄ is qui non sue virtuti cōfidit: nō recte gradit: h̄ p circuitū/sive q̄ romani qui honores peterēt: singulos circuibant p̄hensantes/rogātesq;: vt se in suffragijs adiuuaret: sive q̄ qui adipiscēdis honorib; solliciti sūt: quom rogāt/exordio quodā longiorē et p̄boz circuitu vtunt. Nec oīa q̄ ambitus facit: ambitio facere opellit: a qua ambitiosi dicūtur/nō ab ambitu. Nōnunq; ambit? p affectu

ambitionis accipit apud Quintil. / siue p specie qdam fauoris / et qsi cap
tatione misericordie: vt si iuuenis innocentissim? iudices vt vellet ambitu
tristissime calamitat? poterat allegare nob amissa in ocul? cogitationu
omiu temeritate. Ab hoc etiā ambitiosus dicit: vt apud eundem li. vii.
Nō sū ambitiosus in malis: nec lachrymar? augere causas volo: vt in aq
ess? rō minuēdi. Quādius li. iij. de Ponto. Sed tamen hoc factis ad
iunge prioribus vnum: pro nostris / vt sis ambitiosa malis;

De Vicis et Suburbana: Ca. xx.

Iais ps verbis. Diuisa ē em verbs i vices / qsi i mēbra minora: si
cut Suburra / Carine / Exq̄lie vici romē (vt opinor) erāt. Nā regio
nes citra. xx. fuerāt: hodie q tm tredecī euant noia. Vici aut? olim / et
nūc vltra mille. Extra vrē vero frēquentes ville / ac frēquentes dom? i
star vici urbani vic? vocāt: si mō suburbane nō sint. Tūc nāq suburbana
dicit? plurali qdē numero. Nā singula? significat p̄diū i suburbana
cijs: vt s̄busbanū meū / et suburbana mea: si plura sūt. Quale ē i simili
b? / vt fui i cumano i tusculano idest i sūdo meo cumāo / et p̄dio meo tus
culano. Eram? i formiano tuo: et i pōpeiano Varrois id ē i villa tua / et
Varrois. Ceter? (vt ad rem redeam?) hic vic? pagan? fere mur? caret.
Nā si habēt muros: castelli nomē accipet: qd a cast? descēdit: q signi
ficat loc? mur? munit?: et (vt fui? ait) verbs. In plurali vero notū ē ap
pellai locū: i q milites tētoia fixerūt. Qd vari? mos ē castrametadi.
Vetēs solebāt illa fossa / valloq? cū dare / et alijs p natura loci inunitio
nibus. Oppidū omis verbs est preter romanis q p̄uiliari nomine verbs
vocari cepta: fecit vt ceterē vrbes oppida vocarentur: quia ipsa oppidū
amplius non est. Vnde dicatur verbs / et oppidum / tum ali? dicere / tum
parum attinet de etymologia disputare: que plerūq fallax est / et in
primis (nisi fideli fundamento nitatur) frivola. Vicinia aut? non tam
hoīnes / quī eūdem incolunt vicum significat: quam quī prope domum
tuam habitant. Vicinitas autem non homines sed propinquitatem
proprie quidē vicinorū: abusiue vero ceterar? rer?. Nōnunquā atinēs
pro contento: vt laudanda vel potius amanda vicinitas;

De Commentariis: Ca. xxi.

Commentarij nomen quid significet. iij. declamationū li. Seneca
declarat: quom dicit. Vnde cōmentario nūquam dixit: sed cōmentario
contentus erat: in quo vnde res ponunt. Et Cic. in bruto. Non est ora
tio: sed capita rerū: et orōnis cōmentariū paulo plenius. Et Quintil.
Plerumq? autem multa agentibus accidit: vt maxime necessaria / et
vtiq? initia scribant. Cetera / que domo afferunt: cogitatione oplec
tantur: subitis ex tempore occurrant. Quod fecisse M. Tullium suis
cōmentarijs apparet. Sed feruntur et aliorum quoq? / et inuenti forte:

ut eos dictatus quisq; deposuerat. Et in libros digesti et causarum: quae sunt
 acte a Servio Sulpitio: cuius tres orationes extant. Sed hi de quibus lo-
 quor commentarii: ita sunt exacti: ut ab ipso in memoria posteritatis vide-
 antur esse depositi. Per hec Quintilianus verba colligit: non modo id quod dice-
 bam: simulque in pluri hoc nomen esse generis masculini: quomodo in singula-
 ri sit neutri: de quo mox est dictum: verum etiam commentarios idem esse: quod libros.
 Quod Cicero confirmat tum in libro de finibus dicentes. Tu ipse quomodo tum librorum habe-
 as: quos hic tandem requiris commentarios: quosdam inquam aristotelicos.
 tum in de Oratore. Tres patris Brutus de iure civili libellos tribus legendo
 dedit. Et libro primo. Forte euenit et cetera ac statim post. Vbi sunt hi fundi
 Brutus: quos tibi pater publicis commentariis assignatos reliquit: Quod nisi
 putarem te iam haberet: quartum librum deposuisti: et se in balneis locutum cum
 filio scriptum reliquisti. Ecce eandem rem tribus verbis Cicero declarauit: li-
 bellis/libris/commentariis. Quare ita sentio omnes libros commentarios esse: si
 non continuo libros commentarios. Namque ubi res sunt late/diffuseque explicate:
 ut non breuis quam poterat tractare/libri tum sunt non commentarii. Unde Celsus
 commentarii: in quibus ad frequendam historiam alijs videtur subiecisse materi-
 am: qui si fuerint singuli: commentarium vel commentarii: vel liber dicetur. Lilius
 in libro xlvij. Querit iussit ab eo/et quae de his rebus commentarium a patre acce-
 pisset. Quomodo respondisti accepisse se nihil prius/nec post: visum est quam re-
 gis ipsi de singulis responsa accipe: librum poposcerunt. Si plures: prius/
 et secundus commentarii: non prius/et secundum commentarium: ut hyrci: siue Opi-
 us: qui accessione adiecit Celsus commentariis ait: prius/alter et com-
 mentarii/nunc commentarium. Ita mihi in magnis auctoribus videtur annotasse.
 Quidam tamen aliter faciunt utique in alia significatione: quae est (ut sentio)
 expositio et interpretatio auctorum utroque genere promiscue utentes: ut A-
 Cellus. Est adeo pro grammatici commentarius satis curiose factus. Et iterum.
 Nonnulli grammatici: qui commentaria in Virgilium deposuerunt. Item quoque.
 Noster Chaurus in primo commentariorum: quos in Georgia Platonis deposu-
 it: scriptum reliquit. Boetius. Quod in his commentariis diligenter expeditum
 est: qui a nobis in eiusdem Ciceronis topica scripti sunt. Et iterum. Quo autem
 modo de his dialecticis locis disputeret: in his commentariis/quos in aristote-
 lis topica a nobis translata discipulum: expeditum est. Quidam etiam talia huius
 modi opera commentum vocauerunt: ut Virgilius/Donatus/Priusianus/aliqui
 nonnulli. Seruius commentarium/commentariosque per hominem accipe videtur: quomodo
 inquit in vii. enei. Dixit quidam commentarii conepa legendum. Et in Georgi-
 cis primo superfluo mouet questionem commentarii;

De Coenaculum et Coenatio: Ca. xxij.

Coenaculum locus ad coenandum in loco superiori. coenatio locus ad
 coenandum: si in imo potius. Iuuenalis. Et argentum rapiat coenatio

Solem. Verū tamē coenaculū nō tam p loco coenandi: quā pro parte dom? superiore accipitur/que frequēter hospitibus ad habitandū locaī solet: qui totā domū cōducere nō possūt/et parte inferiore siue illa tabna/siue officina sit: nō habēt opus. Cuius rei pferrem exempla/nisi habunde Varro sufficeret/dicēs: vbi coenabāt coenaculū vocabant. Postq̄ in superiore parte coenitare coeperunt/superioris dom? vniuersa coenacula dicta/postq̄ vbi coenabāt plura facere coeperunt;

De Epule/Epulum/et Dapes: Ca. xliij.

Pule sunt ubi ministerio hominum in nostrum vsum cōparati. Epulū sollemniores q̄dam epule: et pprie publicā cōuiuū in propatulo numerosa ciuib? exhibiti siue in dedicationem templi alicuius: siue in honorem deor?: vel in magnificētie ostentationem: siue in funere magni alicuius viri. Cui simile est: quod hoc tēpore fit: quom publice pascimus pauperes in mortibus p̄pinq̄uorū. Quod idem est penes quod parētare: si hieronimo credimus: qui ita iij. li. in hieremiā inquit. mos aut et in gentib? ferre cibos: et p̄parare diuinū: qd greci vocāt: et a nostris vulgo appellāt parētalia eo/ q̄ a parētib? ista celebrēt. Dapes volūt esse vel deor?/vel nostras in sacrificijs deor?;

De Sementis: Ca. xliij.

Emētis ē satio/siue (vt sic dicā) seminatio. Iulius. Capani semētē facē possēt. Miror q̄re quom i alijs locis apd hieronimū. plimistum i geneseos p̄cipio/semētis p semine positū ē. Messis tū ipa messio ē: tū seges iam macta. Cic. de Ora. Qualē semētē feceris/ita metes;

De Seges et fruges: Ca. xlv.

Eges est fruges eorum seminum/ex quibus cōficiuntur panis nondum demessa. Nonnūquam cōtentum p cōtinentē vsurpantes/ipsam humū ad accipiendā semina subactam/segetem vocamus: vt Virgilinus. Illa seges demū votis respondet auari agricolae: bis que solem/bis frigora sentit. Fruges vero quicquid ex fructu terre in alimonia vertim? Iulius. Eam gētem tradit fama dulcedie frugū maxime vini/noua tñ voluptate captā. Idem. Nō arbore frugifera/nō satis in spem relictis. Plinius titulū dedit de arboribus frugiferis;

De Malleolus et Sarmentum: Ca. xlvj.

Malleolus a sarmento sic distat: vt pars a toto. Est enim malleolus (vt placet columelle) in modum mallei / rostra habens aptus plantationi. Quando autem arefacta sarmenta sunt cum malleolis igni reseruata indifferenter vocantur. Nam et Hannibalē legim?/sarmenta comib? boum alligasse: eaq̄ incēdisse: vt hostes falleret. Et nonnullis ciuib? romanis: q̄ domos haberēt/plenas malleolorū ad capitolij vel vrbis incendia fraudi fuit;

De Arbor et Frutice: Ca. xxvij.

Arbor a frutice ita differt/ut frutex ab herba. Est enim frutex q̄ ad iustā magnitudinē arboris nō assurgit/et statura similis ē multis herbis: sed nō demorietur/neq; arescit ut herba: h̄ pennis ē. Inter frutices ē solobes q; illa arbor et plantula. Ab hac fruticari verbū/quasi frutice renasci ex arbore. M. Tulli. ad Acticiū. Excisa est em̄ arbor/nō euulsa. Itaq; quā frutice/vides. Nam illud quod sepe legimus/fruticari pylum: translātū est;

De Acinus/Bacca/Pomū et Nux: Ca. xxviii.

Acinos inter/et baccas. hoc interesse puto: q̄ acini inter fructus minutiones arborum/fruticiū se deniq; nascant. Bacce vero disperhus/et rari. Inter acinos em̄ enumerant vna/grana hedere/gna sambuci/grana ebuli/gna mali punici. Adde etiā moy/et q̄quid his est simile. Inter baccas vero fructus lauri/fructus oliue/corniloti/quā fabā Syriacā vocat/mietil/lentiscil/similiūq;. Supra hec aut poma dicuntur duntaxat: quib; vscim. Cerasū vero vel (ut Seruio placet) cerasiū/et punū/et nespilū/poma nō acini/neq; bacce nominant. Glans in numero istoz nō venit. Diluistris. n. et pastio porcorū ē. Castanea in nuces refert. Unde Virgi. Castaniasq; nuces. sicut pinus/coril? huc a loco auellana/amigdalus/inglās/et si qua sūt his similia: nō poma dicunt sed nuces. Nonnūq; acini et bacce indifferēter ponunt. Ut Virgi. Sanguineis ebuli baccis nimioq; rubentē;

De Crepitus/Strepitus/Fremitus et Stridor: Ca. xxix.

Crepitus sonitus ē violētus: et impulsu resultās. Unde increpae/est cū eruptione vocis/et immami sonitu rep̄hendē. Cymbala/Typanaq; crepitant. Unde sit crepitaculū. Tule q; et cornua/similiaq; crepit huc crepitāt. Crepitus q; speciali v̄bulo quid significet: malo metacete min? notū esse/q̄ me dicete mimis. Strepit? sit ex corporū tactu/huc collisione rerū/et multarū vocū in vnū cōfusione: si modo non sit immodicus. Tunc em̄ dicet fremitus: ut ex alto mari sonus fluctuū/et in populo murmur vocat etiā fremitus. Quin et indignātis/et exādescentis/et quasi humanā vocē pre iracūdia imutantis vox/orōq; fremitus dicet. Stridor ē acrior/et quasi libilās collisio. Strepitus tñ ppe pedū ambulantiū/manuūq; aliquid ptractantiū sonus est. Appellat etiā fastus/et pompa diuitiarū/quasi a strepitu comitantiū. Ut apud M. Fabiū. Hic quom me euocasses subito trepidum/totoq; fortune sue strepitu circumstetisset;

De Officium et Officia: Ca. xxx.

Officium est virtutis actio: qd̄ greci vocat: ut lati? expli-
cet p loco/p tēpore/p rerū dignitate/similibusq;. Inde illud: quod

dicat a multis: in familia bene instituta omnes in officio sunt: id est omnes agunt quod debent. Et missi sunt legati obuiam ciues officij gratia. Et circuli stabant. Senatores Cesare sedente in aurea sella officij gratia id est hominis gratia per legatos. Celsi uel exhibere debemus? Nihil enim tam nos decet quam mercedem uel honorem exhibere uel opem ferre. Quo factum est etiam: ut officia significet beneficia siue obsequia. Unde illud Cicerois. Odiosum sane genus hominum est officia exprobrantibus: qui meminisse debet is in quem collata sunt non commemorare qui contulit. Et illud Quintilianum. Duxit me similis etas euicerunt officia coepit fides amantem odisse non potui. Magistratus quoque officium dicitur: siue quia honoris causa factus est siue opis populo ferende siue quia ius suum cuique et quod cuique debet reddat. Ceterae autem artes: quae modo honeste sint suam rationem officium uocant: ut officium grammatici est officium medici officium architecti;

De Histrione et Mimico. Ca. xxxi.

Histrion qui personatus in scena tragoedias agit comoediasque uoce et corporis gestu. Mimicus qui uel intra uel extra scenam gestulationes quasdam exercet imitaturque mores hominum ac naturas personarum obscenae. Primum Eulco quodam homine tractum nomen esse. Titus Livius Valerius maximus auctores sunt alterum e greco uenit;

De Actore et Auctore. Ca. xxxii.

Actor et auctor ita differunt quod actor dicitur orator: qui agit causam: qui quoque gestum uultus et corporis agit. Unde tum ipsa pronuntiatio tum oratio: quae habetur tum oratio scripta actio est appellata. Item comoedus et Tragoedus id est histrion: qui agit gestus in scena: et quod huic generi simillimum est: qui agit Atellanus et Mimicus? omnis actor uocari potest. Et praeter comoedie actus dicuntur. Nam Comicus? Tragicus quoque poeta ipse est comoediae tragoediaeque conditor. Auctor autem est (ut sic dicam) factor. Nam factor in usu non est nisi in quibusdam e greco translatis. Et illud quotidianum. Credo in unum deum patrem omnipotentem factorem celi et terre grece est hoc est poetam. At nos poetas ceterosque operum conditores auctores uocamus. Et illum: qui fecit aliquod opus: qui egit bellum: egit pacem / auctorem operis / auctorem belli / auctorem pacis dicimus / nunquam actorem. Quidam originem eius e greco repetunt. Sed a latino quoque uel facilius formari potest nisi quod nullum latinum in oratorum a supinis descendens est communis generis ut auctor. Nam quomodo est ab augeo (si modo nunquam reperitur) auctor et auctrix facit: ut Seruius placet super Virgilium. Idem super donati arte ita ait. Queritur auctor: utrum per se an de uerbo orietur. Sed sciendum est: quod a se nascitur. Nam illud quod est augeo non nos deducat: quod inde ueniat. Aliud enim est agere: aliud actorem esse.

m

Ego vero a seruo nō omnino dissentio/ quom hui? uois nō videat in
origo esse/ nec augeo nec et mandatū est/ significati
ones illi? hic et hec auctor esse. Nam nunquā aliud (quantū ego sentio)
significat quā duo. Unum qđ ego dixi/ alterū qđ ē huic simile. Nominē
in quo ē ius/ potestas/ et dignitas. Unde auctoritas dicta ē: ut apđ Li
uium dicis. Decreuerūt em̄: ut quom ppl's regem iussiss: id sic ratum
esset: si patres auctores fierēt. Hoc ē auctoritatē (ut aiūt) suā/ et decre
tū interponeret: ratū haberēt/ atq; ratificaret/ siue approbaret. Et alibi.
Maiores nostri nullā ne puatā quidē rē agere foeminas sine auctore vo
luerūt/ in manu esse parentū/ fratru/ viroz. Et auctores pupilli vocan
tur: in quoz administratione infirma etas/ resq; eius sūt. Ideoq; filios
Regū pupillos sub auctorib; fuisse legim. Unde Paulus iuriconsul
tus/ etiā si nō interrogatus tutor/ auctor fiat: valet auctoritas eius:
quom se pbare dicit: id/ qđ agitur. Hoc ē em̄ auctore fieri. Et Pompo
nius. Et si plurib; datis tutorib; vnus auctoritas sufficiat: tñ et si tu
tor auctoretur. Quare auctores sentētie alicui? filij vocantur hi/ quoz
sententiā/ filiūq; secuti sum. Et duces militū/ auctores vocantur. Unde
auctorare. Liui? xlii. Digno dato suo imp'ssas tabellas misit: et vero
pignore/ velud auctoritatē sibi p'ditorē ratus est: id est obligatū/ et sub
iectū. Et Valeri? maxim? li. ii. Auctorato socijs officio. Suetoni? li.
ii. De legēdo vel auctorādo milite: ac legionū/ et auxiliorū descriptione.
Ex quo fit auctoramentū vel quasi obligationē/ nexūq;: vel quasi stipē
dium qđdam/ et quasi p'cium cuiusdā militie/ ac pugne/ actionisq;: ut
Orat'. Nec difficile sane sub illo p'sertim auctoramēto habuiss; missio
nem. si noluit gladiator viuere. Suetoni?. Nun? gladiator dedit. Ru
dianisq; quibusdā reuocatis auctoramēto centenū milia. Cicero. Quo
rū ipsa merces auctoramentū seruitutis ē. Seneca li. vii. eplaz. Nul
lum sine auctoramēto malū est. auaritia pecuniā p'mittit/ luxuria vari
as voluptates/ ambitio purpurā/ et plausū/ et ex hoc potentiā/ et quicquid
potētia potest mercede de vitia sollicitat. Deniq; auctor nihil habere cō
mune cū augeo/ neq; cū greco auctio pbat. q̄ venditio qđam ē in publi
co/ ac celebri loco. Et hinc auctionari publice/ et fere sub hasta vendere
nō ea/ q̄ ad esum spectāt: s; ea/ q̄ ad supellectilē/ atq; ad alios vsus/ nō
fere nisi q̄ penes aliū in vsu fuerūt. Differt igitur auxio ab auctu: quia
diuersam originē sortita sūt. Auctus em̄ est incrementū ab augeo des
cendēs/ ut haustus ab haurio;

De Pupillus et Orphanus: Ca. xxxiiij.

Pupillus est: qui caret quidē patre: sed tātisper dū est in etate cui
adhibetur tutor. Orphan? q̄ caret patre p'hdioq; paterno: et qui
sūmope desiderat illius opē: quom sine eo male habeat/ grecū tñ nō est/

non sante a veteribus vñtatum ;

De Triclinium et Conclauē : Ca. xxxiij.

Tricliniū a trib? thoris / mēsis ue appellatū ē. Ibi em̄ comedebāt
p̄cipue in diuinū accepti / quom res ipsa postulare t tres thoros
mēsas ue extrui. Quū aut huic mīsterio p̄erat / architriclinū vocāt.
Quintil. quī dē tricliniū vocat? qd Cicero dclauē. Nā de eodē diuinū locū
vbi Simonides artē medīe tradit inuenisse ille sic ait. Dix eo limen
egresso tricliniū illud supra diuinās corruit. Hic sic. Hoc interim spatio
conclauē illud dicit concidisse. Est igit tricliniū dclauē distributoriū.
Nam dclauē generali? est? qd ē etiā pars quedā i penatib? remotior?
in qua vel viri colloqui? vel mulieres cōfabulari solent. Aulam autem
quod grecum est / nostri semper transtulerunt atrium. Nam aulam pro
olla / Plauto vetustissimisq; dicendum relinquam? ;

De Penus et Commeatus : Ca. xxxv.

Eni ea oīa cōtineri dicūt? q ad victū p̄tinēt? sed p̄uatū? si mō domi
ē posita / ac cōdita sūt. Nā locū / vbi ista cōponūt Varrone teste
penariū appellam? . Que vero ad victū publicū spectāt? (sicut alio lo
co dixim?) comeatus vocāt? sed ex pauciorib? constat? ut sum? diligenti
ores p re p̄uata / q̄ p publica. fere nihil aliud cōtinet comeatus? quam
ānonā et quicqd ānone vicē habē p̄t. Quāq; (vt itez dixi) p̄uatoz etiā
comeat? ē? nec ānona tm̄ frumētāia Cicerone dicēte li. ij. de diuina
tio ne. Aut si Epicuri de voluptate liber totus esset? putare ānonā i macello
cariorē fore. Nescio tamen an macellum non tm̄ pro loco / vbi caro
venditur / accipitur? sed vbi et annona ;

De Ceruic / Jugulus / et Collum : Ca. xxxvi.

Ceruic est posterioz celli pars : vnde origo est omnibus neruis.
Jugulus anterior : vnde vox / halitusq; procedit. Collū omnes
partes in solidum complectitur. Et quoniam nerui : qui corpus erec
tum / rigidumq; faciunt : in ceruicē sunt collocati / dicim? hominem
dure ceruicis / quasi indomabilem more ferociū boum : vel qui cerui
ce erecta et rigida est : contumaciam quandam / et rigorem mentis p̄
se fert : tanq; nemini caput inclinare velit / tali nomine vocatur quasi
duri capitis / dureq; mentis. Ceruices etiam dicimus pro ceruicem.
Imo singulari numero nemini ante Hortensium dixisse : Quintil.
ē actor. Similit̄ qm̄ in iugulo mortifera statū plaga est p̄ceteris mem
bris : eadēq; pars corporis vulnere obnoxia? ad q̄ Mucro int̄ ip̄a arma
facile subit? a veterib? dicebat? p̄tē iugulū / ferire iugulū / p eo qd est
p̄tē mortē / i ferre mortē. Quintil. Int̄ usq; forensiū certaminū pugna?
iam in schola victoriā spectat / et iugulū p̄tē / et ferire vitalia / aut tueri
sciat. Cic. in verrinis. Sua cōfessione inducat ac iugule ē necesse est ;

De Sinu et Gremio: Ca. xxxvij.

Inus est intra pectoris/brachiorūq; oplexū. Unde sin? vestiū qles
erāt tunice Romanor/et modo q̄runda religiosor supra cincturā
lapitas illa vestis: q̄ singulū operit. Littora q; curua/et q̄li brachijs ma
re amplectētia: sin? vocam?. Gremiū est intra oplexū foemor/foeminū
re/in q̄ oplexu mulieres oripe solēt. Et p translationē gremiū terre ap
pellam?: quom semen suscipit/ oceptūq; retinet: quasi viuentē foetum
postea paritura. Quare quom allactant infantes ad sinū admouētur.
Pueri vero iam facti a seētib; matrib; utiq; cū illis blādiunt/ ad gre
miū accipi solēt: vt Virgil. de cupidine sub imagine pueri ascanij. He
ret/et interdū gremio fouet inscia dido. Quinetiam matres/nutrices re
quom sup genua collocāt infantē/aut extremis vestib; repositum ⁊ ad
vterū vsq; sublatū gestāt/in gremio magis/q̄ in sinu tenere/aut gesta
re dicunt. Ut idē de eodē. Et foetū gremio dea tollit in altos italie lucos;

De Sociis/Comes/et Sodalis: Ca. xxxviij.

Ocius socio dicif/comes comiti raro dicif. Namq; soci? ē par. Co
mes vero minor/quippe q̄ sequif: et ducē habet. Ut Cicero. Non
comitē se inquit/ sed ducē se p̄buit. Et alibi. Neq; em pnceps tūc ad sa
lutē esse potuissē: si esse alij comites noluissē. Ideoq; duces in bello
q̄tiens comites alloquūtur: ophiāde leuiolētie grā nō fere appellāt co
mites/ s; socios: o munitates q̄dammodo ipsoz dignitatē cū illis: vt ediū
so cū eodē o militones vocant/ o munitates eoz o ditionē/ ac sortē secū ip
his. Neq; n. dux o milito ē militū/ s; milites inter se o militones: vt apd
Virgil. Aeneas comites suos o solās ait. o socij. Et auctor ipse sua pso
na loquēs de Achimemide inquit. Comes inoelicis Olypi. Et iterū. Vno
graditur comitatus Achate. Neq; recte dixeris de Olype/et Aenea hūc
esse comitē Achate: illū Achimemidis. Idē tñ ait. Arma/ deosq; parāt
comites. Et iterū. Sacra deosq; tibi o mēdat Troia penates. hos cape/
fator comites. Nunq̄d dii erāt comites grecoz/atq; Aeneē: an duces:
certe dii penates comites erāt o fessione/ tū Aeneē tū ipsoz q; deoz. Nā
h. pmo Aeneas ait. Victos qui ex hoste penates classe vho mecū. Et in
tertio. dii aiūt. Nos te Dardanici incensa tuaq; arma secuti/nos tumi
dū sub te p̄mēti classib; equoz/ sub te idest te duce/ ⁊ te secuti sum? idest
tui comites fuim?. Idē q; de grecis dicendū est: et de eoz deis. Idē etiā
de Sibylla: et de Aenea/ quanq̄ modo hic mō illa dux erat/ ā comes:
tñ quia sequebat Aeneē volūtatem Sibylla: et q̄li ministrā se p̄lebat:
comes erat. Quia vero ducebat p̄monstrās iter/et declarās ea/q̄ ille ig
norabat: dux eadē dicitur: tamēti aliqn comitē p socio dicim?: vt Ci
cero in rhetoricis de illo viatore: qui quom ante lucē surrexiss; comitē
inquit suū inelamauit semel/et sepius: quom de eodem antea dixisset:

in itinere quidē proficiscēte ad mercatū quendā / et secum aliquantū
nūmorum ferētem ē comitat? idest secutus. Quare peccauit tū Priscian?
ad Julianū scribēs: tibi ergo hoc opus deuoueo omnis eloquētie p̄sul/
vt mihi (quātūcumq; deus anuerit) suscepti laboris gloriā te comite/
q̄si sole quodā dilucidū crescat. Quid mag? absurdū / q̄ quē dicas tuū
solē: eundē appellare comitē tuū? hoc ipso q̄ sol ē: tum ille (parco noīni
sacro sancti viti) q̄ dixit ebrietas ē comes libidinis et intemperantie / super
bia comes odij / diuitie sūt comites supbie. Nā pot? dicendū erat: libi
do et intemperantia comes est ebrietatis. Sequit̄ n. libido et intempe
rantia: ebrietas antecedit. Odium comes superbie est / superbia comes
diuitiarū. Cicero. Est gloria comes virtutis. Gloria enim sequit̄ honest
tatem / sicut umbra corp? In eodem opere nuper a quodam perdocto vi
ro illud iracundiam laudant fortitudinis esse dicunt emendatum / sic
erat. comitem fortitudinis / vt sciremus verum esse quid ait Quinti
lianus. dum librariorum iusticiam insectari volunt: suam comitent̄.
Idem Cicero. alio loco. Cupiditas dicendi pacis est comes omniq; so
cia. Siquidem pacem sequitur dicendi cupiditas. Quid ergo si hec
comes est / illa dux erit? dicemusq; / pax est dux cupiditatis ducēdū
et ebrietas est dux libidinis / et intemperantie: non est hic sermo qui
dem vñtatus sed potius per alia verba / quorum tria nunc in mentē
veniunt. magē magistra ue / mater parens ue materies materia ue: vt
ebrietas magistra ē libidinis et intemperantie / supbia ē mater odij / di
uitie sūt materia supbie: quibus tribus sepe fere indifferentē vtī pos
sumus. In personis vero magis conuenit dux: aut in his rebus: que per
sonis sūt similes: q̄lis ē fortuna? q̄ dea fingit. Eice. nō semel dixit / fortu
nā nō ducē: sed comitē fuisse quibusdā imperatorib? Est p̄terea (vt eo
redeā / vnde ego egress? sū) alia differentia inter comitem / et sociū: q̄
comes est / qui vtrumq; sequitur alterius ductum. Socius plerūq; in
negocijs / scrijsq; rebus / et fortune arbitrio subiectis: vt Cesar in com
mentarijs. Itaq; Androscenes pretor ytalie quom se victorie Pōpei
comitē esse mallet: q̄ sociū Cesaris i rebus adūsis onem ex agris mul
titudinē seruatorum / ac liberorum in oppidū coegit. Verū huiusmodi differentia
aptior ē int̄ sociū et sodalē. Est em̄ p̄pe sodal? in reb? leuiorib? / ac sepe
voluptuosis. Quintil. Quo tandē patere? aīo: si delicat? adolescēs pre
serti splēdidis opib? vel ex etate mores / vel ex fortuna traxissēt: et tem
pestiua diuina / et puigiles iocos aduocata sodaliū ēba solut? / atq; af
fluēs agere. M. Tul. Epulabar modice cum sodalibus. Sodalites em̄
me q̄store sūt institute. Idem alibi. Ego Plantiū laterēsis / et ipsum
gratiosum dico / et habuisse in petitione multos cupidos sui gratiosos /
quos tu si sodales vocas: officiosam amicitia nomine inquinās vitioso.

Caïus autē sodales inquit sunt : qui eiusdem sunt collegij / quos greci vocāt. A quo nō sane discordat apud M. Tullijū Anto-
m? / qui Norbanū questorē suū appellat sodalē. Comis est benign? ho-
mo / et facilis / qui alijs nō grauate inseruit ;

De Pompa et Spectaculum : Ca. xxxij.

Ompa omnis spectaculū est. S; nō oītra. Pompa quidē in p'spe-
ris ē / et in aduersis : qualis ē in triūpho / et in funere : quasi quidā
sollemnis apparatus et ostētio. Cicero. S; iam e pōpa in verā aciē desce-
dam? Virgil. Ad delubra iuuat sollemnes ducere pōpas. Quintil. Quid
em̄ si respōdere iuleas orbitatē cur in erequijs totos egerat cēsus : qd
sibi velit ille funebriū long? ordo pōparū : Spectaculū vero nūc illud ē /
qd spectat : vt. Nocte pluit tota redeunt spectacula mane. Nunc ipsa
spectatio : vt. O acerbū spectaculū. Nūc locus : vnde spectat. Ut. sede-
bat in spectaculis : et de spectaculis excitatus est ;

De Senecta et Senectus : Iuuenta et Iuētus : Ca. xli.

Enecta est similis etas. Iuēta aut iuuenilis. et (vt quibusdā pla-
cet) dea ipsa melioris etatis / et iuētutis. At senectus idē est qd se-
necta. Iuētus vero etiā frequētia iuuenū / nō solū etas. Semiū q; pro
senectute accipitur ;

De Continentia et Abstinentia : Ca. xlii.

Ontinētia ab abstiniētia ita differt : qd abstiniētia iustitia ē. Cōti-
nētia vero illa / q inter vtutes quarta numerat. q eadē diciē tēpe-
rātia et modestia. Est em̄ hec quom a voluptatib; bonos otinem? Abstiniē-
tia quom abstinem? ab alijs / nulli vim inferētis / nihil cuipiā eripiē-
tes. Cic. Si i vna voluptate otinuerit : in alia se effuderit. Rursus. Qd
beneficiū est / qd te abstinueris a nefario scelē. Nonnunq; tñ indifferē-
ter : vt apud Valeriū mari. titulus ē de abstiniētia / et otinētia : vbi exē-
pla istarū vtutū pmiscua sūt. Ut tñ sentio / otinētie dare poteris nomē
abstiniētie / poti? q ediuerso. Illud. n. specialius videt : hoc generali? :
qad modū temperātia putat sub iustitia esse / vel ab ea nō posse separi.
Illa vero sñ hac frequēter ē. Quare recte otinētia vōtur abstiniētia ;

De Pecus pavidis : et Pecus pecoris : Ca. xliij.

Ecus pavidis / et pecus pecoris ppe nihil differūt. Significatur em̄
hoc noīe animal : qd sub impio hoīm ex pabulo terre pascit : vt
bos : qui taurū / vaccaq; pphendit / pter suū p^m nomē. Equus caball?
v. Qui asinariā poti? operā exercet asin? / non aut onager / nec lalisio.
Mulus qui ppe generatus ē ex asino / et equa. Nam himmul? diciē : qui
patre equo / matre asina genitus ē : quē quidā burdonē nomināt. Came-
lus q; nō tm̄ pascitur sub mgro : verū in quibusdā locis inter armēta.
et eius significā nō mō ad marē / foemināq; ptinet : vt passer / et aqila :

sed cū genere foeminino nōnunquā iungi iueniē: vt camelos foetas.
Quale ē bos: vt apud Virgiliū. Ille meas errare boues vt cernis / et ip
sū ludē que vellē et cetera. Quod ideo min⁹ mirū est: qd lupus etiā apud
Varronē / et Enniū / et Stabiū pictorē in genere foeminino reperit / siue
hic lupus lupā quoq; significet. Huic simile ē bubalus. Ceterū et ipsi
cameli / et cetera que enumeravi armēta faciunt: licet quidā velint tm̄
esse boum: q̄si ab arando aramenta dicta. Deinde sublata tertia lēa. ar
menta. Preterea ouis / que marem foeminamq; significat. Capra cum
qua caper / siue hircus. porcus cū q̄ porca intelligitur. Vnde sūt greges.
vt grex ouū / grex caprarum / grex porcorū. Quidius methamorpho.
iij. Mille greges illi / totidēq; armenta p herbas pascebāt. Virgil. iij.
georgi. Hec satis armētis supat pars altera cure lanigeros agitare
greges / hircosq; capellas. Idem tm̄ de ceruis pmo enei. dixit. Hos tota
armēta sequūt. Vt min⁹ mirandū sit: si de lobus gregem dixerit. Aut
aliquam in magno sequit grege: tm̄ ad distinctionē adiecit magno: si
cut Orati⁹ adiecit mugientū i epodis. Aut i reducta valle mugientū
p̄spectat errātes greges / q̄si grex sit generali⁹ nomē: armētū vero spe
ciali⁹: et illud sū apposito de pecorib⁹ minutis intelligat: cū apposito pos
sit etiā ad maiora trāferri. vt Cicero in philippi. sūdīt apothecas: ceci
dit greges armētorū. Hec omnia pecudes / et pecora dixeris: quoz exempla
tot sunt: quotiens hoc vocabulū reperim⁹. Verūtamen pecus pecoris nō
nūquā repit̄ p multitudinē pecorū / siue pecudū: sed gregaliū potius /
q̄ armētaliū: vt Virgili⁹. Dic mihi Dameta ciuū pecus an Meli
lei: infelix o sēp ouis pecus. et alibi. Caprigenūq; pec⁹ nullo custo
de p herbam. Quidius methamorph. li. iij. Hoc pecus omne meū est /
multe stabulant in antris: multas filua tegit / multe quoq; vallibus
errāt. nec si forte roges / possum tibi dicere / quot sūt. pauperis ē nume
rare pecus. de laudib⁹ haz / nil mihi credideris. p̄sens potes ip̄a vidē vt
vix circuerāt distantum cruribus vber. sūt foeterna minor tepidis i
ouilibus agni. sunt quoq; par etas alijs in ouilibus hedi. Cur dixit
multe / et haz. quom nullū gen⁹ at̄ea noīasset. nisi quod intellexit oues /
et capras: quasi postea nominat. Cic. in Verre. Nomināt iste seruū:
quē magistrū pecoris esse diceret. Virgil. tm̄ georgicorū iij. ait. Pasci
tur: itq; pecus longa in deserta sine vllis hospitij. tm̄ campo iacet
omnia secum armentarius afer agit Armentariū pecus dixit. Non
nūquam pecus pecoris. significat ouem: nec solum vulgo vbi hec ani
malia pecora dicunt: verū etiam apud ḡues oratores: quoz est Plini⁹:
quī li. viij. inquit. Est in hispania / sed maxime cothica nō ab simile pe
cori gen⁹ musmoniū caprino villo / q̄ pecoris vellei p̄pius / q̄ e genere
et ouibus natos p̄isci vmbros vocauerūt / infirmissimū pecorū caput.

Et non longe post. Suis foetus sacrificio die quinto purus est/pecoris
die septo/bovm tricesimo. Quintil. Cur in vsu vestiu sepe pecori lane de
trahunt. Preter pecudes aut cetere quadrupedes fere sunt: licet ppe vide
ant fere dici: q feritate habet: vt leones/vrhi/pardi/lupi/vulpes. Haru
qumqz masuefacte sunt: cicures vocantur: qualis canis: q nec pecus/nec
fera e: licet sit natura ipsa no tm fera: h etia ferus. qlis elephas/hue
qd vhtati? e elephatus ad bella domitus. Alioqn fera natura: de q noie
ide: qd de camelo fortasse dici potest: qz omnis generis: et armentu
faciat. Quidam suem domesticu tm cicurim vocat. Ego poti? apu dixerit:
qui ex vero cicuris e fact? Nec apu modo/h etia onagru/ceruum/cap
olum/dama/capia/leonem qz. Deniqz quicqd cicurari potest. Cicurare em
(vt Varro ait) est masuefacere. Qd em a fero discretu e: id dicif cicur:
et ideo dictu cicur ingeniū obtineo idest mansuetu. Innatu a cicro cicur
videf. Cicru dicebat membrana tenuē: q est in malo punico discrimē.
Nec Varronis vba affirmat Cicero/vbi ait. Nam alie sunt fere: alie ci
cures: alie natates: alie volucres;

De Collis. Cliuis/Jugum/et Promontorium: Ca. cliij.
Collis est (vt ita dica) moticulus huc p se/et a monte separatus: si
ue pars motis. Jugū (vt etia ita dica) ipsa arduitas motis/et pro
cliuis/ac pna supinitas. Cui similis e in colle cliu?/tm mollis magis/
et clemēs: vt cliu? capitolum?/cliu?/q ducit ad ianiculū/ciu? motis
auentini: qs omis scim? esse in vrbe roma colles. Vnde quidam vocat eam
vrbe septicolle/et antiquitus fiebat festa qdam septimotalia. Iuius.
Itaqz quom p cassilinu euadere no posh: petendūqz mōtes/z iugū caligu
le superandū. Et alibi. Quantū in altitudinē egrediebant mag? magis
qz siluestria/et pleraqz inuia loca excipiebāt. Vt vero iugis appropinq
bāt (qd rarū in alijs locis ess) a deo oia stricta nebula: vt haud secus/qz
nocturno itinere impedirent. Promontoriū locus e in mare pminens:
vt Plin? li. xxxvi. Promōtoria aperiunt mari: et rerū natura agif in
planū. Iui? li. xxxij. Aut aperiunt classem pmōtorijs. Idē plv. Ad
iunctaqz isula Euboea/z excurrēte i altū velut pmōtorio attica terra sita;

De Officina et Taberna: Ca. cliij.
fficina est: vbi opa fiūt. Taberna vbi opa ipsa/cetereqz merces
venditant. Officina est staturarij/fusoris/flatoris/celatoris/excul
soris/vitriarij/pictoris/sutoris/fabri: qui multiplex est/lignari?/et h
no vni? generis/ferrari?/nec hic simplex/lapidari? q in multas et ipse
diuidif species. Taberna vocat vinaria/lanaria/olearia: et mille hui?
modi. Vnde opifices/z tabernarij vocant. Cicero p L. flacco. Opifices/
et tabernarios/atqz illam omnē fecē ciuitatū quid est negocij scitare.
Nec negauerim aliquādo vnū/eundēqz locū officinā/et tabernam esse:

ut sutrina: in qua calcei et fiunt: et venduntur. Quedam igitur artificia (quae
quod sola artificia sunt opificum: cetera questus et opere dicuntur) sed quedam
huiusmodi semper habent suum nomen: ut hec ipsa sutrina sutoris: et lig
narii proprie fabrica: aurificis/aurificia/cauponis caupona: tamen eam que
vinum venditat: cauponam vocamus. Quidam maluit dicere cauponam pro lo
co: argentarii argentaria/quod nomen quidam pro artificio: et argentarium
pro artifice (qui idem est aurifer) accipiunt. Atque ita est in Hieremia. Titus
autem Iulius/Cicero/Quintilianus: ceteraque omnis antiquitas per his ac
cipit: qui campsores vulgo dicuntur: non illos dico minutos: qui numu
larii/et mensarii a nobis: colliniste/a grecis dicuntur: qui idem trapeze
te vocari possent. Nam et colliniste trapezetus habent. Sed Plautus in
gurgulione trapezeta/et argentarium pro eodem accipit;

De Avis/et Volucris. Ca. xlv.

Vis est/que oua ponit vel parit/pennisque est predata: preter unum
vespertilionem qui utroque caret. Quattuor enim pedes habet/
et seminus est. Volucris est quecumque volat: nec avis solum/sed il
le bestiole quoque minutiores: ut apes/vespa/culex/tabanus/locus
ta/cicada. Siquidem Quintilianus apes volucres vocat. Et Plinius
non semel hoc significat. Unde et cupido/volucer dicitur;

De Indoles. Ca. xlvj.

Indoles est non solum in pueris/et adolescentibus significatio fu
ture virtutis: ut apud Quintilianum. In primis annis ladantur indo
les. Cicero: ut enim adolescentibus bona indole preditis sapientes senes
delectantur. Et Valerius titulum de indole fecit/non tantum puerorum
adolescentiumque exempla repetens: sed etiam in viris et quidem pre
sentis virtutis: ut idem Cicero de officiis. In quibus est virtutis indo
les/commouentur. Idem per Coelio. Si quis iudices hoc robore animi/
atque hac indole virtutis/ac continentie fuit. Iulius de Iuliana iam matre/
et post mortem Aeneae res administrante inquit. tanta in ea virtutis indoles
fuit. Lucanus. Indole si dignum latia/si sanguine prisco robur inest ani
mis. Indole quasi generositate quodam virtutis/atque animi. Iulius ad ma
lamque partem/et ad mala atque inanimata transferret/loquens de Hanni
bale sic. Cum hac indole virtutum et vitiorum triennio sub Atrubale impe
ratore meruit. Et alibi. Sicut in frugibus/pedibusque non tamen semina ad
seruandam indolem valent/quantum terre proprietatis ceterique/sub quo aluntur:
generosius in sua quicquid se degignit: in istam aliene terre in id quod
aliter natura vertente se degenerat;

De Contio. Ca. xlvij.

Contio est populi multitudo congregata/vel ex magistratus ius
sus: vel ex publicis sacerdotibus/vel in eorum sua auctoritate/et sponte propria

ad audiendū oratorē acionantē in bonū publicū : cuius etiā oratio vocatur oratio. In pōre significatio ē grece quā nos p latina voce habem? Multiq eccliam nescio q iure edes sacras appellāt : quom cetū hominū (vt dixi) significet / nō loca ;

De Leges / et Iura : Ca. xlviii.

Eges iuraq scriptū sepe inuenim? Ex q datur intelligi aliud esse leges / aliud iura. Sunt igitur leges aut pncipis / aut liberi populi : que a rege addūtur / alteri? osensū nō requirūt / q ad pplm ferūtur : q q sine eius iussu fere rate nō sūt. Quia rogari / idest interrogari de his plus solet : rogatioēs etiā dicūtur. Iura autē magis generalia sūt. Si quidē ius gentiū est : et ius ciuile. Nam ius naturale dicere : qd natura oīa aīalia docuit : ridiculū ē. Appetitū coeundi / atq adeo nocēdi imbecilliori animali / spoliādi / occidēdi quis ius esse dixerit : Ideoq. M. Tullius in libro officioz de iure naturali silentiū egit / inter solos homies ius ē significās. Idq gētium esse vel ciuile. In rhetoricis tñ ius naturale statuit : sed qd in homies tñmodo cadit. Cui? species sex esse voluit religionē / pietatē / gratiā / vindicationē / obseruantia / veritatē. Sed hec hacten? Ius ciuile dicim? tā leges : quā plebiscita : senatus cōsulta : decreta pncipū : respōsa prudentū. Qd vltimū velud interpretatio ē supioz / qd qui pñtētur / iuriscōsulti nominātur. Qui vero legē fert ad pplm fere orator ē : aut pñdio oratoris indigēs : vt appareat : quāto pñtior orator ē : q iuriscōsultus : quom hic sit quah illius scriba / aut ille pceptor / hic pedagog? : ille dux / hic ducis legatus atq affecula. Quid dicā de iurisperitis / hoc pñtīm tēpe : qui cū maximo ab illis cōsultis interuallo distent : se lētoz arcē tenere arbitrat? Quoz quāta sit eruditio / vñ hinc colligi pñctura potest : q quotiēs Pauli / Ulpiani / aliozū vñ testi moniū assumūt : legē nouam nomināt / quom longe aliud sit legē esse / et habere vim legis : (quodq deform? est) vnā legē in plures leges partiūtur / Vbi causa. Ad legē Aquiliā / quotiēs sceuola : quotiēs Papinianus : alius vñ quis loquē : etiā si bīna vba / et quidē a supiozibz depēdētia : totiēs nouam legē appellāt : nō ab Aquilo legislatoz vnā legē / s ab infinitis interpretibz legū / infinitas leges esse iudicātes. Etiā titulū de vboz significatioē legē / immo leges appellāt. Quo qd absurdius : ;

De Aceruis / Strues / Strages / et Sarcina : Ca. xlix.

Ceruis minutaz ppe rerū cōgeries est : vt frumētū / z leguminis / vt salis. Interdū aliquāto etiā maioz : vt aceru? / scutoz. Apud Virgiliū. Et fere generale ad oīa ē. Strues aut ppe lignoz. Strages vero cadauerū interfectoz vno in loco / ac ppe iacentiū multitudo : siue humanoz / siue mutoz. Sarcina vtensiliū / et eoz : que ad cultū / ad ornatū / et ad ceterū vsū pertinet (vt sic dicam) fascis : quē quis in itinere

faciendo sportare possit. Siquidē milites quom castra mouere volūt: sarcinulas colligere dicunt. Et qui in aliā domū immigrāt: sarcinas suas oponere. Res n. nostras domi cistis capisq; opostas/sarcinas vocamus: vt apud Quintil. Jacent relictę sine herede sarcine;

De Ministerium et Misterium. Ca. l.

Ministeriū mīstri opa ē ppe: h. p omi opatione q; accipit: vt de re ge Latino Virgili. Nestusq; efugit/foeda mīstela. Misteriū vero grēcū ē arcana quedā res/et ppe diuinis viris sacerdotibus q; tmō cognita. Illud p̄us i numero plurali solet accipi p mīstris: si cut hūitā p hūis. Nā hūitū/aut hūitus ipa/aut hūitus actio est: vt Dauus apd Terentiū. Ego pamphile hoc tibi p hūitio deleo: conari manib;/et pedibus noctesq;/et dies capitis periculū adire: dū pro sim tibi. Afferam? etiā in alijs exēpla. Salustius. Interea seruitia repudiabat: quorū in initio ad eū magne copie cōcurrerant: quia opibus cōiurationis fretus/simul alienū suis ratiōib; existimans videri causam ciuū cū seruis fugitiuis omunicasse. Quintilianus sepe ministeria p ministris dixit vt ibi. Non torlit ministeria ceci. Et officia/ p officia/ obsequiaq; exhibentib;. Paulus iuriscōsultus teste labrone ait: vbi ea ministeria dicim;/etiā que extra vltē nobis ministrare osueuerūt. Ulpianus deniq; concubinam/filios naturales alumnos constitit: generali appellationē non continet: et si qua alia sunt eiusmodi ministeria. Iuuius libro quarto. Instrumento namq; ex etrutia pūata pecūia per hospitum clientiumq; ministeria cōempto;

De Scurra et Parasitus. Ca. li.

Cura est: quī rīlū ab audiētib; captat nō salua dignitate p̄sone. Parasit? q oīa ad volūtātē eius loquit: in cui; otubermio ē. oīa assentat: sōnia illius facta/simul ac dicta laudat/nihil epugnat/nihil facere recusat ventris gratia/in quo summū bonum constituit: quorū magna copia in principum domibus est;

De Bucca/Gena/Mala/et Cilium. Ca. liij.

Uccam/et buccas p eos accipim;. Oratores frequentē in singulari. Vnde illud vhitatū. Dicā quicquid in buccā venerit: id est in os. h. nō i labra: vt vulgus existimat/Quintiliano pbante: quī ait. Ore em mag; q labijs loquendū est. Sed vulg; errat: atq; fallitur: quom legit buccam/et duas buccas: in illa accipiens vnū os: in his duo labra. Verū ego ostendi/os ipsam scuitatē esse: vnde wp. pcedit: nō orā labroy. Etem Iuuenal quom ait. Bucca foculū excitat: nō de extremitate oris/sed de interiori parte dixit: que inflari solet: ventūq; concipere. Et iterum de Tubicimibus loquens. Noteq; per oppida buccę: de illa deformi vtrinq; iflatione intellexit/tubam iflantū: nō de labris:

que latet: quom tuba canit. Nam et Orati? quoq; quom inq̃t. Ut Ju-
 piter ambas inflatus buccas: nō de labris locutus est: q̃ inflari nō pos-
 sūt. Q8 Plautus apti? docet in penulo. Nescias utrū ei maiores buc-
 ce: an mamme sint. Quid aut bucce significet: ex Plinio audiam?/
 simulq; quid male: quid gene/quid ciliū. Hec em̃ eodē loco tractat is:
 p̃terq; q̃ alibi dicit buccarū sinus. Et iterū buccarū manicas. Ita li. xi.
 ait. Sequar aut ip̃i? ordinē/seriemq; libri. Quib; fragilia operimēta:
 his oculi duri/oīa talia/et pisces/z insecta nō habēt genas/nec integūt
 oculos. Omib; mēbrana vitri modo trās lucida obtēditur. Pauloq; p?
 Sed quadrupedib; in supioze tm̃ gene: volucrib; in inferiore. Ac pau-
 lopost. Grauiorē alitū inferiore gena om̃iēt. At quadrupedes: q̃ oua
 pariūt: vt testudines/Cocodrilli in inferiore tm̃ sine vlla nictatione ap-
 ter p̃duros oculos. Extreme ambitū gene supiozis antiquū ciliū vocauē-
 re. Vnde et supilia. Hoc vulnere aliquo obductū nō coalescit in paucis
 corpis humani mēbris. Infra oculos male hoīm tm̃: quas p̃sci genas
 vocabāt: p̃ij. tabularū edicto radi eas vetante. Pudoris hec sedes: ibi
 maxime ostēditur pudor. Infra eas hilaritātē/risūq; indicantes bucce.
 Et altioz hominū tm̃: quē noui mores subdole ierihomi dicauere nasus/
 nō alijs. Animalū naves eminet. Quib;/pisci b;/serpētib; foramina tm̃
 ad olfact? sine narib;. Et hinc noīa simoz/silonū. Septimo mēse geni-
 tis sepe numero foramina aurū et nariū defuere. Labia a quib; Bochi
 lateones dicti. ex his Plinij vbi apparet etiā eā in vultu partē vocari
 buccas: q̃ vento inflari solēt: genā membranā illā: et quasi vēstē qua
 oculus integit: et om̃iēt: idest aperit/z claudit. Hoc em̃ est om̃uere.
 Malam vero illud inter genā/z buccā/quasi rotundā in speciem mali.
 Nam vtrunq; horum vocabulorum primam longam habet. Malus ve-
 ro mala/malum primam breuem. Cuius interior pars: que oris hiatū
 efficit: vbi molares affixi sūt: maxilla dicit: nomē diminutiū nō re-
 f. voce. Malam quoq; genam dicit Plin? idē fatef. Ideoq; dens ille inti-
 m?/et ip̃i gene affixus genuinus dicitur: q̃ quia maxime latet: ea re
 factū ē iam tritū vetustate puerbiū/genuino rodere dente idest latēter
 p̃ inuidiā carpe famā alteri? et hoc (vt ille testat) a posteriorib;. Nam
 veteres tm̃ membranā illā oculi/genā appellabāt: quā vetustate a pos-
 teriorib; quibusdā seruata repim? nec poetis modo vt draconis gene
 p̃ oculis/otinēs p̃ otēto: et Seneca in tragoedijs de Aedippo loquēs/
 inq̃t. Et p̃ irati sibi genas parēt/etiā otinēs p̃ otēto: vix oratorib; q̃:
 vt Quintil. de ceco loquēs. Illa p̃petua nocte clausē gene n̄ custodierūt;

De Pastio/Pastus/Pabulum/et Esca: Ca. liij.

Alitio videtur significare cibū: sed tm̃ poti? ad alimēta p̃cudū p̃ti-
 net: que p̃sci dicim?: quanq; suapte natura significabat ipsam

actionē pascēdi. Nūc frequētius cibū. Pastus homīni opērit. Verro
 nis liber de re rustica titulū habet de villaticis pascionib⁹? videlicet q̄ ad
 bruta pertinet. Cicero tusculanarū libro q̄nto. Cum oblectatiōe soler
 tie? q̄ est vn⁹ suauissim⁹ past⁹ anioꝝ. Nabulū ⁊ pecudū q̄d ⁊ tñ alioꝝ
 q̄ brutoꝝ (quātūq; ego sentio) mag⁹ cib⁹ habet? / foeniceusq; / a c palea
 ceus? ⁊ stramētati? / similiūq; q̄ ex seminib⁹. A pascō em ⁊ hoc descen
 dit? sicut pastio. Escam antiqui accipiebāt etiam quod dabať auib⁹ /
 piscibus ue ad decipiendum / non solū pro cibarijs humanis / alioꝝq;
 animalium. Quo modo autem pascō netrum / ⁊ pascor deponens / idē
 significat? Priscian⁹ viderit? q̄ hoc sibi psuasit. Est em pascor comedo?
 ⁊ vro? semperq; regit accusatiuū. Illud vero sñ accusatiō? vt pascētes
 seruabit. Tityrus hedos. Proprie pascere bestiarum est? sicut vsci
 hominum? nisi quod hoc regit ablatiuū / ⁊ aliquando potū quoq; com
 plectitur? vt Anatharhis apud Ciceronem / carne / caseo / lacte vscor.
 Pro quo significato non recte dicam? carnem / caseum / lac pascor.
 Aliud ergo est pascor / aliud vscor;

De Incola / Inquilinus / ⁊ Accola? Ca. liij.

Incola qui in alteri⁹ regione habitat? ⁊ in aliena ciuitate atq; re
 publica. Inquilin⁹ / qui i alieno puato / ppe tñ adducto siue i vrbe /
 siue in rure. Cicero de officijs. Peregrini / ⁊ incolae officiū ē? nihil pter
 suū negociū agē? nec esse i aliena repub. curiosū. Idē i philip. Que in
 villa illa ať dicebant? q̄ litter? mādabāt? iura P. R. / monumēta ma
 iorum omnis sapientie ratio / omnisq; doctrina. At vero te inquilino
 non domino personabant omnia vocabus ebriorum. Hoc est in quo in
 cola differt ab inquilino. Rursus incola ita differt ab accolā? p incola /
 qui in loco / accola qui ad locum habitat. Ideoq; quicūq; iuxta aquas
 sunt / accole dicuntur. Nec refert in suo / an i alieno? vt accola Vlturii /
 accola Padi / accola Rhodani. At qui in montibus domos / vrbesq;
 positas habent incolae dicuntur. Qui iuxta montes accole. Nec im
 merito legendum est illud in psalmo. c. iij. Et Jacob incola fuit in
 terra Cham. non autem accola? quia vox greca etiā p̄sentit
 licet multis alijs in locis apud Hieronymum quoq; hoc vocabulum
 reperitur / sic positum;

De Campus / Area / ⁊ Ager? Ca. lv.

Ampus est planities terre ampla / et grandis. Ideoq; spatiose
 platee / aree ue campi nomen accipiunt. Vnde rome campus
 Martius. Nam locus huiusmodi angustior vocatur area. Ager ve
 ro tum circumiectum ipsi vrbi territorium? vt ager campanus / a
 ger leontinus / ager phaliscus / tum locus in rure quem colimus siue
 arando / siue p̄serendo. Nam is qui seritur? frumentis / aurū noīat.

Verū in hoc secūdo significato habet pluralē numerū : vt om̄s agros ciuium depopulatus ē. In p̄ore nō habet duntaxat : dū loquim̄ de singulari vrbū territorijs. Non em̄ dicas recte sic. Antom̄ dedit militib⁹ suis agros cāpanos ⁊ leōtinos. Nam hoc pacto nō cōplector nemoia/saltus/pascua/desertos mōtes : sed sic poti⁹. Dedit militib⁹ suis agros cāpanū ⁊ leontinū idest agz cāpanū ⁊ leontinū. Quo quidē mō cōplector oīa : q̄ i territorio illo sūt. Alger eē flumina/lacus/ceteaqz oīa icludit

De Silua/Lucus/Saltus/et Nemus : Ca. lvi.

Silua/et lucus/saltusqz sic differūt : quia silua generalius nomen est. Præterea solet esse cedua. Lucus nequaquā ceduus ē : qm̄ poti⁹ manu cōstitus/religiosusqz/atqz vel alicui deo/vel alicui⁹ hominis funebus cōsecratus. Ideoqz aut circa delubra numinū : aut circa sepulcra viuarū positus ē. Saltus vero silua inuia/nec transiitib⁹ peruia : in q̄ pasci/atqz estiuare pecudes solēt/aut si locus/aerqz patiat⁹/hyemare. Nemora aut voluptatis causa cōpata sūt/⁊ plena amenitatis ;

De sfoemora/sfoemina/et Cora : Ca. lvij.

Sfoemora partē illā exteriore significat. sfoemia partē interiorem/mollioreqz : que se attingūt. Vel sfoemora partē anteriore. sfoemina posteriore. Liui⁹ li. xxij. Quosdā ⁊ iacētes viuos succisos sfoeminib⁹ poplitib⁹ inuenerūt. A quo cōstitur nomē sfoemoralia/sue sfoeminalia (vtrōqz em̄ modo scriptū repio) p̄ brachijs/dicē tñ noiati⁹ sfoemen nō repit. Cora pars supra sfoemora : vertebūqz ipsū quoties vitiatū est : aut os illud/quod in vertebro voluitur fractum : cora vitiata/fracta v dicitur ;

De Crimen et sflagitium : Ca. lvij.

Crimen nō modo p̄ delicto/sed p̄ ipsa etiā criminatione. Cicero etiā in philip. Hereditatē mihi negasti obuēnisse. Utinā hoc tuū verū crimē esset. sflagitiū p̄prie in libidine/quasi flagris dignū crimē : sed p̄ ceteris qz peccatis accipit. Nec tm̄ turpib⁹/verū his etiā : que p̄ negligentia imprudentiam/obliuionē cōmittūt. Ut idem in Bruto. Tantamne fuisse obliuionē inq̄t/inscripto p̄sertim : vt ne legēs quidē senserit : quantū sflagitij admisisset : idest erroris ;

De Vectigal et sfoenus : Ca. liij.

Vectigal nō solū ex publico : verū etiā ex p̄uato capit⁹ : vt in paradosis Cice. Ex meo tenui vectigali capio ego ducēta. Et iterū/nō intelligūt homines/quantū vectigal parimonia ē. Paulus cese arundinis/vel pali cōpendiū si in eodē fūdo vectigal esse cōsuevit : ad fructuariū p̄tinet. Ex omni tñ p̄dio vectigal ē. sfoen⁹ vero ex soloipso. Nam dicitur naturalis fruct⁹ terre sfoen⁹. Postea aut ad vsurā translatū/quasi pecunia p̄ se fructū p̄ducit/sicut terra ;

De Luctus ! Ca. lxi.

Uctus est dolor: qui exterius p̄ditur vultu ipso/atq; aspectu.
Sepe ille ip̄e habit? vult?/atq; vestis luctus ē. Unde secūdo bello
punico post cladē illā canēsē censuerūt patres p̄scripti: ne foemine
vltra xxx. dies in luctu essent: non videlicet: ne in dolore (non enim
imperare dolori possumus) sed ne in illo lugubri habitu. Et matrone
iunium Bruti anno luperet tantoq; tempore item Publiū Valeriū;

De Ocium ! Ca. lxi.

Cum vacatio a labore: quod notum est. Cuius contrariū est ne
gociū. Sed quia his: qui studijs operam dant: necesse est: vt nō
negotiosi sint: factum est: vt ocium pro litterario studio accipiatur:
vt Quintil. Inquirende/scrībendoq; talia solemur ocium nostrū. Nō
desiderat ocium solatium: sed labor. Ergo pro labore studiū ocium acce
pit. Cic. Quid dulcius ocio litterato idest studio: et (vt ita loquar) nego
cioso ocio. Tale quid habet apud grecos ;

De Amor et Caritas ! Ca. lxiij.

Mor gen? est. Caritas species. Illud ad oīa p̄tinens. hoc aut ad
hoīnes. Demū et quidē p̄ dignitate/ac q̄litate p̄sonar. Maxima
quidē caritas debet parētib;: proxima filijs: et deinceps reliquis. Cari
tatem etiā pro penuria accipimus: sed frumētū quidē et ānone cari
tatem dicim? Penuriā vero vini/aque/pabuli/pecunie/viroz/cetera
rūq; huiusmodi rez. Vel penuria ē (vt sic dicā) carētia oīm rez. Caritas ve
ro/q̄ contraria ē vilitati. Ideoq; Plim? iunior ait: accessisse agris subur
bais caritatē. Et Quintil. quom ait. Itaq; caritas ānone rap frumentū/
cedes ac direptio pecorū: id ē/ac si dixiss; caritas ānone/penuria frumētū;

De Seditio et Sfactio ! Ca. lxiij.

Editio vel a seorsum se dando: vel (vt Cic. placet) a seorsum eūdo/
dicta: tunc est quom populo seorsum discordante/res ad manum
vocatur. Qualem ciuitatis statum Virgilius. describit. Sic dicens.
Ac veluti magno in populo quom sepe coorta seditio est. scūtoq; aimis
ignobile vulgus. iāq; faces/et saxa volāt. furor arma ministrat. Similit̄
dicit. seditio in exercitu/in classe/in schola/et si qd est tale. Sfactio est
diuisio ciuū in diuersa studia: quom aliqui se p̄ncipes et p̄marios in ci
uitate efficere conant̄ inē quos emulatio est: qui et factiosi dicūt̄/ p̄ se
quisq; quā maximā potest ciuū multitudie (qui clientes vocant) ad se
trahens: sibiq; quouis pacto per fas/per nefasq; concilians. Que pel
tis intestina cunctas ciuitates duntaxat ytalie infecit ;

De Bellum/Prelum/Pugna/et Certamen ! Ca. lxiij.

Ellum est tum ipsa pugna: tum totum tempus: quo in militia
sumus: quam inlitterati guerram vocāt. Prelum ipsū tūmō armoz

certamē. Nam et pugna: certamēq; etiā citra arma fit. Interdū etiā nudis verbis;

De Copia et Capie: Ca. lxx.

Opia/facultas/potestasq;: vt faciā tibi copiam inspiciedī libros meos idest dabo tibi facultatem/vl faciā tibi potestatem. Vt. n. alio loco dixi semp iunctū cū Vbo facio duntaxat apd oratores. Nam poete cū alijs Vbis et p̄cipue cū do: vt Virgil. Affari extremū misere data copia matri. Et iterū. Postq̄ introgressi/et corā data copia fandi. Sine his aut duob; Vbis copia plerunq; p̄ abundantiā dicit. Vnde dicta ē copia orōnis/et copia pecuniarū/et copia frumētī. In plī q; p̄ eodē significato: vt noui copias tuas/oim rerū copias habeo. Peculialiter tñ appellam? militū multitudinē: vt copie Pompei/copie Cesaris/copie aduersario rū: p̄ q̄ imperiti dicūt gētes aduersarioz et gētes nrē. Et in hoc etiā significato nōnunq; in singulari: vt Pompei? ad domitiū. Neq; solus cū ista copia tantā mltitudiez sustinere potēs. Idē ad eundē. Etiā atq; ex hortor: vt cū oī copia q̄ primū ad me venias. Salusti. Postremo ex oī copia Catiline neq; in plio/neq; in fuga quisq; ciuis ingenu? captus ē. Virgil. in. ij. enei. Et que sit mecū copia lustro;

De Elogium: Ca. lxxi.

Elogiū est testificatio de aliquo/ siue honoris/ siue vituperationis causa. Vituperationis vt Quintil. Non ē iudices: qd̄ putet̄ ideo nulum adiectū ad exheredationē iuuenis elogiū: quia de scelere ostaret. Et alibi. Si exhereditatū a se filiū pater testatus fuerit elogiū/ p̄pterea q̄ is meretricē amaret. Multa sūt huiusmōi exēpla apd iuriscōsultos. Sed vnū suffecerit Modestini: vbi hui? nomis (nisi ab altero adiecta sit/interpretatio) reperit. Cuius hec Vba sūt. Desertorē aditū ad suū ducē cū elogiū idest cū vitupatione mittat. Honoris causa: vt. M. Tull. In qd̄ elogiū plurime cōsentiūt gētes viz esse ciuitatis p̄mariū et cetera. Et iterū. Quid elogia sepulchroz: q̄ qualia sint. Suetoni? in Claudij vita ostēdit: dicēs. Nec cōtētus elogiū tumulo eius Vbīs a se cōpositis insculpsisse: etiā vite memoriā p̄sa orōne cōposuit. Seneca in declamationib; . Decessit negotiatori testamento oim bonoz reliq̄t formosam hereditē/et adiecit elogiū: quia pudicā op̄erī. Pro simplici autē sententiē sue testificatione Cice. Solonis quidē sapiētis elogiū ē: q̄ se negat velle suam mortē dolore/et lacrimis amicorū vacare;

De Condictio/et Conditio: Ca. lxxij.

Condictio a cōdico nascit. Conditio a cōdo. Illud rari? ē: qd̄ ita Iulianian? (si credim? hoīem grecū romana iura potuisse p̄scribere) diffinit. Condicere ē denūtiare p̄sca lingua. Nunc vero abusiue dicim? cōdictionē actionē in p̄sonam: qua actor intēdit sibi dari oportere. Nulla

enim hoc tempore eo nomine denuntiatio fit. Ergo addictio erit vel hec actio: vel illa denuntiatio. Conditio vero multis his temporibus male (ut pleraque) usurpant accipientes per metus qualitate: veluti hic est homo mansuete et bone additionis. Quod aliqui dicebant boni et mansueti ingenij. Nos quoque mansueti animi et mansuete metus. Nos (cum dico) de illis dico: qui latine loquuntur. Nam homo bone additionis latine dicitur: si ad fortunas referat: non si ad mores. Ut ille est vir magne/parue/mediocri additionis id est diues/paupe/aut inter hos medijs. Ego sum potius in hac additione: id est fortuna/ac sorte. Cicero. O misera additione administrandi consulatus. Huic significato illud pene par est: quomodo inter plura eligende sortis est oblata electio: ut apud M. Fabium. Oblata est a iuueibus tyranno additio: ut dimittet alter ad visendam matrem/ad diem praestitutum reuersum ita/ut mihi occurrisset ad diem: de eo/qui esset pena: sumeret. Dicimus igitur offero additionem: profero/vel pono additionem. Numquam fere per aliud Verbum. Que additio dum placuit: etiam fere semper dicimus: accipio additionem. Ut apud Terentium. Amatores Chrysidis tulerunt mulei additionem: si vellet eis morem gerere/se dare os illi prius/liberalibus incedere. Ipsa vero accipit additionem: hoc est pactionem/permissionemque assentit. Ab illo significato non longe absunt: offero electionem: do optionem. Hec tamen solent esse inter plura. Illud vero in vno frequentius. Ut offero electionem utrum vel eligendi/do optionem quod vel potissimum optandi. Deinde tu a eligere dicis/aut optare. Offero additionem Chrysidis vnam scilicet;

De frondes et folia? Ca. lxxviii.

Rondes arborum sunt tantum. folia autem et arborum/et herbarum/et florum quoque;

De Epicie et Vigilie? Ca. lxxix.

Epicie diurne/et nocturne. Vigilie tantummodo nocturne;

De Suffragia? Ca. lxxx.

Suffragia sunt (ut sic dicam) voces: que dicebantur ad comitia: in tabella uel scribebantur: quibus suam quisque declararet voluntatem de aliquo eligendo in magistratum. Qualis est hoc tempore electio summi pontificis. Et eius quem caesarem. Augustum Chiriani non etuliscunt appellare / a damnatis nominibus tyrannorum/qui non modo oppressere rempublicam: ut nemo iam possit vocari rex romanorum/sed sub eorum gladio rex verus coeli/et terre occisus est. Et postea isti insani/et nostre religionis immemores vocant diuum Augustum/diuum Claudium/diuum Traianum: quasi vulgus/atque homines possint principes referre in deos. Sed hec omittamus/hoc tamen dicentes/romanos non agnoscere regem aliquem. Et quomodo ceterae gentes in libertatem se asseruerint: hoc multo magis nobis licere. Suffragia igitur (ut dicebam) sunt voces in electionibus/quod suffragium quia cui praestamus/nimirum eisdem gratum faciamus: hinc factum est:

ut suffragiū p auxilio sepe ponam? et suffragor p auxiliū fero. Res-
gor repugno ppe quidē in dictis: h nōnunq̃ et in factis;

De Catulus/Pullus/Hinnulus/et foetus! Ca. lxxi.

Atuli sūt ferarū hūe immaniū/hue mitiū. Nam et catulos murū
legim? Pulli vero pecudū. foetus auiū/et pisciū: quanq̃ et hoc
generalit̃ nomē est. Vnde foetificare p parere: et foetura p partu ad o-
mnia aialia muta ptinet. Ceruorū hinnulos dicim? capreoloz q; capreaz/
damarū/leporū/hinnulūq; Catulos q; serpentū vt Virgil. de colubro. Ca-
tulos tectis/atq; oua relinquēs. Immaniūq; pisciū: qui nō edūt otia.
Prope tñ catuli sūt filioli canū. Virgil. Sic canib; catulos similes. Cic.
de diuinatione. Erat aut mortū? catellus eo nomie;

De Lues et Pestis! Ca. lxxij.

Lues/et pestis hoc differunt/ qd genus et species. Nam quom in
vrbe/aut in agro febris/aliud v genus morbi sūt: hūe solos ho-
mines/hue sola pecora/hue vtrosq; corrupēs: lues diciē: interdū etiā
si arbores/ac lata. Pestis vero aut cito occidit/aut cito abit/ab eo quē
inuasit: q eadē diciē pestilētia. Nonnunq̃ tñ p lue ponit: atq; ad ani-
mitiū sepe transfert;

De Corpus! Ca. lxxiij.

Corpus poti? q carnē nostrū viuentiū dicim? et hominē corpulē
tū poti? q (vt aliqui loquūtur) carnosū. Quintil. in. vi. Corpulēto
litigatorū/aut adūsari? itē puer circa iudices erat: ab aduocato latus.
Quid faciā te ego baiulare nō possum. Itē in pmo. Ossa detegunt/que
vt esse et astringi nervis suis debēt: hic corpore operiēda sūt. Idem in v.
Nerviūq; illis/quiū causa cōtinet: adijciūt/inducti sup corpis specie.
Et alibi. Heret astricta nudatis ossib; cutis: et in fame sua homie cō-
supto iam membra sine corpe. Cice. ad Galliū. Ego hic cogito amozari:
quoad me reficiā. Nam et vires/et corp? amifi. S; si morbū depulero:
facile (vt spero) illa reuocabo. Qd etiā significauit Marcialis: quom ait
Vinebāt lacerti mēbris stillātib; artus: inq; oī nūsq; corpe corp? erat.
videlicet: q in corpe illius nō erat caro;

De Lamina et Bratea! Ca. lxxiiij.

Aminam tā ferreā/eream/plumbeā/stanneā: q aureā/argenteā/
electreā/auricalceā dicim? Brateā poti? ex his posteriorib;: aut
certe bratea tenuis ē/et sua spōte plicabilis. Lamina vero crassior: ex
quali armatura officit/et q incēsa olim homies torquebant. nec crepitat
vt bratea p tenuitate. Virgil. in. vi. Talis erat species auri frondentis
opaca ilice. Sic leui crepitabat bratea vento. Veruntamen ita tenuis
nonnunq̃ bratea est: vt crepitare non possit: vt illa ex qua fit auratu-
ra/et argentatura;

De Munimentis et Monumentis: Ca. lxxv.

Munimenta sunt munitiones castrorum/ ceterarumque rerum quae contra aduentum hostium muniunt siue vallo/ et fossa: siue alio quous modo: qui sunt militibus (ut dixi) ab hostium aduentu muniti. Monumenta in mutata in u/ sepulcra/ statue/ tituli/ ceteraque: quae nos alicui rei praeterite moneant. Nam de futuro (ut quidam volunt) ideo sepulcra appellari monumenta: quod nos nos ipsorum mortis admoneant: falsum est. In honorem enim mortui illa tantummodo fiunt: non in publicam praeparationem. Vixque monumenta dixerimus: nisi lege aut alij tituli appareant: qui si desint magis sepulchrum: quam monumentum erit. Liiij. li. xlvij. Utrouique monumenta ostenduntur: et statue. Nam et interini monumentum monumentoque: statua super imposita: quam tempestate disiecta nuper vidimus ipsam et rome extra portam capenam in Scipionum monumento tres statue sunt. Quae duae sunt P. et L. Scipionum. Dicitur esse tertia poete quanta Ennii;

De Opera et Opus: Ca. lxxvi.

Opera est actio: ut dabo opera. Et in iure civili de opis libertorum. Cicero de officiis. Non male praecipit: qui cuius uti iulit: ut mercenariis iusta praestanda/ opera exigenda/ et labore/ et operatione corporis. Siue (ut ait Ulpianus) ope sunt diurne officium opus est finis fructusque ope. Unde opera auctorum dicuntur: et opera publica ipsa publica edificia. Monumentum videtur opus pro opera accipitur Virgilius. Mollibus et stratis opera ad fabrilia surgit: quasi ad operas. Sed (ut videtur videtur) quicquid non ad laborem corporis: sed laborem animi/ et ad artem/ industriamque respiciuntur: magis opus/ quam opera dicendum est: ut in ope rustico/ in ope faciendo/ in ope fabili/ in ope textorio. Hanc dramam ita ponit Terentius. Hoc opus/ et haec opera tunc dicimus: quando negotium ipsum significamus: quod geritur. Si autem foeminiis genere dixerimus: operas: ipsas personas: quae aliquid faciunt: si aut custodia dicitur: quae custodit. Ut cernis custodia quilibet. Nam ut hi/ qui custodiunt: custodia dicitur/ usurpatum est. Unde male est in usu/ custodie audiuntur. Nec Terentius. Sed non absolute diffinit opus/ et opera. Utrouique autem horum nomen in eodem posuit loco teret. Quod in ope faciendo ope assumis tunc: si sumas in illis exercendis plene agas. Ope autem praetium: opera est: ut Vellius indicat Iuuenalis. Est ope praetium penitus cognoscere toto quod faciat/ agiturque die. id est fructuosum est: et ad reparationes. Ideo vel quod decet/ vel quod utile/ vel gloriosum/ vel quod iocundum. Ab hoc nomine Liiij. exorsus est dicens. Factum? ne ope praetium finis: hinc gestas ipsi in romam ab utroque praescripserunt: nec dum scio: nec si sciam/ dicere.

De Solatio et Consolatione: Ca. lxxvij.

Solatio/ et consolatio idem sunt/ nisi quod illud re/ hoc verbis fit. Quintilianus. Cecitas misere solatio est habere rem videntium. Idem. Ita obuiam consolationibus: et (quod omnem modum feritatis excedit) aptatis in magna calamitate laudari. Nec mirum quomodo solari sit oratio. Solari vero semper ferre aliter. Nolo afferre plura male praetium exemplis: quae facile quilibet

libi inueniet. Cice. tñ de amicitia ait. meipse soloz et maxime eo solatio q̃ eo errore careo: quo in amicorū discessu/ pleriq; angī solēt. Vtrūq; recte dictū ē. Quid. n. nō recte Cice. dicat: Nam quom se tanq; alterū/ quasi colloquio a moerore reuocet: debuit dicere solat. Quia vero orōne nō vtiē/ solatiū dicere potuit. Solamē idē qd solatiū est ē h mag; poeticiū. Virgil. Solamēq; mali de collo fistula pēdet. Quo tñ Boeti?/ et quidā alij vtiuntur;

De Affectus/Affectio/et Affectatio? Ca. lxxviii.

Affectum nūq; vidēz reperisse apd. M. Tull. frequētissime affectionē. Contraq; apd. Quintil. frequētissime affectū: raro affectiōz: vt illo loco (si modo nō est mēdosus) vbi ait. Cupiditas causa sceleris fuit: q̃ vis eius ita quantū efficiat in anis hoīm talis affectio. Nescio an sit affect? Et in alio loco. Illa vero frigida/ et puerilis in scholis affectio. Affectionē Cice. mō sic diffinit. Affectio ē ani/ et corpis ex tpe aliq; de causa mutatio: vt letitia/ cupiditas/ metus/ molestia/ morbus/ debilitas: et alia: q̃ in eorū genere repiūtur. Modo sic. Affectio ē quadā ex tēpor/ aut ex negotiorū euentu/ aut administratiōē/ aut hoīm studio cōmutatio rerū: vt nō tales/ quales ante habite sūt/ aut plerūq; haberi solēt: habēde videant. In tusculanis idē auctor/ et alibi. Voluntatē hoīs affecti ad virtutē/ atq; ipsam virtutē ani appellari affectionē ait/ qualis nō ē affect? qui greci dicūt

Qd ipse Cice. interpretatur p turbationē malēs dicere/ q̃ morbū/ q̃ noīe sepissime vtiē. At Quintil. Non p turbationē h affectū nomiat. Neq; ipse/ aut solus/ aut p m? h plerūq; ante eū: vt Seneca/ Plin?/ Rutili?/ Columella/ Valeri?/ Iuuius/ aliq; multi. Ita. n. ille ait. Qd greci vocāt nos vertentes recte/ ac ppe affectū dicim? Illa igit (vt ego quidē sentio) affectio grece dicūt: quā nrātes phi in latinū vertētes appellāt dispositionē. Aliquib; tñ videri poss; diffinitio illa Ciceronis. hūc q; significatū qui ē

oplecti. Quib; quia ad rē nō multū attinet: nō sane repugno. Quom psertim omīs fere iuriscōsulti/ omīs; ecclāstici scriptores affectionē p affectu accipiāt. Est aut affectus pars illa aīe qualitatis: que e regione ratiois ē. Quicqd. n. in aīa pter partē illā memoriē ratio nō est: affect? est. Et rursus quicqd nō ē affectus/ rō. Ab hoc fit affecto: quo etiā Cice. ipse sepe vtiē in libris ad Herenniiū. Non tā affectāda q̃ supiores: h tñ adhibēda nōnunq;. Apud eundē nunq; (nisi me in curia fefellerit: aut memoria fallat) legi affectationē: frequēter apd. Quiri. et ceteros: vt ibi. Nihil odiosius affectationē: idest affectu/ conatuq; emulādi alteri? virtutē: quā assequi nequeas refragāte natura/ vel nimio affectu/ nimioq; conatu alterius virtutē emulandi. Ita vt turpe sit ac deformē: sic auidē emulari;

De latebre et latibula! Ca. lxxix.

Atebre hominū pprie dicunt. Latibula ferarum. Quintil. Et q̄
uis odio eursoris nostri euocatus e latebris suis populus subse-
lia nō implet. Cic. Videant! ne queratur latebra periurio idest excusa-
tio periurij. Latibula nonnūquam hominum. Latebre etiam ferarū.
Iulius p̄lvij. Inter rep̄es in latebris ferarū noctē vnā deliquit;

De luce et tenebris/ Die ac nocte! Ca. lxxx.

Uce/ et tenebris p̄ die/ ac nocte accipere solem? Differt tñ p̄ma
luce/ a p̄ma die/ Nā ibi intelligit̄ p̄ma pars diei/ et q̄si diluculo.
Hic aut̄ p̄ma dies. Ita p̄mis tenebris/ et p̄ma nocte. Ibi de pte noctis
loquim̄. Hic de nocte ip̄a. Idēq̄ atē lucē melius dicim̄ q̄ ante diē/ si
diluculū significam̄. Nā ante diē p̄ atē tempus dici solet/ p̄ter q̄ si de
certo die loquam̄. Ut ante diē p̄. vel ante vi. diē kalēday nouēbrū
idest vi. diē atē kalendas nouēbris. In quo loco p̄ceptū Pauli inserē
nō inutile fuerit/ qui ait ante diē p̄. kalēday/ et post diē p̄. kalēday.
Eque utroq̄ f̄mone vndecima dies significat. Vex nō q̄admodū an
lucē meli? q̄ an diē p̄ diluculo dicim̄? hic an tenebras q̄ an noctem p̄
crepusculo/ sed ediuerso poti? Reperit̄ aut̄ luci p̄ lucē/ ut vesp̄eri p̄ vel
pere/ et ruri p̄ rure. Cic. i philipp. Quid. n. audeat luci/ et in militari via.
Diem p̄ diurno tēpore / itēq̄ p̄ certo tpe volūt eē masculini generis.
notauerūtq̄ Virgil. indr̄nter accepisse. Ego tñ et ap̄d hūc/ et ap̄d ce-
ros p̄ tpe ip̄o semp̄ adnotāui eē foemini/ ut ip̄a dies facit hoīem pru-
dentē / et multa dies magnā dat hoībus rex exp̄ictiā. Vnde Poedan?
vult hēi dieculā p̄ puo tpe. Et ap̄d iuriscōsultos bima/ trima/ q̄drima
die p̄ tpe biēnij/ triēnij/ q̄driēnij/ q̄d iurisp̄iti nō intelligūt. In certo
tpe Poedan? idē osentit debē eē generis masculi. Dicim̄ ergo hester
no die/ et crastino/ nō hesternā die/ et crastina. Ad diem non veni/ ad
diem non affuit/ idest die p̄stituto;

De Orator/ Rhetor/ et Declamator! Ca. lxxxi.

Rator qui causas orat vel in iudicijs/ vel i contionibus qui gr̄ce
dicit̄ idest rhetor. Nos tñ rhetorē p̄fessorē rhetorice
vocam̄/ nō oratorē. Mirorq̄ cur in hoc tā facili p̄mulgatoq̄ noīe expo-
nēdo/ Victorin? errauit. Declamator ē/ q̄ studēs ap̄d rhetorē i uentū
scholasticorū fictā cām orat/ id agēs/ ut in veris postea causis possit orare.
Ipse q̄ rhetor/ et quicūq̄ ali? etiā extra scholā hoci p̄o gñe vti/ siue ut
alios/ siue ut se exerceat/ declamator vocat̄. Nōnūq̄ tñ more greco re-
pim̄/ p̄m̄/ ut Cic. li. ij. de nat̄a deorū. Hec q̄m Cocta dixit/ tū Vellei?
ego inq̄t incaut?/ qui cū Achademico/ et eodē rhetore agredi conat? sū.
Nam neq̄ indisertū Achademiciū ptinuissē/ neq̄ sū ista philosophia
rhetorē/ q̄uis eloquentē. Rhetorē dixit vel oratorem/ vel rhetoricam;

De peregrinis et hospes/ diuersorum et hospitium? Ca. lxxxiij.
Eregrinus/ et hospes hoc differunt? quod peregrinus vocatur qui in ciuitate sua non est. Hospes qui in aliena est. Vel peregrinus? qui ex nostra ciuitate oriundus? non est. Hospes qui in nostra est. Cice. Vos soli in hac urbe hospites estis? vestre peregrinantur aures. Quintil. Actica anus Theophrastum hominem alioquin disertissimum annotata vni? affectatio? Vbi hospitem dixit. Nec alio id se reprehendisse interrogata respondit? quod quod nimium Actice loqueretur. Pro hoc imperiti dicunt fratres/ aut extranei. (loquendum non in barbarie est? ut barbarie emendat) Hospites igitur sunt tam qui in puato alicui? hospitio sunt/ quam qui in publico? quod diuersorum/ vel tabernam meritoriam appellamus? tamque qui recipit/ quam qui recipit. Unde Ovidius? Non hospes ab hospite tutus. Cice. Per dexteram istam? quam hospes hospiti porrexisti. Sed ille receptor prope vocatur? qui puatum et amicitie causa recipit? ut idem. Fuit mihi cum illo vetus hospitium? id est amicitia/ familiariter vel in hospitio/ hospitium suum communicat. Hospitium et puatum et publicum dicitur. Lilius? tam recto Hannibali per dolum perditum ait. Hospitia tamen romanorum a militibus fuisse direpta. Certe puata/ non publica. Cice. Ex hac vita sic decedo tanquam ex hospitio/ non tanquam ex domo. Commorandi enim natura diuersorum non habitandi dedit. Pro eodem posuit diuersorum/ et hospitium;

De Conciuis et Conterraneis? Ca. lxxxiij.
Conciuis qui eiusdem ciuitatis est. Conterraneus? qui eiusdem terre? hoc est territorij. Maior est enim terra? quam urbs? oppidum uel? cuius habitatores vocantur ciues. Cice. Eorum qui in hac terra fuerunt/ magnamque greciam? quam cum florebat institutis/ et preceptis suis erudierunt. Plinius? tamen Catullum conterraneum suum vocat? vel quod ex diocesi illa/ vel quod ex urbe sit Veronenfis. Vterque autem dicitur? est Veronenfis. Nam illi? nepos/ et per adoptionem filius fuit Domitio. Et ideo Plinius? sedus et ipse dicitur? est. Quidam librum nuper hic inchoauit. Fauonius? ciuis me? optime princeps/ et consul tuus? Quomodo dicere debuissis? ciuis meus. Dominus? enim ciuitatis ciuem suum vocat? quia non potest appellare ciuem. Quoadmodum miles socium in militia/ non militem suum vocare potest? sed amilitonem. Et discipulus eius? qui vna eius preceptoris dat opera? non discipulum suum/ sed ad discipulum. Ediuerso preceptor non vocat auditores suos ad discipulos suos? sed discipulos. Et dux in bello non amilitones? sed milites suos appellabit. Licet Cesar/ et quidam alij appellauerunt milites suos amilitones/ operante beniuolentie gratia? ut apud eneam Virgil. qui sub eo erat? socios vocat. Hic ergo homo puatus non debuit quenquam suum ciuem appellare? sed ciuem. Nec rursus aliquem principis consule dicere. Nonnumquam tamen inueniuntur ciuis per ciuis? ut Lilius? apud Lucanum. Nec ciuis me? est? in quem tua classica cesar/ audiero. Dicam tamen municeps

meus p eo/qd est cōciuis meus? qz cōmuniceps nō iuenit. At q̄tiens
nō apponim? p̄nomē rectius s̄i appōne loquim? audite ciues/succur
rite milites/legite discipuli: etiā si mei fuerit cōciues/omilitones/odif
cipuli. Qz si qn p hec postēiora s̄i p̄noie loq̄r: tñ p̄nomē subintelligē
dū est: vt ōnes me cōciues amāt. Cur tu nō das omilitonib? partē? Ille
semp exagitat odiscipulos q̄stionib?/subintelligit mei/tuis/suos. Dici
m? tñ vs estis ciues nr̄i: q̄h R. P. n̄te nō q̄h singulorū aliqz ciuū;

De pretor/pretoriusqz/alijs mgratūqz noibz. Ca. lxxxiij.

Pretor qui p̄turā. Cōsul qui cōsulatū. Questor q̄ q̄sturā. Aedilis q̄
edilitatē. Censor q̄ cēsurā. Tribun? qui tribunatū. Primpilus q̄
p̄nicipilatū gerit. Senator q̄ senator est/aut fuit. Pretorius q̄ preturā.
Cōsulais qui cōsulatū. Questorius q̄ q̄sturam. Aedilitius q̄ edilitatē.
Censori? q̄ censurā. Tribuniti? q̄ tribunatū. Primpilais q̄ p̄nicipilatū
gessit. Senatori? nē dicat (vt dixi) s̄i senator/vel senatorij ordinis: aut
de domo senatoria. Triūphator q̄ triūphat p̄p̄e: sed etiā q̄ aliqñ triū
phauit. Vt victor exercit?/qui vicit. Triūphal? qui triūphauit. Ceterz
illa p̄ora noia sūt substantiua: eoqz iūgū cū adiectiuis: vt diligēs con
sul: bon? tribun? iustus p̄tor/seuerus censor. Hec postēiora sūt adiec
tiua: eoqz cū substantiuis: vt hō cōsularis/tribunitia mulier/pretoria
familia/censoriū edictū. Qz si absint substantiua: subintelligunt. Vt
cōsulares rogant p̄mi sentētiā i senatu: p̄mi p̄torij/deinde tribunitij.
Intelligim? hoies. Quāmodū i illis plebei/nobiles/potētes. igenū/
libtari. Pro cōsul nō q̄ p̄ alio cōsule p̄est p̄uētiā: s̄ q̄ cū potestate cōsu
lari extra ordinē ad aliq̄ p̄uētiā admistrandā mittit: p̄ter q̄ non
p̄ij: falces eū p̄cedūt: qui p̄cedunt cōsulē: s̄ tñ vi: vt etiā pretorē: z pre
fidem. Proptor nō p̄ alio p̄tore preturā: sed extra ordinariam gerit.
Ita qui p̄questor dicit: et qui sūt alij huiusmodi nominū mgratus;

De locor quorūdā noibz et possessiuis horū. Ca. lxxv.

Egini ex oppido Calabrie. Reginenses ex oppido Gallie asalpi
ne: quorum oppidorum utrūqz vocatur regium. Albani z alben
ses. Ex oppido alba/in latio albani. Ex oppido alba ad lacum fucanū
Albenses. Cumani ex oppido cumarū in campania/quam nūc praeue
vocant terram laboris. Campaniam vero illam regi onem: que illi fini
tima est romani versus. Comenses ex oppido como/in eadem Gallia:
quā nunc Lombardiam noiant: in qua ipsa gallia et finitimū como ē
bergomū: vnde Bergomenses. Pergamū: ex qua pgamem in Asia:
qua vele qz ob penuriā carthe/ab Attalo rege missa est mēbranarum
copia: membrane pergamena sunt nominate. In Asia p̄uētiā in
telligo. Nam in ea que est tertia pars orbis terraz: regio q̄dā ē eodē
nomine/q̄ turchiam nunc vocant. Non aut (vt q̄dam volūt) tertiā:

quodmodū in Africa : que ⁊ tertia pars orbis dicitur : est regio eiusdem nominis : unde Afros dicimus homines : non autem Africa regionem. Thebani a thebis in grecia. Thebi a thebis in egypto. Sed Thebi secundum grecam formam fit. Nam ⁊ Thebani grece Thebi dicuntur. Non tamen occurrit / ubi in li. gentiliū legerim thebros ;

De Priscus et Pristinus : Ca. lxxxvi.

Prisca que superioribus seculis / aut superiore etate : ut prisci latini : priscus Tarquinius : prisca tempus. Pristina / que superioribus annis / mensibus / diebus : et que nostra memoria fuerunt. ut pristina nostra amicitia / pristina beneficia nostra. Neque recte hic dicas prisca : neque illic pristina. At vero si de rebus que non senescunt / loquaris : pristinum / non priscum decebit : ut Pharo / et Tyrus nunquam in pristinum statum redibunt. Maria in freto Messanensi laborat : ne motes (si Lucano credimus) repetat pristina sinia. Atque tamen tempus est : ex quo illuc mare irrupit : ut memorie non inueniamus pristinum. Pado post quingentos / et eo amplius annos solet reuerti in pristinum cursu ;

De Prosper et Foelix : Ca. lxxxvii.

Prosper qui dat. Foelix qui recipit prosperitate. Sydus veneris (si credimus mathematicis) prosperum est. Natus sub illo habere foelix. Dicimus ergo prope homines quidem foelices. Deos autem tempora / loca / actiones / fines / successus prosperos : et si qua sunt similia. Vtrumque tamen aliquando recipit exceptionem. Nam ⁊ non semel legimus prospera alicuius valitudine : ut Suetonii de cesare. fuisse eum prospera valitudine : id est bonam / ⁊ quasi foelicem. Et de Tiberio. Valitudine prosperissima versus eum esse ait. Salustius. Sed postquam res / ciuibus / muris / agris / satis aucta / satisque prospera visa est. Rursus Virgili. Dis foelix : nostrumque leues quicunque labor est. pro eo quod est : his prospera et benigna ;

De Saluber et Sanus : Ca. lxxxviii.

Saluber siue quod vilitati est : salubris / dicitur aer / cibo / potus / locus / multaque humori : idem fere quod salutifer siue salutaris. Sanus homo dicitur : ceteraque animalia. Res salubris prebet sanitatem / homo homo recipit. Potest ⁊ prebere tuncque saluber / quasi salutifer dici. Sed in utroque etiam aliqua reperitur exceptio. Siquidem sanum aerem / sanum cibum / sanum locum vocamus : quia si salubre / et prebent sanitatem. Contraque salubre pro sano. Salustius. Genus hominum salubri corpore / velox / patiens laborum. Plerosque senectus dissoluit. Iuuius. grauiore tempore anni iam circumacto defuncta morbis corpora salubriora esse coepere. Marcialis : dum describit vitam beatam inquit. Iis nunquam / toga rara / mens quieta / vires ingenue / salubre corpus / prudentes simplicitas / pares amici. Hi tres / quos produci loci : idem nomen habent coniunctum cum corpore. Quare non auiam dicere : ut dixit Boetius in translationibus suis. Alger / an saluter. Nam de equali suo Cassiodoro : qui apud nonnullos in pretio est.

Nunquā ideo facio mentionem: qz cum regibus suis Theodorico /z Al
larico: quoz scriba fuit: Ghoticum sonat /et Barbarum;

De Iocundus et Gratus: Ca. lxxxiij.

Quid? /z gaus sic differūt: qz iocūdu ppe in pſperis. Gratus in
aduerb. Iocundū vero /nō quī letus ē: ſ; quī letitie ē alteri. Ut pſ
per /ac ſaluter. Vsqz adeo poteſt qz triliſ /meſuſqz eſſe: /z tñ iocund? /
veluti qm hoſtiſ me? in dolore ē: tñc mihi iocund? ē. Ego gaudēs /ſū illi
mime iocund?. Quare nō recte locut? ē q ait: iocundōſ nos faciat ſue
intelleſſe omemorationi /ſed ad drām. Cicc. ad Sulpitiū cōſolantem de
morte filie inq̃t. Deriū? tñ tuiſ oibz reb? inſuit: cui? officia /z ſi ali
qn iocūdiora: nūquā tñ gtiōra. Idē ad Luceiū. Amor tuuſ ex omibz
ptabz ſe oſtēdit in hiſ lēis: quas a te pprime accepiſ: nō ille qdē mihi
ignot? /ſ; tñ gtuſ /z optatuſ. Dicerē iocundū: mihi id Xbū in ōne temp?
pdidiſſe. Idē ad Acticiū. fuit mihi ſepe /z laudiſ nre gratulatio tua
iocūda /z timoriz cōſolatio gta. Idē tñ li. iij. inuectiuaz. Eſt mihi iocū
da in mal? /z gta in dolore ṽra erga me volūtaſ. Iocūda dixit /qñ letitie
plena /z voluptuoſa /qlis ē in pſperis. Grata qñ plena effect? /ac fruc
tuſ. i iocūdo em qdā gtiā ē delectatioiſ. In gto vō etiā comodi. Quippe
aſpectuſ roſay /liliōrū /violay /florūqz /ac ſimiliū iocūduſ ē. Aſpect?
plene meſſiſ /vberum olearum /grauum fructu vitum /pinguiūqz
pecorum gratuſ /z pueritia filiorum /atqz infantia iocundior: a doleſcē
tia vero /ac iuuentuſ gratioſ: vtpote vtilior. Idē de officiis libro. iij.
Quamquā. n. quod plēſ /tanquam immanum datur iocundiuſ eſt: ta
men hec in poſteꝝ gratioſa muci /naualia /port? /aquay ductuſ /oiayqz
q ad vſum reipublice ptinent. Hieronim? nōnūquā hiſ duob? noib?
cum ea quam oſtendi proprietate /z diſtinctione vſuſ eſt;

De Plura /Complura /Pleraqz /z Plerūqz: Ca. xc.

Iura /z oplura ſic differūt: qz plura poſſūt eē duo. Cōplura eē nō
poſſūt. Illud oparatū eſt. Hoc vero mime. Ideoqz nō regit caſum.
Pleraqz mō auctoreſ p maxima pte accipiūt: mō p nōnulla. Saluſ
ti?. In diuiſiōe orbis t̃re. pleiqz i pte etiā Affricā poſuē. Pauci tñmō
Aſiā /et Europā. Paulop? Plerofqz ſenect? diſſoluit /mihi q fero /aut
beſtiis iteriere. Nā morib? haud ſepe quenqz ſupat. Quital. Videas ple
rofqz iraptoſ i deſt nōnullos. Plerūqz mag? a p̃ore ſignificato: q a
poſteioſe venit: i deſt p eo qd ē fere ſp. Quital. in amatore. Excuiſa ſūt
plerūqz lāguētiū vitia Xberib?. Idē nōnūqz. Tñ i hūc ſenſū hec dic
tio (ſiue nomē /ſiue adūbiū ſit) raro epit. Deriū? qdē nēſcio an vnqz /

De Clarus /z Preclar?: Ca. xci.

Latus /z preclaruſ figurate accipiuntur pro eo /quī tanqz fulgo
re quodā fame /z gl'ole iſplendet. Vñ claiſſima /z pclaiſſima geſta

dicim? Sed pclarus nonnunq̃ p bono reperitur apud Cice. sicut apud
eundē luculentus/ p magn? sicut in philip. Luculentū vuln? accepit. In eo
de ope ait. O pclarum custodē omniū (vt aiūt) lupū. Non claritas in cul
tore desiderat? s; pbitas. Ergo pclarū p bono posuit. Idē in Helio. Cum
illo vero q̃s neget actū esse pclare. Et paulo post. Cum illo quidē (vt su
pra dixi) actū est optime: meū in omodi? nō supra dixerat actū cū illo
optime: sed pclare. Verū ideo sic dixit: quia pclare/et optime idē robo
ris/et viriū in significatiōe optinēt. Eoq; cratiscon/qd ē optimū z apud
grecos accipi solet: et a nobis trāsserri pclarum;

De festus et festiuus: Ca. xcij.

Estus dies/poti? q̃ festiu? Res festiua/potiusq̃ festa. Nam festi/
festa/festū ad diē festū ptinēs. festiu?/festiua/festiuū res iocūda
et lepidā: vt oēs festiua/dictū festiuū/fronē festiua legim? nō que
ad festū parata sit: s; que iocūda/et leta. Nam z festa fronē vocam?
q̃ festis adhibet. festiuū multū p festis accipiūt;

De Venalis et Vendibilis: Ca. xcij.

Enale/et vendibile hoc habet differētie: q̃ illud significat rē ven
ditioni expōitā. Hoc rē/q̃ facile potest vendi. Hec dom? est venalis
idest pscripta/vel expōita venditioni. Et hoc de Curione significat Lu
can? quom dicit Venali curio lingua: idest ptium/non veritatē/honē
tatēq; sequēs ex sue lingue faciūdia. Cice. in Bruto. Hoz etati ppe diūc
tus I. Gell. nō tā vendibilis orator/q̃ vt nescires quid ei dēss. Et in eo
de. Nam pplo nō erat satis vendibilis pceptus quedā/et quom idcirco ob
scura/z peracuta/tū rapida/et celeitate citata oēs. Et alibi. Nam vt sūt
illa vendibiliora: hec vberiora certe sunt. Vendibile dixit p gratū: et
q̃ aios hoīm sollicitet ritu rerū: que ad se alliciūt emptorē. Hoc a vendo
venit: illud a veneo;

De Sciens feci/Prudens feci/et Similibus: Ca. xciiij.

Ciens feci: et prudēs feci. Itē insciēs/z imprudēs/atq; igoozās fe
ci. Hoc ē q̃ quom facere aliqd s; sciui me facere illud: aut ignora
ui: aut sciēter feci: idē est: qd cū scia/ac doctrina feci: sempq; in lau
de est. Sciēter quid fecisse: tū laudare/tū vitupare solem? p rei quali
tate. Si ergo sciēter facere sp laudabile ē: ediuerso insciēter facere sp
est vitupabile. Prudēter q; facere op? prudētie nimirū ē: imprudēter
vero facere tū stulte/tū quidē imprudēter. Ignorāter raro in vsu est. In
cui? locū velud succedat p ignorantiā/et p imprudentiā factū p se neq;
laudi/neq; vitio dandū. Idē em ē p imprudentiā huc p ignorantia fecis
se aliquid boni/vel mali: qd imprudentē/ignorantēq; fecisse: quoz neu
trū aut pmiū meret: aut poenam;

De Marinus/Maritimus/et Transmarinus: Ca. xcvi.

Arinū piscē dicim⁹? et auem marinā? et deū marinū? vel deam? vel
 nymphā marinā. Nomiatim q; vitulū marinū/lupū marinū/tur
 dū marinū/turturē p̄terea aquā marinā/casum marinū/piculū mari
 nū/sonū/fluctū. Aquā marinā nō maritinā. Nauē marinā. Quidā
 etiā nauē maītimā. Rurs⁹? oīa maītimā/gentē maītimā/res maītias/
 bellū maītimū? nō marinū. Itē hoīem/gentē/vrbē/triūphū trāsmaīnū
 nō trāsmaītimū. Horū oīm hec dēna est: qd marinū vocat⁹? qd incolit
 mare? aut ex mari ē. Maritimū? qd mare accolit/et ad mare est? vel ad
 mare fit. Trans maritimū? qd trans mare est. Trās maritimū. n. foret?
 quod trans loca maritima esset? idem pprie quod mediterraneum;

De frequens et Celebris. Ca. xvi.

Equentē locū dicimus? quem frequentare multī solent? vt vrbs
 frequens/oppidū frequens/platea frequens? vbi multi hoīes aut habi
 tant/aut diuersant. Quando autē de p̄sona/aut de re aimata loqm⁹?
 duobus modis dicim⁹? vel de sola/hic/fit miles frequens spectator p̄loz?
 idest creber/et assiduus. Vel de turba/hic/frequens ppl⁹s/frequens senatus/
 idest copiosus et multus. Et quidē cū noīe collectiuo ī singula? cū cete
 ris vero ī plurali? vt frequētes ciues/frequētes senatores? hoc ē mlti/et
 numerosi. Verūtamen quom dicim⁹? frequens p̄mo actionē. Quom
 dico frequens locus passionē. Ille frequētat. hic frequētat. Cui simile est
 celebrē. Ip̄ passionē positū/tā ad rē q̄ ad p̄sonā īlatū. Loc⁹? celebrē? q̄ ce
 lebrat⁹? hō celebrē? q̄ cū hōie celebrat⁹? et colit⁹? pp̄ qd ī hāc duorū opi
 nionē? vt loc⁹? celebrē. pp̄ fit hōiatorū frequētia cult⁹? Nō ita frequens/
 neq; frequētia? q̄ noīe q̄lisq; hoīmū mltitudo/significat. Quod ex vo
 cabulo hinc ducto p̄bat⁹? q̄ ē celebritas? q̄ tū hoīmū cetū hōiatorū decla
 rat⁹? tū dignatiōez ipsā/atq; hōiē. Quidē. Ante oīa futur⁹? orator? cui
 ī maxia celebritate/et ī media repub. luce viuēdū ē? assuescat iā a puēo
 nō īformidāe hoīes? neq; illa solitaria / et velud vmbatili vita palescē.
 Cic. Itaq; nos q̄ ī maxia celebritate/atq; ī ocul⁹ qndā ciuitatē vixim⁹?
 nūc fugiētes aspectū scelēatorū hoīm? q̄b; oīa ēdundāt/abdm⁹? nos? et
 sepe soli sum⁹? Itē ī altēa significatiōez. Hac celebritate fame qm eēt tā
 absētib; not⁹? romā vīt Mario et Catulo consul. Quāe ī pp̄e/licz frequē
 tissime dicim⁹? loc⁹? celebrē? an dectus/q̄h otrariū fit celebrē eē? ab illo
 dectū eēt vbi em baiuli/ā aleatores/ā lenones. scortaq; eē osuenerūt?
 q̄s eū locū pp̄e dixit celebrē? nō aliē? q̄ celebrē mētricē/ā nobile? vt
 sepe legim⁹? et singularē īpbitatē/et vnicā ēpitudinē vt ī bo? ita et ī
 malū;

De fferus et fferor. Ca. xvij.

Ferus homo? quī animū ferinū optinet? vt leonis/vrsi/pardi/
 lupi. fferor quī p̄tanimosus ad certandum cum altero? et ad
 vim aliū ferendum/atq; adnocendum;

De Corporeis et Corporalis : Ca. xviij.

Corporeū est existēs ex materia/atq; substantia corporea. Et ediuert
so in corporeū ē vt lapis ē res corpea. Virtus incorpea. Corpale vero
existēs in materia/substantiaq; corpea. Et ediuerso in corpale ē vt domus/
fūdus/mancipiū corporalia sūt : nō corporea/legatū/hereditas/iura incor
poralia/nō incorpea. Nam hic de qualitate agim? ē q̄ inest substantie.
ibi de ipsa substantia : quas res diligētē exequim? in dialecticā nostris.
Et sanitas/vires/pulchritudo sō corporalia appellant : nō corpea. Prete
rea (vt alia rōe hāc differentiā distinguam?) corpeus et incorpeus nō ni
si cū hoc noie res/aut substantia iungūtur : aut vbi res subintelligit ē vt
lapis est res/hue substantia corpea nō aut ē corpeus. Virtus ē res incor
pea/nō aut Virtus ē incorpea. Omnia corpea aut tangunt : aut vidētur :
id est omnis corpe res : nō aut hic res incorpee ;

De lassus/lapsus/lapsus/fessus/defessus/defatigatus? Ca. xix.

Assum qd labore fatigatū est tā aīo/q̄ corpe. Ideoq; ad ea demū
spectat : que laboris molestiā sentiūt. Lassus vero magis ad mani
mata : que sūt lenta/molliā/flexibilia/nō dura/nō rigida : vt lapi rudi
tes/lapi funes/lape corde. Lapsus a labendo : qd vel corpe/vel p trāslatio
nē : aīo et opinione labit. Fessus idē ē qd fatigatus/hue aīo/hue corpe.
Defessus/defatigatusq; : qui ita fess9/atq; ita fatigatus ē : vt nō queat
ampli? et sepe labore/atq; incepto qd instituerat/defistat. Vt in Bruto
Cice. Vt ne defatigareē orauissent. Et de oratore. Profecto nunq; equi
escam : neq; de fatigabor : anteq; illoz ancipites vias/rationesq; et p
oib9/et extra omnia disputandi percepero ;

De Bonum et Bonitas : Ca. c.

Unum generale nomē ē honesta pariter/atq; vtilia spectat : vt
bō aī/bonū corpis/bonū fortune. Bonitas vero nō (vt multi opinā
tur) idē vtiq; qd bonū honestū : h idē/qd benignitas. A pmo fit bon? vir/
bonus seru?/bon? iudex id est iust? et exequēs officij sui debitū. Ab hoc
bon? pater/bon? domin?/bon? deus/bon? eneas : hoc est benign?/et cle
mēs : quā alterā iustitie partē esse ostituūt/vocātes eandē beneficentiā.
Nam iustitiā partiūtur in duas partes : iustitiā : q̄ est severitas : et
beneficentiā : quā ego voco bonitātē. Ergo q̄ plane bon? esse vult : pla
neq; iustus/bis bon? sit necesse est. Et hoc quidē ad virtutē ptinet. Est
aut et alia bonitas nō ex industria : h ex natura tā homini/q̄ quibuscū
alijs rebo attributa. Cice. Que et bonitate nature mlti assequunt : et p
gressione dicēdi id est excellētia/et dote nature. Quintil. At in solo fecū
do plus cultor ē q̄ ipsa p se bonitas soli efficit. Non dixit plus bonitas
cultoris/q̄ bonitas soli quia excellēs cultor industria fit : non natura.
Nonunq; tñ bonitas p iustitiā et hue p honesto accipit. Ci. de officijs. iij.

Quom em bonitate aliquid? / fidei qz laudat: dignu esse dicat: qui qm in tenebris mices. Quital. in pñ. Qz si mediocrib? etiā patronis uenit hec: q vulgo dicat bonitas: cur nō orator ille: qui nōdū fuit: sed potest esse: tam sit moibz / qz dicēdi pte pfect? Nonunq etiā bonū accedit ad natam bonitatē. Nam quom dicim? de equo / et bono / non de rigore iustitie / et de sumo iure loquimur: sed quasi de bona equitate;

De Lubricis: Ca. ci.

Ubric? loc? est: in q neqz iistere: nec igredi: qles sūt herbe pfulse sanguie: vt apd Virgili. de Niso: et Homēz de Liace oileo / aut alie humecte. Marmora lenigata: lapidesqz vel huore asperhi: et glatiata / aq gelata pauimenta / ceteraqz huiusmodi lubrica dicūt. In p translatione: adolescentiā vocam? lubricā: in q qui sūt / velut in glacie facile labūt. Anguilla qz / aguis / murena / et similia lubrica sūt. Alio tñ modo videt. Cic. dixisse lubricos oculos. Et imitat? eū lactanti? in li. de opificio. Ita. n. ait ille de nata deoz. S; lubricos oculos fecit / et mobiles: vt declinaret: si qd nocēt: et aspectū q vllēt: facile auerteret. Dicti sūt oculi lubrici eo mō: q a qbusdā pes lubric? p eo q in lubrico. Ita oculi qñ i lubrico positi sūt: vt vix qant consistē. Quale ē qm dicim? spgo humū floibz / p eo qd ē spgo humi flores: et sterno lectū pallio p eo / qd est sterno pallium lecto;

De equalis et equabilis: Ca. ciij.

Qual? qd sit notū ē: vt i illo. Sinqz pares i amore / et eqles. Sepe accipit pætaneo / siue coeuo. Vt Virgil. Aequalēqz ab humo miserās attollit amicu. Cice. Ego. Q. maximū / eū / q Tarentū icepit: senē adolescēs ita dilexi: vt eqle. Et itez. Nec cū eqlib? solū: q pauci admodū estāt: q cū vta etiā etate / atqz vobiscū. Aeqbilis idē pō eqlis in pōe significato: vt idē. Non ius eqbile (qd vtilitatē habet) acceperat. Itēz. Et vix reducit in sonū quendā equabilē / atqz stantem;

De Perfidus et Infidus: Ca. ciij.

Perfidus qui fidem violat. Infidus cui nō est fidendū. Hoc a fido descendit: qd habet primā longā: siue fido a fidus. Illud a fides: qd habet primā breuē. Ideoqz hec duo adiectiua vario accētū efferunt;

De Moratus et Morigeratus: Ca. ciij.

Oratus qui moribus bonis est peditus. Morigeratus / participium ex morigero: qd est morem gero: idest obsequor: et obedio. Vnde morigerus / obsequens / obediens et facile morem gerens. Quod Accursius nō intelligens (quid autē intelligat si ignorat: quid sit morem gerere) pro glosa scriptū reliquit: soluat Apollo: quasi aut enigma esset: aut Apollo soluere enigmata solet: magis quam pponere soluenda. Et alibi. Primpilus inquit nomen grecum est;

De Proterius/Procap/et Petulans : Ca. cv.

Proterius/pcap/et petulās multū similitudinis habet : et quasi aliud alio increfcit tā in factis q̄ in dictis. Tria hec tū quandā lasciuia/libidinēq; declarāt : tū iniuriā. Nam ꝛ pteruā/petulantēq; eodē loco de inhonesta foemina apd Cice. legimus ꝛ Celio. Si vidua/libere ꝛ terua/petulāter diues/effuse libidinosa meretrice moxē viueret. Proteruā minore gradu/q̄ petulantem significauit. Petulās ꝛ libidinoso/lasciuoq; accipi notū ē. Ut petulansq; iuuenē. Et Ouidi? Quinetiā vt possem Vbis petulātū? vti : nō semel ebrietas ē simulata mihi : idest lasciu? et liceti? Procares q; meretrices legim? / qualis Bachis Teretiāna : ceterēq; impudice mulieres : q̄ pudori suo (que vna dos foemiarū ē) ne Vbis quidē mordacib; simul/et turpib; parcat a seiphs/sueq; additionis foemis pncipiū capiētes. Proteruia leuior quedā otumelia. Procaitas maior. Petulātia maxima. Cice. in Salust. Ne in idē incidam vitiū ꝛcaitatis/qd huic obijcio. Et iterū. Non em ꝛcaitate lingue/vite sordes eliminātur. Atq; iterū. Nam q̄ ista inuitata rabie petulant in ꝛorē/filiāq; meā inuasi. Et itē in eadē. Define bonos petulātiſſima insectari lingua. Define morbo ꝛcaitatis isto vti. Salusti? in Cice. Grauius/et iniquo aīo maledicta tua pateret. M. Tullij : si te scire iudicio animi/magis q̄ morbo petulātia ista vti. Et iterū. Bibulum petulātiſſimis Vbis ledis. Hec eadē noia in factis q; nōnunq; repiunt : vt si quis ambulās ꝛ impotentia mētis : obuiū cubito feriat : aut cū otumelia si bi cedere cogat : hūc pteruū dicim?. Et Virgil. Austros ꝛcares vocat. Et ab eodē hediꝛ petulci flozib; incidāt/dictū est : q̄ hedi soleāt iniuriā facere ꝛ animositatē quandā transcendendo sepe/et in alia loca pene trādo : que iniuria petulātia est ;

De Orbis et Celebs : Ca. cvi.

Orbus est quicūq; aliqua re cara ꝛuatus ē. Prope aut ꝛcēs amissis liberis/quasi amissa luce oculoꝝ. Vnde illud frequēs ꝛcēs liberorū an orbus. Et hinc orbitas : que ē illa qualitas ꝛtrū post amissos liberos. Ut ꝛoris viduitas post amissum maritū. Quintil. de ꝛatrib; in ipsos loquēs ꝛ ꝛorib; ait. Non habet orbitas ꝛstra lacrimas sup ardentē rogos. tenetis intercussam/rigidāq; faciē. Contrariū huic est quom dicē orbo/quasi orphan? : vt apd Teren. Orbe qui ꝛrimi sunt : ꝛorē ducāt. Et hinc orbitas apud. M. Tull. in de oratore/ quasi orphantas. Deplozauit. n. causam atq; orbitatē senatus : cui? ordimis a ꝛsule : q̄ quasi ꝛcēs bon? /aut tutor fidelis esse deberet : tanq̄ ab aliquo nephario ꝛdone dirripet ꝛtrimoniū dignitatē. Celebs tñ. q̄ q̄ caruit ꝛ ꝛore : q̄ qui nūc caret : et inde celibatus ;

De Diuturnus et Diutinus : Ca. cvij.

Futurn? / a diutin? nihil differunt. Vtrūq; em̄ a in bonū a in malū
 repit? / a diu / huc diutin? venit. Sed vñ eo mō format? q̄
 a die diurn? / a nocte nocturn? Aliter quomō a sero serotē? / a mane /
 huc a Matuta? que dea est / matutin? Utq; aliq̄ vñ a vesp̄e vesp̄tin?
 De diuēnus plurima exēpla sūt. De diutin? apud Cice. p. pauca. Ad
 Brutū sic scripsit. Libertatē de h̄o / tēdioq; diutine vūitatis. Quītil.
 Nō sic cōfundūt obuios gūibz catheris colla stridentia / nec diutino
 squalore secreta facies. Quia dixi serotīn? a sero / video? significāe sero
 p̄ vesp̄e / nō p̄ eo / qd̄ tarde? huc p̄ tps. Nec. n. tria sero significat? q̄ tñ
 pene idē sūt. Vna / a vera significā est p̄ vesp̄e / qd̄ ē p̄ occasū. Altera q̄
 hinc nascit? / q̄ est p̄ tps. Quid. n. p̄ solis lucē ē idē vñ p̄ tps dici.
 Cic. Quom accusator Milo is identitē interrogat? / istaret? q̄ tpe Clo
 dius esset occisus? / yrbane r̄spondit sero nō tam horā intelligēs / q̄ tar
 dius occisū? / a post tēpus? quo debuis? occidi. Tertia significā ē / p̄ tar
 de / nō p̄ tardius? ut apud Senecā in tragoe. Sero nos illo referat se
 nectus. Nemo ad id sero venit? vñde nunquam (quom semel venit) po
 tuit reueri. Serotinus igitur quom a p̄mo significato (ut quibz dā
 placet) venit? q̄ dicunt horā serotinā / tēpus serotinū / pluuiā serotinā?
 tum aposterioribus. Appellamus. n. vt p̄oces vuas / p̄oces ficas / p̄co
 cia poma? que ante legitimū / cōsuetūq; tēpus / huc cito maturescūt? ita
 serotias vuas / serotias ficas / serotia poma? p̄ legitimū tps / cōsue
 tūq; ceteris pomis / vel tarde mafe? escūt. Precor q̄ igeniū p̄ trāslatiōē
 dicim? / q̄ minis cito matuitatē cōsecutū / minisq; cito videt̄ adoleuisse.
 Ideoq; ait Quītil. Illud igenioz velut p̄cor gen? nō temē vñ puenit
 ad frugē / id est nō fere vñ p̄ ad p̄fectiōē? itaq; ad frugē fructūq; puenit.
 Precor q̄h̄ añ tps excoctū. Huic h̄le / ac dissimile ē p̄ma? us? q̄ ē āteq;
 hit mafus? / a añ mafitatē? ut segetes p̄ma? e / frumēta p̄ma? a / poma p̄
 maf a / i. nō dū maf a. Et p̄trāslatiōē? p̄ma? us sū militie / p̄ma? a etas /
 p̄ma? a legā? / p̄ma? a allocū? / p̄ma? a postula? id est imaf a. Q̄p̄ ma
 tuz ipm̄ i frugibz p̄pe dicit? / a id vno mō. In p̄lois vero figuratē? hoc
 duobz mōis. Vno sic. Ego sū mafus / audiēde ph̄e / tu es mafus / rei mi
 litis? id est p̄fectionē t̄pis habeo ad hāc rē. Vñ semil etas / vocat maf a?
 q̄h̄ oīno p̄fā? / a tps debitū assecuta. Altero sic. Ego sū hō mafus? id est
 p̄fect? mōibz. Et i hac significatiōe nō opomē. In maf esco / maf? fio.
 Et maf o maf as / matuz facio / vel pficio / atq; festio. ut Virgil? Maf a
 te fugā. Cic. ad Herē. In etate maf tima dicit? p̄ i etate festiatissima. Et
 De Annu? / Ca. cxiij. maf e adhibiū p̄ cito;
 Nau? eode mō? quo diurn? / spatium diurnum / spatium annuū /
 vnius diei / vnius ue anni. Annuus quoq; quō quotidianus.
 febris q̄ridiana est? q̄ singulis dieb? venit. Ita apd Virgil. Atq; annua

magne sacra refer cereri ibest singulis annis. Et duo illi Epicurei phi
annua februi q̄ die nati fuerāt/corripiebant. qua februi z mortui sūt : at
q̄ eodē quidē die. Dictū ē ergo annuū/quasi āniuersariū. Nam vt fel
ta/ita febres quibusdā quoz etiā August? fuit : āniuersaria sūt ;

De Capitalis : Ca. cix.

Capitalis odiū : qd caput z vitā alteri? petit. Cic. Cum ijs tribun?
popul? capitali odio a Q. Pompeio : qui tū erat consul : dissideret.
Itē capitale supplicii/capitalis morbo : q̄ caput alteri? petit. Capitalis
aut homo/capitale vitii/capitale peccatū : nō qd petat alteri? caput : s̄
cui? capud : aut ppter qd capud mittētis peti debeat ad poenā : vt idē
Capitalis Ethiocles/xl poti? Euripides. Et alibi. fieri ait in ciuitate
vitia capitalia ;

De Meritorius : Ca. cx.

Meritoriam tabernā diuersorū/atq; hospitiiū mercenariū vocam? :
vbi cuiq; introire licet danti mercede. Nam mereri/mercede opa
ri/laborare/atq; alteri inseruire ē. Ideoq; merere in militia ē exercere p
pe/etij spe stipēdij/ac pmiij : qd diciē stipēdia facere. Vnde meretrices dic
te/suā z ipse militiā exercētes/ac stipēdia sua faciētes. Et ab inde adie
ctiūū meritorius/meritoria/rū. Vnde scorta mascula/pueri meritorij
vocantur. Nam puelle nō vocantur meritorie. Quippe p̄p̄ suū habētes no
mē : qd ē meretrix. Quidā aut hos pueros dici cathamitos. qd mihi
nō videtur : s̄ poti? scabinos. Meritorij namq; (vt meretrices) p̄tio me
ret. Cice. in Antoniū. Ingeniū pueri cū meritorijs : scorta cū matribz
familias vlabant. Ingenuos liberos dixit. Meritorios ḡ/nō liberos :
quos mango : q̄ ideo hoies mercaf/vt vendat : comodare etiā abutēdos
p̄tio solet : siue illi dīmoz pmissu : aut ipsi suo iure p̄stāt/appellam? cor
pus meritoriiū tā puerū meritoriiū/q̄ meretricē. Rationē q; meritoria/
quasi vilem/et male coemptā ;

De Infensus et Infestus : Ca. cxj.

Infensus vehementer iratus/et odiū gerēs. Infest? vehemēter mo
lest?/atq; in aduersū vaēs. Inde infestare in archibz crebris mo
lestia afficere : et signa infesta q̄ in aduersū tendūt : hoc est vexilla in
hostē euntia/vt molestiā inferāt. Molestare aut rari? repis : q̄ infesta
re. Modestim? iuriscōsultus ait : ab Aurelio Sempromio frē meo nem
nem molestari volo ;

De Presens : Ca. cxij.

Presens nō modo : qd est hui? tēporis : s̄ etiā alteri? : vt Cic. Ego
in columitati ciuiū p̄mū/et postea dignitati : ille p̄senti poti? dig
nitati q̄ future consulēbat : de mortuo loquē. Ergo nō nūc p̄senti/sed tūc
Quintil. de ipso Cic. iam defuncto loquēs ait. Postea vero/q̄ triūuiri

prescriptioe ascriptus ē/passim q̄ oserāt/q̄ iuuebāt/q̄ emulabāt/adula-
tores etiā p̄ncis potētie nō ēspōsuz iuauerūt. Presentē potētie q̄ tunc
erat p̄ncis. Neq̄ imp̄trū mō: vix etiā i futurū: vt Orat⁹. Nec amet: hec
nō p̄ncis i tps omittat idest iluū tps: vt dixi: qm̄ tps dicēde rei aderat:
nisi accipiat p̄ imp̄sentia. Vt idē ij. carminū. Let⁹ in p̄ncis aim⁹ qd̄ vl-
tra ē oderit: curare ⁊ amarilēto tpet visu. Nihil ē ab ōni pte beatū. Pre-
sens q̄ dicē subit⁹ ⁊ nō dilāt⁹ i altē tps. vt Virgil. Presentēq̄ vir-
itētāt oia mortē. Iuuenal. Poena tñ p̄ncis. ⁊ p̄ncis vltio. Vnde p̄sentis
finiū piculū: ⁊ p̄sentissima medicīa/ēmediū p̄sentissimū: venenū p̄sentis-
simū/qd̄ etiā p̄sentaneū vocat⁹: qz statū ā sanat⁹ ā occidit. Et qm̄ ea q̄
p̄sentē vim/effectūq̄ exhibēt: p̄stātiora/ac potētiora ceteris vidēt. Ideo
i hūc q̄ sensū accipi solet: vt p̄ncis aim⁹ dicē: p̄stās atq̄ excellēs. Et
p̄ncis ēmediū/p̄sensq̄. Huius idest potēs ⁊ ip̄mis efficac. In rē p̄sentē/nō
tps h̄ locū significat: vt Cicero officioy li. i. Vt si ostiueris cuipiā te in
rē p̄ntē eē/ventur⁹ idest ad locū de q̄ strouīa ē. Iuui⁹ li. xxiij. Respo-
deri legat⁹ vtriusq̄ ptis placuit: missuros se i Africā: q̄ int̄ populū Car-
taginēse/ ⁊ regē in rē p̄nti disceptarēt. Idē li. xlvij. Eodē āno int̄ popu-
lū Cartaginēse/ ⁊ regē Masinissā rē p̄nti disceptatores romai de agro
fuerūt. Valeri⁹ max. li. viij. Q. Fabius habet arbit⁹ a senatu finiū osti-
tuēdoz int̄ Nolanos/ ⁊ Neapolitanos dat⁹: qm̄ i rē p̄ntē venissēt: vtrosq̄
q̄ sepati monuit. At tps dubijs mois sumit. Vno ad additōz tps/ne-
ssitate / oportuitatē. Cic. p̄ Milone. Q̄ ad tēpus apte simulatiōes.
Quintil. fingē nimiz ad tps videbor/ ⁊ rē nimū manifestā impudēt cō-
plorāe. Altero ad spaciū tps: vt fitebo ad ānū: latebo ad tps: i. vsq̄
ad ānū: ⁊ vsq̄ ad tps. Vt Quintil. Optimū emēdādi gen⁹: h̄scripta i
aliq̄ tps ēponat⁹: vt adea p̄ int̄uallū: velud noua/atq̄ aliena redeam⁹
idest vsq̄ ad aliq̄ tps. Nā sepe s̄bitelligit vsq̄: vt idē. Neq̄ id vtrū-
b⁹ romais dedecol fuit. Argumētū ē s̄dotū noie ⁊ eligiōe durās ad hoc
tempus saltatio: idē/ vsq̄ ad hoc tempus;

De Stultus/fatuus/ ⁊ Stolidus. Ca. cxij.

Tult⁹ q̄ imprudēs ē: ⁊ i p̄uid⁹. Multaq̄ nō insipietes hoīes aliqñ stul-
te agūt. fatu⁹/plane insipies ē/tractū a sapore ciboꝝ. Nā qm̄ illi
nō sapiūt: fatui dicūt. Ita hō: q̄ nō sapit: fatu⁹ vocat⁹. Martial. Vt sa-
piūt fatue fabioꝝ p̄adia bet⁹: o q̄ sepe petet vīna pipq̄ coqu⁹. Melior
hui⁹ vocabuli vidēt hec cā/q̄ ea: q̄ q̄busdā placet: fatuos dictos q̄ furo-
re qd̄ā/q̄li vix reg⁹ faumi fatua noie corripī solebat/futura p̄dicant⁹:
vt illa faciebat. Stolid⁹ ē/q̄ prime accedit ad naturā/sēuq̄ p̄uid⁹;

De Beatus. Ca. cxij.

Beat⁹ q̄ reb⁹ ōmib⁹ ad vite vsū/ornatūq̄ spectātibus abundat.
Idēq̄ locupletes sane ōnes beatos vocant⁹: vt apd̄ Iuuenalē.

vetule relicta bene. Et Cice. Sint florentes/sint bene. Et alibi. Crotoniarte quondam quom floreret oibus copiis/z i italia quom i primis bene noiarent. Unde apud inferos helysijs capis bene vocant/et a nobis qui apud supos viuunt: vt pene idem sint foelices: et bene: foelicitas z beatitudo. foelices in qd oim bonoz opotes. Sunt z alie res p sua queq natura bene/foelicesqz veluti de voce apud Quintil. Ornata erit pronuntiatio: cui suffragat vox facile/magna/bona/flexibilis/firma/dulcis/durabilis/clara/pura/secas aera/auribus sedes. Beata dicitur p eo/qd est plena/z perfecta. Et alibi. Nam vocis quantam in nullo cognoui foelicitas;

De Mollis: Ca. cxi.

Ollis homo dicitur et molle opus. Hoc in laudem/et illud in vituperatione. Virgil. India mittit ebur: molles sua thura sabei. Idem. Excussit alij spirantia mollius era. Credo equidem. viuos ducet de marmore vultus. Quid non fuit ratione factum est. Nam qui non fuerit seuerus/fortis/et castus/z in more rei dure patiens: resistensqz fortune/vel aduersis/vel blandis: h mollis est similis cere: et tenellis plantis/quom presertim qui mollicula membra habet: fere molli sunt membra: vt pueri/foemineqz. Contra autem milites/nautae/agricole/vt corpe: ita animo indurati putant. hoc igitur modo mollis accipitur in vitium. In laudem vero: quod vt durus cibus/durum cibile/durum solum/ita durum ingenium/veluti durus equus ad domandum/durum ingenium ad docendum: et ad (vt sic dicam) sculptendum. Eadem ratione molle dicitur: quod non est durum: eritqz laudabile. Quintil. de signis loquens inquit. Illi opera duriora/huius molliora. Dicunt autem signa opera sculptilia/hue futilia/hue cetera eiusmodi ad effigiem animalium fabricata: quod admodum tabule/opera pictorum. Siquidem in talibus antiqui pingebant: non in parietibus. Nec talia magis dicuntur mollia/que sunt: quod ingenium quod facit;

De Crudus: Ca. cxvi.

Rudus vocatur: non qui cibum indigestum habet in stomacho: sed qui egre/difficileqz digestibilis: et a quo offendit/vel tamquam nimio/vel tamquam noxio: vt Cice de Roscio. Qui in coena non veniret: quod esset crudior. Et Quintil. Crudo oratori declamandum non putat. At cibo indigesto fere zoram/z negotia agimus: vel magis quam digesto. Siquidem digesto/z modificato cibo iterum refici malimus/quam cetera facere. Appellamus autem hominem crudum/presertim qui est truci aspectu/quo eius aspectus oculi nostri offendunt: vt stomachus cruditate cibi/vel quo facies crudum habet animi/insuauis z feda est: vt facies crudum stomachum habet: hinc crudum cibum/in stomacho. Est etiam crudum idem quod reces. Vnde crudus dolor/crudum vulnus. Et recrudescit dolor/et vulnus dicitur: quasi renouari. Et cruda poma dicimus: que non sunt matura. Vt Cice. Poma/que cruda sunt: ut auelluntur. Que autem cocta/et matura decidunt;

ffinit Liber Quartus foelicitate;

Incipit Prohemium in librum quintum: Cur non plures de hac re libros condidit;

Ertius iam mihi/et ppe quartus annus agitur: peregrināti semp/et p oia maria/terrasq; volitāti: prima etiā estate/z quidē tota militiā expto. Quid utrū honestiore/an magis necessaria causa fecerū: haud equidē scio-illud tñ vel me nō affirmāte indubitātū cūctis esse non ambigo: q̄ maxima atq; adeo sola studiorū p̄idia sūt: ea mihi oia defuisse/itratoz osuetudinē/libroz copīa/loci oportunitate/tpis otii/ipsam postremo ai vacuitatē. Quoz singula quom pluri^m incommoditatis afferāt/quom desūt: quid tanq̄ putandū ē: vniuersa fecisse. Tamethi repugnauim? assidue/et quoad licuit necessitatib; relaxati sum?. Interq; nauigandū/peregrinandū/militandū/frequenter ad studia resperimus ita/ut si nihil lucri in litteris(qd̄ obtabam?)certe qd̄ primum ē: nihil dāni facerem? qd̄ si nō atigit: iacturā hāc multarū rerū noticia quas vel vidim?/vel sum? expti/fortasse pensabim?. Hac em̄ p̄cipue via Homerius informandū esse viz sapientē p̄cipit/vlxis exemplo. Ita nanq; odyssēā inchoat. Dic mihi musa viz capte post tpa troie? Quid mores hoim multoz vidit/et vrbes. Quāq; qd̄ tregiūsam? qd̄ blanda/aut inani exultatione nosmet fallim? q̄ qualescūq; redierim? nihil tñ quo dote filie iam me absente adulte ampliare queamus: attulim?. Et collocādi iam tēpus ē. Datiusq; multo q̄primū nuptiū dare: quāh diuti? custodiēdo pudicitie periculū adire. Mira n̄ ē puellae/vel p̄corū vel amatorū multitudo. Ipsa q; teneri amplius nō vult. Et(qd̄ me valde sollicitū facit) alios magis incipit amare: q̄ patrē. Quare nō cōpare plura: quo splēdidū/ac magnificētū collocem?. Sed nāq; talēta: q̄ ante p̄fectionē nostrā pata/ac reposita erāt: in dote dabim?. qd̄ cū satis esse debet: tū plus/est/qd̄ mīto post hec tpa accessionis adijcere possem?. Et certe similia impedimenta(vt de morte taceā)extimescēda sūt. Ne forte(qd̄ dii omen auertant)vel absente patre/vel mortuo filia(vt q̄ ea etate/atq; adeo ea mēte sit)psstet. Sufficiāt igit̄ huic operi quatuor sup̄ora volumīa/quintūq; hoc de v̄bis/accedēte sexto de notis auctozū. Qd̄ si etiā plura scribēdi facultas/tēpusq; suppetēt: nescio an faciendū putare. Quom sciētia/ea q̄ vel optima/atq; pulcherrīa sūt: mihi opēdij grā iuuētur: ut p̄tēficales olim scene lōgitudinis fastidio laborare. Si mulq; hui?/de qua loquor materie neminē(de p̄uētib; loquor)vniuer sū corp? aggredi esse ausū: suā sibi vnusquisq; particulā ad scribendū delegit/hue ne lōgiorē ope legentib; fastidiū moueret(qd̄ em̄ vocabulū nō suā habet in significādo elegantiam:)huc immensitate/infinatēq;

volūminū vritus. Quibus rebus me quoq; motū fuisse fator? cū mea
sponte? tum illoz exemplo maxime/ne semper imperfectum/ne semp
inclusū habere/ne semper efflagitātibus opus negare videam?/neue
quib? obsequi/? a quibus laudū suffragia nancisci cupim?/eis dem ius
te querele iusteq; vituperationis materiā prebeam?. Cum eo q; inſidia
tores/? fures re expertus (vt ſeūdo libro dixi) cauere debeat? quos nunc
multo plures eſſe/ac fore amici ostendūt. Que causa prisciano (vt ipse
testat) fuit? vt festinanti? opus illud de arte grāmatica ederet. Hac
eadem nos causa/? ceteris/quas enumerauim?/sumus adacti/nō mo
do vt festiuantius libros nostros? verū etiam vt pauciores ederemus.
Et illi emulorū tantū inſidie nō ceabant. Nihil etiā pter cetera fautorū/
atq; amantū studia nocent. Tradat ergo aliquādo viro puella cōten
ta hac (quāculacūq;) dote. Non em formosam eſſe credibile est/que ma
riū/mih magnitudine dotis scilicet/non inuenerit? virgo preſertim.
Mariū autē puelle cetū lētorū intelligim?/a quo ſanctitatē vporis/
pudoriq; et custoditū eſſe cupim?/? custodiri debere testam?. Sed ad p
missa verborū disputa tionē (cuius hoc libro locutus est) descendamus;

Incipit liber Quintus. Capitulum Primum: de Disco/Edis
co/Dedisco/? Dedoceo;

Isco/? Edisco manifeste differūt. Nā discere est? vt intelli
gas. ediscere vero? vt inēditer opletaris. Ideoq; capitulū
apud Quintilianū? quod inscribit de ediscendo? ita incipit.

Illud ex consuetudine imitandū prorsus existimo in his/de
quib? nūc differim? etatibus? ne oīa/ que scripserit? ediscat? et certa (vt
moris ē) die discat. Dedisco/q; didici/obliuiscor. Dedoceo te/ostendo/
falsū eſſe quod doctus es? docēs quod verū est? vt apud eundem in. ij.
Et q; de pus/ac difficili? opus dedocēdi/q; docēdi. Illud q; qdā vūc in
struo? qle ē instrua te in via/qua gdiēris/nobis apd idoneos auctores
iocomptū ē. Dicim? em instruo clāsse instruo acie/instruo causā/instruo mi
litē/nō aut discipulū/a mētē alicui?/mih eo mō? q; instruim? ea/q; dixi;

De excogito/reperio/Inuenio/offendo/Nactus sum? Ca. ij;

Excogitare ē per cogitationē inuenire Idq; ad res tantum incorpo
reas ptinet. vt excogitauit argumēta/rationes/figuras/causas.
Est ergo excogitare cōsiliū. repire vero fortune. Vnde Ouidius. Tu non
inuēta repta es. Sed iā vs? obtinuit? vt sit repio? qd inuenio. Est aut
inuenire cōsilio/vel casu/vel corporea/sive incorporea repire. Offedo vero
quod reperio. Neq; solum reuertendo? et ad statum rez publicarū/
vel priuatarū ptinet? vt offendas r. p. perturbatā cōsilijs nepot? mei?
Verū etiā in his. Vt item Cicero. Sed tñ neminē tā malefici offēdi?

qui illum negaret anthonij dignū senatu. Nactūsum etiā p̄mrem/ser
repperi frequēter accipit. Ut idē in padoris. Cum tu hominem terreto
si quē eris nact? istis mortis aut epilij minis. Et de senectute. Vitis q̄
dē q̄ natura caduca/et nisi fulta ē? fert ad terrā/eadē/ut se erigat/clau
culis quasi manibz quicquid est nacta/oplectit;

De desipio/desipisco/et resipisco! Ca. iij.

Esipio/hue desipisco significat vel qd aliqd a cōi sensu sapiāqz mi
n? habeo? vel qd a meo sensu destitutor. Qd fere vitiū aut ex etate
venit/aut ex morbo/aut amore/aut timore/aut fili aliquo affectu. Cui?
otrarū ē resipiscere. Et senes quidē iam demētes nunq̄ resipiscūt. Cete
ri resipiscē idest/ad pōrē mētis statū/vel ad meliorē mentē redire solēt.
Tereti? Multo oim nunc me fortunatissimū puto esse gnate? quom te
intelligo resipiscere;

De Prohibeo et Inhibeo! Ca. iij.

Prohibeo vel generale nomē ē/vel ante rē inceptā. Inhibeo autē re
iam icepta. Illud vetat/ne quid facias/vel ne qd incipias. Hoc ne
pergas ire desistasqz abincepto. Virgil. Qd genus hoc hoim? q̄ ue hūc
tā barbara morē pmittit patria in hospitio phibem? arene. Idē parcite
iam rutili. et vs tela inhibere latini;

De Vtor/ffungor/et fruor! Ca. v.

Vtor/et fruor apte dñt/h? nō ea rōne/qua quidā volūt/oia sua im
peritia pfundētes? q̄ aiūt. nos vti humanis/frui vero diuinis. Im
mo et diuinis vtim? et humanis fruim?. Quis em̄ mihi vsū diuinor
interdicat? Quis rursus vetet/me frui rebo meis? labore et industria
paratis? Aut quis dicat me frui sacris? quom in illoz Vtor vsu atqz
admistratione? vel q̄s neget cū voluptati opē dō? me frui his rebus?
vnde capio voluptatē? Qd si dicerēt/debere nos frui rebo diuinis vti ve
ro humanis? q̄q̄ ne in hoc quidē illis accedo/fortasse audirē. De rebus
em̄/nō de Vbis disputarēt. Nunc Vbum exponūt/non res/h? hos cū sua
imperitia et(qd foedi? est)cū sua ptinacia relinquam? Vti igiē ē alteri
us rei grā. s̄frui nulli? sed(vt sic dicā) p̄p̄ se. In illo iter ē. In hoc meta.
Hoc alteri? finis/ad quē illud tēdit/q̄ h? habet quiescit et cōtētus ē. Qui
vtiē nunq̄ cōtētus ē? sempqz vltēri? tēdit. Ideo qz rēphensus ē hannibal?
qz quom possit vti cannēh victoria/frui maluit. Vtor armis/vtor domo/
vtor libris/vtor studio/diligētia/opaqz? qz ex hoc postea emolumētū ali
qd boniqz cōsequar. s̄fruor bonis meis/fruor tuo aspectu/tuo colloquio/
tuo cātū? hoc ē delectationē/voluptatēqz p̄cipio ex hac re/atqz ex hui?
rei vsu. Nonnunq̄ eadē re duo piter/hic vtiē? ille fruiē? vt si alter ad
focū sedeat sanitatis causa/alioqn id nō facturū ē? alter voluptatē. Hic
nō tēdit vltra? sed apd finē ipsū quiescit. Ille nō cōtētus p̄nti cōditioē ē

adulteriora tendit: qualis hamibal si fuisset/nec tam presenti victoria
 requiescere: q̄ p̄gredi maluisset/nō cū ad herba scire vincere: sed vic
 toria nescire vti/dixisset id est qui frui illa/q̄ vti maluerat. Dicimus
 tamē nōnūq̄ vtim⁹/pro fruim⁹ verecundie cuiusdā causa: vt vtor pane
 triticeo/vtor palmulis/vtor ficis: q̄ si viuēdi poti⁹ causa edam⁹/q̄ eden
 di causa viuam⁹. Deniq; frui ē delectationē cape ex vtēdo. Itaq; i idē
 recidūt: idēq; efficiunt frui/delectari/voluptatē cape. Quo fit: vt non
 fuerit causa: cur recētiōres hoc vocabulū frui: vnde venit fruitio: solis
 reb⁹ diuinis dare voluerūt. Habet em̄ hoc verbū duo supina fruitū/et
 frētū. Quorū primū vix in vsu est: nisi apud eos: q̄ verborū nouitatib⁹
 ⁊ gaudent/⁊ glorian⁹. Secundū significat osus: vt fretō fortasse fa
 miliaritate: q̄ est ei tecū: ausus es ositeri. Adiungim⁹ etiā aliorū verbū
 ad personā (de vtor dico) significatq; ouersor: ⁊ opa sua vtor. Idē Cicero
 ad celū. Scabio viro optimo/⁊ hoīe/doctissimo familiarissime vtor. Et
 inde fit vsus mihi fuit tecū id est ouersatio/familiaritas/et consuetudo.
 Quintilianus. Mulierē cū qua longus illi fuerat vsus. Atq; quia sole
 m⁹ aliqua re ideo vti: vt ex ea fructū p̄cipiamus: factū est: vt dicam⁹
 pro vtilitate/et fructu tam in singulari/q̄ in plurali. Quorum exem
 plorum plena sunt omnia. Fungor est idē: quod officium/munusq;
 ago: vt fungor magistratu/fungor pretura/fungor legatione/fungor
 officio delegato/fūgor munere iudicis: fungor autē vita: qd fūgor offi
 cio vite/⁊ munere administrandi/gubernādiq; corp⁹. Munere in quā af
 signato nob ab imperatore deo. Inde defunctus est vita: id est finiūt offi
 ciū vite. Virgi. O tāde magnis pelagi defūcte p̄dis. Tit⁹. Iui⁹. Defūc
 ta morbis corpora salubriora eē inceper. Defunctus p̄cūlis: q̄ finita sūt pe
 ricula: ⁊ defūcta morbis corpora: q̄ finiti sūt morbi corporū. Legim⁹ autē
 defunctus morte id est vitā finiūt. De potior dixi alio loco;

De Stō/sedo/sido/sisto: Ca. vi.

Tare est non ire/in his duntaxat: que eunt sine pedibus: aut que
 erecta non sunt: vt nauis stat/flumē stat/aeris stat/sol stat.
 Vñ ē solstitiū: ⁊ iustitiū: qz ius stat: forūq; clausū ē. Anguis etiā ⁊ pi
 scis/⁊ lacert⁹/⁊ auis in aere stat. Quedā ediuerso dicūt stare: q̄ erec
 ta sūt: q̄ diu nō cadūt. Sed hec fere sūt maiata: vt arbor stat/āmlac⁹
 stat/dom⁹ stat/columa stat. Quedā nō dicūt stare: nisi nec eāt/⁊ erec
 ta sint: vt hō/equ⁹/volucrisq; stat. Itaq; hō q̄ om̄ sedet/⁊ equ⁹ q̄m recū
 bit/⁊ auis quom̄ cubat: nō stat: nec tñ eūt. Illud tñ notādū aliē dici:
 sedere de hominibus/aliter de auibus. Nam cetera non sedent: nisi si
 mia: ⁊ si qd ē simile. Ipsū vero sedere auū/ē in loco altiori esse: vt pal
 ser sedet in tecto/irundo sedet in pertica/comix sedet in arbore. Nec rec
 te dixeris/stat in arbore: sed tali poti⁹ quodā mō comix stat nō cubat.

Virgil. Alitis in pue subitā dñersa figurā? Que quondā i buccis/aut
culminibz desert. Nocte sedēs/serū canit importuna p vmbrias. Qñtil.
Ut si querať: an sit credibile sup capđ valerij pugnātis sedisse coruū?
q os/oculosq hostis galli rostro/atqz alis euerteraet. Deniqz eodē mō
dicif sedere auis sup tē quāpiam/vt homo sup equū: aut iumentū nō
dicif stare/aut manere/h sedere quocūqz modo/aut quocūqz corpis habi
tu gestuqz opositus sis. Sidere aut a sedere multū distat. Est. n. sidere de
celū descendere/pellumqz ire. Virgi. Sedibo optatis gemina sup arbore si
dūt id est ab alto dimittitur. Unde desido/subido: vt idē. Subidē val
les. Et iterū. Subsedit dubius. Nam (vt ego sentio) a sedeo pteritū mu
tať. Inde insido qz insedi/et resido resedi/assido assedi. Siquidē assidere ē
apđ aliqñ vt egrotū: vt regē sedere. Quom em Salustius inqť: consul
postq assedit: magis ab assido qz ab assideo pteritū hoc esse/significatō
potest esse documēto. Ut aut a sedeo distat hido/ita a sto hsto: vt hste la
crimas. Hste fugā: hste gradū. ffac stare gradū: stare fugā: stare la
crimas. Atqz vt illa supiora idē pteritū hatēt: vel alterū ab altero mu
tuū sumit: ita hec duo idē supinū/vel hsto a sto/vel sto a hsto accipit/qđ
ē statū. Unde fit stator: qđ magis a hsto: qz a sto descendit. Ob idqz iupi
ter stator vōtus est/q romulū orantē: vt fugā suoz hsteret/audiuit.
Quare nescio/cur hieronym? extra Iouinianū dixerit: offendet iouem
statorē: qui libēter sederit. quasi iupiter stator a stando dicat: et nō a
hstēdo. Nimirū oblitus historie ē: vt sup ionā fabule: vbi ait. Ex iop
pe iudee portu andromedā a perseo liberatā. In quo incolarū manifest?
ē error: qui quom legūt/qz ionas surrexit: vt fugeret in tharhis: et ve
nit ioppen: opinantē hanc esse andromede vrbē: quom sit in india ciui
tas tharhis: vnde illa fuit: vt ipse qz hieronym? meminit. Quid? lib?
pmo. de arte amādi. Perseus andromedā nigris portauit ab indis. Et
sapho ad phaonem. Candida si nō sū: rapuit cephea pscū Andromede
patrie fusca colore sue. Easē obliuio euulśe fuit: qz gallos matris deū
in osee/ait esse ex gente galloz: qui a romanis ob ignominia illius na
tionis vindice aio effemināt/quom a grecis hoc antra/vt tūc fuerit fac
titatū. Distere dicim? etiā p representare/et pñentiam corpis exhibē: dic
tū ab eo qđ nō tm opare quis debet: nisi z māserit. Unde de iudicio hst
ti: hoc ē de hstēdo aliqñ in iudicio. Cicero ad actiū. Des opam id qđ
mibi affirmasti: vt te ante kl. Jan. vbiqz erimus/hstas. Et hinc sta
tor nunti? tabellari? ue consul. Idē de officijs. iij. Vas fact? ē alter ei?
hstēdi: vt si ille n̄ reitūss moriēdū esset hbi. Virg. Et patrio te limie hstā

In Hieronymum

De Appeto et Expeto: Ca. vij.

Expeto cū affectu. Expeto cū rōne. Appeto qualiacūqz. Expeto ho
nesta/saneqz bona. Unde de rebz expetēdis scripsere philosophi:

que scilicet peti debet: nō autē de appetēdis. Ex quo derivat appetit? q̄
imēsa / et imoderata cupiditas dicit̄. Quare qui dixit omnia bonū q̄dā
appetere videntur: mallem dixisset expetere;

De vendico / et vindico? Ca. viij;

Endico idem est quod (ut sic dicam) appropriatū esse dico.

Quintilia. Circo vñtatum est nomen. Poeni sibi vendicant.
Et iterum. Rusticus petit partem bonorum / orator sibi totū vendicat.
Et fere hoc verbū postulat dativū. Et hūc frequētissime ex pnoibz
pmitivis: ut hūc agrū ego vendico mihi / tu vendicas tibi / frater vendi
cat sibi. Vindico vñsco: vñde vindicta / q̄ q̄tiens iuriā contumeliā ue il
latam punio. Interdum vindico id est quod ab iniuria contumelia ue
hinc iactura faciendā / defendo. Cicero pro marcello. Nobilissimāq;
familiam iam ad paucos redactam poene ab interitu vindicasti Idem
de senectute. Et est senectus natura loquacior: ne ab omnibus eam
vitijs videat vindicare. vitijs idest vituperationibus: quemadmodū
criminibus / pro criminationibus. Dicimus vindicare in libertatem:
aut in seruitutem: quasi asserere in libertatem / aut in seruitutem / nō
(ut quidam volunt) non vindicare: ut Iulius. libro. xxxij. Inter mori
vehementioribus quam que pati possit / remedijs ciuitatem sinere in
ipsa vindicta libertatis perituram. Et in primo. Iudici pecunia ex era
tio libertatē / et ciuitas data. Ille p̄mū dicit̄ vindicta libert? q̄dā vindi
cie quoq; tractū ab illo putant. vindictio ipsi nomē fuisse. Ego nescio
an vendico reperiatur / sed tantum vindico;

De explodo / complodo / supplodo? Ca. ix.

Explodo nō tm̄ significat eicio / s̄ eicio manibz / et q̄dē cū sono pul
santibz: q̄liter quēpiā e domo / e theatro / ex aliq; consilio iniectione
manuū / atq; pulsatiōe eiciam? Quod apparet ex alijs a plodo appositis
coplodo / et supplodo. Etenim est explodē aduersas man? inuicē collidē: q̄d
fieri pluribz de causis solet: vel ad testificandū more feminaz dolorem:
vel pre gaudio / vel per subitam admirationem: vel si que sunt alie cau
se. Supplodere est pedem terre incutere: quod interim solet in oratore
laudari. Itaq; quom dixit Cicero. Quoniam pironis / aristomis / heri
li iam pridem explosa sententia est / appositissimo vocabulo (ut semp)
est vsus. Non enim dixit eiectam sententiam eo modo: quo cetera
eiciuntur: sed quasi pulsatione manuū tanquam ipsi illi huius senten
tie auctores e ceteris ab ipso ceteris iniectis in eos manibus eiecti sunt:
ut apertius alio loco indicat. Histrion si paulum se moueat extra nu
merum / aut si versus pronuntiatus est vna syllaba breuior aut lon
gior / exhibilatur / exploditur;

De dico / et quibusdam derivatis ab eo? Ca. x;

Scire proprie est oratorum et eleganter / facundem loquentium. Quintilianus.
lib. 1. Nam mihi ne dicere quidem videtur: nisi quod dispositum / ornatum / copiose dicit. Cicero de officiis. ut non modo grecarum linguarum rudes: sed etiam docti aliquantulum se arbitrentur adeptos / et ad dicendum / et ad iudicandum id est in oratoria arte / et in philosophia. Omnes fere codices habent discendum per dicendum. Quod exemplum ideo subieci potissimum: ut vulgus emendaret. Unde dictio vocatur oratoria et facunda oratio. Nam ab illo generali huius verbi significato fit dictio: que est vocabulum siue verbum. Ex hoc ipso verbo duo frequentatiua oriuntur / dictio / et dictio. huius posterius potius frequentatum est. Et idem est quod frequentibus temporibus / frequentibusque locis dico et narro. Alterum autem est / quod dico / si id alter scribens excipiat / et manu / stillogramma notet. ut Cicero ad actium quadam epistola testatur. De illam non scripsisse: sed repandilatis gratia obambulantem dictasse. Et Quintilianus delicias dictandi appellat / sentiens delicatam non laboriosam esse dictare. nec accuratam dictando sibi. Ita dicta sunt dictio et dictio a dico: ut venit / et a aduenio a venio: et eadem pene ratione significant. Nam ventitare est frequenter venire / aduentare vero primum iam esse veniendo. Victitare autem eodem modo dicitur et significat quod non frequenter viuere: sed velle / et quasi victu uti / siue tali genere victus frequenter et fere semper uti: ut sarmate victitant lacte. Dictum et dicta de omni sermone intelliguntur: sed speciale quod significationem habet per dicatis sermone. Unde dicta est dicacitas. Quam Quintilianus ita diffinit. Dicacitas si dubio a dicendo: quod ex omni genere cum dicta est. Prope tamen significat sermonem cum risu aliquos incessentem. Ideo demosthenem verbanum fuisse dicentem / dicacem negat. Dicacis igitur (ut dicebam) sermo cum risu aliquos incessens / dictum vocat quod grece dicitur. Quale est Ciceronis. Nisi forte iure germanum cimber occidit. Germani / quos francos nunc dici Hieronimus ait: et cimbri nationes sunt olim inter se disiectes. Cicero autem de quodam cui nomen erat cimber: a quo frater occisus est / loquitur / captans risum ex hac ipsa ambiguitate sermonis. Et illud Terentiani thrasomis in adolescentulum / quod gnato vetus dictum credidisse se simulat id est veterem facetiam / ac vetus ridiculum. Tuce lepore est: et pulpamentum queris. Valerius martialis ad domicianum. Consuevere iocos nostri quod ferre triumphum. Materiam dictis nec pudet esse ducem. Qualia autem sunt dicta: que in ipsum triumphantem milites iaculati solebant: illud quod cesari dictatori fuit decantatum: erit exemplum. Cesar triumphat: quod subegit gallias. Nicomedes non triumphat: quod subegit cesarem. Illud subegit / et cesarem: in quem dicit mordet: et alijs apud quos dicitur risum mouet;

De Adorare / et Supplicare. Cap. 1.

Adorare ab oro: quod est ore precor / sponit. Supplicare a plico: quod genus / poplicum / aut ceruicem plicam: quomodo a potestate aliqua magnam

aliquid precari. Et tñ adorare sine ore/hoc est sine voce fit: nō sñ plica
tiōe genuū/ac corpis. Supplicare sñ plicatiōe genuū/ac gestu corpis:
nō sñ ore/et voce. Hinc est: qre supplicare tñ hoimī dat. Adorare etiam
mut. Vnde elephas/et poenit/et alia quedā irrationabilia solē adorare
dicūt. Nosq; rebus mut/et sensu carētib; nō supplicam? sed adoratio
nis honorē exhibem? vt regū/stati?/signis vstib;/litteris/alijq; si
milibus. Et p̄cipue/picturis/imaginib; q; tñ dei/tñ sanctorū tñ iphus
etiā crucē: q̄ sapiētes etiā adorāt/stulti etiā orāt. Qd de cruce/idē de
sudario dico/ceterisq; similib; idē de reliquis sanctoz: qz corpa p̄sētia
adoram? animas v̄ro absentes oram?. Si qd aut adhuc muta q̄ vide
m? dicim? salutatiōe vtim? nō p̄catiōe: q̄le est salve sancta crux;

De Assurgo. Ca. xij.

Assurgūt samī: vt stent/aut vt obuiā eāt. Assurgūt egroti: vt se
deāt: aut vt cibito innitāt. Vtroq; mō/ in alteri? honorē aut of
ficij/aut beniuolētie causa hoc agentis. Ideoq; fere adiūgiē datiuus:
vt adueniēti ingrātū ōnes assurgim? etiā morbo affecti: videlicet ob
honorē. Et pater quom iaceret in lecto/redeūti a pegrina militia filio
assurrexit: optatissimū illud caput āpleurus. Nempe ob caritatem;

De Sustuli. Ca. xij.

Sustuli filiū ex vxore idest habui filiū. Itē sustuli filiū idest educa
ui. Et ab vtroq; fit sublatū. Primū est a tollo/p̄ capio. Secūdu
a tollo/p̄ educo. Paulus tñ itelligēdus ē de his legē sentire: qui libros
tollere possūt. Itaq; si castratū libertū iureiurādo q̄s adegerit: dicēdū ē
nō puniri patronū hac lege. Quātū Cupid? ego liberoz vxorē duxi.
filiū sustuli/natū educaui/in adolescentiā perduxi. Aliud est igit hic
sustulisse/et educaisse. Et alibi. Quā ex duobus legitimis alterū in ad
optionē dederat: alterum abdicauerat sustulit notū idest habuit. Qz
paz p̄p̄e significo: qd volo. Nā vt femina qm mat fit: dicūt peperit filiū:
ita vir qm fit pater: dicūt sustulit filiū. Terētiū. Quicqd peperissē: de
creuerūt tollē: idest educare. Idē. Memisti me quidā esse/et mihi te ope
re maximo si puellā parerē/nolle tolli chremes. Scio: qd feceris. sustu
listi. Eo dē mō dicim? tulit filiū/vt sustulit. Suetoni? i domitiā vitā.
Deinde vxorem domitiani/ex qua in secundo consulatu suo filium tulle
rat/repudiavit. Alia duo significata notiora sunt/ quozum alterū
est/sūmouisse: vt Virgilius. Iubet et sublata reponi pocula. Alterum
in altum tullisse. vt idē. Et sublatum surgit in ense. Que duo decla
rantur ex illo in neronem epigrammate. Quis neget enee magna de
stirpe neronem? Sustulit hic matrē/sustulit ille patrem. Hic sustulit
matrem: qui occidit/et de medio abstulit. Ille sustulit patrem idest su
pra humeros sumpsit/et ab incendio eripuit;

De Prouoco/et laceſſo! Ca. xiiij.

Prouoco in malā partē diciſ/ et in bonā. De mala notū ē. De bona vero Cicero ad brutū. Tuis lris amātiffimis ſū puocatus. laceſſo plerunq; in malū vt idē. S; iuſtitie p̄mū munus ē! ne cui q̄s noceat! niſi laceſſitus iniuria. S; nōnunq; in bonū! vt idē. v. Tullulanay. Tuis me amātiffimis libris laceſſiſti. Et ad actiū li. xiiij. Cum ipſe homo nunq; me laceſſiſſet! idēſt nunq; me libris ſuis puocaſſet. ad reſpōdendū. Eſt autē puocare/et laceſſere tētare ad pugnā/et ad ocertationē;

De hio hiſco et dehiſco! Ca. xv.

Jare eſt aliquid ſua ſpōte exextrema aliqua ui diffindere! vt tel lus eſtu/et ligna ariditate/ aut nimio labore hiāt. Hiſcere ē quidē oris/et tantū humani! et accipit p̄ eo qd eſt loqui! aut os aperire ad loquendū. h̄ fere p̄ negationē! vt coram illo nō auderes hiſcere! aut p̄ interrogationē. Quid nūc hales/ q; hiſcere audeas. Quidi? tñ poetice dixit. Hiſcere nempe tibi terra negāda foret. Quom oratores ſoleāt potius dicere dehiſcē idēſt deorū/peſſumq; ſe aperire;

De dō/et hāeo fidem! Ca. xvi.

O fidem nō eſt (vt nūc multi loquunt) des fidē Xbis illi? et nō dedit fidē illi ſecū tātis Xbis loquēt. Hi vidētur ſignificare! q; non credat illius Xbis/ qd latine diciſ fidē h̄re! loquendūq; ſic poti? hāreas fidē Xbis illius. Nam dare fidē/ eſt aliqd ſancte p̄mittere. vt Terētij. grauidaq; facta fidē dat vxorē ſibi fore hāc. Virgil. Accipe/daq; fidem idēſt accipe ſponſionē factā a me/ et da tu mihi viciffim tuā. Qñtil. fidē hāreas hoībo! quos mētiri alius affirmat. Actius/ ad Ciceronē. Ne q; dedi! neq; dō inſideli cuiq; fidē idēſt nō p̄miſi vere ex amio! quia ipſe meretur! vt viciffim fallatur;

De Preſeferre! Ca. xvij.

Preſeferre/ eſt dicto facto ue! et ipſa ſtatū frōte qualē opinionē de aliqua re/ aut homie hāreas! oſiteri. Qñtil. ſfidutiā igitur p̄ſeferat orator! ſempq; ita dicat! tanq; de cauſa optime ſentiat idēſt ex ipſo aspectu oratoris/ ex ipſa voce/ ex ipſa tota orōne eluceat fidutiā. Quē admodū qui pugnaturi ſūt in vultu/et geſtu iudicat tacitā vel formidinem/ vel fidutiā! hoc ē p̄ſeferunt fidutiā/ vel formidinem. Cicero. Nam ille qui accipit iniuriā! meminit/ et p̄ſeferit idēſt ait ſe accepiffe iniuriā mentē ue ſe hāerre p̄ſequēde iniurie oſtēdit. Iterū. At beneficio ſū vſus tuo! Qd q̄ illud ipſū/ qd omemoras! p̄ me ſp̄ tuli! malū tñ me tibi debere oſiteri! q; cuiq; min? prudēt/ nō ſatis gratus videri. Preſeferre/ et oſiteri p̄ eodē poſuit. In eundē ſenſū accipi ſolet p̄fero idēſt p̄ me duco! p̄ me gero/ ante me duci. Idē. Et tñ cū ita viuūt! neminē p̄ſeducit hominē. vbi accipit p̄ſe ante ſe/ vel in opatioē ſui. Et alibi. p̄ſe vtilitatē

gerit. Et alibi. Tamē iniuriā a te in me iactam semper anteduxi;

De Rationem habeo/ & Ratio constat! Ca. xviii.

Rationem habeo/ idem est/ quod respectum habeo/ sed tantum in bonum/ ut habenda est ratio salutis/ ratio honoris/ ratio rei familiaris/ nō autē infirmitatis/ & pituitudinis/ in modis/ ut quosdā a notari scribentes ut facis extra rationē valitudinis nō habes respectū valitudinis. Sanitate in quā nō egritudinis/ q̄ duo hoc significat nomē. q̄ exēpla q̄ passim iueniunt/ committo. Cicero ad mariū iquit iustitiam? Pudori tamē meo malū credē q̄ salutis mee rōnē ducē. Et in. ii. Officior. Siue ratio constantis virtutis/ q̄ ducit/ aut hec ars ē/ aut nulla oīno/ p̄ q̄ eā assequamur. Et hoc fit cum genitiuo. Cum ablatiuo autem preposita prepositione cum/ habet aliam significationem/ ut Cicero in catone maiore. Rationem habet cum terra/ que nunquam recusat imperium idest negotium/ et commercium habet cum terra. Quod probatur ex illo in tusculanis. Quis est omnium/ qui modo cum multis idem cū huānitate/ & doctrina habet aliquod commercium/ qui se non hunc mathematicū malit/ quā illum tyrannū. Idem ad actiū. Nunc vero/ quoniam ea que putavi preclara/ expertus sū/ q̄ essent inania cū omnib/ multis rationē habere cogito. Rationē constare (ut breviter dicā) est equam legitimamq; rationem aut ostendi/ aut apparere ostendi posse. Plinius iunior. Mihi & tentādi aliquid/ & quiescendi illo auctore ratio constabit. Et iter. Mirū est q̄ singul/ dieb/ in verbe ratio ostet/ aut ostare videat/ pluribus/ cunctisq; non ostat. Vulpianus. Plane si defendi gratia aliquid fecerit/ rationem ei constare apparet idest rationē eū iustam aut ostendere/ aut facile posse ostendere;

De e & ex/ diuersis noībus vbiq; appositis! Ca. xix.

Re pub. est/ idest pro re p. est. Quintil. Ad hoc nemo dubitabit/ quin si nocentes mutari in bonam mentem aliquo modo possunt/ sicut posse conceditur/ saluos eos esse magis e re p. sit/ quam puniri. E re dicendum est/ ut in oratore Cicero. testatur. non ex re p. Colligitur em̄ p. sicut in omnibus sit fere/ q̄ ab e/ incipiūt/ ut e regione idest ex opposito/ vel ex aduerso/ ac e contra/ nō ex egiōe. e re mea/ e re tua/ e re nrā. Iulius li. xxxij. Perinde ac nō postulauerūt que e re sua essent/ sed sua serint/ que nobis censerent vtilia esse. Similiter e dignitate/ ex vtilitate/ ex usu/ pro eo quod esset/ pro dignitate/ vel ad dignitatem/ rōnē/ usu. Cicero. Ex tua ac rei pub. dignitate facias. Et alibi. legē (ut equum est) ex vtilitate r. p. considerate. Terentius. quod ex usu fiet. Cesar in cōmentariis. Vtrū preliū omitti ex usu sit. Ex tēpore dicē/ est ex improviso/ et impremeditato dicere. Hec domi composita orationem afferre. Hinc vocatur ex temporalis oratio. Perlius etiam ait.

Ex tēpore viue. Ex vinculis causam dicere/est alligatū respōdere crimi
nibz: vt ex equo pugnare ē/in equo sedentē pugnare. Ex tpe qz agere:
Cicero officioꝝ. iij. Quos credim? expedire rē: et dñiū ex tpe capere pos
se. Aliter idē in. iij. eiusdē opis libro dixit. Hui? generis questiones sūt:
he omīs/in quibz ex tpe officiū querit. ex tpe quā ex tps additione. E
remibz laborabāt: Idē inq̃t. hoc ē morbū in remibz patiebāt;

De Aestimo/et Existimo: Ca. xx.

Estimo et existimo aplerisqz confundunt: quom diuersa sint sicut
cogito/et excogito. Ante em ē cogitare/deinde excogitare: licet nō
quicūqz cogitat. Statim et excogitat. Ita p̃us rē estimam?: deinde qua
lis sit: existimam? Aestimare em ē cōsiderare. Existimare vero iudicāe.
Quintil. Consumptis affectibz nō repētēs quo digne modo vultū patris
posset expm̃ere: velauit eius caput: et suo cuiusqz amio dedit estiman
dū. Cicero de legibz. Disenna ei? amicus omīs adhuc sc̃ptores: nisi qui
forte nondū ediderūt: de quibz estimare non possum?: facile supauit.
Et in Xrimis. Expedite hec/atqz estimate. Vnde dictū est: estimare/p
tarare ab es eris/et thimic/grece qd ē p̃tiū latine. Quidius. iij. de tristi
bus libro. Quod quicūqz leget (si quis leget) estimet ante/positū quo
sit tempore/quoqz loco;

De Coniuro et Conspiro: Ca. xxi.

Coniurare/et conspirare fere in malū accipiūtur/quoties in patriā/ā
bonū p̃ncipē iuratio fit/atqz aspiracō. S; si honesta causa id fiat:
in bonū etiā accipi debet. Nam et muti? sceuola ad porlennā regē inq̃t.
Treceti iurauim? p̃ncipes iuuētutis rōne: vt in te hac via grassarem?
Et Cicero ad cesarē p̃ ligario/fratrū aspirationē dixit: quā vnamini
tate. Verū aspiration/ vt in hoc ipso loco/nōnunq̃ nemini p̃nitiosa ē: in
neminiqz grassat. Coniuratio semp in alteri? p̃nitie grassari solet;

De Cordi est/et In animo est: Ca. xxij.

Ordi est/et in animo est: deūt. Nanqz hoc scdm/notū ē significa
re in aio habeo: vel anim? ē mihi: vel volo: atqz cōstituo: vt ad te
rētiam Cicero. Nam mihi erat in aio/mittere ad dolobellā. Illud vero
ē delectat/et placet: vt idē. Itaqz nō tā me ista sapiētie: quā mō s̃san
nius cōmemorauit fama delectat/falsa delectim: q̃ q̃ spero aicitie nrē
memoriā sempiternā fore. Idqz eo mihi magis ē cordi: q̃ ex oibz secu
lis vix tria/aut quatuor numerātur paria amicoꝝ. Quo in genē sperāe
videor: scipionis/et lelij amicitia posteritati notā fore. i. eo magis me
delectat: et placet. Treceti? Si tibi he nuptie sūt cordi. Et alibi. Quia
vterqz vtriqz est cordi. i. nuptie iocunde sunt mihi: et vterqz alterum
amat;

De Inuerto/et Interuerto: Ca. xxij.

Inuertere ē q̄si inuertiū vertē: vt interiora vestis aut pellis/aut aliarū rerū exteriora facē: p̄postēq; vba p̄nūtiare: vt p̄ lauo vlla. Inuertere ē rem/aut amodatā/aut depositā/aut creditā callide/doloq; ne dñs restituat: efficere. Vt Cicero in verrem. Candelabrū: quod rex egypti ioui capitolino dono tulerat: a verre/qui illud a rege amodato acceperat: inuertū esse conuerit. Marcellus iuris cōsultus: si duo inq; heredes rem apud defunctū depositam dolo interuenterunt;

De compertum est et exploratum est: Ca. xxiij.

Compertū est mihi/et exploratū est mihi: idē est quod scio p̄ inuestigationē. Similit̄ operi/et exploratū/constitutū ē mihi. Deliberatū est mihi/deploratū est mihi/decretū est mihi/idē quod apud me cogitando firmatum est. Similit̄ constitui/et decreui. At non ita deliberaui. Possū nanq; deliberaſse/et nihil tamē cōstituisse. Quīntil. in egro re dempto. Oderitis licet cōfessionē meam/ deliberaui: hoc est/ dubitavi/et hesitavi. Itaq; differt an dicamus: senatus deliberauit: an senatus de liberatum est. i. decreuit. Plinius minor. Tamē ego si sup̄ istud tibi/ ac deliberatū est: sequar te. Cicero in verrem. Deliberatum autem est: si res opinionem meam: quam de vobis habeo: seſellerit: nō modo eos p̄sequi/ ad quos maxima culpa corrupendi iudicij: sed etiā illos/ ad q̄s cōscientie cōtagio p̄tinebit. Exploratū tñ p̄ iuēni fere accipit: qm̄ explorato idē fit: quod inquīro sagaciter. Vnde dicūt exploratores. Idē fit i nōnullis alijs: vt erigo quod est vehementer/et iure quodam postulo. Vnde egegi/ exactū pro postulando obtinui: et postulando obtentum tale est questum pro partum a quero;

De foenero/ ac foeneror: mutuo/ et mutuo: Ca. xxv.

Foenero tibi dicit: sicut mutuo tibi/foeneror abste/ sicut mutuo abste. Quī mutuatur pecuniā dat mutuo. Quī foenēat pecuniā: dat vsuram. Quī mutuatur pecuniā mutuo accipit. Quī foenēatur pecuniā ad vsuram accipit;

De gradū facio/ et gradū facio: Ca. xxvi.

Radum facere/ non est transitum facere: sed aliquam rem gradum et quasi scalam ad alia facere. Ideoq; a quibusdā dicit/ ḡdū iacere/ vt si riuū trāſire/ si in arbo: ē fenestrā ue/ aut tectū scandere re lim̄ex saxo et scamno/ aliq; ue alia re gradū facio: vt apud Quīntil. Nanq; et illud frequēs est: vt ea/ quib; minus cōſidim; quom tractata sūt/ cōmittam/ interū sponte nostra velut donātes/ interū ad ea/ q̄ sūt potētiora ḡdū ex his fecisse cōtenti. Hoc eodē mō Ambrosi; i libris offici cōū vti. Cicero cōtra tullū. Nūc quali gradū quendā/ atq; adiū ad cetera iactū intelligetis. Idē pro cluentio. Anteq; ad hoc nephariū facinus accederet: adiū sibi alijs sceleribus ante munuit;

De Certum est: Ca. xxvij.

Certū est nō modo accipitur/ p manifestū est: vt Quintili. Nempe legē esse certū est: h etia p deliberatū/z constitutū ē. In q secūdo plurimq adiūgitur datiu? cū infinitiuo: vt certū ē mihi ire in hispaniam. Nonnunq datiu? subintelligit: vt apud Virgi. Certū est in filiis mē spēlea feraz malle pati;

De Liceor/ Licitor/ et addico: Ca. xxviij.

Liceor videt carere pterito: tñ quali pteritū habeat format a se frequentatiuū: h eius ē tñ significationis vt licitor. Vnde sūt participia licitās/z licitaturus. Vtriusq vbi significatio ē ptiū deferre i auctione faciēda: hoc ē in venditione: q publice fit. Hinc vnū apothū est: nō multū a pmitiua significatione distans. Est em polliceri vltro aliqd pmittere. Ita q licetur/aut licitatur: vltro p re emēda ptiū ali? alio maius pollicetur: vt sibi potius/q alteri venalia addicatur. Nam tali modo vendere addicē est. Et inde apd iuriscōsultos de indiē adiectione titulus ē: quē nostri iurisperiti emendāt/de indiē adiectione/nō vbi modo h sententiā q/atq ius ipsū corūpentes. Afferam? ergo exempla vtriusq vbi ē vlpian? si res eius venerit/z existat: qui plus liceatur: an in integrū ppter lucrū restituendus sit. Et quotidie ptores restituūt: vt rursū admittat licitatio. Caius. Licitatio vectigaliū: que calorē licitatis vltra modū solite additionis inflauit: ita demū admittēda ē: si si deiussores idoneos z cautionē is/q licitatione vicerit: offerre paratus sit. Ad adducēdum vectigal inuitus nemo apellat. Et ideo impleto tēpore aductionis licitatores alloquēdi sūt. Licitatores vectigaliū ad iterandā aductionē antequā supori aductioni satisfaciāt: admittendi non sūt. Paulus. Si venditor simulaueit meliorē allatā additionē: quom mino ris/vel etiā tantidē alij venderet/vtriq emptori in solidū erit obligat? S; si emptor aliū nō idoneū subiecit: ei q fīdus additus ē: nō video inquit qadmodū pōri sit emptus: cū alia additio/et vera subsequita ē. S; si neq subiecit emptorē: maiori aut pōio addictū ē pdium/ei q soluēdo nō ē habitū ē a pōri emptione: quia ea melior intelligit: quā venditor approbavit: cui licuit nō addicere. Quibz ex vbis intelligit: quid sibi velit illud Ciceronis in officijs li. iij. Non licitorē venditor: nec q ostra liceatur emptor apponet. Idē pcesennia. Quom esset (vt dicē instituerā) constituta auctio rome: mulier mādāt: vt fundū sibi emant. Ebutio negotiū datur. Adest ad tabulā/licitur ebuti?/deterretur emptores/mlti parti grā cesennie/parti ptiō fīdus additur ebutio/pecuniā argētari? pmittit ebutio: quo testimonio nūc vir optim? vtatur/sibi emptū esse/quali vero nos aut ei negem? addictū: aut tū quisq fuerit: q dubitaret/qn emeret cesennie: q id pleriq scirent. omnes audissent: quom

pecunia cesennie. ex illa hereditate debere: eam porro in pñs collo cari maxime expediret: esset aut pñia/ q mulieri maxime ueniret/ ea ueni rent/ liceret ist q cesennie dare opam nemo miraret. Quital. de pastu cadaueru. Si vob nihil ex omeatu nro parti? nos vicine ciuitati ven dem?/ liceat seruare? vbi frumentu e. No epigua res e p vita/ p sepul tura innocetia licem. Idem in egro redempto. Omnes facultates i pre tia collegiturus/ seruulos/ penates/ q oia vtiliora pperati festinatioe: parētis addiri. Inde addicti apd veteres dicebāt: q pñis pñtiatio ne/ ac iussu qm soluēdo nō esset: creditoribz vendebāt: de quibz magna apd iuuu fit mēho. Et addict? mortu/ destinat? dicit. Cicero officioz libro. iij. Et is/ qui mortu addictus esset: paucos sibi dies comendando rum suorum eam postulasset: vas factus est alter. Aliquando sine auc tione fit licitatio: vt apud Curtiu de dario: qui pollicebat pretiu pro capite alexandri: si quis eu dolo occidisset: ita inquit: Et quom habea tis arma licitamini hostiu capita. Si quid tamen inter liceri/ q licitari differt: q liceri videtur sine respectu esse aliorum emere volentium/ aut tantum semel deferre pretium. Licitari vero cum multis/ q sepius augere pretiu: vt emere volentes deterreas ab emendo;

De Audio/ et ex audio: oro/ q exoro: Ca. xxiij.

Udio/ q ex audio indēter ponunt/ p duplici significatione. Vna p eo/ qd est auribz accipio. Altera p eo qd est audita petenti con cedo. Ut visa sū audire vocē militis/ q vox qz p lucos vulgo exaudita si lentes. Item. Audiuit q celi genitor de parte sinistra intonuit leuū. q nulli exaudita deorum vota/ precesq mee. Audio tamen frequēter ac cipit p eo quod est credo/ accedo/ pareo pñpiēti/ sed fere cū negatiōe/ q frequentius per partiapiū: quod transit in nomen: qd ē audiēdus: vt apud Quintilianū. Nec audiēdi quidāsqz est albutius: qui tris modo pmas esse volunt: quia memoria/ atqz actio nāc a non arte con tingant. Audiendus non est/ idem est qd audiri non debet. Ideoqz lice bit dicere/ neqz vero quosdam/ quorum est albutius: audire debem?. Sine participio Cicero libro. pmo. Hoc Homerū audio: qui Ganime dem a dñs raptum ait ppter formā/ sine negatione. Idem in eodē. Endi mion vero (si fabulas audire volumus) nescio quando in litio obdormi uūt. Sed cōiunctio hec tacitā quandam in se habet negationem. Aut certe idē hoc loco dicem?: qd dixim? libro. iij. de vllus. Sed nōnunquā sū negatiōe apte dicit: vt apd Iuuu. Cuiē tuū nō audisti arma cape: ac seq se iulente hāmbalē. Paulo post. Audisti castra pñi: et arma tra di iulente. Audio ilup p fateor: q simil significa supiori. Ideoqz sepe sic scriptum legimus audio/ et fateor: quali poster? declarēt pñū. Exo rau hoc mun? Idē qd orando ipetrau/ exorau patre/ exorādo induxit

quod licet etiā pueris notū sit (quippe Terentiū legemibz verbū miles est/nec vnquā reperit aliter acceptū) tñ quidā hic loquūtur. exoramus te deus;

De lego et plego: multisq; alijs a per ppositis. Ca. xxx.
Ego/et plego ita dñt: et multa huiusmōi. Legere qđ sit/ita notū est. Perlegere v̄ro ad finē vsq; legere. Vt Quinti. in. xij. Ideoq; opus ē intueri om̄e litis instrumentū/qđ videre nō ē satis. Perlegendū erit. Quidi? Perlegis an diu p̄phet noua. Lactāti? in p̄hemio li. v. Non iniuste petere: vt q̄ inciderit in hec: si legit/plegat. Ita dñt scribe re/et p̄scribere: q̄ exēpla sūt plurima. Titus li. li. i. statū in p̄hemio. Facturus ne opeptum si res gestas. po. ro. ab initio p̄scripserim. Perferre vsq; ad cōstitutū finē ferre. Virgil. Nec spaciū euasit: nec totū ptulit ictū. Et multi ferūt lrās. S; eas vel negligētia vel dolo/vel casu nō pferūt. Cicero. S; nunti? ille/qui lrās accepit: nō ptulit. Seneca in Tra goedij. Leue ē miseria ferre/pferre ē graue. i. ad spaciū t̄pis in miseri is esse leue ē. Ad finē v̄ro vsq; vite graue ē. Vt in illo fili exēplo Mar tialis. Nam vigilare leue ē: p̄uigilare graue. Hoc ē partē noctis vigi lare/leue ē. vsq; ad finē v̄ro/et totā noctē insomnē ducere graue. Quod dicis etiā p̄noctare. Vnde et p̄nox/qđ a p̄uigilādo ita differt/q̄ hoc mē diu q̄ fieri potest. Illud v̄ro t̄mmodo noctu q̄q̄ p̄noctare vigilātes pos sum? i. totā noctē ducere. Peruigil draco dict? ē/nō q̄ p̄nox esset: sed q̄ nunq̄ dormiret semp vigilās. Peragere reum/est nō t̄m agere reum: nisi si puenias ad illius cōdemnatiō. Dicis em̄ accusator reum cōdemnas se: quom ad cōdemnandū illū curauit. Vlpian? Peregis se aut quis reum nō aliter videt: nisi cōdenauerit. Perorare finē orōnis orare. Vnde po ratio finis orōnis dicis. S; quia in hac pte vtimur plerūq; affectibz: ideo vsurpam? interdū porat p̄ ipsa cōmotione affectuū: vt Quinti. At ista legē recitat: et in cadauer filij porat. i. indignationē cōmouet. Per suadere ē suadēdo inducere. vt Cicero in philippicis. Duo tñ t̄pa incide rūt: in quibz aliqđ cōtra cesarē p̄p̄io suaserū. Ea velim rephendas: si potes. Vnū ne q̄nquenniū cesari impiū progaret. Alterū ne pateretur fieri: vt absentis eius rō haberetur. Quorū si vtrūvis p̄suasissim? in has miseria nūq̄ incidissem? Suasit ergo/et nō p̄suasit Cicero pom pio. Ideoq; dicere solem? Sic mihi p̄suadeo: nō aut hic mihi suadeo: et p̄suasū habeo. Persuasū ē mihi: nō aut suasū habeo. Suasū ē mihi. Idē ad brutū. Persuasū ē adolēscētī: et maxime per me: nisi antonio eiecto tē p̄stare nō posse. Ille tñ q̄ alijs/ siue alios (vtrūq; em̄ dicim?) p̄suasit: nō p̄suasor eius finē appellari solet: si auctor. Cicero li. offi. iij. Atq; hui? delitiōis ipse postumi? qui dēdebat: suasor/et auctor fuit. quāsi dixisset suasor/et p̄suasor. Apd Quintil. autē/ ceterosq; sui t̄poris

dicere persuasio per certa opinio/atque sententia: quam nobis persuasimus: ut
li. ij. si qua publice est recepta persuasio/que (quantum ego quidem sentio)
id significare videtur: quod christiani dicunt: fides. Et si originem grecam inquiramus:
nescio an commodum dicam? persuasio quod fides. per se ipsum re ipsa per nobis
faciente. fides enim proprie latine dicitur probatio: ut facio fide per instrumenta per ar
gumenta per testes. Religio autem christiana non probatione utitur: sed persuasione
quod probatio est: quod probatio. Nam sepe probationibus non abducimus: ut malus
filius? malus filius? mala filia? mala uxor optio filio quod profuturum non potest/
non tamen acquiescit. Qui persuasus est: plane acquiescit: nec ulteriorem
probationem desiderat. Non enim solum sibi probatum putat: sed se
commotum ad ea exequenda intelligit. Sed quia fides etiam per (ut sic di
cam) credulitate accipitur: qualem est: habeo tibi fide: recte etiam nostra religio
nominata est fides: sicut a grecis

Uex eo/unde egressi
sumus: reuertamur. Persuadere est in effectu/suadere autem in actu. Itaque
dissuadere. Itaque nonnulli peccant: quoniam dicunt: dissuasi hoc illi per eo quod est
reuocavi ab opinione/inqua erat. Siquidem pro hoc sensu dicimus:
persuasi/ne faceret: sicut ediuerso persuasi/ut faceret. Quare et suaserit et
dissuaserit nisi persuadeant: nihil effecerunt. Quintus. Ergo pars delibe
ratiua: que eadem suaserit dicit: de tempore futuro consultat/querit etiam
de preterito: officijs constat duobus/suadendi/dissuadendi. Non dix
it persuadendi: quoniam non est officiorum oratoris positum in euentu: qualem
est persuasio/neque eius ars est persuadendi: sed suadendi et dissuadendi in
deliberatiuo genere. In vniuersum autem benedicendi/quod est in actu
non in euentu. Preterea deliberatio vocatur suaserit quoniam utrimque suade
tur. qui enim dissuadet: nil aliud quam in contrarium suadet. Cicero in ca
tone maiore. Dissuasimus nos. Deinde ut scias finem/euentumque dissuasio
nis: subiicit. Itaque lex pluralis suffragijs plurali epudata est. i. dissua
simus: et dissuadendo ne fieret persuasimus. Quantum errant philosophi nostri/quod albuti?
est: alius albertus qui quoniam de operatione dialectice/et rhetorice dispu
tant: huiusmodi verbi significationem nescientes/quod quis illos legit/intelliget.
Permanere usque ad finem manere. Plinius iunior. Tunc diuinum
lente/cunctanterque veniunt. nec tamen permanet: sed ante finem recedunt/
alii dissimulantes/et furtim/alii simpliciter et libere;

De quibusdam alijs a per/pre/vel re oppositis? Ca. xxxi.

Quia sumus non nihil de oppositione per? quoniam opponit? Addamus
adhuc aliquid amplius. non nunquam hec per oppositionem in malum
accipitur. Periculus/periculosus qui iusiurandum/fideque violauit. Periti
nae qui nimis est tenax. Perfuga qui ad hostes transit Perditus qui
in omne scelus est traditus. Peritatus? qui iracundia/furoreque incitatus.
Peruersus? quod versatur in malo: et a bono versus est. Perperus? latuiose passus.

Sepe accipit quasi p mediū : vt plucidū / siue pellucidū id / p cuius me
 diū fulgor emanat pspiciū. Id p cui? mediū licet opertū sit : oculos di
 mittim? : et p eius mediū videm? : vt aqua / glacies / laterna / vetrica / vi
 trūq; / cristallus / gēma. S; pspiciū plerūq; ad mentē referē : vt id qd
 ais pspiciū est .i. tale / quale vitz / aut cristallus. Per lucidū magis ad
 corporea plautus in aulularia. Ita is pellucet : quasi laterna punica.
 Seneca de tranquillitate. Quid pellucētis ad imū aquas / et circū fluen
 tes ipsa diuina. Quintil. S; vt inter se iūcti / atq; ita coherētes ne omissu
 ra pelluceat. Aliquādo : h figurate / ad mentē referē : vt apd. M. tull. in
 bruto. Ita recoditasq; finias mollis et pellucēs veltiebat oratio. Id ē pel
 lucēs / et translucēs. Ideo et plinius maior fere nunq; vtatur plucēs siue
 plucid? : h translucēs siue trāslucid? : qd etiā figurate ad mentē referē
 Et apd Quintil. li. viij. Similit illa trāslucida / et vlticolor quorundā elo
 cutio res ipsas effeminat / q illo vborz habitū veltiatur. Perfluere p me
 diū alicui? fluere : vt si lagena male materiata / maleq; opacta sit : per
 fluit .i. p ei? mediū humor q intus ē / fluit. Terenti? Hac atq; illac pfluo
 .i. in modū nō fidelis lagene : q mihi omittere : effundo. Plin? idē / sepi
 us vtitur trāsluo p pfluo : que idē sūt : vt pfugat et trāsfugat. Per
 pluere / p mediū alicui? pluere : vt hec domus ppluit / hoc tectū ppluit.
 Quintil. in. vi. Quom cenaculū ei? pplueret. Frequētissime accipitur p
 valde / vt alio libro ostēdi pmagnū / p graue / pio cundū. Quo in loco no
 tandū ē : q quom p in eadē significatione repiat / tñ quedā vōbula cū p
 adiunguntur / nō cū p vt p potens / p celsus / p latus / p fulgens / p diues / p dul
 cis / p long? / p durus / p clarus / p cultus. Qd si quid inter has ppositioēs
 inter esse velis : id erit : q vehemēt? auget pre. Nam p long? homo
 p longa oratio : ea dicē que enormi longitudine ē : vt p potens / p cels? /
 et similia / maiorē in modū potēs / celsusq; : et quasi pter modū / morē ue
 alioz potēs / ac celsus. Vnde etiā p cor fruct? pter morē ceteroz cect? /
 siue ante ceteros. Vnde vne / ficiusq; p coes dicte / et p maturus anteq; sit
 maturū collect?. Quidā tñ p coquis dicūt : vt Martialis. Vilia mater
 no fueram? p coquarāmis. Nunc in adoptiuis plica cara sum? Eadem
 ppositio iūcta cū vbo nōnunq; habet pene nihil diuersam a sui simplicē
 significationē / vt p cludo / p cindo / p morioz / p cingo. Idē sūt q cludo / cedo /
 siue incido / morioz / cingo. Cui? nature ē etiā re : vt rescio / recido / reciugo /
 repurgo / refodio / repromitto / reuincto / que sepe vix quippia a simplicibus
 dissentiūt in significatione. Per in obtestationib; atq; adiurationib;
 fere solet separi a suo actiuo interiecto noiatiuo / quī / frequētissime est
 ego. vt Virgil. Per ego has lacrimas / dexteraq; tuāq;. Quintil. in ma
 thematico. Per has ego te optime pater (si vis) tantū fortis man? ;

De Prosequor et Persequor : Ca. xxij.

Prosequor & psequor mēti nesciūt distinguere/ q̄ ne falli possint:
ita accipiāt. Prosequi nō fere carere ablatiuo comitatu: vt p̄se
quor te oculis/ caritate/ odio/ honore/ v̄lib?/ cantu/ diuitijs. Significat q̄
actio declarās alteri? affectū in altero. Persequor aut in malā p̄tē. i.
insequor & insector: vel in bonā/ vt p̄seuero p̄sequi/ qd̄ agere ceperam;

De partio/ & impartio/ & partior ē. Ca. xxxij.

Actio/ & partior quidā pro eodē legunt. Sed mihi videtur raro
reperiri partio sine in & partior cū in/ qn̄ est deponens/ sed qn̄ est
passiuū: est namq; impartio idē: qd̄ impendo/ vel in partē do. Marcus
Tullius. Huic rei aliquid temporis impartias/ qn̄ impendas. Idē. La
bonis mei laudē nemini impartio/ qn̄ p̄tē do. Reperit̄ alq̄n mutata con
structionē: vt apud Terentiū. Plurima salute p̄menonē suū impar
tit gnato: qn̄ plurimā salutē parmenoni suo impartit gnato. Eo mo
do quo dicitur dono tibi hunc equū: et dono te hoc equo. Huius passi
uum est impartior. Vt Cicero. Atq; etiam viro forti college meo laus
impartitur. Partior idē est/ quod partes facio: p̄tesq; distribuo si aut
sortior/ sorte facio/ sortem ue recipio. Virgil. Et socios partē in ōnes.
Quintili. Partire/ vel gratis/ dū quo respicemus: afferas. Partiri ita
q; de p̄tib; dicim? Impartio magis de re incorporeā et qn̄ coīco. Imp
tiri tñ aliqui dicūt/ pro impartire/ ab ipso deponente partior;

De in manu et in manibus est ē. Ca. xxxij.

In manu est/ in manib; est/ vtrūq; accipit̄ p̄ eo/ qd̄ est in p̄tate:
sed dupliciter: de p̄nti/ & de futuro. De p̄nti. Cicero. Nō est istud
i manu mea. Et fili? in patris? & seru? in dñi manu dicit̄ esse. Vñ māci
piū/ & manumissio. Lucan?. In manib; vestris quātus sit cesar habet.
Virgil. Terra aut in manib; vr̄is est. De futuro Salusti?. Vex emue
ro pro h̄ deoz/ atq; hoīm fidē testor/ victoria in manu vob̄ ē. viget etas/
anim? valet. Cōtra illis ānis/ atq; diuitijs oīa s̄senuē. Tantū incepto
op? est. Cetera res expediet. In plurali tñ frequētī?/ quom dicim? victo
ria i maib; ē/ qn̄ iā iam tenet. Etia dicim? i manib; ē/ in alia significa
tiōe p̄ eo/ qd̄ est: inē man? est: aut qz admiratiōi ē/ aut qz nondū op̄ri
lūma man? impoīta qz ē admiratiōi. Cicero i catone maiore. Est i ma
nib; laudatio: q̄ qm̄ legim?: quē philosophū nō attemim? Quia res
non est consummata. Idem in eodem libro. Septimus mihi liber origi
num est in manibus. Omnia antiquitatis monumenta colligo;

De predictum et affectum ē. Ca. xxxv.

Predictum bono dicitur/ et p̄dictū malo sicut affectum bono ma
lo: & affectum bono. i. (vt breuiter magis quam optime dicā)
habeo bonū/ & habeo malū: vt p̄dictū huānitatē/ v̄tute/ diuitijs/ digni
tate. vici?/ q̄ fmo est v̄sitatissim? Nūq; tñ cū ablatio & p̄positioe a/

vel ab: ut sit in affectus veluti ego sum a rege magnis honoribus affectus?
non autem sum perditus adeo magnis viribus. De malo vario. Cicero per Sylla.
Nisi vero unum me vis ferum propter ceteros me asperum/me inhumanum exis-
timari: me singulari immanitate/et crudelitate predictum. Idem per Rabi-
rio. Senectute affectus? morbo perditus. Contingit idem in singulari: ut in
primo exemplo. Estimari me singulari immanitate. Deperque legimus/
ille est singulari improbitate/tu es singulari stultitia. Nihil sit in alijs tri-
bus/quatuorve/notabilis/nobilis/insignis/et eximius. Quintil. Hunc tu
animam modo inter libidines/ac scorta perdebas/macie notabilis/pallore de-
formis/solaque impatiencie tue fabula notus. Mobile scortum quasi in ordi-
ne meretricio excellens: vel maxime inter alia notum: ut apud Iulium. No-
bilis ille clade romana locus. Et apud Ciceronem. Cum propter ceteros est no-
bilitata credulitas. Et latrones vocamus insignes: qui maiore manu/
maioresque audacia grassantur. Et insignis improbitas/insignisque stultitia
dicuntur/quoadmodum singularis/eximiaque stultitia rari est. Cicero Verri-
narum quarto. Dum hac vis in rege tam eximia iniuria/tam acerbam neglexit
se audient;

De Descendo: Ca. xxxvi.

Descendo in prelium/descendo in forum/descendo in campum dicimus? non quia
de loco superiore in inferiorem descendimus: sed quia de loco tuto in locum
discriminis opinor: quod quod in loco celso se tenet: pugnam detrectare exis-
timat/quod quomodo reliquit: et in locum equum venit/atque descendit/mentem se
pugnandi habere declarat. Ideoque non fere dicunt in forum descendere: nisi qui
pugnandi/et defendende litis causa venit in forum: non rex venaliu coemptor/
ac negotiator. Et in campum descendere non nisi qui litis/dignitatisve cau-
sa (sicut in campo martio fiebat) certaturus vadit. Nec in prelium pugnam
ve descendere: quod in loca inferiora descendat. Non enim locus est pugna/et pre-
lium/quomodo nihil interfit qualis locus sit/planus/an motuosus: in quem se
offert: qui in pugnam descendere dicunt. Ut apud Virgillum. (Satis autem erit in-
re perspicua unum exemplum protulisse) Instructos acie tyberino a flumine
teucros: Tirrenaque manu totis descendere campis;

De Amo et Diligo: Ca. xxxvii.

Mare est generalis significati/idem quod diligere: nisi quod putat plus
quiddam esse in amando: quam in diligendo: ut Cicero ad Brutum. Iulius
clodius valde nos diligit: aut (ut verum dicam) valde nos amat. Et iterum/
sic igitur facies et me aut amabis: aut quod detestum: diliges. Idem ad dolo-
rellam. Quis erat/qui putaret ad eum amorem: quem erga te habeam: posse
aliquid accedere: tamen tamen accessit: ut in denique nunc amare videat antea
dilexisse. Ad amare est amatorie amare: ut Quintil. multis in locis/et unum
suffecerit. Me quidem marite si quis interroget/omnes matres liberos suos

tāq̃ adamauerūt/amāt. Videbis oculos nūq̃ a facie/vultuq̃ deflectē/
comē caput/habituq̃ opponē/suspirare qm̃ recesserūt/epultare qm̃ vene
rint. Cōserere man⁹/pendē ceruicib⁹/nō oculis/nō colloqui⁹/nō p̃sen
tie voluptate satiari. Amicus cū honesta res ē/aīca qm̃ ad vīz ēfertur
ihonesta. vt hec aīca mea ē idest scabina. Ego No su⁹ nō aīcis s̃ ama
tor sū. Ideoq̃ apd Terentiū dicie. Hec putauī hūc pamphilū amīcū
amatorem vīrum. Ne putares amicum in malam partem accipi/
adicit amatorem. Sed apud prosam hoc obseruatum semper inue
nies: apud poetas fortasse non semper;

De Declaro: Ca. xxxviii.

Declaro frequent⁹ ad facta p̃tinet: quā ad dicta. Cicero. Decla
rauit id modo/temeritas C. cesaris: quī omnia iura diuina/et hu
mana peruerit. Aliquando etiam in dictis. Idem ad ligatiū. Postea
vero quam magnam spem habere coepi: fore vt breuī tempore te inco
lumem haberem⁹: facere nō potui: quin tibi et sententiā/et voluntatē de
clarare meā. Et in eadē epistola. Quando quid sentire exposui: vellem
tua causa: te poti⁹ declarare q̃ orōne. Interdū accipie p̃ significo: vt
idē libro p̃mo de finib⁹. Nullū verbū est: qd̃ idē declaret latine: qd̃ gre
ce. q̃ voluptas declaret: id est significet/vel ostendat/vel indicet;

De Ingredior: Ca. xxxix.

Ingredior componitur quidē ex in/sed diuersa ratione: nūc ad
locum vt ingredior forum: vel in forum. Quī modus loquendi
nemini ignotus est. Nunc in loco: qd̃ est ambulo/et incedo. Virgil. Cō
tinuo pecoris generosi pūllus in aruīs. Altius ingreditur: et mollia
crura reponit. Cicero li. v. ad actium. Si dormis. expropterea. si stas.
ingredere. si ingrederis. curre. si curris aduola. Idem est ergo ingredeis
hoc loco: quod graderis quod est ambulas;

De Consulo/consulto/consultor et consultus: Ca. xl.

Consulo te/consiliū peto a te/vel inērogo/et inēro. Quintil. Quā p̃
fide facē vult. Iuuenē q̃ de parricidio consulit pater ille fuatus/mi
ror hercule (nō dixisse volui) sū venefic⁹/sū parricida. Idē ergo de p̃mū
est: vt quod imitatur⁹ est/quisq̃ intelligat: et q̃re bonū sit/sciat tñ in
suscipiendo onere consulat suas vires. Et iter. Ego aures consulens meas.
Consulo tibi consiliū do tibi/vel p̃uideo tibi. Sed hoc frequentius/et mag⁹
p̃pe in rebus. Vt consule vite tue consule valitudinē/consule dignitatē/consule
salutē/consule rebus tuis. Adeo frequentissime quom̃ dicie consulere vo
lo mihi/et liberis meis: intelligit poti⁹ de corpore/et rebus externis: q̃
de animo. In plurali aut̃ numero interdū repit s̃i apposito tū vt consu
lūt senatores: qd̃ frequent⁹ dicim⁹ consulat. i. deliberat. Nisi. n. adsit/et
consiliū petat/et quī consiliū det/non erit deliberatio/atq̃ consultatio.

Atq; ut consulunt dicim? / p' consultant? hoc est q' altera pars petit / altera
dat consiliu' : ita e contrario nonnunq' consultare e' vni? no' pluriu' partiu' : h' ita
si apud se duas partes sustinet / seauq; deliberat. Hinc duo noia nascunt.
consultor & consultus. Consultor fere p' eo / qui aliu' consulit : accipi solet : non
nunq' tñ p' eo / qui alij consulit. Salusti? in Jugurt. Simul ab eo petiuit
vti fautor / consultorq; sibi adsit. Et itez. Ita cupidine / atq; ira pessimis co
sultorib; grassari : nec facto : nec dicto abstinere. Consult? e' homo pru
des / ac sciens / dignusq; : a q' consiliu' petas. Ceterz no' occurrunt : vbi reperiunt
nisi aut p'icipiu' : vt ibi Consultu' medici dixerunt eundem esse languorem :
aut nome' p' iuriscosulto : vt Orati?. Eris tu qui mo' miles : mercator :
tu consultus mo' rusticus. Quintil. in v. Scripti & voluntatis frequentissima
inter consultos questio e' Iui? tñ li. ij. ait de numa popilio Consultissim?
vir / vt illa quisq; etate esse poterat / ois diuini / atq; humani iuris. Et in
p. Callidos / solertesq; iuris / atq; eloquentie consultos. Orati? pmo carmi
nu'. Parcus deoz cultor / et infreques insanietis du' sapie consultus erro.
In oppositoe freques e' / h' adiectiuu' : vt apud Quintil. O inconsulta muli
ebre s' amentia / i. imprudente / inconsiderata : vt nulli? filij. Alteru' q;
oppositu' / h' oppositu' e' iuriscosultus : qd etia' dici solet iuriscosultus. Non
nunq' in simplici. vt Ouidi? pmo de arte amadi. Dit tibi credibilis ser
mo / consultaq; verba ;

De Ago gratias : habeo : refero : ac reddo gras : Ca. pli.
Cere gratias / est vbo : qd quida' barbare dicunt regrantioz. habere
gras est in aio / quom memorē accepti beneficij mentē / aumq; ha
beo : et inuicē g'ificandi voluntatē. Referre / huc reddere gras est facto :
vt si tu a me subleuatus aut pecunia / aut patrocinio / aut manu / alio ue
subsidio / vicissim me aliquo mo' subleuatis : gras retulisti / reddistiq;
licet Seneca nolit malas referri posse : h' reddi. Cicero tñ in Salu. ait
Nam q' ista inuitata rabie in vxore / et filia mea inualisti (que se facili?
mulieres abstinerunt a viris. q' tu vir a viris) satis docte ac perite fecis
ti. Non n. sperasti me mutua tibi gram relatur vt vicissim tuos opella
re. Quanq; Cicero nunq' fere ait reddere gram / h' referre. Porro hoc ex
emplu' in aliu' q; vsu attuli : qd videt significare gram etia' vbo referri /
no' solu' facto. S; multu' tñ differt ab illo / agere gram / quo tñ inuicē
p'fessio accipietis beneficiu'. Qui vero refert gram : reddit beneficium /
et interdū maleficiu' huc facto huc dicto / qm' dicēdo nonnunq' psumus
eque atq; faciēdo. Plancus ad Ciceronē. Immortales ago tibi gras :
agamq; du' viuā. Nam relaturu' me affirmare no' possum. Tantis. n.
tuis officijs no' videoz mihi respondē posse. Ecce respondē officijs : et sa
tisfacere beneficijs / est gras referre. Ceteru' frequēti? est refero gram :
quam habeo gratia. Item frequentius habeo gratiam : q' ago gratia.

Vix eū audiui? ago grām? h̄ ḡtias. Et raro refero grām sed ḡtias.
Cui? rei testimoniū ē illud in li. xlvj. titi liuij. Datusq; tāde oplexu
filij/renūtiatē(iquit) grās regi me agē/referre grām aliā nūc nō pos
se/q; vt suadeā nō an̄ in aciē descēdat? q; vt in castra me redisse audie
rit. Dicim? itē ago ḡtes? sed sepi? apd̄ poetas? qui necessitate versus
ago grās dicere nō possūt. Nōnūq; etiā apd̄ oratores? vt Ciceronem.
Aliquātoq; post suspexit ad celū? ḡtes tibi iquit ago sūme sol? vobis
q; reliq; celites. nisi legēdū ē grās/? nō ḡtes p̄ eos significato? siue p̄
eo qd̄ ē reddo ḡtias. Seneca in tragoedia/q; inscribit agamenon? dixit
Reddūt ḡtes tibi grādeuū/lasliq; senes ap̄te wto. Reddūt ḡtes idest
vt ego inēptor? agūt ḡtes. Quis. n. r̄ferre possit grās deo? qd̄ etiā fando
nūq; cognitū ē? p̄terq; apd̄ qdā recētes/nisi barbare loqui nesciētes.
S; grās agim? Raro etiā grām dijs habē dicim? q̄tēs agnoscim?
apd̄q; nos ipsos fatem? ab illis b̄ficiū accepisse? citra spē grām r̄feren
di? vt in Andria. Pol dijs habeo grās? q; in p̄iundo? aliqt̄ afferūt libē;
De Gratulor et Grator? Ca. xliij.

Gratulari est verbo testari/te gaudere fortuna/ac foelicitate altri?
apud eū ipsū? qui affectus est foelicitate. Nōnūquā apud te ip
sū ob tuā foelicitatē. Ideoq; fere postulat dē m̄? vt ḡtulor tibi ob p̄turam
adeptā/ḡtulor manib; meis? qbus vt te attingerēt/datuū est. Quintili.
Nō efficiet tñ ifandū p̄ntis reat?/indignūq; discriminē? vt misera puel
la nō ḡtalet sibi? q; ipsā paup̄ accusare iā potest. Poete nōnūquā p̄te
reūt dē m̄? vtiq; qm̄ fuit p̄nomē. Que fuit causa? vt qdā existimarēt/
quorū est apuleus/hoc verbū idem significare? qd̄ gaudeo. Quidiū in
herodis. Gratulor oebaliam titulis accedere n̄tis. gratulor inquā tibi/
vel mihi/vel nobis. Idem de arte amandi Prisca iuuēt alios. ego me
nūc deniq; natū gratulor. subintellige mihi. Et interdū etiā oratores.
Quintil. in pastu cadaueꝝ. Gratulemur iam? q; nulla ciuitas fame labo
rat/subintellige nobis. Verba autē Apulei hec sunt in apologia de ma
gia. Eo in tēpore? quod nō negabūt in Getulie mediterraneis mōtibus
fuisse? nisi pisces per deucalionis diluuiā reperirentur. Quod ego gra
tulor nescisse istos? legisse me. pretermisit datuū? atq; gratulor pro
gaudeo accepit. Quod tantū abest? vt approbem? vt possit gratulari
quis? quom̄ minime gaudeat? atq; adeo doleat(qd̄ frequēter vsu venit)
vtiq; inter falsos amicos/quom̄ alter inuidus atq; emulus tacite qui
dem dolens / quod alter honoribus auctus sit/tñ illi gratulatur. ffor
te appuleus subintellexit mihi. In eadem significatione accipitur gra
tor? sed poeticum/hystoricūq; est. Virgili? Inueni germana viam.
gratare sorori Titus liuius libro. viij. Tuū sequētes currū iouis opti
mi maximi tēplū gratātes/ouātesq; adire. Dicim? aliqn̄ ḡtulai p̄ eos?

quod est grās agere: sed nō fere nisi dijs immortalibz. Ideoq; ppe idē qđ supplicare. Siquide triūphātes in capitolū ascēdebāt/ ioui optimo maximo/ ceterisq; dijs gratulatū. Eiusdē q; significatiōis fortassis ē grator/ qđ significat liui? li. xxx. dicēs. Itaq; ptor ex tēplo edixit/ vt editui edes sacras tota vrbe apirēt circueūdi/ salutādiq; deos/ agendiq; grates p totā diē ppo potestas est. Nec mirū ē si dicim? gratulari/ gratari ue dijs: quasi ostēdere/ nos illis aggaudere/ quom dicam? etiā eosdē salutare/ quasi salutē illis optare: qđ homibz ouenit/ nō dijs;

De fingo et Effingo: Ca. plij.

Ingere ppe ē figuli: qui formas ducit ex luto. Inde generale fit vocabulū ad cetera: que ingenio/manuq; homis artificiose formātur: pserim inuitate/ z noue. Effingere ē ad alteri? formā fingere: et quodāmodo fingēdo rēpsentare. Cice. ij. de Oratoe. Tum accedat exhortatio: quia illū/quē delegerit ē imitādo effingat/atq; expmat. Quinti. Nam id q; ē docilis nature sic tñ: vt ea que discit effingat. Et iterū. Nam mihi videt. M. Tull. quom se totū ad imitationē grecor; stuliss: effinxisse vim demosthenis/copiā platonis/iocūditatē Ilocratē. Unde ductū ē nomē effigies/figura ad viūā alteri? similitudinē: vel ad veritatē imaginē facta tā in picturis/q; in sculpturis;

De Obes oppeto et defungor: Ca. pliiij.

Obes legationē/ exequor mun?/ z officiū legationis/ obes puiciā/ exequor officiū puiciale. Ita obes mortē/ exequor vel pago mortē/ vel adeo mortē/ qđadmodū dicē qđ obisse diē p iuisse. Itē obijt diē suū: itē ē/ qđ mortu? ē. Et iuit ad diē fati: vt apđ Qntil. Nunciatū ē Marcellū diē suū obijisse. Preemittim? aut nōnuq; illū accusatm dicētes. marcell? obijt. Qđ itē fit in illis significatiōē simili bz. Obis/oppetijt/ et defunct? ē: atq; etiā in detulit/et siqua sūt alia. Nam in pōre subintel ligitur accusatiū? mortē. In posteriore ablatiū? vita. Quid signi ē q; sepe reperim? hec noia esse his Obis adiūcta. Est aut oppetere frequēti? quidē mori nō fatali/ h illata morte. Interdū tñ z fatali Cicero de offici is. Ut aiay tradit miles mortē maluisse oppetere: q; mulieribz/ h circe z calipso mulieres appellāde sūt/ vt vlixes fecit/ inseruiss. Itē de diuinatione. Nequ? esse censuit se maturā oppetere mortē: q; p. africam filiā adolescentē feminā emisit. Ipse paucis diebz post ē mortuus. Sine accusatiū apđ Virgil. O terq; quaterq; beati. Quis ante ora patz troie sub moemibz altis Contigit oppetere. Defunct? q; dicē/ quasi pfunct? munere viuēdi. Ideoq; vt dicim? pfunct? ē/ huc defunct? officio ptoio munere/ edilitio/ cura tribunicia: ita defunct? vita idest ab hac administratiōe/ ab hoc munere/ ab hac pcuratiōe cessauit: vt apđ eundē. Defunctaq; corpa vita. Detulit aut qđ tertio loco posui/ in idē significatū

accipio : quod est accusauit / ubi subintelligit reum Ut Quintilian? Diuitem detuli reum pauperis inimicus occisi pater ;

De vestigo / puestigo / et inuestigo : Ca. xlv.

Eruestigo / et inuestigo nō solū quero / sed etiā / et quidem frequētius querēdo inuenio / ut sit vestigo quero. Inuestigo / et puestigo / qñ acq̃ro. Ductū autē ē hoc vbu a vestigijs / tanq̃ signis indicijq̃ : q̃bus ad rei noticiā puenim? Cicero. iij. de Ora. Ipsa tractatio et q̃stio q̃tadie ex se gignit aliqd / qd cū desidiosa delectatiōe inuestiges. Itē in eodē li. ij. Rosse rēgiones intra quas venias : et puestiges qd q̃ras. Itē p ligar. Sed qm diligētia inimici inuestigatū ē : qd latebat : ostendū ē / ut opinor. Teren. Nihil tam difficile ē : quin q̃rendo inuestigari possit ;

De Nutrio et alo : Ca. xlvj.

Utrici ē puor? ut crescāt. Vñ nutrices dicūt / nutricijq̃ : q̃ curam infantū habēt / habuerūt ue / et adultor? ut viuāt. Ali q̃ i eodē significato. Vñ lex illa. xij. tabular. Libei patētes alāt : aut vintiant. At in rebo icorpoieis frequētius ut crescāt. Quiliti. S; alere faciendā / vires augē eloq̃ntie possit. Cicero. Sed nec illa extāta sūt : alunt q̃ potū? et augēt cogitatiōe / et memoriā mea. Coniūpit et iōe hec duo sicut solem? i mltis : q̃ similia sūt / ut possū et licet / et mūn? et officiū / ut mēs / aim? q̃. Virgil. Nos success? alit idest qñ hor? aim? success? augescē facit ;

De Spero et Confido : Ca. xlvij.

Pero pro credo vñtatū est : huc de presenti loq̃mur : siue de p̃terito. De p̃nti. Quintil. Facilis (ut aiaduertē vs spero) defensiōis mee cur? est. De p̃terito / idē. Et innocentia quidē puelle satis (ut spero) defendim? Et Cicero. Spero iā p̃bta eē amicitia nrām. Simile cōfido / pro credo / tum in p̃terito / tū in p̃nti / tum in futuro. In p̃terito. Qm p̃bata ratiōe officij mei vobis esse cōfido. In p̃senti. Q̃p a Cratippo nō p̃cipe hui? memoriē philosophor? hec te assidue audire / atq̃ accipe cōfido. In futuro. Ita fore cōfidim? Hec exempla ex Ciceroe sūt ;

De Dico et fero sententiā : dico et fero legem : Ca. xlvij.

Itē sententiā cōsulari? fero sententiā iudex? q̃ exempla frequētia sūt : q̃ ut a me repeti debeat. Nōnunq̃ tñ dico p fero : ut apud Quintil. Apud iudices quidē secundū legē dicturos sententiā de cōfessis p̃cipue / ridiculū est. Juris q̃ cōsultos hoc verbo in hūc sensū frequētissimē vsos videm? Dico leges / aliud / q̃ fero leges. Etem ferre ad suos / dicē fere ad victos. Ut Iuui? li. xlvj. Nihil ea mouerūt regē / tutā fore bellis aham ratū : qñ p̃inde / ac victo iam sibi leges dicarentur ;

De circumsto et circumfisto : Ca. xlvij.

Itē circumsto / et circumfisto utrūq̃ facit circumsteti. Sed p̃mū p circumfisto : alter p iunado et irruo : et qñ cōfictiōe aggredior. Virgil.

Circūstāt aīe dextera/leuiq; frequētes. Idē. Alc fessi tandē ciues infan-
da furentē Armati circūstāt. Et alibi. At me tñ p̄mū seuus circūste-
tīt horroꝝ. Q̄ntil. in apes pauperis. Quom me reuocassent subito trepi-
dū totoq; fortune sue strepitu circūstetissent. Nonnunq; terrifiādi/ sed
terroris auferēdi grā ponit: vt Cesar in omētarijs. Si q̄s gūiore vul-
nere accepto deciderat circūstebat. hūc socij iacentē exhortabant/ tela
hostiū arcētes. Nonnunq; etiā vt circūsto accipit: vt apd eundem. Et
mercatores in oppidis vulg? circūstāt: quibulq; ex regionib; veniāt/
qualq; ibi res cognouerūt/ p̄nūtiare cogat. Quo etiā modo apd Q̄ntil.
accipi potest;

De Vsurpo. Ca. l.

Surpare est vti: siue vhitare/ tū dicto/ tū facto. Cicero in oratore.
Post inuēta celsio ē/ qua credo vsuros illos veteres fuisse: si iā
nota atq; usurpata res esset: qua inuēta om̄s vsus magnos oratores vi-
dem? Hoc etiā sic dicere licebat in eandē finiam. Post inuenta celsio
est: quā credo usurpaturos illos fuisse/ si iam nota atq; vhitata res esset/
quā inuēta om̄s usurpasse magnos oratores videm? Idem. Qd semp
usurpam? in oībo dictis/ ac factis minimis/ ac maximis. Cum hoc dice-
re dicim? illud nō dicere. Idē. Preclare em̄ hoc est usurpatū a doctissi-
mis. Quoz ego auctoritate nō vterer: si mihi apd aliquos aggresses
habeāda esset orō. Sz quom apd p̄uētissimos loquar: quib; hec maudi-
ta nō sūt/ cur ego simulē me si quid in his studijs ope posueri/ p̄didisse?
Dictū est igitur ab eruditissimis viris/ mihi sapientē libez esse neminē.
Usurpatū ē dictū p̄ eodem accepit/ sicut doctissimis/ et eruditissimis.
Quid mīta? Quom frequēter iuriscōsulti vtant? usurpo p̄ dictito. Nā
p̄ factito/ minus dubiū est;

De Prestosum et Assum. Ca. li.

Prestosū/ idē est: qd assum. nec alteri fere vbo coheret/ nisi vbo sub-
stantiuo: et huic simplici. Nam p̄sto assum/ magis poeticū est.
Quid igit significat assum? Tria. Vnū naturalit. Duo p̄ quēdam fleg-
um et derivationē. Prīmū ē p̄ns sū/ qd modo cū ablatiuo iungit in p̄po-
sitione seruiēte vt apd ciceroꝝ de oratore. In pauli pugna nō affueāt
Modo cū datio/ vt apd eundē in philippicis. Omib; his pugnis dolobē-
la adfuit. Et apd q̄ntili. Nam in libris obseruationū a septimo editis
affuisse Ciceronē tali causē inuenio. Scdm est hinc ductū: qd sepe cor-
rogam? q̄ nobis adhinc p̄clisatib;: quales sūt aduocati: quoz offici-
um ē adesse in iudicio. Sz ipsū illud adesse ē/ p̄fidioq; esse. Ideo
dicim? adesse p̄ eo qd ē esse p̄fidio. Virgil. Modo iupiter adhit. Et iterū.
Assis o tandē: et placidis tua numima firmes. Et in p̄sa Q̄ntil. Nūc
om̄s in auxiliū deos/ ipsūq; imp̄mis: quo nec p̄senti? aliud: nec studijs

magis propriū numen est in vocem/ut quantū nobis expectationis adiecit in ingenij aspiret/dexterq; ac volēs adsit. Idē. Si tñ pater: qui diuinit pñomū/z rōs parricidij defendit/hic agat: qđ extra legē sufficit: parricidiū obijci ē iuuenib; quoz pater viuit/atq; etiā liberis suis adest. Tertū est aduenio/seu magis adueniā. Nam pprie idē sūt: iam veniet/z iā pñs est. Itaq; adeit accipit p vtroq; siue p vtrouis. Virgil. Iāq; adeit multo priamidis sāguine pperchus. Itē. Huc ades o formosē puer. Et iterum Huc ades o galathea quis est nam ludus in vndis. Et iterum. Huc ades o melibee. caper tibi saluus/et hedi. Vbi si eadem foret significatio/que est in illo presens sis/hic ades/nō huc diceret. Ergo huc ades/p assis/idē est/quod huc veni. Has easdem significatiōes habet pñstosū/z eadē rōne/in pma. Cicero nis exemplū est in bruto. Quibus quidē causis tu etiā brute pñstosui. In secūda eiusdē p murena. Ius ciuile didicit/multū laborauit/vigilaui/pñstomltis fuit. Et p eodē. Interea rome scilicet aicis pñsto fuisti. In tertia/eiusdē ad Verēmiū. Irūdines estiuo tpe pñsto sūt. hyeme pulse recedūt. Et i eplis frēqnt. Stator tu? mihi cū litteis pñsto fuit. Et ppe accipi solet hoc vltimū/p eo qđ nūc dicim? opareo: vt si qđ aliq dignitate/impeio ue affectus alci sic iubeat: Cras mihi ad hūc locū/z hāc horam pñsto sis id est opareas/z te representantes/atq; exhibeas mihi;

De fleo/gemo/ploro/plāgo/eiulo/lamētoz/vociferor: Ca. liij.

Iere est lacrimis. Ideoq; tñ hoim/haut ridere. Gemē est pectore: qm pre āgustia in somnū prumpit. Ideo z iumēta sub nimio pondere gemūt/z maiata qz quom nimis onusta sūt: gemē dicunt. Ut apđ virgil. Gemit sub pondē cymba. Plorare est voce flebili/z effusa dolorem suū apire. Vnde implorare est plorādo opē orare. Plangē est pūssione/ac verberatiōe pectoris/capitis. vultus/aliceū ue membroz se in dolore affligere. Regitq; post se accusatm. Ideoq; p trāslatiōē dicit/fluctus plangē littora/qh ad declarandū dolorē in modū lamētatiōis. Euulare ē voce sublata flere: qđ magis muliez ē ppū. Vociferat ē voce ef frenata nō mō dolore/h etiā idgnatiōē/quāq; idgnatio doloris gen? est/ostendē. Interdū hñ affectu/h tñ vehementi? exclamare. Lamētai est voce querula/z tristi oratione cladem testari suam. Que exempla lecturis hoc opus inuestiganda relinquimus;

De existit et extat: Ca. liij.

Existit/atq; extat: qz vboz vnū/atq; idē pñstū ē simile qđdā hñ significat qđ ē eminent: z supēst. S; pñstū cū motu/altez hñ motu/ut illud sic pñst/vel expurgit: hoc vō supstat. Cic. de dinatiōe. Atq; delaps? i fluine nūq; oparuisses/me otremuisses/ciore pterritū/qm te repente extatisse. Et iterū i eodē libro. Sumerhus equ? viagimib? nō extatit.

Et iterū in eodē. Vocē ab ebe iunonis ex arce extitisse. Atq; iterū. Ne
q; diu vlla vox extitissē. Et in scdo. Anguē ab ara extitisse. Et iterū. In
Ipsandri statue capite delphis extitit corona. De rebo q; mētis existerē
dicim? : vt idē in Ielio. Existit hoc loco questio subdifficilis. De extare
exemplū vnū Virgilij suffecerit bucolicoz. iij. Instāt circūfusa pruinis
Corpa magna boum : oferteq; agmine cerui Tœpēt mole noua/et sum
mis vix comibo extāt. Quo fit : vt de libris qui demortui nō sūt dicam?
extare. Vt extāt varronis paucissimi libri. plurimi nō extāt. Nam vt
de homine : qui adhuc viuit/loquimur/supēst : quasi nō subterest sub
terra humatus : ita de rebo/extat/quasi extra stat/non intra et in tene
bris latet. Cice. in oratore. Que(vt scis) extat oratio. Et de senectute.
Et tñ ipsius apij extat oratio ;

De Concilio et in eo/cū alijs verbis : Ca. liij.

Conciliam? amorē nobis alicui?/conciliam? beniuolentiā/nō autē cō
ciliam? nobis grām. Rursus inim? grā/nō autē inim? amorē/aut
beniuolentiā. Quarū oim orationū eadē fere sentētia ē. Ac si hoc verbo
vterer attraho/vel oparo/nisi q; inire grām ē magis fauorē oparare/q;
amorē: vt apd Quintil. Quinetiā hoc timeo : ne ex eo minorē grām hic
liber ineat/qd pleraq; nō inuēta p me/h ab alijs tradita cōstinebit. Reco
ciliari tñ q; in grām redire/idē sūt : quotiēs amici interposita aliqua of
fensa quom aliquādiu fuerūt inimici in pstinā redeūt beniuolentiā/ac
familiaritatē. S; redire in grām etiā cū inaiatis solem? : vt Cicero de
senectute. In grām cū voluptate redeam? . Preterea conciliam? nobis lau
dē famā honores/humiliaq; : nō autē inim?. Quintil. li. ij. Nam q; pl? auc
toritatis afferūt ea/q; nō pntis grā litis sūt oparata/et laudē sepe maio
rē : q; si nrā sint : conciliant. Rursus in eo rationē/in eo foedus/in eo pacē/
in eo societate/in eo bellū/in eo pugnā/in eo viam : quasi capello/atq; in
gredior : qd nō fere/nisi in re momētosa/aut graui/grandi ue dici solet.
Nam n̄ ita rite loquat/in eo prandiū/cenā ue/vt in eo ciuiū. Vnde pñ
cipiū rei maioris iniciū vocat/vt iniciū orōnis/Quintil. q; testātē : q; ait.
q; pñcipiū latine vel exordiū dicūt/maiore quadā rōne greci vident p
hemiū noīasse/qd a nrīs iniciū modo signat. Et hui? Vbi pñcipiū abso
lute positum sine regimine/maioribus rebus adhibetur : vt ineunte pu
eritia/ineunte adolescentia/ineunte etate/ineunte vere/ineunte estate/
hyeme ineunte/ineunte āno nouo/nō autē dormitione ineunte/ciuiū ineun
te/die ineunte/nocte ineunte/hora h̄ incipiēte. nisi dicam? illud ipsū/ineun
te certis noībo debere adiūgi : q; sūt ea : q; modo exposui ;

De Obriuo et ingurgito : Ca. lv.

Obriue est operire siue aqua/vt obritus vndis : siue terra/vt ob
tue. Plata ceralia semina terra : siue p trāslationē ad aīm vt Quint.

Tot voluptates obrui pnt vnū dolorē. Sed de multo vino potando etiā ob-
ruere dicimur: sicut i gurgitae de absumendis multis cibis. Cice. p. de iota
ro. ait: vīno se obruisse: nudūq; saltasse. Et in antoniū. Ut fratrem imite-
tur se obruit vīno. Et in eundē. idē. Quom se cibus i gurgitash. Ingre-
gitare aliqū vtrūq; opletis: sicut epulā nō mō i vīno vix etiā in cibo
vnde fit crapula. vt idē in eundē. Edormi inquā crapulā: et epala;

De deuenio et peruenio: Ca. lvi.

Euenim? in montē/deuenim? ad diuitias minus vilitatū/ac mi-
noris rōnis est: q̄ puenim? in montē/puenim? ad diuitias. Si-
milis ediuerso/deuenim? in planū/deuenim? in vallē: q̄tiens ab editi-
ore loco pfecti sum? vilitatū/p̄babiliusq; q̄ puenim? in planū/pueni-
m? in vallē. Ita deueni in paupertatē: q̄si descēdi: et delapsus sū in humi-
liora. Deuoluo deorsū voluo: vt deuoluere rogos/deuoluere trahes/de-
uoluē saxa/deorsū p̄cipitare. Despicio deorsū aspicio/sicut suspicio sue-
rū aspicio. Inde p translationē qm quis aliū stemmit/ac puifacit: despi-
cere videt: q̄si infra se: et ad pedes suos p̄iectū aspiciet: quēadmodū et sus-
picē est venerat: q̄si sup nos aspiciunt illū esse collocatū. Nā despiciere
ē p̄uidere: et circūspicere mētē: et tanq̄ in onē ptem lūia mentē intēdere:
omniaq; discernere. A quo despicientia dicta est/circūspectio: et pro-
uidētia: et consideratio diligens/atq; discretio;

De Occupo: Ca. lvij.

Cupare est locum tenere/aut capere/aut vi capere. Ut apud Livi-
um li. xxxij. Nam et ipsis vocantibus vrbem hanc accepi non oc-
cupauī id est vi accepi/aut mea sponte accepi/et nō aliorū rogato. De
pe vero ante capere: et vt aliqui loquūt̄ p̄occupare. Vbi scema illud pre-
occupatio appellatur: quotiens que dici ab alio poterant/ea ipsi pre-
ueniendo dicimus in nostram partem/ne nobis postea efficerent retoi-
quentes. Cicero offi. li. primo Sunt autem nulla priuata natura: sed
aut vteri occupatione: vt qui quondam inuacua venerunt. Certe pri-
mū illi qui venerunt in vacua: nō potuerunt in aliena ire: vt isti aiūt.
Qui volūt occupare: vtiq; esse in aliena re se possessore facit. Proprie
ē. n. occupare: qd i medio/sue i mediū/atq; i cōmune positū ē: at̄ cete-
ros cape. Qd testat̄ Quintil. in quib. Multa nihilomin? que libera fue-
rūt: transeūt in ius occupantiū/sicut venatio et occupatio. Inde occu-
patus dicit̄: qui ante negotio aliquo detent?/nō potest negotio aliei?
operam dare. Cicero. Nemo adhuc me cōuenire valuit: quin fueri oc-
cupatus: hoc est/ai causaret me quibusdā alijs negotijs ante preue-
tum. Atq; hinc vocat̄ occupatio: quom alicui necessarie rei: et cui ante
omnia operam dare debemus: cum diligentia vacamus;

De Peto/pesco/postulo/flagito: Ca. lvij.

Et petere est in bonū et in malū. Quod declarat p ipsam rem aut bo-
nū/aut malū significantē. Ut medicus sanitatē egri petit et pater
laudē filij et tu diuitias et ego voluptatē peto. Itē multi filij petunt mortē
patris/serui mortē dñoz/medici longitudinē morbi. Petere autē vitā
alteri? et itēq petere caput alteri? petere famā/petere pudorē accipitur in
malū q illa in hominis perniciē petas/hue q ea oppugnes. At quom nō
in re s in psonā referē? peto utiq cū ablatio in malā partē accipit et ut
peto te gladio/peto te veneno/peto te insidijs. Nam illud apud Virgil.
Malo me galathea petit lasciuia puella. Itē est q malo me incessit et
pomozia actu pcutere me solet. Et ideo quasi audacie culpeq sibi scia di-
citur. Et fugit ad salices. Ab hac significatione absūt alia vba posco:
qd est ppe re debitā et honestā peto. Inde reposco: qd est re meam et qd
mihi reddi debet peto. Postulo ē quodāmodo requiro: ut res/tēpus/lo-
cus/psona causa/postulat: et tanq re iustā peto. Curtius. Postulabat
aut magis q petebat: mihi accipim? et ut varro apd seruiū vult: humili-
ter petebat. Sic em ait poscere ē/quom aliqd p merito nrō deprecem?
Petere vero ē: quom aliqd humiliter/et p cibō postulamus. Ex postulo
qd est cū querela apd amicos requiro/et quasi officiū amicitie in alio
desiderio: ut Terenti? in adelphis. Quā ipi fecerūt: vltro iniuriā expo-
stulāt. S; frequētissime post se habet ablatiuū/seruiente ppositione cū:
ut quid habes: qd meū expostules: flagito vehemēter et plus q pos-
tulo: ut Cicero p qntio. Qd hēc causa postulat: eth postulat non tñ
flagitat. Et Quintil. ad triphonē. Efflagitasti quotidiano diuitio: ut li-
bros/quos ad marcellū meū de institutioē oratoria scripserā: iam emit-
tere incipere. Que vba etiā Ciceronis sūt in epistola;

De Labo et Labor. Ca. liij.

Ab et labor ita dñt: q labare ē ruere/et repēte cadere: ut apud
Virgil. Labat ariete crebro ianua. Labi vero leuiter/sensimq deor-
sū ire: ut labunt flumina/labi celū/labi anguis/labunt in ethere pen-
ne/labunt dii a celo/nō labāt. Quintil. Ut numen/et deus delabi syderi-
bus: et venire de liquido/puroq aere videbat. Cicero. Non quasi vnū
ex hac vrbe missum ē sed quasi de celo diuinū hoīem in hanc vrbe delap-
sū intuent. Itēq demones magis e celo labarūt: q lapsi sūt. Angeli
vero assidue ad nos labunt. Labi q; dicunt/q in lubrico impimentes ves-
tigia/ad terrā ferunt nō cū ruina/sed lenti? et cū aliqua mora: tam
eth nonnunq lapsus p ruina accipit et p translationē de corporeis ad
in corporeas: de eo qui p infirmitē animi/aut p imprudētiā deliquit: di-
cim? lapsus ē/quasi pes animi vn?/ambo ue: q sūt fortitudo et prudētia
in lubrico lapsi sint. Et alibi q; periculū fugere dicis eo modo: q anguis
lubricus/murena ue/aut anguilla manu p̄hensa lapsu fugit. quod est/

e manu elabit. Ita q̄ e medio piculo euasit: elapsus dicit. Virgili. Ecce autē elapsus pyrri de cede polytes. Sed hic nō est trālatio/ vtpote in re incorporea/ eīt trālatio in incorporea. Quītili. Seruū q̄dem galbā miseratiōe solat: q̄ nō suos mō liberos puulos in otione p̄dure rat/ h̄ galli etiā Sulpitij filiū suis ipse manibz circūtulērat/ elapsū ēē/ tū alioz monumētis/ tū Catois orōne testatū ē. Cicero. Hic tito fratre suo cēlore: q̄ p̄rim? atē me fuerat: elaps? ē idest accusatoz q̄h p̄hensā tū man? effugit. Trālatio q̄ illud Terētianū ē/ a labo/ nō a labor. La bascit vict? vno vbo q̄ cito. Labo p̄mā breuē habet/ labor p̄mā longā. Hic labor laboris: laborio laboras p̄mā breuē/ quod an ab altero illoz deriuēss? ab vtro potius libez opinaturis relinquo. Hoc tū nō omīt tens inelaboratū dici/ quod nō artificio satis exultū est. Illaboratū ve ro: qd̄ sū labore videt factū. Illud vitio dari solet/ hoc laudi. Quītili. de Cicerone ita ait. Quom̄ interim hec omnia que vix singula quīq̄ intentissima cura consequi posset: fluunt illaborata: et illa qua nihil pulchrius oratio p̄sefert: tamen foeliciſsimam facilitatem;

De deligo et eligo. Ca. ly.

Eligere/ et eligē sic drūt/ q̄ deligē est qd̄ maḡ idoneū ad rem agē dam ē/ cernē. Eligē vero vel ad n̄m emolumentū/ vel ad illi? q̄ū eligē dignitatē. Delegit sibi sepe po. ro. imperatorē ad bella/ vt p̄pēiū ad bellū mittidaticum. Imperator quoq̄ deligit milites non eligit/ ad rem videlicet bellicam idoneos/ et inter eos agit delectū: quis cū rei sit magis omodus. Et agricola delectū agit inter thauros: quos scinden do solo: quosq̄ procreande soboli destinet. At si ex multis daretur op tio quē sibi eligeret/ non deligeret. Ideoq̄ semper fere dicit in eodem sensu/ dat tibi/ siue offerē optio et dat tibi/ siue offerē electio. At cice ro. Deligē iquit oportet: q̄ velis diligē/ de vproze loquēs/ deligē dicit: q̄h ad res domesticas admistrādas. Nec iſcias eo/ posse fieri: vt i aliq̄ cadat delectiōis/ et electionis nomen/ vt in ipsum principē: quem ad honorem pariter/ et ad R. P. bene gerendam assumimus. Ceterum deligo sine p̄positione accusatū habere solet: vt po. ro. delegit p̄pēiū imperatorē. Eligo alterum accusatiū cū p̄positione: vt idē/ populus elegit in principē sibi octauiū. Cicero inquit quos cesar in senatū ele gerat. Porro vtrūq̄ horū verbozū tam in supiores: q̄ in inferiores ca dit: vt illud/ qd̄ mō dicebā: q̄s cesar i senatū elegerat. Et sac̄dotes eli gūt sibi p̄fice. Et cler? episcopū. Rursus consul milites deligit: et mili tes imperatorē/ nauē gubernatorē/ discipuli p̄ceptorē sibi deligūt. Nā int̄ collegas paresq̄ aut fere pares dicit cooptare. Liui? Dictato rē dicit placz. Dicit. M. furius camill? qui in m̄gēm equitū L. emyliū cooptat. Vt Cicer in bruto. A q̄ in collegiū anguz fuerat cooptatus.

3
illud nō est silentio transeundū : duobz tm modis dici diligere pterq
p hoc verbū ipsū. Uno agere delectū : altero habere delectū. nunq facio
delectū. Qui duo modi drnt ab ipsa significatione deligēdi / q deligim?
aliqu vnu tm. Agere vero / vel habere delectū ad mltā semp refert. Apd
Quintil. legi / facere / p agere. Quod haud scio : an vitio librarior factū
sit / an etiā sic dicere liceat. Ita em legif. Propetates ingenior dispice
re p̄sus necessariū est. In his q; certū studior facere delectū / nemo dis
suaserit. Namq erit aliū historie magis idone? / aliū opus ad car
mē / aliū vtilis studio iuris / et nōnulli rus fortasse mittendi ;

De Percontor / et interrogo / ac sciscito : Ca. lxi.

Ercontari significat interrogare : q̄uis suapte natura spectet ad
finē coarguendi : vt Quintil. testat dicēs. Quid em tā comune?
q̄ interrogare / vel pcontari. Quor vtroq indifferēter vtimur : quom
alterū noscēdi / alterū arguēdi grā videat exhiberi. Interrogo igitur (vt
ego interp̄tor) noscendi grā adhibetur. Percōtor vero arguēdi. Sciscita
ri (vt ipsa vox indicat) sciēdi causa interrogare est ;

De debello et expugno : Ca. lxiij.

Debello est bello vincere : aut bello capere. Expugnare pugnando
capere : vel poti? pugnādo / et oppugnādo vincere. Qd significauit
Liui? li. xlv. Haud paulo facili? q̄ ante / due vnā tūc vna duas naues
expugnauit / cepitq; . Si debellam? poti? hoies. Vnde debellatū esse di
cim? : p eo qd ē bello certatū / belloq res pta ē / aut p̄dita. Expugnam?
aut opa / molesq; vt castra / vt vrbes / vt castella / vt naues. Quo miror
illud in psalmo. Depe expugnauerūt me a iuuentute mea / dicat nunc
israhel : sepe expugnaueēt me a iuuetute mea. etem nō potuerūt m̄hi /
p eo qd est oppugnauerūt / huc impugnauerūt me. Si. n. nō potuerūt
m̄hi / pfecto nō expugnauerūt : h oppugnauerūt tm. Grece aut magis
ē oppugnauerūt : huc impugnauerūt : q̄ expugnauerūt. Pro eodē tm
significato interpres accepit : m̄hi librarior vitū est ;

De Compositis a re : Ca. lxiij.

Igo / inde refigo : qd fixū erat : educo. Tego inde retego qd tectū
erat / denudo. Tero inde retepo : qd erat textū : reddo nō textū : et
quali infectū : qd erat factū. Claudio / huc cludo / recludo : qd clausū erat :
aperio. Velo / reuelo : velamentū tollo. Signo / refigno : qd erat signatū
obsignatū ue : relaxo vel patefacio. Et mltā alia huiōi sūt : mltā nō sūt :
vt repeto / reposco / renouo / repleto / reuelo / remoueo / remaneo ;

De Preparo et apparo : Ca. lxiij.

Reparare / et apparare ita drnt : q̄ p̄parare ē antea parare sibi que
utilia sūt : aut fore credit. Apparare ad dignitatē quandā / ac veri
us pompā. Ideoq oratores p̄parant quibz obtinere causam possint. At

phemiū apparatū reprehendit? q̄ pl? pompe/atq; ostētatiois? q̄ vtilitatē
habē videat. Cicero officiorū p̄mo. s̄ facile toti? cursū vite videt? ad eāq;
degendā p̄parat res necessarias? vt pastū/et latibula/ac alia generē euul
de. Idē de oratore iij. Illa q̄ in apparatu fori appellant in ḡnia. Q̄ p̄ ap
parat? videt interdū significare vtrūq; vt apparat? belli? q̄ p̄paratio.
Sed vt dicam? naues nō modo instructas? sed etiā ornatas/q̄ quo res
instructiores ad bellū/eo pulchriores sunt? ita apparatū belli vocam?
vbi instrumenta bellica etiam ad ornamenta sunt;

De Presum/et Presideo? Ca. lxx.

Resum/et p̄sideo dūt. Ab hoc fit p̄ses/sicut a desideo/desēs? a resi
deo reses. Ab illo vero p̄ns qd̄ a suo vbo in significato ēcedit? de q̄
ante dixim? Presse est p̄positū esse rei cui p̄iā gerēde/atq; administrā
de. Presidere est ad op̄e prestandā p̄esse/quā p̄prie p̄stant hoīes iu
riam quidē patiētibus/aut in discriminē adductis. Dñj vero beneficen
tiā fauoremq; inuocantibus. Atq; aliquādo tamē indifferēter. Suetonius
de Tiberio. Presedit et acticis ludis/quasi dixisset p̄fuit. Cicero
p̄ syllā. Noli animos eorū ordinū? qui p̄sunt iudicij? offendere. Idē
pro eodem. Quāobrem vs dñj/et patrij penates? qui huic vrbī/atq;
imperio p̄sidentis. Idē pro milone. Vos in ciuīs inuicti piculo centu
riones atq; milites vobis non modo spectantib?/sed etiam armatis et
huic iudicio p̄sidentib? hec tāta v̄tus ex vrbē expellet? extēmiabit? eni
et? Q̄ntil. i. p. Nāq; beniuolū auditorē i vocatiōe deap? q̄s p̄sidentis vatic?
crediti ē? et itentū p̄posita rez magnitudie/et docile sūma celeitate op̄e
hēsa facit. Et nō lōge post. Quē p̄sidentis studijs deē p̄pius audiret. Vñ
tā dñj q̄ hoīes p̄sides dicti sūt? illi quidē i suo q̄sq; nuīne/suaq; vi? hi v
ro i sua q̄sq; p̄uicia/aut a rege/aut a p̄lo sibi om̄issa. Idē Quāntili.
Q̄ omnia sic egeit? vt gemitū p̄sides belloz deo incredibile non esset? q̄n
cui? in manu esset imperiū belloz? aut auxiliū? vt apud Iuliu li. vi. Dñj/
deoz? qui capitoliu incolitis? sic me v̄strum militem/ac p̄sidentem fini
tis v̄pari ab inimicis. p̄sidentem dixit p̄ auxiliatorem/ac defensorem?
vt alibi. Etiam sepe p̄ses (vt diffinit vulpianus) is est? qui maius in
provincia imperiū habet omnibus? post principem. Hinc p̄sidiū dic
tū est auxiliū principale. Nam subsidū id quod in auxiliū succedit?
dicit. Et milites qui ad tutelam oppidi/castelli/similiūq; collocati sūt?
p̄sidiū vocāt? vt impositū est p̄sidiū caiete. Nam p̄sul antiquitus
is dicebat? qui primus erat inter salios idēst martis sacerdotes/co
me duntaxat? a saliendo dicti in portandis ancilibus;

De assentor/adulor/blandior? Ca. lxxi.

Assentari/adulari/blandiri ita dūt? q̄ assētari ē invidiosē/et con
ciliāde alicui? vtilitatē ḡtia/effusi? et p̄letū p̄ falso q̄piā laudare.

Adulari vero inservire/et captare: vt fauore emergant quoquo modo/
vel voce/vel gestu ē tractū qđ est seruū. Et sane adulari seruile ē/nō libe-
rale et ingenuū. Blandiri pprie ad tactū ptinet: et p abusione ad alios
sensus trāsfertur: et nōnunq̃ etiā ad animū. Qñti. Tum nō cogitas:
quēadmodū suspensa manu sonantē blāde cardinē flectas. Itē. Blādi-
ar paulisp iudices calamitatis meis: et sic agā: tanq̃ inueneri vtrū
qđ sanū. Ideoq̃ idē quodā loco pene p eodē posuit hec duo posteriora v-
ba. Trāseo oblata vletū munerū vocatōne: et blādus/q̃ milicie disci-
plina postulat: adulatū militi tribunū. Adulatū blādi? dixit: ne aut
blādus blanditū: aut adulatū? adulatū diceret/hic tñ adulatū? reperit.
Et alibi. Et animalū qđ sermone carentiū ira/letitia/et adulatio et ocu-
lis/et alijs signis corpis dephendit. Sūt em muta aialia hoīm serua. q̃
signa maxime apparet in canibz de quibz inquit Virgil. Hinc canibus
blandis rabies venit. Nam assentari nō cadit in muta aialia/mhi credi-
m? hoc mō coruū a vulpe fuisse deceptū: quom optimū cibū ore gestaet

De Excuso et Causo: Ca. lxxvij.

Excusare apertā significationē habet. Itēq̃ causari. Excusam? cri-
mē obiectū: qđ quom videt satis purgatū: recetes dicūt habeo te
excusatū. Veteres dicebāt: accipio excusationē. Dicit in illo: dū qđ
mhi tulit additionē (vbi grā) an velim negotiari in sua pecunia in omne
lucrū/dicā/accipio additionē. Est et altera hui? vbi significatio: q̃ a po-
te desuperit: quoties id qđ in causa fuit: vt peccarem? afferim? in excu-
sationē. Nec dicim? (vt aliqui loquūtur) excuso: sed excuso/quis poti?
videat ratio erigere: vt p excuso/q̃ p excuso loquam? veluti si latro-
nes/aut flumina impedimēto fuerūt: ne ad diē adesse possem: dicam eo
modo/quo Qñtil. Tu tñ si interpellat? tēpestatibz serius venisses: ex-
cuses mare/et ambiguos casus et tibi bonā causam habere videreris:
quom diceret ante nō potui. Excusares dixit: nō accusares. Iui? li. vi.
Exacte iam etatis camillus erat in comitijs iurare iam parato in vba
excusande valitudinis solite consensu populi restiterat. Et li. xlvij. Vbi
dies venit: citariq̃ absens ē coeptus. L. scipio morbu cause esse cur abel-
set: excusabat. Lucan? in. viij. Littulq̃ malignū excusat. Causari ē cau-
sa rei geste afferre. Suetoni? Syllanū itē socerū ad necē/secūdasq̃ no-
uacula fauces opluit/causatus in vtroq̃: qđ hic se ingressum turbati?
mare nō esset secut? Aliquādo pene qđ illa significatio supioris verbi (de
excuso dico) in. ij. significato. Qñtil. Nec causanti pupillo sic tutor iras-
catur vnq̃ vt nō remaneāt amoris vestigia: et sacra quedā patris ei?
memoria. causanti pupillo/quasi excusanti acerbitate tutoris. Cui simi-
le ē illud Papiniani. Iustus rationē reddere et liber esse/hic heres causa
bis accipere rōnes/nihilomin? liberū fore idest si impedimēta ptendet.

Virgilius. Causando nrōs i longū ducis amōres. i. impedimēti causas
afferēdo. Ulpian? Proscribē palā sic accipim? claris litteris: vt pla
ne recte legi possint ante tabernā. s. vel ante eū locū: in quo negotiatio
exerceat/ nō in loco remoto/ sed euidentē lris grec/ an latinis puto scādū
conditionē: ne q̄s causari possit/ ignorantia litterarū. Et alibi. Causari
tempestatem: ac vim fluminū. Vbi liceat dicere excusare ignorantia
litterarū: et excusare tempestatem/ ac fluminum;

De mōdo/ p̄cipio/ iubeo/ impero/ edico/ et indico? Ca. lxxiij.
Andare est cuius p̄sone gerendū aliquid/ exequendūq; omittē:
vt Quintil. Mandata tñ tua fili perago idest (vt nunc loquim?)
omissiones: non autē iussa. Nam deforme alioquin esset: si fili? iuberet/
imparetq; patri. Precipe est tū magistrorū/ quod est p̄cepta tradere/
tū magistratū/ et supiorū p̄sonarū. Salustius in catilinario. Iudices
rerū capitaliū quibus p̄ceptū erat. Idem in iugurthino. Micipsa pa
ter meus moriens mihi p̄cepit. Iubere idem est/ quod imperare: vt Quī
til. Pater me iussit. Et alibi. Nam q̄uis infestū latromib? mare iussit?
intraui. Neq; dissimulauerim magnas fuisse causas patri: cur hoc mi
hi imperaret: quod ipse facere non potuerat. Pro eodem accepit iubē/
et imperare. Hic tamen annotandū est: quod sicut eleganter dicimus:
impero mihi: vt apud eundē. Imperauit sibi: ne quas admitteret am
pli? p̄ces: vt etiā p̄misi mihi p̄misti tibi: p̄misi sibi: ita nō elegāter
dicat: iussi mihi. Preterea quom ita dicam? imperata/ vt iussa: huic ap
ponim? verbum exequor/ perago/ et si quid est simile. Illi autē fere vnū
verbum quod est facio: vt apud eundē. Neq; ipse hoc periculum igno
ro/ expertus non leuū documento/ quanti steterit mihi: quod semel im
perat non feci. In hoc etiam hec verba differūt: q; impero tibi hāc rē/
dicimus. Iubeo vero preter hanc ostensionē/ potest habere et illam: cu
ius exemplū modo protuli. Pater me iussit. Est etiam iubere nō pla
ne imperare: sed quasi hortari: vt idem. Spera tu: iube sperare matrem.
Cicero etiam frequēter hoc modo loquitur: vt pro deiotaro. Littere/
quas ad me terracone misisti: bñ sperare iussisti. Cui simile est q̄le est
Teretij. Iubeo te saluere. Virgi. in v. Redditq; viro p̄missa iubant.
Q̄ q̄so deorū fuisset: vt regi milites/ ac comites sui iperaret. Aedicere
est magistratū/ regū ue. Vnde edictū consulū: sunt littere consulū: quib;
aliquid iubēt/ atq; imperāt. Nam indicere p̄p̄e denūtiare est: vt indic
tum est bellū/ indixi bellū fortune/ indixi bellum voluptatibus indixit
romulus spectaculum. Liuius. Indici deinde finitimis spectaculum iu
bet. Iterum indixit in posterum diem vt adesset. Idem Indicto iusti
cio iterum delectusq; et iusticiū indictum est;

De Introclodo/ et Interclodo? Ca. lxxij.

Intercludo te idest in interioribus cludo. Intercludo te et iter tuum impedio: et quasi iter cludo. Virgil. Intercluit hyems et terruit aures euntes. Cice. Qui iter poenorum cadaueribus corporum suorum intercludendum putauerunt. Qua ratione etiam dicimus intersepio. Quintil. His textis ne vniuersi mellis interfluat pondus: intersepta onera claudunt. Quasi circūsepta/vel qua effluere mella poterat/septa;

De ex sententia et ad votum habere. Ca. lxx.

Ex sententia aliquid habere et ad votum licet aliud videatur rationis esse hoc affectus: eodem tamen fere significatiois veniunt. ut Quintil. Habes ne prode ex animi tui sententia. Et alibi. Et ad omne votum fluente fortuna lasciuuit otium;

De facere iter vel viam/et iter habere. Ca. lxxi.

Iter facere/viam facere/viam munire. Iter iter facere: et iter habere/deiit. Iter facere est (ut iperiti loquuntur) itinerare: et (ut periti) ingredi ita: aut viam. Ut Cice. de senect. Masmissam cum pedibus iter ingressus est: in equum non ascendere: quomodo in equo: ex equo non descendere. Idem li. i. officiorum. Tempus a natura ad eligendum quam quisque viam viuendi sit ingressurus: datum est. Viam facere ipse est: ubi non erat via/et transitus aperire. Quintil. ferat igitur non semitis/sed capis/non uti fontes angusti filiculis colliguntur: sed ut latissimi amnes/totius vallibus fluat: ac sibi viam (si quando non acceperit) faciat. Quod non plerique dixerit muniat. Est enim munire viam repugnare/reficere/ac substruere interdum lapidibus: quales sunt viae romane a plerisque portis in multorum dierum iter felicibus strate. Cicero pro milone. Ideo ne apparet ille cecus viam munivit: non qua populus uteretur: sed qua sui posterum latrocinareretur. Et per translationem de corporalibus ad incorpalia. Quintil. li. iij. Propterea quod plurimi auctores: quibus eodem tenederet: vias tamen diuersas munierunt: et in suam quisque induxit sequens. Dicimus etiam ut viam/ita ripam munice alueum munire: quomodo illa reficimus/vel reparamus. Cicero etiam aditum munire per viam munire dixit per cluentio. Aditum sibi alijs sceleribus ante munivit. Iter habere: est iter aliquod esse factum Cicero. Habebat iter ad hyatre regem/per flacco. Et ad fratrem: et quod ille in sardiniam iter habebat;

De Propono et ostendo cum alijs verbis. Ca. lxxii.

Propono premium/propono metum/ostendo spem/ostendo metum fere in ea eadem significatione: hoc est/hinc hortor/illinc deterreo: nisi quod proponere est potius potestate impiorum habetis. Ostendere vero/consilium datus. Cicero. Quis est qui proposito tanto premio non excitetur. Idem. Propositis mortis et exilij minis. Iterum. Spem/metumque ostendere. Atque iterum. Magnum huic rebus periculum ostenditur;

De Pacificatissimum/pacatissimum/et placatissimum. Ca. lxxiii.

Acificatusſſu/ pacē feci. pacatusſſu/ in pacē ſu/ vel ab armis reſeſſi.
Placatus ſu/ vel ab indignatione animi ad leuitatē edijt/ vel aio leuiſſu/

De parem eſſe et paria facere. Ca. lxxiiij.

Arem eſſe: idē ē qd ſufficere alicui opi/ huc iſtēdo illi/ huc exequēdo.
Cicero ad actiū li. xi. Tū impellat flet? impugno qd poſſu.

S; adhuc pares nō ſum? Quintil. Ingemīs languētibus. Nūc iſoelip p
nō ē dolo/ nūc nō iuenit vlla ſolatia: ex q videret ſibi filiū pdidiſſe vic
turi. Idē. Nō fallit nos nefandē qd captes hoc qd ſup ſilentii trahis
alta ſuſpiria: qd prūpenti videtis exclamatiōe deficere. Medatio paraſ
auctoritas: et i ſidē erupit vnde afferet ſit fatet videret. iuſtus. Dic tñ
par ē huic rei matris integritas: vt mētiaris. Lucan. Hunc habuiſſe
pares phebeis ignib; vndas. Et hoc i iſtēdo. In exequēdo autē idē
Quintil. Aspicio par laboribus corpus. Nonnunq par idē eſt: qd de
cenſet vt idē. Si ppter matrimonia violata rebes euerſe ſūt qd ſiel adul
tero par ē. Paia facere ē: qd alibi amiſſū ē: vel qd aliūde acceptū/ alibi/
vel aliūde openſare. Idē Quintil. Paia teū facio res. p. q ppter me vnū ci
uē pdideras. Et alibi. Sic paia faciem? Tu illic eis vicari? me? Pl
mi? auūculus Naſcūt et alio mō trē: ac repēte aliq mai emergūt: vlt
paria ſecum faciente natura. queq; hauſerit hiatus aliquo loco red den
te. Plinius minor ad priſcum libro ſexto. Habuerunt officia mea in ſe
cundis / habuerunt in aduerſis. Ego ſolatium relegatarum / ego
vltor reuerſarum. Non feci tamen paria. Atq; eo magis hāc cupio
ſeruari: vt mihi ſeruandi tempora ſuperſunt. Seneca. Ut ſtatim ti
bi ſoluam/ qd debito: et quantū ad hanc epistolam paria faciamus;

De Sollicito. Ca. lxxv.

Sollicito te/ vel quod ſpem/ metum ue tibi oſtendo/ vt ſollicitare
plebem: vel in quieto: et tibi curam iniicio;

De gratumfacio et gratifico. Ca. lxxvi.

Gratumfacio: et gratifico (ſi quid differunt) ita differunt/ quamq;
vtrūq; eſt ex gratū/ et facio: nō tamē vtrūq; compoſitū. Differūt
autē ita: p gratūfacere eſt quiddam minus: et ppter idē: quod obſequi/
et inſeruire. Ut Cicero. Si hunc iuueris: gratiſſimum mihi feceris.
Gratificari quiddam maius. Vnde deum gratificari hominibus did
mus: non autem gratumfacere: quaſi idē ſit: quod beneficia conferre;

De deduco/ et reduco. Ca. lxxvij.

Educo/ et reduco generalem habent ſignificationem: ſed in hoc
ſpecialē. Quoties alicui officiū grā preſtam? comitatu: vt deduxi
Cice. in ſenatū: eumq; vt domum reducam hic expecto. Sed ppter hoc
eſt inter homines non multum dignitate et/ auctoritate diſtantes.
Comitati vero minorū potius erga maiores. Ceterū deducere/ et reducere ē/

quasi ad certū locū. Affectari vero quasi comitatū p̄stare/nō tñ in itinere/aut nauigatione/aut militia: h̄ fere p̄ velē: vt Cice. de oratore li. ij. Quom̄ edilitatē crassus peteret: eumq; maiore natu et cōsularis Sergius galba affectaretur: q̄ Crassi filiam C. filio despondisset;

De Satio et saturo: Ca. lxxviii

Atiare ad om̄s sensus attinet. Saturare ad vnū gustū. Nam figurate locutus ē Cicero. Itacundia meā satura tuo sanguine: quam h̄itū meā satura. Satiare frequēter ad animū transfertur;

De Incedo et ambulo: Ca. lxxix.

Incedere ē ambulare. Inde incessus/sive tardus sive festinus/sive cōmotus/incōpositus/immoderatusq;. Prope tñ sublimior quācūq; et fastū p̄ferens. Virgi. Regina magna ad templū stipate ceterua incessit. Et iterū. Et vera incessu patuit dea. Quid Seneca quodam loco declarat. Tenero ac molli passu suspēdim? gradū: nec ābulam?: h̄ incedim?

De Aduersor et Auersor: Ca. lxxx.

Duersor tibi: et auersor te. De p̄mo nihil dubij ē: secundū sumit significationē a gestu/quotiēs ab aliqua re quā detestamur: vultū auertim?. Quātil. in. xi. Aspectus em̄ eodē semp̄ vertit: quo gestus/exceptis q̄ aut dammare: aut cedere: aut a nobis remouere oportebit: vt itē illud videamur vultū auersari/manu repellere. Dñi talē terris auertit te pestē. In deuteronio/et alijs plurib; locis ē: gēti s quas dñs auersat idest detestat/atq; abhomiatur: et a quib; p̄ odio vultū auertit. Multi tñ indocti scribunt: legūtq;: aduersatur dominus;

De Leuo/et compositis suis: Ca. lxxxi.

Euo/est alleuio: et molestia/laborēq; extenuo. Nam p̄ illo significato qd ē subtollo: notū est. Vt Liui. li. xxi. Mox aqua leuatur vento quom̄ sup̄ gelida montiū cacumia secreta esset. Subleuo auxiliū/defensionēq; p̄sto Cicero. Sophyrus: q̄ se naturā cuiusq; ex forma prospicere p̄stebat: derisus a ceteris ē: qui illa in socrate vitia nō agnosceret. Ab ipso autē socrate subleuatus: cū illa sibi signa rōne a se deuicta diceret. Alleuo in altū tollo: vel de imo: et vbi quid iacet/atq; p̄iectū ē: sursum tollo. Quātil. Vidi multos/quorū sup̄cilia ad singulos vocis conatus alleuarent. Idē. Homini in aquā lapso: atq; vt alleuaret: orati. Inde p̄ translationē ad qualitatem fortune/vt itē. Quare nō petit vt miserū putetis: nisi et innocēs fuerit. Non petit: vt afflictū alleuetis: nisi et p̄bauerit sese infeliciores: q̄ patrē amisit: q̄ oculos. Etiam nōnunq; subleuo p̄ alleuo: vt apud Suetonium de vespasiani vita. Dumq; surgit ac mitis inter manus subleuantū extinctus ē. Eleuo immينو/et ex tenuo: vt itē Quātil. Nam quis ignorat quā id longe sit honestissimū: ac liberalib; disciplinis: et illo quē exigim? aīo dignissimū?

non vendere operā: nec eleuare tantū beneficii auctoritatē. Quom ple
raque hoc ipso possint videri vilia: quod pretiū habent. Nusq̃ memini
in alium sensum repperisse me. Nam Hieronimus testatur quodam
loco illud ysaie/ eleuatū est super luminare templi: debuisse transferri
sublatum est. Sed ad tollendū ambiguitatem: ne quis putaret sensū
esse talem: qualis est sublatum est mihi pallium: ad aliud vbi recur
sū fuisse. Propriū tñ erat sublatū: vt idem Quātilianus. Tūc te
fas est sublati ad celū manibus proclamare: manifeste mētū est;

De Perpendo/erpendo/appendo/impendo: Ca. lxxxij.

Erpendere est exacte pōderare/atq; examinare. Non autē (vt ali
qui volūt) itelligē/atq; aiaduertere. Cicero. Quid i amicitia fieri
oportet: q̃ tota ṽtute ppendit. Erpendē eius dē fere significatiois ē. Idē
in ṽtute. v. Deinde hec expēdit/atq; estimate. Idē officior pmo. Que
contemplantes expendē oportebit: quid quisq; habeat suis eadēq; modera
ri: nec velle experiri/q̃ se aliena deceat. Appendē ē tū suspendē: vt notū
est: vt appēdi ṽuas: tū ad lancē/staterā ue pōderare. Idē i antoniū. Ut
iā appēdat pecunia: non numeret. Et in phemio orōnū eschimis/ac de
mostemis a se trāslatay figurate ad icorporea trāstulit. Ea putauī non
ānumerare lectori debere: sed tanq̃ appendere. Impendo habet p̃cipiū
p̃ntis tale/quale est ab impendē: vt admoniti sumus cauendū esse:
ne ista nos fallat ambiguitas. Quale est apud eundem de senectute.
Mortem igit impendentē omnib; horis timens/quis possit animo con
sistere. Hoc participiū est ab impendē/non autē ab impendo. Est autē
impēdere sup̃ caput iāiam casurū pendere: vt nubes impendent. Et gla
dius ille equina seta appensus sup̃ diomisij conuine caput imminens
ipendebat. Impendere ab impendē apice distinguendū est;

De Rapio/eripio/et precipio: Ca. lxxxij.

Apere manifestam significationem habet: quom de alijs rebus
loquimur. Quom vero de personis: duobus modis accipitur.
Vno qui ad res quoq; p̃tinett: vt apud Virgiliū. Quid faceret: quo se
rapta bis iuge ferret. Rapta dixit pro ablata. Et alibi. Raptas sine
more sabinas. Altero p̃ eo/qd ē vim afferre: siue vitare vel si nō al
portet: nec feminā loco diducat. quod proprie de virginibus: que viti
ate sunt: dicit. vt apud Senecam. qui eandem legem non eis dem ṽt
bis ipetit quodā loco sic. Extulit rapta raptōis aut mortē aut idotatas
nuptias optat. Alio loco sic. vitata vitatōis aut mortē aut idotatas
nuptias optet. Ab hoc verbo duo composita sunt eripio/et precipio:
quorū primū quoties habet cū accusatiuo datm: fere in malā partē ac
cipit: vt eripūsti mihi ōnes bñ viuēdi facultates. Quoties vero abltm
cū p̃positiōe a vel ab siue abs: plerūq; in bonā vt eripūsti me a p̃iculo.

Interdū in malā ē vt eripuisti a me filiā. Quod verbū ita differt a pre-
cipio ē pter qd nūq hoc postulat talē ablatiuū ē qd quī alteri aliqd e-
ripit ē potest id nō in suos vsus eripere ē vt eripuit illi vitā. Qui vero
pripit in suos ppe vsus capit. Neq ippositio illa antecessione tēporis de-
clarat. Cicero p gallo. Demosthenes tibi pripuit ē ne esses pm? orator?
tu illi/ne solus. Non hoc intelligit Cicero ē qd demosthenes huic aut a
liquā eripuerit (vt q auferre nihil possz nō dū nato) aut priore faceret.
Non n. demosthenes pm? orator? antiq̃tate tēpis dicif ē h facultate/ne
qz hūc solus. Demosthenes etate antecessit ē eo quidē magis/qd hic ip-
se equalis Cicerois nō potuissz inuicē antiquissimo illi aliqd antefec-
re. Ergo ille pripuit tibi idest rapiuit sibi istā dignitatē ē vt sūm? orator?
esse videat/futurus etiā solus ē nisi tu partē in te illi? laudis transulif-
ses ē essetqz tu dign? noie oratoris ē q̃uis nō equandus demostheni ē q
noie adhuc post illū pter te dignū vidim? neminē. Nonunqz hoc verbū
significat ante cape ē h magis in passiuo ē vt immatura morte preptus
nō potuit p̃stare qualē pmiserat regē. Sunt em̃ vba Plini minoris de
viris illustribz/quasi dixisset immatura morte puentus;

De Titubo/nuto/ac vacillo ē Ca. lxxxiij.

Titubare ē pedibz nō valētis insistere ē quales sunt ebrii/aut infir-
mi/aut vulnerati/aut decrepiti senes ē vt apud Q̃ntil. At nō tua
culpa fames cepit ē h vulneratū iugulasti/titubantē strauisti/fumantē
incēdisti. Transfere etiā ad aim ē vt apd eundē. Neqz vlla vnqz tanta
fuerit dicēdi facultas ē q nō titubet/aut hereat quotiēs ab aio vba dis-
sentiūt. Titubare qz lingua/z dentes dicūtur. Hinc lingue/et oris titu-
bancia. Nutare ē ppe alicui? male solidate molis ruinā minantis. De
animo qz dubitatē/z nesciētē ē q se potissimū oferat ē nutare dicif. Vacil-
lare ē alterno motu in stantē esse ē vt ixx. Est z illa indecora in dextrū/
z sinistrū latus vacillatio alternis pedibz insistentiū. Cicero. cū ex eo
in vtrāqz partē toto corpe vacillāte quesiūt. Vnde z naues vtiqz vacue
vacillāt. Et ixx Cicero de quodā p̃nfirma valitudine nō recte scribente
inquit. Vacillātibz litterulis. Ad aim qz trāsserim? ē vt apd iuriscōsul-
tos/de fide testis vacillāte ē q̃ inconstātia/z diuersa testimonia dixerit

De Vaco et Vacat ē Ca. lxxxv.

Vacas sapiētie ē das operā sapiētie. Vacas sapiētia/cares sapien-
tia. Q̃qz carere ppe ē vacare ē quibz indiges. Qd significauit Ci-
cero ē quom inquit. Satiatis vero/et expletis iocūdi? ē carere/qd frui.
Q̃qz nō caret is ē qui nō desiderat. Improprie tñ dicim? cares culpa/ca-
res piculo/cares damno. Cum noie tñ significāte actionē quandā/siue
qualitatē adiugim? a p̃positionē. Vt vacas a labore/vacas a sponēdo/va-
cas ab agricultura/vacas ab oi molestia. Similit p nomē vacuus sum

ab omni occupatione/atq; ab omni sollicitudine. Hoc aut verbum quom sit
impsonale: qri potest: qd significat. Quintil. inqt. Nō pmo oderit res
vba aucupante: z anxiū de fama igenij: z cui deserto eē vacet. Hic vi
det accipi p eo qd est: cure sit. Idē alibi. Tunc inchoare hec studia vel
nō vacabit: vel nō libebit. Hic videt esse p eo/qd est tēpus vacuū erit.
Nam libebit: idē est: qd cure erit. Et ne qd auderet imutare licebit p
libebit. Plin? minor (quāq; infinita sint huiusmodi exēpla) qrens: q nō
posset operam dare admirādo cuidam philosopho: ita ad amicu scribit.
Quo magis tu/cui vacat: hortor quom in urbem propinque venies (ve
nias aut ob hoc maturi?) illi te expoliendū/limādūq; pmittas. Quid
igit duas has significatiōes huic tribuim? Vbi: cū pter id/quod ambi
guū erit: vtrū pot? significet: supvacuū videat dicere vel nō vacabit/
vel nō libebit: quo videbunt illa duo significat. Quare exponam? / vt ce
teros locos/ita z illū: cui esse deserto vacet. Vacuū est/hoc est/vacuū
tēpus est: vel si vis/cui est vacu? anim? Quod significauit Virgili?
qm inqt. Si hī tant? amor cas? cognosce nros. Hoc quātū ad volūtātē/
qd ē si libz. Dinde qtu ad facultatē tpis/vel vacuitatē aīni. Et vacat
ānales nroz audire laboz. Dixerat em. Et iā vox hūda celo p̄cipitat:
suadetq; cadētia sydera sonos: qh nō videt tps illud tantā narrationē
pati/aut ipa dido eo tpe equo aīno posse audire: qd audire cupiebat;

De conscisco/ascisco/et descisco? Ca. lxxxvi.

Consciscere fere ad mortem pertinet. Plerumq; em sic legimus.
mortem sibiipse consciuit/mortem tibiipse consciscis/mortem mi
hi ipse consciscam/cogam te ad mortem tibi per te ipsum consciscendā.
Asciscere est remotum aliquid/quasi scite vocatum capere. Cicero de
oratore. Ex partes esse prudentia: quam sibi asciscuerunt. Idem in ora
tore. Quod minime polite/minimeq; elegantes sunt: asciscuerunt aptū
suis auribus optimū quoddā: z quasi adipale dictionis gen? Descis
cere ē ab impio se/ductūq; alteri? subtrahere vt militis a dūce/popu
li a domino/discipuli ab opinione magistri/quā prius sequebat/psertū
ad alterius vel imperiū/vel sententiā se conferentis;

De Asseuero? Ca. lxxxvii.

Asseuerare est inter ipsa argumenta/probationesq; admiscere
vim animi/motumq;. Quod declarat Quintilianus. quom inqt.
Altera ex asseueratione probatio est. Ego hoc feci/tu hoc mihi dixisti/
et o facinus indignum. Et alibi. Quom presertim quorundam proba
tio sola sit in asseueratione/et perseverantia;

De exhibeo/facio/vel facesso negotium? Ca. lxxxviii.

Exhibere illi negotiū: facere/vel facessere negotiū est alteri moles
tia/ac labore afficere: freqnter quidem per accusationē. vt Cicero

offi. iij. Criminabatur etiā qd titi filiū ē qui postea torquatus ē appellat? ab hominibz relegat? z ruri habitat? iussit. Quid quom audist? adolescēs/ negotiū videlicet exhiberi patri. Hoc est patrē accusari/ vel molestia/ laborēqz affici. Nam negotiū sepe p labore apd hūc p̄sertim legimus ē vt qd negotij ē ē ista poetarū potēta vincere. Quomodo qd opis. Que exēpla passim reperiūtur. Hinc ē ē cur dicim? exhibeo molestiā ē vt idē p celio. Nam nunq̄ hera errās hāc nobis molestiā exhiberet. Meda a nimo egra/ amore suo laetitia. Idē de natura deoz. Dij nec habēt negotiū iph ē nec alteri exhibēt. Quint. li. v. Ut vulneratus/ aut filio orbat/ nō fuerit aliū accusaturus/ qn si negotiū innocētū facit ē liberet eū noxa ē q admiserit idēst si nocentē reum facit. Cicero ad appiū. Quom ē ad nos allatū de temeritate eoz ē qui tibi negotiū facerēt idēst accusatēt/ insectaretur/ ad poenam vocarent;

De deturbo/ exturbo/ et disturbo. Ca. lxxix.

Deturbare est/ deorsū cū violētia deicere. Virgil. Puppi deturbat ab alta. Exturbare ē loco eundē in modū deicere. Disturbare dis sipādo/ diruēdoqz disicere. Quint. Non. n. discussos alicuius opis angulos ē aut disturbatos parietes obijcim? Cice. Ut dicere in hoc ordine auderet ē se publicis opis disturbatū ē publice ex senatus sententia edificatam domum;

De Admoueo/ et amoueo ē aduerto z auerto. Ca. xc.

Admoueo manū/ appono manū. Amoueo manū/ remoueo manū. Aduerto oculos/ mentē ue aliquo ē oculos/ mentē ue ouerto. Au to oculos/ aut mentē/ aliūde ouerto oculos/ aut mentē. Aduersus/ oppositus/ opposito pectore atqz obiecto/ auersus targa ostendēs. Unde illud Tullium aliquāto obscenius/ sed ad rem declarandā pertinens. Et adūsus et auersus impudicus es;

De consternere et consternari. Ca. xci.

Consternere ē corpis. Consternari aut ai ē quom mens turbata ē ē z de statu mota/ z quasi humi strata. Ideoqz sepe coniungi aīem videm? vt osternatus aīo. Salusti? tñ pmo historiarū inq̄t. Equi sine rectoribz exterriti ē aut sauci osternant ē quom sit vilitatius osternunt;

De non placeo/ displiceo/ et placeo mihi. Ca. xcij.

Nonplaceo mihi ē et displiceo mihi/ ab illo placeo diuerse significationis sūt pter negationē. Nam ea pma apti intellectis sūt ē vt de oratore Cicero. Nūqz mihi min? q̄ hesternō die placui. Et in philippicis. Cumqz de via languerē z mihi met displicerē. Tertiū est idē qd supbio dote aliqua/ bono ue ē qd mihi assit ē et glorioz/ z mihi eo noie cōfido/ plerūqz cū inferiorū contemptu. Quint. Placeas licet tibi opum tuarū fiducia diues ē si mihi idē inuidere nō expedit ē pates sum? pene in hunc

sentū accipit mirari se. Nā id efficere in aliorū laudabile est. Ut apud
eundē de socrate dicit. Nā ideo dicit? est id est agēs impe-
ritū? et admirator aliorū tanq̃ sapientū? de seipso crebri? in vitū est. Idē
Q̃ se filētio parricida miraret. Martialis valerius. Ipse ego quē dixi
quid dentē dente iuuabit rodere? carne opus est: si satur esse velis. Ne
perdas operā: qui se mirant in illos: virus habes. Nos hec nouim? esse
nihil. De mirantē dicit: quasi sibi placent: vel de se magnifice sentiūt;

De moror et maneo. Ca. xciiij.

Oro te et maneo te: a quibusdā exponunt p̃ expecto Sed mea
tamen sentētia magis poetice q̃ oratorie. Virgilius. Et tua p̃
genies mortalia demoror arma. Terētius. Quem hic manes? Orato-
res potius accipiunt moror te: p̃ retineo te: et in mora teneo. Idē q̃
hec duo vba sepe iungūt: vt apud Quintil. Quid me adhuc pater reti-
nes? q̃d moraris obeuntē maneneo p̃ eo q̃d est: futurū est: vt ipse ac-
cipio apud ipsos interdū etiā poetas. Virgil. Te q̃ magna manet reg-
nis penetralia nostris id est tibi futura sūt. Cicero. Cui? te fatū: sicut au-
rionē manet hoc est cui? fatū tibi futurū est: sicut fuit aurioni;

De conflauit et contraxi et dissolui es alienū. Ca. xciiij.

Conflauit es alienū et contraxi es alienū: idē est q̃d fact? sū debitor
aliene pecunie. Dissolui es alienū id est q̃d contraxerā eis alienū: est i
tuo ac plurib? soluo: vel q̃si cathena q̃ ligabar: me soluēda pecunia dis-
soluo. Quintil. Nō ego es alienū luxuria contraxi. Cicero. Patri psuasi:
vt es alienū filij dissolueret. Quibus exemplis plena sūt omnia;

De migro et decedo: discedo et recedo. Ca. xc.

Igro decedoq; sic a discedo recedoq; differunt: quod migrare est
domicilium mutare: et alio se ad habitandum conferre elicta pri-
ore habitatione. Et est apud iuriconsultos titulus de migrando. Si
milia huic sunt emigrare demigrare commigrare. Remigrare autem
reueri in pristinum domicilium. Transmigrare est in longinquioris
loci domicilium habitationem migrare Immigrare in domum aliquā
habitandi gratia ire. Ea propter homines qui moriuntur: migrare di-
cuntur. Sed rectius cum apposito / quam sine apposito: vt multi fa-
ciūt: nescientes Ciceronem cum apposito solere loqui: vt de re publi-
ca libro septo Antequam ex hac vita migro conspicio in meo regno /
et his tectis P. corneliū scipionē. Et Quintil. in corpe piecto. Deu qm
ad ifernas sedes aia migrauit. Etē q̃ moriūt tanq̃ domiciliū corpis
elinq̃ntes / alio ad habitandū dūtaxat aia se trasserūt. Contrax neq̃
militis qm castra mouēt: aut de statione / multoties ue decedūt: mi jre
dicunt: vt pote vbi domiciliū non habuerūt: nec in domiciliū se offerūt.
Decedere quāq; accipiat nouūq; pro eo q̃d est discedere / aut recedere /

tamen pprie est mandato custodie sue loco recedere. Unde siles/p co
sules/phides/ptores dicuntur ex puincia decedere. Itē phidia de urbibo/at
qz castellis. Sine appositione intelligunt p mori: quasi a custodia/z gu
bernatione corporis pficisci. Cicero de senectut. Detatqz pithagoras sine
iussu impatoris i dei de phidio/et statione vite decedere. Itē de Re. P.
Itēqz z tibi publi: et ceteris omnibo retinēd? ē anim? in custodia cor
poris: ne assignatū vobis a deo min? defugisse videamini. Eo igit modo
dicis decessit: quo dicis defunctus: vt subintelligat vita. Ac in excedo
addis vita/nō subintelligit. Itē in Antoniū. In ipsa cura/et meditatio
ne obeundi sui muneris excessit e vita;

De Precor et Imprecor: Ca. xvi.

Recari quid significet certū est/quom merū accusatiū hab;: ad
iūcto aut datiuo/itē est: qd impcari/hoc ē optare alicui deos pre
cādo bonā fortunā/aut malā. Qui datiu? sepe subintelligit vt apd. M.
tull. in pisonem. Vt omīs sui ciues salutē incolumitatē/reditū/pcarent.
Qd mihi otigit. An qd tibi pficiscēti euenit: vt omīs exspectaretur: ma
le pcarent. Et Quintil. Inde fugiētia vela longo visu psecuti/facilem
emptionē/secūdos ventos/placidū mare nō sic si iphi nauigarem? pca
ti sum? Cum datiuo/itē. S; si tātopere efflagitatur: q tu affirmas: p
mittam? vela ventis: et aurā soluētibo bene pcam. De impcamur vero
hoc eiūsdē sit exemplū. Non impcam? debilitates naufragia/morbos:
paup sit: et amet quancūqz meretricē: et amare nō desinat. Quod cre
brius accipitur in malum;

De habeo orationē: facio z habeo sermonem: Ca. xvij.

Abui orationē/nō feci orationē. S; feci sermonē poti?/q habui: nō
nunq etiā habui. Cicero de senec. Cyrus quidē in eo sermoē: quē
moriēs habuit: quom admodū senex eff;: negat se vnq senfisse senectu
tē suā imbecilliorē factā: q adolescentia fuisset;

De Polliceri/conuenire z audire habeo: Ca. xvij.

Antū habeo polliceri/inquit Cicero ad lentulū. Itē in catone ma
iore. Neqz eos solū conuenire habeo quos vidi: s; etiā quos audiui/
et legi. Itē de oratore. Audire habeo: qd hic sentiat. Qd (vt ipse interp
tor) itē est: qd pollicendū/conueniendū/audiendū ē mihi. Qd pbat ex il
lo licet diuerso loquēdo modo/qualis apd Quintil. Adeo ludibrijs misere
sū diuersitatis implicitus: vt impetrandū a vobis habeā o dii mei fauo
rē. idest: vt impetrādu mihi sit a vobis o dii mei fauor. Qd licet omu
tari in supiorē modū: idest vt impetrare habeā o dii mei fauorē. Sicut
otra illū/in hūc sic. tm habeo pollicendū: neqz eos solum conueniēdos ha
beo: Audiendā habeo hui? sententiā: vel habeo p volo: vt nō mirū sit:
quare aliqui legāt/auco. S; nō recte legē eos: ex illis cesaris augusti

verbis ostendit: quom dixit: qd aliud habeo deos imortales p̄cari;

De mereor bñ vel male de te: demereor / et emero: Ca. c. i.

Ereor de te / est aliqd in te o fero: si bñficij quidē bñ mereri de te di
cor. Sin aut offēhois: male de te mereri. Nōnunq̄ vtrūq̄ ē tice
mus / h̄ in ābiguū sensū: vt quid de te sū meriti? Nōnunq̄ p negatio
nē / sic hoies nihil de me meiti idest q̄ nihil in me bñficij / aut officiij cō
tulerūt. Quib? exēplis ōnes M. Tullij libri scatēt. Demereor q̄ pro
bene de aliquo mereor / accipit: sed cū accusatiuo: vt Quidi? heroidū.
Dic mihi quid feci: nisi nō sapiēter amauī. crimie te potui demeruisse
meo. Et Qñtal. Similit̄ vt pleniorē obsequio demererer amātissimos
mei. Emereor idē pene qd mereor / p̄teitū ei? emerit? Vñ emeiti stipen
dia: q̄ militā p̄fūcti sūt: noiant. Et in significatiōe passiuā: stipēdia
emeita: vt idē. Emeritis huic bello stipēdijs. Et per trāslationē a Die
gi. emeriti boues dicunt: et quedam alia. Emeriti autē senes solent
habere eos qui pro se laborēt: qui dicunt̄ pro alio opus agere. Quin
til. de apibus inquit. Habebam qui pro me opus agerent;

De Refero / et fero: Ca. c.

Et tulit p̄p̄ius ad senatū idest cōsulūt. In eadē tñ sentētia pom
peius ad populū tulit. Ex illo fit senat? cōsulūt: ex hoc rogatio:
que instar ē legis. Dicim? preterea refero tibi acceptū / p eo / quod est
fateor me hoc abs te accepisse: neq̄ id mō in bonā partē: vñ etiā i ma
lā vt p deiotaro Cicero. Vitā acceptā refert clemētie tue. Idē in an
tomū. Omnia deniq̄ q̄ postea vidim? (qd aut mali nō vidim?) si recte
ratiocinabim? vñi accepta referem? antonio. Idē ē fero tibi acceptū /
siue p eo quod est / habeo p recepto abs te: quod mihi debebas: etiā si
solutio nulla intercesserit. Unde fit acceptilatio / quam Iustinianus
per interrogationem / et responſionem fieri vult. Retuli expensum
idest rationem de impensis confeci / vel exhibui;

De Exhorreo et abhorreo: Ca. c. i.

Exhorreo hanc rem idem est quod expauesco. Abhorreo ab hac re
idem est quod per quam alienus sum ab hac re. Hoc semper pos
tulat huiusmodi ablatiuū: illud vero nunq̄: sed accusatiuū;

De bene et male mecum vel tecum agitur: Ca. c. ij.

Ene mecum agi idem est: quod in bona conditione sū. Item pre
clare tecum agi / optime cū illis agi / melius cū hoibus agere:
si p uo cōtenti esset. Ita male mecum agi / et peius / in cōmodius / et pessi
me. Cicero. Cum illo vero quis neget actum esse preclare / mecum
incommodius. Nonnūquam actiue. Valerius maximus libro quinto.
Bene egissent athenienses cum miliciade: si eum post trecenta milia
psaz maratnone deuicta / in exiliū prociñ? misisset: ac non in carcere /

ac vinculis mori coegissent. Actū ē semp in malā partē accipit : vt ac
tū est de re. p. : idē est res. p. extincta/desperata/pdita est ;

De Salio/et Salto : Ca. ciij.

Alio/vnde saltus pro eo qd est : saltū facio. Salto tripudio/vnde
saltatio. Item salio p salto. Virgi. ij. georgicor. Mollior in partē
vinctos salire p vtres. Quid autē distent saltus/et saltatio notum est.
Saltus em est qualis ceruor/leporūq. Saltatio vero illa hominū iac
tatio/quam vulgo tripudium vocant. Et licet salio p salto accipiatu
non tamen saltus p saltatio/saltus ne : que eiusdem significationis est.
Iuuens. ferre : ac per vrbem ire cum tripudijs/sollemniq saltu iussit ;

De abdicō/et exheredo : Ca. ciij.

Abdicare est expellere a bonis filium : dum vivit pater. Exhereda
re vero post mortem. Sed abdicare est gravius : quod etiam in se
exheredationem continet ;

¶ Finit Liber Quintus ¶

9
Incipit prohemium in Librum Septum: cur unum librum hunc/de
notis auctorum composuerit;

Ulpianus ille servius/cuius quanta in iure civili fuerit
auctoritas et plurimorum monumeta testatur: siue aliq
rum exemplo et siue privato consilio fretus/non existimavit tur
pe sibi ad famam fore: ut librum de notis sceuole ascriberet:
non modo antistitis in ea facultate/atque omnium principis et
veruetiam preceptoris sui. Cogitabat enim neque id posse si
bi vitio dari: quod publice utilitatis causa susciperet/neque iniuriam illi fi
eret: qui reprehenderet/si modo rite reprehendat: quod in se fuisse ipse factu
rus: si errata sua aduertisset. Prole itaque Sulpitii/et ingenue/ac ve
re romane/quom ipse quod populus prudenter/et grato inuice aio: qui factum hu
ius non reprehensione/sed laude dignum et gloria putauit. Nec minore volu
me hoc/quod cetera: honore persecutus est. Nam precepta aliqua doctrine tra
dere cuilibet mediocribus saltem literis imbuto promptum est. Errores maximo
rum virorum reprehendere: id vero cum doctissimi hominis est/cum opus utilissimum:
et quo nullum dici possit utilius. Quis enim dubitet/non minus agere et qui
aureum/argentum/ceteraque metalla expurgat/quod quod illa effodit: quod triticum mu
dat: quod qui metit: quod pinus/amigdala/ceteraque nuces seligit: quod quod easde
legit. Ita enim qui emendat: (nisi paucissima sunt: quod emendat) non inferiorem
existimare debemus: quod ipsum illum inuentorem: nec minorem ab illo/quod ab hoc
percipi fructum. Insuper non modo huic ex illius castigatione nullum damnum
afferri/atque iacturam: veruetiam pretium/ac dignitatem/pinde atque auro/
ac ceteris: que modo commemoravi: quantum corpori purgatio ipsa detra
hit et tantum residuo precepi (ut dixi) et dignitatis accrescat. Adeo plus utili
tatis in parte est: que superat: quod que fuerat in solido. Quare si quis apud
inferos sceuole de sulpicii facto sensus fuit: (que erat illi equitas et ius
ticie amor) ausim affirmare fuisse gauisum secumque preclare actum esse dixisse:
quod suorum librorum aurum ab omni scoria esset/ac fece expurgatum: nihilque foret et per
quod ciues sui per eius scripta falli possent. Neque immerito Plinius iunior
ad amicum ita scribit. Ita enim magis credam cetera tibi placere: si quedam
displicuisse cognouero. Quomodo igitur non sit beneficium id offerre/quod so
let beneficii loco postulari. Quod si hoc non prestat aut iam defunctis/aut
tale beneficium respuentibus: perfecto his prestat: ad quos ex ipsa magno
rum auctorum emendatione multa impensis utilitas puenit. Ideoque ab opti
mis quibusque cuiuslibet artis professoribus preceptum est et ut eorum ipsorum/quos
dicentibus imitationem proponunt: etiam vitia (si qua fuerint) ostendant. Huius
modi igitur ego et exemplis/et rationibus adductus/faciendum mihi putavi: ut
unum librum hunc de notis scriptorum componere: non quo illos carperem (nam propter quod

quod hec in huana voluptas foret/certe et alibi maiore hec facultas da-
retur: et de hac ipsa re pene infiniti libri describerent (h quo pdesse aliquid lin-
gua latina discere volentibus non modo ex nostris preceptis: sed ex aliorum quoque errat.
Ubi et de nobis non nihil ad rei testificationem admiscebimus. Dedimus autem
nostro libro suam cuique materiam: ut si per se opus non multum sibi fauoris pa-
raret: ipsa certe vaietas commendatione blandiret. Ex hoc presertim volumine/
in quo et vniuersa que in superioribus singula continentur: et de pluribus prestantissimis quoque
auctoribus pronuntiat: iudiciumque contra eos fit. Sumus autem istis similes et accusa-
tores et iudices: sed qui aliorum patitur accusacionem: iudiciumque solum. mihi le-
gitime et auctoris et iudicis fuerim? officio functi. Sed iam in forum descendamus;

Incipit Liber septimus. Car. in Nonium marcellum de Alumno;

Lumen enim significat (nonius marcellus inquit) quod ab aliquo
alitus est: et qui aliquem aluit. Cui in prima significatione suf-
fragor in secunda refragor. Nec illi exempla secum facere osten-
dam: sed meum. Que hec sunt? Cicero in verba. Italia au-
tem alumnus suum suavitatis extremo/simmoque supplicio fixum videret: tum
varro is. Et ecce de impio ad nos accedit cana veritas actice philoso-
phie alumna. Quorum exemplorum (salua nonni pace) utriusque significat educa-
tum: non educatorem. Nam Cicero quidem ytaliam quasi altricem: illum ab ea alitum
dixit. Varro vero non alio modo locutus est: quam Quintilianus. ubi
ait. Verba omnia et vox eius alumna verbis esse solet: ut oratio roma-
na plane videatur non ciuitate donata. Vult enim verba nostra et voce
videri debere natam et alitam intra romam/ita varro intra athenas
atque in sinu alitricis philosophie. Adhuc etiam nonius alumnus signifi-
care dominum: ut apud Virgilium. Corpus ubi exanimi positum pallantis
achetes. Seruabat senior: qui parrasio euandro Armiger ante fuit:
sed non foelicibus eque Tum comes auspicijs caro datus ibat alumno.
Dure nimis (ne dicam inuoluntate) vir sane eruditus exposuit: quasi nel-
ciamus non domini mortem a seruo/vel comite Virgilium fecisse deplo-
rari: sed quod est plus: quam si vel euander ipse fuisset occisus/ac multo
tristius ab altore siue nutritio morte eius quem aluerat: et quem loco
filij habebat: qualis phoenix ille homericus in achillem fuit: quem quoniam
educasset filium semper appellat/pro alumno. Et certe armigeri mag-
norum principum semper et ipsi nagini vici fuerunt. Siquidem (ut taceam
de phoenice qui bone parti inuoluntate imperabat) patroclus auriga
achillis/princeps erat: et helenus capanei regis filius auriga diomedis: et
meriones inter primos duces crethenium auriga ilioneus: et hectori aliis
fratrum aurigabat circius. Talis fuerat achetes euandro. Ergo non erat
seruus/aut seruo similis apud euandrum: melius tamen apud filium quam patri similis:

et p patre/psertim illo absente. Duo autē hec nomina/que ab eadē lra
incipiūt/armiger/z auspicū : que apd Virgiliū modo legim? nō vxo
omibz etiā explicem? Armiger ē/qui in plio gerit tela dñi sui : vt scu
tū/vt arcū/lanceā/vt cetera huiusmōi. Impiti armigerū vocāt armatū
equitē. Auspicū ē vel a palu auū : vel ab inspectione auū. Sed quia
sol anteq̃ iret in expeditionē capiebat auspicū : hinc factū ē : vt dica
m? auspicia ducū/atq; pncipū : que a sole duce capiūtur. Et hinc auspi
cari nō modo auspicū cape : s; etiā incipe/nec in bonā tm partē(qd fre
quētissimū est) vxi in malā q; : vt apd pliniū. At homo infoelicitē na
tus manibz/pedibzq; deuinctis animal ceteris imperaturū a supplicijs
vitā auspicat. Nam qñ nō est verbū : fere in bonū accipit : vt apd Te
rentiū. Hanc auspicato me huc attuli idest nō foelicitē : quasi auspi
is repugnātibz. Qd declarat Quintil. de achille(vt opinor)loquēs/qui
ad mortē : q̃ dii futurā denuntiauerāt : cupiditate vliscēdi patrocli ru
ebat. Sic nāq; ait. Cant nūc poete antiquarū fabularū aditores : et se
ad exhortandū amicitie fidē magna quedā opusuisse carminibz putet :
si dixerint aliquos p maria/terrasq; asperiorē fortunā amicorū tm secu
tos/aut pncipē grecie virū in vltionē intersecti amici in auspicata bella
gessisse. Et alibi. Itaq; vt apud illos homeris/sic apd nos Virgili? au
spicatiū dederit exordiu. Ausper q̃ perat nuptijs celebrandis quia
auspicū p nuptijs capere solebat. adhibebaturq; p parte mariti : vt p
nuba : que p̃st z ipsa nuptijs celebrādis p vxore. Aliquādo etiā mag
p̃e p eo qui dux militie ē/vt pmo carminū apd Oratiū Nil desperan
dū tuncro duce : et auspice tuncro ;

In eundem de Citare. Ca. ij.

Itaq; idem inquit p laudare accipit. vt cicero. Citeturq; salamis
clarissime testis victorie. Nescio cur id dixerit : Non em̃ tantus
vir : tam parua nesciuit : nisi putet se acutiorē visū iri : si clara faciat
obscura. citantē testes/nō laudant. Nam salamis(qui fuit locus victo
rie themistoclis) nihil laudis meret. quippe q̃ nihil egit : sed testis fuit :
quia interfuit/vel quia in ea posita sūt trophea victorie/que rem gestā
testificantē transeūtibz. Ergo si testificari locus potest : potest merito vt
testis citari : nō tñ tanq̃ venturus : s; ad quē eāt : qui testimoniū deside
rāt. Vel citetur salaminī/ctinēs p oteto/vel citetur auctores/z libri : q̃
de hac salaminis victoria meminerūt/testimoniūq; dicūt ;

In eundem de Capio. Ca. iij.

Capio secundū eundē in passiuo significat ppiationē : vt apud lu
cretiū. Nec bene p meritis capit : nec tangit ira. Capere : facere/
Tereti? in andria. Non si capiundos mihi inimicos sciam esse om̃s hoī
nes. Cape ppeti. Tereti? in euton tumerumenos. Dum abste absū om̃s

fuere mihi labores: quos coepi leues. Cape tollere? Terentius. Hic tibi
nate p̄us vīculis capiūdus. Varro in meleagris. Quē idcirco ēra nō
cepit? et celū non recepit. Idem in eumenidibz. Stola calceosq; mulie
bres ppter positus capio. Capere: eligere. Terentius in echira. Quom
illum in generū coepimus. Virgi. in georgicis. Ante locum capies oca
lis. M. Tullius de officijs. Qz inhit: aliquid p̄bit qd capiat ignaros.
Cape: delectare / sustinere / habere / decipe / circūvenire / occupare / detinē /
saciare / accipe / cōplecti / iuenire. Singulorū exēpla subiicit / que ip̄e (ne
lōgiōr essem) p̄termiſi. In quibz non est illius probabilis expositio.
Nam quis credat auctores vni dictioni tot significata: et quidem pro
se quēq; noua dare voluisse: tanq̄ linguā ipsam cōfundere cuperēt. Cur
igī ita locuti sūt? Nempe qd nihil inest inter has significationes / ca
pio hostē / capio gener / capio sapū. Preterea due appietates in hoc vbo
notande sunt. Vna qd habet reciproci quendā vsum / vt idem sit: capi
voluptatē / et cepit me voluptas. Cicero. Magnam cepi ex litteris tuis
voluptatē. Quintil. Nec me tanta capiebat voluptas: q̄ fluētia ceris
mella odorē. Plini? ad caluſiū li. viij. Capio aliquā voluptatē: q̄ vlla
voluptate nō capiat. Cepi somnū / captus sū somno: vix dici. S; dici
posſi: vt oppſus videlic; q̄ opprimē sōno: capie sōno. Cepi delectatio
nē. Vix nūq; delectatio cepit me / s; in passiuo potius. Captus sū delec
tatiōe. Et itē in ceteris: que ad delectationē p̄tinent. Captus sū ameni
tate loci / dīcīdīne voc / specie mulier / amore pecuniar / spe honoz / mag
tudie sublimitateq; mature. Ista em̄ ōnia delectāt. Ideo subintelligi so
let delectatio. Quare ip̄ū illud M. tullij: qz inhit aliqd p̄bit qd capiat
ignaros: idest delectet. Ergo p̄bitati inest delectatio / vt sit ita exponē
dū / cuius p̄bi delectatio capiat ignaros: siue ignari capiant delecta
tione. Habet inq; Terenti. captus est: subintellige amore / siue plēbitu
dīne femine: idest delectatiōe. Non aut (vt testatus sum) actiue cepi
amorē. Nec longe ab hac oratione abest illud: captus sū oculis: pro
debatuſ sū oculis. Nec hoc vnquā repies: nisi in passiuo. Et nunquā
vere nisi de ocul' dici. Misericordia cepit deos: nō dī mīam didim? idest
nō delectatio: s; dolor ille ex alieno malo. Et meīta mea ceperūt deos:
vt ait Lucreti? / q̄ hmo rat? ē idest admiratio / vel delectatio / vel affect?
eos cepit. Capio dolorē tñ poti? / q̄ cepit me dolor / dicim? Non qz nō
possum? etiā sic dicere: s; qz habem? aliū in vsu modū mag' ap̄iū. Te
net me dolor / sicut tenet me desiderū. Delecta° em̄ videt tñ capere: nec
dū pmanē. Dolor aut / et desiderū tenē q̄si pmanēdo. Itē cepi i digna
tionē / cepi siue otrari molestiā poti? / q̄ cepit me idigna° / cepit me mo
lestia. Otrā cepit me tediū / cepit me obliuio / cepit me odiū / poti? q̄ re
tro: sū. Virgilius. Tanta mee si te ceperunt tedia laudis. Terentius.

9

Neq; agri/neq; verbis odium me vnq; cepit. Cicero. Propter qd tm
odij cepit eloquentia: vt homines studiosissimi quasi ex turbulētissima
tēpestare se in studiū traderēt quietū. Idem. Ut eos iustitie capiat obli
uio. Plin? tñ li. vii. naturalis historie ait. E palto tecto lapsus mris/
et affmū/ ppinquorūq; cepit obliuionē. Altera q; cape significat vel spō
te/ vel nō sponte accipe. Sumere tñ sponte. Atq; hinc ē illud/cepi labo
res/cepi molestiā/cepi dolore/cepi vel suscepi inimicitias/suscepi curas/
suscepi sūptus/accepi calamitatē/accepi cladē/accepi damnū/accepi
iniuriā/accepi otumeliā/accepi repullam/accepi vuln?/ qd nunq; fere
aliter dicim?/ nō sustinui/nō ppressus sū vuln?/ sed tm accepi: nisi more
poetico: vt apd Ouidiū li. ij. methamorphoseos. Nullam patiēte repul
lam. Cicero. In domū multiplicatā honorib; nō solū ēpullam rettulit:
h; etiā ignominia/et calamitatē/quom dixit: nequaq; otta hoc: qd pē
pio facit. Nam sumo suppliciū/sumo poenā nō in me: h; a me in alium
infligi intelligit. Ideoq; adiungit ablatiu? cū ppositione de. Cicero. De
illo paulo post suppliciū sumit. Quintil. Ut nisi occurriss; ad diē: de eo
qui restiterat: poena sumeret. Potest tñ quis de se etiā sumere suppli
cium/erūtq; tanq; due psonē: que agit/ et que patit. Nec lōge ab hac
rōne abest illud/captus sū oculis/p orbatus sū oculis. Nec vnq; hoc rē
perias: nisi in passiuo/et nunq; fere nisi de oculis dici. Poero qā sume
re ē vltro/quasi nō pmissu aliorū capere. Eo fit: vt intelligat p nimū:
et interdū p arrogāter sibi tribuere. Ut Cicero de offi. Orationē autē
latinā efficiēs legēdis nrīs pfecto pleniorē. Nec vero hoc arrogāter
dictū existimari velim. Nam philosophādi sciam ocedens multis/qd ē
oratoris ppiū apte/distincte/ornate dicere: qm in eo studio etatē dūp
li/h; id mihi assumo: videor id mihi meo iure quodāmodo vindicare. Al
sūpisse sibi ait eā laudē: que nisi vera ess; ac palam vera: ppter rei mē
itudinē arrogās videret. Ergo assumere ē multū/ et pene nimū sibi tri
buere. Idē p plantio. Qd nō mihi tantū sumo iudices: neq; arrego.
Inde meritorū vocabulū psumptuosus. Deniq; quodā loco Valerius
maxim? ita plane horū vborū ppietate distinxit: vt hāc differentiā pe
ne pēpē videat: quom de Catone censorio loquit. Qui ensem de medi
is hostib; recepit. qd hoc aliqui filio catonis tribuūt/inquiēs. Ut nō
coact? accipet: sed sua spōte sumere videret. Quare si latine et nos loq
volum? dicam? dominū Iesū carnē quidē humanā sūpisse/mortē ve
ro accepisse eo iure/qd modo apd Ciceronē legim?. Si quis forte deside
rat: exponam?. Significat aut idem/quodāmodo/qd mea auctoritate/
meaq; licētia/et pcessa mihi ab hoib; libertate: vt idē p archia. Quae
suo iure nē ille ennius scōs appellat poetas/suo iure inquit: q poeta
erat/et pbatissim? poeta. Idē ē p meo iure: vt idē alibi. Pro meo iure

hoc dico. Vos eo me puastis/ q̄si confidēter dico. Est em efficiens cau-
sa/nō finalis/qualia cetera sunt hoc modo dicta/p mea in vos beniuo-
lentia/p vstra in me humanitate/p tua māfuetudine/p sua pietate.
vbi efficiens(vt dixi) causa intelligit/non finalis;

In eundem de Contendere: Ca. iij.

Contendē idē ait/est festinare: vt virgil. Que p̄mia littora cur-
su atendūt petere. Contētio est pseuerantia/vel elatio. M. tull. de
offi. li. p̄mo. Ex atentiōe vciis/et submissiōe/et ceteris similib? facile
iudicabim?. Salustius hystoriar. iij. Rursus iumēta nacti ad oppidū
ire atendūt. Contendē: atinuare. Cicero de oratore. p̄mo. Id qd eius
scriptura declarāt: et atentiōes vciis/et remissiones atinuarent. Et. iij.
nihil p̄missiōis est: q̄ si in remissionē atentio. Preterea ait/atendē ē al-
teringe/intorq̄re/parare/certare/ extorq̄re/propere/vel dirigē signū.
Itē p̄ festinare/intēdere. Sed neq̄ p̄cepta/neq̄ exempla satis distinc-
ta sunt. Quid enim dicitur contentio est pseuerantia/et atendere est
atinuare. Quom p̄serti eadē exēpla vtrōq̄q̄ subijciat. Quid itē vgi-
lianū illud/Contendūt petere. Et illud Salustianū/ire atendūt. Que
duo idē declarāt: qd atendūt/vel pgunt ire/sive petere. Jam vero apud
Cice. atentio nō est pseuerantia/neq̄ atinuare: sed intētio/atq̄ intēde.
Indifferēter. n. dicim? atentio/et intētio. hoc loco atendere/et intēdere.
Nā plurimi fallunt/accipientes intētionē p̄ volūtate/atq̄ p̄posito. Af-
ferā ad hoc p̄bandū ex M. fabio exemplū: p̄ qd et ipsa res/de qua agi-
m? p̄babil. Neq̄ quāssim? aut in musica son?/nec accuratissim? oratio-
nib? ouenit. Nā et hic pax clar?/nimmūq̄ plen? nullū afferre aiūis
moū potest. Et ille p̄tenuis/et immodice claritat?/causa est vltra. Vex
tamē neq̄ p̄nūtiatiōe flecti/neq̄ diuti? ferre intētionē potest. Nam
vox et neru quo r̄missior? hoc quāssior? et plenior? quo intērior? hoc tenuis
et acuta magis est. Sic p̄ma vim nō habet sūma rūpi periclitat. Ne-
dix ergo atendū sonis. Hi quoq̄ cū augēda intētio est: excitādi: cū sū-
mitēda: sunt temperandi. Manifestū ergo est: quid sit intētio/cuius
etiā similitudo neruorū manifestius docet. Vnde similitudo sūpta est.
Nā vt neru? in cithara: aut neru? in arcu quo mag? intendit? eo vhe-
mentiorē sonū/vel ictū efficit: quo mag? relaxat? eo remissiorē: ita et
vox que vtiq̄ vsū neruorū corporis erigit: quos videre licet in acutissi-
me exclamantibus maxime intendi: tanq̄ in cithara aut in arcu/ siue
contēdi/que(vt dixi) idem sunt: atq̄ idem esse ex verbis vtriusq̄ aucto-
ri: quos nō iam? liquet. Neq̄ vero quisq̄ negauerit/continenter
esse: quod atinue/sive atinuate/quod marcellus ait: sed a contineo
venit. Contentus vero a contendo/licit et contineo faciat contentum;

In eundem de Cursus: Ca. v.

9

Vesius inquit idem est volatus: vt Virgi. Cursumq; per auras di-
 rigite in lucū: quasi nō figurate dicam? de volatu cursū: et de cur-
 su volatū: vt ille apud Terentiū/ festinato seruū ire iulēs inquit/ vola-
 p eo qd est curre. Denauigatione q; festina dicim? cursū: vt. M. tullius?
 Que cursu frumēto onustas naues petētes rhodū viderit. Et Quinti-
 nauigationē dixit fugā/ siue naues fugiētes: que velocē cursū cōfecerāt:
 quom inquit. Inde fugiētia vela longe visu psecuti. Is em/ qui fugit/ ve-
 locissime currit. Eoq; Virgil. inquit/ Pedib; timor addidit alas. Is
 q; Quintil. inquit. Multa sūt grece/ et latine nō denotata. Nam et qui ia-
 culū emittit: iaculārī dicim. qui pilā/ aut sūcē/ appellatione pūatim sibi
 assignata caret. Et vt lapidare: quid sit manifestū ē: ita glebarū/ tel-
 tarūq; gestus nō habet nomē. Vnde abusio/ que
 dicitur: necessaria ē. Quare ad hāc Quintilianī formulā nō aliter na-
 uem velociter euntē/ et auē velociter volantē currere dicim? q; iaculārī
 sudem. Illud aut apud oratores obseruauī/ volitare poti? q; volare p dis-
 currere dici solere: vt apud eundē. me p oia maria volitantē. Et apud Cice-
 ronē. qui p for volitat: quale est reptare. Nam quom repere sit anima-
 liū carentiū pedib;: et ventre euntiū: licet quedā reptilia pedes habeāt/
 vt lacerte: tñ reptare hominē dicim?/ qui segniter/ lente/ et quasi testu-
 dineo passu incedit: quales sūt: qui in ortis/ aut vineis/ similibusq;
 locis spatiant. Orati? an tacitū siluas interreptare salubres. Plinius
 ad bebiū. Scholasticis porro dñs vt hic est: sufficit habundē tm soli:
 vt releuare caput/ refrigerare oculos/ reptare p limitē/ vnam/ sennitē terre.
 omīsq; viticulas suas nosce/ et numerare arbusculas possit. Is frequen-
 tior currētib;/ q; reptātib; lapsus ē. Terenti? in adelphis. Preceptauī
 vsq; omne oppidū ad portā/ ad lacū/ quo non:

In eundem de Carpere: Ca. vi.

Arpere inquit p attenuare/ et apire. Virgi. Nec nocturna quidē
 carpētes pensa puellē/ hoc est: ne puellē quidē ipse dicerēt. Nam
 vt carpm? linū virēs ex humo: quom vellim? ita puellē sinistra manu
 de colo pensū trahentes/ senhimq; vellētes carpūt. Et vt decerpim? rosā
 p mis digitis/ sic puellē p mis et ipse digitis decerpūt ptiulatim linū/ la-
 nam ue. Iterū carpere celeriter pterire. vt Virgi. Et acci carpe pta fu-
 ga. Et in eodē. Carpe mox gyrū incipiat: quasi nō celeritas illa magis
 intelligat p hoc qd dixit fuga/ qui ē celer cursus: q; p illud carpe. Et
 in secūdo significet velociter pterire. Aliud nanq; ē ire in gyrū: aliud p-
 terire: qd de equo/ et sessore vtrūq; poetice dictū est;

In eundem de accipere: Ca. vii.

Ecipere p pascere idē inquit. Terenti? Accipit homo nemo meli?
 proesus/ atq; plixus. Et hunc imitatus seruius in Virgiliū. Illos

porticib? rex accipiebat in aplis. Urbani? pfecto & lauti? loqui pote-
rāt. Pecora gregati/altiliag? dicūt pasci/nō hoies. Nos em q̄tiens
accipim? siue excipim? in diuiniū/nō ad saginā/h ad iocūditatē illam/
atq; apparatū iuitam? vt mīma pars cibis assignet. Vñ diuere dici
m?/eo tēpore/nō omellari/aut opotare/aut(qd de formi? est) opascere/
siue opasci. Siquidē Terēti? de thralone nō tāq de sagiatore locut? ē:
sed tanq de splēdido apparatore diuinoz. Et vgi. helenū regē vult re-
gīa quandā magnificentiā in exhibēdo diuino declarasse. Non solum
(vt ita loquat) pascionē. Et (vt dixi) saginā. f. atq; tñ accipe nōnunq;
significare in domū suā honozis & amicitie gīa aliqū diuinā cape ita/
tñ vt subintelligat in diuiniū. acceptus sū a te laute: id est acceptus sū
in diuiniū/vel tractus. Nam frequēter in stratiū dici reperim?. Ego
abs te miseris sum acceptus modis. Hoc apud Terentiū/et apud Ci-
ceronē. Ex quo illud laudat arcithe: quī cum villico factus est iratioz
quo te modo inquit accepissem: nī iratus essem;

In eundem de Graue: Ca. viij.

Graue inquit significat grauidum. Virgi. Donec regina sacerdos
Marte grauis. Circūlocutio fecit: vt intelligatur grauida. Nā
si dicamus regina/aut leena ē grauis/nemo prorsus intelligat: si ad
dam ex rege/aut ex marito fortasse intelligatur esse grauida. Ita apd
virgiliū. Marte grauis/ p semine martis impleta. Graue plenū. Vir-
gili. Non insueta gues tentabūt pabula fetas. Si accipit fetas p gū-
das: supuacaneū est/ exponere gues p plenas. Per illud em qd preg-
nātes sūt: plene esse intelligunt. Graues vero esse p epytheton appo-
sitū est. Quippe gūde ōnes gues: vt ipsa quoq; vx iudicat. Nā a gra-
uis fit gūid? Sim accipit fetas p his q̄ pepererūt/ vt puerperas muli-
eres: q̄ p̄imis dieb? matrēs sūt facte/ gues lacte dicent: q̄h onustas/
nō q̄h plenas. Durū sit nāq; appellare oues/capras ue plenas lacte/
h vbera plena lacte: vt ē apd eundē p trālationē gūida. Et gūido su-
perat vix vbe limē. Qd siquādo repiat gūis p plen? hoc tñ in loco nō
ita accipit. Hunc eundē quem ego ptuli resū: et ille affert/ q̄h de gra-
uidō/ & nō de graui q̄stio. Nec poete mō/ verūetiā oratures sic loquunt:
vt Quintil. Luctanē mē viscera aime. Et itez funerib? gūidū in eos
agūt. Sed ad graue reuertam. Grauis inquit plen? Virgil. Tum pie-
tate gūem/ ac meritis si forte vix q̄ cōspere. Virū pium/ & benemeitū
appellare plenum pietate/ & plenum meritis quis audeat. Non ergo
ita exponendum est: vt nec est vtendum in quo paulo post meam sen-
tentiam ostendam. Graue/ inquit grandeum. Virgilius. Hic gra-
uis entellum dictis castigat acestes. At ego potius accipio/ grauis
prudētia & morib?/ quomō p̄ime grauis pietate & meritis dicebat.

Multa p̄terea significata dat huic eidē nomini : que p̄fecto forēt infun-
ta si ad illū modū poetarū oīn exponam? exēpla. Qd̄ longe adest tum
ab utilitate discentiū / tū ab ipsa rei natura. Etenī graue suapte natura
ponderosū significat : vt ḡue sarrū / ḡuis sarcina / ḡuia arma / ḡue scutū :
qd̄ s. ḡuat nos in ferēdo / et qd̄ egre / z cū molestia fert. Inde p̄ abusione
trāsferim? ad senectutē / ad morbū vel laborē / ad dolorē / quia hi / qui mo-
lestia ex senectute / morbo / ceterisq; sentiūt / quasi onere intolerabili pre-
mūt. Qd̄ cupide velut ḡue p̄odus a se vellēt deponere. Neq; solum ad
molestias corpis trāslatio hec fit : verū etiam ad molestias animi : vt
ḡuis otumelia / ḡuis iniuria / ḡuis moeror / ḡuis iactura / que aīn genē
quodā p̄deris p̄mūt. Itaq; vn? mod? est / q̄ corpi / aut aīo molesta sūt :
ea ḡuia appellare. Eoq; molestia a mole .i. a re magna / magniq; ponde-
ris vocata ē. Alter mod? ē / q̄ q̄admodū ḡuia sara / et grādes trūci nō
facile loco mouētur : sed ad omnē tēporis mutabilitatē herēt : ita hoīes
ostates / ac p̄diti sapiētia : merito p̄ figurā ḡues noīant. q̄ nec p̄cibus /
nec minis / nec vanitate / nec p̄missis ab equo / z iusto sūmouent : vt hi
faciūt : quos leues vocam? : qui in similitudinē pulueris / z palearū ad
omnē aurā ventilatūr. Sciam? tñ ḡuis tūc regere datm̄ : quom est in
pore significato : vt tu es ḡuis mihi. Quare nō p̄le quidā legūt ap̄d Ci-
ceronē de officiis. Qd̄ etati tue esq; aptissimū : et auctoritati mee ḡuissi-
mū. Nam hoc ḡuissimū sup̄uacū ē. Ceterū qd̄ mirer : si in his q̄ sūt al-
tioris itelligētie fallit : quom leuiorib; atq; apte allucinet marcell? :

In eundem de Inficiator. Ca. ix.

Inficiatores inquit sūt falsi criminis obiectores : vt Cicero de ora-
to. l. i. p̄mo. Ut si ille inficiator p̄basq; iudici antepetitā esse pecuni-
am : q̄ esq; cepta debere. Hoc de reo dictū ē a Cicerone / nec reo criminis /
h̄ pecuniarū. Ille vero accepit nō tm̄ p̄ accusatore : h̄ p̄ auctore etiā et
accusatore falsi criminis. Vbi em̄ pecunia / z petitor nominatur : ibi nul-
la ē criminatio. Inficiator igit is significat : qui negat se vel debere : qd̄
actor petit : vel om̄isse qd̄ accusator obijcit. Vnde status diecturalis di-
citur inficialis : in quo semp reus inficiat : vel inficias it. Inficiari em̄
et id qd̄ dixi inficias ire : est vbo negare. Nam negare ē aliqñ etiā fac-
to. vt Virgil. Egregij forma : h̄ quis fortuna negarat In patriā redit?
Veto notū ē aliud esse / q̄ nego : et (vt breuiter signē) otrariū ē illis impe-
ro / z iureo. Non ē aut huic nomini nisi accusatiū casus / et vnū verbū
eo / is / it. De inficias loquor : cui simile suppetias p̄ eo / qd̄ ē ad auxiliū
vt in p̄ij. om̄etarioz cesaris. et nuntiabant auxilia magna equitatus
oppidanis suppetias venire. Et in eodē. Quisq; rebo timens elephantis
p̄p̄. relictis suis finib; oppidisq; suppetias p̄fectus ē. Et iterū in eodē.
Atq; suis fugientib; suppetias ire p̄tendit. Suetonius de respasiano.

Legatū in sup̄ syrie consularem suppetias ferentē cāpta aquila fugauē
runt. Suppetias pro auxilium. Plautus in epidico. Sed memēto si
quid seuiūt/ senes suppetias mihi cū sorore ferre. Idē in eodē nominati
uo est vsus. Auxilia mihi/ et suppetie sunt domi;

In eundem de Incisim? Ca. p.

Incisim inquit/ q̄h simul. Cicero in oratore. hec quidē duo binis
pedibz incisim? deinde mēbrati dicere solebāt. Quid magis otariū/
q̄ incisim. i. minutatū/ de siml qd est diuictim? q̄h nesciam? qd sint/ cola
comata/ et perhi odi/ de quibus Cicero pluribz in locis disputat/ appal
lans ea isationē/ mēbrū/ circūitū/ siue ābitū/ siue aprehensionē siue cōti
nuationē/ siue circūscriptionē. Cui? vltimū (qd multz noibz Cicero
vocat) duo genera Quātū. facit. Priora autē sic diffinit. Incisū ē sensu
nō expleto numero oclusū/ pleriqz ps mēbrat/ vt dom? tibi dērat. At
habebas. pecūia supabat. At egebas. ffuit autē ex singul. Vbis incisa.
Mēbrū ē sens? mēbr? oclus? q̄ a toto corpe abrupt? p se nihil efficiēs;

In eundem de Candeo? Ca. xi.

Vid ergo/ nihil ne benedixit Marcellus? Immo vero aliqd. Atqz
adeo multa. Sed nūc bndictis nō est locus tamethi in his? que
laudari queūt nō/ nihil interdū de h dēro/ vt cādet/ ignitū est. M. tullii?
de officijs. Candēte carbone adurebat capillū. Candet candidū est. Vir
gi. eneidos. iij. Candētis vacce media inter cornua fudit. Sed hic (vt
dixi) non nihil de h dēro. Nam ex candescere hominē dicimus? quom ve
hementē irascitur. Preterea ostendenda est passim causas quāobrem
vnū verbum plura significat? vt in hoc. Quom enim ignis obstantia
exuperat/ ac fumū vincit? cādorem flāme concipit? vel q̄ sol quanto can
didior/ tanto ardentior? ita anim? dū ita oclat? est? inflāmat?/ incen
sus/ et ex candescens dicitur. Vel quod mare ventis contractum/ et in
mozem aque ebullientis in lelete/ vel ipsa aqua lebetis ebulliens/ spū
mas albescentes eijcit? ita animus simili perturbatione pertitus/ ex candē
cere dicitur? vt tanta cōmotio mentis significetur? quanta est vel ma
ris? vel aque ad ignē iam albescentis? quod ex vni? a Quātili. ex posi
ti vocabuli patescet exemplo. Vertex inquit est contorta in se aqua/
vel quicquid aliud similiter vertit. Inde pp̄ flexū capillozū/ pars sū
ma capitis. Ex hoc inquā in montibz eminetissimū recte dixeris? hec
omnia vertices? pp̄rie tamen vnde initium duxit. Quare nemini debz
mirū videri? aut interdū vna vox plura significet;

In Deruium de letus? Ca. xij.

Actum Deruium placet multa significare/ secundū/ pingue/ graui
dū/ pulchrū/ viride/ et multa alia. Idqz apud Virgiliū. modo. Q̄
si alios qz poetas exposuisset? adhuc alia multa significata adiecisset.

Sed ipse rationē reddam : cur in varios sensus abutamur : cū vñum natura significet. Letū id appellamus : qđ aspectu gaudiū pmit. Nam gaudere ppe ē in trīnsecus. Letari extrīnsecus. Recte igit aiata dicuntur leta : quoties letantur. Et quia natura sic opatū est : vt que bō corpis habitudine sūt alacriora : que vero debili tristiora sūt : Eo fit vt pinguia vocem? leta : vt letas oues/letos greges/leta armēta. Trāfferim? hoc ad similia ad segetes/ ad vites/ ad oliueta/ ad ceterās arboris. Vnde sicut ex illis supioribz dñm p̄cipiūt fruct? : et qđadmodū illa/ita hec qđ qualia sint : declarat aspect? : appellanturq; leta segetes/leta vites/leta oliueta/leta arbusta/eo quidē magis : qđ multi volūt hec aiata esse. Vel leta dicim? ab effectu/qđ nos letos faciūt/vt locū tutū/quia nos tutos efficit. Ideoq; nō appellant hoīes leti ob fecūditatē/pinguedinē/pulchritudinē/grauitatē/z similia : sed tñ ea : que in nostros vsus cedūt/aut (si ita attingat in nrām delectationē) letitiā nobis voluptatēq; pariētia. Hanc igitur regulā tenētibz/hoc nomē et apđ auctores inuentū facile intelligit : et multifariā sine ambiguitate in vtrō supeditabit ;

In eundem de Accuso/et Inculso : Ca. xij.

Causare (vt idē cū mltis alijs voluit) est maioris de minore. Incautare ē minoris de maiore/vel paris de pari. Quorū singularis inscitia vehemēter ē castigāda. Apud quē em auctoz observatio ista repietur : Nonne apđ veteres adolescētuli solebāt pbitatis simul z eloquentie laudē capessere ex magnorū viroz accusatione : Atq; (vt ait. M. Fabius) crediti sūt etiā clari iuuenes obīdem R. P. dare malorū ciuū accusationē. Qđ significauit Cicero : quom dixit/qđ ē illa misera/qđ dura seruitus adolescētibz paulo loquatiozibz seruiendū ē. Nunqđ Demosthenes quom tutores suos adolescētulus in iudiciū vocauit/aut Cicero quom verē reum fecit p̄toriū virū ipse questor? nō accusauit. Maleq; locutus est/dicens : accusationē suā semp/nunq; inculsationē. Et hoc qđ ē de accusando. Quid aut de inculsando : Certe si illud nō est de maiore in minorē neq; hoc erit de minore in maiorē/et alioquin nullo vnq; in iudicio auditū ē/nomē inculsationis. Quid poro extra iudiciū : Virg. inquit. Quem nō inculsau amens hominū ue/deū ue. Dij quidē maiores enea sūt : hoīes vero troiani duntaxat minores. At ē apđ Terentiū pater ad filiū loquēs. Quid me inculsas elitiſpho? Hoc em isti exemplū ponūt. Ceterorū exēpla omittūt : que p̄tra eos faciūt/que sūt infinita : vt cesar amētario p̄mo. Hoc quom animaduertiss̄ cesar/duocato cōsilio oimq; ordinū ad id cōsiliū adhibitis cēturiōibz/vehemēter eos inculsauit. Sed (ne multis moxer) accusare ē vel apđ iudices : vel apud aliū qđ uis etiā apđ illum p̄sū : quē accuses/significare atq; ostēdere aliquē peccasse. Inculsare vero rephendere mores alteri?/et plerunq; cū querela :

quod ab illo iniuria his affectus. Et ita apud Virgilium/Terentium/
Cesarem/ceterosq; auctores accipiendum est;

In eundem de barba/et barbe? Ca. xiiij.

Arba vero idē inq̃t hoīnis est. Barbe vero q̃drupedū. S; nō est
barba tm̃ hoīnū? neq; barbe tm̃ q̃drupedū. Quā a barba q̃drū
pedū/ a barbe hoīnū vtiq; mltorū dīcūt. Orat? . Vtq; lupi barbā vaie
cū dēre colūbe Abdiderūt furtū ēre. Plin? li. xxiij. Rabiē hircorū si mulce
at barba/mitiorē. Eadē p̃scisa/nō abire eos in alienū gregē. Nam
illud Virgilianū. Styriacq; ip̃eris iduruit horrida barbis/mag; de ho
mibus dictū ē q̃ hircis. Et illud nec min? iterea barbas i canaq; mēta
Cimphēi tondēt hirci. Ad mltos hircos ēferē/pinde ac si dicerem? cau
das/qm̃ tm̃ singule singul hircis sint. ita a barbe sūt etiā. Et barbe ali
orū q̃ q̃drupedū: vt Plin? in xxx. Quom̃ geinos trāsit sol cristis/et
auribus/et vnguīnibus gallicinaceorū si luna raris barbis eorū;

In eundem de nūtiis/et nūtiū? Ca. xv.

Nūtius inquit idē est/quī nūtiat. Quod aut nūtiat licet neutro
dicat/tm̃ iuuenē a masculinū. Virorū cur ita dīcūt. Ego quidē nū
q̃ hoc nūtiū legi. Ac ne ip̃e quidē (vt opinor) qm̃ festus pōpius vultu
or eo auctor/ita scribat. Nuntius et res ipsa/et nūtius dīcitur;

In eundem de Arceo? Ca. xvi.

Arceus idem ait est phibere. Sed mihi videt̃ potius esse/vetare
ne accedant his qui veniunt. Juno septem tantū annos arcuit
troianos ab ptalia: quā vbi cōtigerūt: non arcebat ab ea amplius: q̃
in ea esse phibebat. Trāferē (vt plerq;) de corporeis ad in corporea.
Cicero in paradoxis. Que vis em̃ est? que magis arceat homines ab
imphibitate: q̃ si senserūt nullū in delictis esse discriminē. Contrariū huic
verbo est abigere/qd̃ significat a loco fugare/atq; expellere: vt abige
muscas a facie mea scribentis/abige canes a popina tua/abige stue
nos/somitu a vinea. Quātili. Ibo i lectus miser planctib; aues abigā.
De pecoribus vero idem/quod de ceteris animalibus accipiendum est.
Que si nobis odiosa sunt: abigim? idest expellimus: vt oues/capras/
asellos ab ortis/a vineis/a pratis. Quod si ita nō sit: sed furto tolli
m? vtiq; gregatim abigere aliud significat idest furto tollē. Aut etiā
latrocinio: vt apd̃ eundē. Adhuc spolia trāseuntū a abacti pecoris gre
ges/sub hoc titulo defendebant. Vnde abactores vocant̃ pecuariorum
aialiū fures/latrūculiue. Nos quidā abigeos vocāt. Vlpian? aut iqt.
Abigei p̃pe hi habēt: q̃ pecora ex pascuis/vel ex armētis subtrahūt: a
quodāmodo depredant: et abigendi studiū quasi artē eperēt/equos
de armētis/vel oues de gregib; abducentes. Ceterū si quis ouē ober
rantē/vel equos i solitudine elictos abduxit: nō ē abigeus: s; fur potius.

6

Hic abigeum a non abigeo distinguit loco non numero. Claudius nu-
mero: non loco/inquires. Quantitas discernit furem ab abigeo. Nam qui
vna suam surripuerit/ut fur cohercebit. Qui gregem ut abigeus. Hic
furem ab abigeo separat: ut supior fecit. Macer non separat: quom ait.
Abigeatus crimine publici iudicii non est: quia furtum magis est: quam quia
plerumque abigei et ferro utuntur: si deprehendant. Ideo grauius puniri eorum
admissum solet. Quom autem hi iuriscosulti inter se conueniant/aut non conueni-
ant nihil ad hoc tempus. Hoc tamen dixerim: non modo fures huius furti aliqui
solent abigere arma vel greges/ sed etiam latrunculi/ qui facta perdonum ma-
nu in alienum agrum incursionem exercentes: pecora etiam interdum abigunt/ et
abigei nominari possunt. Prestare (quo verbo sepe et consulti/ et oratores utun-
tur) est prohibere/ ne alicui fiat aliquid incommodi/ et si non prohibuerint: sa-
tisfacere/ ut venditor debet prestare vitium rei/ quam vendit id est prohibere/ atque
efficere: ne emptor damni quid faciat. Alioquin satisfacere neque illud in
alterum modo/ verum etiam in nos ipsos. Cicero in tusculanis. Quom id quod
ab homine non potuerit prestari/ euenerit. id est cauere et prohibere;

In eundem de Innocentius et Innocentius: Ca. xvij.

Innocentius inquit Serui? est: cui non nocet. Innocentius qui non no-
uit nocere. Vellem exempla recitasse: quibus ostenderet eam expositionem
innocentii veram esse. Namque illud Virgi. quod eum impulit in hanc opinionem.
Donec vestra tenet ficum/ et sedere carine/ omnis innocue: non est accipien-
dum/ quod sederunt tales ut eis nihil noceret: sed vel more poetico: quod nihil pec-
cauerunt quasi innocentes homines. Nocentes enim sunt quicunque ab honesto re-
cedunt/ etiam si nemini noceant/ vel quod non nocuerunt neque sibi ipsis/ neque ve-
toribus/ aut nautis;

In eundem de Instar: Ca. xviii.

Instar montis equum diuina palladis arte. Instar. id est ad similitudi-
nem serui? ait. Quid similitudinis equo ad mortem? Quod si etiam si-
milis esset: non tamen eum magnum potius quam paruum esse: quod Virgi. sensit: intelli-
gemus. Archimedes ille geometricus globum ad similitudinem celi fabri-
catus est: in quo effigies celi aderat. Magnitudo non aderat. Idem fit de ta-
bula illa depicta ad similitudinem orbis terrarum: quam non ausim dicere de-
pictam/ instar orbis terrarum. Neque alia multa huiusmodi. ut instar anto-
nij ambulas/ instar patris scribis/ instar languidi sedis/ sed ad similitu-
dinem/ vel in similitudinem/ vel in modum/ vel in more/ vel tanquam et similia. In-
star potius significat ad eparationem/ vel ad mensuram: ut apud Virgilium. Ae-
golici clipei/ aut phelae lampadis instar. Cicero. Exometroz instar
versuum. Nam illud apud eos est instar mortis ducit. Et fulminis instar/
significat equipationem doloris in morte/ et impetus ex fulmine. Quod si quando
reperiatur primum accedere ad significationem similitudinis: ad monitionem similitudinis?

ut nīmīā vīdī licentiā deūtem? Nam ego sic audere vix vti: vt seruij familiarissim? Macrobius cū sepe alias/ tū statim in p hemio Satur naliū ita inquit: vt que indistincte atq; p̄miscue ad subsidū meōrie annotaueram? in ordinē instar membroꝝ coherentia ouerent;

In eundem de Passim! Ca. xij.

Assim inq̄t significat vbiq; Mihi aut illud videt vbiq; q̄ passim. Nā in prato vbiq; ē herba: non passim Contra grex passim pascit poti? q̄ vbiq; Quippe aliquid inualli est inter pecudē/ & pecudē. Nō ita in herbā/ & herbā. Est aut passim q̄si passu distante: vel sparsim/ quēadmodū dicim? passis manibꝝ/ et passis criminibꝝ: quod accipi solet etiā pro crebro/ dū de rebus mentis loquimur. Lactanti? tamen pro vbiq; accipit/ qm̄ inquit. Credit ei passim tanq̄ cognite veritati. Neq; solū p vbiq; s̄ etiā (q̄ inuitati? ē) p vndiq;. Cumq; is numerus cōdende vbi parū idoneus esse videt: constituit asplū. Eo passim confugerūt ex finitimis locis Passim quisq; sū vllō obditiōis discriminē. Vsq; duo hec poti? significat i loco simul/ & ad locū. Ut Terenti? in euencho. Occidi. neq; virgo ē vsq;. Cicero in philip. Nec vero vsq; discede bā;

De aduerbijs in Im exeuntibus! Ca. xij.

Damus de quibusdam aduerbijs in eam vocem exeuntibus. Priuatim nihil differt a puatē: si puatē dicere liceret. Nihil sepatim a sepatē: si hoc repiaf. Nihil pperatim/ a pperanter/ nihil dissimulatim a dissimulant. Vterim idem est: quod copiose. Assatim quod abunde. Raptim quod festinane Cursim quod currendo. Tamen aliud ē generatim/ p̄ generalitē. Hoc em̄ significat omnia simul que sub genere sunt amplectādo Illud vero p singula genera/ seu magis p singulas species. Siquidem species genera vocam? vt quot sūt genera arborū/ vitium potius quā quot sūt species. Virgi. Generatim discite cultus. Varro non in volucris generatim seruatur analogia/ non ex aquilis aquile/ neq; ex turdis pereantur turdis: ne ex reliquis sui cuiusq; generis. An aliter hoc fit? q̄ in aere/ quā in aqua. Non hic conche inter se generatim innumerabili numero similes. Eodem mō: vt generatim per singula genera dicimus: ita summatim per singulas summas aliqui dicimus summatim et generatim nō per singulas summas/ genera q; s̄ p vnā/ vnū ut: vt dicā de hac re summatim. Cicero de oratore li. ij. Infinitū mihi videt id dicere: in quo aliqd generatim q̄rit/ hoc mō. expetēda ne esset eloquācia: expetendi ue honores. Ceterū quomō differat ab illis ad sumā/ in summa postea reddam. Viritim per singula capita viroz: vt gracchus diuidebat viritim sex modios frumenti. Tamen de vno aliquando dicim? vt apud Curtiū: si quis viritim dimicare vellet puocauit. Noiatim per noia singulorū: vt assignati sunt cōiurati noiatim custodi carceris.

Et de vno etiā: vt tenēs cruentū pugionē brutus nominatim ciceronē
 inclamauit. Membraatū p mēbra. Celim p incisiones gladij. Punctim
 p pūctiōes/infusionesq gladij/hue incitēdo/et pungēdo. Strictim strī
 gēdo singula vel certū aliquid. Carptū hinc et hinc decerpēdo/nō ipsam
 seriē sequēdo. Tractim trahēdo nō interrūpendo seriē. Cateruatū/grega
 tūm/turmatū/manipulatū p diuersas cateruas/diuersos greges/di
 uersas turmas/diuersos manipulos. Domesticatū/vicatū/regionalū/
 oppidatū/municipatū/puicionatū/p varias domos/varios vicos/varī
 as vrbes/rome regiones/variaq oppida/varia municipia/varias puī
 cias. Demio nūc ad id/qd pmissā: in sūma et ad summā magis modo
 vtēdi differūt a summā: q significato. Qñtūl. in corpe plecto. In sū
 ma nō recedo. Iffas ē mihi etiā inuit parētibus pie facere. Cicero de off.
 Ad summā (ne agā/de singulis) munē toti? generis humani societate/
 aggregationē/et conciliationē colere/tueri/seruare debem? Differt autē
 ad sūmam et ad summū: q scdm ad numerū refert: vt idē Cicero pro
 milone. Unus aut ad summū duo inuētī sūt qui milonis causam nō p
 barēt. i. nō plures q vn?/aut duo ex oībo. Idē ad messeniū Noli em
 existimare mihi nō solitudinē iocūdiorem: qua tñ ipsa vñ nō licet q
 sermōes eoz: qui frequentāt domū meā/excepto vno aut ad sūmum al
 tero. Hoc ē excepto vno/aut (vt multū) duobus. Qñtūl. in sensu pōre solz
 vtī tali genere dicēdi p aduerbiū/semel. Deniq vt semel finā hic fere
 opponēdum/quo modo pñuntiādum erit. Et alibi. Et vt semel oīa oplec
 tar. Et iterū. Et vt semel qd est potētissimū dicā/secretū dictādo petit. i.
 vt in sūma dicā. Cui? rei causa ē ipsū illud semel: qd significat vna vice
 p oībo: ita vt postea nō oporteat quid addi. Ideoq solet accipi p imu
 tabilitate/et irrevocabilitate. Qd em semel tm fit: id nō habet regressum:
 vt iterū fiat. Idē in mathematico. Quid hec fulgētium syderū venerā
 da facies: q quedā velut insira/ac coherētia ppetua/semelq capta sede
 collucēt: alia toto sparsa celo vagos cursus certis emetiūt erroribz.
 Virgilius. Qui ne qd tale videret. Prociuit moriēs/et hūmū semel
 ore momordit. Quidi? nulla repabilis arte lesa pudicitia deperit illa
 semel. Lucan? dixit: quia semel nascētibus auctor quicqd scire licet. Se
 mel inquit: vt nullū postea verbū addat. In eundē sensū idē Qñtūl. ac
 cepit breuiter: vt in geminis languētibus. Breuiter tñ lōge crudelitātē
 explicāda sentia est: ex oībo que ptulit leuissimū fuit: q occisus est.
 Plin? maior. A reliqua vero gallia latere septētrionali mōtibz gelē/
 na et iugeribz agroz cultu viroz/moz dignatione/amplitudine opū
 nulla ei puñciarū pferēda/breuiterq italia veri? q puñcia. Et iterū
 de lucinia/que vulgo diciē philomena. Nunc vero spiritu trahit in lon
 gum/nūc variat inflexo/nūc distinguē pñso/copulat inorto/pmis/

reuocat / iussit ex iopinatio: iterdū q̄ secū ip̄e murmurat plen? / quis /
acut? / crebet / extet? / Vbi visū ē vibrās / sūm? / medi? / vn? / breuēq; oīa
tampūl' infantib; / q̄ tot exq̄sit' tabiaz tormēt' / ars hoīnū exco gitauit;

In eundem de tandem? Ca. xxi.

Andem idem ait poni non necessitat' q̄ ornatu' causa? ut in illo
Virgilij. S; vs quā tandē q̄bus aut remissis ab oris? nec cui? or
natus aut q̄re sit ornat? explicat. Idē sentit p̄scian? dicens: tan dē non
solū p̄ aduerbio tēporali sed etiā p̄ diuictioe expletua iuenit. Ut Ci
cero iunctiuaz li. p̄mo. Quousq; tandē abutē catilina paciētia nostra?
Mihī quidē nullū ornamenū videt' esse in sup vacuis / et nihil agentib;
verbis. Q̄q; apud grecos dictiones non nulle sunt: que aut numerū /
aut sonū implent. Quod in hac dictione non est: que habet potius ve
gens quiddam / et accelerans: eoq; fere per interrogatiōē: que exem
pla vulgo sunt plurima. Ut Cicero in catilinā: cui? oratio sic incipit
Quousq; tandē abutē catilina paciētia nrā? Quo exēplo vs? est p̄scia
n? Quidā tñ int' p̄mos hui? etat' docti solēt dītra interrogatiōē hoc
adūbio vti non tam auctoritatē seq̄ntes euil' de Virgilij. Et in eodē loco
Et quo sub celo tandē q̄bus orbis in oris / iactem' doceas. Et Oratij q̄
ait. Quis sceua tibi p̄ te tibi cōsulis: et scis? quo tandē pacto deceat
maiorib; vti. Disce docēdus adhuc: q̄ cicerois in catone maioris dīcē
tis. Qua tandē spe sibi tam audacter obhistēt? r̄spondit / senectute. Et
p̄ roscio. Quom ab eo q̄rere? q̄d tādē accusatur? eēt eū. Nonnullisq;
alijs i loc. S; tñ vtrūq; interrogatiōē nō hab; / et eā directā latent ad
secundā p̄sonā. Nā hic qui loquit' / vba alteri? r̄fert. Siquidē philof
trat? a solone sic q̄huit. Qua tandē spe mihi tam audacter obhistis?
Et fimbria ab illo (q̄squis fuit) se petiuit / q̄d tandē in eo accusatur? es?
Neq; vero legē isti? dictiois scribo / sed vsū frequētissimū trado. Sine
interrogatiōe aut quid significet: nemo ignorat: ut Viri. Jam tandē
ptalie fugientis prendimus oras. Eiusdē significatiōis sūt demū / et de
niq; ut notum est. Ut idem Virgi. Tunc demum optata gemine sup
arbore fidūt. Cicero Quom excessiss' e vital' tū deniq; viuēt. Sed ple
rūq; qm sint mltā enumerata / tū s' bīūgim? deniq; significātes hoc vlti
mū esse oīm: ut idem Virgilius: et Cicero. O crudulis alexi nil mea
caemina curas? Nihil nā misere re. moi me deniq; cogis. Quom sibi nō
multitudinē miliā nō idoneos impatores / nō pecuniā sibi p̄sto eē vide
rē: nō deniq; vllārem: que p̄tineat ad bellū admistrandū. Demū solet
accipi p̄ solū / siue p̄ oīno / p̄cipueq; iūctū cū is / et cū ita. Cicero in Sa
lustiū. Et demū magna voluptas ē crispe salusti equalē / et parem ve
bis vitam agere. M. fabius: id ingeniorum velut precorū genus: non
temere nunquā puenit ad frugē. Hi sūt / qui que perua facile faciunt:

et audacia perfecti illud quicquid possunt statim ostendunt. Possunt autem id demum: quod in primo est verba continuant. Et vultu interrito nulla tardant verecundia perferunt. Et iterum. Tum illa quae ex causa quod mentem tantae rei intentam vacare omnibus alijs etiam culpa caretibus curis oportet. Ita enim demum libera ac tota nulla distringente atque alio ducere causa spectabit id solum: ad quod attingit. Et alibi. Iacebat hec insomnis/inquieta quom diceret iam statim apparebit: iam statim veniet. Nunquam tamen tardius venit. Misera me fili prima nocte iam veneras. Ecce iam medios sydera tenet cursus. Indignor: irascor. Ita demum mihi satisfacies si apud patrem fuisti. Ideo autem dixit solum/hue omnia: quod Plinius videtur accipere pro oino de irudine dices. Ea demum sola animi non nisi volatu depascitur. Quidam voluit ab is et demum opom idem. Quidam pro demum posuit demumque li. iij. sine titulo. Si qua metu dempto casta est: ea demumque casta est;

In Macrobius de stella et syderibus: Cap. xij.

Tella et syderibus dunt: si macrobio credimus: ita scribitur. Nunc videamus quae sint duo haec nomina: quorum pariter meminit: quom dicit. Quae sydera et stellas vocatis. Neque enim hic res una gemina appellatione monstrat: ut ensis gladii. Sed sunt stelle quidem singulares et erraticae quaeque: et certe quae non admittunt alijs sole feruntur. Sydera vero quae in aliquo signum stellarum plurium opposita feruntur: ut aries/taurus/andromada/pseus/vel corona et quaecumque variarum genera formarum in celum recepta creduntur. Sic et apud grecos aster et astron diversa significat. Et aster stella una: astron signum stellis coactum. Nos syderibus vocamus. haec dicitur (macrobij pace) nusquam reperit: ut apud eundem Cicronem de universitate. Itaque nesciunt hos syderum errores. Et iterum. Toto igitur orbe constituto syderibus pariter numerum distribuit animorum: et singulos ad singula adiungit et li. ij. de natura deorum. Nam quom duo sint genera syderum: quorum alterum spacijs immutabilibus ab ortu ad occasum omnes nullum unquam cursus sui vestigium inflectit. Alterum autem continuas querciones duas eiusdem spacijs cursibus: quod inficiat. Quintus in mathematico. Quid haec fulgentium syderum veneranda facies: quod quedam velut infixa ac coheretia perpetua semelque capta se de collucet: alia toto sparsa celo vagos cursus certis emetiuntur erroribus. Quid non sensisse cicronem (ut macrobius vult) documentum est: quod non proposuit stellas. Debet enim species generi: pars toti imponi: ut dicitur de praedicta et de virtute huius: dicitur de facie helene et eiusdem pulchritudine: non autem ediverso. Statim tamen nunquam stellam arietem dici/taurum/andromadam/pseum: sed syderibus. Et hinc est quod dicimus hibernum syderibus. Et illud Quintus. Nos graue huius animi syderibus affluit;

In Aulius Gellius de rescribo: Cap. xiiij.

Rescribere aulus gelli vult esse rem occultam/inopinatam/inperatamque

cognoscere. Miror de hoc sollicitissimo verborum investigatore/atque censore:
qui vocabulum hoc defacili difficile/de clavo obscurum/de trito novum/de
exposito obstruere fecit: ne dicta falso exposuerit. Num quid si videam hominem
celo volantes: ut fecisse dedalum? pseudumque ferre: aut aliquem e terra prodire: quibus
tagis fuisse ab etruscis creditum est/aut satyrum aliquem senium/sennica
primum: quomodo se vidisse nonnulli scripsere/à archana quidam nate puestiga
uere: dicar resciuisse non opinor. Est igitur prope resciscere/rem postquam gesta est/
scire: quod nesciebas: quomodo gereret/proserti ad te/tuos ueptinentes: ut Teren
tius in adelphis. Hem tibi rescitum donec rem/id nunc clamat scilicet;

In eundem de Deprecor: Ca. xxiiij.

Eprecor supplicium idem. A. gellius ait: dictum esse: quod si detestor/vel ex
cor/vel depello/vel abhoinor. Ego autem ita dici puto deprecor/ut et
imprecor. Precor tibi bonum/precor tibi malum: sic deprecor liberationem/et depre
cor poenam illam ut patiar: hanc ut vitam. Quindius li. i. de ponto. Sepe precor
mortem: mortemque deprecor idem. De mea sarmaticum atregat ossa latus. De
precor dixit: quod si precor mortem non dari mihi in hac terra. Nec mirum id fieri depre
cor: quomodo fiat in magis vilitatis: ut id defendendo. Siquis de dicim? defende me
quod fere dicis/et nonnunquam defendo ictus ut Cicero de senect. Vestitque
pampinis nec modico tempore caret: et nimios solis defendit ardores.
Quomodo prosertim mos romanis sit etiam mala precandi ne veniant. Unde
templum timor/pallor/febris/alijque similibus fuere dedicata: et iis (ut ita di
cam) numibus fiebat sacra. Quod etiam Virgilius probat. Nigram hyemem
percutit: zephyrus foelicibus albam. Neque solum deprecari est vocis sed etiam per
ea que instar vocis obtinere solent vultum/gestumque. Etenim bucephalum (quod
preter unum alexandrum omnem alium recusabat sessozem) non recte dix
eris deprecari alios sessores preter regem. Denique deprecor magis sig
nificat vel dicto/vel facto recusor: quam illa que A. gellius attingit;

In Priscianum de situ: Ca. xxv.

Situs priscianus? inquit dicitur per negligentiam: ut Virgil. Si te victa
situs: verique effeta senectus. Sed non ita est/potius quam sordes illa et
illuvies/quibus inter opaca domus que diu non expurgat: ut inquit. M. fabi?
Excitata mens/et attollenda semper est: que in huiusmodi secretis aut lan
guescit: et quendam velut in opaco situ ducit: aut extra tumescit inani per
suasione. Huiusmodi igitur quidam situs sedet in vultu/capite/totoque et cor
pore vetularum et habitu prosertim inopum: quale illam Virgilius intelligit. et Lu
canus de malefica anu ait. Foeda situ macies. Quod etiam pedore possumus
appellare: ut idem Lucanus. Longusque in carcere pedor. Et Cicero in
tusculanis. Pedores muliebres. Et iterum. Barba pedore horrida. Miror
priscianum hoc in loco a diffinitione seruii desciuisse: qui hoc vocabulum
prope diffinit/inquies. Situs prope est lanugo quedam ex humore precreata.

9
140
ffit autē in locis carētibz sole. Situs vero p loci qualitate manifestum
est: vt de situ messane/et de situ syracusarū/7 similiū;

In eundem de Docilis/et Docibilis: Ca. xxvi.

Oculis idē inquit est: qui facile doceat. Docibilis ē qui facile disci
tur/quo mō penetrabilis ē q̄ intīmīs ē partibz. Penetrabilis q̄ faci
le penetrat. Non occurrit vbi nā legeri docibilis. Est em̄ cōsuetū magi
pceptibilis/nisi magis apd ecclesiasticos/atq; in aliū sensū. Et erūt doci
biles dei dictū ē quāsi dociles. Nam Cypan? sup illud pauli. Episcopū
nō litigiosū/nō cōtentiosū/h̄ mītē/et docibile esse debere ait. Docibilis at
ille ē: qui ē addiscēdi paciētiā leuis/7 mitis. Hoc (vt ego sentio) idē
est: qd docilis. Ratio tñ postulat: vt id significet: qd ait pscian?/eo q̄
ē magis: q̄ habem? in eodē sensu docilis: vt supuacū fuerit duas vo
ces ad cōfines vni signifi. cationi dare: nisi dicimus simile hoc esse illis
equale/7 equabile: de quibz dixi alio volumine. Insup sensibile/et sensi
le. Luceti? Ex insensibili ne credas sensile nasci. Hec duo p eodē acce
pit. Epitiale/et epitabile. Virgili? in sexto. S; me fata mea/7 scel? epi
tiale lacene his misere malis. Quidi? vi. metamorphoseos. Dumq; ma
nu tētat trahere epitiale ferrū. Rationale/7 rōnabile. Quintil. in. ii. S;
quia carēt sermone q̄ id faciāt: muta/atq; irrationabilia vocātur. Por
ro penetrabilis (quantū mea fert op. mō) nō repitur: s; penetrabile: substāti
uūq; est/nō adiectiuū. Penetrabilis adiectiuū q̄ facile penetrat vt apd
Virgi. Penetrabile telū: et penetrabile frig? tū q̄ facile penetratur: vt
apd Liuiū li. xlv. Et in asperis locis filer sepe impenetrabilis ferro oc
currebat. Verū? qd penetrat inquit penetrabile dicat: qd aut penetrat:
penetrabile. In quoz pōre dissētio cum nō sit neq; adiectiuū: vt ipse
vult exponēs/penetrabile frig? p penetrabile frig?: neq; significationis
actiue. Deniq; (vt docilis reuertat) docillim? mea frūa facit poti?/q̄ doci
lissim?: qualia sūt facilis/gcilis/agilis/similis/humilis;

In eundem de Numine/et Nutus: Ca. xxvii.

Vmen idē inquit ē dei nutus. Ante hūc varro dixerat/ Numē
dicat esse imperiū a nutu. Vter hoz cōmodi? diffiniuit: Certe nu
mē ē impiū/potestasq; dei. Non aut nutus neq; impiū cuiuslibet. Sed
varronē de impio dei suspicor intellexisse;

In eundem de Necatus/et Nectus: Ca. xxviii.

Necatus idē inquit ppiē ferro. Nectus vero alia vi peremptus
dicitur. Sed ego sentio generalē significationē necatus: specialē
vero nectus esse. Cicero in rhetoricis 7 in libris ad herēnium et alibi se
pe ait. Veneno necatus. Quintil. in. iii. Hinc adulter loxis cesus est fa
me necatus;

De Ne: Ca. xxix.

E p valde idem dicit. Nec tamē solus Terenti⁹ in adria Ne illa
illū aut nouit. Mihi videt idē apud nos significare: qd apud gre
cos: scribiq; cū diptongo debē ne/qd est certe: vt apud eundē. faciūt
ne intelligēdo: vt nihil intelligāt. Quasi faciāt pfecto. Nec apd Cice
ronē dictio frequēs est: vt de oratore li. iij. Ne ille haud sane quemad
modū vba struat/ & illuinet: a magistris istis requirēt Apud Quintil.
ceterosq; illius eū rarissima. Ne componit cū queo/ cum scio/ cū volo.
frequētius tamen sine compositiōe appposita negatiōe reperim⁹ illud
primū quā duo sequentia. Adeo barbarū putat Cicero dicere/ nō scio:
& non volo: licet nonnūquam apud ipsum quoq; reperiatur. Ideo fre
quentissime legimus/ haud scio/ haud vlim. Idem priscianus ait/ a po
tius fieri potissime. Quod ego nūquam legi/ sed potissimum;

In Donatum de Valeat: Ca. xxx.

Aleat qui inē nos discidiū volūt: Donat⁹/ Seru⁹/ & quidā alij
sic exponūt. Pererāt qui hoc nobis volūt. Que vox/ et oratio ali
ena fuerat ab ingenio pāphili pio/ & pbo. Cicero. Si deus talis est: vt
nulla gētia/ nulla hoīnū cāitate teneat: valeat. Quid em̄ piti⁹ potest
neim⁹. Nūquid eo irreligiōis/ atq; eo impru dētie Cicero venerat: vt
deo exitiū paret: Absit/ Lactāti⁹ q; testimoio: q; de his iphis Cicerois
verbis ait. Quid enim contempti⁹ potuit dici in deum. Valeat inqt. i.
abeat/ & recedat: quādo pdesse nulli potest. Vides vt Lactantius: quom
vult Ciceronē otumeliosū fuisse in deum: nō tamē exposuerit: valeat/
p pereat: h̄ abeat/ & recedat. Qd̄ (vt mihi videt) nō significat p valeat/
q; abeat ille a nobis h̄ qd nos a se valedicētes. Enūvero vale saluatio
ē recedētis: vt salue/ & aue veniētis. Quō ergo vbu saluatis p̄t accipi
p mala p̄catiōe/ atq; saluatiōe. Est aut saluāe & adueniētis/ & abun
tis. Virgi. in. ij. Hāc ego nūc ignarā hui⁹ qdāq; picli ē: Inq; saluta
tam linq. Ideoq; nōnunq; repim⁹ salue etiā i discessu: vt i calce eplaz.
Cice. ad curionem. Vale vale & salue Et iterum. Etiam atq; etiam
noster tyro vale. Medico curio lisoni descripti diligentissime. Sal
ue / vale. Virgilius. in. xi. Salue eternum mihi maxima palla:
eternumq; vale. Nec mirum si in fine loquendi reperiamus / salue:
quom etiā ille: qui adit/ & saluat/ dicat saluāe: quēadmodū q; abit/ &
q; alter a se dimittit: dicit vale. Qd etiā greci faciūt: vt Homer⁹ pmo
iliados. neq; ē apd latinos aliud vbu: q; aduēti nos ē spō
team: q; salue: nisi more iā vulgā/ mag; q; pbato/ dicam⁹/ b̄ueneri
tis. Idem verbum apud eundem/ pro vale. xxij. Iliados.

Cicero ad acticum indicatiuo huius verbi vsus est / di
cens. Et saluebis a meo Cicerone. Plautus in truculento in prima
positione vtiē. Salue. satis est mihi tue salue. mihi moror. nō salueo.

6

Martialis etiā dixit. Valebis quom mihi pinguis turtur erit! lactuca valebis. et cocleas tibi habere p̄dere nolo famē. Ceterū (vt ad institutū redeā) qui valeat / p̄ expecatione acceperūt! forsitā hoc argumēto induc ti sūt! q̄ nōnunq̄ hoc verbū languorē significat! vt idē de oratore. Si aut medico diligētī p̄usq̄ conel̄ egro adhibere medicinā! nō solū morbi eius! cui mederi vult! s̄ etiā consuetudo valētis / z natura corporis cognos cēda ē. Vnde valitudo p̄ languore frequētissime accipit̄. Et testes valitu dinarij nominātur. Idē ad tērtium / z ad hronē. Valitudinē tuā cura di ligēter. hoc ē languorē / z infirmitatē. Alibi p̄ sanitate. S; nūc valitu dinī tribuam? aliqd̄. frequēter tū apponim? adiectū vel faustū / vel in faustū ad distinguendū statū corporis. Siquidē indr̄nter significat more sui p̄miriū. Dicim? em̄ vt vales! Quomō valuisti! Qualiter valet filius! Sic qua valitudine es! Qua valitudine fili! Respōdebis in firma / aduersa / mala valitudine! vel oīa bona / incolumi / optima;

In Varronem de Vas! Ca. xxi.

As inquit Varro appellatus ē! qui p̄ altero vadimoniū p̄mitte bat. Consuetudo erat quom reus parū ess̄ idoneus inceptis reb; vt p̄ se alterū daret. Videt̄ Varro significare vadē eū esse! quē fideiussio rē vocam? et vadimoniū fideiussionē. Nos hoc audem? negare ita esse qui possum? quom varro oīm osensu sit romanorū eruditissim? et lin gue latine pitissim? qui latinas lras fecit z latiniores / z lratores. Qzq̄ multi sūt! qui eū quibusdā in locis rep̄hendāt. Que facultas p̄cipue discipulis Qntiliani adess̄ / longe Varrone doctoīs / atq; eloquētioris. Verū ego nō ausim rep̄hendere! s̄ tm̄ affirmare / me nō legisse (dūtaxat quantū aut recordor / aut intelligo) vadē eū esse! qui vadimoniū p̄ alte ro dat (h vadimoniū significat fideiussionē) s̄ eū! qui sp̄sor ē in capitis alteri? piculo! siue idē suppliciū subitur? siue pecuniā soluitur? vt apd̄ Qntil-in declamatione! q̄ inscribit̄ amici vades. Et apd̄ Ciceronē li. v. tuscularū questionū de pichthagoēis amicis! quorū alteri quom ty rānus diē mortis diriss̄! alter p̄ amico ad visendā matrē ituro vas fac tus ē. Et apd̄ Titū liliū de volerone capitis reo / ita dicentē. In vincula conijci vāt. Sisti reum! pecuniāq; nīh̄ sistāt! p̄p̄lo p̄mitti placere / p̄ nunciās sūmam pecunie / quantā equū ess̄ p̄mitti. Veniebat in dubiū. Id ad senatū reijcitur. Reus (dū consularetur patres) retētus in publico ē. Vades dare placuit. Qui vnū vadē p̄ alijs tria milia eris obligauēēt. Qz daretur p̄missum est tribunis. decē finierūt. Tot vadib; accusator vadatus ē reum. Hic p̄m? vades publicos dedit. Qd̄ s̄est? qz sentit di cēs. Vas sp̄nsorē significat in re capitali. Vadimoniū (quantū ego sen tio) est sp̄sio ad certū diē sistēdi se in iudicio! id ē op̄arēdi p̄ se / vel p̄ ad uocatos! vt in orōne Ciceronis p̄ q̄ntio datur intelligi! vbi longa est

altercatio de vadimonijis/altēa pte dicēte fuisse sibi vadimonia deserta:
altēa vō nequaquā a se illa fuisse facta. Et Quintil. de legato frumētario:
qui ad p̄stīti diē venerat: inq̄t. Nisi tū ad vadimoniū legatē venisses
nō m̄ltorū diēz omeatū habebam? Et hoc ipsū fortasse varro sensit.
Obses autē est qui tradit imp̄io alteri/ea additiōe: vt si dāc obfidis a
fide tcedat: t̄cipiēti sit ius in corp?/et vitā obfidis. Qd̄ p̄cipue int̄ potē
tes omeritiū est: qui nō habēt supiores: ad quos p̄ iusticia p̄uocent;

In eundem de Decurio: Ca. xxxij.

Curiones inquit idem primi singulaz decuriarū dicti: qd̄ pbat
tēperamius ille/apud titū Liuium: quod et ipse approbat Festus.
Itē ait Decuriōes appellant q̄ denis equitibz p̄sūt. Est ergo dict? de
curio a decē: et ceturio a centū. Itā (vt ait pedian?) decurie sūt nobiliorū:
ceturie inferiorū. Quidā volūt/ quorū est frōto: decurione p̄esse turme:
que constat ex duobus et xxx. equitibus. Neq; belli solum/ sed domi
quoq; decurio dicitur/ nomē quoddam prepositurę significans vt Sue
tonius in domitiani vita. Saturius decurio cubiculariorum. Et hoc
quidē apud romanos. In municipijs autē (vt mihi videtur) idē
est decurio: qui rōme senator. Nam qui in senatu/ et in cōsilijs. R.
P. municipalis interesse poterat: decuriones erant. Cicero pro sextio.
Qua de causa et tū conuentus ille capue huic P. sextio apud me
maximas gratias egit: et hoc tempore fidē hominis beneficiūq; testimo
nio declarant: periculū deprecant suo decreto. Recita queso. P. sexti qd̄
decreuerint capue decuriones. Quod autē differat decurio roman?
et decurio municipalis ex epistola quadā Plinij minoris e p̄mo libro
declarat/ dicentis. Esse autē tibi centū milia nūmū censū satis indicat:
quod apud nos decurio es. Igitur vt te non decurione solum: verum
etiam equite romano p̄secuamur: offero tibi ad implendas equitis
romani facultates/ trecenta milia nummū. Non dicitur itaq; decurio
aut quod decem p̄sit militibus (vt quidā volunt) quem greci dichar
chon vocant: quom decurio sit maior equite: eques centurione: ceturio
dicharcho: vt ex stipendiorū magnitudine datur in multis libris intel
ligi: aut in municipijs: qui decē equitibz p̄st: qm sit/ equite dūtaxat
romano minor. An quia decē p̄sit equitibz municipalibz aut hoc erit
dicendū: aut pōnīj iuriscōsulti opinio sequēda/ dicentē. Decuriones
quidā dictos autē ex eo: q̄ in initio qm colonie deducerent: decima ps
eorum/ qui deducerentur cōsiliū publici gratia conscribi solita sit. Qua
re eum/ quem nūc militem appellamus aut falsa dignatione afficim?
(nam et si omnes qui militant milites sunt: miles tamen proprie qui
pedibus militat dicit. eques qui equo) aut si vera decurione poti? appel
lam? Quidā horū tēporū docti equite vocat: s̄ recti? decurione vocaret.

6

Nam eques est aut qui rome ex ordine equestri est: qđ nō solum facit
ad gloriā militare: aut qđ equo militat: cui? nulla dignatio ē: qđ iu-
risperiti multa ineptissime fabulatur de dignatione militū: que quidē
vel nulla/vel communis ē oīum hūe pedestriū/hūe equestriū: qui militiā ex-
ercēt. Nam de auro gestādo/vel huiusmōi nugis/nullū verbū ē in iure
ciuili. Sed hec omittam: que nō sūt huiōi scriptionis: dū illud admo-
nuerim?/romanū deaurionē: qui p̄st decē romanis equitibus: longe
p̄stare ceteris deaurionibz: quibz etiā ipse eques roman? p̄stat;

In festum pompeium: de exemplū et exemplar: Ca. xxiiij
Exemplū inquit fest? est qđ sequamur/aut vitem? Exemplar ē
ex quo simile faciam? Illud aio estimat/illud oculis aspiciat. Mi-
hi autē (licet fest? sciētissime de exponēdis vocabulis loquat) aperiēda tñ
est horz nominū drā. Nam et exemplū ē: ex quo simile facim? ut opa
homeri exemplū sūt poemata scribere volētibz. Quintil. li. x. Sic itāz
duct?/ut scribēdi fiat vsus: pueri sequūtur. Sic musici vocē docentiū.
Pictores opa p̄oz. Rustici p̄batā expimēto culturā in exemplū intuen-
tur. Et exemplar aio qđ estimat. Cicero li. ij. de oratore. Illa cō sūt in
exemplar benedicēdi. Quintil. in. x. Cornel? aut seuerus etiā hī verifica-
tor/qđ poeta melior ē hī tñ (vt ē dictū) ad exēplar p̄mi libri bellū hūilū p̄
scripsit? vendicaret sibi scđm locū. Orati? in satyra inquit. Plātus ad
exemplar hūili p̄perate epicharmi. Idē Cicero pro murena. Domesticū
te habere dixisti exemplū ad imitandū. Est illud quidē exemplū tibi p̄
positū domi: sed tñ nature similitudinē illud ad te magis: qui ab illo or-
tus es: qđ ad vnūquēqz nostrū ptinere potuit. Ad imitandū vero tam
mibi p̄positū exēplar illud ē: qđ tibi. Ita p̄ eodē pene exemplū et exēplar
posuit/et quidē eodē in loco. Ceterū exemplū ē ipsa res: quā nos imita-
mur: aut (si ita sors tulerit) deuitam? in aliquo. vt in catone. Cato autē
ipse exēplar. Hoc otentū: illud otinēs. Qđ si dicam? ad exēplar catois:
aut ad exēplar epicharmi: sic intelligim?/ad exēplar catonis qđ ē ca-
to. ad exēplar epicharmi: qđ ē epicharm? hūe opus epicharmi. vt
op? hominis p̄ ipso hoīe. Animā/corpusqz filij destruis: quasi aliud illa
sint a filio. Exemplū p̄ exēplari. Est em̄ otentū p̄ otinēte: vt apđ cun-
dē. fuit ille vir exemplū otinētie. quomō dicim? ille vir fuit norma vi-
uēdi: quom tñ nō sit forma viuēdi vir? in viro ē ita nec ille exemplū
otinētie ē hī in illo. Ideoqz exēplaria multa sūt/vm? tñ exēpli: vt reddi-
te sūt mihi vine littere tue eodē exēplo. i. eiusdē forme: et duo/vel tria
exēplaria eneidos. hoc ē mlti codices eodē exēplo: vt exemplar ab ex-
emplari sumit: nō ab exēplo. Nam exemplū incorpale ē: exemplar
plexqz corpale. Hinc Salusti? lras/ quas sibi noīe catiline redditas di-
cebat: earū exemplū infra scriptū est: hoc ē earū forma infra sc̄pta ē ē

melius q̄ eaz exēplar. Q̄ forma sit exemplū. Paul⁹ iuriscōsul⁹ tes-
taf. Si legatū petaf: nō iubet p̄tor verba testamēti edere: ideo fortasse/
q̄ heredes solēt habere exemplū testamēti idest formā. Cicero ad appiū.
Ex his lris/quaz ad me exemplū misisti. Et ad hūc eundē. Cū plane⁹
exēplar eius chiroḡphi titio misisti: alimius pollio ex lris cognosces.
Nā eaz exēplar mihi. Hi de pagina scripta: qd corpale est: intelligūt.
ille de sentētia: q̄ in pagina continet: vel poti⁹ ex pagina p̄cipit. Q̄ si in
distīcte his duob⁹ libet uti: nō sane ē pugnabō: qm̄ p̄serti. Quidi⁹ dicat
exēpla plura vni⁹ rei idest exēpla p̄ exemplarib⁹. Nam vni⁹ rei vni⁹/
atq; idem exemplū est appie (vt dixi) in diuersis licet exemplaribus.
Loquēs em̄ de ope suo methamorphoseos li. p̄mo. de tristib⁹ ait. Pluri-
bus exēplis facta fuisse reor. Reperit etia exemplariū p̄ exēplari. Pli-
nius li. vi. Iuba hec omisit in hoc tractatu: nisi exemplariū vitiosū ē.
Non de eo aut exēplo dixi: qd adhibet rei aut p̄bande/aut ornāde cau-
sa: que significatio nota est omnibus. Vnde pars p̄bationis vocat ab ex-
emplis: et in elocutione exemplum inter ornamenta numerat;

In Boetium de persona: Ca. xxxiij.

Persona est (inquit Boeti⁹) incommutabilis nature/idiuidua substā-
tia/existimās se argumētatione collegisse: q̄re nō sit q̄litas: nec
aliud p̄dicamentū vllū: sed substātia in deo. Sed huic hoīi romano
ostendā: romane loq̄ nescire. Persona nanq; nō est in deo nō mag⁹ q̄
in brutis: sicut huānitas/sicut alia plura. Sed dem⁹/vt in deo etia sit
psona: q̄ro quā obre ea nō sit q̄litas: siue de hoīe loquim⁹: siue de deo.
Nā in hoīe quidē p̄sona significat q̄litate: qua ali⁹ ab alio differim⁹
tū in aīmo/tū in corpe/tū in extra posita: que a rhetorib⁹ enumerant in
attributis p̄sone. Animi/quo studio se exerceat: an medicinas/an iuris-
ciualis: an militie: et qua mēte: iracund⁹/an moderat⁹/auar⁹/an libera-
lis. Corpos iuuenis/an senex/pulcher an deformis/fort⁹ an ibecillis/
mas an foēina. Extra positoꝝ/diues an paup⁹/clar⁹ an obscurus/ma-
ritus an celebs. Parens liberoꝝ an orb⁹: et his similia. Ideoq; figure
et sigila quedā: q̄ vobis/aut alia corpi p̄te aquā fontanā emittunt:
quā rep̄ntat varios hoīm vult⁹/et gestus: p̄sone dicūt. Et histriōes in
scena p̄sonas accipiūt: aut qm̄ seruū agūt/aut acillā/matronā/ā me-
retricē/ā senē/ā adolescentē/ā patrē/ā matrē/ā filiū/ā regē/ā milite/
ā lenonē/ā p̄ficiū/ā mille huiusmodi: q̄ nō sūt singula i singul⁹: s; pluri-
ma: veluti in me ē p̄sona humani/liberalis/timidi/iracundi/habēt/som-
niculosi/litterati/senil⁹/multi/socei/genei/patris/filij/fratris/pulchri/
fort⁹/duiti⁹/nobilis/et interdū contraria. Nam ad ditissimū/fortissimū/
pulcherrimū non sum fortis/nec pulcher/nec diues/sed ibecillis/defor-
mis/paup⁹. Alia itaq; ad hunc p̄sona sūt: quā ad eū: cū oībus atecello.

Et ad priamū sū psona filij: astianacta psona patris: ad adromachā psona viri: ad paridē psona fratris: ad sarpedonē psona amici/ad achillē psona inimici. Quo fit: vt assit: mihi multiplex psona/ac diuersa: s; vna tñ substantia. In deo aut psonā ponim?: vel q nullū aliud vocatū bulū quadrat/nō natura: quo veteres utebant/nō suba quo greci vtuntur: vel q vere in deo triplex ē qualitas. Atq; hic mihi os opmet loeti?: neq; vocē p̄dicere pmitteret/dicēs qualitātē eā esse: que possit etiā abesse p̄ter subiecti corruptionē. Hanc ego diffinitionē(vt greulā et ineptā) derideo. Dico lucē/vibrationē/calorē in sole esse qualitates/z hoc dico latine oībo qui vnq; latine locuti sūt cōsentiētibz. q̄q; de hac re suo loco in nro opere dialectice differuim?. Tales qualitates statuo in deo: et has dico esse psonas: que ab eo abesse nō possunt: et qualitātē significare/nō subam(vt loeti? voluit) qui nos barbare loqui docuit. Hinc em̄ forsitan adductū vulg? ē: vt sic loquar: tres psonae me expectāt: video duas psonas. hic ē hō psona. Qui sermo antea fuit inauditus. Et hoc nemo nisi impitius oīno sic loquit. Q̄q; loeti? ipse viderit: quomō psona est suba. Sunt aut in deo tres psonae/nō tres substantie illi adesse intelligam?: p̄sertim q; neq; vlla v̄x metā subam significat: neq; vlla res ē metā suba: vt in eodē nostro opere ostēdimus;

In Iustinianum de Noxe. Ca. xxxv.

Ope debere Iustiniani pace/sive tribunacii et socioz(Nam iustinian? nec iura nec forsitan latinas lras nouit)Et pene clare/sive tradere obnoxā: qua significat culpa. Ille aut ait/noxa ē corp?: qd̄ punit. Et in eodē loco. Corp? deditur noxe. Si noxa corp? ē: quomō corp? dedit noxe? Nunquid corp? deditur corpi: aut corp? sibi? Quanq; qd̄ hec oratio ad significādum poenā facere. Est aut hec poena seruoꝝ: qd̄ dñi malūt ad poenā tradere: q̄ p̄stare maleficiū: quod illi admiserūt. Paulus ita diffinit. Noxales appellātur actiones: que nō ex tractu: s; ex noxa/atq; maleficio seruoꝝ aduersus nos instituūtur: quarū actionū ius/et potestas hec ē: vt si dānati fuerim?: liceat nobis deditioē corpis: qd̄ deliquerit/evitare litis estimationē. Ulpian? q; addit: vt corp? traditū viuū igni. Q̄ntil. in gladiatore. Alebat deuotū corp? gūi oz omni fame sagina: et inter dedita noxe mācipia cōtemptissim? tyro gladiator: vt nouissime p̄dere calamitatis mee innocētiam: discebam quotidie scelus. Nam noxa etiā damnuū significat: vt apd̄ Ouidiū li. xv. Metamorphoseos. Nocte nocent pote. sine noxa luce bibūtur. Et Suetoniū de cesaris vita. Spurināq; irridēs: et vt falsū arguens: q; sine vlla sua noxa idus martie adessent. De brutis aut improprie dicat: ea dedi noxe: vt de capra apd̄ eūdem Ouidiū li. i. fastoz. Verba fides sequitur. noxe tibi deditus hostis. Spargitur effuso cornua bacce mero.

Seruius sup illud Virgilij. Vni? obnoxā? a fūas aīas olei. ait noxā
 p noxia. i. culpa q̄si per se noxa nō significet culpā? q̄ familiar? suus
 (vt opinor) Macrobius leuē culpā accipi vult. Atq; (vt sibi credē?)
 noxā non culpā esse: sed poenā/ait culpā noxiā dici: quasi noxiam quā
 noxa sepius in hac significatiōe repiamus: quā dictionē nūq̄ repim?
 Quod dici Iustinianū forsitan nō iura/nec lrās latias scisse: nemo mi
 ret: tū qz sp in grecia v ixit: tū qz se dñm Iustinianū (vt ex nūmismate
 eius apparet) dici voluit: vt quidam alij cesares fecerunt: quod a viro
 romano est alienissimū: et character ipse lrarum/figurarūq; illoz tem
 porū nummismatis gothicum magis redolet/quam latinum;

In eundem de Testamentū? Ca. xxxvi.

Testamētū idē inq̄ter eo appellat: q̄ testa mentū ē. Quē diffini
 tio quondā iuriscōsulto? fuit: q̄s si iuste. A. gelli? coarguit: q̄to
 ego iusti? hūc arguē possū: qui explosā/atq; derisā ethimologia incul
 cat. Nā cur a mēte potius dicat: q̄ a mēto/vel a mēta? Quia nihil ad
 hāc significatiōē mentū/mēta ue/facit iquies. Quid ergo mēs ad sal
 samētū/ad oēmētū/ad odimētū/ad armamētū/ad pauimētū/ad cemē
 tū/ad caldiamētū/ad vestimētū/a huiusmodi imita? Nec min? iepta vi
 det mihi hec ethimologia/ q̄ illa apd donatū/apd Prūū/apd hisidorū/
 orō dicta ē: q̄si oris ratio. Quid aratio: q̄d deuora? q̄d tritura? q̄d opa
 tio? Quid mille huiusmodi? Nūquid i his ratio ē? an talia sūt: q̄lia cetēa
 a supinis pfecta: satio: otatio: messio: lectio? Quid nō etiā sicut a su
 pino/ratio venit. Recor ratū ratio: sic etiā oratū orō: eo magis quod se
 cundā syllabā bis accipi vult: q̄si dicat oratio/a nō orō. Nō ē ergo ve
 ra ethimologia hec. Neq; a mente/neq; a mēto/neq; a mēta: sed po
 ti? hec noīa assumūt/ū/syllabā: tū epiret ātra i men: vt vestimē/calci
 amē/munimē/leuimē/nutrimē/spiramē/medicamē/velamē/quibz ad
 iecta tū fit munimētū/lenimentū/nutrimētū/spiramentū/medicamē
 tū/vestimētum/velamētum/calcamētum: ita testamē addita syllaba/
 tum/fit testamētum: qd si a mēte descendēt testamētum: testamētia di
 cerem? quēadmodū demētia/a amētia. Nihil habet mag? ridiculū hec
 de qua loquim?/scientia: q̄ ethimologia: in qua ipse q; Varro et luit/
 et lusus ē. Hincē? donat? iquit/ q̄si sine cera mel simplex/a purz/a sine
 succo: pmo qm cera potū? hincē? a syn opomē nō a sine: q̄ nūq̄ opositio
 nē admittit: qd ipa scriptio etiā declarat: q̄ p/habz nō/i. Est em ex duo
 bus grecis opositum ex syn et cera que ab illis dicē

vel a

conuertim? quo mag? si ve

nusta/atq; apta hui? auctoris ethimologia est: idicaf/ ethimologiam
 plerumq; fallacem: quia significatio hec non ita absoluta/et vera est.
 Quid venusti?/atq; apti? dici p̄t: q̄ si ē ideo vocatā: qz fiat: qd dicē.

Quam etymologiam fallacem esse declarat : quod hoc nomen corda instru-
menti mulci significat. et tamen licet dicere sincerum : quasi cum cera mel quod in-
tegrum est et solidum et nulla sui parte fraudatum : ut si diuidere fructum omni-
um alueariorum cum socio velim : partemque mellis assignem : nimirum non ago
sincere quod sine cera mella dedi ;

In Jurisconsultos de Mulier : Ca. xxxvij.

Uleris appellatione Caius inquit etiam Virgo viripotens continetur. Vl-
pianus autem quodam loco ita ait : quod si ego me virginem emere putarem :
quomodo esset mulier : emptio non valebit. Hic mulierem appellat : que Virgo
non est. Ille etiam que Virgo est. Et Ulpiani quidem locutio recta est / Cicerois tes-
timonio : qui obiregationibus : quod sexagenarii populi virginem duxerunt : cras
mulier erit / inquit. Sed Caius quod diffinitio locum habet aliquem : ut si quis vi-
des decem foeminas : quarum aliqua Virgo sit etate tamen quia mulier esse pos-
sit : dicat : vidi decem mulieres. Quod etiam in euangelio dicitur quod mihi / et ti-
bi est mulier : Sed ex greco sumptum est : quo significatur vel foemina vel mu-
lier. Idem quod Ulpianus inquit. Mulierem ita arctam ut mulier fieri non possit :
sanam non videri constat. Eandem dixit et mulierem / et non mulierem / primum pro ea quod
est foemina : secundum pro corrupta ;

In eodem de Munus et Donum : Ca. xxxviii.

Unus Paulus inquit tribus modis dicitur. Uno donum et idem munera
dijdari / mitti uel. Altero / onus : quod quomodo remittitur : vacationem
militie munerisque prestat. Inde immunitatem appellat. Tertio dicitur of-
ficium : unde munera militaria : et quosdam milites munificos vocari : quod
munera ciuilia capiunt. Idem alibi. Municipis intelligendi sunt et hi / qui in eo-
rum municipio nati sunt. Ulpianus municipis quidem prope appellatur mune-
ris participes / recepti in ciuitate : ut munera nobiscum facerent. Sed nunc abu-
sive municipes dicimus / ciuilemque ciuitatis ciues : ut puta capanos / pute-
olanos. Pomponius ita ait. Munus publicum est : officium priuati hominis : ex quo
omnium ad singulos / vniuersosque ciues / reque eorum impio magistratus extra
ordinarium peruenit. Marcus autem sic. Munus prope est : quod necessarie subimus
lege more impio uel eius : qui iurisdictionem habet potestatem. Dona autem prope sunt
que nulla necessitate : aut iuris officio sed sponte prestantur : que si non presten-
tur : nulla reprehensio est. Et si prestantur : plerumque laus est. Sed in hoc ventum est
ut non quodcumque munus / idemque donum accipias : ut quod donum fuerit : id recte
munus accipias. Quod hi iurisconsulti inter se conueniant : et an aliquid de
sit alicui horum : accutis cum Bartholo / Baldoque consulat : dum mihi (ut more
ipsorum loquamur) ambo / tres uel respondeant : affirmetque : quod Marcus ait :
donum esse speciem / munus vero genus. Idem stratiu esse vbiis Ulpiani dicentis :
inter donum et munus hoc interest : quod inter genus / et speciem. Nam genus est
se donum ideo Labeo ait a donando dictum : munus esse speciem. Nam munus esse

donū cū causa: ut puta nataliū nuptiarū. Hic meā nō interpono sententi-
am: ne illos triūuiros doceam contra me respondere. Quod si me utiq; se
qui uellent: respondeāt neutrum rerū dicere. Nam neq; gen?/neq; spēs
in hec duo noīa cadit. Et nullū mihi uidet donū sine causa esse;

In eisdem de Peculium? Ca. xxxij.

Peculiū est (Pomponi? inquit) non id/cui? seru? seorsū a domino
rationē habuit: sed qd domin? ipse sperauit suam a serui ratione
discernēs. Peculiū celo referente labeo sic diffinit: est qd seruus discer-
nens domini pmissu sepatim a rationib? dominic? habet/deducto inde
si quid domino debet. Idē alio loco. Paterfamilias peculium habere nō
potest: quemadmodum nec seruus bona. Ex his uerbis apparet nec do-
minū habere peculiū posse et solū seruū habere. Idem pomponius et cel-
sus alibi aiunt. Unde colligi possit: etiam non seruū ac dominū ha-
bere peculium. Pomponius enim ita scribit. Castrense peculium est: qd
a parentibus/et cognatis in militia degenti donatum est: uel quod ip-
se filius in militia acquisiuit: quod nisi militaret acquisiturus nō fuisset.
Nam quod erat et sine militia acquisiturus id peculium eius cas-
trense non est. Celsus autē sic. Et audisse se rusticos senes ita dicentes.
Pecuniam sine peculio fragilem esse. Peculium appellant: quod pre-
fidij causa ēponere. A quo non differt Ulpian?/dicens. Peculiū dictū
est: qd pusilla pecunia: siue patrimonij pusillū. Quid ergo inter has
diffinitiones sequem? multiplices et int se pmodū contrarias. Quom-
presertim ssestus ita scribat. Peculiū seruorū est a pecore dictū: sicut pe-
cunia nobiliū. Et Seru? grammaticus. Peculiū patrimonij (ita enī ma-
iores dicebāt) a pecorib?: in quib? stabat vniuersa eorū substantia. Un-
de etiā pecunia dicta est a peculio: quod ppe tū est seruorū et peculiū dici-
m? (licet abusiue) p patrimonio. Ipse uero tanq; arbiter honorati? hāc
rem diiudicabo et breuiter. Peculiū est quicquid labore nrō partū est: in
quacumq; psona: licet in seruīs iura uelint dominorū accedere ei p sensū.
Et ita sensisse Virg. sentio in ea parte: qd exponit Seruius. Nec spes
libertatē erat: nec cura peculi. Et Oratiū. Rem potes huare tuā. Redit:
iuncta qd sit senis. ad hec aīos erugo et cura peculi. Et Ciceronē in pa-
doris. An eorū fuit? dubia ē: qd cupiditate peculij nullā additōne cūlat
durissime fuit. Et illos qd rusticos senes de quib? Cels? meinit: pecu-
niā in peculio fragilem ēē id est in lucro industria pto. Nā cur habēt pecu-
niā maior spes pfidij collocet in pusillo: qd ēposuit: qd in ipsa pecunia.
Quom pserā peculiū pars sit pecunie. Aut quō pstare possit ēposita illa
pecunia: ne cetēa dilabatur. uel peculiū ē quicquid ppe alicui? ē. A peculio sit
adiectm peculiaris p re ad peculiū ptinēte siue peculij ppa. S; in usu iā
receptū est p ppro siue speciali. Quintil. li. viij. Quod cōmune est.

et alijs nomē intellectu alicui peculiariter tribuitur: vt vltē romā/z ve-
nales nouitios: et corinthia eta: quom sint vrbes alie qz: et vnalia ml-
ta: et tā aurū/z argentū: q̄ es corinthū. Idem in .xi. Ambulantē loquū
ita demū oportet: si in causis publicis/in quibz multi sūt iudices(qd di-
cū?) quah singulis iter inculcare peculiariter velim? Et in .vi. Paulū
impēdam? huic qz peculiari? ope. Peculatus furtū rerū ad ipsam R. P.
ptinentiū: vel ad pūctus pncipis spectatū: hanc sacrilegiū rerū sa-
crarū. Inde depeculoe: qd quidā ad sacrilegiū transferūt;

In eodē de fundus/ager/villa/predium. Ca. xl.

Vndus vlpian? ita finit: locus ē nō fund? si portio fūdi aliqua-
fund? aut aliqūd integrū ē. Plerūqz fundū sine villa accipim?
Itē alibi. Ager ē locus: qui sine villa est. Modestim? vero sic. Questio
est fund? a possessione/vel agro/vel p̄dio quid distet. Fund? ē omē quic-
quid solo otinet. Ager ē spēs fūdi: que ad vsū homis parat. Possessio
ab agro iuris p̄petate distat. Quicqd em̄ apprehendim?/cui? p̄petas ad
nos nō ptinet: aut nequit ptinere: hoc possessionē appellam?. Posses-
sio ergo vsus: ager p̄petas loci ē. Nam z ager/et possessio hui? appel-
lationis spēs sūt. Florētius? fundi appellatio omē edificiū/z omis ager
otinet: si i vsu urbana edificia/edes rustica ville dicūt. Locus vero sū
edificio in vrbe area ē. In rure aut ager appellat. Itēqz. Ager cū edifi-
cio fund? dicat. Ecce diuerse iuriscōsultoz sentētie cū in alijs: tū in h?
qd Vlpian? ait: plerūqz fundū esse sine villa/i. sine edificio. Florētius
aut agrū cū edificio esse fundū. Modestim? obscure expōit: agrūqz dif-
finiēs/cū neutro alioz accordat. S; ridicule a possessione distinguit: ne-
dicā imperite loquēs de possessione: qn significat qualitātē: nō qn signi-
ficat subam p̄inde/ac si quis dicat de virtutibz/ac vitijs loquēs. prauū/
et malū sic dēt prauū est id/qd nō recta rōne/z via fit. Prava em̄ ap-
pellatur: que nō sūt recta: vt lignū prauū. Malū vero gen? pomi est.
Quid hoc foret dictu inepti? Vbi de qualitātibz/z actionibz agitur
disgredi ad subam: que ad rē nō ptineat. ita h quom de fūdo/de agro/
de p̄dio/de possessione disputat: nō de ea significatione possessionis loq-
tur: qua p̄petas intelligit: sed qua actio possidēdi/sive qualitas. Qd si
ita ē: qd affm? habet possessio ad fundū/agrū/p̄dium: q̄ ad nauem/
equū/vestē? Harū nāqz rerū ita possessio ē: vt illarū. S; non de huiōi
possessione loquendū erat: q̄ p̄sertim(vt ipse ait)nō ē spēs p̄dij/vel fūdi.
Prediū. n. fūdi? ne p̄petas ē: quoz utrūlibet(si gnale nomē est)ad pos-
sessionē p̄fecto nō vsus/h p̄petas dicēda modestimo possessio fuit. S; qd
facias? Ipse aliter possessionē nō diffmit. Qz si qd dubitet: an posses-
sio p̄petas sit: accipiat p̄ter ipsorū iuriscōsultoz/etiā Ciceronis/z Cui-
til. testimonia: quoz alter in paradoxis ita scribit. Etm si isti callidi

estimatores p[ro]p[ri]a et artas magni estimant q[uo]d ei generi possessionu[m] m[ini]me
nocei potest. N[on] de usu locut[us] e[st] cicero: videlicet cui certe nocei potest:
h[ic] de appetate. Alter in vi. de oratoria institutio[n]e. Patris ei[us] dialogos de
dit legēdos quor[um] cū impu[n]nati v[er]o: alter in albanis: tertius in tyburta
h[er]monē habitū cōplectere: et querebāt: vbi esset h[ec] possessio[n]is o[mn]es. illas
aut[em] brut[us] vendiderat. Nemo interrogat vbi est usus p[re]dior[um]: sed vbi est
appetas. Nemoq[ue] usum vendit: sed appetat[em] aut usufructū. De p[re]dio
aut[em] Ulpian[us] ita scribit. P[re]dia urbana o[mn]ia edificia accipim[us]: n[on] so
lū ea: que sūt in oppidis: sed etiā si forte stabula/vel alia mētoria in vil
lis/vel in vicis/vel si p[ro]toris voluptati t[em]p[or]e deseruētia/quia urbanū p[re]
diū n[on] locus facit: sed materia. Proinde ortos quoq[ue] (si qui sūt in edifi
cijs constituti) dicendū ē: in urbanor[um] appellatio[n]e contineri plane/si pluri
mi orti i[n] reditu sūt vinear[um] forte/vel olitor[um] mag[is]. Hec n[on] sūt urbana.
Etiā de p[re]dio/sicut de fūdo iuriscōsultor[um] cōtrouer[si]a ē. Hec m[er]ito: q[uia] ne
mo n[on] habeat suā de rebo[rum] quib[us]q[ue] v[er]bisq[ue] sentētia[m]. S[ed] de posteri[or]i
bus: qui de operibus illor[um] excerpserūt: miror[is] q[uo]d hec idiscussa reliquerūt.
Id[em] (vt ego quod ad me attinet faciam) ita sentio agrū continere fundū:
non contineri a fundo. Nihilq[ue] prohibet eum cum villa esse. Erant in
agris senatores: et vixerunt multi nobilissimi philosophi in agris.
Nim[is] n[on] sūt villas et habitatio[n]e. Differtq[ue] ager ab aruo: q[uia] aruū se
mēt[em] dat. Salust. Quia numide pabulo pecoris/mag[is] q[uam] aruo studeat.
Quintil. Pauper/et diues in agro vicini erāt iunctis oculis. Et mox. S[ed]
ex o[mn]i parte diuitis circūiect[us] ager vix tenuē ad gressus meos semitā
dabat. Quid agim[us] inquit. Undiq[ue] vallo diuitiar[um] clausi sum[us]. Hinc
oculi locuplet[ur]. Hinc arua/inde vinea hinc salt[us]. Infundus (vt dixi) m[er]ito
quiddā ē. Singula em[en]t p[ro]p[ri]a/prata/singule vinee/singuli orti/singula
oluetia/pomeria/salicta/arbusta/pascua/nemora/loca aucupatoria/
venatoria/piscatoria/sive villā/atq[ue] edificia/sive piscinā/atq[ue] alueaia/
sive viuaria habeāt/sive n[on] habeāt: singuli fundi sūt. Et hoc quidē in
agro. In urbe aut[em]/sive oppido/sive vico/suo castello t[em]p[or]e p[re]diū est/
quicquid tale est/qualia hec/ q[uod] enumeravi. Namq[ue] eadē in agro etiam
p[re]dia sūt. Infund[us] em[en]t species p[re]dij ē. Itaq[ue] fund[us] ē possessio rustica. P[re]
diū et rustica/et urbana dūtaxat possessio: qualē descripsi. Nam videt[ur]
possessio etiā significare tabernas/hospitia/horeas in urbe. Cice. in phi
lippicis. Possessiones vocabat et urbanas/et rusticas. Puto n[on] t[em]p[or]e p[re]
dia/h[ic] cetera: q[uod] imobilia vulgo appellat. Addam[us] ad hec aliq[uod] de hoc
fundū: q[uo]d an a fūdo fūdas: an poti[us] fundo a fundū/sive a fund[us] veniat
ambigi potest. Quidam fundus a funda dici volunt. Cicero in quodā
ioculal[is] libello: fūdū v[er]o vocat/q[uo]d possit mittere fūda. ni lapis excideat.
Quo caua fūda patet. Nisi hec sentētia sit: t[em]p[or]e puū illū fuisse fundū.

9
 ut fūda prehēdi! et in morē lapidis iaci poss. fūndū igitur est ima ps
 rei ppe aliquid liquoris intra se otinēs: aut ad otinēdum facta: vt do
 lū/vt nauis/vt alueus/vel flumīs/vel lacus/vel stagni/vel maris. Nā
 fūdum turris(vt quidā scripserūt) ipse nō dicere. fūdamētum(vt oibo
 liquet) aliud ē: q̄ fūdum ē et tñ fūdare magis ad fūdamētum: q̄ ad
 fūdum ptinet. fūdam? em̄ domū nō nanē/aut dolū: vt Virgi. Ille ve
 lē agrippē patrie cognōie gētis victor gargani fūdabat iapigis aruis
 Nam fūdamētare nō repitur. Ne fūdare quidē ē sane frequēs ē nisi p
 trāssationē ad incorpalia. Qnti. in gladiatoe. Hoc fūdatam paternis/
 auitibz opibz domū exhaurit. Est em̄ frequēt? iacere fūdamēta/etiā
 p trāssationē: vt iē li. i. Nam inde z otemptus opis in nascit: et fūda
 mēta iaciūt imprudētie: et(qd ē vbiqz pnciohssimū) puenit vires fidu
 cia. Et cicero. In quo templo(quātum in me fuit) ieci fūdamēta pacis.
 Sine trāssatione Suetonius de vita Caij. In arce capitolina noue do
 m? fūdamēta iecit. Ceterū hoc differt fūdare/z fūdamēta iacere: q̄ fū
 dare ē validis fūdamētqz fulcire. fūdamēta iacere quali qualiāqz fū
 damēta facere: et quodāmodo dare rei pncipiū. Neqz vero sicut repitur
 fūdus/z fūdum: ita repitur pūctus z pūctum. Errātqz phi quom pūc
 tus z linea dicūt. Nam de pūctum/qd ē breuissimū tēp? nulla lis est:
 vt Terēt? in phormore. Quom tēporis mihi pūctum ad hāc rem est.
 Pro eo aut sensu/in quē vtūtur phi. Cicero p plātio. Nam qd quest?
 es/plures te testes habere de volitima/q̄ q̄t in tribu pūcta tuleris. Qui
 dā momētum p eo significato accipiūt: cui? ē pūctum. Tamē aliter ē.
 Breue em̄ tēpus significatur per illud: p hoc vero breuissimū. Orati?
 Quid em̄? occurrat hōre momēto;

In eosdem de Noualis: Ca. xli.

Quali (inquit Paulus) est terra procissa que anno cessat: quam
 greci vocāt. In quo auctoritatē Varronis
 secutus videt: dicētis. Ager restibul? q̄ restituit: ac reseritur: quot
 ānis. Contra q̄ intermittitur a nouādo noualis ager. Et Plini. q̄ ait.
 Nouale ē: qd alternis ānis seritur. Iē qz sentire videt ffect? pompej?
 q̄ dicit. Noualis ager noue relict? semēti. Sūt q̄ volūt noualem esse
 aruū/tūc p̄mū ad semētem pscissum: quoz ē. Seruius: q̄ inquit. Dicit
 m? z has nouales/z hec noualia. Prope nouales tūc p̄mū arua pscissa
 Qd ita sensisse Virgi. palam ē in illo vsu. Impi? hec tā culta noualia
 miles habebit. Impetū erat deploare agrū a barbaris possideri: q̄ nō
 est restibul? ē q̄ āno interquieuiss. Deplozabat igit agrū in quo in
 struēdo magnopere laborass: et nouitate ipsa pter ceteros vberiorē da
 tū iei in man? alienas z barbaras/z impias. Qd etiā z sentit et decla
 rat in milite mariano Quintil. Mor. ingētibz lacertis humum fodere:

segnē futuris noualib? eruerē siluā Hieronym? etiam diffinit in hunc
sensum/dicens. Nouale est ager nūc primū proscissus. Sed Virgi-
in sensū priorem accipit? quom inquit. Alternis idem tonsas cessare
nouales. Et segnē patiēre sicuti durescere campū. Ideoq? Serui? alibi
ait. Noualia. i. noua ēra? q? per singulos ānos renouat per semina;

In eosdem de Liber et volumen? Cap. llij.

I cui Vlpian? inq? centū libri sint legati? centū volūina ei dabi-
m? nō centū? que quis ingenio suo metit? sit? q? ad libri scripturā
sufficerēt? ut puta qm haberet homez totū in vno volūine/ nō qdragita
octo libros op? utabim? q? hoc vnū homei volūmē p libro accipiendū
ē. Vlpian? Homei op? nūc vnū librū nūc qdragita octo libros nomi-
nat. Nec tñ ait librū duo significare/ ipsū op? et certā opis pte. Prete-
rea opus siue opa homei librū appellat? et volūmē? quoz vtrūq? inau-
ditū est. Virgilij eneis nō liber est? sed pñ. libri. Georgica non sunt itē
liber/ sed libri qtuor. Bucolica vn? liber ē? idēq? vnū volūmē. Georgica
qtuor volūina/ eneis pñ. Quidius. Sūt mhi mutare terqñq? volūina
forme. S; qd exēplis agim? qm nūq? plura afferri possit. At Vlpia-
nus putat etiā si oīa opa didim? quo nemo plura scripsit? vnū codicē
aglutinarent? vnū tm debere volūmē appellari. qd nemo nec poss? euol-
uere/ nec ferre poss?. Est em volūmē vel a volo? qd in libris volūtas appa-
ret? vel (quod magis sequeretur) quod volūt? quales libros hodie hebrei
quosdā habēt? qualesq? in vetē? et nouo testamēto lectitam? fuisse. Et
romani? qui in libris arbor? i. corticib? scribebant? quod libellos illos?
quo ferrent cōmodius/ complicabant? volumina forte appellauerunt.
Itaq? volumina libellis similiora fuere? quā libris. Quod ex eo quoq?
loco apparet? vbi Plinius de libris auunculi loquens/ ait. Libros tres
in sex volumina ppter amplitudinē diuisi? quasi dicat in sex minores
libros? ut sint volumina aliqñ minora/ quā libri. Quod etymologia
quoq? nō nihil probat? ut ostendi. Vnde adhuc durat verbum euolue-
re libros/ pro eo quod est aperire libros/ lectitandi gratia? quasi rem
cōplicatam explicare? quēadmodū euolare est/ rem velatam detegere.
Nisi dicamus euoluē libros ppter numerū paginarū. Accipit autem
nunc euoluere libros/ siue auctores pro eo quod est lectitare;

In eosdem de Probrum et obprobrium? Cap. llij.

Probrum et obprobrium Vlpianus inquit idem est. Probra que-
dam naturaliter turpia sunt/ quedam ciuilitate/ et quasi more ci-
uitatis improba? ut puta furtum/ adulteriū natura turpe. Emūvero tute-
le damna/ hoc nō nata pbrū ē? q? more ciuitatē. Nec em nata pbrū
est? qd potest etiā in hominē idoneū incurrere. Vlpianus probrum ac-
cipit p ifamia tm? q?lis ē ex furto/ vel male gesta tutela/ nō p flagitiū?

qđ pñcipale significatū est. Nam pñcipū idē est ē qđ dedecus ē qđ duo
significat ē vñū/qđ est crimē ē vt Qñtil. in pñcipio declamationis sta-
tīm in milite mariano inquit. Datis dedecoris/atq; flagitij castra cepe-
rūt. Alterū qđ est ignominia/atq; infamia ē qđ notū est. Similiter ac-
cipit pñcipū p crimine ē vt idē li. i. Jam si minor ē in eligēdis custodū/et
pceptoz moribz ē fuit quom pudet dicere in que pñcipia nefandi hoies il-
to cedēdi iure abutantē/p ignominia. Liui? li. ij. his freti occurrant por-
tis ingerūt pñcipia ē egre abstinēt/quā castra oppugnēt. Que duo noīa
tanq; similia eodē loco Cicero coniungit in Catone maiore. Mihi vero/et
Flacco neutiquā pñcipi potuit tam flagitiosa/et pñcipia libido ē que quom
pñcipio pñcipio coniungeret imperij dedecus. Preterea ne simile quidē est sane
pñcipiū p obprobrio. Non em̄ latine dixit Cicero. que quom obprobrio
pñcipio coniungeret imperij dedecus. quemadmodū in Salustiu dixit. Itaq;
timēs ne facinora eius clam nobis essent (quom oībz matribz famili-
as nris obprobrio esset) confessus est nobis audientibz adulteriū. Est autē
obprobriū aliqñ facto ē sed frequēt? Xbo. Nam Salusti? (vt vult Cice-
ro) vel ex eo qđ foeminis quibz cū habuisse vñū se/erat notū ē vel qđ ipse
illis vulgo impudiciā obijciebat ē obprobrio erat. Horatius. Sic tene-
ros aīos aliena obprobria sepe absterret vitij. Qñtil. Modo maledic-
tis/obprobrijsq; vulgi ē modo crebra rualiu cōtione pulsatus abigi tñ
pñcipi non possit. Obprobrijs dixit ē quasi ex pñcipationibz/atq; iuitijs.
Et alibi. Solebat indignatio nostra iuitia nrā ferre non posse. Et ma-
teonalis indignatio dicere videbat nō parcis erga me matre verbis.
Nullam habet nostri tuus sermo reuerentiā. facile pñcipis in obpro-
bria/et iuitia. Nec inficias eo/nonnunq; hoc modo accipi pñcipiū. Vt Li-
uij pñcipiū exemplū/et Cicerois ad actiū. Ep̄las mihi legerūt plenas
oīm in me pñcipioz. S; de hoc significato Vlpian? nō intellexit. A pñcipio
vñū verbū pñcipi ē qđ est exprobrio ē qđ significat tñ quāleūq; culpā
impropero ē vt apđ Ouidiū li. xij. metamorphoseos. Dat bene tidpdes ē
qui noīe sepe vocatū corripuit ē trepidq; fugā exprobrauit amico. Tum
ingratitude ē vt Terenti? in andria. Nam iste cōmemoratio/quasi ex-
pñcipatio est immemoris beneficij. S; p hoc significato frequēter nos vitij
alieni nomē ex pñcipi? ē frequēter etiā nomē nostri meriti. Cicero de a-
micitia. Quoz pleriq; aut querūt semp aliquid/aut etiam exprobrāt ē
eoq; magis si habere se putāt ē qđ officiose/et amice/et cū labore aliquo
suo factū queāt dicere. Odiosū sane genus hoīm officia exprobrantiū.
Exprobraē ergo facta sua/est immemore beneficij accepti culpā. Im-
putare vero frequēter citra rephensionē/qđ an apđ Ciceronē sit ē nescio.
In posterioribz vero creberrimū est ē vt Qñtil. Neq; ego grauissimū
patrē suprema sua iuueni iactasse crediderim ē qđ herede filiū scriberet ē

non ē res: q̄ imputat. Et alibi. Imputas nob̄ ap̄cios ventos/ et secundū mare/ et ciuitatē opulētē liberalitatē: q̄ tācū frumētū vendidit: q̄ntū duo bus populis satē esset. Imputare nō nunq̄ p̄ computare repit. Ut Caius. Qua rōne placuit legata qm̄ legatarij nō capiūt/ qm̄ ap̄d herēdē sub hiderūt: hereditatio iure ap̄d eos imanē itelligit: et om̄i q̄dranti imputāda. Marcus in q̄rta hereditatē: quā per legē falcidiā heres habere deberet: imputātur res/ quas iure hereditatio capit: nō quas iure legati/ aut si dei cōmissi/ vel implēde conditionis causa accepit. Nam hec in quarta nō computant: sed fidei cōmissaria hereditate cōstituenda/ siue legati da tum sit heredi/ siue p̄cipere/ siue deducē/ vel cōtinē passus est: ei imputan tur. Reputare quoq; in idem significatū. Ulpianus. Pr̄terea si ma trem aluit pupilli tutor: putat labeo imputare eum posse/ sed in vermis non nisi per quam egenti dedit/ imputare eum oportere. Deinde. Sed et si seruus cibaria p̄stiterit/ vel liberis scilicet rei pupilli necessarijs: dicendū est reputaturū. Idemq; est si liberis hominibus: si tamen ra tio prestandi iusta intercedat. Item sumptus litis tutor reputabit/ et viatica: si ex officio necesse habuit/ aliquo exire/ vel proficisci;

In eisdem de Stuprum et adulterium. Caplinj.

Inter stuprū/ et adulteriū modestin? ait hoc intesse quidā putat: q̄ adulteriū in nupta/ stuprū in vidua cōmittit. Sed lex iulia de adulteris indifferent hoc vbo vtiē. Et hoc quidē cōtinet in libro de re rum/ et vbo significatiōe. Alibi autē idē ait. Stuprū cōmittit: qui libe ram mulierē cupidinis causa/ nō matrimonij cōtinet/ accepta vide licet cōcubina. Adulteriū in nupta/ stuprū in vidua/ vel vrgine/ vel puero cōmittit. Quid mir? si plures iuriscōsulti in diffiniēdo iurē dissentiāt: qm̄ vn? atq; idē scū differiat. Hic nō videt sentire cū lege iulia. Ibi videt. Et culpa illoz ē: qui diffinitōes huiusmōi descripserūt: q̄ si ap te fuisset cōglutiatē: p̄bari possēt: vt illa papiniani dicētis. Lex iulia stuprū/ et adulteriū p̄miscue grece appellat. Et p̄ p̄rie adulteriū in nupta cōmittit p̄p̄t p̄tū ex altero cōceptū cōposito noīe. Stuprū vero in vrgine/ vidua ue cōmittit. Quod greci

appellāt. Cuius diffinitōne a p̄bo illud tñ addēs. Legē iuliam recte hec duo p̄miscue appellasse: nō quod ōne stuprū sit adul terium. Sed quod omne adulteriū sit stuprum. Neq; rite iuriscōsul ti excipiunt stuprum a nupta: quom̄ etiam in quotidiano sermone sic loq̄m̄. Quale ē ap̄d Quintil. Vxor marito dixit appellatā se de stupro a p̄uigno: et sibi cōstitutū tps/ et locū. Et alibi. Sfurtiua stup/ raptosq; cau bit? obijciat vel falso marit? (fas ē: heī solj. Parti? tñ si iā sit et matē si infidē castitatē v̄pola fecūditate p̄fecit. Quare ego ita sentio/ stupz esse cōitū lege v̄titū: qui duplex est. Vnus cū nupta/ aut cum puero/

6
aut cū sanguine diunctis / aut cū sanctimonialibus. Quod hec duo poste-
riora poti⁹ appellam⁹ incestū. Alter quom vim afferim⁹ cuiuslibet psonae
etiā ancillae. Unde stuprare dupliciter accipit⁹ : cuius posterioris sensus
testimonio est lex : quae de stupratoribus masculorum poenā statuit decē mi-
liū : quom pediconibus nulla esset poena constituta ;

In eodem de Instratum et Stragula : Ca. xlv.

Instratū Vlpian⁹ inquit / omne vestimentū stineri : quo amicitia
m⁹ : laleo ait. Neq⁹ em dubiū quin stragula vestis sit omne palliū.
Vides Vlpian⁹ intelligere stragulā vestē esse vestimentū hoīs quo amici-
tur : quale ē grecorū palliū. Ut em romani togati a toga : sic greci pal-
liati a pallio vocant⁹. Ego vero nō meminī reperisse me stragulā vestē
in hūc sensū : s⁹ in opertoriū lectoriū poti⁹ : vbi ⁊ dormiebāt / et discumbe-
bāt. Qd Varro testat⁹ de culcitra loquēs. Hac quicq⁹ insternebāt : a
sternēdo stragulū appellabāt. Et equorū : similiūq⁹ : quorū operimentū
etiā instratū vocat⁹. Hic illud admonebo inuerti frequēter significatū
verbi : vt in hoc ipso Vbo sterno. Sternim⁹ quidē vestes humi / ramos
arborū / flores ⁊ mīta hui⁹mōi. Tamē frequēt⁹ dicim⁹ sterno humū floz /
bus / ramis / vestib⁹. Hinc est : quare dicim⁹ thozos / lectosq⁹ sternere : et
equū sternere : nō quia sint diuersi sensus : s⁹ quia resoluunt⁹ : vt sit ster-
nere Vbi grā lectos / ⁊ equos tapetis : idē qd sternere tapeta lectis ⁊ eqs
Culcitra autē est tā lanea / stupea / ⁊ si quid ē hui⁹smōi q⁹ plumea ;

In eodem de Pullatio et Verberatio : Ca. xlv.

Alter pullationē ⁊ Verberationē Vlpian⁹ ait / h⁹ interesse : vt Offici⁹
scribit. Verberat⁹ ē cū dolore cedere. Pullat⁹ s⁹ dolo. Sed quom vtriusq⁹
verbia nō ē eīsmōi iter h⁹ Vba drā. An qm Verberat⁹ frumta : cū dolo Ver-
beram⁹. Aut pullam⁹ poti⁹ / q⁹ Verberam⁹. Et iumentū quom sentit ex fla-
gellis dolore : Verberat⁹. Quom nō sentit pullat⁹. Aut entellus ille Vir-
gilian⁹ sine dolore pullabat daretā. Sed (ne multis) quis nō videt ver-
berare esse / Verberare cedere : qd est instrumentū longū ⁊ exile : qualis est
virga / baculus / fustis / loca flagellū / ferula / harūdo : et si quid ē simile.
Nec aliter dictū est Verberare a Verberare : q⁹ flagellare a flagello : fustiga-
re a fuste. Nam Verbera licet p Verberationē accipiant⁹ : tñ rē corporeā p
pē significāt : vt flagella / quae sūt ppe sūmitates sarmetoz. Quintil. Ig-
nes ex pmo raptos / Verberaq⁹ casus obtulerat. Pullare vero ē graui-
ac vehemētī ictu cedere : nec tā instrumentū longo / et exili : q⁹ breui ac
rotūdo : vt pugnis / ⁊ calcib⁹ : vt malleis / vt saxis : quae manu teneant⁹ :
quom aliū pcutim⁹ in similitudinē tūpanoz : quae manu pullant⁹ : nec
semel / s⁹ multis ictib⁹ pcutere. Namq⁹ nō ppe pullatū aliquē dixeris :
quā semel pugno pcutus ē. Adeo nō min⁹ iniuria fit ex pullatione q⁹
ex Verberationē : pter ē causam / quā mō dixi : q⁹ Verberatio ē mīta pcutio /

quod plerūq; pullatio fiat in facie. Et ob pullatos eorū legatos laurē
tes Tatiū regē occiderūt: qui nō puniſſet apinuos ſuos: q̄ laurētibus
hāc iniuriā fecerāt. Et ip̄a iuſſio calcū otumelioliſſima ē: ſepe etiā mor
tifera ē: utiq; ſi fiat i egrū/in ſenē/i puerū/in pregnantē. Taceo ſi alia
re quis alterū pullauit: q̄ manu/aut pede: qm̄ vicin⁹ me⁹ vxorē ſolit⁹
ſit non mō piſtillo: vix etiā mortalo ereo pullare: vt nō crebrius pulſet
ipſū mortariū. Dictū eſt aut̄ apello: qd̄ eſt pectio/et ferio: vt apd̄ Mar
ci tullii li. i. de diuinatiōe. Vt appellant̄ animi vehemētius ſepe etiā cu
ra/et timore. Et in. ij. Vnde igit̄/quom aut muros babilonis/aut ho
meri faciem cogito: ymago illorum me aliqua pellit;

In eoſdem de Pellex et pallata: Ca. xlvij.

Ellice apud antiq̄s Meſſuri⁹ paulo teſtate ſcribit libro memora
biliū/eā habitā: que qm̄ vxor nō eſſet: cū aliquo tñ vivebat: quā
nūc vero noīe amica paulo honeſtiore ſcubina appellari. C. Flaccus in
libro de iure papiniani ſcribit: pellice vulgo vocari: q̄ cū eo cui vxor ſit:
miſceat. Quoſdā eāque vxoris loco ſi nuptijs in domo ſit: quam gre
ci vocāt. Vxorū utrūq; vere ſenſiſſe/et dixiſſe arbitror.

Sed tñ p̄ ſuſcepti operis officio admonē de hoc pellice apud oratores/
et poetas eā demū haberi: que cū eo/cui vxor non eſt: corpus miſcet. Ite
oq; iuno ſemp pſequit̄ pellices: que ſibi vxori iouē p̄ciprēt. Vnde Plini
us li. xxxv. Vbo greco maluit vti: quom de alexandro loqueret̄: quē con
ſtat eo tpe celibe fuiſſe: qm̄ a pellē ſcorto donauit: quā veteri ſi vx̄ eſt
latino
i. pot⁹/ quā pellice. Ita autē ait. Nāq; qm̄
dilectā ſibi ex pellac̄ ſuis p̄cipue noīe campſacē nudā pingi ob admi
rationē forme ab a pelle iuſſiſſet. Quo ſit vt Curtiū vbi de eodē alexan
dro/et alijs loquit̄: ceteroſq; ſcriptores opinor pellacē/et tñ q̄ pellice
p̄ ſcubina celibis hoīis dixiſſe: culpaq; librarioꝝ in edicōib⁹ eſſe viti
atum. Suetoni⁹ de veſpaſiano loquēs/pellacatum dixit/non pellicū.
Et alibi quoq; et Titus Livi⁹/multiq; ali⁹ greco nomine vtunt̄. Sim
aliter inueniunt̄: librarioꝝ (vt dixi) vitio dandū eſt. Cui⁹ rei hoc ar
gumentū eſt: quod non recte quīs dicat̄ habere pellicem: ſed vxorē. Et
eſt nomen relatiuū ad alterius vxorē: cui⁹ cū viro rem habet: non
autem ad masculū. Nec recte dicturos fuiſſe reor auctores illos: qui
pellacem dixerunt: ſi pellices dixiſſent/vt patet;

In eoſdem de Cauillatio: Ca. xlvij.

Atura cauillatiois: q̄ greci
uerūt: hec eſt: vt ab euidenter veris per breuiſſimas mutatiōes diſ
putatio ad ea/que euidenter falſa ſunt: perducatur. Nec duobus in locis
Dipianus. C. aut̄ inquit. ſi calūniē/et moreē/et fruſtratur. Inde calum
natores appellati ſūt: q̄ per fraudē/et fruſtrationē alic⁹ vx̄aret̄ liti b⁹.

6

Inde et cauillatio dicta est. Caius nullā fecit mentionē de euidenter ve-
ris/aut euidenter falsis. n^o de breuitate. Nec puto faciendā fuisse: quom-
plexiq; cauillatio sit tecta/et inuidiosa: multisq; ac lōgis frequēter am-
bagib; vtēs/et que vix ab acutis dephendit. Quare cauillatio ē subdo-
la ratio: quā nos oſcij nobis mēdaciū vincēdi tñ causa pferim? In hūc
sensū semp iuriscōsulti vñ sint: et Quintiliani fere seculū. Cicero aut p
genere quodā facetiariū: et hūc imitatus Aulus gellius. T. Liui? vtroq;
modo. Ipse q; diffinit Cic. li. ij. de oratore dicēs. Etem quom duo sint ge-
nera facetiariū: alterū equaliter in oī sermone falsū alterū p acutū/et
breue. supior cauillatio: altera dicatitas noiata est. Ceterz Caius videt
sentire/ide esse calūniari et cauillari. Qd nō sentit Martian? tñ accu-
satori tribuēs calūniari. Quom ait: calūniari esse falsa crimina intē-
dere: qd p legē illā declarat. pij. tabularū. Calumniator idē patiat: qd
reus: si ciuctas esset;

In eodē de puaricator/tergiuersator/et calūniator: Ca. xliij.
Puaricatores Vlpian? inquit eos appellam? qui causam adū-
sarijs suis donāt: et ex parte actoris in pte rei cedūt. A variando
em puaricatores dicti sūt. Idē alibi. Puaricator aut est/quali vari-
cator: qui diuersam partē adiuvat p dita causa sua. Qd nomē Labro
a varia certatione tractū ait. Nam qui puaricat: ex vtraq; pte oſistit
In pma diffinitione videt sentire/puaricationē in solū actorē cadere:
in scda vero etiā in reū. S; forsitan et hic de solo actore sentit: cui assen-
tiri videt martian? qui ait. Accusatorz temeritas trib; modis detegi-
tur: et trib; poenis subiicit. Aut em calumniat/aut puaricat/aut ter-
giuersat. Calūniari ē falsa crimina intēdere. Puaricari ē vera crimina
abscondere. Tergiuerſari in vniuersū ab accusatioē desistere. Et post ite-
rū. Puaricatorē eū esse ostēdim? qui colludit cū reo: et translatiue
munere accusandi defungit: eo q; p̄as quidē p̄bationes dissimularet:
falsas vero excusationes admitteret. Qd nos quidē verū fatemur esse:
legēq; antiq̄tus puaricatorz poena fuisse: vt Cicero philippicarū. ij. De
reor. Patres oſcripti ne (qd turpissimū est) puaricatorē mihi opposuisse
videat. Ceterz (vt p̄teream: qd cicero idē in partitionib; ait/puaricati-
onē diffiniri nūc ab accusatore/nūc a reo corruptelā esse iudicii) reperio
nōnunq; puaricationē ex pte rei q;: neq; p̄fidia tñ/ac malitia: s; im-
prudētia etiā/et negligētia peccantē. Quintil. in. vij. Vt in puaricationū
crimib; vt absoluat reus: aut innocētia ip̄i? fit: ā interueniēte ali-
qua potestate/ā iū/ā corrupto iudicio/ā difficultate p̄bationis/puarica-
tione nocentē fuisse oſteris. Nulla p̄as obſistit. Nulla vis. Corruptū
iudiciū nō queris. Nulla p̄badi difficultas fuit. Quid sup est: nisi vt
puaricatio fuerit. Hic p̄ p̄fidia accusatoris accipit. Alibi vero aliter.

Sed de vna causa loqui sup̄uacū ē. Ergo i vniuersū neq; oratoris pu
to ēē vñq; p̄uaricat/ neq; litē itelligo si q̄ ps vtraq; idē velit. Ideoq; pre
uaicationē appellam? quāq; a p̄scripto officij sui deslert/ atq; aber
tauit. Plin? li. xij. Orator n̄h incuruas p̄uaricat. Plin? Junior ad
corneliū tacitū. Alioquin p̄uaicatio ē trāhte dicēda. Preuaicatio etiā
breuit/ z cursum attingē q̄ sint inculcāda/ ifigenda/ ēptēda. Et adā pre
uaricatū fuisse dicim? Tergiuersai vero nō est (quantū ego itelligo) ab
accusatiōe desistē. Illi vident ex hoc trahere significationē: qd̄ qui ter
ga vertūt: a pugna desistūt. Verūtamē nō p̄tinus/ qui terga vertūt: a
pugna desistūt: vt parthi. Itaq; qui vertētes ēga/ adhuc tñ pugnāt:
nec rōnibus volūt se victos agnosce/ ēgiuersant. Cicero de officijs li.
iij. Atq; in his tñ tribz generibz q̄quo mō possūt nō icallide tergiuer
sant. Prudentiā itroducūt/ Sciētā sup̄editantē voluptates/ depellentē
dolores. Fortitudinē q; aliquo mō expediūt: qm̄ tradūt rōnē negligēde
mortē/ p̄petiēdiq; doloris. Etiā temperantiā inducūt nō facillime illi q̄
desistē: sed tñ q̄quo mō possūt. Dicūt em̄ voluptatē magnitudinē doloris
detractiōe hei. Nūquid q̄ hoc dicūt: aut desistūt ab accusatiōe: ā ac
cusasse se iudicat? Idē p̄ roscio comoedo Attēde q̄so p̄iso fannij vulūt:
z huc/ atq; illuc tergiuersantē testimoniū p̄tra se dicere cogo. Erat autē
fannij accusator: quē si oīno ab accusatiōe desisteret: nō insequerē
iure p̄o cini Cicero: sed victū nolle tamē dare man? obiurgat. Anij?
libro. ij. ab vrbē cōdita. Monebat consule. Sed hec ēgiuersai res co
gebat. i. nō agnoscere veritatē: z eam quibuscūq; rationibus poterat/ diffi
milare: z quasi subterfugē. Tertū autē verbū ab eo ē martiano diffini
tum (de calūnia loquor) meret z ipsū aliquam emendationē: quod non
mō apud Ciceronē p̄ cauillationē accipit/ nō illa qui dē mēuētē risū: h̄
ea qua Cicero ipse nō vtiē: vt de officijs li. i. Existūt etiā sepe iurie ca
lūnia quadā/ z inimis callida/ z maliciosa iuris inēpretatiōe. Ex quo il
lud sūmū ius sūma iūria: h̄ etiā apd̄ Quintilianū nōnunq;. Vt ibi. Qz
iūs exiguo diuīsus spatio opem nō feret/ nō succurret: z hac saltim ca
lūnia defendat nō abij/ nō reliquū/ nō abscelli/ neq; p̄de (vt aiūt) vno a
parēte discessi. Aliosq; oplures: quoz et Caius est/ vsu q; p̄bant: per
quē vtraq; pars iurat de calūnia vitanda. Nimis de cauillatione eo
magis qd̄ calūniari p̄ cauillari dicimus: que vix quatuor p̄mas lras
habebat easdem quom calūniari. Postremo probat hoc ex illo diges
torum loco: cuius titul? est si mulier ventris noīe calūnie causa in pos
sessione fuisse dicat. Calūnia scilicet ibi itelligit̄ dolus malus;

In eosdem de sferri/ et portari/ agi? Ca. l.
Erri apprie dicim? Caius iquit: que q̄s corpe suo baiulat. Porta
ri ea/ que q̄s iumēto secū ducit. Agi ea/ q̄ aīalia sūt. In hoc ipse

Caio assentior: nisi si quod portare est suo etiam corpore: interdum etiam magis
quam ferre. Quis enim neget iumentum portare? Que quomodo homines imitantur:
et ipsi portare dicuntur. Terenti? in andria. Mi homo quid istuc obsecro?
Quo puerum portas? Orati? Ne forte sub ala fasciculum portes librorum ut
rusticus agnum. Et ab hoc opposita/deportavit verres amica de provincia de
portavit populi beneficio Ciceronis tertium triumphum. Multi imperatores
victorum exercituum reportaverunt/quasi reducerunt. Agere autem non uno modo
dicitur: si de uno tamen non tacebo. Martialis li. ii. epigramatum. Semp agis
causas: et res agis attale semp: est non est: quid agas: attale si agis.
si res: et cause desunt: agis attale nullas. attale (ne quid agis/desit) agas
animam. Cilius ad Ciceronem. Hortensii? quomodo has litteras scripsit: animam
agebat. Id est exspirabat;

In eisdem de Convitiis et Maledictis: Ca. li.

Convitiis apud Ulpianum iniuria esse laleo ait: quasi maledictum in
iuria non sit. Addit idem laleo. Convitiis dicitur vel a citatione/vel a
conventu: hoc est a collatione vocum. Quomodo enim in unum plures voces deferuntur:
tunc: quasi convitiis est. Sed quod addit a pretore adversus bonos mores non
omne in una collata convocatione pretorem notare: sed ea/que bonis mori-
bus improbat: et quaeque ad infamiam et invidiam alicui spectat. Et iterum.
Convitiis autem non tamen praesentibus verum absentibus fieri posse laleo scribit. Pro
inde si quis ad domum tuam venerit te absente: convitiis esse factum dicitur. Item
si ad stationem/vel ad tabernam ventum sit: praebari oportere fecisse convitiis non
tamen is videtur qui convocat: est: verum is qui: qui convocat ad convocationem.
Et paulo post. Ex his apparet non omne maledictum convitiis esse: sed id solum:
quod cum convocatione dictum est: et hinc unus/hinc plures dixerint convitiis est:
quod in ceteris dictum est. Quod autem in ceteris nec convocatione dicitur: convitiis prope
non dicitur: sed infamandi gratia dicitur. Ex ipsa nominis etymologia argumentum
significationis laleo superius. Sed quomodo falsa sit etymologia: falsa erit
et diffinitio. Cumque falsa sit diffinitio: falsa erit et etymologia. Quis
enim laleo credat convitiis a citatione/aut a conventu dictum/aut collationem
vocis/quasi conventum: quomodo sit alia prope magis hinc etymologia/hinc ex-
positio per oppositionem a con/et vitium/vel a con et vitio: quasi vitandum. Et
vituperationis causa factum. Habet autem convitiis ut non brevis/ut vitium: sed
longa ut vito. Licet convito aliud significet: quam convitiis: si modo significat
idem/quod inuito non obstat: quomodo a suo quod simplici: quod est vito in significa-
tione magis distet: quam convitiis a suo hinc illud sit vito: hinc vitium. Ipsa
quod con propositio in bona et mala re accipi solet: ut officio/per officio: et pro
eo quod est sauciando trucidando. Inde affectores ferarum. Conficiunt igitur a vitium/
vel potius a vito descendit: ut vitupero. Tamen non omnino repugnet scri-
bi per c/ut quibusdam placet non per t/et hoc quidem de etymologia: quae si per

labrone/vlpianoq; nō p me facēt: tñ diffinīti omī epugnāe audere/nul
q̄ repiens apud sūmos viros hāc differentiā custoditā int̄ dūtiū q̄ ma
ledictū. Int̄ que (si qua est) hec eit: q̄ dūtiū est maledictū otumeliōsū.
Quātili. in. vij. Dic aut̄ pparabit actiōe p̄ma iudiciū aīmos: vt nolūis
se poti? obijcere: q̄ non potuisse credat. Eoq; sati? est/omī se ante acte
vite abstine dūtiō: q̄ leuibo/aut friuol/aut maifeste falsis rez inces
sere: q̄ fides ceteri detrahie: q̄ nihil obijcit: omīisse credi p̄t maledic
ta tamq̄ supuacia. Qui vana pgerit: ostere vanū in ātractis argu
mentū. Ex his vbis plane dat̄ itelligi: nec vociferatiōe vtiq; fieri dū
tiū: nec aliud eē/ q̄ maledictū. Cice. p celio. Maledictū aut̄ nihil habz
ppositū/ p̄ter otumeliā: q̄ si petulātus iactat: dūtiū: sin facit?/ vba
mitas noīat. Illud aut̄ vbi iudiā: q̄ labro/ siue vlpian? vtiē: q̄d miz
si accuri? nō itelligit: q̄ in institutionibz: vbi dicit̄. appositōe aut̄ ligni
ōnis materia significat: ex q̄ edificia fiūt: sic itēptat: vt cemēta/et la
pides/ imemor a iuriscōsulz exponi materiā p ligno ad edificia vtili.
Q̄q; a cato/ a varro/ a columella/ a plini? q̄ de agricul? a scrip? ē: aliq;
vnā etiā arborē/ p̄ticulāq; illi? materiā appellāt: a breuē ōne lignū;

In eodē de Verficoloria: Ca. liij.

Verficoloria apud iuriscōsultos vocat̄: que natiūū colorē mutaue
runt: vt vestes/ si albe sint/ aut nigre/ subnigre ue/ quales ex la
na non tincta solent esse/ colorie. Si in aliū colorē tincte sint: vesti
colorie noīant. Ceterū vix in hunc sensū repeimus. Nam Cicero collū
columbi/ pauonisq; a eius caudā verficolorē vocat: a nonnulli aquam
maris/ vel quod vlat a mutat colorē subinde/ vel poti? q̄ sit discolor: vt
apud Pliniū libro xxxvi. Vbi tamē sciendū auctoritatē fuisse maculo
so mamorē: quā fecere/ a a parvo cycladaz insulaz vna eque et a lesbo
liuidi? hoc/ vficoloresq; maculas habēs. Et i eodē. Primū (vt arbitror)
vficolores istas maculas chiorum lapidum ostenderūt: quom extrupe
rūt muros. Et in xxxvij. Veluti quom calculi fiūt: quos quidā a bacu
los appellāt aliquos/ et pluribz modis vficolores. Et in xvi. Ingens
postea turba primoz vficolorz nigra/ candida/ ordeacea appellata a
comitatu frug? eius eodē colorē. Et in xxy. Verficoloribz vipraz macu
lis. Et in xxxij. Nullū aīal pauidi? existimat: et ideo verficoloris esse
demutatiois: per qd apparet collū colūbe/ pauonisq; a caudā/ et aquāq;
non ideo verficolorē dici: quod versat colorē: sed qd diuersum colorē
habeat. Alioquin satis habuisset Plinius dicere. Et ideo vficolor est:
nec adiungere demutationis. Neq; vero vestes ab hac significatione
communī excipiente sunt: putandeq; sole ipse verficoloris ita demum
dici: si lana tincta confecte fuerint: vt apud Quin tilianum. Dum
in his de quibus erit questio: memineamus: non athletarū thoros:

6

sed militū lacertos esse. Nec vericolorē illam : qua demetrius phaleri
us dicebat vti : bene ad forensem puluerē facere. Apd Titū vero Iuui
est / scdo punico bello interdictū fuisse matronis : ne vericoloribz vesti
rent. Qd qualiter accipiendū sit : Valeri? mari. li. ix. significat dices.
Quā foemine tollere cupiebāt : quia in his nec veste varij coloris vti /
nec auri plus semiūcia habere / nec iūcto vehiculo ppi? vrbē mille passz /
mhi sacrificij grā vbi pmittebat. Idē Iui? alibi ait. Corp? alteri mag
nitudine eximū. Vscolori veste / pictisqz auro celatis refulgēs armis.
Profecto de varij coloris veste locutus ē. Et iterū. Tunice auratis mili
tibz Vscolorēs : argētatis lintre / cādide. Nam illud Virgi. Vericolori
bus armis / exponit. Serui? de pictis : per qd bellicosus ostendit. Nisi
vericolorie aliud sit q̄ vericoles ;

In eosdem de Penes / et Apud : Ca. liij.

Enes te (vt vlpian? ait) ampli? est : q̄ apd te. Nam apd te ē / qua
literūqz a te tenet. Penes te est : qd quodāmodo possidetur. Et
ante hūc s̄st? p̄pē? apd z penes in hoc differūt : q̄ alterū psonā cū
loco significat : alterū psonā / z dominiū / ac potestātē. qd trahit a peni
tus. Personā cū loco s̄st? accepit p psonā / z locū : vt apd Platonē /
et apd for. i. in platone / z in foro : quoz vtriusqz diffinitionē probō. Il
ludqz addo : penes dū tantū ad psonā refert? : nō modo dominiū adesse
significare : vtz etiā laudē / ac vituperationē. De laude / vt Cicero in bru
to. Cui? penes quos laus adhuc fuit : nō fuit rōnis / aut scie. De vitupe
ratione / vt Quintil. in gladiatore. Vereor ne illi? in explicabilis / z sepe re
phenh odij alij culpa videat? penes patrē : qui tā facile irascit. Illud q̄
qz / qd crebro vsurpam? : fides penes auctores / et in laudē / z in vitupati
onē simul accipit? : quasi laus veritatis : aut vitupatio falsitatis penes
auctorē sit : ad quē spectat fidei rei : cui? auctor est / facere. Ad me certe
ista vel laus / vel vitupatio nō spectat : qui hoc nō affirmo. sed ad aliez
auctorē relego. Qd de laudē / z vitupatione dico : idē accipio de omodo / z
incomodo : vt Iui?. Ut penes eosdē pericula belli : penes quos p̄mia es
sent. Nonnunq̄ etiā loco seruit : sicut apd Ciceronē li. iij. ad herenniū
Ita petulās es / atqz acer : vt ne ad solariū quidē (vt mihi videt?) p̄ penes
scenā / z in eiusmodi locis exercitat? sis. Penes scenā idest apd scenā ;

In eosdē de patres / maiores / posteri / et minores : Ca. liij.

Atres inquit Paulus vsqz ad tritauos p̄o vocabulo nuncupant?
apd romanos. Vltiores / qui nō habēt speciale nomen maiores
appellant. Item liberi vsqz ad trinepotē / vltra hos posteriores vocant?
S; cū venia pauli neqz vsus hoc / neqz ratio asentit. Omnes em / qui an
te nos fuerūt : vtiqz qui liberos reliquerūt atqz in nrā ciuitate : maio
res dicuntur. Qui vero post nos posteriores. Cicero in Salustii. Ego

meis maioribus vultu mea prelupe: vt si prius noti non fuerint: a me accipiant initium memorie sue. Tu cuius vita: quam turpiter egisti magnas effudi tenebras: vt etiam si fuerint egregie ciues: certe venerint in obliuionem. Nunquid Cicero ait se preluisse illis tamen: qui supra tritauum fuerunt: Salustium vero tenebras effudisse. An potius vt quisque a Cicero ne/atque Salustio recentissimus erat: ita illi maxime horum vtrumque vel preluisse: vel tenebras effudisse. An si quis claris maioribus ortus quereret: non multo magis is dicat: qui patrem/auum/pauum/abauum/attauum/tritauum/claros: ceteros autem obscuros habuit: quam qui ista eorum ratio. Hoc ne ipse quidem Palus negaret. Insuper patres non opinor vsque ad tritauos posse deduci. Quomodo enim dicimus patrum memoria aliquid factum esse: de prima etate semper intelligimus: non de illa etiam septa. Dixi de maioribus/et patribus. Videamus de posteroribus/sive posteris. Idem Cicero eundem locum hic persequitur. Quare noli mihi antiquos meos obiectare. Datus enim est/me meis rebus gestis florere: quam maiorem opinionem mihi: et ita viuere: vt ego sum posteris meis nobilitatem initium/et virtutem exemplum. Ita opinor: non pertinebat ad filium/non ad nepotem/non ad pronepotem/non ad abnepotem/non ad trinepotem tulliana nobilitas/et virtutis imitatio: sed a filio trinepotem inceptum: et ab eo posteritas tulliana initium accepta erat: cum potius tunc esset accepta occasum. Idem alibi. Nec vero dubitat agricola (quauis sit senex) querenti cui seruat: respondere dijs immortalibus: quam me non accipe modo hec a maioribus: voluerunt: sed etiam posteris perdere. Taceo quod Caius galliula volebat solos posteros filios esse nec iura cessante posteris ad nepotes peruenire. Sed ne causa queat non positum exemplum posterorum: sed posterorum esse Quintilianus in primo. Maluit enim vir sapientissimus quod superesset ex vita sibi perire: quam periret: et quam ab hominibus sui temporis parum intelligebat posterorum sese iudicijs reseruauit. Nescio tamen an potius legendum sit posterorum: vt intelligamus hoc: quam illud nomen esse vnitatum/et non modo ad eos qui ex nobis geniti sunt: sed ad vniuersos/qui per nos erunt: pertinere. In eundem opinionis errorem incidit Seruius: qui in viii. eneidos ait. Minores non dicimus: nisi quotiens graduum deficit nomen: vt pater/filius/nepos/pronepos/abnepos/athnepos. Vbi istud gradus defecit: merito iam dicimus minores: sicut etiam dicimus maiores per patris/auum/pauum/attauumque vocabulum. De maioribus satis modo disputauimus. Alterius nominis ratio eadem vno exemplo satis probabit: eoque quod cum seruius expostore Virgilij agimus. Virgilius ex primo eneidos. Hunc letum troyisque diem/troiaque perfectis esse velis. nostrosque huius meminisse minores. Quis non videt didonem locutam de parentibus: qui tunc erant: eorumque filijs/natisque natoque: et qui nascerentur ab illis: non autem de filijs athnepotum/et deinceps: qui illius diei meminisse non poterant: nisi a parentibus accepissent;

In eodē de Victus/et Penus! Ca. lvi.

Ictus verbo Ulpian? inquit: continet que esui/potui/cultuiq; corporis: queq; ad viuendū huiusmodi necessaria sūt. Vestē q; vict? habere vice labeo ait. Cetera quib; viuēdi/citādiq; corporis nū grā vtimur: ea appellatione significant. Ne hoc quidē aut ratio/aut vltus pbauit. Victus a viuēdo venit. At viuere sine vestitu/cultuq; corporis licet. vt in ethiopia sine esu/potuiq; nō licet. Ideoq; semp distincta hec duo reperim? et semp addi alterū (de vestitu loquor) quia alterū: qd est victus: hoc etiā significatū nō oplet. Alioquin nō diceret vict? et vestitus. Significat etiā vict? gen? vite/quantū ad mores: vt quibuscū quis uiuat: et a quib; instituat: et quib; morib;. At neq; de penu iuriscōsul. tis assentior/multa que ad victū nō ptinēt: penū ceteris vltib;. Pōtior apud me breuis illa Ciceronis diffinitio valebit in libris de natura deoz. Est em̄ omne: quo vscunt homines penus;

In eodē de Pignus/et Hypotheca! Ca. lvi.

Inter pignus/et hypothecā tm̄ nois son? differt: Hec Martianus. Ulpian? vero ppe pign? dicim?: qd ad creditore trahit: et hypothecā aut cū nō trahit possessio ad creditore. Ego magis cū Martiano sentio. Justinian? cū Ulpiano in institutionib; dices. Nam pignoris appellatione eam ppe contineri dicim?: que simul etiā tradit creditori/maxime si mobilis sit. At ea/que sine traditione/nuda cōtione tenet: ppe hypothecae appellatione contineri dicim?. Sed nō esse hāc dēam ex eo argumētū est: qd alterū latinū: alterz grecū sue vtrunq; deseruiēs lingue. Pignus aut nō tm̄ creditori dat: sed inter paratos secū decertare mutuo offeret: et apd sequestrū deponit. Virg. in bucolicis. Ego hāc vitulā (ne forte recuses: bis venit ad multrā: binos alit vltre foetus) depono. Tu dic: meū quo pignore certes. Qui tñ sensus rarissim? est. Nam illo figurato crebri? vtim?: vt apd eundē. Ipse pater dextrā anchises haud multa moratus dat iuueni: atq; animū pnti pignore firmat. Quasi dicat securū fecit: vt qui dat pign?. A pōre significato dicim? pignero: et oppignero: hoc ē aliqd arraboni: quā quidā arrā appellāt. Et repignero: qd est recipio pign? soluto debito. Propter hec vba quidā/quotū est pscian?: existimāt pign? in hūc sensū et in aliū p̄mū habere gemituū pigneris. In illū/quo significam? filiū/et p abusione cūctissim? sanguie psonas habere gtm̄ pignoris. Vnde em̄ oppignero/et repignero inquit habere? nō pign? pigneris faceret. Non inepta quidē ratio: sed qd respondebūt: quom habeam? foen? foenoris: facit tñ foenoro/et foenero. Idem pscian? ait/antiquos dixisse etiā foeneis. Nec tñ (vt ei credam?) exemplo pbauit. Quid qd ex frigus frigoris sit refrigero: Quid qd ex tep? t̄pis sit tēpero: Ex litus littoris sit oblittero:

Ex pen? penois (vt sentio) sic penetro addita t/ qñ ad locū penois intro.
Tam em pen? qñ penetro breui pma syllaba ē. At mihi quidē ppa/ et
vera pignois significat° esse ea videt: vnde vba deriuant. Nihil em illi
alij significato cū his vbis: filij (vt sentio) nō alia rōne appellati sūt
pignora: nisi qd pign? quoddā inter diuges sunt tū vīculi: ne aliter
forte diuortiu fieret: tū caritat. Cuius rei argumentū est: qd legimus
sepe pignora filioz vt apud Suetonium in tiberij vita. Cōmunis filij
pignora. Et iterum. Tam mariū/ quam foeminarum pignora;

In eisdem de ferrumino: Ca. lvij.

Erruinnatio Caius apud paulū ait: per eandē materiā facit cōfu
sionē: plūbatura nō efficit. Idem sentire videt pomponi? dicens.
Si ciphū tuū alieno plūbo plūbaueis: alieno ue argēto ferruminaueis:
non dubitat ciphum tuū esse: et a te recte vendicari. Ciphum enim ac
gentē intellexit. Cum his pleriqz non sentiūt: quoz est Plinius: qui
li. x. ait. Namqz furculo super bina/ oua impoſito/ ac ferruminato alio
glutino subdita ceruice media equa vtrinqz libra deportant. Alio fer
ruminato dixit quasi agglutinato materia illa. Idem xi. Et medulla
ex eodem videtur in iuuenta rubens/ in senecta albescent/ non nisi ca
nis hec ossibus/ nec cruribus iumentorum/ aut canum. Quare fracta
non ferruminantur. Quasi non glutinatur: nec coalescit/ et colligat.
Idem xxi. Garris arabie oppido muros/ domosqz massis salis faciūt
aqua ferruminantes: quasi glutinantes. Idem xxx. Calcis quoqz vsū
bitumen pbiuit: ita ferruminaqz babilonis mur. Idem xxxv. Ea maxi
me causa: qz fulto calē hū ferrumie suo cemēta sponētes. Quasi dicat
glutane. Et in eodē. Vitru sulphuri decoctū ferrumina in lapides: qñ
glutina in formā lapidis. Idē xxxvij. Infestant pluuiis vitis scabro
ferrumie maculosa/ nule occulta aliqz vomicā/ p duro/ fragiliqz cetro:
qñ glutino/ et omixtura/ siue iūctura/ siue ligatura. Ergo ferrumia nō
vtiqz p eandē materiā facit cōfusionē: s; in edū qz p aliā plūbatura p solū
plumbū efficit cōfusionē: vt ipsū idicat nomē: si hec cōfusio dicēda est;

In eisdem de Veterator/ et nouitius: Ca. lvij.

Eruius (vt est apud Venuleium) tam veterator/ quam nouitius
dici potest/ sed veteratorem nō spatio seruēdi: sed genere/ et causa
esse estimandū Celiū ait. Nam quicunqz ex venalicio nouitioz emp
tus alicui ministerio ppositus sit: statim eum veteratorū numero esse.
Nouitiū aut non hocinio animi: sed cōditione seruatur intelligi: nec
ad rem ptinere latine sciet loqui nec ne. Nec ob id veteratorē eē: qz li
beralib? studiis erudit? sit. Apud Vlpianū sic scribit. Precipiūt edi
les/ ne veterator p nouitio xmat. Et hoc edictū fallacijs veditoz oc
currit. Vbiqz em curāt ediles: ne emptores a veditoz cōueniant.

Ut ecce plerique solent mancipia: que notitia non sunt: quasi nouitia
distrahere: ad hoc scilicet: ut pluri vendant. Presumptum est enim ea manci-
pia: que rudia sunt: simpliciora esse: et ad ministeria aptiora: et docilio-
ra: et ad omne ministerium habiliora. Tria vero mancipia: et veterana diffici-
le est reformare: et ad suos mores formare. Quia igitur venaliciarii sciunt fa-
cile decurri ad nouitiorum emptionem: idcirco interpellant veteratores: ut
per nouitios vendant. Quid tam strarium: quam ex duobus iurisconsultorum sententia:
Quid magis absurdum: quam non dico inter eas non iudicasse: sed eas aut am-
bas scripsisse: aut strarias esse non vidisse. Et optura in rebus (ut dictu-
ra ducimur) esse debet: cum in his tot sint: et tam manifesta straria. Ego ut
instituto officio fungar: et inter hos duos sententias feram: quam alteri? dif-
finitio a me tolli non potest: potior mihi videtur Ulpiani opinio: et cum ce-
teris scriptoribus uenire. Venaliciarii magones dicunt venalium hominum.
Martialis milia per puero centum me mango poposcit;

In eisdem de Quot annis ac similibus: Ca. lix.

Nihil interesse Pomponi? apud Ulpianum scribit: utrum in annos sin-
gulos: vel quot annis: an in singulos menses: vel quot mensibus:
an in singulos dies: vel quot diebus legatur. Ipse quoque huic sententiae accedo: pro-
inde etiam quot anni legentur: tot anni idem erit dicendum. Corruptum est istud Ul-
piane: atque Pomponi latinam linguam non iurare. Quis unquam dixit: quot di-
ebus: et non potius quot diebus: Quis etiam quot mensibus: et non singulis mensibus:
Cur etiam non addimus: quot horis: quot noctibus: quot lustris: Quod si quis hoc
modo loquatur: intelligemus quidem ex ipsa verborum serie: quid velit. Tamen
ut barbarie locutum reprehendemus: et ne deinceps ita loquatur: admonebi-
mus. Non autem formulam alijs loquendi trademus: ut vos facitis. Iavolen-
mus? vini inquit saleem quod domi nascetur: quot annis: vel in singulos an-
nos binos culeos heres meus titio dato. Quidam aduerbium hinc ducunt:
quod est annuati: ut Plinius? li. xij. dicens. herodato teste qui tradit: singu-
la milia talentum annuati thuris pensitasse arabes regibus persarum: si co-
dex
verus est;

In eisdem de Turba et Rixa: Ca. lx.

Inter turbam: et rixam testimonio Ulpiani rectissime lateo ait mihi
tamen interesse. Namque turbam multitudinem hominum esse perturbationem:
et cetum. Rixam etiam duorum. Videntur Ulpianus: et lateo sentire turbam suapte
natura significare multitudinem. Ideoque turbam in altero sensu esse perturba-
tionem multitudinis. Ego vero primum et naturalem sensum esse per perturbationem:
quod docet verbum ex ea significatione ductum perturbo: disturbo: deturbo: tur-
bo: que nequaquam ad solam multitudinem referuntur. Et turbo turbis: et
homo turbidus: qui est iracundus. Contraque vinum: et multa alia turbida di-
cuntur. Ipsaque graeca origo.

In hunc eundem sensum.

annuati

Ceterum quia multitudo non se vacat perturbatione: et ipsam appellamus
turbam: ut colluunt homines viles et stulti? dicimus? et fecerunt et sentina: non
quod homines sint sordes/sep/sentina: sed quod sordida et abiecta vita agant.
Terentius in andria. Sed si tu denegaris ducere culpam in te ibi om-
ne transfert. Tum ille turbe fient/ Inter quos he turbe fient? Nempe
inter Dimonem et pamphilum: in quem omnis culpa transferret. Ergo tur-
ba erit inter duos. At idem in eodem ait. Dij vestra fidem. Quid turbe est
apud forum? Quid illic hominum litigat. Ego non nego aliquando turbam
inter multos: quemadmodum ripam non semper inter duos: cuius multa
exempla sunt: sed etiam inter plures: ut apud Livium. Eo anno Rome
quom per ludos a sabinorum iuventute per lasciviam scorta raperet: concursu
hominum ripa/ ac prope prelium fuit. Et non longe post. Quom aversus in
patres impetus esset: consul in concursu ripa sedata est. Sed Terentius for-
tasse ideo adiecit: quid hominum illic litigat: quia per verbum turbe non
satis significatum erat perturbationem esse multorum. Quamquam et illud turbe non
min? per multitudinem hominum accipi potest: quam per perturbationem: quom pre-
sertim de perturbatione adiciat quid illic hominum litigat. Sed de vno
loco non attinet disputare: ubi infinita supeditant. Dixi a turba fieri turbos:
cui? genitum grammatici quidam voluit esse per ludicrum illo instrumento turbo-
nis. Quod vel ex hoc falsum esse documentum: quod forma acumine fas-
tigiato vocant? turbinata: ad similitudinem ligni illi? fallunt igitur gram-
matici in turbo turbonis: quomodo in cardo carbonis: quod nec ipsum munit;

In eodem de Exauctore: Calp.

Enominiosa autem missio (si Juliano credimus) toties est quoties is/
qui mittit: adicit noiam ignominie se causa mittit. Semp-
debet impator addere: aut miles mittat? Sed si eum exauctoraverit: in ista
mes efficit: licet non addidisset ignominie causa eum exauctorasse. Pace tamen
Juliani exauctorare est ducem ab impio suo dimittere: vel missum militem face-
re: illumque donare missione militie plerumque: ut apud Quintilianum in milite
maiano. Pater huic emerit bello stipendium tum/ cum tota subnixum numi-
dia fregim? Jugurta exauctoratas armis man? agresti labori subegit.
Titus Livius ab urbe condita li. xxxv. Volonumque exercitus? qui viuo greco
suma fide stipendia fecerat: velut exauctorat? morte ducta a signis disces-
sit. Et in xxxix. Ubi hoc modo exauctoratum equitem cum gentia impatoris vide-
runt: se quisque exarsare? vicarium accipe. Et in xlii. Ubi is venisset: om-
nes milites exauctorati domum dimitterent: preter quinque milia socium
his quos obtineri circa arminum provinciam satis esse. Idem li. xlv.
Postero die contione advocata de rebus a se gestis: et de iniuria tri-
buni bello alieno se illigantis: ut sue victoriae fructu se fraudaret: qui
deservisset milites/ exauctoratos dimisit;

In eisdem de Depectus! Ca. lxxij.

Expectus (si Ulpiano credis) dicitur turpiter pactus. Mihi autem per sim-
plici potius accipi videtur: id quod in multis fit: ut demitro: deambu-
lo: desumo: demonstro: desolculo: depingo: depono: deuoto: degusto: demo-
ro: demulceo. Quod si quando reperiat per turpiter (quod non memini legisse me)
id fit non magis in oppositionis: qua hoc verbum opponitur: quam in ipsius verbi:
quod citra oppositionem nonnunquam turpe pactionem significat. Cicero in para-
doxis. Si quotidie fraudas: decipis: polcis: pacisceris: aufers: eripis: si
socios spoliis: erarium expilas: si testamenta amicorum expectas. Ac ne ex-
pectas quidem: atque ipse supponis. Hec utrum abundantis: an agentis sig-
na sunt? Exemplum vero quod depectus non significat turpiter pactus: sed tamen
pactus: apud Terentium in phormione. Ita me bene dii amet: ut mihi li-
ceat tandiu: quod amo: frui. Jam depecti morte cupio. Tale est hoc teren-
tiani: quale illud virgilii. Vitaque voluit per laudem pacisci. Illud quoque apud
M. Tullium in rhetoricorum. Quidam cum circumsederet: neque effugere villo modo
posset: depectus est cum hostibus: ut arma: et impedimenta relinqueret: mili-
tes educeret. Itaque fecit. Armis: et impedimentis amissis propter spem mili-
tes obseruauit. Non est accipiendum per turpiter pactus: ab auctore esse posi-
tum. Quippe qui causam narrat: de qua controuersia est: an ille turpiter
pactus sit. Non autem factum hominis damnat. Et aliquoties factum hoc: pau-
lo post pactionem vocat. Ut in libris ad herennium. Hanc eandem rem gestam ita
exponit: ut quod erat sui officii: neque accuset: neque excuset: sed tamen modo
pactum inter pompiliū et gallos ita fuisse significet. Hancque controuersiam
ab accusatore: atque ab reo declamanda proponat;

In eisdem de Gemma et Lapillus! Ca. lxxij.

Emmas/lapillosque Ulpianus sic distinguit: dicens. gemme sunt plu-
cide materie: que (ut refert Sabinus ad vitellium) Seruius a lapil-
lis sic distinguebat: eo quod gemme essent plucide materie: velut smarag-
di: chrisoliti: ametisti: lapilli contrarie supioribus nature ut ab hami neuē-
tani. Margaritas autem nec gemmis: nec lapillis contineri satis ostitisse idem
Sabinus ait: quia concha apud rubrum mare et crescit: et coalescit. Muri-
na autem vasa in gemmis non esse Cassius scribit. Hoc falsum esse pace hor-
quatuor sultorum quomodo omnes auctores probant: quorum titulum Plinius de ge-
mis non translucetibus fecit. Et murina in gemmis numerat: et omnes lapi-
des preciosos: propter margaritam vno nomine (quod tamen lingua latina habet) gem-
mas appellat: tamen ipsa ratio. Nam quis non videt/lapillus/quod generale
nomen est omnium paruum lapidum: sed subintellectione preciosus: idem esse/quod ge-
mula. Nam gemmas etiam accepimus multorum cubitorum inueniri: quas ut
vere lapides non lapillos appellare possumus: ita quomodo minute fuerint: la-
pillos appellare debemus. Quod si hi lapides tam grandes translucidi non

fuerint: siue perlucidi: quales sunt imperfecti: nunquid vocabimur eos lapillos? Quid hoc magis ridiculum? Quod si etiam omnis lapis perlucidus gema est: etiam paruum marmor: quod in modum vitri translucidum est: gema erit. Postremo ripimur eiusdem coloris lapides quosdam purpureos ostendere ex plucidis: et non plucidis: et ita purpureos natura: ut non possis partem appellare gemam: partem lapillum. Curtius libro viij. quom dixisset gemas/margaritasque mare littoribus infudit: paulo post de eis de indis ait. Lapilli ex auribus pendet/perfecto plucidi intelligendi sunt. Et iterum libro .x. de rege indo. Pendebant ex auribus insignes candore/ac magnitudine lapilli. Margarita vero/sive margaritu quis negare lapillum possit: qui semper est pusillus lapis. Ego quidem candidos illos lapillos ex indie regis auribus pendentes/margaritas interpretor. Oratius quon inquit. Nec magis huic vitra niueos/viridesque lapillos: de margaritis: et smaragdis intelligit. Margarita autem sicut lapillis foris negotia gemis fateor contineri. Quod fere omnes concedunt. Seruius tamen gratum matius/quasi multa aliter sentiatur: inquit. Sane multi separent gemam a margarita ut Cicero. Nullam gemam/aut margaritam: et gemas volunt dici diuersi coloris: margaritas vero albas/vel gemas integras: margaritas pertusas. Hec Seruij opinio ab omnibus/et ab ipsa veritate differt. Est enim margarita: que in concha nascitur. unde conchiliu dicitur: quam vulgo concham appellant. Hec etiam vocatur unio (ut idem Plinius ait) quia nunquam nisi indistincta reperitur. Estque generis masculini. Nam foemini illud/quo nunc quidam per unanimitate vtuntur: nec auctoritate nititur (nescio enim apud quem reperitur) nec arte: quom diceret esse masculini potius generis: ut talio/stellio/gurgulio;

Libri Septi Elegantiarum Laurentij Vallę / Joelix finis ;

Laurentij Valle ad Johannē cortellum arretinū cubiculariū aposto-
lici Prefatio in tractatū de reciprocatione sue et suus;

Ingeniaris tua Johannes Cortelli / tum erga me beni-
uolentia: tum de meis (quantulecūq; sint) litteris / opi-
mo (hisq; precipue / que ad eloquentiam spectant) facit
ut quicquid de elegantia lingue latine (qui p̄mus ad
eloquentiā gradus ē) adnoto: id omne ad te potissimū
scribam. Quom presertim nihil eius generis tam ex-
iguū p̄ficiscat a me: quod n̄ tuo nescio iudicio dicā / an a moxi magnū
esse videatur. Non repudiabis igit hoc tanq; exiguū: quod de p̄nomie
Sua cum eius diriuatio adnotauit: velut appendicem questionis illi?
ubi que sunt huic cum genitiuis prime et secūde persone cōmunia (quem
admodū scis) differuimus. Nā illic que triū omniū: hic vero que vni?
tantum propria sunt explicant: eatenus proorsus quatenus p̄tinet ad
reciprocationē. Hui dicet aliquis perexigua / perexilisq; materia: nec sa-
tis scribi digna. Isti ego (vitandus est em̄ in p̄ncipio maxime contēp-
tus operis) affirmo: non talē sibi introgresso cam visum iri: sed magnā /
p̄fundam / sumosam similemque labyrintho cuidam: etiam si mynothau-
rus non in esset. vt vere liceat. Virgiliano versu dicere: hic labor ille do-
mus / et inextricabilis error. Vbi vtinam non pleriq; falleremur / non
modo plebei: sed etiam principes in dicendo. ac theseo patra. q; filo illo
adrianes aut nō vtimur aut abutimur. Neq; de nostra tm̄ memoria /
vix de aliquot iā p̄rimis seculis loquor. in quib; vix quispiā vitio hoc
non laborauit: vel vtendi isto p̄nomie quom non oportet / vel nō vtendi
quom oportet. At quā v̄sitato / q; necessario / quante etiā dignitatis vo-
cabulo. Etenim (vt supersedeam de genere hoc toto dicere) quantū grāma-
ticis / dialecticis / p̄his vtiq; in his que methaphisica vocāt / quātum the-
ologis / iurisperitis / oratoribus: quantū deniq; omnibus sermone vten-
tibus conducit vix verborūq; interpretatio: quod propriū est eloquen-
tie. Certe hoc cuius vni / iusq; interpretamur tantū faciendū est inter cetera
vocabula: quanti pluto inter reliqua numina / triū maximorū deorum
et vnus et frater tertius. Rides vicissim comparationis hyperbolem. Tu
vero vel p me licet rideas. teū etiā risurū (cum vt inquit Oratius) ridē-
tem dicere vix nil verat) rideas inquā. non derideas. Nam et p̄pius ad
veritatem accedet / mea suplatio ridicula: q; tua cum detra ctioē derisio.
Nec nihil bella / nec in cōcinna / nec inepta sane p̄paratio erit. Siquidē
quēadmodū tres filij saturni (si vetustati credimus) omnia inter se diui-
seret: vt iuppiter celū / neptunus maria / pluton inferos sortiret: ita tria
p̄nomia et inter se germana / et inter ceteras voces p̄maria: tum omnē

psonarū numez complectū ē: ego simile ioui/cuius prima est dignitas: tu
 simile neptuno/cui? secūda: sui simile plutoi/cui? tertia: tū oīa deriua
 tiua p totidē casus singula sibi vendicat. Idā qd ē qd nō meū/aut tuū/
 aut suū dici qeat. Et licet sui nō contineat tertiā omīno psonā: tñ illi? re
 luti fōs ē: p qz ipsū ea tota nūcupat. ditiū nimir ac locupletī? vtroqz
 alioz. qm plures voces possidet tertia psona q reliqua. Et hūc quoqz
 plutonī aparandū: qui dis a diuitijs/et eadē causa grece pluton appal
 lat. Et eo quidē mag? q sicut pluton defectū lucis sentit/eiusqz impe
 riū ōne ex alieno pēdet orbē: q hinc illuc aīe descēdūt / sine quibz non
 existeret illi? regnū: ita sui/et defectū noiatiui habet: q nī regimē ei?
 aliūde pēdeat/nequīt subsistere. et (quod ad rem maxime facit) pādmo
 dū plutone p hīde/bene maleqz factorū iudicia exerceat: sic in vsu dictio
 nis hui? bñ maleqz loquētes pīpue videant. vt qui ex hoc iudicio ab
 soluti discesserūt: nō optimo iure tāquam ad helyhū eant: aīqz virgili
 ano anchisa dicat: quisqz suos patim? manes: exinde p aplū mittim?
 helyhū: et pauci leta arua tenem? Quare si p nomen istud tanto deo
 cōparari potest: cur eius tractatio perexigua/perqz exilis existimetur?
 Libuit iocari Iohannes dū nostrā materiā (mun? videlicet vite meū)
 nō esse tantopere contēnendā ostendere voluim?. Sed id ipsa tractatio
 planū faciet: meqz nō mō potuisse illā labyrintho cōpare / sed fortassis
 etiā itra mynothauz id est desperationē habēti. De cui? natura et vsu
 cū alij vetēs grāmatici nōnulla/tū priscian? (cui iter cetero s fere tēuēt
 palma) p multa pīpūt: et haud scio an vlla de re diligētī? vt mirer sic
 lapsā loqndi cōsuetudinē defluxisse de via. Nos hui? moi erroris cās (vt
 aberrātes educam? i viā) qad facultas feret diligētī? tradē conabim? ;

Ca. i. ostendēs in quo distēt sui et suus inter nos et grecos .

Rincipio (quoniam Priscianus pleraqz ad grecam figuram
 reuocat/et hoc imprimis pronomen/quo agimus) indicā
 dum est multa esse tum alibi tum vero hic/inter nos grecos
 qz dissimilia. primū apud illos sui/id est

non sane frequentī in vsu: et suus id est

i mīu? frequentī esse: apud nos vero frequentissimā/

et q vñtatissimā. Itēqz p his duobus apud eos ē aliud p nomen/id est

vsurpari. qd pīe ē iph? iph ipsū ipso. vel

ex vtroqz cōpositū

Et licet nōmīhil differāt: tñ crebro

i illud p hoc ponit vt vīp scias qd iter ipsa int̄sit: neqz an oēs id scripto
 res obseruāt. Certe nec oēs editioēs suatū habēt: q q habēt/vīp vbiqz.
 Et si vbiqz habent: non tamem in totū lingue latine respondent. Pre
 terea hoc ipsum cōpositum prime secūdeqz persone accommodari non
 solū tertiē vt

• apud nos (si vbi sit e verbo)

absurdissimū attendite vobis sibi / siue vobis sibi pphs. cum tantūdem signi-
ficet vobis. Postremo apud homines / et si qui sunt alij / septentis in locis
reperiri. Hoc est sui / sibi / se / p eius / ei / eum eo /
siue p illius illi illū illo. cuius auctoritatē imitātū nōz iuuenio neminē
Ita et suā naturā interdū deserit hoc p nomen / et in locū suū aliud succe-
dere patit. qd nobis a deo denegatū est: sicuti mei et me / tui et tuus: ita sui
et suus nequeant alterū p altero poni. quom nō latina sit sed barbara
oratio: ego amo amicum mei vlt tui. hic amat filiū suū: p meū tuū suū. Et
hic me credit oīa facere amore meo: odio tuo. inuidia sua: p mei / tui / sui
que apud grecos nō est differentia. Siquidē (vt alibi pbauim?) sui: vt
mei / tui / nū / vā / passiue semp accipit. suus / xō / vt me / tuus / nostrum
vltz / noster vltz / passiue vel actiue. quod pscianū ignorasse ob grēcā
forītan imitationem q̄ nūz tam vix est. Quom ergo tot sint quibz a
grēca nrā dissentit oīo: nō quid illi dixerint est intuendū (ne in eūdem
in quē nōnulli (sicut oīdam) errorē in cidamus) Sed quid nostri. quorū
auctoritatē imitamur;

Ca. ij. ostendens non esse tria genera constructionis predictorū pro-
nominū: sed reciprocationem sufficere;

Nec pfatus / ad rem ipsam venio: cuius pscianus tria genera fa-
cit. Vnū / quod vocat reciprocū: quom p nomen in seipsū inflecti-
vt Cato amat se. Alter / qd vocat trāitionem: quom per deriua-
tiū eius loquimur. vt Cato amat suū filiū: siue Catonē amat suus
filius. Tertiū / quod vocat retāitionē: quom accidit alterz verbū: vel in
pmitiuo sic: Cato precat me vt sui miserear. Vel in deriuatio sic: Cato
precatur me vt sui filij miserear. Sed optimū fuerit eius ad litteram
subijcere verba: eaq; aliquanto longius repetita (quoniā non in vnius
tantū questionis vsū repetent) que hec sunt. Possessiuā vero modis cō-
struūtur tribus. cum verba vel a possessore in possessionē / vel a possessio-
ne in possessorem / vel extrinsecus trāferunt. a possessore in possessionē:
vt doceo meū filiū. doces tuū discipulū: docet ille suū audite rē. A posses-
sione vero in possessore: vt paret mī me? filius: paret tibi tuus cliens:
paret illi su? seru? Extrinsecus / vt doces tu vel ille meū filiū. doceo ego
vel ille tuū filiū. doceo ego vel tu suū vel illius filiū. S; melius hoc p re-
tāitionē. Ut rogat ille me vt doceā suū filiū. Quom em suū sit elatm:
exigit / vt prius cognoscat psona possessoris sui ad quā referat. Et sci-
endū / q omnia ista possessiuā possessoris quāde psonam sedm pmitiuū
significat. Possessio vero ipsa tertiē est persone / vt meus tuus suus:
quomodo et noīa quibus coniūgunt. vt meus pater: tuus filius. excep-
to vocatiuo: qui solus in prime psonē possessiuū iuenit: quom secūde
copulantur psonē. vt mī pater: o mea tu: o noster chreme. Omnia tū

possessura in gentiuos primitiuos nō solū noībo sed etiā vbi trāitiuis
sociata possūt ēsōi. vt amīcū meū moneo p amīcū meū et euādriū filiū
tuū? iēfecit? p euādriū filiū. Et dauius fili? ab enea vict? ē? p dauiū fi
li? Hoc aut intēst intē possessiū p nōm? vt me? tu? su? et pmitm mei
tui sui q vce possessiū gen? / et cas? / et numer? iph? possessiois oñdit.
Et substātiua qdē vba possessiuis diūcta ad possessores ēferūt vt tuus
lū fili? et me? pat es. et su? ē illi? seru? Et aliquanto posteri? nos vero
pmitiuis qdē id est sui sibi se a se vel p reciprocationē? vt sui potiar? sibi idul
get? vel p trāitionē vtim? vt hortat me ille vt sui potiar? rogat te
ille vt sibi idulgeas. Possessiuis vero quom i ea possessiuoz fiat tranfi
tio. vt sui seruū miseret? et suo seruo pdest? et suū suū diligit. Nec aliē
tū potest supdictū possessiū etie psonē ostendi cū alijs extrinsecis psonis
nisi p trāitionē (quō et pmitmēis) id ē mihi pū a possessore ei? pñci
cat in aliā vbi psonā? et sic ab illa rursus ad possessionē etie? sicut et ad
se. vt rogat me ille vt su? seru? mistret mihi vel tibi. pcat vt sui pris
miseret. petit te vt suo pñs filio. Obsecrat cicero varronē vt suū eru
diat gnatū. Et notādū q quom a tertia i etia fit trāitio psonā? i dubiū
venit? possessio ad quā ptineat eaz. vt rogat ille illū ne suo noceat fi
lio? abiguū / cui? filio suo / istius an illi? idest an rogant? / an eius qui
rogatur. quo modo et apud grecos?

dubiū sit utrū platois / an Aristotelis suū. Nō video qd op? fuerit hac
diuisione. quom et alia genera et alie species eē possint. vt posteri? appa
rebit? neq? hec ipa sat? int se distincta sint. Que em spēs hec erit? Cato
cupit me amīcū sibi vel suū? optat te coli a se et a suis? ait domū tuā se
auctore extictā sine sua pecūia? ēlinq? rei publice testimoniū mee in se vo
lūtatis? rex est domi sue letus sua gloria? sua quēq? delectant? terra
per se stat? et alia plura. vt fortasse sicut expeditius / ita satius fuerit
hec omnia appellare reciprocationem. quod propemodum priscianus
ipse confitetur / quom longe post inquit? non aliter tamen hoc fit nisi
prius a tertia psona verbum aliquod (vt diximus) proficiat ad
aliā extrinsecus personam? et sic ab illa per retrāitionem ad eam
reciprocetur. aliud verbū. vt rogat me ille vt ad se veniā. petit te vt
sibi des. hortatur milites imperator vt se largo potiantur. Qua propē
hoc tanq? generali vocabulo (si modo ausim dicere) solo vti possumus;

Ca. iij. ostendens vnde dicta sit reciprocatio.

Mod ex eo dictum est q sicut recipitur spiritus quom reci
piatur. et vnda vicissim alluens lictus? et ad pristinum subinde
cursum rediens reciprocus est? ita hec pronomina alterum
primitiuum / alterum deriuatiū ad id vnde prodierant reuocantur.
Quod greci et vocant.

Priscianusq; interpretatur sui passū/et sui passionē tū dure tū mīmis ap-
te. quia sui (vt dixim?) tmmmodo passue accipitur. Satis autē erat
reciproci et reciprocationē dixisse;

Ca. iij. ostēdēs quō soloeisimus admittat i sui et suus

T hac quidē quomō sit utendū ex suporib; liquet. Quo nā autē
mō aliqui abutāt? Priscian? ostēdit iquiens. Tercie vero psonē
possessiuū sine voce altera significatē possessorē suū nō potest adiūgi ali-
psonē p se. si ei dicā su? seru? ministrat mihi vel tibi? soloeisimū facio.
Memodū ipse pctor hoc pncie abusus ē. Ego dixissem ipi? vt referat
ad possessiuū? pot? q? suū/qd referri videt ad vocē alterā qd ille nō sen-
tit. De quo latius postea. Sed cur de primitiuis soloeismo dimisit
exēpla? que res multū faciebat ad hoc viciū deuītādū. vt ego dixi tibi?
nō est tibi cur res publica? tu fuisti secū? pro eo quod est/ego dixi ei? nō
est ei cur res publica? tu fuisti cū eo. An q? tēporib; eius in hoc nūq;
aut vix vnq; peccabatur? Quippe cum hac quoq; tēpestate minus i sui
peccet quam in suus. Sicut enī datiuo/et ablatiuo postposita ppositio
ne cū? pro vt exēplis docui? et nōnūquam forsitā gemitio/vt feci amore
sui/vulgus vti? ita nō vti? accusatio ablatioq;. Quis. n. e vulgo sic lo-
quē? vidi se? pgo ad se? idigeo se? redeo ad se? pfecto (q? sciā) nullus. vt si
recte ratio dinamur? mior sit ei? pars in qua peccat. vtpote non plane p
duos casus. at vero i suus per oēs. p noiatm/qle fuit prisciani exēplū
et i appposito vt hoc ē opus suū? p obliquos/vt ego sū amic? patris sui?
tu non places filio suo? legisti librū suū? pone hoc ad pedes suos? libris
suis fruor? mortis suis cenauimus? p eius/hue iphus/hue illius. Que
dici non latine siq; ratio reddi ista potest. In primitio quidē? q? cū inter
hūc modū loquendi quem reformidāt/et illū quo vtunt? nihil interhit?
palam est eos (semp em falsitas seipsa cōuincit) sua cōfessione peccare.
vt nup quēdam litterarū grecarū ignarū quē? q? negaret propter loquē-
di osuetudinem dicēdi esse aristoteles/ita sum pōctatus? nōne aris-
totelicius omnes dicūt? Quomq; ille rēdisset et iā? ergo etiam vestro
testimonio dici debet aristoteles/non arestotiles? vt fieri possit aristo-
telicius. In deriuatiuo autem q? cōsequens est (quom hoc sit eiusdem na-
ture) quod illi tamq; genitori/vel dño/vel duci nō licet id hūc vel filio/
vel seruo/vel militi non licere;

Ca. v. ostēdēs que sit prima causa/cur sui et suus abutam? pro eius
vel iphus vel illius.

Etum hic quispiam/neque hac mea ratione cōtentus/neq; priscia
no credit? satis fidei habens/aget nobiscum auctoritatibus. op-
ponet Virgiliā illud. Tum breuiter barren nutrice affata sychei est
nanq; suam patria antiqua cinis ater habebat. Quod haud dubie illi

simile est / seruus suus ministrat mihi siue seruū suū vidit et cetera que
ptuli pauloante p̄ ones casus exempla vbi et si abest ad qđ ēferat su?
id tamen subaudit nemo em̄ dicit suus mihi de eo cuius habita ē mētio
vt si roganti vbi est titus / respondeas nescio / seruus suus ē hic. In quo
si soloecismus est et in versu virgiliano sit necesse ē. si in hoc nō erit
falso ait priscianus in illo esse. Quid igitur ad hoc dicemus? Si virgi
liū damnamus / tantū virū / et poetarū latinorū longe principem quis
ferat et non eius auctoritatē qualibet ratione potiorē existimet? Sin
priscianū iam om̄is huius rei ars subuertetur nullamq; aut supuacū
am maximorū auctorū fuisse dicamus obseruationē oportet. Ego et si
video priscianū (si modo animaduertit) hoc dissimulasse tamen ipse nō
dissimulabo ē aut iam non dissimulauī potius quippe qui superioribus
exemplis simile esse confessus sū. Sed vel poeticā licētiā excusandā
reor vel operis imperfectionē. Etenim credere libet virgiliū quom̄ talē
queudam versum faceret / Namq; suam patria liquerat tellure sepul
tam / impeditū prima syllaba verbi longa ē mutasse formā dicendi atq;
ita in soloecismū (si dictu fas est) incidisse. An nō illud huic ex superiore
libro et si non per simile / tamen non dissimile proius est? viuāte foeli
ces / quibus est fortuna peracta iam sua? Pro vestra positū est sua. Q
si quis dicat positū esse p̄ ppria ē recteq; hoc dici vt id recte diceretur
viuāte foelices quibus est fortuna peracta iam ppria ē hic nihil dicit
quom̄ suū etiam p̄ pprio acceptū naturā tertie p̄sone non imitē ē ne
moq; sic loquat̄ est mihi aut est tibi suus scribēdi mos. cū tamen dica
mus / est mihi aut est tibi pprius scribēdi mos. Nam in illo hui? eius
dem poete versu Quisq; suos patimur manes / non refertur id suos ad
primā p̄sonam quia sic resoluenda est oratio ē nos patimur manes sed
quisq; nostrū suos. Eius modi passim reperiunt̄ exempla vt quom̄ in
bybliothea nos ad suū quisq; studiū libros euoluērem? Non ē aut
huic virgiliano de quo disputamus / ouidianū illud simile respice laer
ten vt iam sua lamina claudas vbi nōnihil rationis est q; vtrūq; ver
bum eidem supposito seruit. Hec igit̄ virgilij auctoritas ē et si qua sunt
eiusmodi apud alios loca (quorū nōnulla posterij attigā) p̄ma extitit
causa (vt iam causas enumerare incipiam) vulgaris erroris;

Ca. vi. ostendens secundam causam cur suus et sui abutimur p̄ eius
ipsius vel illius;

Altera quod nōnullis in locis / siue hominū siue temporū cul
pa libri corrupti sunt vt apud Cicero nem in salustium Q; si
istius vita memoriā vicerit aliam patres conscripti ē non
ex oratione sed ex moribus suis spectare debetis quem locum (mihi emē
detur) vt i tota sententia / sic i vbo suis qđ ratio poscat non respiciunt.

nec solū cōmunis est huiusmodi menda librorū/ sed etiā priuata in suis
cuiusq; codicibus. Nec aliunde factū est vtq; encliticā quidā pponant
(quorū sunt Eberardus et alexander) nisi q; Virgiliū male legūt. vt i
illo Xsus: De satis ambobo tructisq; venire latinisq;

Ca. vii. ostendens tertiam eiusdē causam.

Tq; he quidē cause citra nostrā forhtā culpā sūt: toridē autē que se
quūtur nobis vtq; assignāde sunt nō nihil ex duabo superioribz
alimenti sumentes pōr quando nō puidemus quo referat hoc pnomē/
quadā ambiguitate decepti. vt apud Virgiliū: En priamus. sūt hic eci
am sua premia laudi. Et apud Quīntilianū: Itaq; accedā in plerisq;
ciceroni: atq; in ijs ero que in dubitata sūt breuior i quibusdā paulū
fortasse dissendiam. nam cū etiā iudiciū meū ostendero: suū tamē legē
tibus relinquam. quasi id suū de Cicerone dicat non de legentibus. Et
alibi dū idem auctor ait Ciceronis exemplū straxerit iquit: que quia
erant longiora/ non suis verbis exposui. suis accipiet pleriq; pro Cice
ronis. cum sit accipiendū eo mō quo illud: exponam altercationē nos
trā suo ordine/ ac suis verbis. Idem quoq; in primitiuo contingit vt a
pud eundē: nam et de filio nihil aliud perdidit miser nisi dies: nec iā
timebat ne ille quo fruebat mori posset: planctibz/ lachrymisq; (pene
improbe dixerim) partius utebat. nec sibi pmittebat dolor lugere ve
nientē. nam id sibi ad dolorē referebat non ad matrē. Per multa sūt hui?
generis exēpla in quibz errandi ambiguitas est causa: ex quadam rei
similitudine nobis labātibz. vt quia illud bene dicat: adolescēs assī
due a me increpatur obiurgatur castigatur/ hoc suis non placet: vide
atur et hoc bene dici/ adolescentē assidue increpo obiurgo/ castigo: quod
suis non placet. quod non ita est. quia illud perinde est ac si dicas/ ado
lescentem assidue increpari/ a me obiurgari/ castigari suis non placet.
quod ipsa statim iudicio auriū pbabile est. hoc autē secus: et perinde
est ac si dicas: me increpare adolescentē assidue/ obiurgare/ castigare
suis nō placet. nisi quis velit verba hec actiua passiue resolui posse: et
hui? generis locum illū esse ciceronis: qui autē annus ei primus ab ho
norū pfunctione aditum oīm cōsensu ad sūmam auctoritatem dabat is
eius omnem spem atq; oīa vite cōsilia morte puerit. fuit hoc luctuo
sum suis: acerbū patrie: graue bonis omnibz. Illud transeo/ quod in
neiminē nisi stulū cadat vt hoc/ non intelligat (quale est apud Quīn
tilianū) Tu prima docuisti sibi nō pccere potius q; plus flere vbi subau
dit/ illū: tu sit. tu pma docuisti illū sibi non parcere seu suis;

Ca. viij. ostendens quartam eiusdē causam.

Ostendit que eadem quarta est causa: q; videmus indifferens es
se an quis dicat: omnes optant quod sibi ipsis vtile ē. Ille repetit

quod suū hūe quod iphius ē. quicquid vult quod sibi vel quod ei hūe iphi expedit/
pdest/cōducit/placet. Idem apud sūmos quicquid scriptores. cicero p marcel
lo: multi dubitat quod optimū esset/multi quod sibi expeditet. Idem p liga
rio: legatus in pace pfectus in puncia pacatissima ita se gessit/vt ei
pacē esse expeditet. Idem in philippicis. dicit em hūe quod eorū quod pū se roga
ti essēt quicquid sententiā dixisset: in eā se itur. Quintili. in milite mari
no: Neque ignorauit quod maneret eū picula. Dixi de is: dicit de ipse: addāq;
de ille. Cicero p tabirio: nec em cuiquid ei? filiū vehemēt? quod ipse displic
cet. Et i officiōrū iij. Das fact? ē alter. vt si ille nō reuissit/moiendū
esset sibi iphi. Et i officiōrū pmo. Homo quod errātī comiti mōstrat viā: quā
de suo lumine lumē accēdat: facit/vt mihi lominū iphi luceat quom illi
accēderit. Idem p marcello: ē vero fortunat? ille cui? ex salute nō minor
pene ad oēs/quod ad illū ventura sit/leticia puenerit. Quintil. i pariete
palmato: quod ppe nō petit vt illū miser pteret: nisi et inoēs fuerit. Et in
milite mariano: affirmo tibi. C. mari/nō sic nup epugnassit: illū ēbu
nus voluissit/occidē Adiciā vnū de libris ecclesiasti et exēplū (de quō pos
tea locutur? sū) iusiurādū quod iurauit ad abrahā patrē nēm daturū se
nobis. vt sine timore de manu inimicōrum nostrorū liberati seuiamus
illi. in sanctitate et iusticia coram ipso. Aliquid videre licet tibi de hēdes
eū/ibi esse se: et rursus vbi se/ibi eū. Cicero p ligaio: atq; hec ppter
de me dixi: vt mihi tulerō quom de se eadē dicere/ignosceret. Et p am
phibologiā li. officiōrū. i. nam negligere quid de se quisq; sentiat/non
solū arrogantis est/sed etiam omīno dissoluti. nōne licebat hic dicere/
quid de eo quisq; sentiat: vt in illo eiusdem pro. A. sylia: quid ē hūc
quod eū in hac vita teneat? E diuerso alibi: hic igit titus ligarius qui
tum nihil aliud egit (neq; n. hoc diuinabit/mihi vt tu eum studiosum
et bonū virū iudicares) nunc a te suplex fratris salutem petit. vbi ego
citius dixissem se: quod in illo eiusdem ad acticum: sue querulas litteras
miserat quod quedam constituta a se rescinderem. quom non minus
belle diceretur quod quedam ab eo hūe ab ipso. Hanc eandem indifferen
tiam agnoscas interuentu ppositionis. sed magis in ipse quam in is.
Quintili. in. v. institutionum nec libenter exemplum quod in se fortasse
recidat facit. Idem in vi. Quod aliqui reperiuntur: qui ne id quidem
quod in ipsos recidere possit euent. Depe duo hec coniuncta reperias/
vel nulla / vel aliqua inter ueniente prepositione: et precipue inter.
vt idem in. p. et quom sit diuersa non earum modo inter seipsas condi
tio: sed in singulis etiam partibus cause: sintq; alia leuiter / alia as
pere / alia concitate / alia remisse / alia docendi / alia monendi gratia
dicenda: quorū omnium dissimilis / atque diuersa inter se ratio
est. Huius prepositionis et illa proprietas est: quod nihil interest:

an se/an ipso utatur: quom antecedit vel gemiturus: ut in primis exē
plis et in hoc tulliano/ nec mihi ceterū iudicio videtur solū sed etiam
ipsoam inter ipsos concessu ita tributum fuisse: vel datius aut abla
tius. ut apud eundē Quīntilianū: circa quem inexplīcabilis et grāma
ticis iter ipsos et phos pugna est. Et iterū: nam ī magnis quoq; aucto
ribus incidunt aliqua viciosa et a doctis inter ipsos etiam mutuo repre
hensa/ secus quotiens antecedit noīatiuus/ accusatiuus ue. ut apud
ciceronē: ut em pulchritudo corporis apta cōpositione membrorū mouet
oculos et delectat hoc ipso q; inter se omnes ptes quodā lepore consen
tiunt. Et iterū: damonem/ et pithiam pithagoreos ferūt hoc aīmo iter
se fuisse. vbi ego non aūsim dicere iter ipsas/ et inter ipsos. Nam illud
ab hoc genere diuersū ē. quale apud Quīntil. nemo igit dubitauerit
longe esse optimū genus actiorū: in quo ut est aliquid inter ipso s cō
mune (id est iudiciū acre tersumq;) itaq; īgeniorū plurime forme. Hacte
nus exēpla de sui. nūc de suis pferam Cicero officiorū (vnde modo pro
tuli exēpla) li. i. Imprimisq; versutū et callidū factū solonis: qui (quo
et tutior eius vita esset et plus aliqnto R. P. prodesset?) fuere se simula
uit. et ī eodem. Illa tamen prestare debet/ que erunt in ipsius potes
tate. Rursus in iij. Quid agamēnon? quom deuouiss; diane quod ī suo
regno pulcherrimū natū esset. Et in eodem. Piscatores ad se conuoca
uit/ et ab eis petiuit ut ante suos oculos postera die piscarent. Inusi
tatiū ī eodē quid dñs nauis? eripiet ne suū. minime. non plusq; si na
uigantē in alto eijcere de nauī velit/ quia sua sit. nec minus inusitate
p. i. syllā (si modo sincera scriptura ē) syllā si sibi suis pudor et dignitas
non prodesset nullū auxiliū requisiuit. utrūq; probatur ex altero: illic
quidē licuisse dicere/ quo sua vita/ et que erunt in sua potestate: hic aut
q; in ipsius regno et ante ipsius oculos suos/ et quia eius illa sit/ et
si ei suis pudor. Ceterū in ijs testimonijs duplicia vba fuere. quid ibi
sunt? Nempe idem fieri videt: nec differre utrū dicas cepi colūbam cū
pullis suis/ aut cū pullis eius. iuēni turturē in nido suo/ an ī nido eius.
expuli leonē ex ātro eius/ an ex antro suo. nec aui lupā et catulos suos/
an et catulos eius/ siue ipsius. tūc ē nos deus propt suam clemēciam/
an ppter eius/ ipsius ue clementiā. ante domū suam me inclamauit/
an ante domū eius ipsius ue. et similia. Ego vero ita sentio quom nō
interuenit copula/ non licere/ uti suis. quia nulla tūc est reciprocatio.
Ideoq; non catulos suos dicendū/ sed eius. in ceteris: si substantm pro
nominis sui respicit ad suppositū: suis utiq; dicendū. sui ad appositū ē
sepius eius dici/ siue ipsius/ siue illius. ad suppositum: ut tūtur nos
deus propter suam clementiam/ non propter eius. quemadmodū dici
mus/ tūtur nos deus sua bonitate/ non eius bonitate. iclamauit me

ante domum suam/non ante ipsius • quemadmodum dicimus: eiecit
me domo sua / non domo ipsius siue eius • ad appositum: vt amamus
deum propter bonitatem eius: allocutus sum hominem ante domum
eius / libentius dixerim quam suam • Item cepi columbam cum pul
lis eius • inueni turturem in nido eius • expuli leonem ex antro eius •
nec tamen ratio obstat quin ex suo dicatur: ac ne auctoritas quidem •
Cice. de re publica li. vi. Itaq; ego illū de suo regno ille me de nostra re
publica pronat? ē. Tereti? i adelphis: suo sibi hūc gladio iugulo. nisi
hī qd addat appposito adiectū / vbi uē ad qd sibi reciprocatio debeat. qd
gen? ē si ueni leonē iratū / ac seuēiorē ob amissā pda suā: video colūbā
tristē i periculo pulloz suoz: nosti illū minus suo q̄ suozum casu perter
ritum: sentio hominem ambulante per domum suam non per domum
eius: item scio illum dolere fortunam suam • et in primitiis quoq; vt
opinoz hunc agnoscere contemptum sui. Illud transco: neminem pos
se errare quom sui est substantiuum / vt eius aut ipsius aut illius vta
tur • vt comperi illum cum suis / siue inter suos • quin etiam vix errat:
quom accipitur pro proprio • vt de hac re dixi suo loco: non ipsius • et
refertā hec omnia suis locis / ac tēporibus: non eozū;

Ca. ix. ostendens causas cur ipsius illi abutamur pro suis;

Tq; ex ijs quibz q̄ memorauī / non modo factū est vt multi p
eius / siue ipsius / siue illius / vterentur suis: verū etiam vt econ
trario pro hoc illis abuterentur • de quo soloecismo nullam facit
Priscianus mentionem • qualia sunt mea proxima exempla • vt video
columbam tristē in periculo pulloz suozum • vel columba luget pul
los eius • ⁊ quale donatī grammatica (vt grammaticos potissimum sue
artis admoneam: si modo donatī grammatici libellus est de vita Vir
gilij: in quo alterius quoq; generis vitia deprehendi) ait enim loqns
de Virgilio voluit etiā ei? ossa neapolim trāferri: vbi diu ⁊ suauissime
vixeat • ac paulo p? • Trāslata igit iussu augusti eius ossa (put statue
rat) neapolim / siue sepulta via puteolana itra lapidē scdm: suoq; sepul
cro id disticon qd fecerat inscriptū ē. Et itez: ite rogauit q̄ pacto q̄s alte
ra foelicē ei? fortunā suare p̄t • supi? vero: qd quom ingē stabuli au
gusto ecitā hī duplicat sibi i mcedē panes iussit. Et alibi aliq̄tēs sibi vel
suo p ei? ⁊ ei? p suo vel sibi. Vex e greca q̄q; figura nō nimis eē accessit
huic errori id qd me pollicit? sū oñsuz • nā quom p vno lice
at dicē tū su? / tū ei? / tū ipsi? / tū illi? / nō tū qdlibz: tard? aut idiligēs intē
pres • quom hoc / quom illud op̄tat / nō despicat • q̄ vicio i int̄ptatioē qdē
ecclesiasticoz libroz oīs it̄p̄tes decepit ligua pegria. Sed nos idigni
ēprehensioē: quī maioribus credim? • Illi vero digni: q̄ maioribz suis
credē noluerunt • Quo mag? ex ijs p̄cipue vitiosa a me sūt exempla •

160
proferenda: ut errorem nostrū (vbi fontem eius agnouim?) deuitem?
cū tamē ex hoc nec cōtumelia vlla fiat/ libris ecclesiasticis: hebreā tñ
aut greca lingua loquētibus nescio an honor potius habeat: nec mag
na eorū traductoribus si modo dignitatis horū ratio habenda est/ qui
vel incerti sūt/ vel ignoti/ vel inter se diffidentes hoc mihi dissimulādū
non fuit/ vel ob id ne quis mihi istorū obijceret auctoritatem. In psal
mis igit (q̄s hieronym? certe non trāstulit) vbi pleraq; huiusmodi rec
te translata sunt/ illud nō recte a gloria eorū expulsi sūt/ pro a gloria
sua. Et iterum: qui exacerunt ut gladiū linguas eorū/ pro linguas su
as. Et iterum. Daturati sunt filijs/ et dimiserūt reliquias puulis eorū/
pro suis. Et iterum: perierunt prop̄ iniquitatem eorū/ pro suam. neq;
vero me latet/ in quibusdā codicibus recte legi/ sua/ suas/ suis/ suam.
Sed ego rem non hominem noto. nec nō ibi. et abstulit sicut oues po
pulum eius. quod melius alibi legiē suum. sicut ibi quoq; sicut locut?
est per os sanctorū suorū qui a seculo sūt prophetarū eius. quod alibi
lego/ per os sanctorū qui a seculo sūt prophetarum eius. alibi meli?
per os sanctorū prophetarū suorum qui a seculo sūt. In his omnibus
grece est genitiuus:

Ille
plis hic singularis. aliquando et si eius/ seu ipsius/ seu illius tollerari
potest: tamē latinus est/ suus. ut in eis dē psalmis. neq; descendet cum
eo gloria eius/ pro sua. tamēth aliqui nō legūt eius. et iterū: desiderū
cordis eius tribuisti ei/ et voluntate labiorū eius non fraudasti eum/
pro sui et suis. Et iterū: brachiū eorū non saluauit eos/ pro suum. Et
iterū: bñdicite dño oēs angeli eius. benedicite domino omnes Virtutes
eius: bñdicite dño omnia opera eius: p sui/ suo/ sua. quale ē illud i apo
calypsi: opera enī illorū. sequunt illos. quod ego citius dixisse/ opera enī
sua. Quū tamen generis non est: si interuenit verbū. ad hūc modū.
q; pater non amavit te/ huc patrē non amasse te pbat ipsius testimo
niū potius q̄ suum. ut est apud Quīnti. li. i. quō et ipsū et virgiliū q;
scripsisse manus eorū docet. Nam apud psalmos/ oīa a te expectant
ut des illis cibū in tempore/ dante te illis colligent. illis pro sibi politū
est. de secūdo illis magis loquor. quod sibi quoq; trāslatū inuenio. suus
autē pro eius (quod superioris generis vitium ē) illic ad nihillum deduct?
est in cōspectu suo malignus. Et iterū: si autē dereliquerint filij sui legē
meam. quāq; lego in quibusdā editionibus utrobq; eius. Et iterū:
anima autē mea exultabit in domino et delectabit sup salutari suo nā
id suo ad dñm refert nō ad aiām. quēadmodū grece

at ibi nescias an varietate gauisus itēpres sit/ an cōsilio muta
uerit: quomā secūdam altitudinem celi a terra corroborauit: misericor
diam suam sup timentes se. quomō misereē pater filiorū misertus est

domin⁹ timentib⁹ se. Et in eodem psalmo paulo post: misericordia dñi
ab eterno/et vsq⁹ in eternū sup timentes se: et iusticia illius sup filios
filiorum his qui seruant testamētū eius. et memores sūt mandatorū
ipsius pro his quinq⁹ nostris / suam / se / eius / ipsius / illius: vnū ē pno
men grece

Idem qd mō dixi. quod nunc aspiret nec
ne: non attinet dicere: vt taceā raris i codicibus psalmozū reperi hāc
diligentiā. nam ceteroz⁹ ecclesiasticoz⁹ librorū in nullis adhuc reperi:
nec eam(iudici) meo / satis exactam. vter tamen sermo melior super ti
mētes se / an sup timētes eū: luciditat⁹ dūtaxat g⁹tia. sup timētes eū. vel
iphi? testimoio q⁹ pōt⁹ qdāmodo posteroze correxit. nisi varietat⁹ g⁹tia id
facit. hui⁹ generis ille q⁹q⁹ locus ē: stabūt iusti i magna ostātia aduer
sus eos q⁹ se āgustiauerūt. q⁹ si dixiss⁹ aduers⁹ eos q⁹ ipsos angustiaue
rūt: obscuritatē deuitass⁹. vt taceā q⁹ mag⁹ ad verbū etiā translulisset.

Ca. x. ostendens quomodo vitetur amphibologia in sui et suus per is
ipse ille. q⁹ vt Priscianus eam notans eandē incidit;

Nimvero euitat⁹ obscuritas hec amphibologie per aliquod se
re triū pnoīnū is ipse ille. que cum alijs duobus sui et su⁹ mō
pugnāt modo conueniūt ritu troianozū puccozū: vt ē apud
Virgiliū: et nunc terga fuga nudant / nūc spicula vertunt ifensib⁹ facta
pariter nūc pace fruūt. mutauit mō se i ipsos. mutabo alio exemplo in
eos (vt fecit interpret⁹ superius in psalmo. si tamē mutasse dicend⁹ sit)
Cicero in bruto. Is soceri instituto: quē (quia coaptatus in augurū
collegiū non erat) non admodū diligebat. p⁹sertim quom ille quintū sce
uolam sibi minozē natu generū ptulisset. nam ad sibi (vt Quātiliani
verbis vtat / quū eū notat / et ad socerū referri / et ad fauniū potest. at si
dixisset ei: de faunio vtiq⁹ locutus intelligeretur: aut si iphi: aut si illi /
sic: p⁹sertim cum is quintum sceuolam illi. Et ego quidem deuitare cu
pio amphibologiam. At priscianus (cuius hoc erat officij) quom eam
notat: non mō id non facit: verū etiam in ipsam incidit paulopost dum
ait: vel quom transitum facit in obliquos sibi diūctos. vt ille misereē
eozū qui secum viuūt: vel sibi parentiū: vel secum diligentū: dat sibi
fauētib⁹ inuasat secum certantes. et inuidet se indigentib⁹. Nam id
sibi et id se (cum tam pluralis sit numeri q⁹ singularis) referatur: ambi
guū est. sed hec amphibologia i primitiuo est. illa q⁹ ipse notat in deri
uatiuo: rogat iste illū ne suo noceat filio. q⁹si vero nihil ad rem faceret /
illud de Cicero ne et varrone / aliud ambigū pro tulit exēplū;

Ca. xi. ostendēs su⁹ est illius seru⁹ / et finilia: male dici.

In quo etiam exponendo quod in illo nō fecisset errauit vt ad
aliā questionē transcam⁹ errauit em iquūens. ambigū cui⁹ si
lio suozisti? / an illi⁹. cuius mōi ē qd supi⁹ dixit. doceo ego vel tu

suū illius seruū. Et iterū suus est illius seruus. Et iterū suus illi? isti? iphius hominis inq; alia longe post materia mihi substantiūis vel vocatiūis. Vbis adiūgatur. sicut et noia meus es fili? meus vocat seruus. tuus nominoz parens. tuus est pater. suus illius sum fili? suus illi? es filius suus illius est filius. Et aliquanto post. non semel. que verba mox subiūgam. quorū prisciani exēplorū vnū ē. suus virgilij versus simile illi vtrū platonis an aristotelis suū. quod sermonis genus (quantum memini) nusq; inueni. eoq; mallē aliena pmpisset exēpla is qui hoc tradit. q̄ sua finisset. ad hoc probandū ea quoq; facient que de cōiuncta huic materia disputabimus;

Cap. ij. pbans tum non esse eandem (vt prisciano placet) rationem dicendi. suus cuiq; est mos. vel cuiq; est innatus suus error. vilitatis simū lougendi genus. et suus isti? filius. quod ratio vtat. tum suus plerumq; male a prisciano accipi pro proprius. tum suus non discretionis neq; abūdantie causa posse addi ad ciceronis vel istius filius. sed potius redundare.

Am vba que modo pmissi me subiūcturū vtriq; atq; ad ea multiplici questionī seruiēt. et idcirco prolixius recitent. que hec sūt. discretionis quoq; causa. vel abūdantie solet cum genituo possessoris addi noiatiuū possessiuū. vt suus est homeri mos. intelligit em non alterius. et suus ciceronis filius heres est patris constitut? suus dicit ad discretionē illius q̄ secundum leges non est suus id est sub potestate patris legitimi non ē. q̄ autē suus p̄ vnus cuiusq; pprio accipit. vsus confirmat. Virgilius georgicorū. i. molles sua tura sabei. Terentius in phormione. quot homines tot sentencie. suus cuiq; mos est. Sin autē in possessionē fit a possessore transitio. obliquis possessiuū vtimur. vt cicerō misere filij sui. prebet suo filio aspiciat suū filiū. potē suo filio. Sin extrinsecus fit transitio in possessionē tertie psonē. sufficit genitio vti ipsius possessoris. vt misereor filij ciceronis. dono filio ciceronis. accuso filiū ciceronis. licet tñ etiam addere possessiuū casus consequētes. vel discretionis causa. vel abūdantie vt egeo ingenij sui ciceronis. bñdico i genio suo ciceronis. Et similia. Illud quoq; sciendū q̄ cū in alijs oibz possessiuū liceat primitiuū genituo pro omni eoz vti casu. quod ostēdimus. in hoc quoq; possessiuo pnoine tertie psonē quomodo in alijs tunc vtim? quom ipē possessor aliquid agat in possessionē suam. et cum in aliam psonam transitū ondatur facere pro sua possessione. vt amat ille suū filium. et amat sui filiū. bñdicit suo filio. et benedicit sui filio. petit a me vt p̄sim suo filio. et vt p̄sim sui filio. Si ipsa tamē possessio in possessore faciat transitionē. non est congruū vti primitiuū genituo p̄ possessiuo. quia vim habet cōpositi greci vt ciceroni

reddiſ ſui filius nec cetero nō laudat ſuus filius ꝑ ſui filius .et ſimilia.
 quia nec apud grecos bene dicitur
 niſi more actico ꝑo ſimplici compoſitū accipiat . Et ſciendū ꝑ qz ꝑmi
 tiuū eius tam ſingulare qꝑ plurale eſt: licet in poſſeſſiuo z vnū z plures
 poſſeſſores eius intelligere ꝑo ſignificatione genitiui ad poſſeſſorem
 ꝑtinentis . vt ſuus illius / et ſuus illoꝝ . nec mīz ſi ꝑo retransiſionē ro
 mani vtuntꝑ his ꝑnoibꝑ ſui ſibi ſe a ſe / z eius poſſeſſiuo . vt oſtēdimꝑ .
 nec nō ſi ad adiunctionē ſui ad alias etiā ꝑſonas aliquid agat . vt ille vo
 cat me ad ſe . ducit te ſecum . trahit omnia in ſe . vel cū trāſitū facit in ob
 liquos ſibi coniūctos . vt ille miſereſ eozū qui ſecū viuūt / vel ſibi parē
 tiū / ſecum de gentium . dat ſibi fauentibꝑ . inuſat ſecum certantes . et in
 uidet ſe indigentibus . Et videntur hec omnia poſſeſſioꝝ vim habere
 et ſimilia . nec incongrue huiꝑ modi cōſtructionē habuiſſe . Cum acti
 ci qꝑz ſoleāt huiꝑ modi ꝑoſitis vti i cōſtructione **REPROPHON**
 qꝑ aut de geitiuo vel datiuo qui loco ſit geitiui poſſeſſoris bene addat
 etiam poſſeſſiuū (vt ſupra diximꝑ) non ſolū noſtroꝝ / ſed etiam antiquoꝝ
 ꝑſus cōprobat . Virgil . in buccolicis . Et me phebus amat . phoebo ſua
 ſemp apud me munera ſūt lauri / et ſuaue rubens hyacinthus . Teretiꝑ
 in adelphis . ſuo ſibi hūc gladio iugulo . Plato i tymeo et
 qd mīz eſt) hoc ipſum Et prime et ſeūde adiūgiē ꝑ
 ſone apud illos pro quo nos dicimus meū ꝑꝑriū /
 et tuū ꝑꝑriū . dicit tāmē etiā ſuū ꝑꝑriū illius : vt non putetur abū
 dare ſuū . ſed indubitabile diſcretionē ſignificare . Illud quoqꝑ notandū
 qꝑ tertie ꝑſone poſſeſſiuū ad innumerabiles (vt diximꝑ) reſertur ꝑſonas
 poſſeſſioꝝ . quippe cū ad omnia tertie ꝑſone pronomina / et ad oīa
 noīa et ꝑtiꝑia poteſt reſerri . vt ſuus illius : ſuus iſtius : huiꝑ eius :
 ſuus virgilij verſus : ſua diſcentis diligen tia . ꝑme aut ꝑſone poſſeſſiua
 et ſeūde / nō egent ꝑ ſe ꝑlata adiūctione alicuiꝑ genitiui . cum vim
 genitiui ſiniri i ſe habeant . quomō nec ſuus eget genitiuo ſui ꝑꝑriui
 quem in ſe poſſidet : ſed extrinſecus alterius vocis ꝑꝑt multitudinē ter
 tiaz ꝑſonaz . Preter rem fuit hic notare tam multas / atqꝑ adeo inume
 rabiles tertias ꝑſonas . cum tamē vna ſit / ſed huiꝑ ꝑſone innumerabi
 les voces : primum aliud eſt ſuus illius filius et cetera . aliud ſuus eſt
 homeri vel homero mos / et ſuus cuiqꝑ mos . Et apud catullum / ſuus cui
 qꝑ innatus eſt error . quoniam hic accipitur ſuus ꝑ ꝑꝑrius : illic mini
 me . Deinde nulla illic reciprocatio : que hic eſt . quippe iteꝑcedēte ꝑlo
 inter ſuꝑ z geitiū datū ue . ſic : homeri vel homero ſuꝑ mos ē . ſiue mos
 ſuꝑ ē homero . cuiqꝑ ē mos ſuꝑ / ſiue mos ſuꝑ ē cuiqꝑ . cuiqꝑ ē inatus ſuus
 error . ſiue ſuꝑ error ē inatꝑ cuiqꝑ . phoebo ſūt ſemp lauri ſua munera
 apd me / ſiue lauri ſua munera ſūt ſep phoebo apd me . de qꝑ genꝑ cōſtruedi

posterius quid sentiam apparebit. Nam illud exemplū India mittit
ebur: molles sua tura sabei: inutile exemplū ē in quo non accipit sua
pro ppria. sed quomō quom dicimus: mittent suos legatos/ suos mili
tes/ suas manus/ sua agmina. Quo etiam modo accipitur in Terenti
ano exēplo. suo sibi hūc gladio iugulo. quod sibi nulla nisi festiuitatis
cuiusdam gracia additū ē. nec ita coheret cū hoc ablatiuo datiuus sui
pmitiū: vt sit i illis genitiuus/ suus illius/ suus aristotelis/ platonis
ve nullo pacto separabilis. nam si separes: iam alterū genus loquendi
erit/ de quo non loquitur priscianus hoc loco. suusq; significabit quod
pprius. separo autē interiecto verbo: ad hūc modū/ suus ē illius mos/
sua est istius natura/ suus ē aristotelis modus/ suum platonis genus/
sua est Virgilij versus. sua est discentis diligentia/ sua docentis. Et
sine verbo substantiuo: suus tenet dolor patrē/ suus matrē. nec procul
ab hoc abest virgilianū illud. fessosq; sopor occupat artus. Qua pp
nō eadem (vt prisciano placet) ratio dicēdi: suus ē homeri vel homero
mos/ vñtatissimū loquendi genus: et suus ciceronis filius. heres ē pa
tris institutus/ quod dici ratio vetat. nam q; ait/ ad discretionem illi?
qui scūdum legem non est suus id ē sub potestate patris legitimi nō
ē: nulla ratio est: nisi & doceat sic locutos esse vel legūlatores/ vel pñci
pes/ senatū re/ aut populū/ vel ptores/ vel iuriconsultos. qui etiā diffi
mitū relinquerūt qui sui dicant vel heredes vel seruū: nūq; hoc pñomen
cū genitiuus huiusmodi copulantes. Et (vt rationē quoq; addam) suus
heres. ad eum cuius quis heres est refertur: sicut suus seruus ad eum
cuius quis est seruus. vt si dicam. nemo potest suū instituere heredem
seruū suū/ et sua tutela ad illū refertur cuius tutela est. nec aliter dici
tur suus ad discretionē alterius. q; meus/ tuus/ alienus. cū ergo nihil
agat suus/ si apponat ad ciceronis filius: palam est redūdare. nō aliē
q; in altero exēplo: ego ingenij sui ciceronis/ bñdico vel ingenio suo cice
ronis. vbi suus redūdare non aliter q; in altero exēplo diffitē priscia
nus. sed p redūdantia dixit abūdantia sane abūdantia interdū aliqd
cause habet: redūdantia nihil. nam quo dictionē non dico absurdā sed
otiosā/ ac similem mēbro quod integro corpori (velut i sextus in manu
digitus) adnascit. quā ipse quoq; qui ait/ tacite reformidat/ longe post/
quom de vocatiuis pñom agit/ inquiens. Itaq; q; uis ad ipsam rerum
naturā recte videat posse dici/ o sue fili euandri/ et o sua vxor euandri.
vt si dicā euādris fili/ & euādris vxor: cū i hoc due tertie itelligāt psone
possessionis/ vsus tamē deficit. Cur prisciane vsus deficit: nēpe quia de
ficit ratio/ atq; ipsa rerū natura. quomā sue et redūdat/ et reciprocatio
nem (quod iphus ppriū est) perdit. At tu vis addi etiam ppriū nec tñ
tūc redūdare sue abūdare suū. sed idubitabilem significare discretionē

haz rez (cū ratio tēū non facēt) si nulla vspia ēpēbas exēpla ē tradere
pcepta non debuisti. Si reperiebas ē q illa debebas pferre qd fecisses
(opinor) si reperisses ;

Ca. xiiij. ostendēs su? nō carere vocatio. cū natā nō ēfrāget? qd vlt? vi
tāde ēdūdatie. qd seruāde ēci pcatōis causa talē vt m nō respuat ;

Mod si vsus et vitāde redūdantie et seruāde reci pcatōis cau
sa respuat talē vocatm o sue fili euandri? quid faciet neutra ob
stante istaz causaz. pfecto vt m oportet admittat. quom natu
ra (prisciano qd testante) nō ēfrāget? At quo pacto repiem? nec ēdū
dantē qd reci pcatō vocatm id vero iam superi? ostendim? Si em illic/bn
dicite dno angeli sui/id angeli vocatiū ē cas? pinde ac si diceret. o an
geli sui Et quale esset? defendite adiutate ptegitē cesarem vita pericli
tātē o amici sui o milites. sui / o ciues sui? qd m vt m su? habē dīcedū ē?
Qd si nulla huiuscemōi ēpianē exēpla: nec mīz qd raro sit op? hoc ser
mone: qd ratio tam valida est vt ipsa possimus esse contēti ;

Ca. xiiij. ostendens nō tm per noiatiuum/quale est videt
illū suus filius/ licet loquā: sed etiam per alios casus.

Itut i ea questione que reliqua est ex prisciani vbi sic pau
lo ante dicentis. Est tñ aliqua differētia in possessio tertie per
sone. cui? noiatiuo tūc vt m? qñ ad suū possessōe possessio trā
sitionem facit: et non ad aliū. vt indiget illius vel ciceronis suus fili?
prestat illi vel ciceroni filius suus. videt illum vel ciceronem suus fi
lius. bene meretur de illo et de cicerone suus filius. similiter passiva q
a possessore solo sunt. noiatiū possessionis epigūt. vt amatur ab illo
vel a cicerone suus fili? necnō tā noiatiuo qd alijs casibz possessiū licet
vti: quom possessōe oñdīm? extūsec? facientē trāitionē ad aliquā aliā
psonā p sua possessio ē. vt rogat me ille vt su? legat apd me fili? qd vt
su? doceat a me fili? qd vt sui miserear filij: qd vt suo donē filio ē qd vt suū
sequar filiū: qd vt suo potiar filio. Nā cur ad noiatm coartat hanc regu
lam? An nō hoc per accusatiū eiusdē generis ē? piget ciceronis suū fi
lium: rumor est cesari incidari familiares suos ē constat suum esse ho
meri morem ē fugere pompium sua interest ē fratris iam pigere inci
pit vxorem suam. Nam per accusatiuum latinus dici quam per no
minatiuum sic / fratris iam incipit vxor sua pigere / alibi docuimus.
Cui simile est illud Quintiliani in milite mariano. nec si sit vite cupi
dissimus penitere eum facti sui potest

Ca. xv. In quo sunt quedam reliquie preceptorum / quando indiffe
renter / quando differenter vtamur his pronomnibus.

Atū porro duaz psciani regulaz qd nūc ad litterā subieci in pos
teriorie licet p suus vti ei? huc ipsius id est geitio. vt rogat me

2
ille ut eius legat apud me filius/et ut ipse doceat a me filius. i. pri-
ore non item. quod superius quoque significauimus. Et. n. (ut diuersa pro-
mea claritatis gratia exempla) non auiam dicere: pithagorā venerabant
discipuli eius/ sed sui: ut apud valerium marcialem: et sua traserunt secula
meomide. Nam id quod in principio negauit sub spem transitionis cadere/
sua quęque delectant/ sua cuiusque sunt/ sua cuique reddant: iā admonuimus
non posse mutare pronomen. quare nunc substantiuum est. Illud autē accipi-
tis vsus est (quod in posterum consulo reseruā) quotiens per ablatiuum loqu-
mur absolutum. ut beatus ille ē. tot se vel eū uiuātibus. potest iam secure
uiuere tāta sibi vel ei accedente hereditate. Quo in genere nonnumquam vsu
venit: ut per se/ non per eum vel ipsum utique loquendum sit;

Ca. vltimū ostendens quemadmodū in construendo resoluantur sui
suusque in is ipse ille.

(Quod mireris) ab ipso se incipiendum. ut apud Quintilianū insti-
tutionū primo. tradito sibi puero/ docendi peritus ingenium eius
imprimis/ naturamque perspicit/ non. n. dixerimus/ tradito ei puero. sibi
in ei mutato: aut eius/ et puero permutatis sic/ docendi peritus impri-
mis ingenium pueri naturamque perspicit tradito sibi eo. Sed magis hoc
in suis permittitur/ quā in is. ob id quod sequi vult illud in constructione. Ideo
resolui in quodlibet trium (de quibus disseruimus) pronominū/ is/ ipse/ ille:
tamque affinitatis quodam aut consanguinitatis gradu propinquiorum.
Ut apud senecam: Sepe in magistrū scelera redierūt sua. quod ita constru-
endum erit/ resoluendumque: scelera magistrī sepe redierūt in eū: huc in ipsum: huc
in illū. Nonnumquam resoluū non potest. non modo quā est substantiuum: ut suū
cuique soluat: sua cuique soluat: sua cuiusque sunt: nisi longa et pinde dura
circuitione utamur: quod cuiusque ē ei soluat: que cuiusque sunt ipsius sunt:
sed etiā quando accipit pro proprius. ut suus est homerī mos: sunt et sua
dona parentis: sunt hinc etiā sua premia laudi: nisi hic circuitione utamur:
ut mos homerī est eius: dona parentis sunt ipsi: premia laudis sunt illi
quod mihi non probat. Est autem et alterū per hec ipsa tria pronomia reso-
lutionis genus. ut si dicas sepe in magistrū scelera redierūt ipsi? vel ei?
vel illius. quale est illud superius ex Quintiliano. quomodo et ipsum et
Virgilium scripserunt manus eorum docent. Resoluam? enim. sepe scelera ma-
gistrī redire in ipsum: vel in eum: vel in illum: item quomodo manus et
ipsius et Virgilij docent eos scripserunt. Sed hoc transeo: et cetera/ non
tam natura materie quā adoptiua. Nā grātius facere scriptorē existimo
quā non nihil omittit. ne saltē plus magnitudini voluminis quā utilitati legē-
tium studuisse videat;

Pervoratio operis atque conclusio.

Ecce habui Johannes de pronominū sui et suus reciproca catione que
dicere. Cuius questionis/ tantū abest ut timeā ne quis tenuitatem

161
 facilitatēq; iſectet; vt verear/ne magnitudie poti⁹/ac difficultate deſce
 aſc; qdē(hic iudici laberūthea. Et n. meq; iuuat ad ei⁹ finē velut ad
 exitū laberū pueniſſe illi⁹ crete⁹(nā opluēs fuiſſe meōiāt) qdē Agili⁹ idē
 alibi narrat paſe tibi tēptū ceſſet iter/acipitēq; mille vijs habuiſſe dolū
 q; ſigna ſeq̄ndi frāgēt idēpreſſ⁹ q; irēmeabil⁹ error. Vex nō ē cur ego iā
 verear iſtā legēti(hi q; mō hūc libellū legēt)deſperationē.nang; oēm q;
 ātea erat difficultatē vt illi demerē ipe ſuſcepi.vni⁹aq; fere ſcrutatus
 cece dom⁹ ābages/de laberūtho vt āhpitēaz facerē elaborauit. qle i me
 dia vrbe viſit a veſpaſiano extructū ē aut qle puteolanū/cāpanū ue/a
 veronēſe(nā ei⁹dē exēpla ſūt plurima)mille vias illud qdē habēs ſed
 ſi cecitate ſi dolo ſi errore. aut q; mag⁹ euicino ſimilitudinē ſumā)qle
 ſūmi pōtiſci palaciū/qdē pprime Nicola⁹ quint⁹ ex oſuſo q; laborūtheos
 āfract⁹ habēt āguſtiſſimū ēddit.nō tñ aboleſt eoz tꝑulis q; illud edi
 faciat⁹/exornat⁹q; h; repat⁹/atq; magnificēt⁹ ēſtitut⁹ vt nō imerito
 veteres ſūmi pōtiſces(hi q; illis hāz rex ſenſ⁹ ē)huic plus/qntū ad edi
 ficationē p̄tinet/q; ſibi p̄his debē fateat⁹ a q; edificatē pl⁹ oēmētī accepe
 rūt.factū haud dubie oīm palatioz magnificētia p̄clari⁹. Cui nōnihil
 nēm fortalle oſferri potēit.q; p̄ſcoz auctoz(qntū i nobis ē)ēſtituim⁹ epa
 uim⁹q; dignitatē. Sed qdē demēs ego q; meū cū illo ope coner vlla ra
 tione opare. Caſam cū gīa toſū cū marmoreſes cū auro ſceterulas cū
 excellētī vute/ac ſingulaſ ſapiētia.p̄ſertū cū opuſculū hoc nō auſim
 edē mihi p̄us ab eo opbatū op̄tio literaz cēſoreſ nō ſolū littēaz p̄hde ac
 p̄ncipe. Eſt em ille/vt ſep ātea doctēnaz oīm cultoz cēſorq; ita nūc non
 mō cōm pōtiſciat⁹/ac cōm imp̄ij/repētā cōm eloquij modēator/et
 p̄nceps. Que tria cū nō p; hoie; nato affuiſſe dicem⁹ ſid ē ad duo pri
 ora hoc etiū acceſſiſſe imp̄mis curā gēndi/vt cū ōnis doctēna/tū vco
 lingua cōna(q; vſitat⁹ latia dicat⁹)āctaz doctēnaz ſeinariū colēt⁹ q; creſ
 cēt⁹ res p̄fecto(hi vere eſtiam⁹)maioris laudis q; cetera. Siq; illa ad
 nos alioz iudicio q; mēdū iuitos deſerūt⁹ hoc nō mihi iudicio nēo ſtudi
 oq; otingit. Illa nēnūq; paz recte admīſtrāt⁹ hoc nō video q; admodū nō
 recte qat admīſtrai. Illa hui⁹ op̄rā atq; opē deſiderāt⁹ hoc/etiā vt illa nō
 aſſint/p ſe potēſt eē oētū. Itaq; ego Nicolaū qntū/tū p̄t alia ſū
 mū hoīnē iudico/tū vero p̄t id qdē nō tñ cultor ē ſapiētie; ſ; plurimos
 etiā cultores efficit.haud iniuria opandus choro muſaz(hi q; vñq; muſe
 ex titerūt)que et ſapere ipſe ōnia q; nobis ad capeſſendam omnem ſapi
 entiam auctores eſſe creduntur. Ab hoc igitur(Johannes)aius tu
 intamus es(vt ad nos reuertar)oraculū poſces ē nunquid hic liber tibi
 dedicatus editione ſit dignus ē;

Joelip ſimis;

Lalurentij Valle liber/in errores Antonij
Raudensis foeliciter incipit;

Ab: abs ppositiones sunt. A quidem consonantibus
omnibus recte pponit. sed ab rectissime liquidis. ab nō
solū duabus liquidis recte preponitur sed etiam cōso
nanti. vt Virgil. ab ioue principiū muse. ffalsūq; est
alijs quoq; consonantibus eandem posse preponi: nisi
his quatuor. b. f. m. p. vt ait raudensis. Abs non solū
t preponitur vt abste: sed etiam q/et forte etiam c. Vt Teren. abs quis
homine beneficiū accipere gaudeas. Cicero vero persepe ponit ex pro a
vel ab verbi causa. Si illū imitari vlueris dices aliquid ex pompeio
sciam idest a pompeio. omisit raudensis: quia etiā dicimus e pompeio.
Qp hoc simile est illi. Ex pretera de pompeio. vt cicero. Audiebam
adolescens de patre meo idest a patre meo;

Blasio vtiē sepi? Cicero terminato i e q̄ i i. falsū ē. Dicit em a Cice
rone. /z ab omib. In illa ifoelici pugna sepi? q̄ ifoelice. Ab illo ifoelici
bello. i hoc foelici certamine. A potēti rege donatus sū. itē ab atēcectēti
a cōsequēti a repugnantē. item i cōparatiuis a maiori a minori a parit
vbi nunq; vsurpatam e inuenimus. Ait em inuenies tū hoc vnū obser
uatū ab ipso: vt semper ablatiuos compatiuos terminet i e vel in i. Vbi
gratia. Diceret longiore via non longiori: prosperiore fortuna et non
prosperiori: vt grāmaticuli nostri dicūt. Hoc igit potius erat dicendū
quādo ablatiuus regit absolute: tūc frequētius vsurpari e: vt Cicero.
Afflante fortuna: flante austro non flanti. Virgil. Pluuia impendēte
recedūt. Compatiua aut quom iunguntur generi foeminino sepius pos
tulare e: vt nūc viuimus meliore fortuna: comodiore valitudine sum.
Nam quod de igni auctor scribit: q Cicero igni dicat non igne: quid
miz: quom ablatiuū habeat i i nō in e: nisi forte licēcia poetica. Pro
vtere autem amicitia nō vetēri dicēdū esse nō probat. Nam recte dicā
in vetēri templo. in vetēri domo de vrbe vetēri: vnde illa vrbs dicta est:
a qua quī proficiscūt: de vrbe vetēri venire se dicūt. nō de vrbe vetere.
Itēq; de ciuitate vetēri nō vetere naues pficiscūt:

Abhomi: detestor: de pcor idē q̄h significare vidē ē. ffalsū ē. abhomi
nari em ē quāsi p malo quid omne verbis epellere. Detestari vero q̄h
rem scelestē exectari. De pcori (vt. A. Gellius sentit) recusare precando
vel alio gestu. Vnde Quidius. Sepe precor mortē. mortem quoq; depre
cor idē: ne mea sarmatiū contegat ossa latus. Idest vellem mori. quia
male viuo. rursus nollē mori ne i hac ifoelici regione sepeliar;
Bundo circa finem. Affatim media longa pro eo quod est eloquē

ablatiuus absolutus
pōtēti

abhominor
detestor
aputor

Red

aut pro alia significatione non reperi vt ait raudensis;

Buho nihil hoc rhetorice precepto ineptius mendaciusq;

Accusare pduellis et pduellio nō idē sūt: quom pduellis nocet hos-
tis. Pduellio qui aut rei publice lesit aut principis maiestatem: vt i
iure ciuili lex pduellionis;

Diunctio cum Allano de rhetorice preceptis insanit;

Duena iquilini nō pmanēt: sed aduene. sic iquilini nō sūt q nō pma-
nent: q qui i aliena z vrbe z domo habitāt. Conuene nō sūt idē: qd ad
uene: sed q ex diuersis populis gentibusq in vna moenia cōuenere;

Duocat? et aliq i meū patre amū inciderūt. simulq coalescūt;
idēst aduocati fuerūt. Nō hoc dicit Quintilian? sed q ipse fuit illaz
causarū aduocatus. Scribendūq est aliquē non aliqui;

Dul pellex idēst adulter. pellex idēst foēia q corp? miscet cū viro alte-
ri? Nō aut mētrix. Vnde iuno apd Seneca Pellices celū tenēt. im p
pe aut ac preē naturā de puēo dicit cōubi os q cū viro vxorē habēte rōm
haby. Vt Cicero i salūtū. Qm cubiculoz pellex. Et idē pōtea. Adulter
idēst puer ledebas alienas vxores precipiens eis maritos. vir postea
lesisti maritos precipiens eis vxores;

Effectio Alan? i hoc rhetorice pcepto Gasparin? ac raudē isaniūt
atra Ciceronē Quintil. q se loq nō itelligētes;

ffinis necessarij nō affines tm sūt: q etiā amici atq aliq asuetudinē
omertioqz diūcti. Vt Cicero ait: sibi cū eqtibus rōmis necessitudie; esse.
Tribulis aut ē nō affinis: q ex eadem tribu. Vt rome erant sex et tri-
ginta tribus: apud hebreos autem. xij. tredecim ue;

Iacer falsū ē lēū geinat scribi/ pserā quom affit diphthōg? q vbi
cūqz adest: ibi duplex consona esse non potest: nisi forte i estimo: quod
etiam raro sic scribitur;

Iapa alapa est latinum. Colaphum vero grecum;

Ia z pīna qh idē sūt aut pēna scribēdū ē: aut auctor erat. Pīna em
acutū significat. In de pīnaculū templi z pinne muroz idēst merli: aut;

Alicubi male exponit quoq pro alicubi. quod simile sit merlis;
quom quoq sit aliq idēst ad aliq partē / locū ue. Alicubi vero in aliq
loco. Itē male aliq p alicubi eadem ratione. Itē male alicunde p ali-
cubi: z neunde p ne alicubi: quom illud sit ex aliq loco: hoc aut ne ex
aliq. Itē male neubi p nullibi: qm expō deāt p ne alicubi: idēst vt nō i
aliquo loco. In hoc aduerbio sepe labitur leonardus arretinus accipi-
ens pro nusq siue nullibi: si modo nullibi reperitur;

Aliqualiter non diserte exponit auctor nō nihil p aliqualiter: quom
deberet exponere aliquantulū. Aliud em est quantū: aliud quale. Sed
nec latine dicitur aliqualiter vel aliqualis. sed rustice ac barbare;

pduellis
pduellio

Inquilinus
aduenas

pellex

Non affinis
Tribulis

ubi diphthongus
ibi duplex consona
vix non potest

alicubi
aliquo
quom
alicubi
neunde

Aliqualiter
aliquantulum
barbare

Aliquid hebes est huius auctoris ingenium: qui nesciat differentiam inter aliquid et aliquod. et itenq; inter hoc vocabulum et quiddam et quoddam. Aliquid est substantivum: ut aliquid mirabile. aliquid bonum: non autem aliquid boni. Rursus aliquod templum: aliquod edificium: non aliquod templum. Item quiddam pulchrum. quiddam bonum: et quoddam templum quoddam edificium: non quiddam templum. Preterea hec duo siue pronomina (ut donatus) siue nomina (ut priscianus vult) sic differunt: ut aliquis/aliqua/aliquod: et aliquid significant rem incertam: ut aliquis vidit me fugientem: id est unus quisq; ille sit. Quidam vidit me fugientem: id est unus: quem ego scio: et quem ipse cognovi. Ideo illud cum negatione fit universale fere: ut non est aliquis civium: qui me oderit: id est nullus. Quidam vero secus: ut quidam civis me amat: vel non amat me. Quidam civis videlicet quoddam. Illus idem est: quod aliquis: sed hac differentia: quod nusquam usurpatur: nisi aut cum negatione/aut interrogando/aut dubitando/aut nesciendo: ut non est ullus beatus. Est ne ullus beatus: dubito/nescioq; an sit ullus homo beatus;

Liquando aliquotiens raro video reperisse. Ut Cicero pro quintio. M. iunius: qui hanc causam aliquotiens egit. Multotiens vero non munde/nec latine dicitur;

Micitia inter bonos. fautio inter malos a fautor: inde fautiosus/fautiosa/fautiosum. Salustius inquit amicitia inter bonos. factio inter malos. factio dici non fautio. Unde et factiosi dicunt: ut sunt in hispania capita bandorum/et ianue que capellatij dicunt. Hoc vocabulum Augustinus de civitate dei exposuit/reddens rationem quantum fieri potest cur a facio ducatur hoc nomen discoridia civium significans;

Modo non est vocabulum mundum;

Multiplicatio utinam non conaretur tradere rhetoricam ubi de vocabulis disputat. Nam et que ex suo tradit stulte tradit et que ex alijs auctoris bus mutuatur: inscientissime recitat;

Animal pullus est animal quodlibet nouelle etatis falsum est. Nam tantum vocatur foetus vel auum ouiumq; parientium: vel animalium non fero civium. Non enim pullus dicitur leunculus/aut ursulus: sed cattulus leonis/vesiue. ceruorum vero caprearumq; ac capreolorum dicitur himulus. Camelus falsum est scribi per duplex l. Interroga grecos unde vocabulum hoc venit;

Reinominatio nec Cicero dixit: nec Quintilianus cogitavit;

Atiquus situs non est antiquitas: sed imundus quidam humor ex locis opacis et incultis adherens parietibus/vel solo;

Prodiare hoc verbum nusquam inueni;

Potheca/ergasterium/et ergasculum nec idem sunt: et neutrum recte exponit. Ergasterium nescio ubi apud doctos inueni: nisi apud gregorium;

aliquid substantivum
aliquod adverbium

quiddam
quoddam

aliquis
quidam

Illus

multotiens non munde

factio

pullus
cattulus
himulus

Atiquus

prodiare non inueni

Ergastulu
Apotheca
Gemma
Taberna
Officina

Construere

Hydraula

Demerere

Arbusta

Arbutus

Arbor lauri? no lauri
arboris caucasi
Arboris roma et pho

arboris caucasi
B. Calend. Januarius

Arbor differt a quercu

ideo de eo non dicam. Ergastulu aut est: quasi priuatus carcer: ubi seruos dominus vel vinctos vel solutos noctu includit: vt ad operas illinc mane emittat. Apotheca est proprie vini: vt horreum proprie frumenti. Vnde Cicero in philippi. apothecas vini obiecit atomio. Taberna statio opificum proprie ubi merces venduntur. Officina statio ubi res ab opificibus fiunt. Vbi panni venduntur taberna est. Vbi vero panni fiunt officina. constrina autem nec taberna nec officina dici potest;

Propriare improprium verbum est;

Potius vt plurimum quo aduerbio hic auctor / et vulgo multi vtuntur: sciamus esse non latinum: nec ab aliquo veterum usurpatum;

Qua paulo post liuius ait equos aquatum ibunt: et aquatum veniebant. Hoc liuius nec dixit nec dixisset: quoniam aquatum / lectu / doctu / auditu venio non inuenitur. Hydraula vt in legibus inueni est aquam in aulam ferens. Hoc nomen nescio ubi reppererim: nec occurrit mihi ad verbum locus: quem caudensis affert. Tamen scio hoc non significari (vt reor) qui canit organo aetico. Aulos enim tibia grece dicitur. Scribendum autem hydraula;

Equare paulo post simul et pleniori obsequio demereret amantissimos mei id est acquirerem vel lucrarer. Et hoc ait Quintilianus. Quodius quoque crimine te potui demeruisse meo. Demereri est merito aliquo si bi alios conciliare;

Arbor sine fructu est. Arbor cum fructu. falsum est. Arbusta etiam sunt poma siluestria: itidem etiam falsum. Sed arbores multe ad fructum confite vt oliuetum vel vites arboribus applicite. Arbutum arbutus est arbor illa que poma instar cerasorum seu fragorum fert. Arbutum vero ipsum pomum. Subter arborem salicem et non salicis et subter arborem ficum nec dicitur fici. Quid miraris. A. Bellius sic dixisset: quomodo aliter dicere non posset: ramum enim aut succulum arboris dicimus: arborem lauri non dicimus: sed arborem laurum: quia laurus ipsa arbor est: et arbor laurus non pars lauri: et ita in similibus. Montem caucasicum non caucasicum. Collem ianiculum: non ianiculum: nisi foret nomen hominis: vt mons auentinus: et mons auentini. Mons quidem auentinus quia sic vocatur ille mons. Vnde mediolanum: vnde placentia: vnde roma dicimus: non vnde mediolani / placentie romae. Itaque primum die ianuarius / kalendas februarius / nonas martius / id est martius: non autem mense ianuarius: sed mensem ianuarium: mensem februarium: mensem martium. Mons vero auentini id est mons illius regis ibi sepulti. Et qui possidetis ilice sub nigra id est quercu fallit. Nam illex multum differt a quercu;

Armiger paulo post argytoaspidas id est milites aurata et argentea arma ferentes. falsum est. Sed qui argentata scuta gerunt;

Res artis sed vt imiteris nota / quod Cicero et qui imitantur illum non vtuntur hoc vocabulo ars: sed illud subintelligunt. Vnde suetoni? dixit:

funariam exercebat. nec dixit artem corday. Hoc verū non est. Nam sunt quedam nomina substantiua habentia vocem adiectiuū vt argē taria/calcaria. illud quidem pro opere eius qui exercet questū cāpsorū hoc autem pro loco calcis coquende. An non dicimus artē ludi crā que est hystionū? artē armorū que ē gladiatorū? artē statuariam? sed sūt potius quedam opera q̄ artes. Et ideo non dicunt artes vt ipsa argen taria. Quedā habent nomē p̄priū vt sutrina/caupona/pictura/sculp tura. Q̄ autem affert Quintilianū dicens rhetoricen in latinū trāsfe rentes tum oratoriā: tum oratricem nominauerūt: hoc taudensis nō in telligit. Quippe reprehendit hos Quintil. sic dicentes/non probat. Preterea trāsferebant illi vnū grecū vocabulū in vnū latinū. Quid h̄i subitelligi poss̄? nō male dixistis artē oratoriā/aut artē oratricē; Iptes non est medicus plagariū: sed qui scit distribuere cibum gla diatoribus ad corpus/viresq; augēdas: vel is qui e morbo cōualuerūt ob ipsam eandem q̄ dixi/ causam;

Eticulus quisquis legit orationes eloquentiū deprehendit. hec rhe torice precepta et nature et vsui esse contraria;

Sper aliud est scaber q̄ asper. Loricam em̄ cōteptā hamis auroq; trilicem asperam appellamus/non scabram. Rursus scabrā si fuerit ru biginosa. Et ungues scabros & dentes scabros vocam? qui sordidi sūt etiam si non tactu sint asperi;

Stutus hoc nomine ab asti greco nomine quod oppidū rebēq; signi ficat non a greco oppidū: vt hic auctor vult;

Scisti vti foro idest astutus fuisti: immo scisti te accommodare ad mores hominū: vt sit in foro: vbi neq; iudiciabus neq; populo peccanti repugnandū/aut contra dicendū est. Aut scire vti foro est/scire i rebo contrahendis apud forū astutū agere: ne quid eum fallat;

Strologia paulo post sed si vis seminare farrū. Farrū pro far dic it quod non reperitur. Item scorpionem pro scorpio. Nam scorpius di cunt non scorpion. Item diuersimode et alibi omnimode/quod nemo veterum scriptum relinquit;

Udax paulo post petulans idest temerareus et audax i petendo lasci uus: et in ioco audax dicitur. Infrumtus dicitur sine freno: p̄mmo petu lans est aut libidinosus/aut ad iniuriā faciendam pronus: vt ferocio res equi in ibecilliores/lasciuus sermone et vita molliculus. Infrum tus non dicitur homo sine freno/sed sine prudentia et sensu. Eronos ei prudens grece dicitur; Aufim non est pro audebo sed pro audeam: vt nolim pro non velim: non autem pro noluiero;

Vis: ales: pullus: prepes quasi idem sunt. Prepes non est auis: sed adiectiuū velocitatem significans: vt Lucanus. Et ipetis om̄ia penne.

Calumnia

Scabr

Scipio in p̄s

Scorpius nō scorpion
diuersimode omnimode

petulans

lasciuus

Infrumtus

Aufim

prepes

Tecet? Varro vult ex hoc nomine significari velocitatem in alium volantem;

Attago attaginis est gallina silvestris. Attagen dicitur non attago. Nec gallinam significat: sed francolinum. Nam et vulgo sic greci francolinum vocant. Unde Oratius. non attagen ionicus;

Alalia non sunt tamen capones pingues: sed galline quae et anseres/et anates/et tures: quoniam etiam sues: et quicquid domi vel in villis vel in vineis saginant;

Otuenix/et perdix quasi idem sunt. falsum est. Cotuenix est avis: quam vulgo qualia vocant. Ricticorax est bubo. Hieronimus neget;

Disare sordidum verbum: nec dignum de quo scribere. Quippe quo nemo veterum usus est/nuper/ut reor/ab indoctis confectum;

Opilius paulo post praesidium est/quod est loco utili positum. Tenuer/obscureque exponit. Nam saltem sic/ut brevissime dicam/debuisse exponere. Praesidium est auxilium/quod praestat alicubi/et praesertim quod ad defensionem sufficere videtur. et primas pugnae partes implere. Nam quod ad succurrendum venit: magis subsidium dicitur. Praesidium quippe est manus armatorum hominum/alicui tuum doloco imposita/ut sepe legimus praesidium hannibal capua/taranto/egi o pulsum;

Aptizare statimque cathezizare/est baptizandum docere. Cathezizare est quidem docere: sed non solummodo illum qui baptizandus est/ut paulus. Communicet qui cathezizatur ei: qui se cathezizat id est qui docet ei qui se docet. De baptizatis loquebatur non de baptizandis. Nam stultum esset baptizandos iungere: ut munera praepTORIBUS tribuantur/quomodo ambiguum sit an baptizari velint;

Alneum balneum/et thermas: licet alter latinum sit: alter graecum tamen in hoc differre dicam? quod in thermis tamen calefacimus: in balneis etiam laeuamur. Nam et balnea/et in alijs multis regionibus sunt loca quodammodo sicut aqua nos vehementi calore dissoluit in sudore qui neque per balnea dici possunt: quia non lauant nos: sed potius quod necesse habeamus lauari efficiunt. Popina apud nos corrupte per popina dicitur. Neque corrupte dicitur. Neque hoc significat. Nam popina non inuenitur: sed per mare: quod e greco sumimus insignificatioem/qua est alteri vinum cathehere infusum manu tua porrigere. Popina autem est ubi vel publice obsonia/caroque cocta venditur: vel priuatim ubi gulosa familia ex traordinarie ligurire: et eluari consuevit;

Ancalia illitteratum vocabulum. Dicitur potius peristromata: quam haec a tergo magis sedentiam herent;

Arba barbitonsor non est nomen dignum quod utamur: quia auctor vult. Ite ait capillum significare barbam et praecipue pilum. Sed fallit: quomodo tamen dicam? capillum per capillis: ut Cicero. Candete carbone adurebat capillum. Videlicet capillos non barbam. Nam barbam carbone candente vestes/etiam carnem ipsam uret.

Ellum auctor hic imitationum quomodo ait pro inducie treuge facit: ut se nequaquam imitari velimus: quos barbarissimos frequent admittit:

Attagin

alulu

Comunio

Popina

Cathezizare

Balneo
Therma

Popina
per mare

Peristromata

vt hoc eodem loco portitores signorum: quod alibi etiam facit cum portitores sint portus custodes: vel ripes: pontis: qui presertim vectigal loci illius a transiuntibus applicantibus ve exigunt;

Ibere paulo post fecem ex vinaceis expressam: quam vulgari nos insubres poscam appellamus. latine dicimus pulscam vinu in torculari aqua mixtu: vt apud Pliniu/ apud corneliu celsu/ apud Marcu/ apud elegantem medicine scriptore quendam in opere: quod inscribit pan somatis. Crudu epulu/ male epulu pro epulas dixit. Est em epulum qd publice populo dat. Epulare vero ipse dapes: vt Cicero pro murena. Quom epulu in finere affrica daret;

Lassemare hoc grecu verbum est/ significans non expectari (vt auctore vester significare) huc vt ait maledicere: sed aliquem ita loqui: vt alterius honorem/ dignitatemq; carpas: et tanq contumeliam facere;

Onus bellus/ multa que ad eius de vocabuli expositionem ptinent auctor omittit: et fere ubiq; que omnia supplere alienu est a nostro pposito: vtpote nimis longu. Hoc autem loco de bellus non silueti fuis se etiam ab auctore dicendu/ hoc vocabulo significari etiam pulchrum. Ut bellus puer/ bella puella/ bellu corpus: que exempla sut plurima apud catullum/ tibullu/ propertiu/ martiale/ et alios coplures;

Brache foeminalia prius dicit/ deinde noiat foemoralia. Sciamus tn foeminalia a foeminibus dicta/ non a foeminis. Sunt em foemina foemora seu interiore pars foemorum. Ideoq; no mix/ q; brache a non nullis foeminalia a no nullis foemoralia vocantur. Daraballa chaldaicu nomen est: vt testatur quodam loco hieronimus. Mutanda pro brachis nemo nisi nondu ferens brachias dixit;

Bracchiu scribitur per duplex c. falsu est. Grecos interroga. Ale et ascelle idem sunt. Poete appellant locu illu coanu super bracchiu ala: quia i eo pili qh pene nascut. Proprie tn vocat apilla no ascella: vt Cicero i oratore ait/ dicēs diminutiu ee ab ala/ vt a mala maxilla;

Beuitas in tradendis rhetorice pceptis sui semper est similibus;

Itare paulo post. Cloace sut: in quas publica sterora fluut. falsum est. Sed vie ille subterranee parietibus i modu aque ductu munit: per quas aque pluuie extra urbē vel in flumine delabuntur. Unde Titus Liuius ait/ opus cloacoz: quod tarquin fecit: etiam augusti temporibus admirandu esse/ atq; difficile;

Ampus paulo post. Sed saltus est campi spatiu. falsu est. Quom saltus sit filia denior: et ubi pecora estiuare: aut etia hibernare solēt/ Exemplis plena sunt omnia;

Anto paulo post. Sūt ei epodia catilene ludicre: et scurriles in scenia/ falsu ē. Nam epodiū est genus vestis. Rege festu pompeiu. Menia

Portitor

Epulis
Epulu

Bellus

Apilla

Cloac

Saltus

Memia

Ibidem
illud

Secund

Charta

Chirographus

Membrana
Dica

Celebs

Vnde dicitur

Obsomus

Centurion

Quod mepe ad populum
Kludop improm

est cant? fact? nō habent? p quinqs p muliere ibide adducta. Nō recte diffinit. Nā ē cant? quē faciūt mulieres vt facile loquat i tribulo. v. eūtn p iēptia aut cant? cuiuslib; aut hmois accipit. Ibidē qz dicit p illuc. Illud em ē i loco: hoc aut ad locū. Nescio etiā an i peria ē ibidem; Andele paulo post. sepatus idest cum sepo. Deum dicitur non sepū. Itege Plinium;

Amister. canistrum dicitur non canister/calathus;

Artha per h scribi debere verū est. Sed aliter hoc est in prima non in secunda syllaba: sic charta. Cyrographus. hoc qz alie scribendū ē sic chyrographus: et aliud significat: idest scripturā manu ppria: nec utiqz manu debitoris. Cicero ad actium pupugisti me tuo chirographo idest mea parte epistole. que tua erat manu scripta. Immembrana quoqz et dica fallitur dicens. Membrana est charta: similiter et dica: quom sit membrana pergamenea charta. Dica vero accusatio e greco sumptum;

Astus male expōnitur celebs / et celibatus pro pudico / et pudicitia. est em celebs qui vxore caret etiam si adulter et impudicissimus sit. Celibatus eodem modo dicitur / quo nuptie / seu matrimonium. Qui in matrimonio est: in celibatu non est. Qui in celibatu est: extra matrimoniu est. Quid attinet exēpla repetere: vt omnia p nobis sunt;

Alus nō est alterius vicem dolere illius casū dolere: s; p illo dolere. Nam et peccatūqz alterius quom dolemus: vix hūc modū loquēdi eē cū alo xbo / quā cū doleo;

Auete ab illo hoc barbare dicitur. Cum accusatiuo preterea caue facias / et caue ne facias idem sunt: quod auctor negat. Ut apud Terētiū. Caue ne tristem sentiat idest caue tristem sentiat;

Aenare deinde opsomium per p scribi debet: et est id / quod post cenam / aut ante somniū sumitur. In hac et scriptione et in obsomniū diffinitione dissentio. Nā puto esse quicqd carnis / piscisqz comedimus;

Aecus in fine septiens est parz vidēs. idem est et luscus. Mirū qz ignoret luscū esse: qui altero oculo captus est: qualis fuit antigon? / philippus / hannibal. De quo iuuenalis. Portaret belua luscum. Etiam centuriēs potius dicitur: qui quom parū viderit: frequenter offendit;

Enfores nō eleganter vsus ē qz p quantū cum suplatiuo quom ait. Quid dicā qz leuissimis ex causis cesoria i vestre notā consueuerit. Et hoc circa mediū. Nec longe post ridiculo se iustate dixit p ridicule;

Erte qdē eidē quippe nēpe porro vero emuero ymmo certe verū xre utiqz scilicet videlicet nimirū atqz profecto siquidem sane sanequidē illicet adeo etiā ne i idem recidūt. Quis hoc credat: sed tamē ipse nihli explanat aut certe vix aliquid sentit;

Certare paulo post. Est em̄ agontheca: qui certaminibus p̄est. Agō
t̄heca si sciret auctor quid significat: debueret dicere q̄lis i quinto enei
dos enneas qui munera certantibus p̄posuit. Et apud homez/achilles.
Sed hoc nomen grecum est;

Ita paulo post tantū telluris obiuit/idest circūdedit: p̄mmo cir
cūuit hercules terrā non circūdedit. Idem ē quocirca/et q̄querſū
nec q̄q̄ circū repit: et quocirca dicendū idest in quacūq̄ parte;

Ita est planities rotunda: vt est sphaera/et stannū/glomera/
sphaera non est plana/sed globosa;

Ita quātōtī significare/q̄ primū tunc credā: quom hoc ipsū latine
dici iuenero. Parūper idest cito velocit̄. Ego ita sentio idem esse quod
paulisper idest per aliquantulū temporis;

Ingulū scorpiū non est cingulū sed panniculus delicatus ad tergē
das nares: quod Cicero in verrem. reticulū vocat. Vas urinatiū nō ali
ter ergo qui hūc cōposuit hymnū errauit: q̄ alius q̄ documētū p̄ doc
trina posuit: quom iquit. Et atquū documētū nouo cedat vtiū: quom
documētū sit probatio. Semicinciū nō est minus lata zona: sed gen
t̄stis. Interroga grecos;

Circūitio rhetoricam tradens/rhetorice iniuriā/ac cōtumeliā facit;

Lamare mouere tragoedias apud Quātilianū: vt ait caudēhis: quē
modū loquendi reperimus ipsū Ciceronem quoq̄ et alios non est cla
mare aut eclamationes esse: sed rem atrocem/et indignā efficere. q̄le
est opus tragicorū de rebus semper grauibz/atrocibzq̄ loquētium.
Sunt quoq̄ alia inepte exposita/que coarguere longū est;

Ognosce nosce imperatiuus de nosco: vel est per sincopam p̄teriti
plūquam perfecti tēporis. Mirū q̄ ita in minimis auctor errer. No
sce em̄ impatiui est. Nosse vero pro nouisse infinitiui. Item quom ex
ponit seneca. Omnes ignoscūt: nemo succurrit idest noscunt. Quom se
neca sentiat/ōnes q̄dē miseri pauperū: sed eis tñ succurrere neminē;

Ollum collū non idem est quod ceruix/et iugulus vt ait caudēhis.
Siquidem collum. totū: ceruix est posterioz eius pars. Iugulus vero
anterior. Ceruix autē nōnunq̄ a poetis p̄ collo ponitur. Plinius dixit
minando cūdam/video iugulū idest collū. Nec hoc Plinius dixit/sed
apud Pliniū regulus. Nec minatus est: sed se videre locum vulneris
dixit: nec collum significauit: sed anteriorem colli partem: vbi ē mortū
ferum vulnus;

Omponere non idem est soluere pecuniā/et dissoluere. Dicimus em̄
es alienū dissoluit idest contractū debitū dissoluit. Nec idem ē curat/
et procuratur. Nec idem posuit quod p̄posuit: nec idem p̄tulit/et tulit:
nec idem aduertit et orauit vt auctor ait;

Agonotheca

Quocirca

Parisper

Scorpius

Semicinctus

Semina

Ognosce

Collum
Cervix
Iugulum

Toga
pallus
togata comedia

Comœdia auctor videtur nescire togam esse vestem romanorum: ut palliū grecorū vestem. Et togatas esse comoedias nō esse e greco tractas: sed a romanis latinisq; apertas. Qua i re afficiū pnceps es. Etenim ōnes/aut fere ōnis sūmorum comicorum comœdie cecilij/plauti/terentij e greco sūt traducte. Eoq; nō fuit caudē dicendū/fuisse plautū maximū fabularū inuētorē. multoq; minus alias plauti fabulas comœdias pter illas octo q̄ prius exstabāt nō esse plauti cū nihilo inferioris sint grece et eloq̄ntie ac leporis: q̄ cetē. Puto eū(qz nō vidit) sic dixisse. Preterea tpe ē ita dormitasse caudēsem: ut dū pponē Plauto Terentiū vult: dicat Ciceronem appellare familiarem suū terentiū. Hoc non Cicero dixit sed apud Ciceronē lelius: cū vna cum scipione emilano fuit Terentius familiaris;

Ompare offerre ostendē: quidā ait: illi suā vitā meū ostendūt: id est oparāt. Barbare sic loquūt. Dicendū est em̄ sine accusatio;

Ometaria paulo post. ometariū ē locus: vbi ometā ponūt falsū est;

Omodū palo post tēpus meū amicorum tēpōibus trāsmittendū putauit id est omodis pmo p̄culis laborib; difficultatib;. Sic em̄ Cicero: cuius hec verba sunt. Loquitur ut tempora aut sua aut amicorum p̄cula difficultatesq; intelligat. Et hoc loco significat se aduocatum fuisse non omniū/sed amicorum: ne quis eum putet tabulam/ac litigiosum/et aduocatum reorum non actorū accusatorūq;: qz deformē ē viro bono (ut Cicero quoq; ipse testatur) accusatoriam vitā viuere: et hoīes impericulum vite: aut fortunā v̄care. Terentius ait: in tempore redijt. Itē quam cōmode caudēsis precipit/quam non nisi cū superlatiuo debere coniūgi: et ipse iungit cū positiuo. Argumentū ergo est hoc eū pceptū ab alio accepisse/non ex se excoGITasse;

Ompensare et statim pensitanda sibi ista res est id est compensanda erras: pmo valde ponderanda/examinandaq;

Omplexio quo magis ostentare vult apud indoctos artem rhetoricam tenere: hoc magis ostendit apud doctos se non tenere. Itemq; in tribus proximis locis: que incipiunt. compar/commoratio/commutatio insulsiſſime;

Onsilium paulo post et etiam consultus: quī consilium petit. Mentis. Contrario potius Salustius consultorem dixit pro eo: quī cōsilium dat/quom proprie consultor sit: quī consilium petit. Aliū tamē quā consularem virum rogari fas fuisse negant. Ex qua sane consuetudine iulius cæsar catonem sententiam rogauit. Fallitur caudēsis in cognitione hystorie. Non em̄ cato posterior fuit consularis id est quī consulatum gesserit ut cato superior: ut Cicero/ut alij;

Oniūū deinde vba senece s̄bdit. Nā s̄i aicoviscēa leois/ac lupi vitā ē

penprau

Loquētia omitto que de rhetorice somniat a via veterē recedens vel
eadēs. Quid somniculosius fuit/ q̄ seneca hoīem mansuetissimū/ tēpera
tissimūq; facere exclamātē cū bili ad Xius septū: si cloaca esses/ magna
esses. Et alia etiā stomachahora: que q̄dē a seneca referūt: sed a cassio
seuero/ nō a se dicta;

Quus deinde mānus māni idest palafrodus/ ymo lopotātē: vt pli
nius de reguli filio. Habebat mānulos plures iūctos solutosq;

Baso est custos equoz. Est idē equitius et māgo/ ymo māgo vendi
tor equoz/ ac frequētius hominū/ p̄cipueq; pueroz ad libidinē. Vnde
marialis. Milia p̄ puero cētū me māgo poposcit. Et q̄ntil. Māgores
qui pueroz virilitate excisa lenocinantur;

Tq; p̄ et/ ne p̄ et. Ne nūq; reperit p̄ et/ nec neu p̄ z ne/ sed tm̄ pro
ne. Affertq; exēplū Cicerois. Itē neu hoc faceret p̄suasit idest ne. Qd
apud Cicero nem non reperies;

Eurhones sūt/ que sūt ab armigeris. Armigeri tm̄ sunt q̄ paggi
diciūt/ seu pueri sint/ siue adolescentes/ seu viri. Sed antiquitus plerūq;
viri/ qui domi n̄s scutū clipeū ue portabant pedestibus pedestices;

Expecto paulo post tēpus redimitis idest expectāt/ ymo tēpus emitte.
Vnde in iure ciuili et alibi redētores vectigaliū idest emptores: z apud
paulum redimite tempus idest emitte;

Eul paulo post inscriptus male diffinit: qui manet in patria/ sed re
spoliatus: quia nūq; i hūc modū repit. Infra anū in eleganti dicitur
pro eo/ quod intra annū. Circūscribere ē damnare p̄p̄is bonis expro
liare. Male exponit: cū sit fraudulentē aliquem bonis priuare;

Peratus paulo post in sūma igi ē pedites erāt sex mille et cētū. Ine
legant dicit: p̄ eo qd ē sex milia/ aut series mille aut pedītū sex milia;

Acies paulo post cesius idest lenaculosas/ ymo qui habet ocu
los glaucos idest in similitudinē noctue/ nec vnq; cesiū esse mihi
de oculis legit. Vnde Cicero ait. cesius mnerue oculos: q̄ dea
apud grecos dicit: habere glaucos oculos: vt milies apud homerum;

Alidius/ fastidis/ dire/ ditū. Dicim9 em̄ quare fastidio mei/ et fastidi
mus bonoz idest bonoz/ me. Alioquin p̄ferre exēplū debuerat. Nō di
cit fastidis mei/ vt ait raudēsis/ sed fastidis me. Digili? iuenies aliū si
te fastidit alexis;

Oemina cinedus non scribit p̄ greca/ nec significat caminū/ sed mo
uentē se obscene circa pudēda nature/ vel sicut ait marcellus saltatorē;

Oenero foeneras/ et foeneroz/ aris/ paulo post q̄ dat et qui accipit
foenerator est. Non est foenerari accipiētis z dantis/ sed tm̄ accipiēt.
foenerare vero dantis. Dicit em̄ foenero tibi/ foenero abste. Vide in
iure ciuili;

Mānus

magus

Tempus dicitur

Circūscribere

agilis nūq; p̄ nō

Cepus

Cinedus

foenero
foenero

calibis

philosophus dicit

proci

nothū

plango
ploro
pleo

ouare

iuba

spata
pugio
pugio
pugio
pugio
pugio

gastrimargia

ouare

Errū et calibē in aspectu familia videm? specie tñ dent. Hoc nemo dixit. Ferrū em̄ et calibis idē ē. Unde Virgil. Et calibis nudi ferrū. Est aut ferrū optimū vocatū calibis ab illis populis: vel populi vocati sūt a ferro: quod apud eos vis calibis: hoc ē copia aut virtus calibis;

Locaptus nō ē nomē hoc a doctis sed ab indoctissimis factū. Silos em̄ nō amorē significat: s; amīcū. Et hoc grece cū q̄ noīe dure latinū dūgi tur: Proci ē ipse sollicitator amoris. Mentur. pmo q̄ aliquē p vproe postulat: vt penelope apud Quidiū. Turba ruūt i me luxuriosa proci;

Alius quod notus sit natus ex nobili patre et infami matre. Imperi-
tissime dixit: quom paulo ante Quintilianū attulerit: dicentē: nothū/
qui legitim? nō sit: greci vocāt. Nec anaduertit: quod eodem loco dixit
Quintilian? vt cationis oratione testatum est: quia non habemus nos-
trum: vtimur peregrino. Ergo notus absolute illegitimus;

Fidelis statimq; Cicero em̄ in suo de re publica dixit. Fides em̄ ipsū
nomē videtur mihi habere quom sit: quod dicitur. Nescio an hunc de
re publica locum aliquis auctor afferat. Raudensis tamen non ea que
non vidit: sed ea que vidit afferre debuit idest primū librum officiorū
fidem appellatam dicunt: quia sit quod dicitur;

Lere paulo p? plorare ē cū lachrimis et voce per? et faciē tondē. Fal-
sū ē. Hui? moi em̄ paussio plangē dicit. Plorat? aut ipa vox flent? est:
sicut flēt? ipa lachrima ex ocul? manās p dolore tñ poti? q̄ ex leticia;

Ungus non est aspergus fungus: nec de fungo intelligit iuvena-
lis: quem raudensis affert. Scribendum autem asparagus non asper-
gus: quo nomine etiam vulgo appellamus;

Audium non est ouare gaudere: sed se gaudere exclamantem;

Alea non est iuba idem quod galea: sed quod galee im-
mē instat iubay: aut equi: aut leonis: aut drachonis: quales
i vetulo numismat? agnoscim? Unde Virgil. Cristaq; insignis eburna;

Ladiorum ab ensis deriuat ensicula: quom dicere debuisset ensicu-
lus. Spata longior ensis: ac latior a quibusdam esse dicitur. Sframea
nomen est grecum. Pugio vero est cultellus: quod pugnalem hispani
vocant. Mucro vero est pugio longus: vt ensis. Nam is ensis foret:
sed culpis ipsa ensis. Improprie autem pro ense accipitur. Bipennem
autem esse ex altera parte acutam quom dicat Quintilianus ex vtra-
q; vt ipsum etiam nomen indicat;

Radatio sic de ea loquē tanquā aut ipse: aut ali? frequent? vs? sit;

Olosus gastrimargia gule concupiscentia gastrimargia dicendum
est. Significatq; nimiam ingluuiem vt apud aristotelem in ethicis.
Daurra non est cibi captator: sed qui risum verbis mouere captat nō
habita ratione verecundie aut dignitatis;

Aeres paulo post ducatus est q̄cuq; sit heres in bona alicui?
qui herede nō habet? p̄mo caducus/ huc caduca dicit ipsa bō
herede carentiū: non autē qui sit horz bonoz heres. Nā nemo
est heres: sed h̄sais/ aut dux militum/ aut publica persona;

Caducus
Caduca

Hi cicero sepissime quom vult dicere ibi dicit istic Xbi gcia.
Tarenti es. Non spero te illic h̄emare iocunde: id est ibi. Bar
bare exponit istic p̄ ibi: quom dicere deberet hoc aduerbium
referti ad secundā p̄sonam/ sicut hic ad primam/ illic ad tertiā: vt ego
sum hic: tu istic/ ille illic;

hic p̄mo
p̄mo 2°
illic 3°

Impedire statimq; paucoz culpa non p̄iudicat religioni id est nō impe
dit/ non est p̄iudiciū anteq̄ iudicet impedimentū cause/ p̄mo q̄h quedā
sentētia ante sentētie lationē tam p̄ me/ q̄ contra me. Nam p̄iudicia i
causa miloniana si cōtra milonē fuerūt: tum pro clodiamis erant. Et
nup quom de corona murali duo cōtenderēt: daretq; tres: vterq; murū
ascēdisset: iterū rep iussit penes alter esse p̄miū: dū lis finiret. Nimirū
factū illud regis p̄iudiciū fuit id est factū in eam p̄tē fieri sentētiā iudic
ad hoc erat. Eodēq; mō de duobus scribis de officio iā diu stendētibz: q̄z
alter officio fūgi iussit: donec causa t̄mineret: q̄h iudiciās iā nūc atē len
tentia se p̄ eo sentire quem penes officiū esse vult: et hoc p̄iudiciū mltū
adiuuat possidentem: vt obest excluso;

Proindum

Mago. anthirhetorice loquitur;
Mhermitas. paulo post meliuscula est id est paulisper melius: id est
dixit paulisper p̄ paululū seu aliq̄nto melius loqui. Est em paulisper
idē qd p̄ aliq̄ntulū tēporis. wimica non est quod Raudēhis ait: sed grossi
ties illa: que nascit in aliq̄ parte corpis exterius eminēs: in quā multū
humoris/ sanguinisq; descendit. Unde apud Plautū seruus gestans i
loco crumenā: per iocum inquit wimica est;

paulip
wimica

Mdutiari mag nos loq nō latine Raudēhis docet/ q̄ latine. Quis
vñq̄ iudiciari audiuit p̄ eo quod ē morari aut differre: nisi q̄ venacula
tue gentis lingua loquit/ nō latina. Itē expōnis Vigiliū: opera omis se
mita feruet id est differt: quom Vigili. significet calorem ardoreq; ferue
tem id est vehemēs studiū fornicaz in ope faciendo. Multa quoq; alia si
milia peccas: que prosequi infiniti fuerit operis;

Interrogatio.

Interpretatio.

Intellectio.

Mago.

Quia sepe delinquis: sepe es castigandus.

Dedoces rhetoricam hoc modo/ non doces;

Oculus. Vult sciosus a serio venire quom dicat serius id est grauis
huc seuerus nō sciosus. vt Quintil. At seria q̄uis q̄ nūc amari t̄ulat
O quam voluit amari. Sic hoc loco peccasti Raudēhis: vt superius;

Sciosus nō p̄uoluit

vbi dixisti industrius/pro industrius: quod nō inueniē;

Ovis mimi ethologi de etholia sunt recte scire. Cice ait. mimi ethologi idest omnia dicētes tam foeda quam honesta;

Arua. multo post tofus est scaber lapis cauernat? mollis. Idē est pumex hoc ciuitas Barlolectana negat: q̄ pulcherrimas q̄sq; domos ex q̄dratis lapidib; tofi habet. sūtq; passim mōtes tofacei etiā nihil rimaz iūcturarūq; habētes/ vt solent mōtes marmo rei. Negat p̄terea Catinēsis ciuitas idem esse punicem et tofū;

Audare. postea eferūt qui laude extollūt per vnam s̄ sed efferūt per duas ff dicē. s̄ falsū est et Priscian? negat. lōge post plurimis vbis cō pat sentēcias Demosthenis ad alexādū: et Cicero is ad cesarē. Nec no uit nō esse illā Demosthenis orōnē h̄ fictā a Petrarcha/ aut nescio q̄ alio eo quidē magis q̄ sup aduers? fuit Demosthenes Alexandro: et Esthīues amicis. Atqui orōnes q̄ ferūt esse amboz discrepāt a vitā illoz p̄mo etiā a genē dicēdi. Postremo demades au? orō vna e q̄ttuor illis eē dicē: nihil scriptū ē liquit. s̄ fuerūt em q̄dā p̄stātissimi viri q̄ lo q̄ndo eloq̄ntissimi doctissimiq; quom essēt: nihil tñ memorie mādauē runt/Pythagoras/Parides/Socrates/Demades/Carneades;

Iscentia. tu ita licent de rhetorica loqui vt tibi minus liceat;

Ittera. portitores litterarū male dici superius admonuim? Diploma quid sit ignorare Claudensē quod Seruius exponit impudendū est. Est em vt ille ait epistola vel scriptio alicui missa;

Oco. paulo po? necubi iuent? ē/ idest nullo loco hoc supi? q̄q; r̄phēdi. Nā/ necubi duo vba postulat: vt iussu/ necubi mihi molest? his/ ne in/

Onge emin?/ idest longe. Emin?/ a longe significat. vllō loco; Non aut longe. Non em recte dicē emin? habit?/ sed eminus iacula mittebant/ idest a loco remoto/ sicut cominus a loco p̄pino: nō aut in loco p̄pino. Cominus te percutiam: non autem cominus sedeo

Upanar nō ē p̄stibulū id qd lupanar: h̄ ipsū scortū vt apud suum Hieronimū frequēter vt ibi. Prostibula regnū dei non possidebant;

Uperia paulo post stuprum illicita virginū defloratio: captus cum p̄lla violenter a domo patris educitur vt in vxorem habeat. Vtrūq; falsum est. Nam stuprare est per vim cum foemina aut cum masculino rem habere. Vnde lex stupratorū posita est: vt soluat p̄ milia quom ha bet rem cum ea foemina: cum qua non debuit. Vnde milies legim? ali quam mulierem appellatam de stupro;

In caduceum tentiginem vocant. s̄ alleris. Est em vas illud nume rosum quod ex piscina aut puteo aquā haurit iumento rotā vsante;

Acies statim post obesus idest exilis et gracilentus p̄mo pin guis et crassus;

hofus
Pumex

Pythagoras
Socrates
Demades
Carneades

Diploma

Onge

Emin
Cominus

Upanar
Lupanar

Stuprum

Caduceum

Obesus

Acellū lamīsta quī carnes laniat. falsū est. Nam is ē qui hominis
emī/ q̄s arte gladiatoria imbuat postea in ludum vendendos;

Acula neuus macula ī facie hoīnis. Metiris. Vbiq; ī corpori hoīnis
esse neuus potest/ vt apud Ciceronē. Neuus ī articulo pure delectat
alceum;

Emor ī fine meminī sermo ē tot? tēpis p̄teriti. Si dixeris meminī
me fecisse. duo tēpora simul iūgis. Vult ergo raudēsis/ meminī debē con
iūgi vtiq; cū verbo p̄sentē tēporis nec vsq; aliē facti tati/ nisi ī vno Xsu
Virgili. Namq; sub cebalie meminī me turribus atq; coriciū vidisse se
nem. Et hoc poete necessitate metri facere licuisse hoc q̄ ridiculū p̄cep
tū sit. Quis nō vel puerorū itelligat. Si em̄ meminī idē qd ē cordor nūq;
minus recte dicā meminī disputasse cū paulo quam ē cordor disputasse cū
paulo

at q̄ meminī p̄teritū est. Hanc vero.
Nec em̄ nego in p̄terita q̄q; significatioē accipi. sed p̄ p̄sentia tū et acci
piē et qdē fere semp; adeo pene in p̄p̄riū est iūgere tēpus p̄sens cū hoc
Xbo meminī similibusq;. Nec sine causa p̄terita. Namq; ē cordam nō
p̄sentia. Ergo p̄terito tēpe vtēdum ē. Quātil. Meminī narrasse mihi
iuliū secūdu qd agim? exēplis meminī te fuisse accusatū/ nō autem accu
sari. Memī me salutasse frequēt te/ nō autē salutare. Memisti ne te itē
isse cause sabīnoy nō autē itēresse. Nam illud Virgilianū. Cādo puerū
memī me cōdere soles/ nō auderē ego dicere dūcarat ī p̄lat/ sed hic poti?
dicerē. Memī me puerū solitū esse condere. Vel meminī me cōdidisse dies
cātando. Vides vt in cōtratiū ipsa recidit/ raudēsis p̄cipit vt tm̄ meminī
me puerū solitū esse cū p̄sentia tēpe iūgat. Ego sentio iūgi debē cū p̄terito;

Eretrix paulo post Seneca pellices celū tenēt. Pellicat9 loc9 cōcu
bine et p̄p̄t pellicatus suspitionē idēst cōcubīnatus videt accipe illud
apud Seneca p̄ meretrices/ qd falsū ē/ vt ostēdi sup̄ius. Itē significat
locū Ciceronis de officiis quī aliē itelligit hoc est/ q̄ thebe vxor alexā
dri pherei maritū occidit p̄p̄t suspitionē/ ne alia mulier p̄ripet sibi ma
ritū/ q̄ talis mulier vocat pellex vxoris non pellex fieri; sicut p̄tinet;

Emby tam male de mēbro loq̄t/ q̄ male hec materia ad suū p̄po;

Ille in fine liuius etiā dicit galloz. xi. milia sūt occisa et peditū sep
tem centena milia. Hoc non dixit liuius qm̄ nūq; eū ita locutū inueni
mus. Siquis dicēdū est septies cētena milia;

Iles commilitones suos eliogabalus mulieres appellabat hoc Leo
nardus arretinus in orōne finxit quam eliogabalo dat;

Ora. postea ait cedes est mors/ p̄mo est mors illata manu alterius
occidere/ aut ferire/ aut percutere volentis;

Orbus. postea autem pabula paruiſſima cutis erectio. Paruiſſima
nō iueniē. Præteria pabula ē gen9 tāq; pustule simili9 grandi neuo;

Lampa

Memor

Memini

prothe

Cedes

papula

Mutua
mutuare

Muscipula

Myrtus
Myrtus

Liburnus

Linter

Triremis
Triremis

Arthemion

Naulis

Naulis

Quia et mutuare quodam ait pecunia sibi credidit id est mutuatur est. Cic. etiam dixit et ante crediderat id est mutatur erat Cic. etiam dixit nec temere se credere putabat id est mutatur. A. G. inquit pecunia est permutuata. Si plura in hoc capitulo dixisset plura peccasset. Mutuare pecuniam est credere pecuniam hoc est creditorem fieri. mutatur aut ab alio pecunia fieri debitor;

Os. Statim inde muscipula muriceps catus et catulaster idem sunt. Muscipula tum apud alios tum apud Hieronimum suum instrumentum est ad mures capiendos quo in libro etiam Karolus errat in translatione Homerici de bello troiano et murum. Murum idem dixit pro murum contra artem/usumque. Catus apud Seruum de arte grammatica est generis foemina. Quod si ita est non potest formare catulaster voce masculina. Muriceps vocabulum est in usu qualia multa cum summa licentia Raudensis excogitat;

Alura. suapte ingenio id est natura suapte consilio. Item meaptim suaptim eaptim nostraptim vestraptim. Videtur auctor accipere hec posteriora in sensum priorum quomodo aliter significet et aliter scribi debeant. Meaptim. n. est meo more tuatim tuo more. Hoc Seruius ait super Donatum et alij quidam;

Aluis. liburne sunt naues negotiatorum Hieronimus ait esse naues longas lenibus lignum cauatum quasi cymba. Idem est campillus et carabus et linter discurrens in pelago ex vimine et corio. Unde ille dixit. Cauat arbore linteres. Nescio an linteres dicat ex vimine corioque an ex ligno sed utrolibet modo falsum est in pelago versus linteris esse. Est autem linter ex vna arbore cauata ut etiam ab illitteratis vocatur. Trieris nauis magna quam greci duraconem vel dulconem vocant a tribus sessionibus. Unde dictum trieris magna trahebatur. Quid attinebat dicere quod hoc nomen grece duraco dicitur si ipsum grecum nomen est et ut sentio idem quod latine triremis aut pene idem. Arthemion est velum nauis breue quia melius leuari potest in summo periculo extenditur. Unde actum per Arthemione leuato secundum flatum aure tendebant ad litus quam plane Raudensis ostendit se in mediterranea urbe natum nec nunquam mare intrasse qui per amplissimo velo breue esse arthemionem ait. naulum id est lucrum et capitale primo pecunia que soluitur per vectura in nauem. Nauclerus primus nauigator primo qui in nauem imperat quicunque ad faciendam nauigationem pertinet. Nec absurde idem esse intelligitur qui in galeis comis dicitur;

E neu id est ne etiam primo tamen neu pro ne. per ne vetatine ut Virgilius. Neu mihi tum molles sub diuo carpere somnos;

Ecce ne per nec sepiissime utitur Cicero sed ad ornatum. post adde hanc quod verbi gratia. Non est amicus nostri qui uosstra bona tollit. Sunt ne ista Cicero et antiquorum verba que recitas. Immo adeo hoc exemplum cum precepto tuo non agere. Ite Cicero. Neue mihi/neue tibi daretur per nec dixit.

Ne nūq̃ p nec ponit: nisi iuncta quidē aliq̃ tñ iniecta dictione: vt nō
mō miles sed ne dup̃ qdē hoc facere idest sed nec etiā dup̃. Ergo qdē nō
ornatus g̃cia ponit: quia sine ea oīo nō sit latina. Neue q̃q̃ non pro
nec accipit: sed p vt vel non. Est em̃ ne idē qd̃ vel: vt Cic. neuel huiusce
syllabe sint: neue nascius diducit. Nam exēplū qd̃ auctor attulit nō
ex Cic. sumit: sed ex biblia corripit: vbi apud Salomonē metrix illa
cōtra alteram disputat;

Egare/Infirmare/Inficiari/Infiteri idest desiteri. Infiteri ⁊ desiteri
nō repit: sed potius disiteri idest negare nō fatēdo;

Omē. quia pluribz vbi longa auctoris oīo coarguēda esset: idē o
quid vix sit pauca expēdiam. Sic em̃ qd̃ ille q̃q̃ peccauerit: apparebit.
Veteres romani terna singuli fere noīa habebāt. Non attinet hoc lo
co causam reddere: cur terna nō singula cognomen p̃nomen nomen. vt
Publius Cornelius? Scipio. Publius ē p̃nomē. Cornelius nomē. Sci
pio cognomē. Et nomē qdē atq̃ cognomē oīm qdē eiusdē familie com
mune erat. Prenomē vero tm̃ singulorū: et idēo nomen p̃p̃riū quo (vt
reor) se iūce gētiles vocāt. Vbi g̃cia pat̃ Ciceronis vocat alterz filioz
marcū/alterū quīntū: et marcus frat. ē vocat quīntū: et ab illo voca
bat ipse marcus. Agnomen vero accessit ex gestis/aut aliquo casu: vt
africanus: vt creticius: vt galliula/ vt bestia/ vt asinus: sed hoc raro vsur
pat. Cognomē nanq̃ potius q̃ agnomen dicimus: vt scipio cui africa
nus fuit cognomen;

Ominatio

Ea docet: que se ipse non

Oratio

docuit: queq̃ nūq̃ exptus est;

Ex nocte idest tempesta idest congrua p̃mo nocte tacita et silenti
et fere media nocte;

Vga nuge sūt verborz circuitus p̃plexitates. falsū est. p̃mo sūt ser
mones leuiū rez ac nulli? p̃deris et plerūq̃ scuriles/ac ioculatorij.
Vnde catullus/ac Valerius martialis poemata sua nugas vocant: vt
de manibz rebo hoc vocabulū hyperonim? ait/et latinū/et grecū/et he
braicū esse: sed ab hebreo fōte ad grecos/latinosq̃ deriuatum;

Vnq̃d vtz p nūquid sepissime Cicero i orōnibz suis. scalleris. Vtz
em̃ de duobz interrogat. Nūquid de vno vel de pluribus: et non nūq̃ de
duobus. De vtz exēplo raudē his sufficit isto modo interpretari. Vtz con
uertere est dicta Platonis an puertere. De nunquid hoc sit exēplū.
Nūquid ego sū qui te accusaui. Itē nūquid ē aliquod nauigiū meo
capacius. Itē nūquid alterz oculorū mihi effodias: et nūc qdē aduerbiū
est nūq̃d. Aliquādo aut̃ nomē. Ut nūq̃d criminis habes: qd̃ mihi obijcit:
idest nū aliq̃d. Item nūquis istorū est: idest nū aliquis istorū;

Vncius apocrisarij nūcij pape q̃h secretarij. Chrysis em̃ q̃ndo dicit

Nomen
p̃nomen
cognomen

Agnomen

Nuga

Nūq̃
Nūquid

Ipomphus

Nunci

secretum/quandoq; aurū/quandoq; iudiciū. Utinam cōtentus esses lingua latina/nam grecam non gustasti. apocrisarij sūt legati nō tū pape chrysis et in genere masculino sic chrysos. Item ēperit nunci? cij. masculini generis et tunc sumit pro nuntiatione alius rei. Reperitur etiam nūciū neutri generis et tunc sumit p re aliqua/que nūciata est. Nuncius pro hac significatione nemo dixit: sed pro homine nunciante. Nuncium in genere neutro ipsa renunciat accipitur. sicut utraq; significatione i masculino accipit. Sed raudensis nullū exemplum affert: quod frequentissime facit: et sepe aut ad rem nō pertinēs: aut contrariū affert. Tamen significat iudiciū. Nam pro abscondere fit cum y p autem cum h etiam;

Teter

Obscuritas paulo post videtur accipere teter p eo quod est ater idest obscurus et subniger: ut in puerbio veteri. Quid curem an ater/an alb? fit. Est autem teter idem quod malus et insuavis: quom ad mentē pertanēs/tum vero ad ceteros sensus: ut tetrā testiam/teterimus hostis/teterimū facinus/teterrima mens/tetro aspectu/tetro odoratu/tetra voce. Sed in his potius sensibus vhitatū est: q̄ in ceteris: ut Virgil. Tetro sedebāt ōnia odore: q̄si dicat fetebāt ōnia tetro tactu. Ad odorem refert quem tangendo relinquebant;

Obnoxius

Bligatio obnoxius ait esse obligatus pmo potius est subiectus appositus ue ac hini missus. Unde locus aliquis dicit obnoxius vento aliqui: ut Lucanus. Illinc dalmaticis obnoxia fluctibus ancon;

Copius no lund d

Bligatio deinde aliquāto post: audi nūc illū de Catilina et complicitibus suis sic dicentem. Complices non ē latinū vocabulū. licet ipse non longe post afferat hec vba Cic. in Catilinā. Tuorū cōpliciū magna et pnciosa sententia: quod scribēdū est comitū/nō compliciū. Unum quom multa de M. Antonio dicat Cicero referat: et est Quintilianī pmo celi i ipsū antoniū sic. Erras. nam hec orauit in C. Antonīū M. Antonij patruū/Ciceronisq; collegam: qui bellū cū Catilina gessit. Et apud Salustīū. Obliqui p hac significatione idest obtrectare nō reperi sed pro ea licet raro q̄ accipit Virgil. quom inquit. Obliquit numerus septem discrimina vci. Contra famā eius factā et celibem editos esse se ipsum in imitationem affert raudensis/ quasi alter Cicero fit: qui sūt/quadam in oratore refert celibem pro adiectiuo accipit proque significatione casti: quorū neutrum verum est. Nam celebs vocat vir qui caret vxore/etiam si impudicus sit ut superius dixi. Atqui raudensis qui frater est supuacio dicit celebs: ergo de castitate ipse locutus est;

*G. antonij
M. antonij patruus*

Blivisti. statim post: ceruix in singulari collum/in plurali cotumatiā significat. Immo ut testatur Quintil. atiqui dicebāt ceruices nō ceruicē. Primusq; hortēsius dicit cruiē. Significatq; nō collū ipsū/

Cervix

sed posteriore colli pte qua boves iugū trahūt. Ideoq; apud iudeos si
aut a deo dicitur populus dure ceruicis qh mentis dure et ita idonabilis
vt velut durice bouis ceruix obtēperare nesciat. Ea ppē potius i singu
lari cōmuniā significat. Neq; em̄ meminī i hāc significationem ceruī
ces inuenisse nisi forte multoz. Quis em̄ vnq; audiuit homo aut popu
lus duray ceruicū/hue duris ceruicibus;

Exorere. Vnde imitatioēs exorauit sed nō impetrauit idest obtinuit.
p̄mo exorare ē obtinere/atq; impetrare orādo: si tñ ad rem hoc ēferat
vt Terētius. Nequeo exorare abs te ob hoc biduū. Sim aut ad hoīem
erit p̄ inducere orādo: vt idē. Sine te exorē. Quāq; vna eadēq; signifi
catio pene est exoro te/et exoro biduū. Sed nō potest eodē mō exponi
ppē egestatē. Xboz eadē ratioē qua dicim? psuasi te/et psuasi tibi hoc.
Nam idē affectus est. Ita nihil interest an te exorē/an aliqd abs te ex
orem: quēadmodū nihil ēfert quom teū loqr oro te/et oro hāc rem;

Culus. inde imitationes/limus/lima/mum/quī transuerse aspiciūt.
Ego potius accipio p̄ eo quī semiclusis oculis aspiciūt. Quis em̄ trans
uerhis oculis paritē aspiciūt vno tm̄ trāsuerso. Licet Virgil. dicat. Trans
uersa tuentibz hircis. Quintil. certe quom ait Oratorē nō debere oca
los habē limos/de semiclusis itelligit;

Culus. pituita putāt aliqui qd sit humectatio/que ab oculis fluit.
p̄mo idē est latine pituita qd catarus grece/hoc ē qlibet humore redun
dans: quī ore naribz se fluit. oculos cesijs idest lēginosus mix sic len
tignes esse in oculis: aut si quibz ē talis species in oculis. Hoc et raris
simū ē/et dissimile mltū a lente. Nescio an ēferri possit ad calorē lenē.
Nam grece minerua dicitur habē oculos glaucos: hoc ē similis noctue.
Ergo oculi cesij/sunt oculis noctue similes;

Occupatio. melius teū agere: si in p̄ceptis rhetorice Tradentis non
esses occupatus;

Dire. statim post odiū est inueterat am̄ mi rancor. Rancor nō grecū/
nō latinū/nō hebraicū: s; rancidū nomē est. Simultas ē latens odiū
immo apertū. Nec em̄ odiū tm̄ significat s; mutuū odiū eodē mō quo
amicitia mutua beniuolētia. Differtq; si qd differt ab inimicitia: qd
hec habere aio/illa vero p̄dire in actionē videt: vt Quintil. Hec ē cele
branda virtus: hec animi suscipiēda moderatio vincere iram: et iter si
multas qd meminisse hominis. Exosus et posus actiue et passiue di
cit. p̄mo tm̄ actiue. Inuidia idest odiū p̄mo atrocitas vel reprehensio
detractioq; siue id qd agim? ad cōciliandū alteri odiū ifamiāq; idest ad
exagerandā rei atrocitatē i dignitatē: vt Lucan?. Inuidiā facturā deis.
Et apud quēdā. Inuidiā nimio cultu vitare memeto: idest detractiōē
ex nimio sūptu vestimentorū;

Exoro

limus

pituita
Catarus

Rancor nō latine
Simultas

Exosus
Posus
Inuidia

Quilibet pⁿ
vultet vnu

Quilibet
Singulique

Om̃is/om̃is/quicūq; quilibet quisq; quicūq; vnusq; nemo nō cōti
per o et per e vnusq; quelibet nullus nō in idem recidūt. Quilibet non
vniuersale s̃ particulare est idest vnus quem tibi capere debeat vt quis.
Item vterlibet idem est quod vterius: idest alter de duobus quē velis.
Quintil. Qd̃ diu quilibet vnus ex ciuibus superhūt: eū toti? sūme esse
creditorem. vnus quispiā quomō vniūsale ē quom idem sit quod aliq; vnus.
Singulus quisq; non dicitur sed singuli quicūq; vnus quislibet
mauditiū atq; agreste est. concti per o scribi debere nemo nisi barbar? dicit
de c q; dissentio. Aliquā credūt q; q; q; q; q; nō recte ponant
nisi post suplatiū pluralem: vt optimos quosq; viros/et sanctissimū
quicūq; viri. Sed recumbant in ludi nouissimo loco. Legant macrobiū
qui in singulati numero neq; suplatiuo dixit die quoq; et om̃i et hoīe
quoq;. Quid raudenhi hebetius. ymmo quid malignius: q̃cum a q̃ disce
re debuit: potuitq; carpit: ne ab eo didicisse videatur. Atq; ita carpit:
vt se stultū plane esse fatrat. At macrobiū aliter vsurpare. Ergo la
uētū? nō dico scribēs (nō dum em̃ elegācias nō modo ediderat: v; ne
cōsiderat q̃dem sed precipiens hoc errauit: qui Ciceronē/Quintilia
nūq; i p̃mis. Deinde cetera eloq̃ntie luminaria ad imitādum p̃posuit:
apud quos nusq; aliter reperitur. At macrobiū aliter vsurpat. Hoc
quidem nullius est ponderis: quom vnus sit cōtra infinitos: paruus
auctor contra maximos: (vt ipse testatur in prohemio saturnaliū) nō
satis cultus in lingua latina. Postremo vn? aut alter locus apud ma
crobiū nō maioris auctoritatis esse debet: quā alij loci infiniti. Quid
q; nec vnq; macrobius ab hoc vsu loquendi latine desciuit. O tuam
dominā tantem/plenāq; peruerſitatis raudenſis. diligentia Laurentius
ait. q; q; coniūgi cū suplatiuo nō cū positiuo. Positiuū autē adiectiū ē.
Ergo de adiectiuo loq̃tur nō de substantiuo. At tu affers exemplū de
substantiuo. Dies em̃/et homo substantiū: qd̃ licē etiā fieri p̃cautes sci
unt. Nec de hac re omnibus acta p̃recipiendū. Laurentio: nam q; q; et
vnusquisq; idē sūt nūc q; nō sic loq̃tur. vnusquisq; auū. vnusquisq;
pater. vnaqueq; mulier. Non de hoc laurentius loq̃tur. Qd̃ si elegan
tia s̃ suas vidisses: non hoc dixisses. ymmo nec opus istud laboriosū nō
preclarū condidisses. Cuius rei hoc etiā argumēto est: vnde ingenij tui
tarditatem/stuporemq; cognoscas. quis diceret quisq; et quicūq; non
recte collocari nisi post suplatiū pluralem: quom quisq; singulis sit: an
etiā Laurenti? i hoc erras: in q̃ ne discipuli sui errarēt. s̃ quid plura le
ge eius elegācias et te nō vt dignū ē de eo sentire dephendes: q̃nq; ab
eius discipulis audiuiſti q; cū suplatiuo/et per/ cū positiuo coniungit:
quod et precipis: nec tamen ipse obseruas: q̃admodum ab eiusdem
audiſti numerum minorem p̃poni maiori et hoc quom p̃cipias alijs:

custodire non potes: tam et si Laurētius hoc non dicat. sed tunc pponi
numery minorem q̄tiens inuenit copula ut maior q̄nq; et .xx. annis.
Aliter sequēda est numeri dignitas: ut maior est .xxv. annis: quod tu
nescis: et ea que a Laurētio hoc: hec a discipulis suis didicisti: licet nō
obstante qd didicisti: nō Laurētio accepta t̄fers: et q̄ aut ipse male itel
lexisti: aut discipuli laurēti minus p̄fecte retulerunt: ea tu preceptor
illoz p̄mo tuo vitio das. Sed (ut finē faciā) itez atq; itez moneos lege
elegantias: et tuaz ineptiarū pigebit. pudebitq; Pro se quisq; illū
honorabat idest q̄libet p̄ se falleris: sed p̄ vitio et quātū quisq; pote
rat: et quasi certatim. Dixi q̄sq; nō q̄lib; sicut tu q̄ male accipis q̄libet;

Portet et in fine plantus i aulularia da mihi operā idest occasionē
facultatē p̄mo inseru mihi: hoc ē operā. Nam mihi impende: et ut idē
Plautus in captiuiduo: quem res bene stat mihi meoq; filio vobisq;
vult te bon? her operā dati tuo veteri dño. Aliqñ p̄ eo quod est
audias. Unde Cicero. Quin. q; testantē demosthenē dedisse operam Pla
toni idest impēdendo operam audiendo Platoni auditore fuisse. Haro
dare operā est inseruire: ut apud Terentiū. Operā dabam? phedrie. Ne
reus maiestati illoz fiam. Reus p̄ nocēs accipit raudēsis. Quale ē in
euangelio. Reus est mortē. Sed de ratiōe euāgelij alibi disputaui.
Reus aut hoc mō nunq; repit: sed p̄ eo qui est accusatus: aut i iudi
ciū vocatus. Raudēsis posterius in capitolio peccatū reatū pro peccato
accipit. eo ne ut hic im. pprie;

R̄do homo seriū vult hoīem seriū dixi a serie dicat: quom dicat a se
rio. Est em̄ seriū homo ḡuis ac seuerus. Ipse q̄q; seriū ab ordine nō
distinguit. Est autē series p̄cessus quidā rei aut sermoīs q̄h p̄ tēporis
gradus. Unde Stacius. Longa retro series idest longa rerū ipetita r̄tro:
sum perijt queq; gesta est tempore narratio;

R̄natus. plurima noīa ad ornatū p̄tinentia narrat. nec exponit nil
aliud faciens: miñ se illa ignorare significat. Ego vero si illa ea coner ex
ponere: opus vtabulorū cōponā nō Raudēsis notas attingam;

R̄tus per. h. scribi debet. inde hortulus. Si hoc ita ē cur hoc vocacu
bulū in capitulo l̄e o ponis: et nō in capitulo h l̄e est;

R̄itor. est olera vendēs i foro olitorio. Immo olitor est qui a q̄bus dā
dicit ortulan? Lege Columellā: qui librū de ortis scripsit;

R̄is. statim post. Ammon est aries per duplex. m. Veruer. i. aries.
Ammon est harenq; nō aries. Nec latine sed grece. nec noīatiū casus
sed ḡti. nec singularis sed pluralis numeri. Decepit aut Raudensē. f
q; Jupiter: qui dicit ammon sub ymagine arietis colit. Sed ymagis
quidē alia est. Nomis aut ratio est ab harenis quib; circūdatus est
locus vbi Jupiter ille colit. Diciturq; Jupiter ammon idest harenarū.

pro p

dare opad 1. Inprimis

R̄us

Ammon
Sens

Olitor

Ammon

Verue

Gemitusq; casus est non nominatiui. Veruep autē est aries castratus non tātū aries sicut maialis nō est verres;

Actū ait Haudeſius Quintilianū Seruiūq; dissentire i pteri to pepigi qd falsū ē. Quintil. pepigi a pāgo venire vt cecidi a cado. Serui? vero pepigi nūq; lectum esse dicet. Quidā hoc

sentiāt a pango;

Larg dimap

Aulus. multo post. lacus gallie cisalpine. Benacus lacus ibi dem ex quo nascit nūtiū Tuaroz fluiū. Deinde multo post. lemān? lac? gallie losāne lac? i Sabaudia? p q Rodan? trāhit. Lucerie lacus p q rhen? trāhit. Verban? lac? sup mediolanū? q nos lacū maiore ap pellam? p quē Ticin? trāhit. Seburen? lacus sup brisiam iuxta Iseum oppidū. vnde exiit olius. Cuman? lac? vnde exiit abdua. reqre Pliniū de naturali historia. appellat lacum cummanum sine pprio nomine nec itel ligit hūc eē lacū lariū. ex eplis Plinij postioris apparz pterea nescit nō cummanū vocari. h cumēsem? nec cumas appellat vrbē illā. h comū. le mān? ē lac? nūc theutoicoz nō galloz. per q trāhit Ren? . vnde dicti sūt Alemāni idest a lemāno flumine venētes. vel oriūdi;

Cum
comū

Puerpera

Ario. puerperium pprie est p̄mus partus. Dimde i sine puerpera est puella p̄mi ptus. Immo puerpa ē q reēs pepit. nec tm puella? h an? . Nōne an? qz p̄mū partū aliquādo edūt. Sed (vt dixi qāq; recēter peperit puerpera est. Et inde puerperii tēpus. q puerpera cubat. Ideoq; Terētiū nō dicit gliceriū puerperam. sed primo ^{p̄mū} partam mulierem;

P̄p̄to p̄m

Aro. paulo post. deinde cum armis p̄sto foret idest parati Haudeſis eodem modo accipit hoc nomē quo vulgus pro eo quod aiūt. ego sum p̄sto idest p̄mptus. p̄sto significat presens. vt Cic. ad Brutum. Cui cau se Brute tu p̄sto fuisti idest presens fuisti. nō autem paratus;

Quantulus

Acuulus. dicimus puez tātillū idest paruulū. Ipse nō affert exem plum. Syrus apud Teren. ait. Quem ego puerū tātillum in manib? gestavi meis. Credibile est Syrū significasse gestu manus pusillitate illam. quā dicebat. Sed iam a quibūsdā est vsu receptum. vt etiam sine gestu dicatur. vt Plinius de regulo. Ne tātillum quidē reliquit. Scribebat em Plinius nō loquebatur. vt posset gestum agere. Nam quantula nostra voluptas idest parua non proprie exponitur. Nam interrogatiue dicitur idest quantulum magna est;

quantulus

A. Cellius p̄p̄mo

Ascere. paulo post. et dum pabulatu redirent armenta Priscianus/ Seruius/ Donatusq; nunquam preceperunt supinum hoc seruire ver bo significanti reditum. p̄mno nec vlli verbo sed tantum nomini. et qdē adiectiuo vt hic locus est idoneus pabulatu. A. Cellius. dixit villa rice pastionis quasi non Terentius Varro librum inscripserit de vil laticis pastio. nibus. neq; vero faciendum fuit vt quom sepe A. Celli.

p teste afferat lingue latine hoīem curiose nimis ac supsticiose loquen-
tem. Quid dicā de Apuleio i eo pser tam opere? cui? nomē est. de asino
aureo cui? sermonē hūis imitare ē nō auree loq; sed asinine videre ē;

Attentia in fine dicim9 etiā per se tulit/per te feras idest ultra natu-
ram hoc patere. Hoc inauditum est. sed pre se tulit et pre te feras idest
palam et qsi in fronte oculisq; cōfessū habuit/habeat uel et nō dissimu-
lauit huc non dissimules? ut Cicero. Qui accipit iniuriā p se fert idest
non dissimulat; sed fatef se offensū et animū vindicandi se habere;

Auq paulo post. quota pars erat idest modica. nō ē quota modica h
quātā? ex quom interrogam9 supplef quasi per responsionē modica. Ut
Iuuenalis. Quota portio fecis achue. supplef parua. Idem fit apud
oratores;

Ap paulo post. treuga est securitas pstita psonis et rebo ad tempus
discordia nō dū finita. Si cū litteratis agis caudensis qd ita diffinis il-
litterate vocabula? Si cū illitterat9 tuā diffinitionē nec desiderant nec
intelligūt. Quid q psonas ap9 p homib9 nō minus inepte q cū treu-
ga p inducis uteris. Nemo vnq dixit p tribus quattuor ue homibus
tres quattuor ue psonas;

Ellis. pelliparius parans pelles. Quid est parare pelles? nempe ipa-
rare ad frigus hybernū. Quis pterea vnq dixit pelliparius? en mgē
elegātiaz? qui cōtra elegātias loquit. atq lingue latine pene bellū
indixit vel potius cōtra illam bellum gerit;

Ena mugilus piscis ē velocissim? in modū serpente? qui in sacco par-
tidali p serpēte mittebat? ut p cūlū igrederet. Quis piscis i sacco in-
clusus uiuēt? nisi forte āguilla/murena ue? quis item piscis pmo que
āguilla aut murena intrare locū illū homis posset? aut auderet? frigida
loca adamāt pisces/nō calida. Ideoq serpētes fortassis itraēt/qd ne
hoc qd fieri credā. Sed nimis de re illiberali nec digna? que ab hoīne
pudēti dicat. quāq caudensis nec pudenter attingit;

Oemittet plurib9 vbis conatur exponere? et vbum poemittet et locū
Ciceronis quo ad te quantū phtias nō poemittet. Ego statim breuē
exponā. poemittet ē piget ut idē Cicero. Nec me senectutis poemittet.
Et hūc in modū exponūf ōnes auctores. Non autē ut hic et alij qdā
volūt poemittit p parū videt. Nec. A. Bellius docte subtiliterq; defen-
dit. M. Tulliu ab inuidis obrectatoribus;

Enho intē pensionarius census ē ānua pensio. Pensionarius ē cau-
dense verbū/nō romanū. Census quoq nō ē ānua pensio nisi apud non
sane doctos. Nam census ē aut quicquid fortunarū quis habet? aut
id qd pncipij capita soluit. Dictūq ē a cēsendi substantijs singulor9.
Proprie est quod vulgo dicatur lecolte;

In gellius et Apuleius

pro te feras

Quota pars

Treuga
expona dicitur p hanc

pelliparius dicitur

poemittet

pensionarius dicitur
census

Mortuū fortasse vitulū raudēhs intelligit/non viuū;

Iures in fine per q̄ plusculos idest q̄plures quod auctor precipit. At ipse nō seruat. Siquidē superius p̄ceperat q̄ cū suplatiuo coniūgi/ nō cum positiuo: qd nō nequeat ipse custodire. Declarat aliunde acce-
pisse illud p̄ceptū/non ex se p̄tulisse;

Iuuia in fine imbrex est canale tecti: vnde aqua effluit. Immo est
tegula curua. Præterea canalis dicitur/non canale. Etia illud vnde non
satis est latinū sed potius qua;

Ondus libripēs est qui libra pōdera rerū dēminat. Erras teste vlpiano: et qui hūc in testimoniū affert boetio in topicis. Est em libripēs:
qui librā tenet cū quis secū? manumittit;

Oeta luceiū accipit p̄ poetā qui erat hystoricus: vt ex epistola Ci-
ceronis dat̄ intelligi. Item deitate ait quom veteres omnes dicāt diui-
nitatē. Quicq̄ sit de his inēpretatioibz/ et vbi. Hoc vnū scio: q̄ poe-
te sepe numero cōfūdūt illas: et vnā p̄ alia ad vsū suū pro cōmoditate
trahūt. Barbarus hmo hic est dicendū. Est em vt aiq̄ sit nō quicq̄
sit. Item aliā p̄ alia nō vnā p̄ alia. Dubitat q̄q̄ an ante vel p? he ho-
dū vixerit: qui tñ cōtēperanei fuerūt. Sed q̄ etate maior fuerit ābi-
git: tñ ānis mult̄ fuit ante romulū. p̄ an dixit. vel in dubitādo semp
ponit an: quāq̄ imperiti hominis ē non ponere aut vtrubiq̄/ aut aut
vtrubiq̄ vel. Item cōtēporaneus non inueniē. Itē dicēdū erat sed vter
etate maior fuerit ābigit. Itē cū a mult̄ alijs: cum vero a cicerone dis-
sentit: quī i catone ait: de quo doctus hesiodus ne vbi qd fecit. At ho-
merus qui mult̄ (vt mihi videt) ante seculū fuit. Quā raudense deli-
rius: qui quom hec dixerit: paulo post ait: hesiodus poeta/ cōtēporane-
us homeri nō solū poeta sed pithagoreus fuit. Nūc in tuscūlānis Cice-
ro noiat. fuit tēpore tarquini prisci nō hesiodus. Itē archilochū facit
esse tragicū: quom sit iāborū scriptor/ et p̄cipē lyricorū pindarū tragi-
cū vult esse de quo mille auctores latini vt de lyrico loquūt. Eschilum
ait fuisse tēpore dārij. Quis nō putet tpe dārij: cū q̄ alexāder pugna-
uit. At qui ante cū mult̄ seculis eschilus fuerat vt pote p̄m? oīm tragi-
corū. Alceus q̄q̄ lyricus fuit vt etiā sapho (qui fuit cōiūis eius) testa-
tur: vt eū raudēhs tragicū fiat. Aratū nescit: in quo numero poetarū
reponat. Nec legit op? illud esse p̄mū a Cicerone: deinde a germanico
augusto in versūs latinos trāslatū. Afraniū grecū esse suspicat quom
fuerit latin? comicius idest comoediāz togatarū hoc ē romanorū scrip-
tor. Cicero illū q̄ familiatē habet: ecce raudēhs q̄ cū positiuo cōtra p̄-
ceptū tuū p̄mo nō tuū sed ab auditoribz Laurentij auditū. Nam si tuū
foret: nō ita peccares. Acciū comiciū poetā ait pacuuius: qd sit tacet cū
vtrq̄ tragicus et i p̄mis egregius fuerit. Oratius tpe augusti fuit et

Imbrex
Canalis

vnde q̄ male d.

libripens

diuinitas nō diuitas

omnibz
alia q̄ alia nō bnd

an

Contemporarius mult

Archilochus lyricus p̄m
pindarus lyricus

Virgilij q̄familia's. Iter q̄familiaris p̄ familiarissimus huc p̄ p̄fa
milia's/huc p̄ familiaris. Lege rogo iuuenale. Et alibi nō nūq̄. Lege
hoc p̄cor. Quid alienius a dignitate auctoritate cōponētis: quā obse
crare legētes: vt legāt q̄i iudices: vt audiāt/aut misereā. Custodiē
da est ab auctore maiestas: z attētio non precibus sed rationibus ac
rerum dignitate pondereq; comparanda. Musas tibi quāfamiliares eē
ait: easq; scilidas. Iterum: quāfamiliares pro familiares;

Omum baccis idest pomis. Que bacce sunt/poma nō sūt vt oliua
bacca lauri grana mirti sumiliaq;

Omeiū. vīdaiū idest pomeiū. loc? plen? vīditate. Pomaīū dicit nō po
meiū. Licet i histoia susāne dicat pomeiū. Ratio em̄ pomaīū dicit vult: z
actōitas q̄q; vt Ouidi? Obicib? magnis pomaia cluasera t athlas;

Opul? aliq̄nto p? arpi populi sūt ytalīa. Inde credit Cicero vocat?
sit. Que tāta ista tua raudēsis abītio. vt ōnia i hoc opere īserere velis.
Etiā tuas orationes tāto q̄ ornatas. etiā astronomiā/rhetoriā/flu
mina/vrbes/mōtes/populos/z alia multa etiā que ignoras. Nā arpi
in appulia sūt ppe vrbes: que nūc dicit foggia. Arpinū: vnde fuit ori
undus cicero: lōge illinc ab ē. Quare vereor tū ppe nīmā inanēq; loq̄
citātē: tū ppe īhentiā dicā nō negligentīā: hoc opus tuū ōnes hoīnes
ascribēdo ne dicā a legēdo deterreat. Gethemil aliud sūt nisi gothi. Getu
li etiā dicti sūt. Getuli sūt i africa. Gothi aut ex septētrioē venerūt;

Oraus cicuris est proprie porcus domesticus licet hoc (vt reor) hiero
nimus dicat: tamen ceteri aliter accipiunt. Aliterq; Verro precipit
hoc est pro animali non mansueto: vt ipsum quoq; exemplum rau
denhis quodq; ille tanquam ignoret: nō exponit. Probat quom dicit:
cicuribus feris. s̄fere em̄ bestie idest nō mansuete cicures o trarie sūt;

Orto in fine. Titus Liuius sepe dicit/comportant ligna/comportant
bladum. nec dicit portāt. raudenhis sepe sua vba alteri tribuit. Quis
enim apud Liuiū alium ve auctorem legit bladū. tamen z apud liuiū/
et apud alios portant frequenter hunc in modum inuenimus;

Orticus gestatio est deambulatoriū in porticu. Immo locus in quo
quis ab alijs vltro citroq; gestatī s̄suevit: nec solū i porticu. Nam ali
oq̄n portic? z gesta idē eēnt) h̄ etiā s̄ diuo: vt idē plim?/cui? raudēsis
affert vba: vt hoc ipsū discamus. nec ea ip̄e audet exponere: vt crip
toporticus. et ristus quid illa mollis et tamen solida gestatio;

Est q̄ndōq; p̄ posteaq; accipit opinor ppe illū v̄sū Virgilij. Quā
dōq; ausonios nō fas d̄tingē trucros: idest (vt multi exponūt) postea
q̄ h̄ male illos loq̄ sciam? q̄ posteaq; p̄ qm accipiūt: vt h̄ dicā. Postq;
tu hoc p̄ te nō vis. mihi da. Dicendū em̄. qm tu hoc p̄ te non vis:
huc quādo/huc quādoquidem tu hoc pro te non vis idest quoniam;

Bacca

Pomaīū

Arpi

Arpinū

Getu
li

Cicurus

Bladū, barbar

Orticus

Postea

Offū est nanq; aiaduertere idest aiaduerti potest. et nusq; scriptū in
uenire est/id esse factū idest inueniri potest; et multos est videre pecu
nie cupidos idest videre possum? raudēsis videri vult. Hoc opus non se
dula lectione/sed memorie beneficio cōponere qd prudētie lectori lōge
videt esse. Secus tñ i plurib; alijs. Tamē nota q; inopia maxima exē
ploz nulla homini exēpla succurrūt. Sed quedā ex seipso cōtingit: vt
hoc loco/vbi exēpla ex nullo auctore pferūt. Ac ne pferri quidē pos
sūt: nisi ex poetis. Vt apud Virgil. Non est ēfallere quēq;/idest nō est
possibile quēq; fallere te. Qui modus loquēdi p negationē potius fit.
Estq; grecus. Vnde fit vt multa talia indocti intēpretes effūdant: qle ē
illud nō est dare vacuū in natura;

Otens impugnat Priscianū qui ait apud Terentiū scribēdū esse: qd
ais: cū virgine vna adolescens cubuerit plus potus nō potis. nec itelli
git raudēsis versū non pati quom potus habeat sillabā longā: potis
vero breuem;

Recisio si vera foret: q de arte rhetorica tu cū alano pāpitis: diffici
lius foret obseruare q dicit. q; cetera omnia q in ipsa rhetorica tradūt;

Reciū itē minoris vendēdi nō maioris vendēdi vel emi si plaris;

Refectus multo post. quin etiā vt inquilin? qsq; aquā in cenaculo
habeat qua igneo ingruēte terrore psto accurrere posse cēseat. Barba
re vltus ē psto p celer. cōiūxitq; cū alio vbo q; cū sū es est. Dicim? (vt
itez testatus sū) psti sint. i. pntes sint;

Resentialiter en latinū elegansq; vocabulum;

Resepia dicunt non tm in quib; aut catheria idest equi antiqui: vt
iūmēta: aut cetera animalia pabulant: sed omnia loca clausa/et tuta dic
ta sūt psepia. Vnde Virgili? fucos a psepibus arcēt. Canterij non can
tria/sūtq; equi castrati nō veteres. Nec pabulari ē in stabulo cōedere
equos: sed hoies pabulum equoz ex agris capere. Vnde sepe legimus/
milit milites multos pabulatū. Preterea male diffinit psepia. Nam
Virgili? figurate psepia eodē mō quo fucos dixit pecus. Nam hic eius
vsus ē. Ignauū fucos pecus a psepibus arcēt. Quod imitat? Quintil.
vt aliqntulū abhorēs a psa i vsū oratriū cōmutauit. Alie militarib?
castris pellerēt vulgus ignauū. Ergo dicam? omnia loca clausa esse cas
tra. quia Quintil. alueū apiū dixit castra. Hoc raudēsis eloquētie (si ei
credim?) pceptor ignorat: qui ppria a trāslatis vba nunq; distinguit.
Et sic de omnibus loquē q; ppria vtiq; essent;

Rocōsularis paulo post. quo seriosius delectū facere posset: cōsulem
creauit. Seriosius p ordinatius posuit: qd nō iueniē. Nec in hūc sen
sū nec i aliū obseruari ceptū est: vt q quiq; āno cōsules fuissent: seqnti
pconsules ēmanerēt. Hoc nunq; audiui. Nam Cicero nō fuit pconsul

pabulari
puppi

Cicero
pconsul

āno post consulatū hūmiles post ānis. Et scipio ante p̄consul q̄ consul;

Roditor statim post. vsq; ad calcem errat. At em̄ factiosus qui fingit se facere: vt profit. sed facit vt noceat. Seditiosus q̄ discordias seminat. Comentū. occultus et maliciosus tractatus. Item vrbem ex composito inuadūt sc; per proditiōē. Est namq; factiosus (vt sup̄ius dixi) qui potēs i ciuitate vult eē extra emulos. Seditiosus. q̄ seditiōēs amat. hoc ē amotiōē ciuitatē ad pugnā: et q̄ frequēter populū ad manū vocauit: quom ipse fretus manu valida partes inimicas vult tollere. Vnde Virgilius. At veluti magno in populo quom sepe cohocta est seditio: seruatq; animis ignobile vulgus. Janq; faces et saxa volant. furor arma ministrat. Comentum est excogitatio. an comentum donati est maliciosus tractatus: quāq; raudensis illiterate tractatū pro cōmutatione intelligit. Ex composito est quasi ex conuento: quom aliqui clam inter se conueenerunt. et hoc frequentissime in bonam partē: vt duces in bello socij quom insidiantur hostibus: et amici inter se quom aliqūd honesti agūt simulātes apd alios rem nō ab eis p̄positā hū fortuitā esse;

Professio nō apte hoc nomē raudensis diffinit. Ego (vt breuē dicā. Neq; em̄ mihi breuiter mihi dicere licet) sic expono. Professio ē aperta ac voluntaria cōfessio. Vt p̄fiteor me amicū cesaris nō esse. Inde qui artes docēt p̄fessores dicūt: quia artes illas se scire p̄fiteent: hoc est se tradere publice dicūt. Profitari aut apud pretorem vt de archia est apd Ciceronē: et p̄fiteri nomina (vt est in euāgelio) pro p̄fitebantur ōnes nomina augusti tempore. ex hoc fonte venit;

Rolongare in hunc sensum accipit induciari. Illiterate nos loq; docet raudensis: non (vt proficitur) litterate;

Romitto paulo p̄. spondet id est certificat. Docti aut: spōdē eē vltro promittere. Vnde Virgilius. Non hū mihi iupiter auctor. spondeat. hoc spem ytaliam contingere celo;

Ronūciatio raudensis impudēs q̄ p̄ Ciceronē Quītil. q; fileo marciā capellā. De p̄nūciatiōē loq; auctes/homo ita remotus a p̄fectiōē rhetorice: vt etiā q̄ p̄ma sūt rhetorices opera ignores. Ays em̄ canne p̄ arterie quasi hec duo idem sint item garrere p̄ acute exclamare q̄si garrulū esse sit clamorū esse. Item strepitu p̄ vociferatione: quom sit strepitus qualis est pedum sonitus: quom multi ambulant. Item colis. comis. et periodus p̄ distinctiōē p̄nūciandis. Et (vt rudes dicūt) p̄ distinctiōē punctoz. Dicisq; comis i plurali: quom dicatur coma in singulari. Et Quintilianū sentē quom ait. Tragoedias cōmouere de p̄nūciatiōē dixisse atq; de exclamatiōē cepit cauda ad aures vtriq; re p̄cussa excādesce: et suscitare se ira. Vnde q̄tū obest i sua semp patria aliq; mānisse: et pegrinas nō adisse t̄giōēs. q; mediolani nō visū leones.

factiosus
seditiosus

comentum

excompositum

professio

spondere

ut florentie/atq; venecijs: et apud alios adhuc ytalie p̄ncipes: ut tace
am de his qui bonā partē orbis terrarū lustrarūt. Raudensis putat tam
p̄ceram esse leoni caudā: ut ea vterare caput osueſcat/ ac poſſit. acci
monia etiā inesse idest rugata fronte. Q̄ p̄rie queſo expoſitio tam et
ſi quis furioſius p̄ſertim in narrādo rugabit frontem (ſi modo rugari
poſteſt) ſed ſaltē attrahet ſup̄cilia: ut terribilis: q̄d tandem ſis ait eſſe. videat
q̄lis chriſtus futurus ē in iudicio vltimo. Ergo orator iudex erit/atq;
adeo condemnant. Dabatq; octavianus aſſiduo phonaſco operā. Eſt em̄
potio qua vtebant̄ poete quom recitabāt. O te taudēſis ipſus q̄ tradis
artis imperitiſſimū. Phonaſcus potio: ait ſuetoni⁹ octavianū dediſſe
operā phonaſco aſſiduo: hoc ē audiſſe muſicā cāto remq; aſſidue: a quo
diſceret. Non em̄ deerat auguſto bonitas vocis: ſed vtebe perfectio;

Rōpe nō eſt cominus idē q̄d p̄pe: ſed (ut ſic dicā) a p̄pe quo min⁹ me
inceſſabāt lapidibus idest a p̄pe hoc eſt e vicino loco: ſicut econtrario
eminus e longinquo: ita tñ longinquo: ut iactus huc illinc fieri poſſit.
Non em̄ recte dicas / comin⁹ veni/ aut emin⁹: ſi de alia vtebe in aliam
venis. Multa tranſeo: que a Laurentio vallēhī cōtubernali meo ac ſocio
ſtudioz meoz a curatiſſime diſputata ſūt ut in hoc ipſo loco. Secūdu
nō tñ p̄pe ſignificat/ ſed etiā poſt: ut qui heres inſtitutus erat ſecūdu
filii idest poſt filiū et alijs fortaſſe etiam modis;

Rouerbiū deinde dicim⁹ iuxta vetus elogiū idest puerbiū falſū eſt.
Nam elogiū eſt teſtificatio aliqua ſcriptis mandata de alicui⁹ vel vir
tute vel vitio. Cicero. Quid elogia ſepulchroz de hoc verbo lege libros
elegantiarū;

Vigna. J. G. dicit in maledictis aduerſus impios non eſt velitandū
idest leuiter pugnandū/ licet hoc loco abſq; leuiter dicaſ: quaſi velitari
veniat a leuiter/ et nō a vello: q̄d ē iaculū grece. quo genere teli q̄ pug
nabant et eū in modū q̄ liuius valeriuſq; narrāt velites dicti ſunt et
hinc velitor pugnoz ac digladioz. Velitandū ergo idest mutuis cōiuti
orū iaculis pugnandū;

Ulcher aliquāto poſt. cēſura ē aīmi nō corporis. Ideo meli⁹ membroz
decorē aut pulchritudinē dicim⁹/ q̄ cēſurā. Tamē quia in vſu cenſorū
hoīem pulchrū dicim⁹: poſteſt hec ad pulchritudinē ēferri. Hūc vſū nō
agnosco. Ac proxiſus mihi talis ignota eſt ſignificatio. Cenſorius em̄
homo ē qui cenſor fuit/ aut qui dign⁹ ē: ut alios de moribz cēſeat idest
iudicet vel qui iudicare mores alioz conſuevit;

Ver paulo poſt. ſuetonius de octauiano ait pueros pomilios atq;
diſtortos abhorrebat. Pomilios idest molles et enerues ſeu elumbes.
Quomō credibile ē auguſtū ephoruiſſe molles enerues atq; alūbes
tales: aut quaſi ipſe vceſ: aut aliquis ad eū ferret. Non ergo de his

Phonaſco

Comin⁹
Emin⁹

Mo. ep. h. op.
Canduri

Secund⁹

Elogiū

Velitor
Velites

Cenſorius

Pomilios

loquitur suetonio? h. de namis et enormia membra habetibus? quale Valerius
Martialis describit in illo de schico? cui nomen est punili? Si tamen spectes
hominis caput? hec tora credas. Si stantem videas? askianacta putes;

Unire aliquanto post vindicabo eam? ne venies in nouissimo sugil
let me idest puniat. Immo detrahat et carpat accusetque? ut frequen
ter apud hieronimum suum;

Dando aliqui come esse coepim? quid nobis defuit? idest quando
hoc in auditu est nobis. Aliquando pro quando ponitur hoc potius
erat dicendum aliquando pro aliquoties accipi. Aliquando pergo in
villam. Itemque pro una aliqua vice. ut aliquando amittes animam idest
aliqua vice. Exempla huius rei in elegantibus plura reperies;

Vah nullus prophetarum prope modum tam apte dixerit idest quasi. Item
subridēs idest quasi ridēs. Subirascebat idest quasi subobscurus idest
quasi subidē tempus. sub eadē hora aduenit idest quasi. Hoc aduerbiū
ra idēis inepte et usurpat et tradit. Nam quasi ymaginem significat.
ut loqueris quasi rex. irasceris quasi leo idest tanquam rex ac leo esses.
Prope modum idē ē quod prope hoc ē pene subridēs subirascebat subobscurus
ē aliquantulum ridēs aliquantulum irascebat aliquantulum obscurus. Sub idē tempus?
sub eadē hora ē in eodē tempore in eadē hora? ut apud Iulium frequentissime et
apud Quintilianum. Peruenit in ciuitatem in qua munus parabatur
sub tempus ipsum quo pugnaturus erat diues filius idest eo ipso tem
pore. ut ex historia et narratione ipsa etiam elucet;

Dare quatinus coniunctio casualis. idest qua ratione. per i scribitur ea
tinus idest ea ratione. aliquatinus idest aliqua ratione. Erras. Nam nec pro
i scribitur sunt nec hoc significat quatenus. eatenusque idest in quantum intus
ut frequenter in iure civili. Eatenus te laudabo? quatenus video te recte agere
tem. Item quatenus? pro quoniam sed nunquam apud Ciceronem. Ut Plinius? Et quatenus?
denegatum ē nobis diu vivere? faciam? aliquid? quod nos diu vixisse testem?
Aliquatenus? est aliquantulum vel aliqua ex parte. ut Quintilianus verum
hec aliquatenus temporum conditione mutatum est;

De ut coniunctio coniungit? sed ut distinguit. ut inter asinum et lu
pum ut magna distinctio est. Quia parua in re quam vehementer erra
uit. De enim idem quod vel est? ut bonum malum ut sequimur omnes
idest bonum aut malum sequimur omnes;

Vidam ubi nota quod plus conueniunt quispiam et quidam. Et ite
paulo post. Aliquis enim rectius coniungitur nomini comuni ut aliquis
homo. et quidam et quispiam nomini proprio et quispiam simonem.
falleris. Aliquis et quidam sic differunt quod aliquis incertum hominem sig
nificat? ut aliquis intrauit conclaue idest unus quicumque sit ille. Qui
dam vero certum? ut quidam intrauit conclaue idest ille pro ego vidi.

Engellam

Aliqn

Quap
Amos

quatinus
tinnus

Aliquatinus

Or

Aliquis
quid

Idcirco illud accepta negatione fit fere semper vniuersale: vt aliquis non intrauit coelaue. Hoc semper est non dico particulare sed singulare: quia singulare hominem intelligit. Quispiam autem vt quisque eandem naturam habet: quod aliquis. Licet nonnunquam reperiat per quidam: sed aliis frequentius. De hoc non attinet hoc loco plura differere;

Vis et quous / et quousque / quousque? et quousque per quousque exponit: quomodo debet dicere quot. Vt apud Martialem. Dic quotus es: id est tu cum quot es. Item quousque semper interrogatiue per eo quod est quousque: vt ipsa raudes his exempla ostendunt;

Ecitare raudes in eundem sensum accipit recitare comoedias / tragœdiasque et agere actitareque. Quod longe diuersum est. Recitare est scripturam alta voce / vt alij audiant / intelligantque legere. Agere vero gestulationem exercere: quod est hystrionum / atque mimorum. Illud vero quicquid est personarum et pluribus generibus hominum commune;

Comendatiue littere et erunt Verba Ciceronis per maiori parte comendatiuas litteras dicimus / non recomendatiuas: sicut comendo / non recomendo. Et committo me tibi: non autem recommitto. Pro maiori parte dixit quomodo dicere debuisset ex maxima parte. Item vero: ne quia quod plures tibi recomendo. Complures dicere debuit. Tu quia Cicero sic loquitur: tu quia contra preceptum raudes est: vbi ait quia suplatiuo debet coniungi: nec recomendo dixit Cicero sed comendo;

Ecodor te vt dixi fero oculis id est memoria teneo: et te semper per me fero. Item multa me fugiunt id est non recordor: et non te fugit id est recordaris. In oculis te fero est quia semper video: videre te / et alloqui / audireque per benigno lentia. Pre me fero: quod non dissimulo et voce / vultu / gestuque fateor: aut amare me quousque / aut odisse / aut benesentire de aliquo homine ac re / aut male et quia sunt similia. Multa me fugiunt est id est quia multa nescio: vt Cicero. Sed tunc ea ratio me fugit id est hanc rationem nesciui. At si raudens credimus? / quousque nos fugiunt ea aliquando sciui? quia nemo dici non recordari: nisi que didicerat. Nunc secus fit quia de omni re ac ratione: quia nobis cogitatio non occurrit: dicimus ea nos fugisse;

Eddo reddis. restituo restituis: redibo redibis sine huius primo cum huius vt exhibeo prohibeo;

Atiocinatio quousque tradis de arte rhetorica et ratione et ratiocinatione carent;

Egula norma est maxime in regendo. primo norma est instrumentum illud duorum laterum quo fabri omnia dirigunt / metiuntque: inde quia recta dimensionaque sunt normam habere dicuntur;

Expetitio male vt cetera de rhetorica;

Elinquare ite pro mea defecit me id est reliquit. Et deficiet me tempus euerantem. Deficio cum tempore ponitur non cum persona iunctum cum accusatiue. Dies enim me deficiet id est quia dies mihi deficiet. Sed illo modo per accusatum apud

Cassius

Quousque

Propter et
agere raudes deus

Comendo non recomendo

In oculis te fero
per me fero

Redibo

Norma

Dies me defecit

eruditos frequēti? Vnde me defecit ego nō dicere; s; milites s; discipuli mei a me defecerūt. hoc est ab imperio a p̄ceptione mea recesserūt;

Espondere nequaquā levis satisfacere idest respondere sed inculcationi ac querelle similibusq; me excusarem. Illi sic obstrepunt idest respon-
Obstrepunt
Reddunt
Supra
det. Erras. Sed strepitu loquētem impediūt. Atq; dictis illi? murmure ac strepitu aduersant. Quom hec diceret reddē nesciūt idest r̄spo-
Reddunt
dere. Cui? hoc exēplū ē raudēs; auctoris ne alicui? Nego tuū. Ergo malū dicim? Tamen cur hoc fecerim/aut cur dixerim? suo loco reddā idest ostendam vt apud Ciceronem Quintilianūq; sepe;

Espicē totū lustrabit lumine corp? idest r̄spiciebat? p̄mo cūibat? vt idē auctor alibi. Lustrat auētim mōtem. R̄spicē q; ē ratio ē aspicere;

Eputare idest in bonam vel in malā partē aliquid habere. Vt homo nulli? momēti idest reputationis. Reputare ē secū cogitare seu recogita-
hō magni epistam
non reputant
re vt Boetius. Quom hec mecū tacit? ipse reputare. Quintil. Quoti-
hō magni epistam
non reputant
ens facta reputaui? flagella mētis sonāt? vltices video furias? z i qua-
hō magni epistam
non reputant
cūq; me parte ouertit? occurrunt vmbre meoz.

nec
homo magne reputationis dicit? nisi ab inuuditis. Sed magne existi-
mationis? aut magne opinionis videlicet q; hoies de eo egregie existi-
māt atq; opināt. sic exponit Priscian? i. vij. maioris. t̄ p̄ ē in errore
indoctorū labi q; dicūt Prisciani maioris/miorisq; quom vnū opus sit
nō duo eo qdē turpius q; libz appellāt op? qd plurimis cōstat libris;

Hetorica z rhetorice in nōio z ablatio. si greci carent ablatio? quero
an possit dici in eo casu rhetorice? que greca vox est? Quintil. ait r̄heto-
ricen in latinū trāsseētēs/tū oratoriā? tum oratricem noiauerunt/er-
go z nos noiare possum? Ita videris dicere raudēs; atq; hoc non pos-
sum? quia eos qui hec noiā dant? Quintil. ait errare circa vnūq; q;
p̄mo circa vnūquidq;. Nunc em ē substantiuū? secus aut cū adiecti-
vt vnūquodq; nauigiū. Similiter laudes/et vituperia. Vituperia non
inueniuntur. Patronus ergo veris cōmutauit personam pro facto/no-
lens ob infamiā eum noiare. sed dixit? considerate iudices victorem da-
cie/z attendite quantā gloriā nobis cōparauit subiugādo ipsos daces
nostre potestati. Vbi hoc legisti raudēs; nūquid orationes hortensij
habet? qui fuit veris patronus? sed quis non agnoscat verba ista ab-
horere ab omni antiquitate? z semibarbara esse. Preterea quis nar-
rat verrem superasse daces. Tantum siciliam contra pyrrethas fortie-
tutum esse accepimus. Simile hoc tuum vitium raudēs; est? q; aut
alium pro alio auctore nominas? vt Plinium p̄ Quintiliano? aut
vbi tua sordida verba cū illoz politissimis mīscēs illi vitio quom non
multo āte r̄citas vba Quintiliani. Interdū indocti vidēt copiā habere
maiorē? q; dicūt omia? que sciūt? z q; nesciūt? garrūt/obstrepūt/latrāt.

Vnde quidq; p̄p̄tū
vnde quidq; adiectū
vnde quidq; adiectū

Hoz verborz nouē sūt Quintiliani. Cur octo posteriora raudēhs sordi
 da et im ppria. sed hoc nō est satis nec ijs mōt qui doctrinā hāc igressi
 nouiter sunt: cetēz ne his quoq; qui aliud pferūt: pferēt se raudēhs
 artē tradere rhetorice: nec latine loqui scit. Ait em. Cetēz ne his q; q;
 p cetēz ne his quidē. Immo p sed ne his quidē. Est nanq; iustitū hoc
 loco cetēz p sed. Ait etiā nouiter. qd nūq; iperit. sed ēcenter. Quid qd
 nō videt itelligere drām inter his et ijs. Est em his ab hic hec hoc. sig
 nificatq; istis. Iis vero ab id ea id. Significatq; illis. Hoc ē vt de p sen
 tibus seu qh p sentibus dicam? His de absentibz remotisq; dicam? Iis.
 igit hoc i loco dicendū fuit. Vtrunq; ab is ea id. sic nec his mō. sed ne
 ijs quidē. Sed ad rhetoricam raudēhs redeo. Quid sibi vult o homo
 inanissime? qd sibi vult ista tua tāta vlositas: an cetara de arte rhetori
 ca omittis: inutilia sūt. et Cicero Quintil. q; insaniūt. aut si hoc nō ē
 quid attinet narrare tot hystorias: an vt essem? hystorici tot versus
 poetaz: an vt poete fiam? tot flumina/ montes/ astra an vt in his artibz
 erudiam? Dicā qd sentio: pessime mihi de disciplinis atq; de volen
 tibus discere mereris: qui z disciplinas amputas obsecasq; et discipu
 los tuos/ qui tuū tmmō opus legent infantes/ imperitosq; reddes. Ego
 qud ad me attinet tam in his q de exponēdis vocabulis tradis: q in ce
 teris nō patiar te optimis libris atq; optimis iuuenibz iuriā facere.
 Nam quibusdā auctoribz tui simili bz qlis fuit phidrus: quom stultum
 vulgus credit et pstantissimos auctores passū est interire et ipsū impe
 ritissimū euasit.
 vnu em verbū pprie significantq; poli
 tū totā interdū illustrat orōnū. hec vba nō tua raudēhs sūt/ sed Quin
 tiliani: in duobz tñ locis et sentētijs q abs te dicta. Vex hoc ego non
 laboro. sed illud qd subiūgis. Itaq; hoc a veteribz nō est elaboratū: sed
 qz nō sit ab his aduersū: vel qz difficilis hāz rez est tractatio. Q te in
 solentissimū raudēhs: atq; vanissimū. Non est elaboratū a veteribz.
 quomō vba pprie significantq; ponerēt. Etiam si hoc non fecissent tu
 magis q illi aduertisses tibi minus q eis: hāz rez tractatio difficil
 esset tibi inq; qui nescis loqui/ nedū eloqui. Ne alia exquirām: hoc
 ipso i loco subiūctiū cū indicatiuo iuristi cōtra rationē lingue latine/
 dicēs: vel qz nō sit: vel qz est/ cū vtrūq; esse debuerit/ aut tñ sit: aut tñ
 est. Sed nō plura dicā. Ipsa te impudētie tue accusat oratio. Sic Ari
 stotelem quom methaphisicē methaphisica dicē nō methaphisice.
 Sūtq; duo vocabula z apud grecos tria methaphisica neutq; generis
 ac pluralis numeri: vt phisica nō foeminini et singularis. Aristoteles
 aut nō Aristoteles esse dicēdū ipsa nos lingua docet. Nemo em libri
 Aristotelici dicit sed Aristotelici. Et qui nobis tribuere qmūlū soles
 p pmlū inquit qmūlū ad suam ego eū legē cōuenio atq; conuincō.

Nouit mal
 vnum b

his h
 qd is

si tñ quom neq libris ipis habēdem? nec fieri potest vt nō aliq iterdū
 excidat memoria: idē vitū quod paulo ante attingi de diuersis modis
 in eadem oratione. Nam idipsū quod apprime cupiūt quamfacile cre
 dūt: q̄ facile p̄ facile. Apprime min⁹ oratoriū ē. Significat tñ valde me
 dia p̄ducta. Animosq; mihi q̄fāliares offēdē. q̄fāliares impolite dip
 it. Qui? em̄ cōmētarij cōgnitio studiosi iuuenib⁹? et si nō magnā vtilita
 tem (vt nōnulli iam indicāt) afferret: at certe (quod magis cupio) bonā
 volūtatem. Verba Quīntilianī p̄ suis posuit preter illud (vt nōnulli
 iam idicant) et cupio pro petimus. Tamen videtur Quīntilianum
 non intelligere. Quīntil. enim bonam voluntatem accipit animum
 p̄pensum. vir bonus raudens non in hoc opere virum bonū nō infor
 mat appellatq; cōmentariū: quo inani? nō fuit Verronis duo et qua
 draginta libroꝝ. Stabit semp in cussa sentētia malle imitationē ho
 mines sine arte/ q̄ artem sine imitationē possidere. Quod hic de imita
 tioē eisdem pene verbis de arte Quīntil. tradit et quāto sapiētētius:
 nā idē vult (vt sua spōte patet) imitationē partē esse artē. Etenim si qd i
 aliquo auctore vt dignū imitatione iuenio: arte carēs: iam tūc artem
 mihi facere incipio. aut certe ab arte idest a vero errabo. Hoc vnū pro
 bat raudēsis nostri supuacūū laborem esse: q̄ de imitationē tāquam de re
 noua precepta se tradere existimat. Circa elegantiam vocabuloꝝ splē
 doremq; verboꝝ totus hic liber est editus. editus dixit p̄ additus. addere
 em̄ est componere. Edere autem publicare;

Euertor paulo post accipies reduces idest reuertētes dixit Virgili⁹.
 At q̄ raudēsis a particulo reuersos exponit. Deri⁹? p̄posteros habes
 tabellarios idest redeūtes non inēnoscim⁹? qñ raudēsis ip̄s/ qñ alioꝝ
 sūt exempla. Et nescio an iscitia. an calliditate hoc faciat: vt sua
 que fingit exempla: plus habeāt auctoritatis. Hec verba Ciceronis
 sunt in epistola quadam/ nescio an ad planum: significatq; tabellari
 os idē p̄posteros esse: qd q̄ p̄us agēda sūt: postei⁹ agūt: q̄ postei⁹/ ea
 agūt p̄us. Vel qd nō tēpore/ ordineq; res agūt: vt apd Quīntil. p̄poste
 ra res ē/ filiū occidēs: deidē erutescere idest puerla et q̄si inuersa. Cicero i le
 lio/ p̄posteris vtimur cōsilijs et acta agimus. Hoc est qd ante agim⁹:
 postea deliberabimus: quom prius deliberādum sit postea agendum.
 Receptū canas oportet signū tibi anū ad armigeros reuocandos. Ar
 migeri non sunt milites: sed paggij: qui lāceas duabus suis gerūt: sic
 nō dicēdū ē stipēdiarij/ sed stipendiati. Nam stipendiarij populi dicūt:
 qui stipendia aut principi aut superiori rei. p. soluunt. S frequenter
 raudēsis tibicines pro tubicines ponit. Tibicines sūt qui tibijs idest
 (vt sic loquat) flancis biforis: similibusq; canunt. Tubicines vero tu
 ba. Ego Quīntiliano hac in parte non satis adhero: vt motus pro

Edere
 gdr

p̄posteros

armigeri

Stipendiarij
 Stipendiarij

Tibicines
 Tubicines

arbitratu meo in animo habere possim et gemitus et singultus et lachrymas veras fundere. Ssient de facili mulieres pmino et viri gregales/et inepta animi magnitudine nescientes. Similiter effoeminati quidam/ut aliqui hystiones/et mimi. Idcirco Quintil. ipse/ exemplum (ut si crederetur) eduxit dicens. Non vides raudens te Cicero quod atque ipsi quoque veritati/omni indoli romane epugnare/ean non mouit lachrymas Cicero/ certe ex arte non quod lachryme ipse sua sponte eruperent. Negas adhuc/ stulte igitur Cicero de mouendis lachrymis precipit. quod marinus in causa aquilij. Antonio orante non flebat/ non sepe vides Cicero ne perorante/ non vni versus populus romanus. C. Graccho nec fratris deslente/ non mille alij quos legimus/ audientium lachrymas concitasse sola vi orationis. Non denique sancti ipsi atque apostoli. Nam christus etiam fleuit/ atque potissimum humani homines et non agrestes et duri lachrymas fundunt. Hystiones autem quos effoeminatos ait non in rebus effoeminant/ sed magis principum lachrymas mouet. Quod opus non nisi optimorum oratorum; Igitur infractus per rigido accipit. quod quantum meodia repeto per facto frequentius accipit ut apud Virgilium. Turnus ut infractus aduerso Marte latinos. Ergo infractus dicere debuerat. ut Cicero. Itaque cato nos nimis infracte erari defendere videbat/ id est nimis rigide ac seuerere;

Ipa quatuor nomina attingit/ quorum nullum recte exponit aut nihil exponit. Ripa hic est extremitas terre/ quod aqua fluminum torrentium riuorumque aluit/ ut extremitas terre quod abluit mare est litus/ nisi quod ripe possunt esse alte. Virtuta nemo vocat scopulos/ rupesque mari imminentes lacuum/ stagnorum/ magnarum paludum/ magis litus quod ripe dicitur/ quia propius ad figuram accedunt/ ut sint tantum ripe aquarum currentium. Alueus est fluuij torrentis riuus (ut sic dicam) lectus quod super ipsum aqua sedet/ aut iacet/ aut decurrit. Crepidus est ora terre/ quod aqua abluit/ ex hoc appellatur quod verbi aqua crepitat/ crepat uel. Per methaphoram autem et os putei extremam oram/ quod ad ipsum puteum respicit et omnem extremitatem crepidinem appellamus. Riperia autem non inuenitur/ licet genuenses/ et alij quidam ora maritimam ipsorum riperiam vocent;

Iuula diminutivum a riuo. Rimula et rima scribendum est;

Acrificare nullo non se die extulit/ id est extra vitam se tulit. Immo ad sepulturam se exportauit. Etenim extulit se iexultauit se. Vendit tum ab effero/ ut effert se laudibosum ab extollo/ ut te supra modum extollis. ite extulit ab effero id est ad sepulturam extra domum/ vel extra urbem tulit. Diquidem veteres solebant omnes non intra nisi forte imperator/ aut publica persona esset/ sed extra urbem sepeliri/ et precipue honesti homines circa vias. Unde frequentem epithaphij ad viatores dirigunt. Parettare est umbris mortuorum/ aut tumulis parere/ obsequium ministrare. Non dicit parettare a pndos/ quom parettare habeat prima breue.

Infractus
pfractus

Ripa
litus
Alueus
Crepidus

Effert

Parettare

Parere vero longā. Sed mortuis p̄sertimq; ab hoste occisis sanguine humano/hoc ē hostili satisfacere? et eoz placare manes? ut achilles patroclō? et eneas pallātī. Cicero de antonio dixit? q; cinerib; cesaris sāguine tum ip̄sius Ciceronis? tū aliorū multo p̄ parētare vellet. Operari deos religiose et ex sacrificijs sūma reuerentia litare? vel diuicari. Virgilius i p̄mo georgico. Letis operatus i herbis exponit homiūs. Sed ego nō mēni. Quid nō memisti caudē his? homiū ne hoc dixisse? an Virgiliū. Ita ne memoriē hoc opus opōnis? et ita memoriē ut ne t̄pētē q̄dē libros relis. Si nō recordaris? euolue auctore. Sin male eū dixisse estimas? p̄fer sententiā tuā. Preterea litare aut nō exponis? aut nō intelligē videris. Litare est sacrificijs deos propicios impetrare? hoc est quom aues addicūt aut quom ex ta bene promittūt? ut frequēter legimus de multis duobus eos quom sacrificassēt litare nequissē;

Acerdos. sacerdos est magis latī nomē q̄ p̄sbyter. Nā p̄sbyter id est episcopus et qui et cetera quod ait? non probat. Nos autem sciamus sacerdos esse nomē latinū? p̄sbyter vero grecū? nō q̄dē a p̄ncipio sacri officij p̄p̄riū? sed t̄m significās hominē seniore. Vex quia sacerdos debet esse senex aut certe sensu si nō ānis? institutū ē ab apostolis? ut p̄sbyter dicat? sacerdos. Neq; hoc mihi grece q̄d nomē latini postea conseruāt. Et nescio cur p̄sbyter potius q̄ p̄sbiterus dicat? quom grece sit p̄sbyteros. Sed sūt imitati morem illū? quo ex alexandro dicimus alexander? ex ātipatro s ātipater? ex menādro menāder;

Acrarium postoforium vbi sacraria reconduntur. p̄mo postoforiū thalamo in templo? p̄mo sacra nō sacraria. Sacraria em̄ locus sūt;

Altem emicat in curru id est saltat. Salit dicere debuisti? at inilit. Saltare. n. tripudiare est. Illinc venit saltus. Hinc saltatio. Sanitas san philomena est. Pamphilus respondet meliuscula est. id est paulisper melius se habet. Male exposuisti caudē his. Paulisper em̄ ad tēpus pertinet id est per aliquantulū temporis. Hic autē exponēdū est? aliquātulo melius habet;

Atelles emissari? id est ficari? Hoc ip̄e nō repperi. Sed p̄ eo qui ante exercitū mittit? vel ad explorandū? vel ad preliū lacestandū;

Ficarius a fica id est gladio abscondo i ligno? ut ita sit q; fica absconsa esset in ligno. Cur nō illud Quīntiliani addebas ficarios eos etiā appellari? qui cedem telo quocumq; commiserint;

Camnū nā papa in suggesta? cardinales in subsellio inferiori sedent. Suggestus em̄ ē egalis sedes. Sfalleris. Nā suggestū ē locus supior? unde ad populū senatū ue orōnē habem? Hinc ē qd dicit? quis ex supiore loco orare? qd significat Cicero? quom pretor ad populū inquit. Hic aut loc? ad agēdū amplissim? ad dicēdū ornatissim? est visus q̄ritis.

Litau

p̄sbyter

postoforium
sacrarium

salutem
p̄sbyter

philomena

emissarius

Gura

Camnū

Quod pbat caudē his exēplū ex eodē cicerone sūptū. Idē est in cōmunibus suggestis consistere: non audere cōcionari ex turre alta solebat;

Celus Terētius dixit ab minime gentiū idēst nequissime. falsū est. pmo minime sicuti vbi gentiū p vbi nūq̃ gentiū p nūq̃ siue neq̃q̃;

Circē q̃re viderit epicurus idēst sciat. Inscite ex posuit: quom dicere debūisset epicuro huius rei cura sit;

Copare in psalmo habet scopabā spiritū meū. En fafer auctor: qui vbo pme cōiugationis adiūxit exemplū tertie. Hieronim? in psaiam tam i iph? psalē vbi q̃ suis scopare ait nō scopē/nihi me cōdex fallat;

Critere Cicero ait. sepe scribā ad te: tu ad me velim. Et nunq̃ dicit mihi. Hoc itez superius pceperat. En quā sollers/acutusq̃ pceptor. Cicero ad trebaciū ita scribit. Scripsit ad me cesar p humanit/nondū te tibi satis esse familiāre ppe occupationes suas: hic certe fore. Cui q̃dē ego rescripsi nō dixit ad quā ego scripsi. Itēz circa finem/ rescribit em ipse mihi te sibi gr̃as agē debē. Et itēz in tertia ab hac epistola. Sed tu in ista epistola mihi scripsisti: et multē adhuc alijs in locis;

Cutū Virgil. ait detibus infredens et tergo decutit hastā idēst scuto. De apro loquit/ quomō scutū intelligendū est et non tergū ipsū;

Ecretū penetral et aditus sūt loca secreta. Adytū nō adytus cū hypsilo nō iofa: significatq̃ secretiorē et (vt sic dicā) in accessā partē tēpliet quasi sancta sanctorū;

Enator Cicero autē libro de senectute: tm̃ aliq̃n senectutē honoris tributū scribit: q̃ vt quīq̃ natu gr̃adior esset. ita prior in senatu sententiā dicē rogaret. Cur Ciceronis vba corūpis: et eū barbare loqui facis: non dicim? prior inter plures/ sed inter duos. quāq̃ et alia contra elegantia peccas. Sic igit inquit Cicero. vt quīq̃ in senatu maxime gr̃adis natu erat: ita primus sententiā dicere rogabatur;

Eneca. Quintilianū noiat. Seneca. ip. declamationū suarū dicens. trāseo istos quorū quom vita fama extincta est. In hunc errorē incidit petrarcha: vt iam stultiores sint petrarcha atq̃ caudē his: quā vincēt? qui dicūt hypsionalis. Nam vt ille nō deprehendit tres catones fuisse censoriū/ vt cēsemq̃/ et eū: qui hoc noīe falso in scribit: qui poetica quedā moralia cōposuit: vtq̃ nesciūt aliū ceciliū statium tolosanum/ et mille huiusmodi: ita hi duo nō vidēt Quintil. Plurimis āmis supstite Seneca fuisse. Quippe qui opus suū sub domitiano/ traianoq̃ cōposuit: Seneca vero a nerone infectū qui senior Quintiliano circit. lxxx. ānos fuit: quicq̃ (si ipi credim?) potuiss̃ audire Ciceronē. Ergo ali? Quintil. fuit de quo Seneca meminit: et forte pater Quintilianū q̃ eloquens fuit: vt q̃dam loco fili? ipse testat/ afferēs orōnis illi? testimoniū. Qd si ita est: non ex calaguritana vrbē Quintilian? est: vt aliqui ayunt.

Adytū

In Compositis Hypsionalis

Turb. rathom.

Sim illinc est: ergo nec pater Quíntil. fuit: de quo Seneca fecit mentionem. Transeo q̄ dicit galbam: qui imperator fuit p̄ nevonē duxisse Quíntilianū ex hispania: de quo alias plura dicem? De Seneca autem an vn̄ sit/an duo negligēter locutus est: contentus sentētia nescio cuius hīdonij poetę. Nec animaduertit Quíntilianū testimoniū afferre Senecę in tragoedijs: vbi media ad creontem loquit̄. Quas petras iubes: et tñ vnū senecā iter legēdos noiare etiā Martialis: q̄ cōlis Quíntiliano ac Iuuenali fuit: non appellat alterę philosophū: alterū moralem senecam: quom duos a te esse/binosq; senecas/ et vnū Lucanū faciundia loquitur corduba. Sed de hoc latius dicere quom delectamus: non possumus. tantum raudēsi annotetur error;

Curta

Ectā sectam/ et factionem idē esse vult: quom secta sit inter philosophos/ aut philosophis similes. factio vero inter potentes ciues vt superius ostendimus;

Exmp̄
Exmp̄

Entire nomus ait sensus qui sentiunt: sensa qua sentiuntur. Nescio an hoc plane dicat Nomus. Quíntil. melius. veteres que animo sensissent/ sensa dicebant. nam corporis sensus vocauerunt;

Entētia est color rhetoricus Ciceronis: q̄ si imitai collibuerit: nō in cōgrue uenit exordio modo nō ponat̄ in principio. Tunc em̄ incideret illud exordij vitium: quod appellat̄ omune et vulgare. Quis istas minucias preceptorū aut tradidit/ aut traditas custodire possit: p̄tere a quis te edocuit raudēsis sententiā facere vitium: quod dicit̄ omune et vulgare. nam si ita esset omnis sentētia vitiosa esset. Si q̄dem vitium omune atq; vulgare in q̄libet parte orōnis comitti potest: nō tñ in exordio. Sed tale sit exordij principium: q̄le Cicero precipit. Quid nā istud gen̄ principij ē: neq; em̄ vnū ē exordiēdi gen̄. Valet i affirmatiōe/ et cōfutatiōe. Cur nō in narratiōe: vt p̄ miloē: qd̄ q̄sq; suos suos in tali re facē voluisset. Et apud Quíntil. Nihil est tam capax malignitatis h̄monūq; q̄ bellū. Cur nō i egressione/ vt idē Cicero et p̄ eodē. Fabulā vanā factā p̄ horelscim? Cōclusiōni aut uenit p̄ āplificationē et cōmiserationē. Ergo sine amplificatione et cōmiseratione sententijs non possumus. Ergo cōnes sentētie aut lachrimas mouēt/ aut idignationē. Cōgruit generi demonstratiō/ maxime deliberatiō generi. O īfamiā singularē etiā honesto nōnūq; i dubio. Dixi dici potest quātopere raudēsis ieptiat. Honestū genus causę et dubiū cū genē demonstratiō delibestiuoq; diiugit: q̄ si q̄ddā simile int̄ se habeāt. Ausim iurare qd̄ loquat̄ raudēsem nō intelligē. Vex qz hac in re nō nihil etiā victorim? errauit nō dico in hac specie īfamię: sed quia ignorauit in quo differant tria genera causarum demonstratiuum/ deliberatiuum/ iuduciale ab alijs quattuor generibus causarū seu q̄nq; honesto/ ē p̄i/ ābiguo/ humili/ admirabili. Reddā i p̄e differētiā.

Omnis causa aut de p̄terito est/aut de futuro. Si de p̄terito aut pro
 nostra voluntate laudam? vituperam? uel aut apud aliū accusam? seu
 petim? ac defendim?. Illud demonstratm̄ gen? est: hoc iudiciale. De fu-
 tuto cōsultam? hoc erit deliberatm̄. Itē ōnis causa aut i lite est: aut ex-
 tra lite. Si in lite est: iudicialis est. Si extra lite/ aut in cōsultationē
 venit: qd est deliberatiois: aut laudam?/ vituperamusq; qd est generis
 demonstratiui. At illa alia q̄tuor nō sūt nisi p̄hemij: q̄ ē vna pars orō-
 nis nec cōmunia ambaz p̄tiū. Siquidem causa iudicialis cōmunis est
 actoris et rei: vt clodij clodianozq; et nilonis. Deliberatiua vt fabij
 et sci pionis de traducēdo in africa exercitu. Cōmunis est demonstratiua
 vbi hinc laudat: illinc quispiā vituperat. Vtriusq; p̄sone cōmunis ē.
 At in exordio secus fit. Ponam? iph? Vba Ciceronis: vt p̄ vico forti
 cōtra p̄cidā. Sit q̄stio de obtinendo cōsulatu vt fuit inter Ciceronē ca-
 tilināq; causa idest atrouerha vna fuit et cōmunis ambaz. Nempe iu-
 dicialis. In exordio vero diuersa. Siquidē Ciceronis vtpote vici inter
 gri causa honesta: et eo honestior qd extra viz flagiciosū et p̄ditū erat.
 Causa verbi cataline turpis: qz p̄ vico pessimo: et hoc turpior qz extra viz
 optimū. Vides vt differāt hec genera causar: qd vt euidentius pateat:
 hoc adijciā. Genera causar: q̄ dicūt habē in exordio sedē: nihil habent
 cōmertij affinitatisq; cū ipsa causa: q̄ lite facit: sed pendent ex p̄sumpta
 hoīnū opinioē. Neq; em causa idest vel mea pars cause vel aduersarij
 hoc ipso qd dicūt honesta turpis ue ē honesta ē aut turpis: sed qd talis
 hoībus videt. cū quidē possint: vt sepe vsu venit de bona causa male sen-
 tire: et de mala bene. Grecaq; vox testat nō ita dici honestā causam: vt
 honestū ipsū dicimus. Nam illud dicitur.

Hoc vero Easē ratione de turpi. Sed hoc satis fit.
 Pergam? ad reliqua. Magis etiā cōuenit cōiecturali/et iudiciali q̄
 legitime. Quomō istud p̄bas? An legalis materia minus ponderis ha-
 bet: q̄ cetere: et qd cōiecturalis ē apit: id legitima nō ēcipt: qd non le-
 gitima uelae incōiectura: qd quod nō vna p̄ncipaliū cōstitutionū legi-
 tima ē: sed aut cōiectura: aut finitionis: aut q̄litati succedit: q̄ sunt sola
 capita cōstitutionū. Eamus nūc et credam? raudēh recte de arte rheto-
 rica ex se noua tradere p̄cepta: qui nec ab alijs tradita intelligit In ar-
 gumentādo cōfirmationi et exornatioi tm̄. O ineptissime hoīm cōfirma-
 tionē partē argumētatiois facis: quom argumētatio fit pars cōfirma-
 tiois. Siquidē cōfirmatio non solū argumētis fit: sed testibz/ tabulis/
 alijsq; nōnullis. Qd si cōfirmatioi ouenit: ergo et ōni argumētationi.
 Quid qd exornatioē sub argumētatione ponis: que ē species elocuti-
 onis. Item figure gū et mediocri aliqñ etiā attenuare cōuenit: cū ipsa
 attenuata ad mediocritē trāsit: q̄ si ōnes sentētie gues sint et mediocres/

*Demonstratum
 Iudiciale
 Deliberatum*

*homo
 turp
 ambigū
 gūmū*

et non etiam plume attenuate. Ut enim metela grandis vel pia vel medio-
 cris est ita sententiae varie reperiuntur. Etiam conat affectu ex Terentio nonnul-
 lis locis videmus quomodo praesertim hmo dat patribus ut simoni in andria/
 et alijs grauioribus et bonis viris: ut cremeti quomodo menedemum alloquitur in
 principio euntium tumerumenos. Tunc enim liceret uti sententia. Vbi vero
 apud Terentium est aliquid sententia: an non statim libertas? Sofia non pauciora sente-
 tiose dicit: quam hmo patronus? et senex: veluti illud. Nam istec commemoratio
 quasi exprobratio est inmemoriae beneficii. Et itez. Nam id appu-
 me in vita utile credo: ut nequid nimis: atque itez. Obsequium amicos: veri-
 tas odium parit. Et itez. Nam si illum obiurgas: vite qui auxilium tulit/
 quid facies illi qui dederit damnum aut malum. Et hoc quidem in narrati-
 one: in qua non vult. Haute enim locum esse sententiarum: quomodo in eodem loco
 hmo et ipse nonnulla sententiose dicat. Quale est illud. Nam qui cum ingenijs
 conflictat eiusmodi: neque commouet animus in ea re: tamen scias posse
 habere iam ipsum suae vite modum. Et iterum. Ita ut est ingenium omnium
 hominum proclive a labore ad libidinem. In epistola maxime ad clementem
 orationis: vel petitionis: aut etiam conclusionis. Sed rarius. Alia
 ne ratio est utendi sententijs in epistola quam ceteris sermonibus: quomodo
 plurime epistole sint graues ac sublimes: ac proximae accedentes ad
 summum illum gradum: qui est in orationibus. Et multae orationes praesertim
 quibusdam in locis sint quotidiano sermoni proximae. Quid porro dices
 de libris: quales sunt dialogi aut ex persona ipsius auctoris: quales
 plurimi Ciceronis sunt: aliquid tamen vtebantur in exemplo: sed non Cicero
 et antiqui. En sciatis orator alius (ut suis verbis utar) color est sente-
 tia. Aliud exemplum non est inquit sententia in exemplo: neque erit exemplum
 in sententia sed qui sunt isti alij qui vtebantur? Verum hec hactenus. Que
 nunc de sententia dixit: eadem aut totidem dici possunt in vniuersaque aliorum
 colorum: de quibus huiusmodi stolidi: aut stolidiora tradit precepta;
 Equae vide imitatioes Ciceronis. Liuii? et alij antiqui non dicerent an sequen-
 ti? huius insequenti? et dies insequens/non sequens. Immo contrarium frequentius?
 ut ille mensis fuit foris periculosus/sequens non minus domi;

dedunt

Eruus paulo post dedititij sunt qui ante libertatem ob manifestam culpam
 a dominis suis stigmata vel tormenta perpessi sunt. Hoc mihi inauditum
 est. Sed dedititios esse eos: qui se vel hostibus dedunt: ut ciuitates
 obsesse/praesertim desperantes se posse velle defendere/aut castra. vel qui timore
 hostium alteri principi/aut populo se dedunt: ut a periculis impendentibus libe-
 rentur: ut fecerunt campani: cum metu gamnitum deditere se populo roma-
 no. Per abusionem tamen dicimus: ego sum dedititius tuus id est ti-
 bi deditus. Clientela est multitudo seruorum. Falleris. Nam pro
 hoc nomine significat ij qui potestatem aliquem ciuem fauore persequuntur:

Chumela

et cui? dignitate factione tutantur / ducti aliq. mercede vel beneficio. Unde
Lucan? inquit. Emptiq. clientes. nō suos intelligēs. Non em̄ in seruis
spem sibi pōpius t̄ponebat sed i liberis ac ciuibz. Nihil vnū de stipato
ribus suis idest seruis pedissequīs. Cur seruos inēpretaris stipatores?
quom regū stipatores sint maxima ex pte nobilles ac p̄cetes. Pregul
tator ē seru? qui ad mēsam domini sui p̄gustat cibū & potū. Cur seruus
dicis? quī plerūq. ē etiā egregius aliquis. Ita pileus impositus. Pileū
dicis non pileus. Ut Martialis. Quomq. decet nēm pilea sūpta iouē;
Ermocinatio plura in hac q̄ in sententiā dici dici possent;

In / siquidē. idem sūt. inde imitatioēs Cicero ait molestā veritas.
Siquidē ex ea nascit̄ odiū idest si. p̄mo siquidē p̄ qm̄. Nam hoc ipso
ē molesta veritas. qd̄ odiū parit? non si parit odiū. q̄ si de hoc auctor du
bitet? qd̄ nō facit? sed eodē mō affirmat q̄ Terentius in andria. Veritas
odiū parit. Nōnunq. siquidē p̄ si accipit. Lege Lauretj elegātiās;

It paulo post hactenq. epaudiāt idest sic. vt malū his q̄ descissent
minaret̄. Itē de eodē. Domū suā quom absolutā dedicaret? hactenus
cōprobauit idest sic. vt se diceret? q̄ si hoīem tandē habitare. Meli9 ex
posuiss̄ intantū / vel adeo / vel vsq. eo. Idē em̄ nūc significat hactenus / et
eaten? sicut quom dicim? qui bon? / is diues est. vel hic diues est;

Agillū paulo post sp̄inge vsus est ymagine idest graphonis. Quis
tibi cōsentiat Raudē. Sp̄ingem idē esse qd̄ griphem huc (vt vbo tuo
vtar) graphonem;

Similare paulo post q̄ fingit se scire qd̄ nescit similat. Qui vero qd̄
scit dissimulat nescire. Absolutius sic exponit̄. Qui fingit aliqd̄ esse?
qd̄ nō ē simlat? qui fingit nō esse qd̄ est? dissimulat;

Similit̄ cades. similitudo. idē dico qd̄ de similibz dici. Tantā em̄ inep
tiam p̄terire nō possū? vt nō toties arguā q̄tiens inenio;

Imonia a simoe mago dicta ē scribit̄. ff. ad. l. iulīa de abitu. Nunq. qd̄
in digestis sit mētio de simoe mago. Sciam? leām q̄ significam? op?
digestorū esse. d. grecū solēnius. Qd̄ ita fieri debet. ff. ad diffreñtiā. d. p
distinctionē? sicut fit in. C. grandiuscula? qua littera intelligit̄ codex? vt
differat a. c. pua? que significat capitulū;

Ine causa. ab re idest sine causa. p̄mo nō sine vtilitate aut non sine
iusta ratione vel causa;

Ocietas nō multo post. caterua ē hoīnū. turma ē auīū. p̄mo caterua
peditū. turma equitū. quēadmodū & plurimū exponūt? et ōnes vtunt̄;

Onare paulo post. tinnire ē sonare acute. Non possū omnia passim
dure / barbarēq. exposita p̄sequi. sed q̄ a veritate maxime abhorrent.
Tinnire nō ē acute sonare. sed p̄prietas soni metallici. Unde Quintil.
Nā hoīes sonō? sicut era tinnitū dignoscim? hoc est qd̄ alie tinnit aux?

Stipatoris
p̄cipato

piled nō pileus

Siquid

hactenq

Sp̄ingem

Similitudo
Dyptan

ff.
C.

abus

Caterua pedum
turma equitum

Tinnire

aliter argentū: aliter es: aliter ferrū: aliter plūbū: aliter stannū. Thra
iciā digiū. icrepuisse lyra idest sonasse. Hoc etiā poterā onnittere. sed
qz p̄mū sup̄iori erat: ommittere voluit: sonasse p̄ sonuisse posuit: et actū
significati onn̄ tribuit huic Xbo p̄ter eiū? naturam. Igit̄ pulsasse nō
sonasse debuit dicere. Nablū hebraice psalteriū latine. Utrumqz grecū
est. Lyra ab ipso sono dicitur. i. lyron. lyron idem est et syringa. Pro
ba; quia nō credo. Lyrā manu modulam̄. syringam ore. nola est so
naliū accipitru. si nola nomē vetus ē: nō potest esse id quod accipitres
nūc ferunt: quom̄ veteres ne venaticas quidē aues haberēt: ne dum
tatinabulus ornaret. Sin nouū: ēferat auctorē: vnde inuētum sit;

Omniare allutinare. vana somniare. allutinari pro eo quod est
visus errore atqz caligine aberrare;

Perma genitale ē semē. grecū nomē est p̄ omī semine. Et quom̄ di
ciē apud ecclesiasticos de semine abrahe. de semine p̄aac de spermate
grece diciē. qd nō min? putēs vocabulū est: q̄ apd nos semen. Nam
idem nomē est quom̄ diciē exijt qui seminat seminare semē suū;

Pina fruter pluralit̄ fruteta q̄h frutices. nō repiat. Nec aut̄ dici
tur frutecta a fruter vt a carex caretta. a sentes senticeta. a rohis rose
tū. et pluralit̄ roseta. Est tñ fruter. nō spina (vt caudēhis sentit) h̄ plan
tule arborū aut arbuscule: vt lati? in elegātis a Lauretio dicitur;

Stipendium paulo post item meruerāt sub eis idest stipendiarij sūt:
qui pendūt non qui recipiunt. Populi multi erant stipendiarij rei. p.
romane. hoc est quod p̄debant soluebātqz stipendium. Ergo dicen
dum est. stipendiati idest stipendia recipientis. Quo vocabulo nōnulli
nescio an de veteribus certe de recentibus nōnulli vtiūtur;

Tudium gymnasiū. locus exercitiū studiosi. p̄mo locus ludorū ap
pellatū a palestra: quā nudi exercent. qui locus quom̄ a ludis vacat cō
sueuerunt philosophantes in eis disputare. Cicero ait. Multis seculis
gymnasia ante inuenta sūt. q̄ in his philosophi garrere coeperūt;

Urogare paulo p̄. si militare nō vis: vicariū tibi dabo: cui arma
tua dabis idest loco tui: qui vicem gerat. loco tuo dicendum erat. non
tui. Possessio em̄ significatur non passio. quale esset? amore tui hoc
faciam. Nempe quia tu amaris a me;

Opfluē i fine. hic aut̄ ex abūdāci facit idest sup̄flue. p̄mo accumulācie
et qdāmo benigni? vt nō solū sat̄ sit rōnū i cā: h̄ (qd mlt̄o p̄stat) abūdē sit
Obiectio. superlatio. suspitio. mirum vnde hec precepta tradere i mē
tem venerit: que si rhetorica ipsa preciperet: eam mentiri putaret;

Anq̄ ac ipe vtpote adolescēs alii cordis idest tāq̄ vtpote p̄ns
fuih idest tāq̄ velud veluti. Nō intelligis Raudē. significatiā.
Nam pro causatiua accipitur. Sed hoc erroris ē: illud vero secordie:

Inuicem p̄mo
sonasse p̄mo
pulsasse

Lyra manu modulam̄
syringam ore

Nola

Allutinari

Sperma p̄mo
om̄ semine

frutere

Gymnasium

Et abundanter

Utpote

quod ex se fingit exempla nō aliūde ēpetit: et quidē in scite fingit. Nam secundū exemplū prauū ē. Primū sic exponatur. At ipse altī cordis est vt pote adoleſcen. id est quoniam est adoleſcens: cui? etatē est apriū/ sublimi esse animo;

Arde paulo post. surrexi tēpestiue! venit mature. Vides accipe tēpestiue p cito. qd falsū ē. quom significet tpe suo et debito. Vt Virgil. et tēpestiua filius eurtēre pinū. Et Cicero. Intēpestiue adeūtes. hoc est. qui nō adeūt nos qn tēpus locūq; postulat: sed tēpore non idoneo;

Empeſti paulo post. pcella nō ē min? terraz q; celi. Sed tempeſtas fluctuū est. fluctus vis maris. Contrariū foret verius. Sed mag? hoc mō deūt: q; pcella ē vehemētior quidā ventī impetus: nec ita durās/ et i mari potius q; i tēra. Tempeſtas maris terreq; cōmunis. Vnde Lūius ait sepulchrū ſcipionū se vidisse tēpeſtate collapsū. fluctus ē lacuū q; et stagnozū magnozūq; fluminū;

Emperātia frugalitas ē honesta largitas et pccitas moderata. Nihil habet frugalitas affinitatē cū liberalitate: vixq; etiā cū pccitate. Frugi homo vocat aprie q; i victu tēperatus est/ nōnunq; i vesti tu similibusq; hant ecōtrario luxuriosus: vt apud Senecā Quīntil. q; de duobz filiis frugi luxuriosozq;. Cicero etiā frugi vult esse: q; ad ōmnia aptus vtilioz est/ et ōmī virtute pditus. Cui ecōtrariū sit neq; cui? significatio vna est: qd sit libidinis inptatioris: altera q; ad nihil bon? sit/ sed plane mal?. Vnde pīso frugi appellat? ē. cui? adhuc quom hoc nūmismata exstāt. Priscian? dixit hic et hec et hoc frugi. Sed moderni tres obliq; casus habēt frugi: frugē/ fruge. Qui sūt isti queso moderni: frugē / et fruge ab eo venit: quod est fruges/ non ab eo quod est frugi;

Ergere tegmina/ tegule: q; edes tegunt. tigillū diminutū a tecto. tegumna dicim? nō tegmina. Tigillū a tignū est diminutū qd significat lignū: pfectim trahē. Vnde tigillū pua trahes;

Centius multo post. Nam in plogis scribēdis opera abutit: nō qui argumētū narret: s; qui malitiosi. Posuit vtrobiq; qui p quomō cur hoc dicis raudēsis: quom nunq; qui/ quod est ablatiui casus ponatur nisi duobz modis: aut iūctū cū ppositione tñ postposita: q; ē cū/ huc inē rogatiue. vt q; cū loquē fili? huc sine inērogatiōe: vt ille qui cū vne ram. aut sine ppositiōe p inērogatiōe: vt Quīntil. Sed dissimulare q; possim: id est quomō. Dicam? igit i dē esse: nō q; argumētū narret: ac si dicere ē. q; nō argumētū narrat. Vel potius p elegantia illā/ qua exponitur huiusmodi oratio per talis. Hoc modo nō talis qui narret argumētū (vt Cicero) sūt a nobis spectande idst pbande vel erigēde idst expellende. an erigēde dicere debuit: q; coniūctio in dubitādo adhibet: et qua Terētiū ipse vsus erat: cui? raudēn. verba deprauabit. Illud q; q;

Empeſtiue

prolla
Empeſtiue
fluctus

frugi

Nequam

Tigillū

Scholam aduocatus

spectandē intelligendum est videndē. quom agūtur in scena potius q̃
pbande. Etia male interpretat Terentij verba: quom inquit duci nos
falso gaudio/volēs falsū gaudiū esse fimois: quom sit gaudiū illud pā
phili ac dauī/sperantiū nuptias nunquā fore. Expletis his dubijs iux
ta petitionē scolariū restarent multa alia. Scolariū dixit: pro scolasti
corū/hue discipulorū. Scholaris em̄ adiectiuū est. non substantiuū. Ma
le ergo alexander dixit cōmunis dico scolaris. Quod Priscianus ve
terūq; aliquis nō dixerat per Priscianū tam in maiori quā in minori
volumine. Volumē liber est nō opus: et Prisciani illud opus: q̃ quidē
vnū est nō duo: vt vult caudē his: etinet duo de viginti libros. Cicero
p̄mū libz ad hieronimū quom finis h̄iqt. Quomā hū? volumis mag
nitude creuit. Et alibi etiā milies. Credo etiā quod iuriste acceperunt
a Terentio titulū illum de restitutione in integrū. Ridiculum. Quasi
hoc non foret verbū ante Terentiū ceterosq; amicos et in iudicijs/et
in legibus frequentatū. Vnde Terentius sicuti multa alia mutatus est;

Thesaurus

Thesaurus nō ē aurū nec argentū: sed locus vbi talia exponunt. Im
mo proprie ipsū aurum/argentū ue. Nam qui thesaurū inuenit nō
locū auri argenti ue: sed aurum ipsū/argentū ue inuenit. et sublati
diuitijs qui hūc locum reperit: nequaquā dicetur thesaurū repperisse;

Codicillus

Estamentū codicillus est scriptura: nulla indigens solemnitate: sed
solum testatoris voluntatem significans. Tum alia quedam addere de
buit: cū illud quod semper ad aliquem codicilli scribuntur;

Ribulor grecū nō latinū v̄bū ē. Ideo nūq; a veteribus vsitatu. Cice
ro. Obsecro ne q̃ te aut timore aut egritudine afficias. Nec Cicero is
nō sūt v̄ba. Nam p̄ter elegantia est; Quom em̄ ne quo atcedat:
necesse ea que sequūtur masculini aut neutri generis esse/nō foemini.
Sic ne q̃ te aut timore aut aēore afficias. Nā miscere foemininū vt
caudē his facit: nō aliē pmissū est: q̃ si dicerem? ne q̃ te aut egritudine
aut molestia afficias. Hoc in elegantijs Laurentij lati? disputatur;

Raductio. transitio. trāsgressio. translatio si de imitatione scribis
caudē his: cur preceptiones rhetorice tradis;

Orchestra

Ribunal i fine. ex ijs apparet orhestā poti? esse locū/aut camerā se
natoriā q̃ pulpitu aut suggestū. p̄mo est locus vbi saltabatur publice:
hoc est tripudiabat et vbi similia q̃dam fiebāt/et vbi circū sedebāt ma
gistratus et alij p̄ sua dignitate romani/ plebe aut stāte nō sedente;

Triumphus

Triumphus tropheum pro triumpho ponim? vt ibi: trophea sacra
pangimus. En auctorem grauem: quem pro teste adduci caudē his:
quamq; hoc loco nec pro triumpho/ nec pro tropheo accipitur: aut
certe magis pro tropheo/ quā triumpho. Triumphus est vt iterum di
xi) pompa illa sollemnis: que sit redeuntibus in urbem cum victoria.

Tropheū: quod i testimoniū victorie e publico i loco statuit: vt apud thebanos equ? eneus: quod erat monimētū victorie extra lacedemoēs;

Vba nō multo post. Classica sūt cornua: q̄ conuocādi causa erāt facta: et a calando classica sūt dicta pprie vñtati? significat sonū tube vocātis ad pugna: vt Quīntil. Ad p̄mū em̄ obscene libidinis monē. nō aliter q̄ si hostis classicū cecimiss: gladiū illū q̄ a te p pudicitia n̄roz coniugū acceperat: p pectus infandū corruptoris erexit;

Vllius i fine possē nūc cathalo gū totū oratorū his i serere cōmētarijs. Quid mag? diuersū / q̄ opus suū appellare libruū idest vnū cōmētariū: p̄sertim quom̄ superius dicat cōmentariū ac libruū;

Hus ferula vero in gargano nascit̄. in gargano minimū ferularū nascit̄: sed in subiecto plano capisq; appulie i sicilia: in mille etiā alijs regionib; nō solū ytalicis: sed etiā p̄uicialibus;

Agari in fine. homo discolus est vagus idisciplinatus. Grecū nō latinū ē nomē. Significatq; malū p̄m̄iosū et ad tolerādū difficile. Vnde petrus i epistola. seruite regib; nō tantū bonis: sed etiam discolis;

Biq; vbi vbi sit idest vbiq; . Terentiū dixit abeat quīs gentiū idest vbi voluerit. Contra grāmaticā expoluit: vbi voluerit p quo huc quocūq; voluerit. Quod itez facit dicēs. Quorsūcumq; idest vbiq; si modo quorsūcumq; inueniē;

Elamē paulo post. credo q; orariū et peplū sit idē. Itē sudariū et orariū habeas p capite sacerdotis. Peplū grecū nomē est: vestēq; significat. dicēq; peplus nō peplū vt apud homez;

Entere aliquāto post. vnde auctio pprie videt̄ mihi fieri sub hasta. falsū est. Quēcūq; res in foro publice ue p̄sertim q̄ vñbo domesticis seruebāt vendi dicunt̄. q̄ autē ex ciuū damnatorū/ exulū ue sūt/ hini lūq; sub hasta venerūt. Hastariū aut p loco non inueni. Et alē alterz superare cōtendūt ali? aliū dicē debebat. vtpote de mūltis loquēs. Māgo idest p̄soneta. minime rez est: h̄ q; hoies venditat. nōnunq; etiā q; eqs/ p̄cipue tñ qui castratos pueros ad libidinē et vendit et comodat p̄cio. Venalich mercatores idest venditores expoit nomis. Sūt tñ hūoz ne gotiatores idest q; hūos mercant̄ et vendūt;

Enire Cicero ait brunduliū futur? sū idest ventur? sū. Legēdū puto brundulij nō brundulij. Non memi loci hui? apud Ciceronem. Nec raudehis noiāt: vt statim facit/ dicens: et ad acticiū ait. Is denūciat domiciū ad me itez habet: idest venire. Immo venire velle huc ostituisse ad me venire. Et huc cōmīguūt. i. venit. p̄mo mutato domicilio huc ad habitandū venit;

Enenū hypomaneus est herba insamire equos faciens. Seruius

Classica

Discolus

peplus no peplu

Auctio

pro veneno distillante ab inguinibus? eque accipit momentarium venenum id est subito occidentem. Numquam reperi monetarium venenum subito occidens: sed presentarium seu presentaneum occidentem pro occidens dixit;

Ereundia Circa finem labem et ignominiam id est verecundiam. Et quanto probro civitati sit id est verecundie. Quod peruersa expono. Verecundia est honestus quidam timor ignominie infamie probrisque subeundi. et tamen per ipsa ignominia ac probre nitescit;

Ita circa medium strataeque pedibus vulgata. sicut strata sunt oppositioe vie repit. non ideo sic dicta est: sed quod lapidibus strata est: ut sunt vie romane in omnes fere italie urbes filicibus strate. Ideoque plus sceleris latro/predo/percussorque committit: si in via strata in aliquem grassatur;

Itiosus exoleti id est foetidi/pserim in luxurie vitio. scilicet. Nam exoleti sunt impudici non tam pueri/quam grandiusculi aut adulti. Unde suetomius ait de galba: quod nolebat nisi duos et exoletos. Et plautus inquit habeo domi virginem exoletam id est iam grandem/maturamque viro: et plusquam maturam. Luxurie non latine dicitur pro libidine. Luxuria multum abest a libidine eo quod non videtur in fine littere et intelligere Cicerone: quem affert: cui etiam (ut solet) verba corripit: inquit. Luxuria cum omni etate sit et peris. senectuti foedissima est. Senectuti foedissima est id est ciborum vestium: et quod sunt pro genere delicatior ac sumptuosior cura. Et ea propter ad huc tanquam diuersum dicens. Quod si accesserit libidinis imperitia;

His popularis est de grege et de minoribus. Immo potius in populo: quibus Pompeius: caesarque ante bellum civile: et alij promissi: ut Cicero non modo videtur: sed quidam in oratione/etiam docet verni animo et minuti animi. Unde et de Seneca dicitur quod habuit eloquentiam vernaculam. Verni est humilis a vernaculo est seruus. et vernaculam id est seruilem: vel quod tanquam communi omnes utebantur;

Iterius secundum communem usum loquendi tamen valet: sicut insuper: et sicut quantum: et sicut ceterum: et sicut extra. Nec ut ita sit: tamen quod longe est secus tamen ne etiam valebit: sicut quantum valebit ipsum quantum. Quod enim dixi in elegantibus potestque sicut pro quantum. Deuisti ergo dicere tantum valet: quantum insuper et quantum quantum;

Ultra propter modum diligit id est ultra: ille citra mare. ille propter erat. erat enim propter quadraginta id est ultra. Item propter ceteros boni et honesti sectatores. Consule aures tuas tamen: et vel ipse iudica an elegans homo sit tibi propter mare et propter quadraginta id est ultra. Ego nescio an ista propositio liceat uti in hunc sensum: quomodo locum tempusque loquimur;

Nus Cicero ait vnas a te litteras accepi. Terentius ait in vnis domibus. Et in vna domo. Nescio ubi hoc dicat Terentius. Sed in vnis edibus. Nam in nominibus: que singulari carent necesse est sic loqui: ut Laurentius in elegantibus copiosius;

presentarium

verecundia
ignominia

Strata via

Exoleti

luxuria non latine
dicitur pro libidine

popularis

verni
vernaculus

propter

In vnis edibus

Quo in fine. cio/cis. et cio cies. pmo cio/cies idē ē qđ monteō. vt Ci-
cero de re publica. Motu cieſ interiore et suo z inde citus idēst velox: et
cōcitus cōmotus. Percitus in malū: vt ī furore iracūdiā ue motus;

Olūtas auspicijs meis idēst volūtatē pmo ductu ac sub fortuna meaſ
qz dux belli auspiciā accipere solet. Dicim? volūtas ficit et voluntas.
Stultū est rem incredibile pferre sine auctoritate: quom ōmnia hui? loci
scriptorū auctoritate nitāt. Simile est quod subiiciam;

Squequo adquo potero. i. quoad. Quis istud dixit bene cauden;

Durarius qđruplator est vsurati? pmo q ex accusationibz ac de la-
tionibz qrtā pte bonorū damnata expectāt. Sed tñ amoto qram? seria
ludo idēst vtilia. pmo gūia nō iocosa. Orati? itelligit cui? hic Xsus est;

Tor curabo absolenta calcare vstigia idēst dissueta. Cui? ista sunt
Xba caudēhis: obsoletū appellam? sordidum: nec sat mundū: vt apud
hieronimū tūſ: vbi ait viri vocem obsoletiozem esse: q̄ foemine. Dipl-
tū hieronimū nō qz nō fit et me? plurimorūqz aliorū: sed qz tibi tu ven-
dicast? qđi solus eū aut familiare habeas/aut itelligas. In logica detri-
ti sum? idēst vfi. Aptius exponē poterat: qz ita in ea exercitati vt gla-
dius exercitatus: q ex ipso nimio vsu cōminutus ē. Perhūcta satis sū
his idēst vſa. pmo finē fūgendi/ vtēdiqz feci. Vt Cicero. Perhūcta hoc
misero fataliqz bello res publica;

Tring in fine vltro. citroqz res male gesta ē idēst hinc inde. nō vte-
rer hoc ego genere smonis. Vltro em citroqz significat recipiā quādā
itionē/aut recipiū respectū. quod de re vtrobiqz male gesta dici non po-
test. vtrobiqz dicit non vt caudēhis hinc inde;

Da pcoqua vel pcor idēst pmatūra. Racem? dicit vñū granū. acillū
vel acinus/vel granellū qđ in racemo est. Erras. Nam pcoqua siue pco-
cia dicūt poma/vue/humiliatqz: q ante alia eiūſde generis matureſcūt.
Itaqz distinguim? pcoxia poma a serotinis. Vt em sūt quedam celeri-
oris maturatiois: ita quedā tardioris. Lege Pliniū/colūmellā/aliosqz
nōnullos pmatūra dicūt q ante maturitatē legūt. Vnde cesar penuria
frumēti ad pmatūra: vt inquit Lucanus segetes die ciuilis belli tende-
bat. Racemū vero quis nescit nō granū esse vue: sed illā (vt sic dicam)
restam puatū. Acinū autē id esse: quod caudēhis racemū vinaciumqz
quod itē acinū vocat. Nam acillū et granellū caudenſia vocabula ipſi
caudenſi relinquamus;

FINIS;

Cuo nos
Cio nō
Cuy
guy
guy
Anſura

Quadruplato
aria

Obpoken
hieronim? tūſ

Detritg

pſumay

Vltro citroqz
virobiqz

pcoqz anſura

Racemū
Acinū

The first of these is the fact that the
the second is the fact that the
the third is the fact that the
the fourth is the fact that the
the fifth is the fact that the
the sixth is the fact that the
the seventh is the fact that the
the eighth is the fact that the
the ninth is the fact that the
the tenth is the fact that the
the eleventh is the fact that the
the twelfth is the fact that the
the thirteenth is the fact that the
the fourteenth is the fact that the
the fifteenth is the fact that the
the sixteenth is the fact that the
the seventeenth is the fact that the
the eighteenth is the fact that the
the nineteenth is the fact that the
the twentieth is the fact that the
the twenty-first is the fact that the
the twenty-second is the fact that the
the twenty-third is the fact that the
the twenty-fourth is the fact that the
the twenty-fifth is the fact that the
the twenty-sixth is the fact that the
the twenty-seventh is the fact that the
the twenty-eighth is the fact that the
the twenty-ninth is the fact that the
the thirtieth is the fact that the
the thirty-first is the fact that the
the thirty-second is the fact that the
the thirty-third is the fact that the
the thirty-fourth is the fact that the
the thirty-fifth is the fact that the
the thirty-sixth is the fact that the
the thirty-seventh is the fact that the
the thirty-eighth is the fact that the
the thirty-ninth is the fact that the
the fortieth is the fact that the
the forty-first is the fact that the
the forty-second is the fact that the
the forty-third is the fact that the
the forty-fourth is the fact that the
the forty-fifth is the fact that the
the forty-sixth is the fact that the
the forty-seventh is the fact that the
the forty-eighth is the fact that the
the forty-ninth is the fact that the
the fiftieth is the fact that the
the fifty-first is the fact that the
the fifty-second is the fact that the
the fifty-third is the fact that the
the fifty-fourth is the fact that the
the fifty-fifth is the fact that the
the fifty-sixth is the fact that the
the fifty-seventh is the fact that the
the fifty-eighth is the fact that the
the fifty-ninth is the fact that the
the sixtieth is the fact that the
the sixty-first is the fact that the
the sixty-second is the fact that the
the sixty-third is the fact that the
the sixty-fourth is the fact that the
the sixty-fifth is the fact that the
the sixty-sixth is the fact that the
the sixty-seventh is the fact that the
the sixty-eighth is the fact that the
the sixty-ninth is the fact that the
the seventieth is the fact that the
the seventy-first is the fact that the
the seventy-second is the fact that the
the seventy-third is the fact that the
the seventy-fourth is the fact that the
the seventy-fifth is the fact that the
the seventy-sixth is the fact that the
the seventy-seventh is the fact that the
the seventy-eighth is the fact that the
the seventy-ninth is the fact that the
the eightieth is the fact that the
the eighty-first is the fact that the
the eighty-second is the fact that the
the eighty-third is the fact that the
the eighty-fourth is the fact that the
the eighty-fifth is the fact that the
the eighty-sixth is the fact that the
the eighty-seventh is the fact that the
the eighty-eighth is the fact that the
the eighty-ninth is the fact that the
the ninetieth is the fact that the
the ninety-first is the fact that the
the ninety-second is the fact that the
the ninety-third is the fact that the
the ninety-fourth is the fact that the
the ninety-fifth is the fact that the
the ninety-sixth is the fact that the
the ninety-seventh is the fact that the
the ninety-eighth is the fact that the
the ninety-ninth is the fact that the
the hundredth is the fact that the

188

Elegantium vocabulorū que
in hoc ope sparsim tradita sūt:
sub p̄ncipaliū litterarū suarū
ordine/ cū librorū capitulorūq;
annotatione: compendiosa col
lectio;

Ordo incipientiū ab littera a

A.	libro 3° Ca. lxxvi
Ab.	li. ij. ca. xxxix.
Abactus.	li. vi. ca. xvi.
Abactor.	ibidem.
Abanus.	li. vi. ca. liiij.
Abdico.	li. v. ca. iij.
Abfore.	li. i. ca. xxvi.
Abhorreo.	li. v. ca. c.
Abiegnus.	li. i. ca. iij.
Abigo.	li. vi. ca. xvi.
Abigeatus.	li. vi. ca. xvi.
Abigenus.	ibidem.
Abigere.	ibidem.
Abnepos.	li. vi. ca. liiij.
Abs.	li. ij. ca. xxxix.
Abstinentia.	li. iij. ca. xli.
Abusus.	li. iij. ca. ij.
Abusio.	ibidem.
Ac.	li. ij. ca. lvij.
Acceptus.	li. vi. ca. vii.
Acceptilatio.	li. v. ca. C.
Accerso.	li. i. ca. xxiij.
Accessio.	li. iij. ca. ij.
Accessus.	ibidem.
Accidens.	li. i. ca. xxxiij.
Accipio.	li. vi. ca. vii.
Accipio.	li. vi. ca. iij.
Accipio fidem.	li. v. ca. xvi.
Accusatio.	li. vi. ca. xij.
Accusator.	li. iij. ca. xij.
Accusatorius.	li. i. ca. vi.

Accuso.	li. vi. ca. xij.
Aceruus.	li. iij. ca. xlix.
Acicula.	li. i. ca. v.
Acinus.	li. iij. ca. xxviij.
Acta.	li. iij. ca. ix.
Actio.	li. iij. ca. ij. et ix. et xxxij.
Actiones.	li. iij. ca. ix.
Acto.	li. iij. ca. xxxij.
Actuarius.	li. i. ca. xx.
Actuosus.	ibidem.
Actus.	li. iij. ca. ij. et ix.
Adamo.	li. v. ca. xxxviij.
Addico.	li. v. ca. xxviij.
Addictus.	ibidem.
Adco.	li. ij. ca. xliij.
Ades p̄ adhs.	li. v. ca. li.
Ad hoc.	li. ij. ca. v.
Aditus.	li. v. ca. xxvi.
Adiutor.	li. i. ca. ij.
Admoueo.	li. v. ca. xc.
Adoro.	li. v. ca. xi.
Adsummam.	li. vi. ca. xx.
Adsummum.	ibidem.
Aduersor.	li. v. ca. lxxx.
Aduersus.	ibidem.
Aduerto.	ibidem.
Adulatio.	li. v. ca. lxxvi.
Adulanti.	li. vi.
Adulo.	ibidem.
Adulterium.	li. vi. ca. xliij.
Adultus.	li. i. ca. xxx.
Aduocatus.	li. iij. ca. xij.
Aduotum.	li. v. ca. lxx.
Affatim.	li. vi. ca. xx.
Affectatio.	li. iij. ca. lxxviij.
Affectio.	ibidem.
Affectus.	ibidem.
Affectus sum.	li. v. ca. xxxv.
Affore.	li. i. ca. xxvi.
Afri.	li. iij. ca. lxxxv.

Africa	li. iij. ca. lxxxv
Age	li. ij. ca. xvi.
Agedum	ibidem.
Ager	li. iij. ca. liij.
Ager	li. vi. ca. xl.
Agere	li. vi. ca. l.
Agri	ibidem.
Agite	li. ij. ca. xvi.
Ago	li. iij. ca. lxxxv.
Ago gratias	li. v. ca. xli.
Agri	li. iij. ca. lv.
Albani	li. iij. ca. lxxxv.
Albenles	ibidem.
Aleator	li. i. ca. vi.
Alluo	li. v. ca. lxxxi.
Aliquantisper	li. ij. ca. xlvij.
Aliquis	li. ij. ca. lxiij.
Alius	li. ij. ca. lix.
Alo	li. v. ca. xlvij.
Alter	li. ij. ca. lix.
Altis	li. i. ca. viij.
Alumnus	li. vi. ca. i.
Amando	li. i. ca. xxiij.
Amandum	li. i. ca. xxviij.
Amator	li. v. ca. xxxviij.
Amatum	li. i. ca. xxiij.
Amatu	li. i. ca. xxiij.
Ambitio	li. iij. ca. xij.
Ambitus	ibidem.
Ambitiosus	ibidem.
Ambulo	li. v. ca. lxxij.
Amentia	li. vi. ca. xxxvi.
Amicus	li. v. ca. xxxviij.
Amo	li. iij. ca. lxxiij.
Amo	li. v. ca. xxxviij.
An	li. ij. ca. xvi.
Andromade	li. v. ca. vi.
Animabus	li. i. ca. i.
Animadueto	li. iij. ca. lxxij.
Animans	li. i. ca. xxxiij.

Anniversarius	li. iij. ca. cvij.
Annulus	li. i. ca. v.
Animosus	li. i. ca. xxiij.
Annona	li. iij. ca. xxxv.
Annuus	li. iij. ca. cvij.
Antecedens	li. i. ca. xxxiij.
Antehac	li. ij. ca. lvi.
Anthomaster	li. i. ca. v.
Antiqui	li. iij. ca. v.
Aper	li. iij. ca. xliij.
Aperum	li. i. ca. viij.
Apialtrum	li. i. ca. v.
Apicula	ibidem.
Apparatus	li. v. ca. lxiij.
Apparo	ibidem.
Appendo	li. v. ca. lxxxiij.
Appetitus	li. v. ca. viij.
Appeto	ibidem.
Apud	li. vi. ca. liij.
Aquatis	li. i. ca. viij.
Aratio	li. iij. ca. ij.
Arbor	li. iij. ca. xxxviij.
Arceo	li. vi. ca. xxviij.
Arcesso	li. i. ca. xxiij.
Argentarius	li. iij. ca. xliij.
Argutus	li. i. ca. xxx.
Architriclinu	li. iij. ca. xxxiij.
Arcta mulier	li. vi. ca. xxxviij.
Arca	li. iij. ca. lv.
Arca	li. vi. ca. xl.
Armamentarium	li. i. ca. vi.
Armarium	ibidem.
Armenta	li. iij. ca. xliij.
Armentarius	ibidem.
Armentum	ibidem.
Armiger	li. vi. ca. i.
Arta	li. vi. ca. vi.
Artabo	li. vi. ca. xl.
Arum	ibidem.
Arum	li. iij. ca. lv.

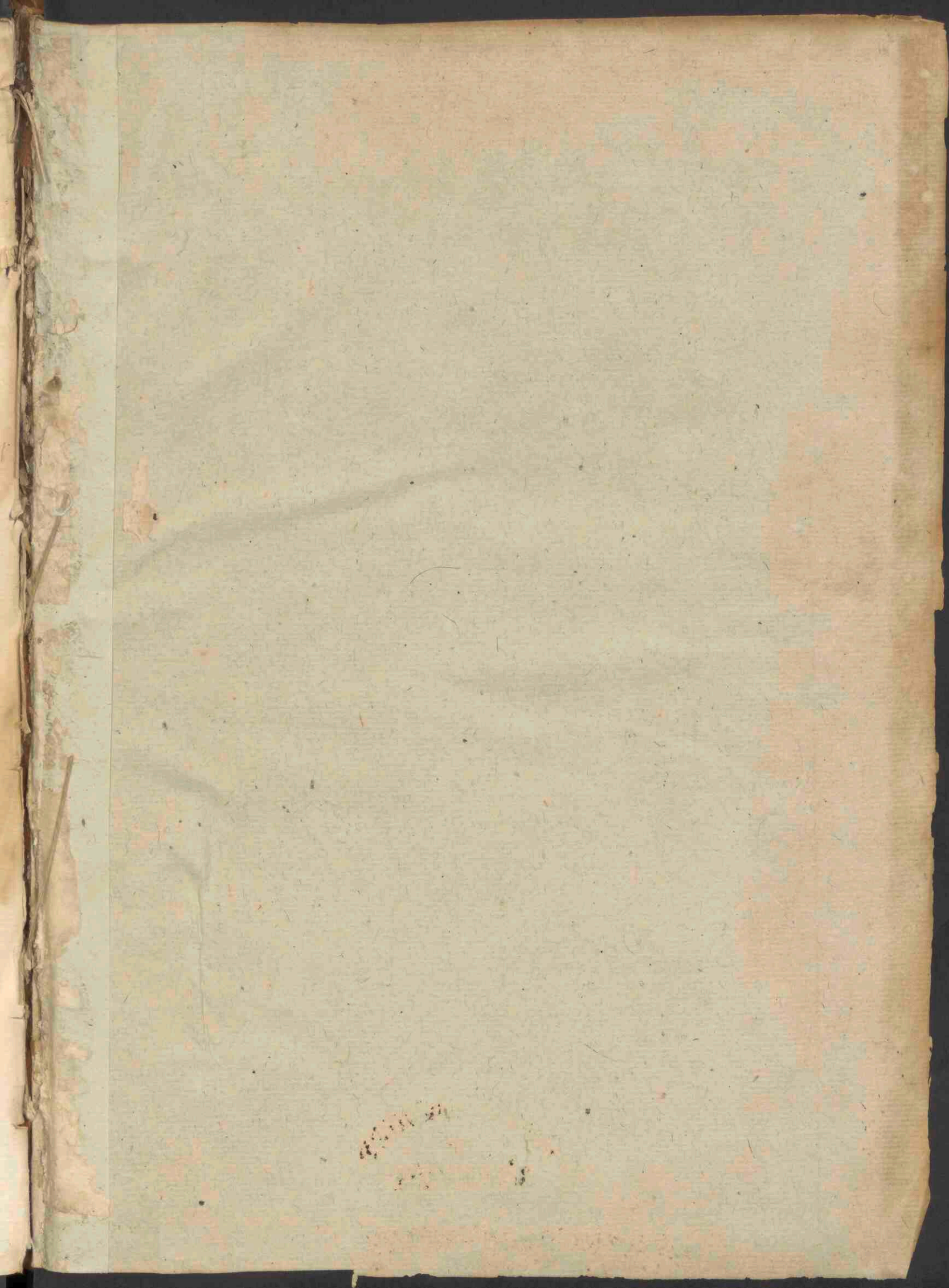
Ascisco li.v.ca.lxxxvi.
 Aspa li.iiij.ca.lxxxv.
 Asinarius li.i.ca.xxij.
 Asinus li.iiij.ca.xlij.
 Assedi li.v.ca.vi.
 Assentor li.v.ca.lxvi.
 Assuevero li.v.ca.lxxxvi.
 Assideo li.v.ca.vi.
 Assidi ibidem.
 Ast li.ij.ca.xx.
 Aster li.v.ca.xxij.
 Astron li.vi.ca.xxij.
 Assum li.v.ca.li.
 Assummo li.v.ca.iiij.
 Assurgo li.v.ca.xij.
 Athenepos li.vi.ca.lviiij.
 Atramentariū li.i.ca.vi.atq;
 li.ij.ca.lviiij.
 Attamus li.vi.ca.liiiij.
 Auctio li.iiij.ca.xxvij.
 Auctionari ibidem.
 Auctor ibidem.
 Auctoramētū ibidem.
 Auctorari ibidem.
 Auctus ibidem.
 Audiendus li.v.ca.xxix.
 Audiens li.iiij.ca.lxxxviij.
 Audio li.v.ca.xxix.
 Auerfus li.v.ca.xc.
 Auerto ibidem.
 Avis li.iiij.ca.xlv.
 Aula atria li.iiij.ca.lxxxviij.
 Auricula li.i.ca.v.
 Auris ibidem.
 Auspicari li.vi.ca.i.
 Ausper ibidem.
 Auspicum ibidem.
 Auspicatissimum ibidem.
 Ausculto li.iiij.ca.lxxxviij.
 Aut li.ij.ca.xxij.

Autem ibidem.
 Incipientia a b.
 Acca li.iiij.ca.lxxxviij.
 Bacillum li.i.ca.v.
 Baculum ibidem.
 Barba li.vi.ca.xliij.
 Barbe ibidem.
 Beatitudo li.iiij.ca.lxxxviij.
 Beatus ibidem.
 Bellum li.iiij.ca.lxxxviij.
 Benedico li.i.ca.x.
 Beneficiarius li.i.ca.vi.
 Beneficissimus li.i.ca.x.
 Beneficentia li.iiij.ca.C.
 Beneficus li.vi.ca.x.
 Benignitas li.iiij.ca.C.
 Bene meū agere li.vi.ca.cij.
 Bergomenfes li.iiij.ca.lxxxv.
 Betaceus li.i.ca.xi.
 Stimulus li.i.ca.v.
 Simus ibidem.
 Blandior li.v.ca.lxvi.
 Bomitas li.iiij.ca.C.
 Bonum ibidem.
 Bonus ibidem.
 Bos li.iiij.ca.xlij.
 Bratea li.iiij.ca.lxxxviij.
 Breuiter li.vi.ca.xx.
 Bubulus li.iiij.ca.xlij.
 Bucca ibidem.
 Bucca ibidem.
 Burdo ibidem.

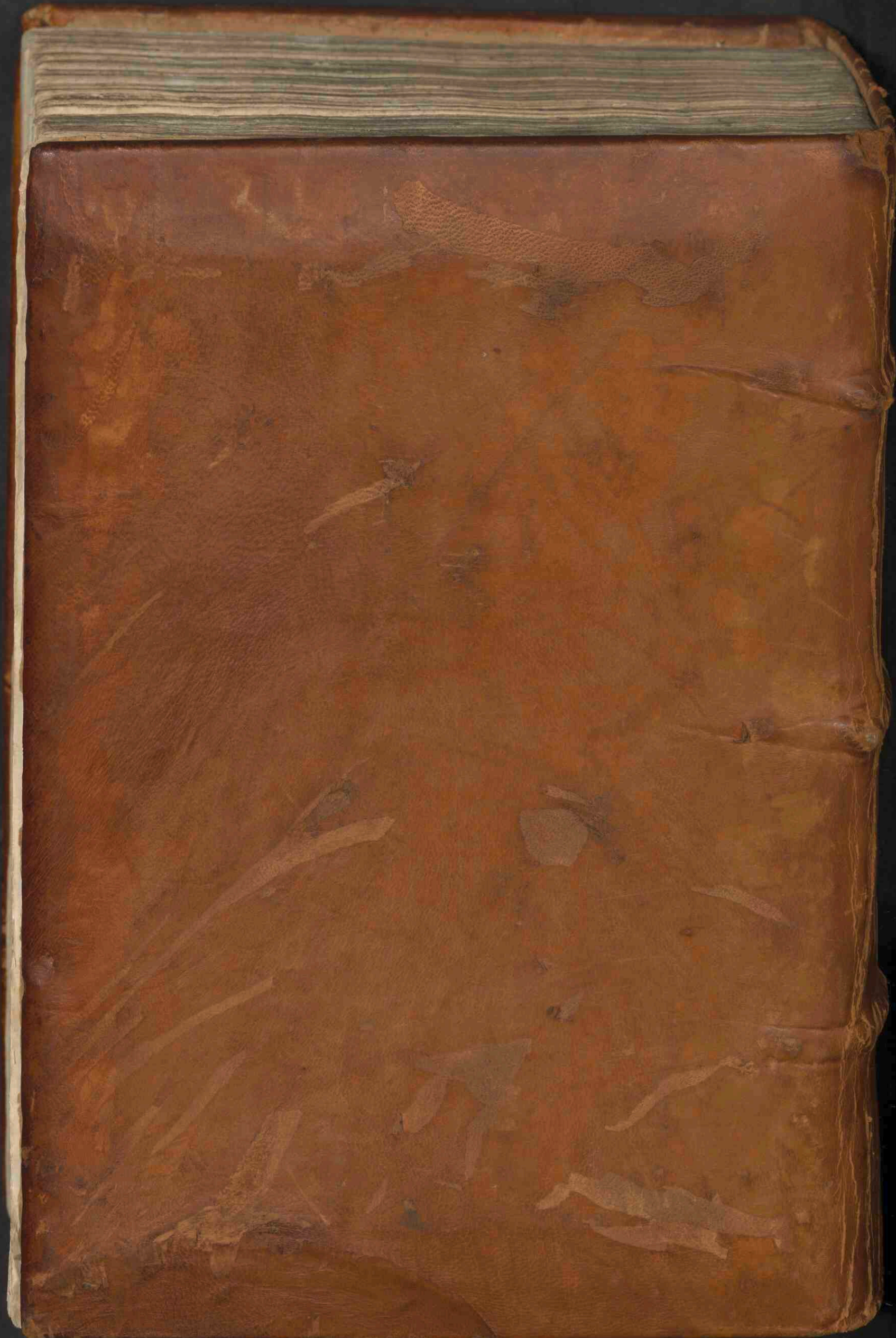
Incipientia ab C.
 Aballus li.iiij.ca.xlij.
 Calamarium li.i.ca.vi.
 Calcaria ibidem.
 Calcearium ibidem.
 Caleo li.i.ca.xxij.

Calumniator li. vi. ca. xliij.
 Calumnio ibidem.
 Calumnioz ibidem.
 Camelus li. iij. ca. xliij.
 Campania li. iij. ca. lxxxvj.
 Camparius li. i. ca. vi.
 Campsor li. iij. ca. xliij.
 Campus li. iij. ca. lv.
 Candeo li. vi. ca. xx.
 Capello li. i. ca. xxiij.
 Capio spem li. iij. ca. lxxxvj.
 Capio li. vi. ca. xv.
 Capioz ibidem.
 Capitale odium li. iij. ca. cix.
 Capitale supplicium ibidem.
 Capitale vitium ibidem.
 Capitalis morbus ibidem.
 Capra li. iij. ca. xliij.
 Capriarius li. i. ca. vi.
 Captus li. vi. ca. xv.
 Cardo li. vi. ca. lx.
 Caritas li. iij. ca. lxij.
 Carnarium li. i. ca. vi.
 Carpo li. vi. ca. vi.
 Castellum li. iij. ca. xx.
 Castra ibidem.
 Castellus li. iij. ca. lxxi.
 Cathannus li. iij. ca. cx.
 Catulus li. iij. ca. lxxi.
 Cauillatio li. vi. ca. xlvij.
 Caupona li. iij. ca. xliij.
 Cautus li. i. ca. xxxvij.
 Celebs li. iij. ca. vi.
 Celebris li. iij. ca. xvi.
 Celebratus ibidem.
 Celibatus li. iij. ca. cvi.
 Coenaculum li. iij. ca. xxiij.
 Coenatio ibidem.
 Censor li. i. ca. vi.
 Censor li. iij. ca. lxxxvij.

Censorius li. i. ca. vi.
 Censorius li. iij. ca. lxxxvij.
 Centu xxv. annos li. iij. ca. xiiij.
 Centu et xxv. annos ibidem.
 Centurio li. vi. ca. xxxij.
 Cerebrosus li. i. ca. vi.
 Certamen li. iij. ca. lxiiij.
 Certe li. i. ca. xxxij.
 Certum est li. v. ca. xxxij.
 Ceruix li. iij. ca. lxiiij.
 Ceu li. i. ca. xxxvi.
 Cicercula li. i. ca. v.
 Cicurare li. iij. ca. xliij.
 Cicuris li. iij. ca. xliij.
 Cicur ibidem.
 Cilium li. iij. ca. liij.
 Circiter li. ij. ca. vij.
 Circumfisto li. v. ca. xlv.
 Circumspectus li. i. ca. xxx.
 Circumfisto li. v. ca. xlix.
 Citari li. vi. ca. ij.
 Citro li. ij. ca. lvij.
 Cuius li. iij. ca. lxxxvij.
 Cuius ibidem.
 Clarus li. iij. ca. xci.
 Cliens li. iij. ca. xij.
 Cluius li. iij. ca. xliij.
 Coctilis li. i. ca. vij.
 Coetaneus li. iij. ca. ciiij.
 Coeuus ibidem.
 Cola li. vi. ca. x.
 Coliberte li. iij. ca. vi.
 Coliberti ibidem.
 Collis li. iij. ca. xliij.
 Collum li. iij. ca. xxxvi.
 Collucies li. vi. ca. lx.
 Colozie ibidem.
 Comata li. vi. ca. x.
 Comoedus li. iij. ca. xxxij.
 Comenses li. iij. ca. lxxxvj.

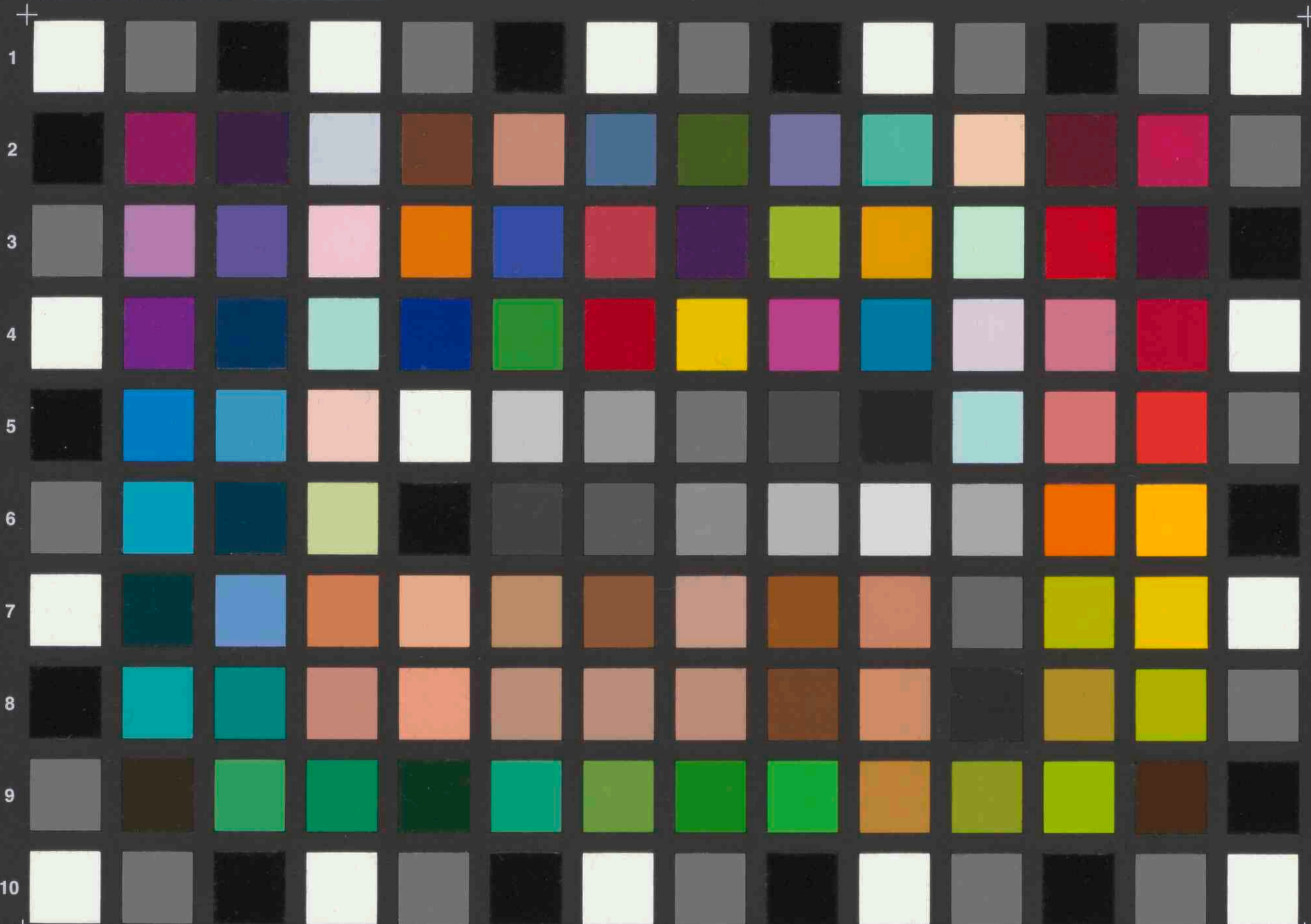
D. 67. 60.

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

x-rite

0 1 2 3 4 5 6 mm